Miercuri în săptămâna a 29-a după Rusalii

12 Ianuarie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Tâlcuirea este pentru Botezul Domnului

Preacucernice Părinte, iubiţi fraţi în Hristos,

Iată-ne în această întâi întâlnire în care am reluat urcuşul nostru spre Împărăţia lui Dumnezeu cu o nouă Sfântă Liturghie. Sfântă Liturghie care este o treaptă, un urcuş spre împărăţia lui Dumnezeu. Dar, pe lângă această treaptă pe care am urcat-o, trebuie să ştim că ne aflăm încă în prelungirea şi în continuarea unui praznic împărătesc. Pentru că marele praznic al Arătării Domnului nostru Iisus Hristos la Botezul Său în apele Iordanului de către Ioan se încheie, liturgic vorbind, de abia vineri. Abia vineri este după-prăznuirea şi încheierea solemnă din punct de vedere liturgic a acestui praznic. Sigur că sunt două praznice care se află în mijlocul acestei prime perioade a anului bisericesc în care ne aflăm. Am avut praznicul Naşterii Domnului în peştera din Betleemul Iudeii, iar, după douăsprezece zile, praznicul Arării Lui. Iar aceste praznice, ca să le putem primi şi ca să le purta aşa cum se cuvinte, Sfânta noastră Biserică, prin Sfinţii Părinţi a rânduit, aşa cum ştim, sau dacă nu ştim să ne aducem aminte întotdeauna, perioade de pregătire, dar şi perioade de reflecţie şi de meditare ulterioare. Şi ne aflăm tocmai într-una din perioadele acestea ulterioare.

Şi, îmi aduc şi eu aminte cum mi-au spus şi mie profesorii, în vremea când eram şi eu student al acestei facultăţi, ne spunea frumos, mutatul acum la Domnul, Părintele Profesor, ajuns ulterior episcop al Oradiei, Ioan Mihălţan, ne spunea întotdeauna: să aveţi de grijă, dragi studenţi — ne vorbea cu o temă precisă, mai cu seamă pregătirea pentru împărtăşirea euharistică cu Domnul nostru Iisus Hristos — ne spunea: dragi studenţi, mare atenţie, că şi atunci când ne împărtăşim punem tot accentul pe perioada de pregătire şi insistăm pe rugăciuni, pe post, pe tot ceea ce premerge acestui act suprem al unirii noastre cu Domnul nostru Iisus Hristos. Dar prea puţină lume şi creştinii nu-şi dau seama că la fel de multă insistenţă trebuie să punem, nu numai pe pregătire, ci şi pe rodirea, perioada care urmează, perioada de rodire şi de adâncire, într-un fel în taina lui Iisus Hristos, pe care o avem, desigur şi prin, mai cu seamă prin împărtăşire, dar o avem şi prin praznicele Mântuitorului, praznicele împărăteşti, care nu au numai perioadă de pregătire, au şi perioadă ulterioară, perioadă de adâncire, perioadă de reflecţie.

Şi aşa cum vă spuneam şi să nu uităm întotdeauna, am început să intrăm în marele praznic al Naşterii şi Arătării Domnului nostru Iisus Hristos, nu la sfârşitul lunii decembrie, ci încă din 15 noiembrie. Patruzeci de zile ne-am pregătit pentru a primi taina Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos, dar să ştiţi că patruzeci de zile de adâncire în taina Naşterii şi Arătării de abia urmează, aşa că perioada care s-a deschis, duhovniceşte vorbind şi liturgic vorbind, pe 15 noiembrie se încheie de fapt pe 2 februarie, după alte patruzeci de zile, cu praznicul Întâmpinării Domnului nostru Iisus Hristos şi al

aducerii Sale la templu după patruzeci de zile de la naşterea Sa. Deci suntem în perioada aceasta de adâncire, de meditare şi de reflecţie, în ecourile şi prelungirile acestor două mari praznice minunate care sunt cele ale intrării lui Dumnezeu în lume şi în umanitate pentru noi şi pentru a noastră mântuire. Sunt praznice ale coborârii lui Dumnezeu în lume şi în istorie pentru noi, cum spuneam.

Vom avea după aceea, după nu mult timp, marele praznic, cel de-al doilea centru, într-un fel, al anului bisericesc, care este cel al ridicării Domnului nostru Iisus Hristos prin pătimire, prin cruce, prin înviere şi prin înălţare înapoi la Tatăl. Cei doi piloni, cele două mişcări care la liturghie sunt simultane, pentru că avem în acelaşi timp şi pogorârea şi urcuşul, dar în anul bisericesc avem doi poli, primul pol este acesta în care ne aflăm, este cel care are în centru Naşterea şi arătarea Domnului, polul pogorârii lui Dumnezeu în istorie, şi vom urma, peste nu mult timp, să ne pregătim să Îl însoţim pe Domnul nostru Iisus Hristos în taina urcării Sale la cer prin pătimire şi prin înviere.

Dar, cum spuneam, să ne adâncim acum mai cu seamă în această perioadă de patruzeci de zile care s-a deschis după Naşterea Domnului nostru Iisus Hristos şi durează până pe 2 februarie, dar şi după aceea, nu de alta, dar, dacă citim cu atenţie Sfintele Evanghelii vedem că taina botezului Domnului nostru Iisus Hristos nu se termină cu cufundarea Sa în apele Iordanului, cu ridicarea Sa din apele Iordanului şi apoi cu acea primă teofanie, sau arătare, pe care dacă o citim iarăşi cu atenţie din Evanghelie vedem că martori ai ei au fost doar Mântuitorul şi Sfântul Ioan Botezătorul. Noi astăzi, sigur, cultul, liturghia praznicului prin cântările ei, hiperbolizează acest eveniment şi îl priveşte retroactiv din perspectiva învierii şi din perspectiva Psalmilor, şi ni se spune, folosind cuvintele lui David, că „marea a văzut şi a fugit, Iordanul s-a întors înapoi”. Că s-au sfinţit toate apele, că, într-un fel, cosmosul întreg văzând pe Domnul nostru Iisus Hristos pogorându-Se în apele Iordanului s-a cutremurat şi s-a sfinţit şi că arătarea Domnului a fost un eveniment cosmic, o teofanie cu reverberaţii universale, am putea spune.

Desigur că evenimentul are toate aceste implicaţii duhovniceşti şi liturgice şi mistice, dar el nu a fost nici pe departe aşa în dimensiunea lui văzută. Aşa este praznicul în ceea ce nu se vede, adică în dimensiunea lui duhovnicească, dar în ceea ce s-a văzut a fost un praznic mult mai umil, mult mai smerit, aproape, am putea spune, nebăgat în seamă. Dar, cum spuneam, acest episod nu s-a încheiat odată cu ieşirea Domnului din apele Iordanului, pentru că, aşa cum ne spune Evangheliile, imediat după ce Mântuitorul a fost botezat, Duhul Sfânt L-a dus în pustiu, unde, timp de patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi a fost ispitit, a fost pus la încercare. Despre aceste lucruri voi încerca să vă vorbesc la Liturghia de vineri.

Dar, până una alta, să ne adâncim şi să înţelegem aşa cum se cuvine taina Botezului şi a Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos. Două lucruri vreau să le purtăm şi să le reţinem pentru că ele sunt de căpetenie în înţelegerea şi trăirea acestui mare praznic. Faptul că dacă Iisus se naşte după trup din Fecioara Maria, El se naşte ca om după trup, El o face pentru că să ne dea nouă, creştinilor, celor ce credem în El, o naştere duhovnicească, o naştere din cer. Iisus se naşte ca Fiu al lui Dumnezeu după trup, se naşte tru-

peşte, pentru ca să ne dea nouă naşterea adevărată, naşterea de la cer, naşterea ca fii ai lui Dumnezeu, naştere care vine din Dumnezeu, aşa cum spune Evanghelistul Ioan, că tuturor celor care cred în numele Lui li s-a dat putere de a se face din nou copii ai lui Dumnezeu, care se nasc nu din voinţă sau din poftă bărbătească sau femeiască, ci se nasc din Dumnezeu, aş spune, direct din Dumnezeu. Sigur, o naştere duhovnicească. Deci El se naşte trupeşte pentru ca noi să ne naştem duhovniceşte; El se naşte pe pământ pentru ca noi să ne naştem din cer. Şi naşterea aceasta, o ştim cu toţii, o avem în pântecul acesta minunat al Bisericii care ne naşte din apă şi din Duh prin taina botezului şi ne face fii ai Împărăţiei dându-ne veşmântul de slavă pe care îl pierdu-se Adam oarecând.

Cel de-al doilea lucru se referă la botezul Mântuitorului. Şi lucrul acesta ar trebui să îl înţelegem şi să nu îl uităm, pentru că în cultul nostru această taină deţine un caracter universal şi cosmic. Dacă stăm şi privim mai cu atenţie cum ne arată Evanghelia, acest eveniment al botezului Domnului nostru Iisus Hristos a fost de fapt, nu doar o teofanie, aşa cum mărturiseşte şi troparul, ci a fost un prim pas al Lui spre pătimirea Lui. Am putea spune că la otpustul praznicului s-ar putea rosti la fel de bine: „Mergând Domnul spre patima Sa cea de bunăvoie a binevoit a se coborî în apele Iordanului şi a primi botez de la Ioan"; pentru că, să nu uităm, botezul pe care îl primeşte Mântuitorul este altul decât botezul nostru. El primeşte botezul păcătoşilor (de aceea Ioan se şi trage înapoi nevoind să Îl boteze: *Cum adică, vii Tu să Te botezi în apele Iordanului cu botezul meu care este botezul păcătoşilor*). Deci acesta este lucrul minunat pe care îl face Mântuitorul în apele Iordanului. Şi dacă recitim cu atenţie, mai ales Evanghelia după Luca, acolo ni se spune mai precis: *după ce toţi*, zice, *s-au botezat*, deci după toţi păcătoşii iudeilor care au venit în apa Iordanului şi şi-au lăsat acolo păcatele, într-o apă, putem zice că era plină de păcatele lor, o apă jegoasă, o apă plină de murdăriile şi întinăciunile lăsate acolo de fiii iudeilor, ultimul care vine este Iisus. Şi Iisus se coboară în apa aceea murdară, plină de păcat şi ia asupra Sa curat şi nevinovat fiind, păcatele noastre ale tuturor. Atunci Iisus devine cu adevărat, din leul din Iuda, devine Mielul lui Dumnezeu care ridică păcatul lumii; şi îl ridică pentru că îl ia asupra Sa. Pentru că El se coboară în apele Iordanului, în apa aceea murdară şi jegoasă, care îi trece deasupra capului, ca într-un mormânt, deci, deja coborârea în apele Iordanului arată şi moartea Lui, deci arată pogorârea Lui în adâncul păcatului, în adâncul iadului chiar. Deci botezul e deja un act mântuitor, soteriologic, este un act prin care Iisus, Fiul lui Dumnezeu se face păcat pentru noi şi pentru a noastră mântuire, ca să îl curăţească, să-l ispăşească, El nu ne vindecă de la distanţă, nu spune numai cu cuvântul să ni se ierte păcatele, nu ne tămăduieşte de la distanţă. Acesta este lucrul minunat în Domnul nostru Iisus Hristos, este ca un medic care vine să ne vindece, dar înainte de a vindeca se inoculează El Însuşi cu boala noastră. Care medic face astăzi lucrul acesta? Este Medicul Divin, Dumnezeu, Care face lucrul acesta. El ca să ne vindece de păcatul nostru se face păcat, se molipseşte, se intoxică cu păcatul nostru, am putea spune, îl ia în El Însuşi ca în viaţa Lui dumnezeiască să îl topească, să îl curăţească şi în acelaşi timp să ne mântuiască şi pe noi.

Aceasta este marea taină pe care o face Mântuitorul în apele Iordanului! Se solidarizează cu noi păcătoşii şi asta e toată dreptatea de care îi spunea lui Ioan: lasă acum că trebuie să plinim, nu dreptatea ta, pe care o spui tu, că Dumnezeu va veni ca judecător şi cine nu intră în apa Iordanului va fi ars în focul judecăţii; toată dreptatea este că Dumnezeu Cel curat Se face păcătos pentru noi şi pentru a noastră mântuire. Aceasta este toată dreptatea pe care o vedem, dreptate dumnezeiască pe care o vedem în apele Iordanului şi pentru aceea în momentul în care Iisus se ridică din apa murdară a Iordanului, apa se curăţeşte, cerurile se deschid, se spintecă, aşa cum spune textul, iar deasupra Lui se coboară porumbelul, care este semnul păcii, al Duhului Sfânt, asemenea porumbelului care i-a vestit lui Noe încetarea potopului, iar glasul Tatălui spune: Aceasta este Fiul Meu Cel iubit, Tu eşti Fiul Meu Cel iubit, pentru că faci ceea ce Eu am dorit de la Tine! Adică, ai înţeles lucrul pentru care Te-am trimis în lume. Adică să Îi mântuieşti pe oameni, făcându-Te una cu ei. Aceasta este marea taină a solidarizării lui Dumnezeu cu umanitatea, chiar cu o umanitate căzută în păcat.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere să purtăm acest praznic şi această taină în zilele care urmează, nu numai până vineri, dar şi în celelalte patruzeci de zile care urmează şi în veci. Amin.

Vineri în săptămâna a 29-a după Rusalii

14 Ianuarie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„În vremea aceea învăța Iisus în templu, iar noaptea, ieșind din oraș, rămânea pe muntele numit Muntele Măslinilor. Și tot poporul venea dis-de-dimineață la El în templu, ca să-L asculte. Iar acum se apropia praznicul Azimelor, care se numește Paști. Și căpeteniile preoților și cărturarii căutau cum să-L omoare pe Iisus, căci se temeau de popor. Dar Satana a intrat în Iuda, numit Iscarioteanul, care era din numărul celor doisprezece. Și, ducându-se, Iuda a vorbit cu arhiereii și cu căpeteniile oastei cum să-L dea în mâinile lor. Aceștia s-au bucurat și s-au învoit cu el să-i dea bani. După ce el le-a făgăduit, căuta vreme potrivită să-L dea lor fără știrea poporului. A sosit deci ziua azimelor, când se cădea să se jertfească mielul de Paști. Și a trimis pe Petru și pe Ioan, zicând: duceți-vă să ne pregătiți Paștele, ca să mâncăm. (Luca 21, 37-38; 22, 1-8)

Preasfințite Părinte Episcop, Preacucernici Părinți, iubiți frați în Hristos,

Iată că, din punct de vedere liturgic, încheiem astăzi prăznuirea marelui praznic al Arătării Domnului nostru Iisus Hristos la apele Iordanului. Îl încheiem, liturgic vorbind, dar rămânem, am putea spune, în atmosfera și în reverberațiile și în ecourile lui duhovnicești și în perioada care urmează. Sigur, pentru că în anul acesta se întâmplă, de pildă, ca Paștele să cadă destul de târziu și atunci, până la începutul Triodului mai avem câteva săptămâni de interval în care vom vieți între praznicul Arătării Domnului și praznicul Pătimirii și Învierii Lui.

Spuneam însă, miercuri, că important este să înțelegem tainele mari pe care Biserica le prăznuiește, dar în același timp să ne pregătim așa cum se cuvine pentru ele, dar să nu uităm să trăim și după praznic, la înălțimea praznicului, așa cum se cade, să ne raportăm fața de taina pe care n-o transmite și în care ne altoim prin acest praznic. Sigur că praznicul acesta pe care îl încheiem astăzi liturgic, prin așa numita după-prăznuire, este praznicul Arătării, praznicul teofanic al Arătării Sfintei Treimi în botezul Mântuitorului de către Ioan la Iordan. Și, într-un fel, prin această sărbătoare intrăm în marea taină a botezului. Sigur că anul acesta toată Biserica Ortodoxă este chemată de către Sfântul Sinod al Bisericii noastre, să mediteze, să reflecteze și să adâncească Taina Botezului, pentru că anul acesta a fost proclamat de către ierarhia înaltă a Bisericii noastre drept an de omagiere și de reflexie asupra a două mari taine de temelie pe care stă viața noastră creștinească, taina Sfântului Botez și taina Sfintei Cununii. Deci, poate că nu e deloc întâmplător și nu e deloc lipsit de sens să ne adâncim și în liturghiile noastre și în parcursul duhovnicesc pe care îl facem în acest frumos paraclis și biserică mitropolitană, să ne adâncim în tainele botezului.

Ştim cu toţii că botezul este de mai multe feluri: botezul lui Ioan este unul, botezul lui Hristos este altul, botezul nostru creştinesc este altul, există botezul martiriului care, într-un fel, încununează toate aceste botezuri.

Am văzut taina aceasta a botezului Mântuitorului de către Ioan, cu botezul pocăinţei, cu botezul păcătoşilor. Şi ar trebui să mai zăbovim încă o clipă asupra acestui eveniment care pare undeva departe, în trecut, acum aproape două mii de ani, la apele Iordanului a venit un ultim profet, un mare ascet să predice botezul, scufundarea în apele Iordanului, cu ce scop? Pentru ca, cei care vin la apele Iordanului îşi mărturisesc păcatele şi se cufundă în el ca să scape de focul judecăţii de apoi. Pentru că dacă credinţa Sfântului Ioan Botezătorul a fost ca o credinţă a oricărui profet (orice profet e un personaj care arde etapele, e un personaj grăbit), el oarecum cupla cele două veniri, a Mântuitorului şi a lui Mesia, El ar fi vrut, după predica lui, ca venirea Lui, prin întrupare, să fie şi judecata lumii. Deci el oarecum cupla cele două parusii, cele două veniri ale Mântuitorului. Mântuitorul însă îi spune şi îi dă semn şi lui, acum, dar şi mai târziu, vrând să îi spună că încă nu vine judecata, acum vine mântuirea, vine vindecarea, ultima vindecare a umanităţii, iar abia mult mai târziu va veni judecata. Aşa că Ioan va trebui până la urmă să-şi onoreze numele, deşi el a venit cu predica judecăţii, cu securea care stă la rădăcina pomilor, cu Mesia care va veni cu lopata să îşi cureţe aria de neghină, să o arunce în foc, şi aşa mai departe, deci predica aceasta eshatologică, de profet apocaliptic, de sfârşit de lume. Mântuitorul vine şi încetineşte acest ritm. Arată că istoria nu va merge aşa de repede cum vroia Ioan Botezătorul — direct la judecata de apoi — ci va merge mai lent şi că el va avea un rol important în încetinirea acestui mers rapid al lumii spre judecata ultimă, spre distrugerea şi înnoirea eshatologică a lumii. Şi de aceea Ioan trebuie să îşi onoreze numele; pentru că „Iohanan" în limba ebraică înseamnă „Iahve este har", „Iahve este dar" şi putem să spunem că într-un fel, Ioan Botezătorul, aşa cum intră el la început cu predica lui, pare că este o predică a judecăţii, nu o predică a harului. Este o predică a judecăţii, dar şi el a dat oamenilor o şansă şi le-a spus: Dacă veniţi la apele Iordanului şi vă cufundaţi în el, mărturisindu-vă păcatele, scăpaţi de focul judecăţii pe care îl va aduce Mesia iminent, care este acum între noi şi pe care eu Îl voi mărturisi şi al Cărui martor voi fi.

Dar ce este important încă de mărturisit şi la botezul lui Ioan? Botezul lui Ioan era vestit în special unor iudei, mai ales iudeilor. Dar iudeilor acest botez le aducea o umilinţă şi o smerenie fundamentală. Pentru că, sigur că ei se îmbăiau ritual aproape zilnic, aşa cum le spune Tora, iar esenienii se îmbăiau, se botezau, de două ori pe zi, şi seara şi dimineaţa ca să fie puri şi curaţi, ritual vorbind, înaintea lui Dumnezeu. Dar botezul, cufundarea în apă, era ritul care pregătea intrarea păgânilor în iudaism. Deci păgânilor care veneau şi se apropiau iudaismului li se cerea, mai întâi, auto-botezarea, pentru că nu îi boteza nimeni, ei trebuiau să se ducă la un râu, să se scufunde, ca într-un rit de lepădare de păgânism, după care, dacă erau bărbaţi mai trebuiau să se şi circumcidă, să se taie împrejur. Deci, când Ioan le cerea iudeilor botezul pocăinţei, le-a cerut o umilinţă fundamentală. Adică le spunea iudeilor: trebuie să reveniţi la Dumnezeu asemenea

păgânilor, ca şi cum nu aţi avea legea. Şi atunci înţelegem reacţia aceea a fariseilor cărora Ioan le răspunde în predica sa, spunându-le: *să nu gândiţi în inima voastră că sunteţi fiii lui Avraam*. Deci, dacă suntem fiii lui Avraam şi avem Tora, avem Legea, de ce vii să ne spui să ne îmbăiem, să ne cufundăm în apă ca nişte păgâni? Deci, înţelegem, pe undeva, radicalismul şi provocarea şi şocul pe care l-a reprezentat predica lui Ioan faţă de iudaism. Le cerea iudeilor care aveau Tora, nici mai mult, nici mai puţin decât să vină la Dumnezeu ca nişte păgâni, ca şi cum nu ar fi avut Legea, arătând, aşa cum spune şi Sfântul Apostol Pavel, că nu Legea este cea care îl îndreptează pe om în faţa lui Dumnezeu, ci pocăinţa. Dacă legea duce la curvie şi duce la mândrie şi la orgoliu şi la înălţare din aceasta aşa cum i-a dus şi îi duce pe evrei până în zilele noastre, legea devine obstacol în calea apropierii omului de Dumnezeu de Care nimeni nu se poate apropia şi nu-L poate primi fără căinţă, fără pocăinţă. Numai cine se pocăieşte, adică îşi schimbă total atitudinea interioară, se întoarce spre Dumnezeu, poate să-L primească pe Dumnezeu ca Împărat. Pentru că în ultimă instanţă predica lui Ioan, aşa cum va fi şi predica lui Iisus după ce va ieşi în Galileea, la propovăduire, este simplă: „Pocăiţi-vă că s-a apropiat Împărăţia lui Dumnezeu”. Sunt doar două realităţi: pocăinţa şi Împărăţia. Nu poţi să-L primeşti pe Dumnezeu ca şi împărat, adică comandant şi stăpân al vieţii tale în totalitate (aşa cum era un împărat oriental sau un împărat roman care avea drept de viaţă şi de moarte asupra supuşilor lui şi de a cărui sprânceană sau de al cărui deget depindea supravieţuirea celor care se apropiau de el), deci nu poţi să-L primeşti pe Dumnezeu ca împărat dacă nu îţi întorci inima spre El radical, dacă nu te căieşti. Aceasta înseamnă căinţă, să îţi întorci inima de la rău şi să îţi altoieşti viaţa pe Dumnezeu ca Împărat în fiecare minut şi în fiecare secundă a vieţii tale. Aceasta este atât predica lui Ioan Botezătorul cât şi predica Mântuitorului: căinţă şi împărăţie. Fără căinţă şi fără acea întoarcere radicală a minţii, fără metanoia, nimic nu are eficienţă: nici legea lui Moise, dar să ştiţi că nu are eficienţă nici botezul nostru, nu are eficienţă nici Euharistia, nici preoţia, nici Biserica, nimic nu are eficienţă fără pocăinţă. Căinţa este cea care face vii, care face roditoare Sfintele Taine, credinţa este cea care face vie Biserica şi toată alcătuirea ei sacramentală şi canonică şi liturgică şi teologică şi care o mai fi ea. Fără pocăinţă şi fără întoarcere la Dumnezeu, tainele, riturile rămân nişte carcase, nişte învelişuri frumoase, un teatru poate încântător pentru suflet şi mângâietor pentru inimă, dar care nu apropie de Dumnezeu dacă nu este căinţă în fiecare secundă şi în fiecare ceas. De aceea, să nu ne facem iluzii, predica lui Ioan Botezătorul nu este suspendată, nu este pusă în paranteză, nu este relativizată predica lui de convertire; prin faptul că Mântuitorul întârzie judecata şi ne aduce harul şi mântuirea. Pentru că nu putem nu numai să scăpăm de judecată dacă nu ne căim, aşa cum spunea Sfântul Ioan Botezătorul, şi dacă nu ne botezăm şi dacă nu ne lepădăm de omul cel vechi şi ne îmbrăcăm în cel nou, dar nu putem nici să primim harul dacă nu ne căim în fiecare secundă. Căinţa este atitudinea lăuntrică a inimii noastre care ne face cu adevărat plăcuţi în faţa lui Dumnezeu şi ne face moştenitori şi cetăţeni adevăraţi ai Împărăţiei Lui. Cu ea stă sau cade creştinismul; cu ea stă sau cade Biserica şi întreaga viaţă a noastră.

Să ne aducem aminte în fiecare zi de înnoirea căinţei pe care trebuie să o facem, zi cu zi, ceas de ceas, pentru a fi cu adevărat fii ai Împărăţiei şi să cinstim predica, nu numai a Mântuitorului, dar şi a Marelui Înainte-mergător şi Botezător Ioan, în veci. Amin.

Predică la Duminica a 29-a după Rusalii (a celor 10 leproşi)

16 Ianuarie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„În vremea aceea, trecând Iisus prin mijlocul Samariei şi Galileii, când a intrat într-un sat, iată, L-au întâmpinat zece bărbaţi leproşi care stăteau departe de El, dar care şi-au ridicat glasul şi au zis: Iisuse, Stăpânitorule, fie-Ţi milă de noi! Iar El, văzându-i, le-a zis: duceţi-vă şi vă arătaţi preoţilor. Iar, pe când ei se duceau, s-au curăţit de lepră. Iar unul dintre ei, văzând că s-a vindecat, s-a întors şi cu glas mare slăvea pe Dumnezeu. Şi a căzut cu faţa la pământ lângă picioarele lui Iisus şi I-a mulţumit. Şi acela era samarinean. Iisus însă, răspunzând, a zis: oare, nu toţi cei zece s-au curăţit? Dar cei nouă unde sunt? Nu s-a găsit să se întoarcă să dea slavă lui Dumnezeu, decât numai acesta care este de alt neam? Apoi a zis către acela: Scoală-te şi du-te; credinţa ta te-a mântuit”. (Luca, 17,12-19)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Iată-ne în intervalul care ne desparte, de la un mare praznic la alt mare praznic. Am încheiat joi, liturgic vorbind, prăznuirea marelui praznic al Arătării Domnului nostru Iisus Hristos. Şi ne aflăm cu toţii în acest interval, în aceste săptămâni care ne despart de intrarea în pregătirea pentru celălalt mare praznic, celălalt mare pol al anului bisericesc, care este de fapt anul Domnului şi anul mântuirii noastre. Pentru că acest an are doi poli, doar doi poli mari. Unul este cel în jurul căruia am gravitat cu toţii şi care este cuprins între cele două praznice îngemănate, al Naşterii şi al Arătării Domnului nostru Iisus Hristos, deci praznicul în Care L-am văzut pe Dumnezeu coborându-Se din cer pe pământ şi arătându-Se oamenilor, şi ne pregătim să întâmpinăm şi să prăznuim aşa cum se cuvine, celălalt mare praznic care este cel de-al doilea pol al anului Domnului nostru şi al mântuirii noastre, şi care este praznicul pătimirii, răstignirii, Învierii şi Înălţării Domnului întru slavă pentru noi şi a noastră mântuire. Deci cel de-al doilea pol este cel al ridicării Domnului de pe pământ la cer — şi, nu se ridică singur ci se ridică împreună cu noi, aşa cum şi coboară; nu coboară pentru El Însuşi, ci coboară pentru firea noastră omenească, tot pentru noi şi a noastră mântuire.

Anul acesta are oarecum un specific deosebit pentru că dacă ar fi fost, de pildă, data Paştelui să cadă cel mai devreme cu putinţă, aceasta însemnând imediat după 25 martie, atunci încă din duminica aceasta am fi început pregătirea pentru Paşti pentru că ar fi început Triodul. Dar, anul acesta prăznuirea Paştelui este tardivă, este amânată cu o lună, deci vom avea Paştele abia la sfârşitul lui aprilie. Şi, din această pricină, şi pregătirea şi intrarea noastră în taina aceasta a Paştelui se face cu această zăbavă, cu această întârziere. Însă, această întârziere este binecuvântată pentru noi deoarece mai avem încă câteva duminici care ne pregătesc, până la mijlocul lui februarie când vom începe

Triodul şi vom intra în cealaltă alergare şi cursă duhovnicească a Sfântului şi Marelui Post.

Dar, până una alta, avem această lună şi cele câteva duminici în care cuvântul Evangheliei care ne însoţeşte este de la Evanghelistul Luca. Citirea cursivă a Evangheliei s-a încheiat, aşadar, săptămâna pe care am încheiat-o; însă vom reveni la citirea cursivă din Evanghelia după Marcu mai târziu, cu toate acestea, duminicile acestea sunt presărate cu cele câteva minuni, cele câteva episoade speciale pe care numai Evanghelistul Luca ni le relatează. Toate aceste trei duminici care urmează sunt de la Evanghelistul Luca şi sunt minuni specifice lui. Şi pe una dintre ele am văzut-o cu ochii minţii şi ai sufletului fiind citită în această minunată Evanghelie, pe cât de scurtă, pe atât de concisă, dar şi pe atât de plină de înţelesuri. Îl vedem pe Mântuitorul nostru în drumul Său dinspre Galileea spre Iudeea, dinspre Nazaret şi Capernaum spre Ierusalim. Şi toată Evanghelia după Luca de fapt are acest specific, anume că în mijlocul ei, de la capitolul al IX-lea şi până la capitolul al XVIII-lea se află o descriere pe larg care nu mai apare la nici un alt evanghelist, şi care face referire la această călătorie a Domnului spre patima Sa de bunăvoie. Şi, în drumul acesta Mântuitorul săvârşeşte minuni şi spune cuvinte şi parabole, pe care numai Evanghelistul Luca ni le spune.

Şi unul dintre ele este cel de acum. Mântuitorul merge pe drumul ce străbate între Galileea şi Samaria. Şi se pregăteşte să intre într-un sat. Şi în drum, când satul e aproape, de dincolo de drum, de undeva de mai departe de drum observă că este strigat de către cineva. Iar la distanţă de drum se afla un grup de zece bărbaţi, zece bărbaţi despre care Scriptura ne spune că erau leproşi; zece leproşi. Noi, astăzi nu mai ştim ce înseamnă, sau ce însemna pentru oamenii din trecut această mare plagă. Poate numai ciuma era mai mare şi mai dramatică decât lepra. Lepra era o boală contagioasă, o boală molipsitoare care aducea cu sine distrugeri ale ţesutului pielii şi avansând, ajungea în cele din urmă şi la pierderea extremităţilor, aşa încât oamenii foarte bolnavi de lepră ajungeau să arate lipsiţi de degete, de câte o mână, de nas, de urechi, le cădeau toate extremităţile, iar oamenii arătau respingător. A fi bolnav de lepră însemna că ţi s-a schimbat viaţa cu totul. Nu mai erai cel dinainte. Când ai fost atins de lepră şi toate aceste simptome ajungeau să se resimtă şi să fie destul de evidente, îţi atrăgeai nu numai acest chin şi această suferinţă, mai atrăgeau pe lângă aceste chinuri legate de orice boală contagioasă şi cronică şi cronicizabilă pe zi ce trece, îţi atrăgea şi izolarea de restul semenilor. Leproşii nu aveau voie să intre în sate şi în oraşe, trebuiau să stea la distanţă, trebuiau să fie îmbrăcaţi cu o anumită haină pentru a fi detectaţi de la distanţă, să poarte cu ei câte un clopoţel pentru a-i avertiza pe ceilalţi oameni să nu se apropie pentru că boala este contagioasă şi li se arunca mâncarea de la distanţă ca unor animale. Aceşti oameni ajungeau într-o situaţie disperată nu numai din punct de vedere fizic, ci mai ales sufletesc şi din punct de vedere sufletesc şi din punct de vedere uman. Erau ostracizaţi, erau condamnaţi să rămână la periferia societăţii şi a oamenilor şi a credinţei atroce. Această izolare aducea cu ea un plus de suferinţă. De aceea spune şi Evanghelia că aceşti zece leproşi care nici nu mergeau pe drum, ci erau undeva departe de drum, de la distanţă,

au strigat la Mântuitorul. Îl vedem aşadar pe Iisus observându-i şi pe aceşti leproşi adresându-I-se cu un strigăt de disperare, dar şi cu un strigăt de credinţă, în acelaşi timp pe care traducerea Evangheliei îl redă: Doamne fie-Ţi milă de noi! Textul original spune: Stăpânitorule, Domnule în sens lumesc. Dacă i-ar fi spus „Domnule" cu sensul acelui „Kirios" s-ar fi putut fi interpretat şi în sens religios. Leproşii I se adresează ca unui om cu autoritate. „Stăpâne, fie-ţi milă de noi!" Şi atunci îl vedem pe Mântuitorul făcând acea minune pe care de altfel o ştim cu toţii, pentru că este destul de populară printre faptele săvârşite de Mântuitorul. Pe Mântuitorul Îl vedem milostivindu-se faţă de ei, dar spunându-le un singur lucru: Mergeţi şi duceţi-vă şi arătaţi-vă preoţilor. Desigur, acest cuvânt al Mântuitorului are sens pentru cine ştie Sfânta Scriptură, pentru cine ştie şi citeşte capitolele 13 şi 14 din cartea Leviticului, în care sunt consacrate situaţiile leproşilor şi felul în care sunt văzuţi ei de legea lui Moise. Printre altele, se mai întâmplau cazuri în care cei nu foarte bolnavi de lepră se mai şi vindecau şi atunci vindecarea lor trebuia constată de către un preot. Un preot trebuia să constate că acel bolnav este vindecat, că nu mai reprezintă un pericol pentru societate şi după aceea trebuia să treacă prin opt zile de purificări speciale, la capătul căror, numai după ce era convins, îl integra în societate şi în credinţă şi îl punea să aducă tot felul de jertfe ca să arate că este revenit în sânul poporului lui Dumnezeu. Mântuitorul le spune un singur lucru: „Mergeţi şi arătaţi-vă preoţilor!" Trebuie să spunem că acei zece leproşi au dat dovadă de credinţă şi de ascultare pentru că au plecat într-adevăr să se arate preoţilor. Şi spune textul că în timp ce mergeau să se arate preoţilor, s-au curăţit.

Apoi, vine episodul care ne interesează pe toţi şi care în ultimă instanţă este cheia acestei pilde şi a acestei întâmplări, pentru că vorbeşte nu numai pentru situaţia de atunci, ci ne vorbeşte şi nouă tuturor. Dintre toţi cei zece care s-au curăţit, îl vedem pe unul singur care se întoarce. Se întoarce, cade la picioarele lui Iisus, strigă cu glas mare. Sunt câteva cuvinte pe care se cuvine să le reţinem: striga cu glas mare de bucurie şi de fericire, a căzut la picioarele lui Iisus, I-a mulţumit. Şi Îl vedem pe Iisus mirându-Se şi spunând: „Oare nu zece persoane au fost curăţite de lepră; cum de s-a întors numai unul singur? Şi încă acela, spune, este alogen, este de alt neam". Pentru că acel unul singur care s-a întors era samarinean, deci nu era evreu. Iar samarinenii erau pentru evrei ereticii. Schismaticii, cei care îşi construiseră un alt templu, nu ţineau de templul din Ierusalim pentru că îşi făcuseră un alt templu pe muntele Garizim, un templu mare, dar care fusese construit înainte de naşterea Mântuitorului, demolat de evrei. Ei îi tratau cu dispreţ pe samarineni deşi erau şi aceştia evrei. Samarinenii erau evrei care nu fuseseră duşi în robia babilonică de către Nabucodonosor, pentru că în robia aceea babilonienii au luat doar elita naţiunii iudaice. Au luat câteva mii de oameni, aristocraţia, nobilii, preoţii, oamenii mai cu vază, în rest ceilalţi au rămas acolo, în teritoriu. Aceştia având templul devastat de către babilonieni ei şi-au păstrat din tradiţia religiei israelite doar unele aspecte. Atunci când ceilalţi s-au întors înapoi din exilul babilonic, nu i-au lăsat pe acei localnici să participe la reconstruirea templului, a celui de-al doilea templu şi i-au izolat. Deci, samarinenii erau schismatici şi eretici pentru israeliţi, deşi erau de

același sânge. Dar, pentru secesiunea pe care au făcut-o, pentru faptul că şi-au construit un alt templu, israeliţii au spus că Dumnezeu locuieşte numai în templul din Ierusalim; e interzis să existe orice alte temple decât cel din Ierusalim, ori ei făcuseră deja secesiunea aceasta pentru că templul şi tot Ierusalimul fusese distrus de către babilonieni. Acestea ca să înţelegem despre cine era vorba.

Se întoarce la Iisus şi îi mulţumesc nu cei nouă iudei, nu israeliţii, ci se întoarce un samarinean. Putem spune sigur, că nu se întorc iudeii ci samarinenii din credinţă, pentru că ei au ascultat de cuvântul Mântuitorului care a spus: „Mergeţi să arătaţi-vă preoţilor!" Şi au plecat acolo ascultând de cuvântul lui Iisus. Samarineanul nu putea să se ducă la preoţii iudei, trebuia să se ducă la preoţii samarineni. Satul era probabil chiar la graniţa dintre Galileea şi Samaria. Dar se întâmplă un lucru. Îl vedem pe Mântuitorul că rămâne intrigat de faptul că cei nouă nu se întorc să îi mulţumească, ci se întoarce unul singur; nu se întoarce israelitul, ci se întoarce schismaticul, samarineanul, şi lui îi spune, pentru că se întoarce, pentru că Îi mulţumeşte, pentru că Îi cade la picioare şi îşi exprimă recunoştinţa pentru vindecarea primită, îi spune un cuvânt cu care se termină Evanghelia de astăzi, îi spune: „Scoală-te, du-te (iar în textul original se spune „anastason" — învie, scoală, ridică), credinţa ta te-a mântuit, te-a salvat". Ce putem să observăm din acest lucru? Cei nouă israeliţi care nu se întorc să mulţumească rămân de la Iisus cu o vindecare trupească. Doar cel care se întoarce la Iisus şi Îi mulţumeşte, câştigă pe lângă vindecarea trupească de lepra fizică, de lepra trupului, mai câştigă ceva, câştigă mântuire, câştigă înviere sufletească, câştigă, putem spune, împărăţia cerurilor pentru că vine să Îl recunoască pe Iisus ca un împărat asupra bolii, asupra morţii. Mântuitorul Însuşi i se adresează ca unui om înviat.

Ce învăţăm noi din acest episod? Sigur, predicile care se spun la acest episod, într-un fel, vin să ilustreze proverbul pe care îl ştim şi noi cu toţii, că recunoştinţa este floare rară. Deci poţi să faci binele cât încape, tuturor, foarte puţini se vor întoarce să spună „mulţumesc!", majoritatea consideră că binele care li se face este de la sine înţeles. Cazul este valabil şi în ce Îl priveşte pe Iisus şi în ce Îl priveşte e Dumnezeu Însuşi. Dar ce trebuie să învăţăm noi înşine din lecţia acestei parabole. În primul rând Iisus dă vindecare. Când este chemat, când Dumnezeu este strigat, aşa cum a fost strigat de cei zece leproşi, când este ascultat, (deci s-a strigat după El — deşi I-au vorbit ca unui om, nu I-au vorbit ca unui personaj dumnezeiesc — dar s-a strigat după Iisus. Iisus a primit strigătul şi nu le-a spus că vor fi vindecaţi, ci le-a spus să se arate preoţilor. Şi trebuie să recunoaştem că toţi cei zece au avut credinţă. Pentru că ar fi putut foarte bine să spună că noi nu am cerut vindecare. Deci au ascultat, ai strigat la Dumnezeu, au ascultat de cuvântul Lui deşi părea că oarecum la este la limita imposibilului îndemnul lui: mergeţi cu credinţă că pe drum vă veţi vindeca, lucru ce s-a şi întâmplat). Deci au strigat după Dumnezeu, au avut credinţă, au ascultat şi s-au vindecat. Dar un al patrulea lucru mai trebuia ca să fie cu adevărat vorba de înviere sufletească, iar nu de vindecare trupească sau mai bine spus de vindecarea nu numai de lepra trupului, dar şi de lepra sufletului care bântuie în orice caz mult mai din plin decât bântuie lepra trupească, care de vreo o

sută de ani s-a eradicat, deşi până în zilele noastre mai sunt semeni de-ai noştri care suferă de această boală cumplită, dar astăzi este vindecabilă. Dar lepra sufletească, ce o vindecă, fraţilor? Un singur lucru! Mulţumirea! Întoarcerea la Dumnezeu şi mulţumirea! Pentru că după ce primeşti binele te întorci la Dumnezeu şi Îi mulţumeşti, în mulţumirea ta vine Dumnezeu. De aceea slujba noastră a creştinilor, cea mai importantă se numeşte euharistie, care în limba greacă înseamnă „mulţumire". Iisus devine prezent în mijlocul nostru cu trupul, cu cuvântul şi cu sângele Lui atunci când noi Îi mulţumim. Atunci când îi aducem daruri drept recunoştinţă pentru binefacerile Lui. Aducem pâinea şi vinul pentru ca semn al mulţumirii şi al ofrandei noastre. Atunci, în mulţumirea noastră vine El cu mulţumirea Lui către Dumnezeu Tatăl şi ne ridică de pe pământ la cer, din lume în Împărăţia Lui. Deci, în mulţumire este Dumnezeu. Nu în nemulţumire, nu în ingratitudine, nu în nerecunoştinţă, nu în blestem şi nu în orice alte manifestări negative de-ale noastre. Altfel, păţim şi noi ca şi leproşii. Dumnezeu îi vindecă trupeşte, dar pe unul singur l-a vindecat şi l-a vindecat sufleteşte. Pe un eretic, un schismatic, un om care era în afara sistemului religios al lui Israel. Pentru că numai el vine să se întoarcă şi să îi şi mulţumească lui Iisus pentru binele pe care l-a primit. De aceea îl învie sufleteşte, iar el primeşte mântuire, nu doar vindecare. Ceilalţi rămân cu vindecarea trupească şi cu moartea. Celălalt scapă şi primeşte învierea sufletului.

Să băgăm de seamă cu toţii aceasta pentru vieţile noastre creştineşti. Nu poate fi creştin cel care nu vine la Dumnezeu şi Îi mulţumeşte. Să ştim că dacă venim duminică de duminică sau ori de câte ori putem şi Biserica ne cheamă să venim în sfintele locaşuri, venim în primul rând ca să mulţumim.

Şi dacă ne uităm la cifrele care ne vorbesc despre practica religioasă, vedem că toată parabola aceasta este trasă la indigo pe statisticile de acum. Pentru că şi acum românii se laudă la recensăminte şi se bat în piept când se spune că 86% sunt ortodocşi dintre români. Dar practica ne spune altceva. Câţi frecventează sfintele biserici, câţi participă la Sfânta Liturghie? Vedem că sunt sub 5%, deci la fel cum se întâmplă şi în Occident. Şi asta numim noi fenomen de secularizare. Aceasta înseamnă secularizare: să te numeşti una cu numele, dar în practică să faci altceva. Să spui că eşti al lui Dumnezeu, dar în fapt să aparţii lumii. Pentru că dacă nu vii să mulţumeşti duminică de duminică lui Dumnezeu, nu poţi să fii al lui Dumnezeu, nu poţi să fii fiul sau fiica lui Dumnezeu fără să-i mulţumeşti şi dacă nu-I mulţumeşti, Dumnezeu nu se coboară în mijlocul nostru, nu ne mântuieşte, nu ne ridică la cer şi ne dăruieşte în Liturghia Sa, cuvântul Lui, şi apoi, prin Trupul şi Sângele Lui, cereasca Lui Împărăţie. Deci la Liturghie, la mulţumire, dovedim dacă suntem creştini sau nu. Altfel nu arătăm decât că suntem leproşi, nu la trup, ci la suflet, suntem creştini cu problemele de lepră interioară, cu problemele de lepră duhovnicească care nu ştim să mulţumim. Creştini nerecunoscători; a spune aşa ceva este o contradicţie în termeni. Creştinul este fiinţa care e mântuită de Dumnezeu şi Îi mulţumeşte lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu ne-a eliberat de păcate prin botez, dar câţi se întorc duminică de duminică să mulţumească lui Dumnezeu pentru această eliberare, pentru această lumină, pentru această înnoire pe care Dumnezeu ne-o aduce?

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere să fim vrednici de această chemare, de chemarea noastră creştinească şi să fim mulţumitori lui Dumnezeu, mulţumitori prezenţi în euharistiile Lui ori de câte ori glasul lui Dumnezeu ne cheamă şi în veci. Amin.

Miercuri în săptămâna a 31-a după Rusalii

19 Ianuarie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Comentariu referitor la faptul că Mântuitorul a parcurs Scriptura cât timp a stat în pustie, după momentul botezului

Preasfinţite Părinte, Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Deşi, din punct de vedere liturgic, am încheiat marele praznic al Arătării Domnului nostru Iisus Hristos, din punct de vedere duhovnicesc nu putem să spunem acelaşi lucru. Nu numai din punct de vedere duhovnicesc, dar şi din punct de vedere biblic sau evanghelic. Pentru că, aşa cum încercam să vă spun şi vă sugeram doar săptămâna trecută, botezul Domnului nostru Iisus Hristos nu se încheie odată cu pogorârea Lui în apele Iordanului şi cu arătarea minunată a Sfintei Treimi care are loc atunci pentru Domnul nostru Iisus Hristos şi pentru Sfântul Ioan Botezătorul. Botezul Domnului nostru Iisus Hristos continuă şi într-un fel continuă şi botezul nostru. Şi, am putea spune că, ceea ce urmează este mai greu decât ceea ce a fost înainte. Iar lucrul acesta se leagă de ceea ce va spuneam de asemenea cu altă ocazie, că pentru creştini ceea ce urmează după primirea unui dar e mai greu, mai cutremurător, mai plin de răspundere, am putea spune, decât pregătirea care se face înainte. Pentru că noi toţi vedem lucrul acesta şi mai cu seamă în ceea ce priveşte pregătirea noastră pentru Sfânta Euharistie, pentru primirea Sfintei Împărtăşanii. Tot accentul cade pe pregătire, pe acest efort de a ne face vrednici de primirea unui dar, de primirea darului Domnului nostru Iisus Hristos. Dar Evanghelia ne arată şi viaţa creştinească ne arată, viaţa sfinţilor ne arată că de fapt lucrurile nu stau chiar aşa. Pentru că noi, în stilul acesta al nostru obişnuit, după cum am spus, punem tot accentul pe pregătirea noastră pentru sărbătoare, iar după împărtăşire, după sărbătoare urmează marea relaxare, marea destindere, marea distracţie, marea detensionare, am putea spune; nimic mai adevărat pentru creştini. Iar lucru acesta se vede din viaţa Domnului nostru Iisus Hristos. Iar creştinii, spune Sfântul Nicolae Cabasila, trebuie să treacă prin toate cele prin care a trecut Domnul lor. Deci nu suntem scutiţi de lucrul acesta. Noi nu putem avea de la Domnul Iisus Hristos — aşa cum mulţi credem — doar un har, o favoare, o binecuvântare dată pe baza a ceea ce a făcut el cândva, în trecut. Aşa cum spune Sfântul Apostol Pavel şi spun şi Sfinţii Părinţi, noi trebuie să trecem într-un fel sau în altul prin toate cele prin care a trecut Domnul Hristos. Desigur, nu ni se mai cere să ne răstignim, să ne suim pe cruce precum a făcut-o El, dar care creştin poate spune că este creştin dacă nu îşi ia crucea sa, nu-şi poartă într-un fel o cruce, nu numai crucea lui, ci crucea Domnului nostru Iisus Hristos. Nu se răstigneşte pe el în fiecare clipă, cum spune Sfântul Apostol Pavel, nu moare în fiecare clipă pentru omul cel vechi ca să renască în omul nou, cel duhovnicesc, zidit după chipul lui Dumnezeu. Ceea ce spun este un lucru pe care ar trebui să îl reţinem şi să îl punem la suflet pentru că ne priveşte pe noi toţi, pe toţi cei botezaţi: ceea ce urmează după primirea

unui dar este mai greu şi mai cutremurător decât ceea ce facem pentru a primi acest dar. Iar lucrul acesta îl vedem din viaţa Domnului nostru Iisus Hristos.

Noi credem că episodul acesta al botezului se încheie cu această arătare minunată pe care a avut-o Domnul Iisus şi Sfântul Ioan Botezătorul. Numai ei doi, să nu uităm lucrul acesta! Pentru că la această sărbătoare, din imnografie, ne-am obişnuit să credem că a fost un eveniment cosmic. Şi a fost acest lucru! Elementele, stihiile naturii s-au tras înapoi văzând pe Iisus, Domnul lor, Creatorul lor intrând în apele Iordanului. Marea a văzut şi a fugit, Iordanul s-a întors înapoi, spune imnografia citându-l pe prorocul David. Iar această cutremurare a elementelor şi stihiilor naturii e pusă în opoziţie cu împietrirea oamenilor. Pentru că Iisus coboară în apele Iordanului şi apele se cutremură, frisonează văzând că în ele intră Creatorul lor, dar iudeii, dar oamenii nu tremură în faţa Domnului nostru Iisus Hristos. Nici noi, creştinii, când venim la sfintele slujbe nu ne cutremurăm, nu simţim acea înfiorare pe care au simţit-o elementele naturii. Dar, să nu uităm, acea arătare şi teofanie a avut-o Domnul nostru Iisus Hristos şi Ioan Botezătorul, doar atât şi stihiile naturii. Oamenii nu s-au cutremurat pentru că nici nu erau pregătiţi pentru a primi acest dar.

Dar să vedem ce se întâmplă cu Domnul nostru Iisus Hristos! Domnul nostru Iisus Hristos, după ce iese din apele Iordanului — toate Evangheliile sinoptice ne spun — după ce a fost botezat de la Ioan a fost luat şi dus de Duhul în pustiu, unde a stat patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi. Ei, vedeţi acest lucru? Botezul nu se termină cu Iordanul. După Iordan urmează patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi de pustiu. Ce înseamnă un pustiu în Orientul Apropiat, astăzi e uşor oarecum să ne dăm seama pentru că există informaţii despre acest lucru. În pustiu, unde temperaturile în cursul zilei se ridică până la 40-50 de grade la umbră, iar seara coboară sub 0 grade. E un mediu de o ostilitate şi de o asprime şi de o severitate greu de suportat. Iisus este dus de Duhul în pustiu. De ce este dus Iisus de Duhul Sfânt în pustiu — spune: ca să fie încercat, ca să fie ispitit de către diavol. Ce interesant! După ce a fost mărturisit şi recunoscut de către Tatăl: Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru care am binevoit — Duhul Sfânt îl duce pe Iisus în pustiu să fie ispitit de diavolul. Ce înseamnă lucrul acesta? Că Iisus este nu numai Fiul lui Dumnezeu, Iisus este şi Fiul Omului. El este fiu prin excelenţă: este Fiu ca Dumnezeu şi este Fiu ca om. Iar după ce a fost recunoscut ieşind din apele Iordanului: Acesta este Fiul Meu Cel iubit — de fapt o aluzie la textul din Psalmi: „Tu eşti Fiul Meu, Eu astăzi Te-am născut; mai înainte de luceafăr te-am născut”, deci, Dumnezeu Tatăl recunoaşte în Iisus pe Fiul Său Cel veşnic. Tatăl Îl recunoaşte după care El este dus ca om de Duhul, trimis în pustiu, ca acolo să dovedească practic, ca om, că este Fiu al lui Dumnezeu. Şi ce înseamnă să fii Fiu al lui Dumnezeu? Înseamnă să atârni de Dumnezeu în toate cele ale tale. Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu înseamnă că trebuie să-L pui pe Dumnezeu înaintea tuturor celorlalte lucruri şi Iisus e trimis în pustie ca să dovedească că este ca om, să fie probat să fie pus la încercare, să-Şi dovedească în umanitatea Sa, ca om, ca om să dovedească prin această probă că este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu.

De altfel, şi Satana, după patruzeci de zile se apropie de el când a flămânzit şi a însetat, şi întrebările spun: dacă eşti Tu Fiul lui Dumnezeu, de eşti tu Fiul lui Dumnezeu, fă cutare, fă cutare, fă cutare! Despre aceste lucruri vreau să vă vorbesc şi la liturghiile care urmează. Un singur lucru vreau să vă spun astăzi: ce făcea Domnul nostru Iisus Hristos patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi? Putem spune că stătea singur sub soarele deşertului şi sub nopţile acelea îngheţate ale pustiei, dar să ştiţi că nu făcea ceea ce putem crede noi: că se uita la soare sau la cer şi făcea observaţii sau contemplări de acestea astronomice sau ale naturii. Nu făcea acest lucru! Şi de unde ştim, de fapt, ce făcea Mântuitorul? Ştim din ceea ce l-a ispitit şi din ceea ce îi spunea diavolul. Pentru că diavolul ne ispiteşte cu lucrurile care ne stau la îndemână: dacă eşti cărturar şi ţii cartea în mână, diavolul te ispiteşte prin cartea pe care o citeşti; dacă eşti bancher şi manipulezi bani, diavolul te ispiteşte cu banii pe care îi manevrezi şi pe care îi manipulezi; dacă eşti, ştiu eu, crâşmar, te ispiteşte cu vinul pe care îl ai, şi aşa mai departe. Diavolul foloseşte toate ocupaţiile noastre de zi cu zi pentru ca prin ele să găsească un prilej ca să intre în sufletul nostru. Deci, raţionamentul e simplu! Dacă diavolul Îl ispiteşte pe Iisus cu versete din Scriptură, asta înseamnă că Mântuitorul, patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi a citit, a traversat, putem spune, toată Sfânta Scriptură a Vechiului Legământ, a Vechiului Testament. El a plecat în pustie nu ca să se uite la stele, ci luând în desaga Sa sulurile care cuprindeau tot cuvântul lui Dumnezeu. Pentru că Acesta este Fiul lui Dumnezeu. Fiul este Cel care trăieşte din cuvântul şi din privirea Tatălui. Aşa cum soldatul nu trăieşte pentru el însuşi, ci trăieşte şi depinde de sprânceana şi de ordinul pe care îl primeşte de la generalul şi de la comandantul său. Nu trăieşte pentru sine, ci trăieşte prin altcineva. Dacă este Fiul lui Dumnezeu, El trăieşte ca Fiu al lui Dumnezeu din cuvântul Tatălui Său Care este Dumnezeu, iar cuvântul Tatălui Său pe care desigur, ca Dumnezeu îl ştia, nu avea nevoie să îl înveţe, dar ca om trebuia să îl asume, să-l ia asupra Lui. Deci, ceea ce putem spune, şi nu cred că este o speculaţie fără temei şi gratuită, Iisus-Omul după botez a stat patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi în deşert traversând toată Scriptura Vechiului Testament pentru a-Şi lua asupra Lui cuvântul lui Dumnezeu şi voia Tatălui exprimată în Lege, în Proroci şi în Psalmi. Mântuitorul după patruzeci de zile de pustie devine El Însuşi Scriptură. Nu mănâncă nimic, mănâncă cuvântul lui Dumnezeu şi devine Cuvânt al lui Dumnezeu. (Pentru că omul este ceea ce mănâncă. Mâncăm plante, devenim plante; mâncăm carne, devenim carne; mâncăm cuvântul lui Dumnezeu care iese din Dumnezeu, devenim dumnezeu, ne facem noi înşine cuvânt al lui Dumnezeu). Deci Iisus devine El Însuşi cuvânt al lui Dumnezeu şi Fiu al lui Dumnezeu mâncând în pustie, patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi toată Scriptura Vechiului Testament. Lucrul acesta, de altfel, îl fac şi monahii în Postul Mare.

Doar un lucru vă mai spun şi cu aceasta închei: există o tradiţie a Bisericii Copte, a Bisericii Egiptene Veche, care ne arată că în Egiptul creştin vechi creştinii începeau Postul Mare îndată după praznicul Arătării şi Botezului Domnului. La ei Postul Mare se acoperea cu postul de patruzeci de zile al Mântuitorului în pustie. Deci putem spune că după marea sărbătoare vine marea încercare. După marea arătare vine proba, punerea

la probă, vine postul, vine încordarea duhovnicească a Domnului nostru Iisus Hristos. Să ştim şi să Îi fim solidari! Mântuitorul după botez se duce în pustie şi nu doarme, nu mănâncă, nu bea nimic, hrănindu-se din cuvântul lui Dumnezeu.

Să stăm şi noi alături de El! Asta ne cere! Ca şi creştini nu putem să fim altundeva decât unde este Domnul nostru. Ni se cere să stăm la picioarele Crucii, nu cum au stat apostolii, ni se cere să fim solidari cu Domnul nostru Iisus Hristos când merge în pustie. Sunt patruzeci de zile după botez care pentru noi, dacă nu sunt zile de post efectiv, liturgic vorbind, să ştim că Domnul nostru e în pustie, că Domnul nostru se cufundă în taina cuvântului lui Dumnezeu. Şi dacă nu postim de la hrana trupească, măcar să mâncăm şi noi cuvântul lui Dumnezeu asemenea felului în care a făcut-o Domnul nostru Iisus în pustie, pentru ca apoi, după patruzeci de zile, să treacă prin marea încercare. Amin.

Vineri în săptămâna a 31-a după Rusalii

21 Ianuarie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Preasfinţite Părinte Episcop, Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Zilele pe care le petrecem şi le străbatem cu toţii din punct de vedere duhovnicesc şi evanghelic după marele praznic al Arătării Domnului nostru Iisus Hristos sunt zile pline de încărcătură, sunt zile pline de greutate, aş putea spune şi de cutremur duhovnicesc. Pentru că, aşa cum vă spuneam şi rândurile trecute, Mântuitorul după evenimentul petrecut la apele Iordanului trece prin cele patruzeci de zile pe care le petrece în pustiu. Duhul Sfânt, ne spun Evangheliile sinoptice, Îl duce pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos în pustiu unde petrece patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi. Şi, încercam să vă spun şi rândul trecut, Iisus, dus în pustiu, unde nu mănâncă şi nu bea nimic, trupeşte vorbind, Iisus asimilează şi se cufundă şi se adânceşte în taina cuvântului lui Dumnezeu. Pentru că El este dus de către Duhul Sfânt în pustiu, să nu uităm lucrul acestea, şi după aceea textul spune: ca să fie încercat, pus la probă, de către diavol. Este dus de către Duhul Sfânt în pustiu pentru că El trebuia să-Şi dovedească că este şi ca om, Fiu al lui Dumnezeu; nu numai Fiu al lui Dumnezeu, ci că este şi Cuvânt al lui Dumnezeu. Aşa se face că, dacă suntem atenţi când citim Evangheliile, Mântuitorul nu spune nimic; nu avem nici un cuvânt al Mântuitorului până la acest episod al ispitirii Sale în pustiu. Sau, dacă suntem atenţi, până la acest episod Mântuitorul spune un singur cuvânt: îi spune lui Ioan Botezătorul: lasă acum că trebuie să împlinim toată dreptatea. Acesta este singurul cuvânt care apare în Evanghelie până la episodul acesta al ispitirilor. Iar după ispitiri Iisus iese deja la propovăduire cu un cuvânt de putere, cu un cuvânt plin de Duh Sfânt şi iese la propovăduire ca un Cuvânt al lui Dumnezeu. Deci El în pustie devine cuvânt al lui Dumnezeu. Până atunci stă în tăcere, creşte şi se întăreşte cu Duhul, spune Evanghelistul Luca, din pustie iese întărit, iese om duhovnicesc, iese mai presus de toate Cuvânt al lui Dumnezeu. Un Cuvânt al lui Dumnezeu întrupat, un cuvânt făcut trup; Iisus-Omul devine în întregime cuvânt, o făptură din cuvânt. Şi ştim că acest lucru înseamnă că Mântuitorul ca om s-a cufundat în perioada celor patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi în taina Scripturii, în taina cuvântului scris al lui Dumnezeu, pe care l-a străbătut şi l-a traversat în toată extensiunea şi intensitatea sa, la capătul căruia, cum spuneam, după patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi în care nu a mâncat şi nu a băut nimic, în schimb, s-a hrănit sufleteşte şi duhovniceşte din cuvântul lui Dumnezeu până într-acolo încât să devină El Însuşi Cuvânt Întrupat, Cuvânt viu. Şi după pustie El iese din tăcere, iese din ascunderea în care fusese până atunci şi iese cu un cuvânt cu putere, cu un cuvânt viu al lui Dumnezeu, nu numai cu un cuvânt omenesc. El iese cu un cuvânt întrupat. Iese din pustiu ca un cuvânt al lui Dumnezeu şi mai iese drept Fiu al lui Dumnezeu. Iese drept Cuvânt şi iese ca Fiu al lui Dumnezeu şi El Îşi dovedeşte în pustiu că este cu adevărat Fiu al lui Dumnezeu. Şi asta o dovedeşte mai cu seamă la sfârşit,

unde se spune că după cele patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, Mântuitorul, ca om, a flămânzit.

Şi atunci se apropie de El ispititorul, se apropie satana, se apropie diavolul care îl ispiteşte cu cuvinte din Sfânta Scriptură. Şi ştim cu toţii acest episod, deşi impresia mea este că acest episod nu este deloc bine valorificat şi pus în evidenţă chiar de către tradiţia liturgică a Bisericii noastre. Citirea aceasta a pericopei asupra căreia insist se face cândva în sâmbăta care premerge prima duminică de după botezul Domnului nostru Iisus Hristos, aşa că, majoritatea credincioşilor, cu excepţia monahilor din mănăstiri, nu apucă să audă citindu-se acest fragment din Scriptură care este fundamental şi aş spune esenţial pentru mântuirea noastră a tuturor. Pentru că dacă este să îl credem, şi trebuie să îl credem pe cuvânt pe Sfântul Maxim Mărturisitorul, pe care îl prăznuim astăzi, alături în săptămâna aceasta de marii părinţi ai pustiei — ce frumos se potriveşte acest lucru cu perioada pe care o străbate Mântuitorul după botezul Său, patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi în pustie, iar dacă ne uităm în sinaxarele şi în calendarele noastre, luna ianuarie este o lună a asceţilor, o lună a pustnicilor, o lume a monahilor, a celor care L-au urmat într-adevăr pe Domnul nostru Iisus Hristos până la capăt, inclusiv în pustiu, asemenea Lui, umplând pustiul de viaţa Duhului şi transformând pustiul în cetate. Deci, ce frumos suntem însoţiţi în această perioadă de sfinţi ierarhi, de marii păstori şi în acelaşi timp de sfinţi asceţi. Deci trebuie să învăţăm că aceşti călugări au ştiut să fie atenţi la ceea ce ne învaţă această pericopă şi despre ce ne vorbeşte Mântuitorul prin acest episod.

E un episod fundamental. Spuneam că Sfântul Maxim Mărturisitorul spune că Mântuitorul a venit în lume ca să ne mântuiască de rău. Dar răul nu este o forţă abstractă, nu este o entitate impersonală, este o persoană. Cel rău este un înger rău, este un înger căzut, este un personaj malefic, iar Mântuitorul ne mântuieşte pe noi luptându-Se nu cu noi, nu cu păcătoşii, ci cu păcatul şi cu stăpânul păcatului şi cu începutul păcatului care este satana, care este diavolul. Şi mântuirea noastră înseamnă pentru Iisus o luptă cu satana, o luptă ca să învingă puterea celui rău pe care o are asupra noastră, a oamenilor.

Şi Sfântul Maxim Mărturisitorul spune că diavolul, satana are putere asupra noastră prin două afecte sau prin două pătimiri pe care le avem noi ca fiinţe trupeşti şi prin care ne ispiteşte şi prin care reuşeşte să ne întoarcă de la Dumnezeu spre lume şi să ne facă din fii ai lui Dumnezeu, fii ai celui rău, fii ai pământului, în loc să fim fii ai cerului şi fii ai lui Dumnezeu. Şi aceste două afecte fundamentale, spune Sfântul Maxim Mărturisitorul, sunt plăcerea şi durerea. Pentru că oamenii de aceea păcătuiesc şi se îndepărtează de Dumnezeu. Din dragoste faţă de plăcere, sau din frică de durere, de suferinţă şi de moarte. Amândouă aceste afecte care sunt înscrise în natura noastră trupească de fiinţe pătimitoare le foloseşte diavolul ca să ne rupă şi să ne îndepărteze de Dumnezeu. Şi tot Sfântul Maxim Mărturisitorul ne spune frumos că Mântuitorul l-a biruit pe diavol şi ne-a mântuit pe noi, a restaurat — spunem noi în teologie — firea noastră omenească învingând pe diavolul care se ascunde în plăcere şi în durere. Noi, cum ne spun cate-

hismele, am crede că toată mântuirea a realizat-o Mântuitorul pe Cruce şi prin pătimirea Sa, prin tot ce a suferit de la iudei în săptămâna patimilor culminând cu batjocura şi cu răstignirea Sa, în care, ne spune Sfântul Maxim, că Mântuitorul a învins durerea, a învins frica care îl ţinea pe om departe de Dumnezeu. Deci, mântuirea noastră a realizat-o Iisus biruind durerea care era ispită, frica de moarte şi frica de durere care ne face pe noi toţi, în ultimă instanţă să păcătuim. O spun şi filosofii, o spun şi literaţii şi poeţii, frica de moarte îl face pe om să păcătuiască. Ne e frică de moarte dacă nu mâncăm şi pentru că ne este foame, din flămânzire ajungem la îmbuibare; ne este sete, ne este frică de faptul că dacă nu bem murim, şi din sete ajungem la băutură, ajungem beţivi şi aşa mai departe cu toate patimile. Deci toate patimile au în ele frica de moarte şi dragostea de plăcere. Iar Sfântul Maxim spune foarte frumos că Mântuitorul învinge frica de moarte pe Golgota şi în Ghetsimani, dar plăcerea şi ispitele legate de plăcere, când le învinge? Plăcerea şi toate ispitele legate de plăcere le învinge Domnul nostru Iisus Hristos acum, în pustiu, după botez. Mântuirea noastră stă pe doi stâlpi, pe două lupte ale Mântuitorului nostru, nu numai pe una singură — cum am crede toţi, că mânuirea firii noastre s-ar fi realizat numai în Ghetsimani şi pe Golgota prin răstignire şi prin înviere. NU! Mântuirea începe încă de la întrupare, ne spun Sfinţii Părinţi pentru a adânci lucrurile, dar din punct de vedere soteriologic sau mântuitor, începe după botez, prin episodul acesta al ispitirii Mântuitorului în pustie. Faptul că Mântuitorul rezistă la ispitele acestea ale plăcerii... trei feluri de plăceri învinge Mântuitorul: plăcerea de mâncare, plăcerea de minune, de miracol şi plăcerea de putere şi de dominaţie. Că vine diavolul şi Îi spune: ai flămânzit, dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, spune ca pietrele astea să se facă pâine. Şi atunci Mântuitorul (desigur, am văzut că Mântuitorul îi răspunde tot cu citate din Scriptură: nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu). După aceasta diavolul Îl duce pe cornişa templului şi Îi spune: acum aruncă-Te că dacă eşti Fiul lui Dumnezeu — scrie psalmistul — că îngerilor va porunci să Te prindă, să te ia în braţe să nu se lovească de piatră piciorul Tău. Atunci Mântuitorul îi răspunde cu alt citat din Scriptură: la fel este scris: să nu-L pui la încercare, să nu Îl ispiteşti pe Domnul Dumnezeul tău. După care la sfârşit se spune că Îl duce pe un munte înalt şi Îi arată toate împărăţiile lumii, diavolul văzând că nu poate să Îl prindă şi că El este totuşi împărat se gândeşte: Îi dau eu împărăţiile dacă El vine ca împărat al lumii, cu o condiţie: să mi se închine mie. Şi atunci Mântuitorul îi răspunde cu acest al treilea cuvânt din pustie, pe care trebuie să le ştim într-un fel, pe de rost şi să le adâncim, pentru că cele trei cuvinte din pustie şi cele şapte cuvinte rostite de Mântuitorul pe Cruce, trei şi cu şapte, sunt cele zece cuvinte pe care Mântuitorul le spune şi în ele stă mântuirea noastră, restaurarea noastră şi îndreptarea noastră şi transformarea noastră din fii ai pământului şi fii ai satanei în fii ai cerului şi fii ai Tatălui nostru ceresc.

Să ne adâncim în aceste cuvinte. Căci Mântuitorul învinge de fapt cele trei ispite legate de plăcere. Şi am putea să spunem noi, astăzi: aceasta a făcut-o Mântuitorul acum 2000 de ani, dar ce ne priveşte pe noi astăzi? Acest episod ne priveşte pe toţi într-un mod fundamental! Pentru că noi toţi suntem legaţi de plăceri şi de dureri. Şi din exem-

plul Mântuitorului învăţăm cum se învinge plăcerea şi cum se învinge frica de moarte şi ispita durerii. Dacă mergem mai departe putem să găsim un echivalent al acestor ispitiri în ceea ce ne înconjoară, în ceea ce este în jurul nostru. Pâinea este un simbol, dacă doriţi, al economicului; miracolul este un simbol al religiosului, al magiei pe vremea Mântuitorului, dar astăzi putem să spunem fără să greşim că este un simbol al tehnologicului, pentru că cei din antichitate aşteptau miracole de la magicieni, de la vrăjitori. Astăzi omul modern aşteaptă miracole de la tehnologie. Şi ultima ispită este cea a politicului. Toate aceste trei ispite, economicul, tehnologicul sau magicul şi politicul, sunt mari probleme pentru omul din totdeauna, dar mai cu seamă pentru omul modern pentru care aceste trei lucruri s-au secularizat, s-au autonomizat, şi adâncindu-se omul în economic, uită de Dumnezeu, căutând miracolul tehnologic sau magic, uită de Dumnezeu şi dorind putere şi stăpânire politică şi controlul şi dominaţie universală, la fel, uită şi Îl pune în paranteză pe Dumnezeu. Toate aceste ispitiri ne privesc, cum spuneam, pe noi toţi. Să trăim în aceste patruzeci de zile care urmează tainei Arătării şi Botezului Domnului nostru Iisus Hristos, ştiind că pentru Iisus, ca şi pentru noi, greul în viaţa creştină, adică lupta, începe după sărbătoare şi după botez. Deci, cum spuneam înainte, mare atenţie! Că noi şi la împărtăşire punem tot accentul numai pe pregătire. Greul vine după împărtăşire; greul vine după botez! Pentru că după ce s-au primit sfintele taine, diavolul e pe noi! Dacă a sărit pe Mântuitorul imediat după ce a ieşit din apele Iordanului, zicându-I: Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, acum arată că eşti încercând astfel să-L deturneze, să-I arate acest fapt, că nu este Fiul lui Dumnezeu, ci că este fiul lui; dacă diavolul a sărit asupra Mântuitorului după ce a ieşti din apa Iordanului, credeţi că nu sare pe noi după ce am fost botezaţi, după ce ne împărtăşim şi după ce mergem la biserică? Păi, să ştiţi că sare pe noi după cum ne arată vieţile sfinţilor şi tradiţia Sfinţilor Părinţi ai Bisericii noastre. Să ştiţi că după sfintele taine, lupta duhovnicească abia începe. Şi episodul acesta ne arată prima mare luptă a Mânuitorului. Nici un creştin nu poate să fie creştin adevărat dacă nu ştie ce înseamnă botezul Mântuitorului şi taina ispitirilor cu care el se încheie.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere să ducem creştineşte acest mare dar pe care l-am primit, dar şi marea luptă care ne stă înainte, în veci. Amin.

Sâmbătă în săptămâna a 31-a după Rusalii

22 Ianuarie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„Zis-a Domnul: cel care are este credincios în puţin şi în mult este credincios; şi cel ce este nedrept în puţin şi în mult este nedrept. Deci, dacă n-aţi fost credincioşi în bogăţia nedreaptă, cine vă va încredinţa vouă pe cea adevărată? Şi, dacă în cele străine n-aţi fost credincioşi, pe cele ce sunt ale voastre, cine vi le va da? Nici un slujitor nu poate să slujească la doi stăpâni; pentru că sau pe unul va urî şi pe celălalt îl va iubi; sau de unul se va ţine şi de celălalt nu va îngriji. Nu puteţi să slujiţi lui Dumnezeu şi lui Mamona. Toate acestea le-au ascultat şi fariseii, care erau iubitori de argint, şi-L luau în bătaie de joc. Iisus însă le-a zis: voi căutaţi să vă arătaţi pe voi drepţi înaintea oamenilor, dar Dumnezeu ştie inimile voastre; pentru că acela care este înălţat între oameni este urâciune înaintea lui Dumnezeu”. (Luca 16, 10-15)

Înalt Preasfinţite Părinte Mitropolit, Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

În calendarul Arhiepiscopiei şi Mitropoliei Ortodoxe a Sibiului, mitropolie şaguniană, pentru că în această zi are loc şi se celebrează, într-un fel — e şi o sărbătoare din acest punct de vedere — una dintre vechile instituţii şaguniene. Ceea ce marele mitropolit Andrei Şaguna, de fericită pomenire, a ţinut pentru prima dată în 1850, la doi ani după marea tulburare şi jertfă a celor 40000 de români care muriseră în 1848-1849, a reuşit ca o primă afirmare, aş spune, a spiritului românesc, a comunităţii româneşti să obţină, într-un fel, aprobarea de la autorităţi şi să ţină acea primă instituţie şaguniană de mare forţă şi de temelie pentru Biserica Ortodoxă, dar şi pentru neamul românesc, pe care el o numea pe atunci „sinodul eparhial”, primul sinod al românilor ortodocşi din Transilvania, după sute de ani. Ceea ce noi numim astăzi „adunare eparhială”, Andrei Şaguna numea „sinod eparhial”.

Şi, aducându-mi aminte de acest episod, de faptul că editura Andreiană a Arhiepiscopiei Ortodoxe a Sibiului a publicat un număr important din scrisorile şi corespondenţa marelui nostru Mitropolit care s-a păstrat în Şcheii Braşovului, păstrându-se toată acea minunată corespondenţă, putem vedea că Andrei Şaguna îi invita acolo pe preoţi, pe reprezentanţi şi pe mireni, în acelaşi timp, să se sfătuiască pentru bunul mers al Bisericii Ortodoxe din Transilvania. Şi, îmi aduc aminte că, citind acea invitaţie şi chemare pe care o adresa, spre exemplu, şcheenilor, parohienilor din Şchei, marele nostru mitropolit le spunea în felul următor: „Să veniţi la data fixată”; dar le-a spus un lucru care din nefericire nu se petrece în ziua de astăzi şi, trebuie să-l spunem, le-a spus în felul următor: „Să vină toţi, şi preoţi şi laici pregătiţi pentru slujire şi pentru împărtăşire!” Foarte interesant! Am observat că această tradiţie şaguniană nu se mai respectă. Pentru că nu e suficient, aş spune eu, ca, o adunare, pentru a fi mai mult decât o simplă adunare, pentru a fi o adunare a Bisericii şi nu un simplu consiliu de administraţie al unei firme oarecare, ea trebuie să fie altoită şi trebuie să fie ancorată liturgic. Trebuie să

amintesc acest lucru, păcat că nu am la mine, ar fi fost interesant de citit acea invitaţie a marelui Şaguna, din 1850. „Toţi, preoţi şi mireni, trebuie să vină pregătiţi pentru împărtăşire!" Pentru că liturghia transformă o simplă adunare de creştini în ecclesie, o face Biserică şi o face sinod. Deci, un lucru pe care ar trebui să-l respectăm cu toţii. Deci, într-un fel, îl găsim pe marele Andrei Şaguna în 1850 ca precursor, a ceea ce a descoperit Nicolai Afanasiev, după anul 1920 şi a numit-o el, Ecleziologia euharistică. Iată că Şaguna intuise şi el şi prin credinţa lui ortodoxă şi ecleziologia lui canonică, faptul că Biserica este Biserică atunci când stă pe euharistie. Ea nu poate să stea pe altceva. Deci, dacă nu suntem în liturghie şi în euharistie, atunci facem adunări şi nu facem sinoade sau nu facem Biserică. Biserica stă pe liturghie şi stă pe împărtăşire. Sigur că aceasta nu însemna că în bisericuţa aceea care stătea pe locul actualei catedrale şi în care nu încăpeau probabil mai mult de 50 de oameni (dar nici adunarea aceea probabil nu avea mai mult de 50 de membri), au slujit toţi, dar s-au împărtăşit, iar lucrul acesta arată că erau în comuniunea lui Hristos şi tot ceea ce făceau ei după aceea era în comuniunea lui Hristos.

Dar, pe lângă acest lucru, să ne aducem aminte şi de cuvântul evangheliei de astăzi, căci am invocat un episod şagunian din 1850, dar evanghelia care s-a citit astăzi, vă priveşte pe frăţiile voastre şi pe sfinţiile voastre şi priveşte pe toţi creştinii. Căci evanghelia care s-a citit astăzi este concluzia pe care a tras-o Mântuitorul într-una din cele mai ciudate şi cele mai neliniştitoare pericope sau parabole pe care ni le spune Mântuitorul, aşa numita parabolă a economului zis necredincios. Acel econom, care era un administrator şi care administra averea unui om foarte bogat într-un mod nedrept, ceea ce înseamnă că el făcea deturnare de fonduri. Deci, din banii stăpânului, o parte devia în interes privat. Şi omul bogat auzit despre lucrul acesta şi i-a trimis veste că vine să îl schimbe şi că îl dă afară din post. Atunci acel econom, intră oarecum în panică pentru un moment, dar reacţionează inteligent, căci la capătul acestei acţiuni va fi lăudat de către stăpânul bogat, deşi îi irosise avuţiile. Şi atunci, spune, i-a chemat pe datornicii omului bogat şi i-a întrebat: „Cât datorezi stăpânului?" „O sută de măsuri de grâu, sau o sută de măsuri de untdelemn"; „Taie şi scrie în loc cincizeci!". Şi, aşa a făcut la fiecare, zicând că, dacă va fi dat afară din slujbă, pentru faptul că i-a scutit de datorii pe ceilalţi, şi i-a făcut prieteni şi aşa va putea să trăiască liniştit din prietenia pe care şi-a făcut-o. Şi, spune că l-a lăudat acel bogat pentru că a acţionat cu înţelepciune şi cu chibzuinţă. E un lucru absolut paradoxal ca un stăpân să-şi laude un econom nedrept pentru că nu îi administrează bine averile, dar, pentru soluţia pe care a găsit-o pentru a ieşi din criză. Deci, deşi i-a irosit averile, şi-a făcut prieteni (cu banii altuia, evident, să nu uităm că în aceasta stă nedreptatea lui), iar pentru lucrul acesta este lăudat.

Atunci, Mântuitorul spune că se întâmplă că fiii acestei lumi, care lucrează cu banii şi cu cele lumeşti, sunt mai înţelepţi decât fiii luminii şi îl dă ca exemplu pe acest econom necredincios care la capătul parabolei apare ca un econom înţelept, nu ca un econom nedrept, cum este numit. Şi, evanghelia de astăzi este chiar sfârşitul acestei pericope.

Nu s-a citit toată pericopa, dar nu poate fi înţeles ce a spus Mântuitorul dacă nu avem în minte această pildă.

Şi ce spune Mântuitorul în evanghelia de astăzi? „Cel care a fost credincios în puţin, în puţine va fi şi în Împărăţia de dincolo; cine a fost nedrept în puţin, va fi nedrept şi în mult". Şi trage concluzia aceea care e o concluzie care stă asupra fiecărui creştin, anume că „nimeni nu poate sluji, să fie slujitor în mod egal la doi domni. Să slujească în acelaşi timp şi cu egală fidelitate şi faţă de Mamona, adică faţă de bani, şi faţă de Domnul. Adică, sau pe unul, sau pe celălalt îl va alege. Şi, la sfârşit, spune evanghelia de astăzi, fariseii, care erau iubitori de arginţi, au început să-l ia în râs pe Mântuitorul, să-L ia peste picior: „Iată, vine şi ţărăntocul Acesta, care nu are pe El nici cămaşă şi nici sandale, să ne dea nouă lecţii, cei care avem bani şi ne administrăm bine averile" (căci iudeii aveau credinţa că, dacă au succes economic şi le merge bine, înseamnă că Dumnezeu este cu ei. Dacă eşti ţărăntoc, înseamnă că Dumnezeu nu te iubeşte). Şi, ca să înţelegem cuvintele acestea — căci suntem creştini şi preoţi — să ştim că această parabolă este între alte două pilde care îi explică locul. Prima este parabola fiului risipitor, iar după acest episod al slujitorului nedrept care ajunge econom înţelept, este pilda bogatului nemilostiv şi a săracului Lazăr. Evanghelistul Luca ne atrage atenţia că ne jucăm mântuirea, deci ne jucăm Împărăţia cerurilor în relaţia noastră cu banii şi cu proprietăţile. În funcţie de cum ne administrăm banii sau averile aici, pe acest pământ, ne asigurăm comoară în Împărăţia cerurilor, sau, dacă nu, în iad, împreună cu bogatul cel nemilostiv.

Deci lecţia pe care ne-o dă Mântuitorul prin concluzia la această pildă este frumoasă: „puneţi banii şi tot ce aveţi din avuţiile pământeşti, cheltuiţi-le ca să vă faceţi prieteni. Deci, cheltuiţi banii în serviciul oamenilor, faceţi-vă cu banii pe care îi aveţi şi care de fapt nu sunt ai voştri, căci toate împărăţiile lumeşti şi tot pământul tot al lui Dumnezeu este şi ne este dat nouă doar spre administrare, faceţi-vă cu ei prieteni!". Adică cu toate avuţiile noastre, creştinii suntem chemaţi să ne facem din oameni prieteni, să îi cheltuim în favoarea lor, să ni-i facem fideli, să facem cu ajutorul banilor comuniune, deşi aceasta este o contradicţie. Căci banul, zice şi românul, că este ochiul dracului şi că Mamona este instrumentul principal al diavolului. De ce? Pentru că banul este de obicei întrebuinţat de om în sens egoist; îl foloseşte pentru el şi numai pentru el. Dar atunci când banul este folosit în serviciul public sau este dat celuilalt de pomană sau pentru purtare de grijă, atunci el le câştigă Împărăţia cerurilor. Deci, atitudinea faţă de proprietăţi sau faţă de bani şi de administrarea lor reprezintă pentru creştini o probă şi în funcţie de ea ne câştigăm iadul sau ne câştigăm raiul.

Deci, evanghelia de astăzi spun eu, că se potriveşte foarte bine cu evenimentul duhovnicesc, cu evenimentul pe care îl reprezintă, în viaţa fiecărei Biserici Ortodoxe şi episcopii şi arhiepiscopii şi mitropolii, această adunare minunată, această adunare pe care noi, mirenii ar trebui să o punem în mai mare cinste şi într-o ramă liturgică mai bună, aşa cum ar dori înaintaşul şi părintele nostru de vrednică pomenire, Marele Andrei Şaguna, cel Mare şi Sfânt.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere să ne câştigăm cu ajutorul bunei administrări a bogăţiilor şi a averilor care nu sunt ale noastre, prieteni pentru Împărăţia cerurilor în veci. Amin.

Predică la Duminica a 31-a după Rusalii (a orbului din Ierihon)

23 ianuarie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul" Sibiu

Evanghelia:

„În vremea aceea, pe când se apropia Iisus de Ierihon, iată un orb şedea la marginea drumului şi cerşea. Şi, auzind el mulţimile trecând, a întrebat: ce este aceasta?. Şi i-au zis lui: trece Iisus din Nazaret. Atunci orbul a strigat, zicând: Iisuse, Fiule al lui David, fie-Ţi milă de mine! Iar cei care mergeau înainte îl certau, ca să tacă. El însă şi mai tare striga: Fiule al lui David, fie-Ţi milă de mine! Atunci Iisus s-a oprit şi a poruncit să-l aducă la El; şi, când s-a apropiat, l-a întrebat, zicând: ce vrei să îţi fac? Iar el a zis: Doamne, să văd! Şi Iisus i-a zis: vezi! Credinţa ta te-a mântuit. Şi îndată a văzut şi a mers după Iisus slăvind pe Dumnezeu, şi tot poporul, văzând aceasta, a dat laudă lui Dumnezeu". (Luca 18, 35-43)

Preacucernice Părinte, Preacuvioşi Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Cuvântul Evangheliei pe care tocmai l-am auzit şi care ne însoţeşte în această zi de duminică este ca şi cel pe care l-am auzit citindu-se duminica trecută şi cel pe care îl vom auzi citindu-se duminica viitoare, cuprins în Sfânta Evanghelie a evanghelistului acestuia special care este şi apostol până în veac, Sfântul Apostol şi Evanghelist Luca. Am văzut duminica trecută un episod minunat pe care numai Evanghelistul Luca l-a înregistrat şi anume acea vindecare minunată a leproşilor, dar şi mai minunată întoarcerea unui lepros şi mântuirea lui nu atât din lepră, ci din cunoaşterea lui Dumnezeu pe Care Îl cunoaşte mulţumindu-I.

Minunea pe care tocmai am auzit-o este o minune care de data aceasta nu este specifică, proprie numai Evanghelistului Luca, pentru că o găsim la toţi evangheliştii zişi sinoptici, adică la Matei, la Marcu şi la Luca. Dar la Luca se vede poate într-un mod mai deosebit decât la ceilalţi că aceasta este de fapt o minune cu un rost şi cu un tâlc deosebit, special. Nu de alta, pentru că este ultima minune pe care o face Mântuitorul înainte de pătimirea Sa. Mântuitorul, ne spune Evanghelia, Se afla în drum spre Ierusalim. Cobora dinspre Galileea în ultimul Său drum, pelerinaj care Îl va duce în cetatea sfântă, ca acolo să dea mărturie pentru Dumnezeu, iar pentru aceasta să fie răstignit ca apoi să învie şi să se înalţe, pentru noi toţi, la cer. Evanghelia de la Luca are în inima ei această secţiune centrală, din capitolul IX şi până la al XVIII-lea, deci în inima ei se află o descriere foarte amănunţită a tuturor cuvintelor şi minunilor pe care Iisus le face în acest ultim drum, acest drum esenţial care coborând din Galileea, trecând pe lângă Samaria, apoi pe valea Iordanului, ca apoi să urce spre Ierusalim. Şi acest traseu este important şi poate ar fi bine să păstrăm în minte acest mers al Mântuitorului. El se află acum lângă Ierihon. Ierihonul este oraşul care se află lângă vărsarea Iordanului în Marea Moartă. Este interesant de ştiut despre Marea Moartă că este punctul cel mai jos de pe această planetă, este la 400 de metri sub nivelul mării. Ierihonul este printre altele, spun şi

istoricii, est poate cel mai vechi oraş din istoria umanităţii despre care avem ştiinţă. Dar el este important şi pentru că pe la Ierihon a trecut şi poporul lui Israel, după cei patruzeci de ani de rătăcire prin pustie, a traversat Iordanul şi a intrat în ţara sfântă, în pământul făgăduinţei. Tot pe la Ierihon se îndreaptă Mânuitorul spre Ierusalim. Ierusalimul este la 700 de metri deasupra nivelului mării. Deci deducem că se coboară pe valea Iordanului, iar după aceea, pentru a ajunge la Ierusalim, sunt de urcat aproape 1200 de metri, căci atât este diferenţa de altitudine.

Deci Mântuitorul coboară la Ierihon care este punctul cel mai e jos de pe planetă ca apoi să urce spre muntele Sionului, spre cetatea cea sfântă care se vede cu adevărat, privind dinspre Marea Moartă şi dinspre Ierihon, ca un munte. Deci Mântuitorul Se află acum lângă Ierihon aflându-Se în pelerinajul Său ultim care se desfăşoară doar cu câteva zile înainte de intrarea Sa minunată în Ierusalim, cea pe care o sărbătorim noi de praznicul Stâlpărilor, praznicul Intrării Domnului în Ierusalim, spre patima Sa cea de bunăvoie.

Deci El se află acum lângă Ierihon fiind însoţit de o mulţime mare. Aflăm lucrul acesta din cuprinsul textului Evangheliei. Şi, la marginea drumului, ca şi în Evanghelia de duminica trecută când a fost cazul leproşilor, de această dată se afla un orb; un orb care cerşea. Două însuşiri şi două calităţi ale lui care poate nouă, contemporanilor, astăzi ne sunt destul de străine. Pentru că dacă pe vremea Mântuitorului şi în climatul acela semi-deşertic al pustiului Iudeii şi al Orientului, afecţiunile cu nisip, datorate şi soarelui strălucitor, afecţiunile oculare erau foarte frecvente şi oamenii îşi pierdeau adeseori vederea din cauza climatului acelui torid al Orientului Apropiat, deci orbirea era un fenomen destul de comun. Oamenii îşi pierdeau adeseori vederea din cauza acelui climat. Iar orbirea îi punea pe oameni, evident, în incapacitatea de a mai lucra, în incapacitatea de a-şi mai câştiga existenţa, aşa cum, dacă ajungeai să îţi pierzi vederea (în situaţia prezentată astăzi nu ni se relatează că ar fi vorba despre un orb din naştere, cum va vindeca Mântuitorul în Ierusalim — ne spune Evanghelistul Ioan de data aceea). De data aceasta ni se spune doar că era un orb. Putem să presupunem foarte bine că a avut cândva vedere, a pierdut-o; pierzându-şi vederea i s-a schimbat viaţa; pentru că atunci când îţi pierzi vederea ţi se schimbă viaţa, nu mai eşti cel dinainte. Aşa cum atunci când ajungi lepros, viaţa ţi se schimbă radical. Deci, nu mai ai cum să îţi câştigi existenţa, eşti dependent întru totul de semenii răi şi trebuie să-ţi câştigi cele ale subzistenţei într-un mod mai puţin demn şi mai puţin uman oarecum. Orbirea te aduce în situaţia de a fi cerşetor, de a depinde de mila oamenilor. A fi orb înseamnă să îţi pierzi vederea; a-ţi pierde vederea înseamnă a ajunge la dispoziţia şi la mila semenilor tăi. Să ne închipuim că acest orb nu vede, dar aude. Orice om care îşi pierde un simţ — o spune experienţa umanităţii şi o spun şi medicii — dacă îţi pierzi un simţ toate celelalte simţuri se ascut. Aşa se întâmplă şi în cazul acestui orb care nu mai vedea, dar auzea, probabil, foarte bine. Şi a auzit un tumult, o zarvă, o mulţime mare, pe drumul acesta care mergea spre cetatea Ierihonului. I-a întrebat pe cei din jurul lui ce este aceasta, ce e tumultul, ce este

zarva aceasta, pe care o auzea fără să o vadă în jurul lui. Şi atunci i se spune că trece Iisus Nazarineanul.

Sigur că e mare tâlc şi aici, în acest nume Iisus. Orbul auzea şi ştia limba poporului lui şi înţelegea ce înseamnă Iisus. „Iosua" înseamnă în limba ebraică „Yahve este mântuirea" sau „Dumnezeu este Mântuitorul". Iar „nazoreos" cum se spune în limba greacă nu înseamnă, aşa cum am ajuns şi noi să credem, Iisus din Nazaret, sau poate să însemne şi acest lucru, dar trebuie să ştim că şi numele oraşului, sau, mai bine spus, sătucului Nazaret, vine de fapt de la un cuvânt evreiesc, „neţer" sau „neţarim" care înseamnă „odraslă, vlăstar". Pentru cine ştie Scriptura îşi dă seama că acest nume de „neţer" sau de „neţarim" înseamnă odraslă. „Odraslă" e cuvântul folosit de profetul Isaia când spune că „o odraslă va ieşi din spiţa lui David". Neţarimii erau iudeii care trăiau în Nazaret şi care aveau numele acesta de cod, putem spune, care erau odraslele lui David. Deci dacă ştim toate aceste lucruri înţelegem de ce un orb care nu vedea, dar auzea, a ştiut să strige atunci când a auzit că trece Iisus Neţarimul, Vlăstarul, a ştiut să răspundă cu un cuvânt de credinţă: Iisuse, Fiule al lui David, ai milă de mine. Deci a recunoscut în acel Neţarim, în acel Neţer, a ştiut că e vorba de Odrasla lui David despre care vorbea Isaia. Deci era orb, dar ştia Scriptura cum nu o ştiu astăzi creştinii; dar evreii trăiau pe vremea aceea din Scriptură şi chiar un orb, după cum se vede, ştia fără să vadă că în taina numelui lui Iisus se ascunde de fapt o profeţie mesianică şi strigă acel cuvânt: „Iisuse Fiul lui David, fie-Ţi milă de mine!" Sigur că această milă o putem interpreta în multe feluri. Se poate înţelege „miluieşte-mă!", „ai milă de mine", „dă-mi ceva de pomană", deci se poate interpreta şi în acest fel, ca şi în cazul leproşilor: „Stăpâne fie-Ţi milă de noi şi dă-ne ceva de milă, de pomană„.

Dar mulţimile, vedem atunci, cei care erau în jurul Lui, au început să îl certe: „taci, nu mai vorbi, ţine-ţi gura, nu mai deranja convoiul care se petrece cu strigătele tale". El, ne spune Evanghelia şi foloseşte un verb la imperfect care arată o acţiune în desfăşurare, el striga şi mai tare, deci nu înceta să strige: „Iisuse, Fiul lui David, ai milă de mine!". Şi atunci, în ciuda faptului că anturajul încerca să îl reducă la tăcere şi să îl tragă de o parte, pentru că trecea Iisus Neţarimul, Odrasla lui David — Iisus se opreşte. Deci El se opreşte şi spune celor din jur care încercau să îl facă să tacă să îl aducă la El. Şi atunci are loc un dialog interesant; un dialog interesant în sensul că Iisus, după ce omul îi este adus în faţă îl întreabă: „Ce vrei să-ţi fac?" Şi atunci, orbul, evident, răspunde: „Să văd, Doamne, să văd din nou, conform traducerii din limba greacă. Să văd a doua oară, să văd din nou." Şi atunci Mântuitorul îi spune simplu: „Vezi, dar spune, credinţa ta te-a mântuit". E interesant acest dialog. Orbul Îi cere lui Iisus vedere; Iisus îi dă vedere într-adevăr, îi spune că vederea i se dă în schimbul credinţei pe care a avut-o, dar în schimbul credinţei i se dă mai mult decât vedere, i se dă mântuire. Este acelaşi lucru: aceeaşi reacţie pe care am auzit-o şi duminica trecută, cu leprosul samarinean căruia i s-a spus: „credinţa ta te-a mântuit; nu numai te-a vindecat de lepră, nu numai ţi-a dat vedere, te-a mântuit!". După aceea, sfârşitul Evangheliei este iarăşi interesant pentru că orbul care şi-a recăpătat vederea s-a transformat pe loc într-un discipol, într-un ucenic,

spune că a început să umble şi să meargă după Iisus slăvind pe Domnul, slăvind pe Dumnezeu. Arăta că a înţeles ceea ce s-a petrecut cu el: Iisus nu este numai Neţarimul, Odrasla lui David, cum a spus-o el la început; accentul nu cade pe Nazoreul, pe odrasla din David, ci accentul cade pe Iesua, pe Iisus, care înseamnă Dumnezeu este Mântuitorul. Şi că Iisus şi de data aceasta le dă oamenilor şi îi dă şi orbului ceea ce el nu a aşteptat de la prima vedere. El i-a cerut milă. După ce i-a cerut milă i-a cerut vedere. Iar Iisus îi spune că în locul credinţei îi dă şi vedere, dar îi dă altceva, îi dă mântuire, îi dă mântuire sufletească. Pentru că acest orb, nu numai că îşi reprimeşte vederea şi spre deosebire de alţi orbi sau alte vindecări petrecute când Mânuitorul le spune celor vindecaţi să păstreze în taină vindecarea, să nu spună ceea ce s-a făcut cu ei, li s-a interzis să propovăduiască, de data aceasta vedem că orbul vindecat este lăsat să-L slăvească pe Iisus ca pe Domnul, ca pe Dumnezeu, arătând că orbul a înţeles despre cine este vorba, cine este Iisus şi că din înţelegerea tainei lui Iisus depinde, în cele din urmă, destinul nostru al tuturor. Pentru că aşa cum spune şi Sfântul Maxim Mărturisitorul frumos, fiecare are din Dumnezeu sau din Iisus atât cât crede. Dacă credem că Iisus este om, avem din El cât poate da un om; dacă credem că e un profet, avem din El cât poate da un profet; dacă credem că este Dumnezeu, atunci avem din El ce ne poate da Dumnezeu. La fel e şi cu idolatria: dacă crezi că Dumnezeu e o piatră ai din el o piatră; dacă crezi că e o stea, ai din el o stea; dacă crezi că este persoană, ai cu totul altceva, ai ceea ce-ţi poate da numai o persoană. De aici importanţa credinţei şi a mărturisirii ei. Nu numai la nivelul buzelor, dar ştim bine ceea ce mărturisim. De aceea orbul, într-un fel este o imagine a ucenicului, a transformării pe care o petrece fiecare creştin sau fiecare om care se apropie de Iisus. Întâi este orb, dar aude. Aude şi înţelege taina numelor. Pe baza tainei numelor îşi mărturiseşte credinţa. Cere milă şi mila aceasta este o milă mai mare decât simpla milă a unei pomeni sau a unei milogeli sau a unei vindecări trupeşti pentru că primeşte în schimb nu numai vedere trupească, ci primeşte şi vedere sufletească, vedere lăuntrică, o vedere care îl face pe orb să devină într-un sfert de oră, dintr-un amărât fără vedere, ucenic al Domnului şi să meargă pe urmele Lui în drum spre Ierusalim, mergând să Îl însoţească pe Iisus în drumul Său spre patima Sa cea de bunăvoie în Ierusalim. Deci lucrul acesta este foarte important de reţinut.

Dacă ne uităm la Evanghelistul Luca în capitolul al XVIII-lea, vedem că această minune care încheie în lucrarea pământească a Mânuitorului, după care Mântuitorul nu mai acţionează încât începe şi pătimeşte, începe şi suferă; e ultima minune pe care o face; e o minune cu caracter de limbaj, cu caracter de simbol; o minune care vrea să vorbească despre transformarea noastră lăuntrică în relaţia noastră cu Hristos, ce vrea Hristos de la noi, nu ce vrem noi de la El. Repet şi insist că toată Evanghelia stă pe înţelegerea acestei răsturnări de perspectivă: că Iisus ne dă şi ceea ce vrem noi, dar ne dă şi ceea ce vrea El. Şi orbul de aceea este lăudat, iar transformarea lui este exemplară pentru noi toţi, căci el a venit înapoi nu numai văzând. Este vorba despre toate acele etape pe care le-am pomenit, mergând de la auzire, dar auz cu înţeles, căci a înţeles taina numelor; credinţă pe baza căreia cere milă, pe baza căreia cere Mântuitorului vedere şi

primeşte o dublă vedere: o vedere a ochilor trupeşti, dar primeşte şi o vedere a inimii şi-L recunoaşte şi Îl slăveşte, îl doxologeşte pe Iisus pe baza vindecării lui, Îl slăveşte ca pe Domnul, Îl slăveşte ca pe Dumnezeu şi nu numai că Îl slăveşte, Îl urmează pas cu pas ca un ucenic. Acesta este adevăratul creştin! Nu numai cel care cere de pomană, cere milă: „Doamne fă-mi o minune, Doamne ajută-mă la examene, Doamne ajută-mă să mă mărit sau să mă însor, sau orice alt lucru", ci ştie să asculte bine, ştie cine este Iisus cerând mila lui Dumnezeu, dar să te pui la dispoziţia Lui şi să înţelegi şi ceea ce vrea El de la tine şi ceea ce îţi dă El. Şi atunci Iisus i-a dat vederea inimii şi l-a transformat din orb în ucenic.

Şi încă un lucru mai vreau să spun, dacă citim capitolul al XVIII-lea câteva versete mai înainte, vedem că acest orb este superior apostolilor. Pentru că anterior cu zece versete, Mântuitorul merge deja în drum spre Ierusalim. Cei care Îl urmau erau ca un convoi, ca o procesiune, Mântuitorul era înconjurat de mulţimi care Îl aclamau ca pe un Mesia iudaic, ca pe un fiu al lui David, ca pe un rege mesianic care se duce să îşi ia în primire capitala regatului Său, la Ierusalim. Şi îi vedem pe apostoli, pe doi dintre ei, pe Iacob şi pe Ioan apropiindu-se de Mântuitorul şi rugându-L să îi aşeze de-a dreapta şi de-a stânga. Şi Îl vedem pe Iisus punându-le aceeaşi întrebare ca şi orbului: „Ce vreţi să vă fac?" Şi atunci apostolii Iacob şi Ioan dau cuvântul acela lipsit de măsură, plin de trufie şi de neînţelegere şi de răstălmăcire politică şi lumească a Evangheliei: „Dă-ne să stăm de-a dreapta Ta în Împărăţia Ta, judecători ai lui Israel şi ai lumii când vei instaura regatul mesianic, davidic, că de aceea Te duci acolo. Dă-ne să stăm de-a dreapta şi de-a stânga Ta". Apostoli, nu?, cu câteva ore înainte de vindecarea orbului, poate chiar în aceeaşi zi, sau poate cu o zi înainte, au venit la Mântuitorul, iar El le pune încă o dată aceeaşi întrebare: „Ce vreţi să vă fac?" Iar cererea lor este una scandaloasă, drept pentru care primesc şi răspunsul pe care îl merită: „Puteţi voi, oare să beţi paharul pe care îl voi bea Eu? Puteţi să vă botezaţi cu botezul cu care Mă botez Eu? Dar vă spun că vă veţi boteza, adică vă veţi boteza cu botezul sângelui, veţi bea paharul acesta al martiriului şi al suferinţei până la capăt ca şi Mine, dar nu acum".

Deci orbul este superior apostolilor, apostolilor care au fost alături de Mântuitorul vreme de câţiva ani de zile, L-au văzut, L-au auzit, dar nu L-au înţeles pentru că ei au cerut ceea ce vroiau ei, după imaginile lor despre mesianitate, după imaginile lor despre egalitate, concepţiile lor despre înălţime, despre slăvire şi despre judecată. Voiau să devină judecători eshatologici ai lumii, nici mai mult, nici mai puţin, nu? Pe când un orb cerşetor, la marginea drumului care are urechea ascuţită şi inima deschisă primeşte nu numai darul vederii acesteia trupeşti, ci şi vederea sufletească care ştie şi care îl transformă în ucenic al Mântuitorului care vine după Iisus fără să Îi mai ceară nimic: „Merg după Tine, nu-Ţi mai cer nimic, pentru că ştiu că mai importantă decât Împărăţia Ta este Persoana Ta!"; mai importantă decât darurile lui Dumnezeu e chiar persoana lui Dumnezeu, e Dumnezeu Însuşi, e Hristos Însuşi care trebuie căutat pentru El Însuşi, nu pentru ceea ce vrem noi, sau pentru ceea ce dorim sau aşteptăm noi de la El. Orbul este aici figura, parabola, adevăratului ucenic; un oarecare la marginea drumului,

ajunge într-un sfert de oră mai mare decât apostolii, pentru că înţelege mai bine cum trebuie să te raportezi la Iisus. E ucenic mai adevărat. Calcă pe urmele lui Iisus în drum spre Ierusalim fără să ceară nimic şi Îl recunoaşte într-un sfert de oră fără să-L vadă. În schimb apostolii care-L vedeau şi L-au cunoscut şi au trăit alături de El s-au lăsat înşelaţi de duhul trufiei şi de pasiunile lor, de patimile lor omeneşti, de dorinţele lor, nu de dorinţa lui Dumnezeu pentru ei.

Să băgăm de seamă şi să ne adâncim în această săptămână în taina duhovnicească a acestui orb, a acestui orb care e de fapt mai văzător decât văzătorii din jurul lui şi care primeşte în dar deschiderea ochilor sufleteşti, nu numai a celor trupeşti. Aceşti ochi ai inimii suntem datori să îi învăţăm şi să-i deschidem şi să ne luminăm ori de câte ori venim la biserică, ori de câte ori ascultăm cuvântul lui Dumnezeu, ca să ştim să-L vedem pe el în icoană, nu pe noi înşine. Icoana să nu fie o oglindă a noastră în care aşteptăm de la Dumnezeu ceea ce vrem noi. Căci aşa în icoană nu Îl vedem pe Dumnezeu ci tot pe noi înşine, cu problemele noastre, cu meschinăriile noastre, dorinţele noastre şi nu mai suntem în stare să-L recunoaştem pe El, ce vrea El de la noi şi cum este El. Căci lucrul acesta este cel mai important. Să ne adâncim în această taină şi poate cu adevărat nu vom fi departe de Împărăţia lui Dumnezeu, chiar dacă lucrul acesta înseamnă urcuşul spre Ierusalim şi urcuşul spre patima Sa. Să ne dea Dumnezeu această putere în veci. Amin.

Vineri în săptămâna a 32-a după Rusalii

28 Ianuarie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Preasfinţite Părinte Episcop, Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Aşa cum aţi auzit tocmai din formula de concediere finală a Liturghiei, ziua de astăzi, pe lângă faptul că este o zi de vineri, o zi a Crucii, din punct de vedere duhovnicesc este luminată de doi mari luceferi duhovniceşti ai Bisericii noastre, de luceferi ai Orientului, ai Siriei, ai creştinismului acestuia de limbă aramaică, anume sfinţii Efrem Sirul şi Isaac Sirul. De fapt toată luna aceasta, dacă ne uităm mai pe îndelete în sinaxar şi zăbovim puţin asupra acestor nume, nu doar ca înaintea unui simplu pomelnic, ci să ştim că în spatele fiecărui nume se află de fapt o personalitate duhovnicească, vedem că este o lună a monahilor, o lună a monahismului, dar în acelaşi timp şi o lună a episcopilor şi a ierarhilor. Am putea spune că este cam acelaşi lucru pentru că de fapt e o lună a asceţilor, a creştinilor duhovniceşti. Că au fost episcopi, aceasta a fost o chemare de la Dumnezeu, dar şi episcopii, pe vremea aceea — nu ştiu cât mai sunt şi acum — erau oameni duhovniceşti, erau călugări adevăraţi, erau oameni cu o trăire duhovnicească, erau asceţi, bărbaţi ai postului, ai rugăciunii şi pe lângă post şi rugăciune privată, mai erau şi bărbaţi ai cuvântului, ai darului acesta extraordinar de a vesti altora taina Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos. Deci încheiem oarecum o lună care stă sub semnul Sfinţilor Părinţi, ai părinţilor deşertului, dar şi ai părinţilor noştri ai tuturor. Dar să nu uităm că de fiecare dată când le spunem acestora „Sfinţi Părinţi”, aceasta înseamnă că ei nu sunt doar profesorii noştri, dascălii noştri, ci sunt figuri care ne nasc pe noi duhovniceşte. Dacă ne apropiem de ei, dacă ne adâncim în scrierile lor, şi ce minunat ar fi în ziua de astăzi să luăm volumul al X-lea din *Filocalie* închinat Sfântului Isaac Sirul sau cuvântările sau imnele Sfântului Efrem Sirul să ne adâncim în ele, iar în cuvintele lor vom renaşte pentru cer, căci de aceea sunt părinţii noştri şi părinţii Bisericii pentru că ei nasc fii duhovniceşti, iar fii duhovniceşti trebuie să devenim şi noi.

Ce frumos se potrivesc în această lună, o lună a monahilor, o lună a sfinţilor părinţi, a părinţilor deşertului, cu taina Domnului nostru Iisus Hristos Care după botez a stat patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi în pustie postind, rugându-Se şi mâncând cuvântul lui Dumnezeu, ca la capătul acestor zile să iasă apoi în lume încercat, ca Fiu al lui Dumnezeu, ca şi Cuvânt viu al lui Dumnezeu gata să se vestească şi celorlalţi. Spuneam rândurile trecute că e bine să zăbovim asupra acestui episod fundamental. Din păcate, aici putem vedea că tradiţia liturgică a Bisericii noastre nu prea scoate în lumină acest episod, cel al ispitirilor din deşert ale Domnului nostru Iisus Hristos, deşi ele, cum arăta Sfântul Maxim pe care l-am pomenit acum câteva zile, ele au valoare mântuitoare fundamentală. Pentru că mântuirea noastră, după cum spuneam, se realizează nu numai pe Golgota, se realizează acum, începând cu lupta aceasta, această primă luptă a Mântuitorului cu diavolul. Despre lucrul acesta, cum am spus, doar Sfântul Maxim Mărturisitorul insistă asupra aspectului mântuitor, soteriologic al acestui moment fun-

damental, după cum spuneam, din iconomia pe care ne-a dat-o Domnul nostru Iisus Hristos. Vă spuneam că nu numai Crucea (pentru că şi pe Cruce, să nu uităm, Mântuitorul va fi ispitit, şi înainte de Cruce a fost încercat în Ghetsimani, deci Mântuitorul e încercat şi se luptă cu demonul odată în pustie, învingând cele trei ispitiri de acolo, dar să nu uităm că ispitirile de acolo... Se spune că după diavolul, după ce Mântuitorul le-a depăşit, s-a retras până la o vreme. Vremea în care va reveni asupra Lui să Îl încerce, să-L atace, va fi vremea patimii. Şi veţi vedea cum ispitirile de acolo corespund cu ispitirile din timpul patimii. Acum Mântuitorul învinge, de pildă, foamea, dar pe Cruce va spune: Mi-e sete! Diavolul îi spune pe cornişa templului: Aruncă-te! Îi spun toţi trecătorii: Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, eşti Mesia, dă-Te jos de pe Cruce şi vom crede în Tine, iar deasupra Crucii Lui stătea scrisă învinuirea Lui: împăratul iudeilor. Vedeţi cum cele trei ispitiri din pustie se regăsesc pe Golgota în momentul de săvârşire al iconomiei Domnului nostru Iisus Hristos, în care lupta cu diavolul este dusă în încleştare până la moarte. Dar aş vrea să mai spun un singur lucru: dacă dintre Sfinţii Părinţi doar Sfântul Maxim Mărturisitorul insistă asupra acestui episod, el cu marea lui subtilitate şi finețe şi adâncime teologică.

Dar a fost cineva, tot un ortodox, de data aceasta un scriitor, care nu o fi avut el o viaţă foarte duhovnicească — mă refer la prima parte pentru că cea de-a doua a fost o viaţă cu adevărat creştinească — un scriitor rus pe numele lui Feodor Mihailovici Dostoievski care a murit prin 1881 şi care în ultima sa carte, un roman faimos, un roman duhovnicesc şi filosofic în acelaşi timp, pe numele lui, *Fraţii Karamazov*, pune în centrul lui acest episod al ispitirilor Domnului nostru Iisus Hristos. Şi e interesant cum Dostoievski aici e profet, aşa cum au încercat să spune şi intelectualii ruşi şi a spus-o şi la noi Nichifor Crainic, faptul că el a înţeles că în taina aceasta a ispitirilor Mântuitorului se ascunde nu numai un tâlc mântuitor, soteriologic, ci se ascunde şi ceea ce numea el, sensul istoriei. Mânuitorul descoperă atunci, prin ispitirile acestea, sensul umanităţii noastre. Descoperirea umanităţii noastre, faptul că umanitatea în sine va fi încercată, va fi ispitită şi ea asemenea Mântuitorului în vremea noastră. Şi în vremea lui, dar şi în epoca noastră, cea post modernă, umanitatea continuă să fie ispitită de către diavolul asemenea Mântuitorului nostru în pustie: prin ispita pâinii, prin ispita miracolului şi prin ispita puterii. Cele trei lucruri pe care le putem traduce de fapt în limbajul modern spunând că pâinea este echivalentul economicului, miracolul este echivalentul magiei în antichitate, dar în epoca modernă putem spune că este al tehnologiei, pentru că în antichitate şi în Evul Mediu oamenii aşteptau minuni de la magie şi de la vrăjitori, dar în ziua de astăzi aşteaptă miracole de la tehnologie, de la lumea virtuală, de la tehnologie care dă impresia că recreează lumea altfel decât a făcut-o Creatorul ei. Şi ultima ispită este a politicului. Nu vreau să intru în detalii, nu aveţi decât să puneţi mâna şi să citiţi acest roman faimos, Fraţii Karamazov şi să descoperiţi în inima lui aşa zisa legendă a marelui inchizitor şi să vedeţi că marele inchizitor aici este figura lui antihrist, deci a celui care se opune lui Iisus Hristos, un antihrist care se opune şi are figuri diferite: a luat şi figura unui inchizitor, ia şi figura unui dictator, ia şi figura unui tehnocrat, ia şi

figura unui om politic, ia şi figura unui om financiar în zilele noastre şi ispiteşte umanitatea cu uitarea lui Dumnezeu prin afundarea în economic, prin afundarea în tehnologic şi prin afundarea în politic. Deci marea artă şi marea profeţie a lui Dostoievski, a acestui mare scriitor ortodox creştin din veacul trecut, dar şi din toate timpurile, am putea spune, este acela de a fi arătat că antihrist îi va ispiti pe oameni şi îi va întoarce de la Hristos şi de la Dumnezeu prin aceleaşi ispite, prin aceleaşi încercări prin care L-a încercat pe Mântuitorul acum 2000 de ani în deşertul Iordanului. Să nu uităm acest lucru: că ispitirile nu au numai un aspect care priveşte mântuirea şi înnoirea firii omeneşti a Mântuitorului nostru, cum spunea Sfântul Maxim, ci are şi un sens istoric şi ne priveşte pe toţi. Că antihrist, care nu are neapărat o singură figură sau o singură întruchipare, ci are nenumărate forme şi nenumărate avataruri în zilele noastre şi economice şi politice şi tehnologice, ne ispiteşte în permanenţă, pe noi oamenii, dar şi pe creştini, cu pâinea, cu miracolul şi cu puterea. Şi oamenii, spune Dostoievski acolo, într-un cuvânt de mare profunzime, vor prefera şi vor alege pâinea în locul lui Dumnezeu şi a libertăţii şi a postului, vor prefera să aleagă minunea în locul răbdării şi al smereniei şi vor prefera să aleagă puterea şi înscenarea şi grandoarea în locul smereniei. Prin toate aceste lucruri o civilizaţie întreagă Îl ispiteşte pe Dumnezeu şi îl ispiteşte pe om. Şi noi trăim în mijlocul acestei civilizaţii, în vârtejul unei civilizaţii de acest tip. Toate civilizaţiile, şi Babilonul şi Roma şi toate imperiile lumii Orientale sau răsăritene au cam încercat lucrul acesta. Dar poate că nici o civilizaţie, cum este cea modernă şi cea post modernă, şi cea comunistă şi cea consumistă în care trăim astăzi, nu încearcă atât de sistematic şi atât de eficient să îi abată pe oameni prin aceste trei ispitiri.

Să scoatem la lumină poate şi noi ca şi ortodocşi şi ca şi creştini mai mult în faţă acest episod, ajutaţi fiind de Sfântul Maxim, ajutaţi fiind şi de scriitorul acesta mare, care a fost Feodor Mihailovici Dostoievski, să scoatem acest adevăr al ispitirilor la lumină pentru ca omenii să nu se piardă şi să nu rătăcească în labirintul lumii şi al societăţii contemporane, ci să se regăsească în Hristos, în postul Lui, în rugăciunea Lui, în puterea Lui de smerenie prin care ne-a arătat şi nouă cum să devenim fii ai lui Dumnezeu după har, fii ai lui Dumnezeu în realitate, aşa cum a fost El şi cum au fost şi Sfinţii Lui, atât din Răsărit cât şi din Apus, cât şi din Siria, cum au fost Sfinţii Isaac şi Efrem Sirul pe care îi pomenim astăzi.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere să ne amintim de această taină, ajutaţi de sfinţii Lui, în veci. Amin.

Predică la Duminica a 17-a după Rusalii (a cananeencei)

6 februarie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„În vremea aceea s-a dus Iisus prin părţile Tirului şi ale Sidonului şi iată o femeie cananeiancă, din acele ţinuturi, ieşind în calea Lui, striga către El şi zicea: miluieşte-mă, Doamne, Fiul lui David, fiica mea este rău chinuită de demon. El însă nu i-a răspuns nici un cuvânt. Dar, apropiindu-se, ucenicii Lui Îl rugau, zicând: dă-i drumul, că strigă în urma noastră. Iar El, răspunzând, le-a zis: nu sunt trimis decât numai la oile pierdute ale casei lui Israel. Ea însă, venind, s-a închinat Lui, zicând: Doamne, ajută-mă! El însă, răspunzând, i-a zis: nu e bine să iei pâinea fiilor şi s-o arunci câinilor. Dar ea I-a zis: adevărat, Doamne, dar şi câinii mănâncă din fărâmiturile care cad de la masa stăpânilor lor. Atunci, răspunzând, Iisus i-a zis: o, femeie, mare este credinţa ta; fie ţie cum voieşti! Şi s-a tămăduit fiica ei în ceasul acela”. (Matei 15, 21-28)

Preacucernici Părinţi, Cinstiţi Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Duminica în care ne aflăm toţi creştinii ortodocşi astăzi este o duminică pe care o prăznuim în prelungirea şi având în minte ecourile duhovniceşti ale marelui praznic pe care l-am serbat cu toţii săptămâna trecută, marele praznic al Întâmpinării Domnului nostru Iisus Hristos, cel prin care am încheiat acel mare ciclu duhovnicesc despre care spuneam că l-am început încă de pe 14 noiembrie şi care se încheie pe 2 februarie.

Însă, acest praznic, aşa cum prevăd rânduielile Bisericii noastre Ortodoxe, ca praznic împărătesc, este menit să fie ţinut într-o atenţie duhovnicească încă alte câteva zile şi anume până miercuri, săptămâna care urmează, trăim în această atmosferă şi în această tainămare care este cea a Întâmpinării Domnului adus la templu pentru curăţirea Mariei şi pentru închinarea Lui la templu, zi în care, încercam să vă spun cu acel prilej, a avut loc de fapt o adevărată mică cincizecime, pentru că s-au umplut de Duh Sfânt bătrânul şi Dreptul Simeon şi bătrâna prorociţă Ana şi au putut să vadă în pruncul de patruzeci de zile adus de către părinţi la templu — aşa cum frumos numea cântarea profetului Simeon — să vadă pe Cel Care este lumină spre descoperire neamurilor păgâne şi slavă a poporului Israel. E aproape un lucru asupra căruia trebuie să zăbovim şi să înţelegem: cum un iudeu, un drept al lui Israel care aştepta mântuirea, spune lucrul acesta, rostit de altfel şi de profetul Isaia, alt bărbat al Duhului Sfânt, care a spus dinainte că Iisus va fi spre descoperire mai întâi neamurilor păgâne, iar abia apoi, în al doilea rând, slava poporului Israel. Putem spune că deja era o prefigurare a destinului creştinismului, a modului în care el s-a răspândit în lume. Că mai întâi El va fi primit de păgâni şi abia apoi, în ultimul rând va fi primit de poporul iudeu. Iar acest lucru trebuie subliniat că este spus de un iudeu care vede un Prunc de patruzeci de zile în care recunoaşte mai mult decât pe Mesia, recunoaşte un Dumnezeu, un stăpân al lui. Dar, în

același timp trebuie să știm că atunci Dreptul Simeon — lucru interesant și adânc se cuprinde în detaliile Evangheliei — când Îl binecuvântează pe Dumnezeu, spunem și noi în cântarea aceasta pe care o rostim la încheierea fiecărei slujbei, „Acum slobozește...", dar apoi se adresează mamei și îi spune că: „Acesta, Pruncul pe care Îl ții în brațe, va fi spre ridicarea, dar și spre căderea multora din Israel, și prin sufletul tău va trece sabie ca să se dea pe față gândurile multor inimi". Deci, într-un fel, Maica Sfântă este avertizată deja dinainte de faptul că Pruncul Mesia nu va fi primit în pace la propovăduire, ci va stârni contradicții, aceasta spune textul evanghelic. Va fi semn de contradicție, deci un om care va stârni contradicții și dispute în contradictoriu în poporul lui Israel, ceea ce de altfel s-a și întâmplat. El a stârnit împotriviri în sânul poporului Israel, dar, paradoxal, va fi mai bine primit de către păgâni. Iar lucrul acesta, într-un fel, îl anunța inclusiv Mântuitorul. Și Mântuitorul, ne spune Evanghelistul Luca, după botez și după arestarea lui Ioan, s-a dus în sinagoga din satul Nazaret și a citit din cartea Proorocului Isaia, din capitolul 61 și a spus că Duhul Domnului este peste Mine și Duhul Domnului Mă trimite să binevestesc săracilor eliberare, orbilor vedere, șchiopilor ridicare, să anunțe de fapt anul jubiliar, anul de mântuire al Domnului. Și atunci, încă din sinagoga satului care poate avea câteva sute de locuitori și care probabil erau toți rude între ei, se vede că prin această primă ieșire la propovăduire în patria Lui, El stârnește deja contradicții, stârnește împotriviri, nedumiriri. Spune că unii se mirau: „cum vine Acesta pe care noi Îl știm, tânărul acesta care a trăit cu noi, și spune asemenea cuvinte". Și atunci, Mântuitorul comentează și spune: „Da, așa este, că nimeni nu va fi profet în patria și în țara lui". După care continuă și continuarea aceasta este esențială și importantă pentru că ea se referă chiar la episodul pe care tocmai l-am citit adineauri. Și, Iisus spune în sinagogă, după ce se creează rumoare și tumult: „Da, nici un profet nu este bine primit în patria lui pentru că și pe vremea lui Ilie (ne amintim că Ilie a fost primit de o văduvă din Sarepta Sidonului), și pe vremea lui Elisei, ucenicul lui Ilie (aceasta era cu aproape 800 de ani înainte), mulți erau bolnavi de lepră, dar s-a vindecat numai un sirian: Neman Sirianul", iar după aceste cuvinte urmează potrivirea cea mare, pentru că atunci, se spune, toți cei din sinagogă s-au ridicat ca unul, L-au luat în mijlocul lor, într-o mulțime plină de fierbere și de mânie și spune, L-au dus pe sprânceana dealului pe care se afla Nazaretul ca să Îl arunce, să-L linșeze, să-L arunce și să-L omoare. Iar textul spune că El a trecut prin mijlocul lor.

Ce anume i-a făcut pe cei din Nazaret, care erau probabil toți iudei, să aibă această reacție? Cuvântul este simplu. Faptul că Mântuitorul le-a spus că El, Mesia, Profetul, Cel care anunță anul de mântuire al Domnului, iată că nu este primit de israeliți, așa cum nici Ilie nu a fost primit de israeliți, ci a fost primit de către o femeie păgână care era din Fenicia, din Sarepta Sidonului și s-a vindecat un sirian de lepră, de către Elisei. Deci, niște străini, niște neevrei îi primesc pe proroci, iar nu poporul israelit din care s-au ridicat profeții. Lucrul acesta a stârnit un gest de o gravitate majoră. Mântuitorul a fost pe punctul de a fi linșat, de a fi aruncat de pe munte și de a-Și pierde viața încă de atunci. Mântuitorul însă a părăsit Nazaretul pentru totdeauna; nu va mai veni niciodată

în locul copilăriei Sale, își stabilește cartierul general, nu în Nazaret unde era neamul davidic al neţarimilor, al odraslelor lui David; se stabilește în Capernaum, tot în Galileea, dar lângă mare, un oraș în care, însă, evreii locuiau împreună cu romanii, cu păgânii. Acolo se stabilește și acolo predică, face exorcisme, face minuni, iar când se întâmplă un episod care, într-un fel, Îl marchează pe Mântuitorul și Îl face să-Și recentreze oarecum, predica Împărăţiei lui Dumnezeu, iar episodul acesta este martirizarea și decapitarea lui Ioan Botezătorul, după aceea Mântuitorul face foarte puţine minuni în zona Galileii, mai face exorcisme și minuni, dar, într-un fel, perioada exorcismelor și minunilor se încheie și va mai face o singură mare minune care este înmulţirea pâinilor. Deci arată că El se transformă din profet și din predicator și din exorcism și din taumaturg, în păstor, în păstor care dă hrană și nu îi mai vindecă pe oameni, ci le dă de mâncare. Le dă de mâncare din pâinea care este El Însuși și anticipând de fapt comuniunea prezenţei Sale în care ne aflăm și noi inclusiv în acest moment.

Dar spune textul, nici acest semn nu a fost înţeles de către iudei. Și iudeii au vrut să facă minuni și au vrut să-L facă rege și Împărat și atunci Mântuitorul pleacă părăsind Galileea Iudaică și se îndreaptă spre Fenicia. Intră în teritoriu păgân, deci spre Nord-Vestul Ţării Sfinte, părăsește Galileea și Israelul de astăzi și se îndreaptă spre Liban, unde se afla Sidonul și Tirul. Intră deci în pământ păgân și intrând în pământ păgân Iisus intră incognito. Nu mai predică, nu mai spune nimic, intră El Cel curat în pământul păgân, care pentru evrei era pământul celor necuraţi, era un pământ al câinilor. Pentru că acest termen, „câine”, în textele rabinice, este nume de cod pentru păgâni. Evreii se considerau copii lui Dumnezeu, mândri de legea Lui, de legământul și de legile lor, pentru care restul, necuraţii aceia, erau câinii. Iisus traversează acest teritoriu păgân asemenea Profetului Ilie. Imaginea Profetului Ilie ne arată în mare măsură cum face Mântuitorul această vindecare. Merge în părţile Tirului, și, fără să predice, fără să facă minuni, repet, se întâlnește cu o femeie cananeeancă, o femeie feniciană, o femeie care nu era evreică și o femeie care vine la El și I se adresează cu această interpelare și cu acest calificativ oarecum minunat și inexplicabil. Cum ea, o feniciană, deci o neevreică, I se adresează lui Iisus: „Miluiește-mă Fiule al lui David pentru că fiica mea este rău chinuită de un demon”. Putem spune că e o adevărată insuflare a Duhului Sfânt. De unde să știe un păgân aceasta? Orbul acela pe care l-am auzit acum câteva săptămâni, de lângă Ierihon, când I s-a adresat lui Iisus ca Fiu al lui David, el era evreu! Și el dacă nu putea să vadă, așa cum am mai spus, știa să audă și știa Scriptura și știa, când a auzit de Iisus Nazarineanul, Iisus din Nazaret, că face parte din clanul urmașilor lui David, cei care se refugiaseră acolo după ce fuseseră persecutaţi de regii Macabei, căci ei plecaseră în ţinutul babilonic pentru că regii Macabei care erau din seminţia lui Levi și care s-au proclamat regi, deși trebuia să fie preoţi, nu îi vroiau îi apropiere pe descendenţii lui David și atunci, aceștia din urmă s-au mutat în Babilon. Ei s-au întors înapoi în Iudeea abia cu câteva decenii înainte de naștera Mântuitorului și nu s-au mutat în Iudeea, ci s-au stabilit în Galileea, în Nazaret. Orbul auzea, știa ce înseamnă Nazaret și nazarinean, știa ce înseamnă odrasla lui David, dar femeia aceasta I se adre-

sează cu „Fiul lui David” fără să ştie Scripturi, fără să aibă o instrucţie iudaică ca şi femeile sau bărbaţii poporului Israel. I se adresează cu chemare de milă: „Miluieşte-mă, spune, Fiule al lui David, căci fiica mea este rău chinuită de un demon”. Şi Mântuitorul nu se uită la ea şi nu îi adresează nici un cuvânt. Dar, femeia strigă şi mai tare; cere milă, nu i se răspunde, strigă, continuă să strige, şi, agasaţi de strigătele ei apostolii Îi spun: „Doamne, dă-i drumul, dezleag-o, slobozeşte-o că strigă în urma noastră; deci ne deranjează, fă ceva ca să scăpăm de strigătele ei!” Atunci Iisus le spune apostolilor că nu este trimis decât la oile cele pierdute ale casei lui Israel. După care, însă, femeia continuă să stăruie şi vine şi cade la picioarele Lui cu îndrăzneală. O femeie admirabilă din atâtea puncte de vedere: cere milă unui Om pe care Îl recunoaşte Fiu al lui David fără să fie evreică, continuă să ceară milă şi atunci când nu i se răspunde — căci Iisus nu îi răspunde într-o primă instanţă, este chiar oarecum puţin apostrofat de către apostoli, femeia continuând să strige, după care atunci când aude că Mântuitorul le spune apostolilor şi, indirect aude şi ea, că nu e trimis decât către oile pierdute ale casei lui Israel, ea răspunde cu smerenie, dar şi cu îndrăzneală că şi câinii mănâncă din pâinile care cad de la masa copiilor.

De ce foloseşte această imagine? Trebuie să ne gândim că doar cu câteva zile sau cu câteva ore înainte Mântuitorul săvârşise minunea înmulţirii pâinilor. Pâinile se cuvin fiilor. Un tată, acela este tată, nu numai cel care dă naştere şi e părinte biologic împreună cu mama celor ce se nasc din el. Un tată aşadar, nu numai dă viaţă împreună cu mama unui copil, dar dă copiilor şi de mâncare, îi îmbracă, îi hrăneşte, îi şi educă. Dar, în primul rând, tatăl trebuie să dea pâine copiilor săi. Iar atunci când Mântuitorul dă pâine evreilor, poporului Israelit, el lucrează ca Fiu al lui Dumnezeu în numele Tatălui Celui care are grijă de copiii Săi şi îi hrăneşte pe aceştia cu pâine, cu hrana Împărăţiei. Mai mult decât o pâine pământească, Mântuitorul trimite aici pâinea Împărăţiei lui Dumnezeu pe care o primim şi noi, creştinii la Sfânta Liturghie. Şi, ce minunat se ţes toate acestea pentru cine cunoaşte şi pentru cine se adânceşte în Evanghelie. Pentru că atunci femeia Îi răspunde fără să cunoască că ea de fapt, pe undeva la peste 150 de kilometri de Galileea, în ţinutul Tirului, Îi vorbeşte de pâine Mântuitorului, Îi vorbeşte de copiii Lui care trăiesc din pâine şi Îi vorbeşte despre câini. Textul original, dacă veţi avea curiozitatea să îl cercetaţi, veţi descoperi că expresia nu este „câini”, ci este diminutivală este „căţeii, căţeluşii”, aceştia sunt cei care se hrănesc din firimiturile care cad de la masa copiilor. Atunci când Mântuitorul îi răspunde destul de sarcastic, codificat în limbajul religios al acelui timp, care este complicat pentru noi, dar nu era complicat pentru cei din vremea aceea. Când Mântuitorul a spus că e trimis să dea pâinea fiilor, iar nu câinilor. Dar interesant este de reţinut şi acest diminutiv: căţeluşii sunt cei care se hrănesc cu firimiturile care cad de la masa copiilor. Şi atunci Mântuitorul văzând umilinţa ei, văzând stăruinţa ei (continua să strige şi să ceară milă), a fost respinsă, nu i s-a răspuns, a fost apostrofată, a fost făcută câine şi a continuat să stea lângă Iisus, lângă Fiul lui David şi să ceară milă şi să ceară îndurare după ce a fost făcută câine, căţea. S-a făcut pe ea însăşi căţeluşă care stă şi vrea să mănânce din firimiturile care cad de la

masă. Care este masa? Masa era pusă de Domnul Iisus pentru poporul lui Israel care trebuiau să fie copiii lui Dumnezeu care ştiau de lucrul acesta. Dar ea, păgână fiind, căţeluşă fiind, a spus că şi ea poate că are dreptul să mănânce din firimiturile care cad de la banchetul pe care Iisus îl pregăteşte poporului lui Israel. Ce frumos! Câte lucruri minunate se spun în această pericopă. Sigur că toate predicile care s-au succedat de ceva vreme încoace ne-au amintit de credinţa orbului, de credinţa lui Zaheu, de credinţa şi vindecarea leprosului, acum vine şi credinţa cea mare a cananeencei care e lăudată de Mântuitorul şi spune că mare e credinţa ta femeie, să-ţi fie ţie aşa cum ai vrut. Iar textul spune că fiica ei s-a tămăduit de la distanţă în clipa aceea. Mântuitorul, foarte interesant, dacă pe evrei îi mântuieşte de aproape, se atinge de ei, sunt vindecări din contact apropiat, aproape fizic, cu ei, pe păgâni îi mântuieşte de la distanţă, cum o mântuieşte pe fiica aceasta a cananeencei, aşa mântuise şi ordonanţa centurionului din Capernaum, tot de la distanţă. Şi atunci a spus că nu a găsit în Israel atâta credinţă cum găsise în centurionul respectiv. La fel laudă aici credinţa femeii cananeence, credinţa căţeluşilor, a câinilor care erau consideraţi păgâni de către evrei, ei care se mândreau de faptul că sunt copiii aleşi ai lui Dumnezeu, iar restul, păgânii, sunt câini. Şi de ce câine? Pentru că era socotit un animal necurat. Pentru că, ştim cu toţii, câinele umblă şi mănâncă nu numai mâncărurile care i se pun, ci au şi alte obiceiuri alimentare poate mai puţin plăcute, dar care îi fac să fie impuri, să fie necuraţi. De aceea au fost aleşi pentru comparaţie câinii. Pentru că, spre deosebire de evreii care mâncau numai animale curate, purificate ritualic, păgânii care mâncau de toate, şi mâncăruri curate şi necurate, erau spurcaţi, spurcaţi ca un câine. Şi să ne gândim la lucrul acesta şi la trufia copiilor lui Dumnezeu aşa cum se considerau israeliţii, pentru duminica care urmează. Pentru că atunci va fi duminica vameşului şi a fariseului, a fariseilor care se trufeau că au legea lui Dumnezeu, că sunt copiii lui Dumnezeu şi faţă de care un păgân ca centurionul sau femeia cananeeancă, erau câini, necuraţi, cu care nu puteau să sta la masă împreună, nu aveau voie, conform legii să stea la masă împreună. Atunci, ne dăm seama şi noi cei de astăzi, pentru care nu mai există reguli, nu mai există ordine, nu mai există separări, ce despărţiţi erau în vremea aceea oamenii unii de alţii.

De aceea, numai dacă ştim aceste rânduri putem să înţelegem sensul profund al minunii pe care Mântuitorul o face, asemenea profetului Ilie care după ce e persecutat în Regatul de Nord, în Israel, pleacă şi el în părţile Sidonului, unde este şi primit de o femeie care îi dă ultima picătură de ulei şi ultima mână de făină pe care o mai avea. Şi, gândiţi-vă că şi acolo apare un aspect care ne interesează pentru a înţelege şi mai bine pericopa de astăzi: ce i-a spus Ilie femeii? „Fă-mi mie întâi de mâncare şi apoi ţie!”; adică mie, pentru că eu sunt evreu şi sunt curat, eu sunt primul care mănânc, iar tu, păgână, deşi m-ai primit şi mi-ai dat tot ce mi-ai dat, eu mănânc primul pentru că eu sunt fiul ales al lui Dumnezeu şi tu mănânci abia în al doilea rând. Aşadar, înainte de toate este întâietatea poporului lui Israel, a orgoliului lui pe care îl aveau, într-un fel legitim, căci aveau binecuvântarea lui Dumnezeu, aveau de ce să fie mândri de Dumnezeu, însă nu pentru ei înşişi. Ce vrea să ne spună această pildă? Nu numai de credinţa şi

de stăruinţa şi de umilinţa femeii care se face pe ea căţea, care stă şi mănâncă din firimiturile care cad de la masa evreilor, ci de faptul că Mântuitorul laudă credinţa cea mare a unui păgân, a unei femei păgâne, cum a lăudat şi credinţa cea mare a centurionului. Păgânii se vor dovedi ca fiind mai receptivi, mai primitori şi mai înţelegători faţă de Evanghelia Domnului Iisus Hristos, decât a fost poporul Iudeu cu regulile şi legea lui Dumnezeu în mână, trufindu-se L-au răstignit şi L-au respins pe Mântuitorul şi n-au înţeles tot ceea ce El le făcea. Tocmai de aceea Mântuitorul laudă credinţa acelei femei.

Să ne dea Bunul Dumnezeu şi nouă această credinţă, credinţă de păgân, dar credinţă de păgân convertit care iese din păgânătatea şi din necurăţia lui la lumina dragostei, la lumina harului, la lumina slavei Domnului nostru Iisus Hristos şi sunt primiţi cum suntem noi creştinii primiţi la masa Împărăţiei de la care poporul Evreu s-a sustras şi s-a tras înapoi. Iată că acum noi, creştinii, în fiecare duminică, în fiecare sărbătoare în care suntem în sfintele biserici, noi suntem la masa copiilor lui Dumnezeu. Noi cei ce nu suntem israeliţi după trup, dar după duh suntem israeliţi, să ne gândim la ceea ce spuneau şi Sfinţii Părinţi că înseamnă „Israel”. „Israel” înseamnă în limba ebraică „bărbatul care l-a văzut pe Dumnezeu”. Noi creştinii suntem noii israeliţi după Duh pentru că noi spunem în fiecare duminică şi la fiecare Liturghie la sfârşit: „Am văzut lumina cea adevărată”. L-am văzut pe Iisus, L-am primit pe Iisus, suntem în comuniune cu Iisus Hristos la masa Împărăţiei Sale, dar suntem în comuniune cu El dacă avem credinţă, dacă avem umilinţă asemenea orbului, asemenea lui Zaheu şi asemenea acestei cătţele păgâne care a devenit însă fiică a lui Dumnezeu mai mult decât fiicele lui Israel şi care ne anticipează de fapt pe noi înşine. Să ne dea Bunul Dumnezeu putere să trăim vrednici de această Împărăţie în veci. Amin.

Întâmpinarea Domnului
(Miercuri în săptămâna a 17-a după Rusalii)

2 februarie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„În vremea aceea au adus părinţii pe Iisus Pruncul în Ierusalim, ca să-L pună înaintea Domnului, precum stă scris în Legea Domnului, că orice întâi-născut de parte bărbătească, să fie închinat Domnului şi să se dea jertfă, cum zice în Legea Domnului, o pereche de turturele sau doi pui de porumbel. Iată însă, în Ierusalim era un om, anume Simeon; şi omul acela era drept şi temător de Dumnezeu, aşteptând mângâierea lui Israel şi Duhul Sfânt era asupra lui. Şi el era înştiinţat de Duhul Sfânt că nu va vedea moarte, până ce nu va vedea pe Hristosul Domnului. Şi din îndemnul Duhului a venit în templu, tocmai când părinţii aduceau acolo Iisus Pruncul, ca să facă cu El după obiceiul Legii. Atunci Simeon a luat Pruncul în braţele Lui, a binecuvântat pe Dumnezeu şi a zis: acum, liberează pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace; că au văzut ochii mei mântuirea Ta, pe care ai pregătit-o înaintea feţei tuturor popoarelor; lumină spre descoperire păgânilor şi slavă poporului Tău Israel. Iar Iosif şi mama Lui se mirau de cele grăite despre Prunc. Dar Simeon i-a binecuvântat şi pe ei, iar către Maria, mama Lui, a zis: iată, Acesta este pus spre căderea şi ridicarea multora din Israel şi ca un semn, care va stârni împotriviri. Şi prin însuşi sufletul tău va trece sabie, ca să se dea pe faţă gândurile multor inimi. Mai era acolo şi prorociţa Ana, fiica lui Fanuel, din seminţia lui Aşer, ajunsă la adânci bătrâneţi, care trăise cu bărbatul ei numai şapte ani de la căsătorie. Iar de optzeci şi patru de ani era văduvă şi nu se depărta de templu, slujind lui Dumnezeu ziua şi noaptea, în posturi şi în rugăciuni. Şi în ceasul acela, venind şi ea acolo, şi aducând de faţă cu toţi, slavă lui Dumnezeu, vorbea şi ea despre Prunc tuturor celor care aşteptau mântuirea lui Israel. Iar după ce părinţii au săvârşit toate, potrivit Legii Domnului, s-au întors în Galileea, în oraşul lor Nazaret. Iar Pruncul creştea şi Se întărea cu duhul, umplându-Se de înţelepciune; şi harul lui Dumnezeu era peste El”. (Luca 2, 22-40)

Preacucernici Părinţi, Cinstiţi Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Ziua de astăzi, zi de praznic, este ziua care încheie un mare ciclul duhovnicesc. Pentru că de abia astăzi, la patruzeci de zile după Naşterea Domnului încheiem cu adevărat marea prăznuire rânduită de Biserica noastră şi de Sfinţii Părinţi în înţelepciunea ei pentru această mare taină pe care trebuie să ştim să o primi şi să o întâmpinăm cu toţii aşa cum se cuvine. Pentru că, aşa cum spuneam şi în alte rânduri, anul acesta bisericesc are în ultimă instanţă doi mari poli, doi mari centri. Şi acum, cu ziua de astăzi, încheiem prăznuirea primului centru de greutate al anului bisericesc, care este şi primul pol al mântuirii noastre. Este vorba de taina mare a pogorârii lui Dumnezeu pe pământ între noi oamenii. Celălalt mare versant al tainei este taina urcării lui Dumnezeu împreună cu noi la ceruri, este taina Paştelui pe care tocmai ne pregătim să o întâmpinăm

aşa cum se cuvine. Dar, ca orice mare taină, ea nu se prăznuieşte nici o zi, nici două, nici trei chiar, nici zece, ci pregătirea şi după-prăznuirea ei se întinde pe o perioadă îndelungată. Tainele sunt prea adânci şi prea mari ca să le putem înţelege aşa cum se cuvine, ele ne copleşesc, de aceea Biserica noastră a rânduit ca aceste mari taine, deşi ziua Naşterii este o singură zi, ziua Învierii este iarăşi o singură zi, să fie pregătite şi adâncite aşa cum se cuvine. Patruzeci de zile de post ne pregătim pentru taina Naşterii Domnului şi alte patruzeci de zile trebuie să trăim în puterea acelei taine, în reverberaţiile şi în ecourile duhovniceşti ale acestui mister extraordinar şi uimitor care este acela că Dumnezeul cerului şi al pământului vine şi ia trup şi se află în mijlocul nostru. Pentru că nu putem să înţelegem toată această taină dacă nu ne pregătim aşa cum se cuvine. De aceea postim, de aceea ne lipsim de cele trupeşti, de cele pământeşti, pentru a putea primi darurile pe care ni le face Dumnezeu. Şi marele dar pe care ni-l face este tocmai Fiul Său cel veşnic, este Fiul iubirii Sale pe Care Îl trimite pe pământ pentru noi şi pentru a noastră mântuire. Încheiem acum, iubiţi fraţi, acest minunat ciclu şi ne mai despart doar două săptămâni şi începem alt ciclu. Încheiem dar ciclul care a început pe 14 noiembrie cu Postul Naşterii Domnului şi peste două săptămâni se deschide uşa Triodului, se deschide uşa pregătirii Paştelui Domnului, cealaltă mare taină a mântuirii noastre.

Minunată este într-un fel această sărbătoare cu care se încheie praznicul arătării lui Dumnezeu în lume şi în istorie. Acest plin episod plin de învăţăminte pe care îl cunoaştem cu toţii şi al cărui miez care este cântarea Dreptului Simeon ne însoţeşte pe noi la toate rugăciunile, şi ale Bisericii şi ale noastre personale, ale tuturor creştinilor. Minunată este această taină, taina Întâmpinării Domnului. Domnul vine pe pământ, dar Domnul mai trebuie si primit, mai trebuie şi întâmpinat aşa cum se cuvine. Iar, aşa cum ne spune Evanghelistul Luca în cuvântul minunat pe care ni-l transmite el, pentru că numai el ne transmite acest episod minunat, el se leagă de un obicei al legii celei vechi. Deci Mântuitorul a venit în lume ca un iudeu. Mântuirea vine din iudei (o spune şi evanghelistul Ioan). Şi, Mântuitorul născându-Se din Fecioară, în Betleemul Iudeii, ştim că după legea lui Israel, a opta zi a fost tăiat împrejur, a primit numele cel mai presus de nume, numele vestit de înger, numele de Iisus care se tâlcuieşte „Iahve, Dumnezeu este Mântuitor”, dar cu acestea nu se încheiau cele ale legii. Pentru că potrivit legii celei vechi mai trebuiau îndeplinite nişte prescripţii, nişte prevederi rânduite de Moise şi care priveau pe de o parte pe mamă, pe cea care a născut, iar pe de altă parte pe cel care s-a născut, pe pruncul care s-a născut. Legile acestea sunt date în capitolul al XII-lea din Levitic. De fapt sunt două timpuri de prescripţii care privesc pe de o parte pe mamă, iar pe de altă parte privesc partea bărbătească care se naşte. În primul rând este vorba de curăţirea mamei. Pentru că, potrivit legii celei vechi — iar aici putem spune că intrăm iarăşi într-o taină şi într-un paradox şi într-o uimire, pentru că Preacurata Fecioară Maria care a născut fecioară, potrivit Legii, prin simplul fapt că a născut era necurată, era impură din punct de vedere ritual. Iar impuritatea ei, potrivit capitolului XII din Levitic, dura opt zile, şi dacă năştea băiat se mai prelungeau zilele până la pa-

truzeci, iar dacă năştea fată, era dublu, nu erau patruzeci de zile, ci optzeci de zile era socotită perioada de necurăţie a femeii, a mamei care a născut. Deci, abia după patruzeci de zile, dacă năştea băiat, mama trebuia să se ducă la templu sau să se ducă în faţa unui preot să aducă jertfă de curăţire şi de ispăşire, iar acolo se precizează că jertfa era un miel de un an sau o pereche de porumbei şi de turturele. Iar din faptul că vedem pe Iosif şi pe Maria venind la templu şi aducând nu un miel, ci doar cele două perechi de păsări mici, vedem că era o familie destul de săracă, nu-şi puteau permite să aducă la templu jertfă un miel, şi au venit numai cu cele patru păsărele în mână ca să le aducă Domnului.

Aşadar, pe de o parte, Maica fecioară, necurată după Lege, vine să se curăţească potrivit Legii. Aceasta este deja, putem spune, o mare taină, dar Maica Fecioară vine să împlinească toate cele ale Legii, aşa cum Fiul ei S-a lăsat tăiat împrejur şi împlineşte toate cele ale legii, aşa şi ea se supune legii pentru că este fiica lui Israel; ea este prototipul credinciosului, a celui care ascultă, primeşte legea, nu o comentează, ci o execută. Deci Maica Fecioară este prin aceasta prototipul tuturor celor care ascultă legea lui Dumnezeu şi o împlinesc pe ea.

Cealaltă prescripţie pe care o prevedea Legea privea de data aceasta copii de sex masculin, de parte bărbătească. Pentru că, potrivit tradiţiei lui Israel şi în amintirea ieşirii minunate a poporului evreu din Egipt, cu salvarea minunată prin sângele mielului pascal a întâilor născuţi ai evreilor înainte de ieşirea lor din robia egipteană, în amintirea acelui fapt, orice copil de parte bărbătească născut era socotit al Domnului. Domnul spunea: orice bărbat, orice prim născut de parte bărbătească, e al Meu, deci al lui Dumnezeu, nu e al vostru. Şi pentru aceasta se mai prevedeau anumite prescripţii: dacă doreai să îţi iei copilul înapoi de la Dumnezeu, ne spune Legea veche, trebuie fie să te duci la templu, fie la un preot, şi să plăteşti o despăgubire, nu era prea mare, era vreo 5 sicli, adică vreo 20 de dinari, prin care îţi răscumpărai copilul, îţi răscumpărai băiatul, care din al lui Dumnezeu devenea al familiei celor care l-au născut. Vedem că în acest episod este o suprapunere a acestor două rituri pe care le prevedea Legea cea Veche şi care se îndeplinesc. Vedem însă că Iisus nu este răscumpărat. Deci, încă de atunci, pentru evrei şi pentru cei credincioşi care ştiau Legea, aceasta însemna că Iisus nu a fost luat înapoi, căci nu s-a plătit preţul acela de răscumpărare ca să fie luat înapoi. Încă de atunci copilul, pruncul Iisus, era închinat Domnului şi a rămas închinat Domnului încă de la naştere. Deci el nu e răscumpărat. Încă un detaliu, aş spune eu, interesant. Dar episodul cel mai interesant care se petrece este desigur, faptul că la acest rit de purificare, la acest rid de dedicare şi de închinare al Domnului, pruncul Iisus fiind dat înapoi Domnului, vin ca martori două personaje absolut impresionante şi care vor să reprezinte adevăratul Israel, israeliţii cei adevăraţi care în puterea Duhului Sfânt sunt cei care Îl primesc şi Îl recunosc pe Iisus care vine (să nu uităm că vine un prunc de patruzeci de zile şi nu altceva), ştiu să vadă recunoască şi să primească în acest prunc pe Mesia al lui Israel, pe Cel care e chemat să fie lumină spre descoperirea neamurilor păgâne, neevreieşti, şi în acelaşi timp, slavă a poporului Israel. Pentru că aici, dacă ne amintim şi citim cu atenţie

ne poate fi de folos acest detaliu. Acest episod încheie ceea ce se numeşte prologul Evangheliei după Luca, primele două capitole. Mai este un episod, cel de la 12 ani, dar încheie această deschidere a Evangheliei pe care numai evanghelistul Luca ne-o spune. Şi Evanghelistul Luca ne scrie că pentru a relata lucrul acesta s-a interesat şi el s-a dus să întrebe în familia, între neamurile Mânuitorului, în comunitatea din Ierusalim, şi multe cuvinte, şi toate aceste lucruri nu putem să spunem decât că le ştia de la Preasfânta Maică a lui Iisus pentru că de la ea putea numai să ştie cântarea ei de mulţumire, acel „Măreşte suflete al meu pe Domnul…", numai de la ea şi din tradiţia aceasta a primilor iudei creştini evlavioşi din jurul Ierusalimului, din cercul lui Iacob, din cercul primei biserici din Ierusalim putea să ştie el toate aceste lucruri şi detalii minunate.

Dar ce este interesant la acest episod ca şi la Evanghelia după Luca spre deosebire de Evanghelia după Matei? Pentru că în Evanghelia după Matei Naşterea Mântuitorului e descrisă într-o tonalitate mult mai sumbră, mult mai dramatică. Acolo Iisus se naşte, acolo se naşte parcă în mijlocul lupilor, în mijlocul ostilităţii, de fapt nimeni nu Îl primeşte. Îl primesc magii, îl primesc păgânii care vin de departe, dar Ierusalimul, poporul evreu este indiferent, sau nu se mişcă să iasă spre Betleem, dar sunt de-a dreptul ostili şi încearcă să-L lichideze, să-L suprime pe Mântuitorul. De altfel şi Evanghelia lui Matei se încheie după aceea cu promisiunea lui Iisus că ni se va arăta şi mântuirea şi Evanghelia se va propovădui, nu de la Ierusalim, ci din Galileea: „Mergeţi în Galileea, în muntele acela şi de acolo se va extinde Evanghelia la toată făptura". Ei bine, spre deosebire de Evanghelistul Matei, care de la început şi până la sfârşit priveşte Ierusalimul ca un loc ostil lui Iisus, Evanghelistul Luca ne arată o cu totul altă imagine. În Evanghelistul Luca Evanghelia se deschide cu templul şi se încheie cu templul; se deschide cu episodul tămâierii în care preotul Zaharia e de rând şi tămâiază Sfânta din Ierusalim şi primeşte acolo arătarea minunată a îngerului Gavriil care anunţă naşterea lui Ioan Botezătorul. Încheierea prologului Evangheliei se desfăşoară tot în templu. Şi ultimul cuvânt al Evangheliei după Luca este că după ce Iisus S-a înălţat la cer, spune, ucenicii s-au întors cu bucurie şi stăruiau toată ziua în rugăciune şi în templu aşteptând venirea Duhului Sfânt. Ceea ce e un lucru important. Deci relatarea naşterii la Evanghelistul Luca este paşnică. Nu întâlnim zăngănitul de săbii, nu întâlnim uciderile şi crimele pe care le relatează numai Matei şi care probabil au avut loc ceva mai târziu de momentul naşterii. Putem să ştim lucrul acesta foarte bine din moment ce Irod spune foarte clar: tăiaţi-i şi omorâţii pe toţi de la doi ani şi mai în jos! Acest episod ne arată că până la venirea magilor a mai durat ceva timp. Pe când la Evanghelistul Luca toată scena naşterii este o scenă blândă, este o scenă înconjurată de păstori, paşnică, şi Îl vedem pe Iisus după patruzeci de zile adus la templu. Deci templul are un rol încă pozitiv, un rol de centru al vieţii religioase a poporului lui Israel. Aici vine Maica Sfântă să se curăţească, aici vine să-L aducă pe Iisus, să-L închine, să-L dea Domnului, pentru că e casa Domnului şi acolo trebuie să fie Fiul Domnului. Deci şi această dedicare aduce aminte de faptul că Iisus este Mesia lui Israel. El este adus în casa Tatălui şi este adus aici pentru că este Fiul Tatălui Celui veşnic. Dar, cum spuneam, se petrece acest episod minunat al

faptului că Iisus, într-adevăr, este recunoscut şi primit, însă nu de preoţi, pentru că nu este vorba despre preoţi aici, în episodul acesta, ci de un bătrân şi o bătrână. De dreptul Simeon, care era drept şi temător de Dumnezeu şi care aştepta mântuirea lui Israel, şi de Prorociţa Ana, o femeie vârstnică, văduvă, de 84 de ani, despre care se spune că trăia zi de zi în templu rugându-se în postiri şi în citirea Scripturilor, iar despre Simeon care trăia în Ierusalim, că a primit poruncă de la Duhul Sfânt să vină să-i întâmpine pe Fecioară şi pe Prunc, un lucru absolut minunat. Dacă aţi ascultat cu atenţie sau citiţi această pericopă cu luare aminte, vedeţi de câte ori se pomeneşte Duhul Sfânt: Duhul Sfânt, spune, era deasupra lui Simeon. Păi această expresie nu este folosită de Evanghelistul Luca decât pentru Maica Domnului, pentru Dreptul Simeon, arătând că Dreptul Simeon era cu adevărat o făptură duhovnicească, un om al Duhului Sfânt care se umple de duh şi proroceşte şi profeţeşte. Într-un fel putem spune, fără să exagerăm şi fără nici un fel de hiperbolă, faptul că la patruzeci de zile după naştere are loc o mini cincizecime, o cincizecime în mic. Aşa cum la cincizeci de zile de la Învierea Mântuitorului a venit Duhul Sfânt peste ucenicii adunaţi în foişorul Cinei de Taină, tot aşa, la patruzeci de zile după arătarea şi naşterea Mântuitorului, vine Duhul Sfânt peste adevăraţii israeliţi, peste Simeon şi Ana, care sunt tipurile credinţei, credincioşii adevăraţi, Israelul cel adevărat care Îl întâmpină pe Iisus ca Mesia într-un prunc de patruzeci de zile. Într-un prunc care nu avea nimic spectaculos în exterior, trebuie să-L ai pe Duhul Sfânt ca să Îl recunoşti într-un prunc de patruzeci de zile pe cel pe care îl proclamă Dreptul Simeon atât de frumos, aclamându-L ca pe un despot, aşa Îi spune: „Stăpâne, acum dezleagă-mă, eliberează-mă, lasă-mă să mor în pace, după cuvântul Tău. Că am trăit o sută de ani, şi mai bine, ca să am mângâierea de a Te vedea”. Ochii acestor bătrâni văd în Pruncul de patruzeci de zile din braţele Fecioarei pe Cel care avea să fie şi e proclamat frumos de Dreptul Simeon „lumină spre descoperirea păgânilor, foarte interesant, întâi spune că e lumină pentru neamurile păgâne, şi apoi, în al doilea rând, o slavă, o glorie a poporului Israel”. Asemenea proroculuiIsaia, de altfel cu care cântarea Dreptului Simeon e plină de aluzii şi ţesută cu trimiteri scripturistice care îl privesc în special pe prorocul Isaia şi acesta spune exact acest lucru că la templul mesianic vor veni, nu numai poporul lui Israel, ci toate popoarele păgâne. Iată că vine Pruncul care e lumina păgânilor şi slava poporului Israel. Iar Prorociţa Ana, vârstnică, este cea care vorbeşte plină de Duh Sfânt, plină de curaj şi de îndrăzneală, spune, vorbea tuturor despre prunc, tuturor celor care aşteptau mângâierea lui Israel. Ce frumos episod, ce mini-cincizecime, o pogorâre a Duhului Sfânt peste adevăraţii israeliţi în scena aceasta, care avea loc, sigur, într-un colţ, undeva pe uriaşa esplanadă a templului reconstruit monumental de către regele Irod. Ce întâmplare minunată şi plină de tâlcuri, care priveşte, desigur, în primul rând destinul şi arătarea Domnului nostru Iisus Hristos, dar ne priveşte în acelaşi timp şi pe noi înşine. Căci trebuie să ştim să-L întâmpinăm pe Mântuitorul; trebuie să ştim să-L primim; iar primirea şi aşteptarea şi întâmpinarea Domnului, mai ales pentru noi, creştinii, că pentru noi a venit deja şi Îl avem în fiecare duminică şi la fiecare liturghie avem cuvântul Lui şi avem trupul Lui dăruindu-se nouă.

Dar întrebarea se pune: mai suntem noi asemenea Dreptului Simeon sau a Proorociţei Ana care ştiu să îl întâmpine pe Iisus cu aşteptarea activă, adică cu o pregătire, cu pregătirea pe care o avea Dreptul Simeon care a ştiut să-L întâmpine pentru că era om de Scriptură, pentru că era om de virtute, pentru că era om de rugăciune. La fel şi bătrâna profetesă Ana. Nimeni nu poate să-L întâmpine pe Dumnezeu şi să vadă într-un bot de carne şi de sânge de patruzeci de zile prezenţa lui Dumnezeu. La fel putem spune şi noi. Şi nouă ne trebuie pregătire şi Scriptură şi cuvântul lui Dumnezeu şi virtuţi ca în potirul sfânt, în chipul pâinii şi al vinului, umile şi smerite să recunoaştem prezenţa harului, prezenţa fizică a lui Dumnezeu între noi. Şi noi trebuie să avem virtuţile acestor bătrâni.

Am putea să spunem, printre altele, că ziua de astăzi ar putea să fie şi ziua bătrânilor, ziua bătrânilor ortodocşi, a bătrânilor creştini, nu de alta, că şi în zilele noastre e destul să ne uităm în jur, nu numai copiii şi tinerii nu sunt ceea ce trebuie să fie şi nu sunt lângă Dumnezeu şi nu sunt cuviincioşi şi nu sunt credincioşi, astăzi ne uităm în jurul nostru şi vedem destui bătrâni înrăiţi, înăcriţi, care nu calcă uşa sfintelor biserici, care sunt departe de voia lui Dumnezeu şi pe care nici fiorul acela al morţii nu îi apropie şi nu reuşeşte să le înmoaie inima împietrită. Sunt bătrâni împietriţi, sunt bătrâni urâţi, sunt bătrâni răi, sunt bătrâni cum sunt şi copii ticăloşi şi perverşi şi vicioşi, aşa sunt şi bătrâni vicioşi şi ticăloşi. Iar tuturor acestora Evanghelia de astăzi le pune în faţă icoana aceasta minunată a bătrânului Simeon şi a bătrânei proorocițe Ana, care sunt exemple de bătrâni frumoşi. Sunt călugări, calo-gheri, înainte de monahism. Dreptul Simeon şi Proorociţa Ana sunt monahi, bătrâni frumoşi, înainte de apariţia monahismului creştin cu câteva secole, arătând că nimeni nu poate să se apropie de Dumnezeu, fie că e tânăr, fie că e bătrân, fără virtuţi, fără credinţă, fără rugăciune şi mai ales fără Duhul Sfânt. Că nimeni, dacă nu Îl are pe Duhul Sfânt, cum spune Sfântul Apostol Pavel, nu poate să spună că Iisus-Omul este Kirios, este Domnul adică Dumnezeul, Cel care a făcut cerul şi pământul.

Taine minunate ne sunt puse înainte în această încheiere de praznic, în această ultimă acoladă finală, liturgică, pusă la marele parcurs pe care l-am început pe 14 noiembrie. L-am început pe 14 noiembrie, îl încheiem într-un fel acum, doar ca să începem o altă taină, ca să urcăm, aşa cum se cuvine oricărui creştin, din taină în taină, din înălţare în înălţare, din întâmpinare în întâmpinare, din cerul de pe pământ care este Biserica, la biserica cea cerească unde să facă bunul Dumnezeu, în templul acela minunat de slavă, să intrăm şi noi cu toţii, prin harul şi prin rugăciunile sfinţilor, în veci. Amin.

Vineri în săptămâna a 33-a după Rusalii

11 februarie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„În vremea aceea, ieşind din templu Iisus, unul dintre ucenicii Săi I-a zis: Învăţătorule, priveşte ce lespezi şi ce ziduri! Dar Iisus, răspunzând, i-a zis: vezi aceste ziduri mari? Nu va rămâne aici piatră pe piatră care să nu se risipească. Iar când şedea Dânsul pe Muntele Măslinilor, în faţa templului, L-au întrebat pe El, deoparte, Petru, Iacob, Ioan şi Andrei: spune nouă când vor fi acestea şi care va fi semnul când au să se împlinească toate acestea? Atunci Iisus, răspunzând, a început să le spună: vedeţi să nu vă înşele cineva; căci mulţi vor veni în numele Meu, zicând că sunt Eu, şi pe mulţi vor înşela. Iar când veţi auzi de războaie şi de veşti de războaie să nu vă spăimântaţi, căci trebuie să fie acestea, dar încă nu va fi sfârşitul. Căci se va ridica neam peste neam şi împărăţie peste împărăţie; şi vor fi pe alocurea cutremure, foamete şi tulburări; acestea vor fi începuturile durerilor.”. (Marcu 13, 1-8)

Preacucernice Părinte, iubiţi fraţi în Hristos,

Cuvintele Evangheliei pe care le auzim în această săptămână şi în săptămâna care urmează, sunt cuvintele de încheiere ale Evangheliei. Sunt cuvintele prin care Îl însoţim pe Mântuitorul în pătimirea Sa. Intrat în Ierusalim, respins de Ierusalim, Mântuitorul se retrage, iată, în faţa templului şi ţine o cuvântare care are de data aceasta un conţinut special, zisă marea cuvântare eshatologică, cuvântarea despre sfârşitul lucrurilor. Şi aici putem vedea un lucru asupra căruia trebuie zăbovit şi meditat poate mai mult decât asupra detaliilor care îi vor pasiona întotdeauna pe oameni şi pe contemporanii noştri, când va fi sfârşitul şi cum va fi şi celelalte amănunte legate de acest lucru.

Mântuitorul vine cu o predică ce se cheamă Evanghelie. În limba greacă aceasta înseamnă veste bună. Vestea bună că Împărăţia lui Dumnezeu este aproape de oameni şi că oamenii au posibilitatea, dacă îşi întorc inimile şi minţile 180 de grade faţă de ceea ce au fost înainte spre Dumnezeu, de pe pământ spre cer, dinspre om spre Dumnezeu, atunci Împărăţia lui Dumnezeu vine în mijlocul oamenilor şi Dumnezeu locuieşte şi intră între oameni aşa cum a umblat odinioară în grădina raiului. Aceasta a fost predica ţinută de Mântuitorul în Galileea şi care a avut, să zicem, un succes relativ. Pentru că o parte dintre iudei, dintre contemporani, s-au îndreptat spre Mântuitorul. Este adevărat că nici apostolii nu prea au înţeles despre ce era vorba. Bănuiau că Iisus este Mesia, o figură de aceasta salvatoare şi mântuitoare dintr-o exasperare şi o disperare generală ce bântuia Iudeea acelui timp. Însă nu putem spune că deşi se simţeau atraşi spre El, L-au şi înţeles. Ceea ce vedem însă acum, Mântuitorul, pe măsură ce coboară (şi deja este coborât din Galileea în Iudeea şi mai mult decât Iudeea, L-am văzut urcând dinspre Ierihon spre Ierusalim), intrând în templu ca un nou rege, simbolic am putea spune, pe mânzul asinei, ca un rege al păcii, după care intră în templu, îl purifică încercând să dărâme pragul şi bariera nevăzută care îi separa, acolo pe esplanadă, pe păgâni de iudei

şi încercând o mică revoluţie duhovnicească în templu, care însă a fost respinsă. În acele zile Mântuitorul se află în cele trei zile care urmează imediat după intrarea Sa în Ierusalim. Mântuitorul era într-un du-te vino continuu. El dormea noaptea în Betania, undeva spre răsărit, dincolo de muntele Măslinilor şi făcea în fiecare zi drumul acesta dinspre Betania, trecând prin localitatea Betfaghe, care înseamnă „casa smochinului", unde şi blestemă smochinul ca un semn simbolic (arătând că sinagoga şi religia iudaică nu îşi aduce roade, ci are numai frunze, nu şi roade pe care le aşteaptă Dumnezeu), se duce în templu, purifică templul, nu e înţeles, se retrage, revine însă şi în această a treia zi, care este o zi extrem de complicată şi de încărcată.

În această zi Mântuitorul are cinci controverse cu mai marii religiilor vremii: cu arhiereii, cu fariseii, cu saducheii, cu cărturarii (controverse importante ce ne spun cine este Mântuitorul, precum şi distanţa pe care El o ia faţă de iudaismul vremii Lui). El este întrebat: Ce spui despre banul dajdiei, ce spui despre căsătoria de levirat, care este cea mai mare poruncă? La sfârşit însă pune El întrebarea către ceilalţi şi care Îl priveşte pe El Însuşi: Însă spuneţi acum, căci pe Mine M-aţi tot întrebat de unde vin, cu ce putere fac acestea, acum vă pun Eu o întrebare: Cum zice David, cum vorbeşte David atunci, dacă Mesia e Fiul lui David, atunci cum spune David „Zis-a Domnul Domnului meu Şezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăşmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale", arătând cu alte cuvinte că adevăratul Mesia nu este fiul lui David, ci este Stăpânul şi Domnul lui David, este Fiul Tatălui, nu este fiul lui David. După această întrebare, la care nu a primit răspuns, El se retrage, părăseşte templul, iese pentru ultima dată din el şi ieşind de acolo are loc acest dialog în care unul dintre apostoli, entuziasmat de acel monument absolut spectaculos, care a fost unul dintre cele mai mari edificii ale Antichităţii, la care s-a lucrat 60 de ani, poate şi mai bine, şi care va fi distrus în anul 70 în timpul asediului şi al revoltelor împotriva romanilor. Mântuitorul le spune să nu se entuziasmeze de acele ziduri şi pietre pentru că nu va rămâne din ele piatră pe piatră. Deci Mântuitorul nu face nu numai o profeţie, ci face şi o judecată.

Tot ceea ce face Iisus — şi lucrul acesta ar trebui să îl începem şi noi — orice mântuire şi vorbă bună şi binefacere pe care Mântuitorul o realizează, e binefacere dacă ştim să o primim, dar dacă nu o primim este o judecată. Harul refuzat aduce judecată şi foc şi pedeapsă asupra celor care nu ştiu să Îl primească aşa cum se cuvine. Deci Mântuitorul în momentul în care nu este primit de Ierusalim şi de templu face această judecată de Domn şi de Stăpân asupra Ierusalimului. Judecă templul, judecă oraşul sfânt şi arată că s-a apropiat sfârşitul lor. Refuzând pe Dumnezeu, templul îşi pierde înţelesul. Ce locaş sfânt mai poate fi acela care Îl refuză pe Dumnezeul său?! Judecata vine într-un fel, implicită, iar Mântuitorul nu face decât să expliciteze, să proclame cu voce tare, o judecată pe care templul, Ierusalimul şi-a adus-o asupra lui refuzând pe Mesia şi pe adevăratul Dumnezeu pe care Îl aşteptau şi care, iată, când vine aşa cum nu vor ei şi aşa cum nu se aşteaptă, atunci Îl refuză. Deci Mântuitorul rosteşte atunci această judecată extraordinară şi această cuvântare eshatologică, după care ieşind din templu urcă pe muntele Măslinilor de pe care se vedea ca în palmă această esplanadă de aproape o ju-

mătate de kilometru lungime, în faţa templului. Iar în faţa acestui templu cu cei patru apostoli mai apropiaţi rosteşte această cuvântare eshatologică.

Şi, iată, le arată cum o Evanghelie, o veste bună, se transformă în apocalipsă; deci cum o evanghelie se transformă într-o vestire a sfârşitului, că toate lucrurile care nu primesc vestea cea bună de la Dumnezeu se auto-condamnă la dezintegrare, la destrămare şi la nimicire. Mântuitorul prevede sfârşitul templului, sfârşitul Ierusalimului, dar templul şi Ierusalimul, fiind în mijlocul lumii, simbolic vorbind, distrugerea lor anunţă şi prefigurează distrugerea întregii lumi care nu ştie să Îl primească pe Dumnezeu aşa cum se cuvine.

Însă mesajul ultim pe care Mântuitorul îl face şi care iarăşi ne priveşte pe fiecare dintre noi, este că chiar dacă nu vom şti (ni se dau tot felul de semne acolo, semne cosmice, semne sociale, semne istorice, revoluţii, falşi mesia, războaie, foamete şi semne duhovniceşti, faptul că lumea îi va refuza pe creştini, îi va expulza, îi va martiriza, îi va respinge), acesta este semnul că după ce L-au respins pe Mântuitorul îi vor respinge şi pe cei care poartă numele lui Hristos, adică pe creştini. Şi acesta ar fi începutul durerilor şi anunţarea destrămării finale a tuturor lucrurilor. Mântuitorul, vorbind aşadar despre sfârşitul Ierusalimului şi al templului, vorbeşte de fapt despre sfârşitul lumii, fără ca însă să dea nici un fel de indicii temporale. Iar comentariul cel mai bun la această predică apocaliptică l-aţi auzit în apostolul zilei, în care Apostolul Petru explică atât de bine creştinilor care spuneau că Domnul întârzie, nu-şi ţine oarecum făgăduinţele; iar comentariu Sfântului Apostol Petru este semnificativ şi ce frumos se articulează cuvântarea eshatologică din Marcu cu discursul apostolului Petru din cea de-a doua sa epistolă. Sunt lucruri minunate, dar şi cutremurătoare cele despre care ne învaţă Evanghelia; Evanghelia care devine apocalipsă şi nu putem, în creştinism, să le dezlegăm una de alta; nu putem să pierdem din vedere vestirea harului şi înmulţirea răului. Că la noi cuvântul apocalipsă a devenit sinonim cu dezastru, deşi „apocalipsă" în limba greacă înseamnă „descoperire", atât! Depinde ce se descoperă: se descoperă răutatea oamenilor şi triumful răului şi al satanei, dar se descoperă în acelaşi timp şi puterea şi dragostea şi mila şi harul lui Dumnezeu care se îndură spre oameni şi de creaţie tocmai distrugând-o şi nimicind-o în forma aceasta tocmai pentru ca răul şi satana să nu se înveşnicească. Chiar şi sfârşitul şi distrugerea lumii va fi un act de bunătate şi de milă şi de îndurarea lui Dumnezeu.

Să purtăm deci Evanghelia cu toate cele ale ei, nu numai cu ceea ce ne spune nouă favorabil şi pozitiv şi mângâietor. Ci şi cu lucrurile dramatice şi severe şi austere, pe care ea ni le pune în vedere. Şi să ne bucurăm pentru Dumnezeu şi atunci când intrăm în lume şi atunci când ne mântuieşte, dar şi atunci când ne ia din lume şi când va distruge vraja aceasta a lumii, doar ca să o rânduiască, liturgic vorbind, într-un cer nou şi într-un pământ nou, a cărui gustare, iubiţi fraţi, o facem la fiecare liturghie.

Să ne dea Bunul Dumnezeu să purtăm Evanghelia lui Dumnezeu în toate dimensiunile ei în toate dimensiunile ei, în veci. Amin.

Predică la Duminica a 33-a după Rusalii (parabola vameşului şi a fariseului)

13 februarie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul" Sibiu

Evanghelia:

„Zis-a Domnul această pildă: doi oameni s-au dus în templu ca să se roage: unul era fariseu şi altul vameş. Fariseul, stând drept, se ruga în el însuşi aşa: Dumnezeule, Îţi mulţumesc că nu sunt ca ceilalţi oameni, răpitori, nedrepţi şi desfrânaţi, sau ca vameşul ăsta. Postesc de două ori pe săptămână şi dau zeciuială din toate câte câştig. Vameşul însă, stând de departe, nu îndrăznea nici ochii să-şi ridice către cer, ci-şi bătea pieptul său şi zicea: Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosul. Vă spun vouă că acesta s-a coborât mai îndreptat la casa lui, decât acela; fiindcă oricine se înalţă pe sine însuşi va fi smerit, iar cel care se smereşte pe sine însuşi va fi înălţat". (Luca 18, 10-14)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Evanghelia pe care am auzit-o şi duminica pe care o prăznuim, deschide o pagină nouă din calea şi din cartea anului bisericesc, an de mântuire al Domnului, pe care îl străbatem cu toţii. Un capitol nou pe care îl vedem şi îl cunoaştem cu toţii — cei care suntem profesionişti şi specialişti ai teologiei şi ai celor bisericeşti — pentru că acum la strană începe să se cânte o carte faimoasă, o carte fundamentală, o carte de căpetenie, poate cea mai importantă şi cea mai frumoasă carte scrisă despre om vreodată, pe care o numim Triod. O carte de cântări care ne va însoţi de acum în cele zece săptămâni care urmează, în care ne pregătim să întâmpinăm, aşa cum se cuvine, marele praznic al răstignirii, al pătimirii, al învierii şi al înălţării Domnului nostru Iisus Hristos. Deschidem acum deci un capitol nou; facem primii paşi spre o nouă alergare duhovnicească după ce numai cu câteva săptămâni în urmă am încheiat alergarea duhovnicească a praznicului naşterii şi arătării Domnului. Ne pregătim acum pentru această mare taină a jertfei, a pătimirii Domnului nostru Iisus Hristos care, pentru a o prăznui şi a o întâmpina cum se cuvine, trebuie să intrăm pe calea virtuţilor, pe calea postului, pe calea rugăciunii — căi ce vor trebui să ne însoţească în săptămânile care urmează. Sigur că postul durează doar patruzeci de zile, în spaţiul aceasta de zece săptămâni având, pe lângă cele şapte săptămâni de post şi aceste trei duminici pregătitoare. Şi, iată că am intrat deja în această primă duminică pregătitoare pe care o ştim cu toţii, după numele pericopei pe care tocmai aţi auzit-o citindu-se: Duminica vameşului şi a fariseului.

Pentru că pilda pe care tocmai am auzit-o — minunată pildă din Evanghelistul Luca — una dintre pildele şi minunile pe care numai acest evanghelist le spune, alături de pilda din duminica următoare, cea a fiului risipitor, alături de altele, a samarineanului milostiv şi a altor multe pilde şi minuni pe care numai acest medic şi evanghelist cu totul deosebit le-a reţinut şi le-a pus creştinilor spre meditare şi spre adâncire, pentru a înţelege taina lui Hristos, taina Evangheliei. Şi până la urmă taina lui Hristos şi a Evangheliei este şi taina noastră a tuturor, a fiinţei noastre omeneşti în adâncul ei, aşa cum a

dorit şi a făcut-o din vecie Dumnezeu, aşa cum ne-am făcut pe noi înşine prin Adam, prin păcatele noastre şi aşa cum a venit Domnul nostru Iisus Hristos să ne restabilească în demnitatea şi în înălţimea duhovnicească şi teologică prin care Dumnezeu Tatăl prin Fiul Său şi prin Duhul Său cel Veşnic ne-a făcut, ne-a dorit şi ne doreşte în continuare.

Pilda aceasta este cunoscută şi pentru creştini şi pentru toţi cei care se află râvnitori în spaţiul Bisericii noastre Ortodoxe. Dar, ca toate lucrurile care ne sunt cunoscute trebuie să ştim că ele ne par de multe ori a fi cunoscute. Şi niciodată nu putem spune că le cunoaştem cu adâncime şi cu înţeles. De aceea revenim an de an, referindu-mă la anii aceştia cronologici, la anii timpului — pentru că anul de mântuire al Domnului este unul singur; nu există mai mulţi ani bisericeşti, ci există unul singur. Toate sărbătorile bisericii se impun pe un singur an, nu pe mai mulţi. Noi avem un singur an; se învârte pământul în jurul soarelui pe mai mulţi ani, dar există un singur an prin care oamenii şi parcă toate făpturile înzestrate cu raţiune se rotesc în jurul Domnului — anul de mântuire al Domnului. Iar acesta este unul singur, anul acesta bisericesc care se deschide la 1 septembrie şi se încheie la 31 august. E un singur an de mântuire. Deci un singur pelerinaj pe care îl facem şi îl repetăm de ori de câte ori ne dă Dumnezeu zile şi putere ca să îl parcurgem ca să ne adâncim ca într-o spirală care nu coboară, ci urcă spre cer în taina mare a lui Dumnezeu şi în taina mare a fiinţei noastre.

Deci, cum spuneam, avem impresia că într-adevăr cunoaştem pildele acestea, dar trebuie să le respunem şi să le readâncim şi să ni le repovestim şi să ni le asumăm de fiecare dată, în fiecare an pe care Dumnezeu ni-l dă.

Şi în anul acesta, iată, Îl vedem pe Mântuitorul punând în faţa ucenicilor Săi şi a acelora care le propovăduia această pildă. Evanghelia nu cuprinde introducerea acestei pilde. Evanghelistul Luca spune: iar văzându-i pe mulţi dintre iudei că se îndreptăţeau pe ei înşişi, adică se făceau pe ei drepţi înaintea lui Dumnezeu, Iisus vine cu această pildă. Şi spune o pildă banală pentru un evreu din vremea aceea, un evreu credincios pentru că pe vremea aceea cam toţi evreii erau credincioşi şi cunoscători ai legii lui Moise, spre deosebire de creştinii care, deşi au Evanghelia, nu putem spune că o cunosc, şi nici că o înţeleg şi cu atât mai puţin că o aplică. Dar, pe vremea aceea evreii îşi respectau legea şi încercau să o împlinească. Episodul este banal într-un fel: doi oameni s-au urcat la templu — căci templul din Ierusalim este pe o colină. S-au suit să se roage în locaşul Domnului, şi, sigur, unul era fariseu, iar celălalt era vameş. Fariseii erau, aşa cum ne spun istoricii şi aşa cum ar trebui să ştim toţi cei ce citim Evangheliile despre ce este vorba. Ne spune şi Iosif Flaviu, ne spun şi istoricii că erau patru partide religioase, sau patru filosofii în neamul iudaic, dintre care erau saducheii, deci erau preoţii, partidele religioase; era partidul zeloţilor, al revoluţionarilor, care vroiau eliberarea prin pumnal şi prin sânge, prin revoluţie, a poporului lui Israel. Preoţii care vroiau să menţină sacrificiile şi legătura lor cu templul, legătura lui Israel cu Dumnezeu prin sacrificii şi prin rugăciuni; ceilalţi care doreau să facă voia lui Dumnezeu prin revoluţie şi prin răscoală, să-L oblige să intervină pe Dumnezeu printr-o revoluţie; alţii care erau nemulţumiţi şi de revoluţie şi erau nemulţumiţi şi de sacrificiu şi de templu şi se îndreptaseră

pe undeva pe lângă Marea Moartă într-un monahism de acesta numit iudeo-militant, un monahism de pregătire al marelui război eshatologic, numiţi esenienii; şi a patra, cea mai importantă în vremea aceea, cea a fariseilor. Fariseii erau oamenii evlavioşi şi care ţineau şi spuneau că cel mai important din ceea ce spune Dumnezeu omului şi în special evreilor nu este nici sacrificiul, nu este nici revoluţia, nu este nici retragerea duhovnicească, ci este Legea, Legea lui Moise care trebuie cunoscută şi respectată *ad literam*, în toate cele 614 porunci pe care ei le-au inventariat şi care se cuprind în primele cinci cărţi ale lui Moise. Fariseii erau oamenii evlavioşi, oamenii pioşi. Noi astăzi folosim termenul fariseu ca ocară; dacă eşti fariseu înseamnă că eşti ipocrit, eşti duplicitar, eşti făţarnic, una spui şi alta faci. Mântuitorul Însuşi nu foloseşte cuvântul acesta ca pe un cuvânt de ocară, ci ca pe o caracterizare, ca o descriere. Fariseul era un om evlavios care se străduia să împlinească poruncile scrise în Legea lui Moise. Ei, celălalt, vameşul, culegătorul de taxe, perceptorul, cum îl putem numi, nu putem spune că era un personaj cu o reputaţie prea bună. Dimpotrivă, nici astăzi lumea nu prea îi iubeşte pe cei care culeg taxele. (Nici poporul român nu îi iubeşte pe culegători şi nu plăteşte taxele. Fentarea datoriilor faţă de stat, la noi este un sport naţional. Aşa că vameşul este cel care vine să le colecteze oamenilor bruma de bani din care se întreţineau ei şi familiile lor). Deci, nici pe vremea aceea oamenii nu aveau o părere prea bună despre aceştia. Şi nu numai pentru că un vameş era orice om care lucrează cu banul, ci simte un impuls de a-şi impropria, de a-şi însuşi banii pe care îi percepe în folosul statului, să facă deturnare de fonduri; din banii aceia să şi-i atragă spre serviciul lui. Dar pentru iudei, probabil că aceasta din punct de vedere religios, nu doar din punct de vedere moral, vameşii erau o castă, o pătură socială suspectă. De ce? Pentru că ei colectau banii care aveau pe faţa şi pe verso monedelor semnul împăratului Romei şi simbolurile păgânismului. De aceea un vameş era din punct de vedere moral un necurat, era impur prin simplul fapt că manipula monede cu simbolurile unor divinităţi şi a unor zeităţi păgâne. Din acest punct de vedere un vameş era un impur, o fiinţă necurată, pe când un fariseu era un drept prin excelenţă, trebuia să fie drept şi mai mult decât drept, trebuia să fie pur; trebuia să fie curat din punct de vedere ritual. Pentru lumea noastră de astăzi, vedem că Evanghelia nu mai are aceeaşi rezonanţă pe care vedem că a avut-o pentru lumea din vremea Mântuitorului şi a apostolilor care au activat în mediul iudaic. Pentru iudaism, legea lui Moise cu regulile de puritate rituală sunt extrem de stricte şi extrem de severe. Deci era destul să te atingi de un fluid care nu era la locul lui şi să fii — aşa cum spune Legea — necurat până seara şi obligat să te purifici, să te îmbăiezi. La fel era şi dacă te atingeai de mort, dacă te atingeai de tot felul de obiecte impure trebuia să treci prin practici destul de complicate şi uneori să aduci sacrificii de ispăşire pentru a-ţi restabili, nu puritatea morală, ci puritatea rituală în faţa lui Dumnezeu. Mă tem că această noţiune ne scapă nouă astăzi. Noi astăzi nu mai avem noţiunea aceasta de puritate rituală. Pentru noi puritatea a devenit un capitol de igienă. Dacă te murdăreşti, te-ai spălat şi toate sunt în regulă. Aici era vorba de un complex întreg de practici şi de rituri pe care omul trebuia să îl facă pentru a fi curat şi pur şi drept înaintea lui Dumnezeu.

Deci să revenim la cele două personaje. De ce vameşul stătea într-o parte? Stătea lateral. Pentru că el ştia impuritatea pe care o avea prin manipularea simbolurilor înscrise pe monede; de ce fariseul, într-un fel, avea atitudinea aceasta de laudă de sine şi aroganţă spirituală pe care a avut-o? Pentru că el, pe lângă faptul că era curat din punct de vedere ritual, pentru că el s-a suit la templu pur din punct de vedere ritual, adică făcându-şi toate ritualurile şi, pe lângă aceasta, a venit şi făcând legea morală şi mai mult decât făcând legea morală; pentru că îl vedem pe fariseu (desigur că el s-a trufit, ceea ce e păcat de moarte şi îţi pierzi prin el toate virtuţile, dar să nu uităm că el spune în aşa-zisa rugăciune către Dumnezeu, căci de fapt nu este o rugăciune, ci e o laudă de sine, spune: „Doamne, postesc de două ori pe săptămână — dar Legea lui Moise spune că e nevoie să se postească o singură zi pe an, în ziua ispăşirii — el însă postea ca şi fariseii, de două ori pe săptămână", deci postea de două ori; „dau zeciuială din tot ceea ce am", de asemenea, legea nu obliga să se dea zeciuială din tot, ci numai din grâu, din untdelemn şi din produsele acestea elementare, nu din mai mult, iar el spune că dă zeciuială din tot, din mai mult). Deci să ştim că acest fariseu era un om care încerca să împlinească poruncile Domnului, însă în exces, într-un exces pozitiv; el dorea să fie mai mult decât un simplu împlinitor al legii lui Moise, el dorea să depăşească prescripţiile stricte pe care le aduce Legea.

Dar vedem că sensul Evangheliei şi al parabolei este dat de sensul celor două rugăciuni, de faptul că fariseul vine cu o pseudo-rugăciune în care Îl laudă pe Dumnezeu nu pentru că i-a făcut lui bine, nu pentru a-I mulţumi pentru mila pe care a primit-o de la Dumnezeu, ci dimpotrivă, se laudă şi Îi mulţumeşte lui Dumnezeu că nu este ca şi ceilalţi. Se laudă cu dreptatea lui, cu puritatea lui, cu sfinţirea lui în faţa lui Dumnezeu, pentru că nu este ca ceilalţi, răpitori, curvari, impuri, mai ales ca vameşul ăsta pe care îl văzuse undeva lateral.

Aici ar trebui să mai reţinem un lucru: că pe vremea aceea evreii şi oamenii din antichitate nu se rugau tăcând. Nu se citea în tăcere, nimeni nu citea în tăcere, nimeni nu se ruga în tăcere. Orice citire şi orice rugăciune era o vorbire, dacă nu cu voce tare, cu ecfonis, cu glas tare, era o rugăciune auzită. Evreii când îşi făceau rugăciunile, când spuneau psalmi îi spuneau în aşa fel încât dacă eşti în apropiere poţi să auzi.

Pe vremea aceea nu era conceput ca să spui o rugăciune sau să citeşti o carte trecând cu ochii peste rânduri sau, ştiu eu, bolborosind nişte cuvinte ca pe o meditaţie particulară, internă. Pe vremea aceea rugăciunea era publică, chiar şi cea personală era tot publică. Aşa înţelegem şi momentul din grădina Ghetsimani când Mântuitorul se ruga, iar apostolii care erau mai departe, la o aruncătură de piatră, Îl auzeau ce spune. Nu ca şi acum când preoţi, sau chiar episcopi, pot sta în spatele Sfântului Altar fără să se audă nimic. Oamenii aceştia nu ştiu cum se rugau evreii şi cum se rugau apostolii şi cum se ruga Mântuitorul. Niciodată Mânuitorul nu s-a rugat în linişte absolută, într-un apofatism de acesta pur. Pe vremea aceea rugăciunile trebuiau spuse, trebuiau rostite, de aceea fariseul a spus cu voce tare şi vameşul la fel, au spus cu voce tare — desigur nu au strigat, nu au răcnit, căci erau înaintea lui Dumnezeu — dar cu toate acestea rugăci-

unile erau rostite public, se auzea. Deci s-a auzit şi lăudăroşenia fariseului şi s-a auzit desigur şi rugăciunea de umilinţă a vameşului, a păcătosului, a impurului, a necuratului, care vine şi spune în acea rugăciunea care ne-a rămas şi nouă ca prototip al rugăciunii lui Iisus: „Dumnezeule (s-a tradus destul de nefericit) milostiv fii mie păcătosului", deci între Dumnezeu şi păcătos mijloceşte mila. Mila apare în textul de aici. Dar, în textul grecesc nu se spune milă, ci el ne dă într-un fel şi cheia acestei parabole, tradus ca lumea, dar trebuie să ştim de fapt ce e scris acolo. Vameşul nu spune „Dumnezeule, ai milă de mine păcătosul", desigur că putea să spună şi lucrul acesta. Traducerea folosită în greceşte se traduce cu „Dumnezeule, fă-mi ispăşire mie păcătosului" sau „Fă-Te ispăşire pentru mine". Deci, cuvântul ispăşire este legat de sacrificiu, e legat de sacrificiu sângeros. Deci să nu uităm că cei doi s-au suit la templu ca să se roage, ca orice evrei credincioşi, în momentul în care se aduceau sacrificiile. Mai întâi au venit să asiste la sacrificiul care se face sâmbătă dimineaţa sau vineri seara. Era adus ca sacrificiu un miel care a fost înjunghiat, sângele lui a curs pe altar ca ispăşire pentru păcatele poporului. Şi acesta este contextul în care cei doi s-au dus să se roage. Şi aşa putem înţelege de ce este falsă şi trufaşă, scoasă cu totul din context, rugăciunea fariseului. Pentru că fariseul arată că, deşi s-a urcat la templu şi a asistat la un sacrificiu şi orice sânge era vărsat pentru păcatele poporului, deşi participa la un sacrificiu pentru păcat, el a început să se laude că nu e ca şi ceilalţi. Dovadă că nu a înţeles nimic de fapt despre sacrificiu şi despre ceea ce este acolo. Din mielul care este personajul necunoscut, invizibil din această parabolă şi fără de care nu putem să înţelegem sensul adânc al acestei pilde şi faptul că este adusă acum, la început de Triod, cu zece săptămâni înainte de patima şi de răstignirea şi de învierea mielului lui Dumnezeu care este Domnul nostru Iisus Hristos. Deci este Mielul al Cărui sânge a curs pe altar şi a Cărui carne este arsă pe altarul personajului invizibil, necunoscut din această parabolă. El stă ca un al treilea arzând acolo, cu sângele vărsat pe altar şi mielul acela îi judecă, să ştiţi! Îl judecă şi pe fariseu că nu a înţeles nimic din sacrificiu şi îl judecă şi pe vameş. Şi îl judecă bine pe vameş, căci el spune: Dumnezeule fă-mi ispăşire şi mie din jertfa aceea care s-a scurs pe altar, fă ca această jertfă să îmi fie ispăşire şi mie". Şi, dacă o spunem în sensul şi mai adânc al cuvântului înţelegem că atitudinea de fapt este: „Dumnezeule fă-Te Tu mie ispăşire", adică fă-Te pe Tine Însuţi ispăşirea mea, ceea ce înseamnă „sacrifică-Te, jertfeşte-Te pentru mine, Tu să fii mielul cel sacrificat şi jertfa mea". De aceea vameşul nu numai pentru faptul că nu ridică privirea spre cer, se bate cu pumnul în piept, adică pe inimă, pentru că ştie că din inima omului ies păcatele şi gândurile rele şi toate patimile şi toate ispitele pe care le au oamenii; nu numai pentru aceasta, ci şi pentru faptul că el crede în puterea sacrificiului invizibil de care nu vorbeşte parabola, dar despre care toţi evreii ştiau. Mântuitorul spune doar atât: doi oameni s-au urcat la templu ca să se roage; dar templul este locul sacrificiilor. Pentru noi astăzi templul e aşa, o sală de mese, o sală de conferinţe poate, o sală de spectacol, dar nu e sala jertfei, nu e locul sacrificiului. Ei bine, ei s-au dus să se roage în locul sacrificiilor. Dacă nu ştim că al treilea personaj principal al acestei pilde este mielul acela tăcut, mielul acela nevinovat care nu spune nici

un cuvânt, nu se trage înapoi din faţa cuţitului, de aceea se şi foloseşte ca simbol al Mântuitorului. Dacă nu ştim lucrul acesta, atunci nu înţelegem bine nici sensul rugăciunii vameşului care într-o traducere mai corectă şi mai exactă ar folosi cuvântul ispăşire: Dumnezeule fă-mi ispăşire. Fă-Te ispăşire pentru mine păcătosul! Şi vameşul arată prin aceasta că înţelege taina mântuirii omului: că nu vine din vrednicia faptelor noastre, oricât de mari ar fi acelea şi oricât de spectaculoase ar fi, ci vin tot din jertfa şi sacrificiul Altuia, al lui Dumnezeu, al Celui care moare pentru noi, al celui care se jertfeşte pentru noi, dar pe care nu putem să Îl primim decât dacă ne recunoaştem cu adevărat păcătoşi. Că nimeni nu se poate folosi de un sacrificiu de ispăşire dacă nu se recunoaşte pe sine păcătos. Dacă nu te recunoşti păcătos nu te salvează nici o virtute a ta, nici o faptă bună a ta, decât în sânge, şi nu în sânge de miel, ci în sânge de Dumnezeu vărsat pe Golgota.

Iată că pilda aceasta se complică, aş spune eu, la modul dramatic. Lucrurile nu sunt aşa de simple cum par la prima vedere. Mântuitorul le pune în faţă un drept trufaş şi un păcătos smerit. Şi toată lumea începe şi face rugăciuni de identificare: Dă-mi, Doamne, să nu fiu eu fariseul, virtuosul mândru, să fiu măcar păcătosul smerit şi pocăit şi întors cu faţa spre Dumnezeu. Dar să ne gândim, iubiţi fraţi, că s-ar putea să ne înşelăm pentru că Mântuitorul nu condamnă faptele bune ale fariseului, ci doar mândria lui şi recomandă umilinţa vameşului, nu păcatele lui. Că se întâmplă ca noi, creştinii, să avem ce-i mai rău de la amândoi. Nu să luăm virtuţile, adică postul, milostenia şi zeciuiala bună a fariseului, care sunt primite, ci să luăm mândria, iar de la vameş să luăm, nu smerenia, ci păcatele lui. Şi aşa se întâmplă ca majoritatea noastră să devenim păcătoşi mândri, nu drepţi care se smeresc, ci păcătoşi care, aşa cum vedem la majoritatea celor din jurul nostru, se numesc creştini, dar se mândresc şi se laudă cu păcatele lor, iar nu cu virtuţile, aşa cum a făcut fariseul. Să ne gândim că lucrurile sunt complexe, lucrurile sunt dramatice, iar pilda aceasta ne vorbeşte nu numai despre fariseu şi nu numai despre vameş, ci de faptul că avem nevoie şi de rugăciune şi de post şi de umilinţă şi de smerenie, pentru că fără smerenie, aşa cum spun Sfinţii Părinţi, toate virtuţile noastre nu fac o ceapă degerată, ci dimpotrivă, virtuţile pot să îl îndepărteze pe om de Dumnezeu în loc să îl apropie.

Şi, dacă este să mergem până la capăt şi ca să înţelegem tâlcul acestei parabole, este că nici virtuţile, nici măcar smerenia nu sunt nimic fără sacrificiul şi fără jertfa Mântuitorului. Jertfa Mântuitorului dă valoare şi smereniei, căci este şi smerenie care e înjosire de sine, poate s-ar mai putea spune multe despre smerenie, dar nu e momentul acum pentru că această parabolă nu recomandă numai smerenia şi umilinţa, această parabolă vorbeşte despre acel al treilea personaj care este mielul care se sacrifică acolo, între cei doi şi, într-un fel, vrea să îi îmbrăţişeze şi să fie ispăşire şi pentru unii şi pentru alţii. Dar păcătosul primeşte ispăşirea, pe când dreptul nu o primeşte.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere a credinţei, putere de înţelegere a tainei de care ne apropiem prin această parabolă şi să petrecem aşa cum se cuvine calea postului care ni se deschide de acum înainte, în veci. Amin.

Vineri în săptămâna Vameşului şi a fariseului

18/25 februarie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„În vremea aceea, după două zile erau Paştile şi azimile, iar căpeteniile preoţilor şi cărturarii căutau cum să Îl prindă pe Iisus cu vicleşug, ca să Îl omoare. Dar ziceau: nu în timpul praznicului, ca să nu se facă tulburare în popor. Iar Iisus fiind în Betania, în casa lui Simon Leprosul şi şezând la masă, a venit o femeie, având un vas de alabastru cu mir de nard curat, de mare preţ, şi, spărgând vasul, a vărsat mirul pe capul lui Iisus. Dar erau unii mâhniţi între ei, zicând: pentru ce s-a făcut această risipă de mir? Căci putea să se vândă acest mir cu peste trei sute de dinari şi să se dea săracilor; şi cârteau împotriva ei. Dar Iisus a zis: lăsaţi-o; de ce îi faceţi supărare? Lucru bun a făcut ea cu Mine. Că pe săraci totdeauna îi aveţi cu voi şi, oricând voiţi, puteţi să le faceţi bine; dar pe mine nu Mă aveţi totdeauna. Ea a făcut ceea ce avea de făcut; mai dinainte a uns trupul Meu, spre înmormântare. Adevărat zic vouă: oriunde se va propovădui Evanghelia, în toată lumea, se va spune şi ce-a făcut aceasta, spre pomenirea ei”. (Marcu 14, 1-9)

Cuvioase Părinte, iubiţi fraţi în Hristos,

Lectura cursivă a Evangheliei după Marcu, care se apropie, iată, de sfârşit, în această săptămână şi în săptămâna viitoare, cu relatarea pătimirilor Domnului nostru Iisus Hristos, se încheie, într-un fel, evanghelia, înainte de a se pune capăt întregii lumi şi istorii cu duminica înfricoşatei judecăţi şi apoi cu reînceputul istoriei, cu facerea lumii şi cu toate cele care trebuie să le facem ca să urcăm înapoi la Domnul după ce am căzut de la El.

Ne aflăm, deci, cu această minunată pericopă, cu acest episod, aş spune, înduioşător, dacă îl luăm în cheie sentimentală — dar în Evanghelie nimic nu e sentimental şi tot ce se petrece şi tot ce se spune şi tot ce se săvârşeşte are un sens profund duhovnicesc şi teologic. Şi acest episod este plin de teologie; este o adevărată evanghelie în mic, am putea spune, acest minunat episod în care Îl vedem pe Mântuitorul în cea de-a patra zi după intrarea Sa în Ierusalim, după ce părăsise templul pentru totdeauna (El nu va mai intra niciodată în el), după ce a făcut încercarea de a îi întoarce la Dumnezeu pe liderii şi căpeteniile religioase ale vremii în care trăia. După aceea s-a retras — după ce rostit cuvântarea eshatologică de pe Muntele Măslinilor, în faţa templului, pe care am auzit-o în Evanghelia de miercuri — s-a retras, aşa cum s-a retras în toate acele zile, într-un sat care se numea Betania. Numele acestuia şi toate cele ce se petrec aici sunt pline de sens şi ele trebuie cunoscute ca să înţelegem despre ce este vorba în acest episod. Mântuitorul lasă templul şi Ierusalimul, cetatea Sfântă, şi se retrage nopţile dormind în acest sat care are nume plin de înţeles. Betania înseamnă în ebraică „casa săracilor, casa sărmanilor”; deci era o localitate, un sătuc, la 3,5 km sud-est de Ierusalim, dincolo de muntele Măslinilor. Ştiţi bine Ierusalimul şi spre muntele Măslinilor, socotit muntele judecăţii

de apoi, şi în spatele muntelui se află acest sătuc numit Betania, deci casa săracilor, dar care în acelaşi timp stătea o colonie de leproşi. Pentru că Îl vedem pe Mântuitorul intrând în casa lui Simon Leprosul. Leproşii nu aveau voie fiind impuri, să se apropie de templul sfânt şi de Ierusalim până când nu erau vindecaţi şi curăţiţi şi nu erau reintegraţi de către preoţi. Deci nu se puteau apropia de Ierusalim de la distanţa aceea, ci eventual, de pe muntele Măslinilor puteau doar să vadă Ierusalimul. Erau prea necuraţi ca să se apropie de locul cel sfânt. Ce lucru plin de înţeles face Mântuitorul. Deci lasă templul pe care încearcă să îl purifice şi vine şi stă noaptea într-o colonie de leproşi. Un lucru scandalos pentru vremea respectivă pentru că Mântuitorul se atingea de obiectele de care se atingeau leproşii, iată că stă la masă cu un lepros, şi nu ni se spune că ar fi fost vindecat Simon leprosul de către Iisus. Deci stă la masă cu leproşii, doarme în fiecare noapte în colonia aceasta de leproşi şi de sărmani şi de săraci. Cu toate acestea merge zi de zi în templu sfidând regulile de puritate rituală. Mai mult, erau vreo două zile înainte de a fi Paştele, în care oamenii trebuiau să se curăţească şi ritul de puritate trebuia să sporească, ori Iisus trece peste toate aceste reguli de puritate cum a trecut de altfel şi în episodul acela pe care, iarăşi, noi nu îl mai înţelegem astăzi pentru că nu mai ştim Scripturile Vechiului Testament şi nici modul în care trăiau iudeii. Dacă ştim lucrul acela, înţelegem, de pildă, episodul acela al purificării templului de către Iisus în treia zi după ce intrase în Ierusalim, în care se dusese şi răsturnase mesele schimbătorilor de bani, ale zarafilor care stăteau acolo şi schimbau bani în templu.

Ei, ca să ştim despre ce e vorba şi în acest episod, trebuie să ştim şi ce este cu acei zarafi care schimbau monezile. Într-un fel prezenţa lor era obligatorie acolo pentru că la templu veneau şi aduceau ofrande (esplanada mare a templului nu era numai pentru evrei, se numea şi curtea păgânilor. Deci în curtea aceea mare, într-un fel se poate vedea ce a fost, până în ziua de astăzi — era o esplanadă de 400 de metri lungime, 250 lăţime — iar în esplanada aceea puteau intra inclusiv păgânii. Şi păgânii şi împăraţii Romei trimiteau daruri şi ofrande la templu şi bani şi alte lucruri preţioase). Dar pentru a se putea aduce bani la templu, aceştia trebuiau schimbaţi. Pentru că banii care erau aduşi de păgâni erau bani care purtau pe ei chipul împăratului şi numele lui de zeu — Zeus Augustus — care era o imagine de om divinizat, deci era simbol nu numai de impuritate rituală, ci şi de impietate. De aceea banii nu puteau să ajungă propriu-zis în templu, în visteria templului, ci banii păgânilor trebuiau schimbaţi în cecheli, în banii iudeilor, care nu aveau pe ei nici figuri de om, nici alte inscripţii decât simboluri ebraice şi litere ebraice. Deci, Mântuitorul când răstoarnă aceste mese ale zarafilor, vrea să spună altceva decât am crede, că era lăcomia celor care schimbă bani şi care transformă biserica în casă de neguţătorie, cum se petrece şi acum; deci şi acum bisericile şi darurile oamenilor sunt folosite în alte scopuri, să le spunem pământeşti, imorale şi impure. Nu e vorba despre aceasta este vorba că atunci când Mântuitorul răstoarnă mesele acestea vrea să spună ceva; vrea să spună că păgânii nu mai trebuie opriţi; şi păgânii şi iudeii pot veni la templu să îşi aducă ofrandele lor fără ca să mai aibă loc schimbarea aceasta a banilor; adică evreii nu mai pot manipula ei după cum vor apropierea de

Domnul. Deci întâi trebuia să te faci evreu şi apoi să ajungi la templu. Întâi schimbi banul păgânului în banul evreului şi numai banul evreului poate fi adus la templu. Deci, Mântuitorul când răstoarnă mesele, preoţii şi arhiereii au înţeles că aceasta era o revoluţie religioasă pe care Mântuitorul o aducea în templu. Deci faptul că Iisus le-a spus că nu e nevoie de schimbători de bani, ci poate veni orice om, cum spune Isaia, toate neamurile păgâne vor veni şi vor aduce ofrandă la templu, şi nu spune că evreii vor sta acolo şi vor da bilete, sau vor schimba bani şi ei vor media această apropiere. Dacă ştim lucrul acesta înţelegem ce revoluţie a făcut Mântuitorul la templu. Aceasta era o revoluţie, iar cea de-a doua, era a impurităţii rituale. El stătea noaptea în colonia de leproşi atingându-Se de lucrurile leproşilor, după care, fără să facă vreun ritual de îmbăiere sau băi rituale speciale, se urca pe esplanada templului şi predica şi îi mustra pe liderii religioşi ai vremii lor. Ne dăm seama că Mântuitorul când a făcut lucrurile acestea a acţionat din punct de vedere iudaic scandalos. Era un scandal pentru iudei. Dar Mântuitorul, aşa cum spune frumos Părintele Nicolae de la Rohia, a venit pe pământ ca să ne scandalizeze şi să ne mântuiască. Şi mântuirea pe care o face, care a fost scandal şi poticneală pentru evrei şi nebunie şi prostie pentru păgâni, cum spune Apostolul Pavel, în ele putem vedea înţelepciunea lui Dumnezeu.

Dar, ca să mă întorc la episodul de astăzi, să ne amintim că Iisus se afla în casa unui lepros. Stă la masă cu leproşii. Deci El nu se solidarizează cu templul care Îl respinge şi pe care îl abandonează, fapt ce aduce o judecată asupra lui, deci nu mai intră în el, înseamnă că nu mai bun de nimic, înseamnă că templul s-a mutat, templul este chiar El, Mântuitorul. Deci e o judecată pe care de altfel o şi spune pe muntele Măslinilor, în predica eshatologică. Şi judecata este asupra întregii lumi şi asupra întregii creaţii. De aceea Îl vedem pe Mântuitorul în predica eshatologică vorbind despre sfârşitul Ierusalimului, al templului şi imediat trece la sfârşitul lumii. De aceea apare impresia că Mântuitorul S-ar fi înşelat, că ar fi considerat că sfârşitul va veni în timpul generaţiei Lui. Nu este aşa! Mântuitorul vorbeşte profund teologic şi simbolic arătând că aşa cum templul nu mai e bun de nimic dacă Dumnezeu pleacă din el, aşa şi lumea întreagă, dacă Dumnezeu se retrage din ea, sau oamenii îşi întorc faţa de la Dumnezeu şi lumea întreagă trebuie să fie un templu — lumea e pe sfârşite. Lumea întreagă este un templu al lui Dumnezeu, dar dacă Dumnezeu pleacă din ea, sau oamenii nu mai vor să Îl recunoască, înseamnă că lumea începe să se destrame; sfârşitul ei, judecata ei este apropiată. Deci în acest context eshatologic, plin de tensiuni trebuie să vedem episodul de aici, în care Mântuitorul stă la masă, la un Simon oarecare Leprosul — nu se spune că a fost vindecat — şi stă culcat la masă. Pentru că în limba greacă se vede lucrul acesta, în limba română s-a tradus cu „şedea la masă”. Şedem noi la masă, oamenii de acum, ar oamenii din antichitate, şi păgânii şi romanii nu şedeau la mesele festive. Nu aveau scăunel; ei stăteau culcat, întinşi. Aşadar, Mântuitorul stătea întins la masă, aşa a fost la Cina cea de Taină, iar aceasta este o masă care anticipează masa ce s-a desfăşurat la Cina cea de Taină şi care va fi seara următoare. Ei stăteau întinşi pe nişte paturi, rezemându-se în mâna stângă şi cu dreapta, fiind adunaţi concentric în jurul unei mă-

suţe mici pe care se afla pusă hrana; luau hrana şi discutau. Aşa trebuie să ne închipuim că a avut loc şi Cina cea de Taină şi, şi cina aceasta. Deci Mântuitorul stătea culcat. Şi când stătea la masă şi ospăta, iată că intră pe neaşteptate o femeie. Alt lucru despre care putem spune că era revoltător pentru iudei. Nu aveau ce căuta femeile acolo. Femeile aveau sala lor, ei mâncau separat. Şi ştim de ce! Femeia din punct de vedere ritual era impură în majoritatea timpului, deci nu avea ce căuta la un ospăţ de acesta unde erau bărbaţi, mai ales că acolo erau bărbaţi leproşi. Dar intră o femeie pe neaşteptate al cărei nume nu ni se spune, vine şi face un gest spectaculos. Este o femeie care are în mână un vas, un vas cu mir, din plantă de nard, cu un parfum foarte scump. (Ioan ne spune că era cam o litră, aceasta însemnând cam 350 de grame, esenţă de parfum, iar apoi ne spune că ar fi costat 300 de dinari. 300 de dinari era echivalentul salarului unui muncitor pe un an. Pe un an de zile). Deci a venit cu un vas de mir care costa cât salarul pe un an de zile al unui muncitor şi, pe neaşteptate, (ea era în picioare, intră în casă, Mântuitorul era aşezat, şi faptul că stă aşezat ne explică şi de ce îi spune Mântuitorul ceea ce îi spune — stătea întins — femeia e în picioare), vine spre El, sparge vasul şi tot conţinutul cele 350 de grame le varsă pe capul Mântuitorului. Casa se umple de mir, dar comesenii se umplu de indignare. Marcu nu ne spune că erau apostolii. Ioan ne spune că ar fi fost chiar apostolii s-ar fi indignat chiar şi Iuda, dar aici nu ni se spune cine ar fi fost comesenii, dar spune că indignarea a fost mare: oare nu se cuvenea ca acest mir, echivalentul salarului pe un an de zile, să se vândă, iar banii să se dea săracilor? Deci cu o grijă suspectă faţă de săraci, când femeia avea grijă de Săracul care era Iisus, de aceea Mântuitorul îi opreşte şi le spune „Lăsaţi-o în pace! Şi nu o opriţi! Lucru frumos face; lucru bun face ea. Tot ceea ce a putut să facă a făcut că mai înainte de îngroparea Mea M-a înmiresmat şi M-a uns cu mir”. Iată că femeia aceasta este o adevărată profetesă pentru că ungerea pe care o face are un dublu sens. Ştim că în vechime, în Israel, unşi erau regii, profeţii şi preoţii. Deci femeia când toarnă mirul face din Iisus Unsul lui Dumnezeu. Deci Îl face în primul rând Împărat (a existat tentativa de a fi proclamat împărat şi fiu al lui David la intrarea în Ierusalim, când mulţimea nu a acceptat lucrul acesta), profet şi mai ales preot. Iisus e uns acum mai ales pentru că El merge spre patimă, iar acest lucru nu îi este străin femeii. Ea ştie că pe Iisus Îl aşteaptă moartea, Îl aşteaptă sfârşitul. De aceea vine şi Îl unge profeţind moartea Lui. Şi scena în sine ne arată aceasta pentru că El era întins stând la masă şi curge pe El mir, era întins aşa cum e întins şi un mort. De aceea Iisus spune: „Lăsaţi-o că e profetesă! A spus ce se va întâmpla; a profeţit ceea ce se va întâmpla cu Mine; a profeţit moartea Mea; a anticipat sfârşitul Meu”. De aceea Mântuitorul spune şi acel lucru minunat, dar pe care noi nu îl facem. Mântuitorul spune că oriunde se va predica Evanghelia Mea se va spune şi ce a făcut această femeie spre pomenirea ei. Mă tem că noi nu facem acest lucru pentru că şi la Liturghie şi la Împărtăşire noi ne aducem aminte de Iuda: şi „nici sărutare Îţi voi da ca Iuda”, aceasta o spunem tot timpul, dar nu spunem ceea ce spune Mântuitorul că oriunde se va propovădui Evanghelia trebuie amintit, nu ceea ce face Iuda trădătorul care face concomitent cu momentul în care femeia Îl unge cu mir şi face risipa aceasta uriaşă, el

se duce să Îl trădeze pe Mântuitorul, noi îl pomenim trădarea lui Iuda, iar nu profeția și gestul acesta minunat al acestei femei fără nume care este oarecum simbolul Israelului celui adevărat și simbolul adevărat al Bisericii care Îl primește pe Iisus drept cine este Mesia, dar și ca profet pentru că știe că El se duce spre moarte. Ceea ce face femeia aceasta este o mărturisire de credință teologică, o mărturisire de credință care este mai mare decât cea a lui Petru, care a fost lăudată de Mântuitorul, anume că El este Hristosul, Mesia; dar când Iisus vine și îi spune lui Petru că Mesia se va duce să moară, Petru imediat Îi spune că nu trebuie să se întâmple lucrul acesta, nu trebuie să dăm voie să se întâmple lucrul acesta, cum Tu ești Mesia și mori? După aceea, la sfârșitul Evangheliei vine mărturisirea centurionului care Îl vede pe Iisus cum moare pe cruce și spune „cu adevărat Fiul lui Dumnezeu a fost Acesta!"; Îi vede moartea și Îl face Fiu al lui Dumnezeu. Celălalt ÎI vede slava, dar nu Îi vede moartea. Femeia aceasta însă, Îl vede drept amândouă în același timp: Îl unge, Îl recunoaște ca Unsul Domnului, adică Mesia, dar Îl unge ca mort, Îl unge ca Mesia care merge spre moarte și spre sacrificiu. Îl unge preot, dar un preot special care se duce și nu omoară un miel din afara Lui, ci Își dă drept jertfă trupul Lui însuși. El este, așa cum spunem la Liturghie și Cel care aduce și Cel care Se aduce Jertfă și Cel care primește această jertfă. Ce lucru minunat face această femeie, profetesă, teologică, mărturisirea ei este poate cea mai mare mărturisire. Nici unul dintre apostoli nu are înainte de învierea Mântuitorului claritatea viziunii despre Iisus, cine este Iisus, decât această femeie care, conform Evangheliei după Marcu cel puțin, apare de nicăieri, apare că intră de pe stradă în casă, împinsă de cineva și se duce peste Iisus care stătea culcat, în același timp de Împărat, dar și de mort, dar care a înțeles din Iisus ceea ce nu au înțeles nici iudeii, n-au înțeles nici măcar apostolii și cu atât mai puțin Iuda, care în același interval se duce și Îl vinde.

Să pomenim noi și să nu uităm să pomenim și noi, cât vom vesti Evanghelia, dacă vestim Evanghelia și nu vestim alte povești nemuritoare și alte lucruri, știu eu, rarefiate și edulcorate pe care oferim noi în toate cuvintele noastre, turnând apa sentimentalismului și a ideilor noastre în vinul tare și dur și în piatra aceasta a Evangheliei. Deci „oriunde se va vesti Evanghelia aceasta a Mea" și nu poveștile oamenilor, se va spune și ce a făcut această femeie spre pomenirea ei. Să pomenim această femeie și să ne aducem aminte, ori de câte ori ne apropiem de Mântuitorul, că ea este cea care L-a înțeles cel mai bine din toată Evanghelia pe Mântuitorul până la Înviere, deci ea să ne fie model și îndemn și pildă de credință creștinească adevărată, întru mulți ani. Amin.

Predică la Duminica a 34-a după Rusalii
(a întoarcerii fiului risipitor)

20 februarie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„Zis-a Domnul această pildă: un om avea doi fii. Şi a zis cel mai tânăr dintre ei tatălui său: tată, dă-mi partea care mi se cuvine din avere; atunci el le-a împărţit averea. Dar, nu după multe zile, feciorul cel mai tânăr, strângându-şi toate, s-a dus într-un ţinut depărtat; şi acolo a risipit toată averea, vieţuind în desfrânări. Şi, după ce a cheltuit totul, iată a venit o foamete mare în ţinutul acela şi el a început să fie în lipsă. Şi, ducându-se, s-a lipit de unul din locuitorii acelui ţinut şi acesta l-a trimis la ţarinile lui să-i pască porcii. Şi dorea să-şi sature pântecul din roşcovele pe care le mâncau porcii, însă nimeni nu-i da. Venindu-şi, însă, în fire, a zis: câţi argaţi ai tatălui meu sunt îndestulaţi de pâine şi eu pier aici de foame! Mă voi scula şi mă voi duce la tatăl meu şi-i voi spune: tată, am greşit cerului şi înaintea ta şi nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca pe unul din argaţii tăi. Şi, sculându-se, a venit la tatăl său. Şi pe când era încă departe, l-a văzut tatăl său şi i s-a făcut milă până în măruntaie; şi, alergând, a căzut pe grumazul lui şi l-a sărutat. Atunci i-a zis feciorul: tată, greşit-am cerului şi înaintea ta şi nu sunt vrednic să mă mai numesc fiul tău. Tatăl însă, a zis slujitorilor lui: aduceţi haina cea mai bună şi-l îmbrăcaţi; puneţi inel în mâna lui şi încălţăminte în picioarele lui şi apoi aduceţi viţelul cel îngrăşat şi-l înjunghiaţi. Să mâncăm şi să ne veselim; căci acest fiu al meu mort era şi a înviat, pierdut era şi s-a aflat. Şi au început să se veselească. Fiul cel mare însă era în ţarină; şi când se întorcea şi s-a apropiat de casă, iată a auzit cântece şi hore. Şi, chemând pe una dintre slugi, i-a zis: ce înseamnă acestea? Iar ea i-a răspuns: fratele tău a venit şi tatăl tău a înjunghiat viţelul cel îngrăşat, pentru că l-a primit sănătos. Şi el s-a mâniat şi nu voia să intre; iar tatăl lui, ieşind afară la el, îl ruga. Însă el, răspunzând, a zis tatălui său: iată, de atâţia ani îţi slujesc şi niciodată n-am călcat porunca ta; şi mie tu niciodată nu mi-ai dat un ied, să mă veselesc cu prietenii mei. Dar când a venit acest fiu al tău, care a mâncat averea ta cu desfrânatele, iată ai junghiat pentru el viţelul cel îngrăşat. Tatăl însă i-a zis: fiule, tu în toată vremea eşti cu mine şi toate ale mele, ale tale sunt; trebuia însă să ne veselim şi să ne bucurăm, căci fratele tău acesta mort era şi a înviat, pierdut era şi s-a aflat”. (Luca 15, 11-32)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Cu duminica aceasta suntem deja în al doilea popas, în al doilea răgaz, intraţi fiind deja în alergarea duhovnicească care trebuie să ne ducă spre întâlnirea cu marele praznic al răstignirii şi învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Am avut deja duminica trecută această intrare, căci am intrat în perioada zisă a Triodului. Şi, iată, aceasta este a doua duminică. Aceste prime patru duminici jalonează aceste trei săptămâni de pregătire, după care intrăm propriu-zis în cele şapte săptămâni ale Postului Mare, al Păresi-

milor. Postul cel Mare, postul de pregătire, de întoarcere la Dumnezeu şi de pregătire a noastră pentru a-L înţelege pe Dumnezeu în taina Lui cea mare care este taina pascală, taina jertfei, taina morţii şi învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

Duminicile acestea care ne sunt acum înainte şi cea care a trecut reprezintă o perioadă de pregătire, iar în această perioadă primele două duminici sunt deja jalonate, cum a fost duminica trecută şi duminica de astăzi, de două pilde minunate din Evanghelistul Luca; două pilde pe care numai Evanghelistul Luca ni le relatează, numai el are o artă de aceasta absolut excepţională de a şti să prindă în relatarea unor minuni sau în parabolele pe care le pune în gura Mântuitorului, să le spună în aşa fel încât în fiecare din aceste minuni sau pilde să găsim toată Evanghelia în mic. E ca un fragment care cuprinde în el totul. Aşa a fost şi pilda cea frumoasă din duminica care a trecut, din Duminica vameşului şi fariseului şi aşa este şi pilda pe care aţi auzit-o citindu-se, faimoasă de altfel şi cunoscută, pilda zisă „a fiului risipitor". Sigur, dacă citim cu atenţie sinaxarele din toate aceste duminici ale Triodului, alcătuite cândva la sfârşitul veacului al XIII-lea şi începutul celui de al XIV-lea în Bizanţ, de către un monah învăţat de pe vremea aceea, Calist Xantopul, ni se spune foarte precis şi foarte exact de ce Biserica şi Sfinţii Părinţi au rânduit să se citească în duminica trecută pilda vameşului şi a fariseului, iar în duminica de astăzi cea a fiului risipitor, iar în duminica viitoare, pilda Mântuitorului despre judecata de apoi.

Pentru că înainte de a păşi pe calea postului, pe calea ascezei, a rugăciunii, a curăţirii şi a virtuţilor, toţi creştinii trebuie să ştie că toate virtuţile creştinului nu fac nici cât o ceapă degerată dacă nu există nişte condiţii preliminare, nişte calităţi. E greu poate să le numim virtuţi, pentru că dacă le-am numi virtuţi, aceasta ar însemna că sunt ale noastre. Dar dacă stăm şi ne gândim mai pe îndelete vom vedea că toate aceste condiţii preliminare, putem să punem foarte bine semnul întrebării şi să ne întrebăm: oare sunt aceste virtuţi cu adevărat ale noastre? Deci, fără aceste virtuţi pregătitoare, tot postul care începe şi virtuţile pe care le vom face, nu ne duc la Dumnezeu, ci riscă să ne ducă pe lângă Dumnezeu. De aceea, înainte de a începe postul şi rugăciunea şi tot ceea ce ni se cere să săvârşim în această perioadă de patruzeci de zile, creştinii trebuie să ştie că dacă n-au smerenia vameşului şi dacă nu au pocăinţa fiului risipitor, toate virtuţile lor şi toate postirile şi tot ceea ce vor face şi toate realizările lor nu îl fac pe om să se întâlnească cu Dumnezeu. Există o ispită şi o cădere extrem de gravă, o cădere care ne face să ne atribuim virtuţile noastre sau calităţile noastre nouă înşine, şi aşa se face că dacă nu avem această smerenie şi această întoarcere şi căinţă constantă faţă de Dumnezeu, chiar şi atunci când facem virtuţile, nu numai atunci când suntem păcătoşi, virtuţile noastre şi postirea noastră s-ar putea să ne ducă pe lângă Dumnezeu şi nu la Dumnezeu.

După cum, deci, la pilda aceasta a fiului risipitor am văzut, care este o Evanghelie în mic. Sigur s-au scris cărţi, s-au scris studii, s-au rostit predici, meditaţii asupra acestui text absolut uimitor, nenumărate predici s-au scris pe marginea lui şi se poate discuta despre această pildă şi se pot surprinde nenumărate aspecte. Sunt câteva lucruri pe care

trebuie să încercăm cumva să ni le punem la suflet, mai ales că prin cunoaşterea acestei pilde, prin frecventarea ei, prin faptul că nu există creştin adevărat care să frecventeze Biserica şi să nu cunoască această pildă, s-ar putea să ni se creeze o familiaritate cu aceste texte, o familiaritate cu aceste pilde, încât să spunem că de fapt le-am şti, le-am cunoaşte, dar cu cât ne apropiem mai pe îndelete de ele, vom vedea că nu le ştim şi că trebuie să le reînvăţăm an de an şi să ne adâncim în ele pentru că vom descoperi mereu aspecte şi detalii care poate ne scapă. Sigur că Sfinţii Părinţi ne spun că orice text are un prim înţeles care se referă la litera lui, are un al doilea înţeles care se referă la o povăţuire morală pentru viaţa noastră şi are un al treilea înţeles şi cel mai important, care vorbeşte despre Dumnezeu, pentru că Dumnezeu spune aceste pilde. Ele sunt spuse în limbaj omenesc şi despre oameni, şi ne învaţă şi pe noi, oamenii, dar, în ultimă instanţă, ele vorbesc despre Dumnezeu pentru că Iisus, Cel care le spune, nu este numai om, ci este Dumnezeu şi tot ceea ce face şi spune, El nu numai face lucruri bune şi ne învaţă ceva pentru noi şi pentru viaţa noastră, dar ni-L descoperă în primul rând pe Dumnezeu. În prima instanţă, sigur, ca să înţelegem această pildă care este cuprinsă în capitolul al 15-lea, în însăşi inima *Evangheliei după Luca*, deci e în centrul centrului evangheliei, ca să o ştim, trebuie să ne uităm la ce este înainte, în capitolul al 15-lea. Iar capitolul al 15-lea prezintă faptul că veneau la Mântuitorul vameşi şi păcătoşi ca să Îl asculte. Iar fariseii murmurau: „ce face omul acesta de stă la masă cu păcătoşii ăştia?" Iar Mântuitorul, la această critică, care se făcea şi făţiş şi fără să fie rostită, Mântuitorul răspunde cu trei pilde; iar pilda fiului risipitor este a treia, care vine la finalul altor două: prima pildă care este rostită prezintă păstorul care avea o sută de oi şi a pierdut una şi pentru acea oaie una pierdută lasă cele 99 şi se duce, pleacă pe munţi să o caute, iar când o găseşte se bucură pentru ea mai mult decât pentru cele 99 care nu s-au pierdut. Şi spune Mântuitorul că tot aşa se face mai multă bucurie în cer pentru un păcătos care se întoarce decât pentru 99 de drepţi care stau şi murmură şi comentează pe tuşă ca fariseii, aceasta era morala. Iar după aceasta Mântuitorul adaugă o pildă pe care numai Evanghelistul Luca o spune, o pildă a unei femei. Aşa procedează Luca. Luca atunci când prezintă o minune făcută unui bărbat o continuă cu o minune făcută unei femei. El are o dragoste din aceasta faţă de săraci şi faţă de femei şi faţă de cei pe care societatea din vremea aceea îi marginaliza şi îi ţinea pe o poziţie diferită. După ce aminteşte de păstorul care s-a bucurat de oaia cea pierdută, spune despre o femeie care era într-o casă şi avea zece drahme şi a pierdut una, mare criză, căci vine tata (fata) şi cere socoteală, „unde-i drahma?" şi o caută şi când o găseşte se bucură de ea şi nu numai că se bucură de ea, ci merge şi la vecine şi le spune: veniţi şi vă bucuraţi că am găsit drahma cea pierdută. Şi iarăşi concluzionează: ce bucurie va fi pentru un păcătos care este găsit, decât pentru ceilalţi care stau pe tuşă şi se consideră găsiţi.

După care vine această pildă fundamentală pentru înţelegerea Evangheliei care este pilda fiului risipitor, zisă a fiului risipitor. Şi ştim cu toţii că pilda ne vorbeşte despre un fiu păcătos care pleacă, risipeşte averea pe care o primise de la tatăl său, cu care ne identificăm oarecum şi noi, cu acest păcătos care se întoarce la tatăl. Dar să nu uităm că

această pildă nu vorbeşte despre un singur fiu. Vorbeşte despre doi fii şi vorbeşte despre un tată. Deci această pildă ar putea fi numită în acelaşi timp pilda celor doi fraţi risipitori sau pilda tatălui iertător şi milostiv. Pentru că nu există un singur personaj al acestei pilde, există trei personaje şi toate aceste trei personaje trebuie înţelese împreună. Pentru că pilda vorbeşte despre toţi trei la un loc, despre felul în care îşi înţeleg fiecare dintre ei statutul lor. Deci statutul de fiu sau statutul de tată. Şi vedem că ea se deschide cu o întâmplare oarecum contrariantă şi revoltătoare pentru evreii vremii Lui. Fiul cel mai mic se trezeşte, are un act de răzvrătire: nu mai vrea să stea în casa tatălui său şi îi cere tatălui său să îi dea partea din moştenire care i se cuvine. Un gest — putem spune — scandalos pentru vremurile de acum. Era un copil şi era un tânăr necăsătorit, deci avea, putem aprecia, sub 18 ani. Şi iată, vine cu o cerere din aceasta absolut greu de suportat, greu de înţeles pentru oamenii vremii lor, cum vii aproape de majorat şi spui: tată dă-mi partea mea de avere că m-am săturat de casa ta şi de ce ai făcut tu aici şi dă-mi averea să fac ce vreau cu ea. Şi de data aceasta apar detalii pe care evreii de altă dată le cunosc, iar noi astăzi nu le mai ştim. Trebuie să ştim că la evrei era un text groaznic, înfiorător prin cruzimea dreptăţii lui, pe fundalul căruia îşi primeşte relief şi contrast predica din *Luca* 15. Textul la care ne referim este în *Deuteronomul* 21. Ei, acolo este un text care explică cumva, prin contrast, ceea ce vrea Mântuitorul să spună prin această pildă. Acolo aflăm, de pildă, că fiului cel mai mare i se dădeau două părţi din moştenire. Dacă erau doi fii, aceasta însemna că averea se împărţea între ei, iar fiul cel mai mare lua două părţi, iar cel mai mic, lua numai una, şi aceasta pentru că fiul cel mai mare avea dreptul de întâi născut şi asta ne ajută să înţelegem şi reacţia fiului celui mai mare care oricum avea două părţi din moştenire asigurate prin Lege. El primeşte averea şi face un gest care, pentru lumea de astăzi, ar putea fi de înţeles, dar, pentru lumea de atunci, pentru lumea veche, era greu de înţeles. Tatăl admite cererea lui, admite să îşi împartă averea, îi dă partea care i se cuvine şi ştim ce face acesta cu ea: pleacă în diaspora şi o cheltuieşte, o iroseşte rapid, banii se duc repede, el decade şi din punct de vedere social, decade şi din punct de vedere moral. Dacă citiţi şi suntem atenţi, observaţi detaliile din punct de vedere religios, căci era vorba despre un evreu care ajunge să fie lihnit de foame într-un pământ străin; aceasta este o experienţă pe care o cunoşteau cei ce avuseseră experienţa exilului unde predomină sărăcia lucie, foametea. Şi pericopa spune că se întâlneşte cu un om din ţinutul acela, adică cu un păgân şi păgânul îl trimite la păzitul porcilor, animal care pentru evrei era necurat. N-ai decât să păzeşti porcii zi şi noapte, deci nu ai sabat, nu ai timp de sărbătoare, pentru Domnul, căci te dedici întru totul îngrijirii animalelor necurate şi acolo setea şi foamea l-au apăsat încât îşi dorea să mănânce din roşcovele pe care le mâncau porcii, dar îi era în acelaşi timp scârbă să mănânce din ele, căci era mâncarea unui animal necurat. Şi atunci, în foamea care muşca din carnea şi din trupul lui îşi aduce aminte: pe vremea aceasta la tatăl meu, care este un sătean bogat, argaţii, cei care muncesc cu ziua, au de toate şi mănâncă, iar eu stau aici şi mor de foame în pământ străin. Şi textul spune că îşi vine în sine şi prezintă intenţia de a se întoarce la tatăl şi spune cuvintele acelea ex-

traordinare: tată, greşit-am cerului şi înaintea ta, nu sunt vrednic să mă mai numesc fiul tău, fă-mă slugă, fă-mă un argat, deci ca unul din argaţii tăi.

Şi, într-adevăr face lucrul acesta, se duce la tatăl şi atunci avem un al doilea gest spectaculos şi total neconvenţional şi total împotriva obiceiurilor şi practicilor sociale şi morale ale evreilor de atunci, al tatălui. Primul a fost acela că şi-a împărţit averea copiilor, aşa ceva deci, înainte de moarte, era de neînţeles. El putea să împartă averea înainte de moarte, dar rămânea averea tatălui până la moartea lui. Vă daţi seama ce insultă şi strigare a făcut copilul cel mic când a cerut partea lui. Îl considera mort deja! E ca şi cum ar fi murit, căci oricum va primi averea după ce tatăl va fi murit. O cere înainte, ca şi cum relaţia dintre ei nu mai e o relaţie la fel, o relaţie adevărată. Iar tatăl în această situaţie face un gest neconvenţional, îi împarte averea. Iar al doilea gest spectaculos şi total neconvenţional în lumea Orientului Apropiat şi în lumea celor vechi, este că îl vede pe copilul său venind şi el, bătrânul, se scoală, aleargă şi fuge în întâmpinarea lui. În lumea celor vechi care era o lume aspră şi rigidă referitor la aceste lucruri un astfel de gest era cu neputinţă. Tatăl nu avea voie să se umilească, să se înjosească şi să coboare el şi să fugă, un bătrân, în întâmpinarea unui copil şi a unui copil răzvrătit, şi un copil pe care, de fapt, potrivit textului din *Deuteronomul* 21, 21, trebuia să îl lase să fie omorât cu pietre. Pentru că aşa spune *Deuteronomul* 21, 21: dacă doi părinţi au un copil neascultător, şi după ce îl bat şi ce îl mustră, tot nu reuşesc să o scoată la capăt spune ca părinţii să ia copilul, să meargă la porţile oraşului de unde erau şi unde sunt bătrânii poporului care sunt judecătorii, să îl denunţe acolo şi textul care urmează, versetul 21 este cumplit, şi să îl omoare cu pietre, ca astfel să intre frică în copiii lui Israel. Asta trebuia, dacă era un evreu credincios, să facă tatăl dacă respecta Tora, Deuteronomul. Aceasta spune referitor la plata copilului răzvrătit: dacă nu ai reuşit nici cu cuvântul, nici cu bătaia să îl întorci pe calea legii, îl dai pe mâna judecătorilor şi ei trebuie să îl ucidă cu pietre; tot satul trebuie să îl omoare, spune textul. Omorârea cu pietre era o execuţie colectivă, nu se făcea de către un singur om. Deci copilul trebuie să fie omorât cu pietre. Şi, am citit undeva şi mi s-a părut un lucru deosebit de interesant, un exeget care a amintit de acest text la *Deuteronomului*, prezentându-l pe tatăl care se umileşte, se înjoseşte — fapt care nu ar avea voie să îl săvârşească potrivit Torei şi potrivit ordinii lucrurilor — şi spune acel exeget foarte interesant că, dacă a fugit să îi vină în întâmpinare în afara satului, spune că a fugit ca să împiedice eventuala lui pedepsire şi linşare de către săteni, pentru că sătenii nu au uitat ceea ce s-a întâmplat. Deci l-a luat sub acoperire, i s-a făcut milă de el, ştia ce-l aşteaptă. Deci l-a luat sub aripa lui, i s-a făcut milă până în măruntaie, aşa spune textul în limba greacă, că simte îndurare într-atât încât simte că i se răsucesc de milă inima şi măruntaiele în trup. A fugit în întâmpinarea lui, a căzut pe gâtlejul lui, l-a sărutat, l-a luat sub mantia lui şi l-a dus acasă. E şi un gest de protecţie pentru că tatăl locuia într-un sat, trăia împreună cu alţi vecini care ştiau ce s-a întâmplat legat de răzvrătirea lui, ştiau şi Legea lui Moise, ştiau şi răzvrătirea lui şi ar fi cerut aplicarea Legii. Pe atunci nu era ca şi acum — adică în casa mea fac ce vreau, eu sunt stăpân în casa mea — pe vremea aceea puteai fi în casa ta, dar nu erai

stăpân în casa ta, deasupra familiei tale şi a tuturor era societatea şi Legea, iar potrivit Legii sătenii puteau să vină şi să spună: ce caută fiul tău acolo, dă-ni-l, uite ce cere Tora şi Legea lui Moise cu un fiu aşa de răzvrătit! Dă-ni-l să-l omorâm cu pietre. Acesta este textul care se află în fundalul acestei pilde, de aceea Mântuitorul adresează pilda aceasta fariseilor care erau specialişti în Lege şi le-o spune intenţionat.

Deci tatăl face acest text în mod neconvenţional. Nu aplică Legea, suspendă Legea care îi poruncea linşarea propriului său fiu. Dimpotrivă, îl ia şi îl duce acasă şi porunceşte slugilor reinvestirea lui, a unui răzvrătit, îl reinvesteşte în poziţie de fiu. Şi acum îi pune haină aleasă, îi pune inel în mână, parcă e procedura de investitură pe care o prezintă cartea Facerii cu Iosif care a fost luat şi făcut mare vizir de către faraon după ce fusese şi el închis şi izolat şi vine faraonul şi îi dă robă de mare vizir, îi pune inel în mână, îl face demnitar, aşa face şi tatăl cu fiul său răzvrătit. Îl repune şi, mai mult decât aceasta, spune: „luaţi viţelul cel îngrăşat!" Şi iată, trebuie să ştim că în Orient, carne se mânca foarte rar. A tăia un viţel, a tăia viţelul îngrăşat care era păstrat pentru marile praznice şi pentru sacrificii. Şi mai există un text, *Leviticul* 16, viţelul cel îngrăşat era sacrificiul pentru ziua ispăşirii, de ziua cea sfântă a lui Israel, în care evreii trebuiau să îşi răscumpere şi să îşi ispăşească păcatele înaintea lui Dumnezeu. Deci îndemnul tatălui este de a lua viţelul cel îngrăşat, a-l sacrifica, a pregăti masa şi bucuria începe pentru că fiul său a fost mort şi a înviat, pierdut şi s-a aflat.

Ei, dar tatăl mai are un fiu. Deci nu e numai fiul cel risipitor, e şi fratele fiului risipitor, care fusese şi e plecat la ţarină, cum fusese şi fiul cel mic, dar la ţarina unui păgân şi păştea porcii. Aceasta era în ţarina tatălui său. Venise tocmai de la coasă, de la munci grele şi se trezeşte dintr-o dată că, fără să îl fi anunţat pe el nimeni, fără să îi fi spus nimeni, iată, horă, bucurie joc, ca la evrei, în sens religios vorbind, nu numai pur social. Şi aude toate acestea şi atunci cheamă o slugă şi o întreabă ce se întâmplă aici? Iar sluga îi spune: Păi uite ce face tatăl tău, a luat viţelul cel gras şi l-a junghiat. Cum, viţelul cel gras? (care era probabil animalul cel mai important din turmele lui şi rezervat pentru sacrificiul din ziua ispăşirii) e pus şi e mâncat acum în dans şi în bucurie de către cine... de către fiul cel mic, cel răzvrătit? Si atunci merge şi îl ia la rost pe tatăl lui, nici nu îi spune tată, ci îi spune doar atât: „eu niciodată nu ţi-am călcat cuvântul, niciodată nu am ieşti din cuvântul tău, am făcut numai ceea ce ai spus tu, am muncit tot timpul, tu în schimb nu mi-ai dat niciodată măcar un ied să mă veselesc cu prietenii mei şi a venit acum fiul ăsta al tău — deci atenţie la pronumele posesiv! — fiul ăsta al tău şi pentru el ai sacrificat totul şi l-ai pus la masă. Şi atunci spune textul că tatăl care are o mare problemă: are o problemă cu acest al doilea fiu, căci ieşise afară şi se ruga de el; a început a doua umilinţă a lui, a început să se roage de fiul său cel mare — aşa spune — să îi spună cuvinte de mângâiere şi cuvinte alese pentru a înţelege ceea ce se petrece, dar în fiul cel mare nu se întâmplă nimic, nu se întâmplă nici o convertire, nici o întoarcere nici la tatăl nici la Dumnezeu. Fiul cel mare rămâne împietrit, într-un fel, până la sfârşitul parabolei care este cu final oarecum deschis pentru că tatăl are doi fii, un fiu se întoarce, dar celălalt fiu, deşi este împreună cu tatăl pare că nu înţelege nimic din ceea ce

face tatăl; inima lui este împietrită şi nu se poate spune că este un fiu al tatălui său. Şi de ce nu este fiu al tatălui său? Pentru simplu fapt că nu îi spune: a venit fratele meu. Îi spune că a venit fiul ăsta al tău. Deci, nu a venit fratele meu, nu îi spune tată, îi spune: a venit fiul tău. Iar atunci tatăl îi răspunde: toate ale mele sunt ale tale dintotdeauna şi când a venit fratele tău acesta, care mort a fost şi a înviat, pierdut a fost şi s-a aflat, trebuia să ne bucurăm, fiule! Lucru admirabil!

Ceea ce trebuie observat este comportamentul lui Dumnezeu, comportamentul care e personificat de acest tată, care trece peste lege, aruncă demnitatea şi poziţia lui socială; trece peste lege de dragoste ca să îi facă să înţeleagă pe cei doi copii ai lui, fii ai lui cu adevărat. Şi în primul caz se pare că a reuşit. Deci fiul cel mic îi spune tatălui său „Tată, am greşit, nu sunt vrednic să mă numesc fiu al tău", dar celălalt nici nu îi spune niciodată tată, nici fratelui său nu îi spune niciodată frate. Deci cu al doilea fiu tatăl are o problemă. Sigur că putem spune că parabola aceasta se aplică, cum ne spune şi sinaxarul, se aplică la timpul de atunci. Adică păcătoşii şi vameşii care stăteau alături de Mântuitorul sunt reprezentaţi de fiul cel risipitor, iar fiul cel încrâncenat şi ranchiunos şi deloc fiu îi reprezintă pe farisei, sau mai bine zis, o a doua interpretare: fiul cel risipitor sunt păgânii, iar fiul mândru şi învârtoşat sunt iudeii, poporul iudeu care nu se bucură; că vin spre Evanghelia Mântuitorului în primul rând păgânii şi abia în al doilea rând au venit câţiva dintre iudei şi până astăzi poporul iudeu păstrează această atitudine. Deci parabola aceasta vorbeşte despre doi copii dintre care unul numai devine fiu, cel de-al doilea încă nu e fiu, e slugă în momentul în care se înalţă înaintea tatălui său şi îl acuză pe acesta că junghiat viţelul cel îngrăşat pentru fiul cel răzvrătit care şi-a petrecut vremea cu desfrânatele. Să ne gândim că e parabola tatălui milostiv, deci a tatălui care suspendă Legea veche cumplită şi dură de dragul iubirii şi al darului, deci pilda vorbeşte despre Dumnezeu, căci Dumnezeu este al milei şi al îndurării şi despre tată care se comportă faţă de oameni ca un tată care vrea să nască fii şi vedem cu câtă greutate se naşte filialitatea în fiul cel risipitor, iar în fiul cel încrâncenat nu putem vorbi de el ca de un fiu al tatălui, ci ca de un frate al fratelui său. Deci tatăl vorbeşte în primul rând despre Dumnezeu Tatăl.

Ce vrea de fapt să ne spună nouă tuturor cu adevărat este că nu putem să ne asumăm cu adevărat condiţia filială decât dacă Îl avem pe Dumnezeu nu ca legiuitor, ci ca tată şi îl înţelegem pe tată ca Tată al Domnului nostru Iisus Hristos Care Îl trimite pe Fiul Său în lume, de dragoste pentru noi ca cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică, dar Îl dă ca să moară, pentru că şi în centrul acestei pilde se află un sacrificiu, un viţel care este înjunghiat, aşa cum la capătul Postului Mare se află crucea răstignirii Domnului nostru Iisus Hristos şi, aşa cum încercam să vă arăt duminica trecută, se află nevăzut — căci nu se spune — deşi acum se vorbeşte despre viţelul sacrificat, aşa cum în pilda vameşului şi a fariseului, nevăzut între vameşi şi farisei stătea de fapt mielul înjunghiat pe altarul templului la care se duceau amândoi. Să ştim că Dumnezeul care iubeşte este Tată pentru că are un Fiu şi un Fiu ascultător care se jertfeşte pentru noi şi pentru a noastră mântuire. Deci paternitatea şi filialitatea sunt legate de sacrificiu, sunt

legate de jertfă, sunt legate de iubire. Cine nu înțelege iubirea din perspectiva milei și a jertfei, nu Îl înțelege de fapt pe Dumnezeu și nu își înțelege statutul său de ființă și făptură teologică. Multe lucruri sunt ascunse în această pildă! Ne rămâne ca an de an să medităm asupra ei, să ne adâncim în taina ei pentru că taina ei nu e altceva decât toată Evanghelia și toată taina lui Dumnezeu, în veci. Amin.

Predică la Duminica lăsatului sec de carne (a Înfricoşătoarei Judecăţi)

27 februarie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„Zis-a Domnul: când va veni Fiul Omului în slava Lui şi toţi sfinţii îngeri cu El, atunci va şedea pe tronul slavei Lui. Şi se vor aduna înaintea Lui toate neamurile şi-i va despărţi pe unii de alţii, cum desparte păstorul oile de capre; şi va pune oile de-a dreapta Sa, iar caprele de-a stânga. Atunci va zice Împăratul celor de-a dreapta Lui: veniţi, binecuvântaţii Tatălui Meu, moşteniţi împărăţia cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost şi Mi-aţi dat să mănânc; însetat am fost şi Mi-aţi dat să beau; străin am fost şi M-aţi primit; gol am fost şi M-aţi îmbrăcat; bolnav am fost şi M-aţi căutat; în temniţă am fost şi aţi venit la Mine. Atunci drepţii Îi vor răspunde, zicând: Doamne, când Te-am văzut flămând şi Te-am hrănit, sau însetat şi Ţi-am dat să bei? Sau când Te-am văzut străin şi Te-am primit, sau gol şi Te-am îmbrăcat? Şi când Te-am văzut bolnav sau în temniţă şi am venit la Tine? Împăratul, răspunzând, le va zice: adevărat vă spun, întrucât aţi făcut unuia dintre aceşti fraţi ai Mei prea mici, Mie Mi-aţi făcut. Atunci va zice şi celor de-a stânga: duceţi-vă de la Mine, blestemaţilor, în focul cel veşnic, care este gătit diavolului şi îngerilor lui. Căci flămând am fost şi nu Mi-aţi dat să mănânc; însetat am fost şi nu Mi-aţi dat să beau; străin am fost şi nu M-aţi primit; gol, şi nu M-aţi îmbrăcat; bolnav şi în temniţă, şi nu M-aţi căutat. Atunci vor răspunde şi ei, zicând: Doamne, dar când Te-am văzut flămând, sau însetat, sau străin, sau gol, sau bolnav, sau în temniţă şi nu Ţi-am slujit? El însă le va răspunde şi le va zice: adevărat vă spun că, întru-cât nu aţi făcut unuia dintre aceşti fraţi ai Mei foarte mici, nici Mie nu Mi-aţi făcut. Şi vor merge aceştia la chinuri veşnice, iar drepţii la viaţă veşnică”. (Matei 25, 31-46)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Iată-ne cu acest cuvânt cutremurător al Evangheliei după Matei intrând, practic, în finalul perioadei de pregătire care ne antrenează duhovniceşte pentru a intra peste o săptămână în ceea ce numim şi aşteptăm cu toţii — cursa şi alergarea duhovnicească a celor patruzeci de zile de suflet folositoare a Sfântului şi Marelui Post al Răstignirii şi Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Am avut două săptămâni şi mai urmează una care reprezintă o perioadă de pregătire pentru intrarea în post, dar este o perioadă de pregătire extrem de intensă pentru că în cele două săptămâni pe care le-am avut mai înainte ne-au pregătit pentru a intra în călătoria postului duhovniceşte vorbind, mai mult spiritual. Pentru că ni s-au pus înainte, prin cele două pericope anterioare — cu pilda vameşului şi a fariseului şi apoi cu pilda fiului risipitor — am fost pregătiţi spunându-ni-se că, pentru a avea cu adevărat un post creştinesc şi duhovnicesc, acesta trebuie să fie însoţit de două virtuţi fundamentale, de două însuşiri care sunt de căpetenie pentru orice creştin, pentru că sunt înainte de toate însuşirile lui Dumnezeu. Ele

sunt smerenia şi căinţa sau mila. E umilinţa, smerenia, apoi e căinţa, întoarcerea şi mila lui Dumnezeu. Dar spune frumos Nichifor Kalixantopol, cel care a alcătuit sinaxarele din toată perioada Triodului şi a Penticostarului, ca să nu ne închipuim cumva că Dumnezeu este numai milă şi bunătate, aşa cum l-am văzut în pilda Fiului risipitor pe tatăl care a ieşit el în întâmpinarea fiului pierdut, a plâns şi a lăcrimat, l-a sărutat, să nu închipuim cumva, noi, păcătoşii, că Dumnezeu este doar milă şi bunătate şi îndurare, ci El este şi dreptate, Sfinţii Părinţi au rânduit, — iar acest lucru e întărit şi de Sfântul Grigorie Palama — să se citească în această duminică ce deschide săptămâna finală de pregătire, pilda pe care tocmai am auzit-o, care este mai mult decât o pildă, este o învăţătură de căpetenie a Evangheliei, o pildă care ţine nu de viaţa noastră, ci ţine de felul în care vom da socoteală despre modul în care ne-am trăit această viaţă, la judecata de apoi. Este o pildă care face parte din „marea cuvântare eshatologică". Eshatologie înseamnă în limba greacă — ştiu teologii acest lucru — înseamnă „vorbirea despre lucrurile din urmă, din sfârşit, de la capăt, de la final, este vorbirea despre sfârşit". Pentru că sfârşitul, în cele din urmă, pentru orice creştin şi pentru oricare om care judecă cu mintea întreagă, sfârşitul dă măsura tuturor lucrurilor. Deci suntem obligaţi şi ne îndeamnă Evanghelia de astăzi, să ne aducem aminte, nu numai de dreptatea lui Dumnezeu şi de judecata Lui, dar şi de sfârşitul tuturor lucrurilor. Pentru că de multe ori trăim, şi oamenii de aceea şi uită de Dumnezeu şi păcătuiesc şi greşesc, este pentru că ne credem nemuritori. Credem că nu avem nici noi sfârşit, nici lucrurile din jurul nostru. Sau, chiar dacă credem, măcar sperăm şi nădăjduim cumva în secret acest lucru. Desigur că vedem asta mai ales când mor cei din jurul nostru, dar noi avem această speranţă, că poate noi nu vom muri.

Evanghelia ne aduce aminte şi Dumnezeu ne aduce aminte totdeauna că, dacă Dumnezeu e Creatorul şi dacă orice lucru are un început, orice lucru trebuie să aibă şi un sfârşit, iar sfârşitul lucrurilor dă măsura lor. Aşa că sfârşitul vieţii noastre va da şi măsura vieţii noastre. Iar sfârşitul e însoţit întotdeauna de o judecată, e însoţit de o cernere, e însoţit de o evaluare, de o punere în cumpănă a tot ceea ce am înfăptui noi până la acest sfârşit. Deci sfârşitul acesta îl descrie Mântuitorul în cuvântarea aceasta numită „marea cuvântare eshatologică" pe care numai El ne-o redă în toată această amplitudine.

Am mai auzit-o în lectura cursivă acum două săptămâni în Evanghelia după Marcu, dar acolo este mai pe scurt. Evanghelistul Matei insistă. Această cuvântare ocupă trei capitole mari din Evanghelia după Matei. El insistă asupra acestei dimensiuni. Vorbeşte despre sfârşitul Ierusalimului, vorbeşte apoi despre sfârşitul lumii şi despre a doua venire a Mântuitorului, când va veni nu în chip de rob, ci ca Judecător, ca Fiu al Omului în slava Lui cu sfinţii îngeri. Dar, înainte de a ni se spune că vine, ni se spune cum trebuie să aşteptăm noi. Nu ni se spune când va veni, ci se insistă asupra faptului că trebuie să fim pregătiţi. Şi aceasta înseamnă că trebuie să fim veghetori, să priveghem şi să lucrăm aşa cum vrea Dumnezeu de la noi pentru că va trebui să dăm socoteală de tot ceea ce am făcut şi de harul pe care l-am primit de la Dumnezeu la prima Lui venire.

Şi Evanghelistul Matei ne dezvoltă oarecum acest aspect. De aceea, în capitolul 25 unde întâlnim pericopa pe care tocmai am auzit-o, este această pildă despre judecata de apoi — este a treia dintr-o suită de trei pilde. Înainte de această pildă, a despărţirii oilor de capre, se află alte două pilde în care Mântuitorul ne atrage atenţia tuturor cum trebuie să fim până la judecata de apoi. Pildele acestea ne privesc pe noi pe toţi şi trebuie să le înţelegem în această succesiune. Prima pildă pe care o rosteşte spune că Împărăţia lui Dumnezeu se aseamănă cu un mire care vine şi e aşteptat de zece fecioare. Deci, prima pildă eshatologică pe care o spune este pilda mirelui şi a fecioarelor, cinci dintre ele înţelepte, cinci nebune. Următoarea pildă pe care o spune este pilda talanţilor: asemenea e Judecătorul care îşi împarte averea slugilor Lui şi la sfârşit vine să ceară socoteală. Iar apoi, a treia pildă este pilda aceasta a judecăţii, a despărţirii oilor de capre: vine Fiul Omului în slava Lui cu sfinţii îngeri, toate neamurile, toate etniile, toate popoarele lumii, se vor aduna înaintea Lui, iar Dumnezeu îi desparte pe unii de alţii. Este interesant acest lucru. Nu spune că desparte popoarele, la neutru; nu desparte unele de altele, popoarele, ci îi desparte pe unii de alţii, adică pe cei care fac parte din aceste popoare. Deci vin toate naţiunile la Dumnezeu, dar despărţirea nu se face pe naţiuni, despărţirea se face în interiorul naţiunilor ca fiecare cetăţean şi individ care face parte din naţiune va fi pus în cumpănă şi judecat, nu după apartenenţa naţională sau apartenenţa comunitară, ci după criteriul pe care Mântuitorul în dezvoltă aici.

Aşadar Mântuitorul Se aseamănă cu un păstor. Păstorii aceia, sărmanii, care erau şi în Galileea şi în Iudeea, aveau, desigur, şi oi şi capre şi ele păşteau în timpul zilei împreună. Dar, seara, când se întorceau la locul de popas, atunci ele se despărţeau. Iar Mântuitorul spune că aşa va face şi Împăratul cu despărţirea aceasta a oamenilor. Cum se vor decanta şi despărţi oamenii? Criteriul este simplu: pe unii îi va pune de-a dreapta asemenea oilor, iar pe ceilalţi de-a stânga asemenea caprelor. Celor de-a dreapta le va spune, aşa cum aţi auzit: Veniţi binecuvântaţii Tatălui Meu de moşteniţi Împărăţia că am fost flămând, am fost însetat, am fost bolnav, am fost în temniţă şi Mi-aţi dat de mâncare, M-aţi adăpat, M-aţi cercetat, M-aţi vizitat în închisori, aţi purtat de grijă de Mine. Şi atunci, drepţii Îi vor spune: Doamne, dar când Te-am văzut pe Tine, oare, că eşti bolnav? Şi atunci Mântuitorul spune cuvântul acela extraordinar şi asupra căruia trebuie să zăbovim şi să medităm asupra lui pentru că ne priveşte pe toţi şi spune: „dacă aţi făcut aceasta, adică dacă aţi dat de mâncare, dacă aţi adăpat, dacă aţi îmbrăcat, dacă aţi purtat grijă de bolnavi, dacă aţi mers în închisori şi aţi făcut faptele acestea bune măcar unuia dintre fraţii aceştia ai Mei foarte mici, Mie Mi-aţi făcut”. Iar celorlalţi le va spune că, dacă nu aţi făcut aceasta nici unuia dintre fraţii Mei, nu Mi-aţi făcut Mie, mergeţi, spune, blestemaţilor, în focul cel veşnic.

E un criteriu în care Mântuitorul pare a spune că la judecata de apoi contează faptele bune ale oamenilor, şi nu ne va întreba Dumnezeu atât de credinţă şi nu ne va întreba atât de virtuţile noastre private, particulare, ci criteriul ultim de departajare al oamenilor după care vor intra în Împărăţie sau vor merge în iad este acesta, dacă s-au făcut fapte bune unuia măcar dintre aceşti fraţi ai Mei foarte mici.

Această expresie a fost şi este la cauza multor neînţelegeri privitoare la creştinism. Pentru că acest lucru a fost, de pildă, speculat şi folosit de cei care nu iubesc neapărat creştinismul şi care au spus: Da, uitaţi, ce trebuie să fiţi voi, creştinii! Voi, creştinii, Biserica, trebuie să fiţi o instituţie de caritate socială. Nu atâtea rugăciuni, nu atâtea liturghii sau, mai ştiu eu, cult şi alte lucruri, pentru că vedeţi că la judecată Dumnezeu nu vă va întreba de toate lucrurile acestea; vă va întreba despre aspectele acestea practice. Cu alte cuvinte, mai lăsaţi cultul şi toate lucrurile acestea şi faceţi mai multă caritate socială. Aşa e şi în societatea de astăzi în care oamenii au nevoie de biserică şi de creştini ca să le îngroape morţii pe care nu vor ei să îi îngroape, pentru a se ocupa de handicapaţi, devine o instituţie din aceasta de utilitate publică, cum am putea spune. Iată cum cei care nu iubesc Biserica, invocă mereu acest text. Dar mă tem că acest text nu este înţeles nici de ei, dar nu este înţeles nici măcar de noi înşine. Pentru că de multe ori, şi acum mă refer şi la mine însumi, citind acest text, am rămas intrigat. Cum adică Mântuitorul spune acest lucru? Ai impresia că El face dependent creştinismul de o faptă bună şi o faptă bună de tipul acesta caritativ poate să facă, la rigoare şi un păgân; poate să o facă şi un budist, poate să o facă şi un necreştin de care o fi el. Şi iată că intră în Împărăţia lui Dumnezeu pentru simplu fapt că se duce şi cercetează pe cei din spitale şi ajunge în Împărăţia lui Dumnezeu. Iar creştinul, care are Evanghelia şi care Îl cunoaşte pe Mântuitorul, dacă nu s-a dus acolo şi nu a făcut fapte de acestea de caritate socială, se duce în iad. Ai impresia că tot criteriul acesta dogmatic sau criteriul religios, bisericesc, este estompat şi pus în paranteză. Dar cred că aceasta este o lectură falsă şi o lectură care nu ţine seama de contextul Evangheliei. Cheia interpretării şi înţelegerii juste a acestei parabole este expresia „fraţii Mei cei mai mici„. Cine sunt aceştia? Fraţi ai Mei, cu care El se identifică, deci cu care înseamnă că, dacă i-ai primit ei, L-ai primit pe Hristos, dacă nu-i primeşti pe ei, înseamnă că nici pe Hristos nu Îl primeşti. Cheia o găsiţi tot în Evanghelie pentru că Scriptura se interpretează în primul rând prin context şi prin ea însăşi. Cheia înţelegerii acestui episod din *Matei* 25 o găsiţi în *Matei*, capitolul 10, unde este discursul Mântuitorului de trimitere la apostolie a ucenicilor. Şi acolo le spune Apostolilor: nu mergeţi la păgâni, era misiunea de probă făcută în Galileea. Deci Mântuitorul văzând că predica Sa are succes şi neputând să ajungă personal în toate satele, a spus apostolilor să meargă ei pentru a propovădui Evanghelia Împărăţiei şi a vindeca bolnavi, a face minuni. Dar le spune să nu meargă la păgâni sau la samarineni, ci doar la oile pierdute ale lui Israel, pentru că nu veţi termina, spune, până la venirea Fiului Omului toate satele lui Israel. Şi spune că acolo, unii vă vor primi, alţii nu vă vor primi. Cine vă primeşte pe voi, pe Mine Mă primeşte. Cine nu vă primeşte pe voi, nu Mă primeşte nici pe Mine. Cine vă dă un pahar de apă în numele de profet, plată de profet va lua şi aşa mai departe. Deci, Mântuitorul ne spune acolo foarte clar despre cine este vorba, care sunt fraţii aceştia cei mai mici. Fraţii aceştia cei mai mici cu care se identifică Mântuitorul nu se referă aici atât la o umanitate de aceasta generică. Pentru că putem spune, în acest caz, că Mântuitorul se face fratele tuturor necredincioşilor şi tuturor păgânilor, prin simplu fapt că sunt săraci, bolnavi, excluşi, aflaţi în închisoare şi

Hristos se face pur şi simplu frate al lor. Dar, scuzaţi-mă, în închisori sunt oameni care plătesc acolo pentru faptele lor rele, se face Hristos fratele lor? Este Hristos fratele lor? Se identifică, oare, Hristos cu toţi bolnavii care există? Se identifică la modul acesta total? Nu se pune problema că Hristos nu are o prezenţă în fiecare om, căci după chipul lui Dumnezeu suntem făcuţi, deci şi după chipul Lui prin creaţie, dar este vorba despre o identificare mai profundă a lui Iisus cu unul dintre acei fraţi mai mici. Mă tem că o să îi dezamăgesc pe umanişti şi pe cei care reduc creştinismul la caritate şi la activitate socială. Pentru că fraţii aceştia cei mai mici de care vorbeşte Mânuitorul în discursul acesta eshatologic nu e orice sărac, nu e orice bolnav, sau orice om din închisori; fraţii aceştia mai mici sunt toţi cei care vestesc Evanghelia oamenilor şi sunt respinşi şi sunt persecutaţi şi sunt marginalizaţi din pricina lui Hristos, din pricina faptului că Îl predică pe Hristos, din pricina aceea nu au de mâncare, din pricina aceea nu au de băut, din pricina aceea sunt în închisori, aceştia sunt „fraţii Mei cei mai mici" cu care El se identifică şi de aceea discursul e adresat tuturor neamurilor, inclusiv păgânilor. Este ca şi cum li s-ar spune: mai aveţi o şansă: dacă îi primiţi pe apostolii Mei sau pe trimişii apostolilor, adică pe misionarii Mei, aşa cum mă identific Eu cu ei şi dacă îi vedeţi că sunt persecutaţi, dacă îi vedeţi închişi sau bolnavi şi dacă le faceţi lor o faptă bună, Mie Mi-aţi făcut şi, deşi sunteţi păgâni, Eu o să vă duc în Împărăţia Tatălui Meu la judecata de apoi. Deci, despre lucrul acesta este vorba. Că Mântuitorul, ca şi creştinismul, nu a venit în lume să transforme Biserica într-o cooperativă de asistenţă socială. El a venit să-L vestească pe Dumnezeu şi Evanghelia Sa. Acesta este scopul principal. Că, din scopul acesta principal, Biserica trebuie să se ocupe şi de săraci şi de flămânzi, este adevărat. Dar caritatea creştinilor, iubirea faţă de aproapele, decurge din fidelitatea faţă de Hristos. Deci, nu poţi să spui că dacă faci fapte bune şi faci caritate şi Îl refuzi pe Hristos şi eşti ateu sau eşti indiferent faţă de Dumnezeu poţi să spui la sfârşit va veni Hristos şi va spune: „Vino frate al Meu pentru că ai făcut caritate şi asistenţă socială, dar nu ai crezut în Mine, vei fi în Împărăţia Tatălui Meu!" Să nu ne facem iluzii! Pilda este mult mai strânsă decât credem, este mult mai strictă din acest punct de vedere. Aceşti fraţi ai Mei de care vorbeşte Mântuitorul sunt toţi creştinii şi toţi misionarii care sunt batjocoriţi, persecutaţi, marginalizaţi, flămânziţi, pentru că vestesc Evanghelia. Şi oricine le face lor o faptă bună Îi face o faptă bună lui Hristos Însuşi, nu oricărui om. Sigur, aceasta nu înseamnă că s-a dat dispensă de la caritate în Biserică şi că nu trebuie să ne ocupăm de lucrul acesta. Dar, pe primul plan este mărturisirea lui Hristos şi fidelitatea faţă de martorii Lui, ei fiind cei care sunt flămânzi, goi, persecutaţi, în închisori, nu numai pentru ei, ci pentru Hristos. Cu ei se identifică în primul rând Hristos. Sigur că se identifică în general şi cu ultimul păcătos, dar nu ei sunt criteriul ultim al judecăţii Evangheliei, ci criteriul ultim sunt fraţii aceia despre care vorbeşte Evanghelia. Am spus toată această precizare exegetică pentru a înţelege mai bine textul despre care este vorba.

Dar, spuneam că prin duminica aceasta se încheie timpul, se înfăşoară mersul obişnuit al timpului. Duminica care urmează va fi cea a Izgonirii lui Adam din Rai, deci ne

aflăm într-un interval dintre sfârşitul lumii şi căderea omului, în care Biserica ne cere să ne aducem aminte nu numai de dreptatea lui Dumnezeu, ci şi de faptele milei, cu alte cuvinte, faptele milei de care este vorba aici şi pe care ni le spun şi cărţile noastre bisericeşti să nu le uităm, nu înseamnă că aproapelui nostru nu trebuie să îi dăm numai de mâncare. Acesta poate să fie un avertisment şi pentru părinţi. Dacă faci un copil, aceasta nu înseamnă că trebuie să fii atent doar la ceea ce mănâncă, la ceea ce îmbracă, la prosperitatea lui, la casa lui şi la felul în care trebuie întreţinut din punct de vedere material. Dacă pe acel copil nu-l mobilezi şi interior, dacă nu îi îmbraci şi haina sufletului cu purtări alese, cu învăţătura creştinismului, cu virtuţile creştineşti, mă tem că educaţia sau creşterea unui copil e terminată doar pe jumătate şi nici măcar nu a început cu adevărat din punct de vedere duhovnicesc. Trebuie să ştiţi, dragi părinţi, că deşi naşteţi copii, după duh nu îi naşteţi voi, ci îi naşte Biserica, îi nasc preoţii la biserică. Pentru că nu părinţii care se laudă: că ne-a dat Dumnezeu un copil şi l-am făcut eu, şi eu l-am făcut şi eu îl educ şi eu îl şi omor, nu, cum spun unii, nimic mai fals! Ei sunt darul lui Dumnezeu. Dacă părinţii nasc copii, să ştiţi că nu voi îi naşteţi după duh. După duh îi naşte Biserica, îi nasc duhovnicii, îi nasc preoţii. Deci mare atenţie că trebuie să îi pregătiţi pentru aceasta a doua naştere a lor. De aceea vor conta nu numai faptele milei trupeşti, ci vor conta în primul rând faptele milei sufleteşti, pentru că sufletele sunt cele care sunt flămânde, sunt însetate, sunt bolnave că nu Îl au pe Hristos. Şi aici e datoria de a insista pe partea bună a milosteniei.

Spuneam deci, pentru că sfârşitul, spune Mântuitorul, e aproape. Creştinismul nu e o utopie care ne vesteşte prosperitate universală aici, pe acest pământ. Creştinismul ne vorbeşte că va fi rău, că va fi sfârşit, că oamenii vor fi tot mai ticăloşi, că va fi persecuţie; cuvântarea eshatologică nu este o cuvântare optimistă, e o cuvântare dramatică şi realistă. Şi se spune că, în primul rând, toate lucrurile vor avea un sfârşit şi că trebuie să ţinem şi să ne trăim viaţa în funcţie de un sfârşit. Şi dacă ştim că murim, nu trebuie să ne aruncăm în braţele păcatului şi ale lumii, ci să ne aruncăm în braţele lui Dumnezeu pentru că Dumnezeu este singurul care poate să dea adevărata hrana şi adevărata viaţă sufletelor noastre. Intrăm pe această cărare a apropierii mai intense de Dumnezeu în Postul Mare care se va deschide peste o săptămână.

Până una, alta, în săptămâna aceasta, se numeşte duminica aceasta nu numai a Judecăţii de apoi, se mai numeşte şi Duminica Lăsatului sec de carne. Începând de astăzi şi până în duminica Paştelui s-a terminat pentru creştini cu carnea. Nu numai cu consumul de carne îngurgitat sub formă de grătare şi fripturi, şi mai ştiu eu ce alte lucruri, dar şi cu consumul de carne sexuală. Să nu ne închipuim că lăsatul sec de carne se referă doar la stomac. Se referă şi la cele de sub stomac, cum spun Sfinţii Părinţi. Deci postul înseamnă abţinere de la carne sub toate aspectele ei. Şi sub aspectul digestiv şi sub aspectul sexual. Deci lăsatul sec de carnea aceasta înseamnă că avem astăzi, cum se spune în limba latina „carnaval" ceea ce însemna „carne levare", înseamnă a ridica carnea, pentru că în duminica de astăzi se ridica carnea, adică se spune adio cărnii pentru o perioadă. S-a terminat cu carnea, ne apropiem de hrana vegetală, ni se mai îngăduie

în această săptămână lactatele şi intrăm în linie dreaptă spre Sfântul şi Marele Post, mai ales prin ceea ce se va întâmpla miercurea şi vinerea.

Faptul că nu se face liturghie, acesta este un antrenament duhovnicesc al monahilor. Ar fi trebuit, dacă eram oneşti, să începem încă de săptămâna aceasta cu liturghiile mai înainte sfinţite. Pentru că miercurea şi vinerea nu sunt zile liturgice, dar ele ar fi trebuit să se încheie cu liturghie pentru că în calendar scrie că miercuri şi vineri este dezlegare la lactate, la ouă şi la lapte; dar când, fraţilor? Nu dimineaţa, seara! Deci aceasta înseamnă dezlegare: că miercuri şi vineri este ajun total şi avem voie, ni se dă drept mângâiere, pentru că sunt primele ajunuri, sunt primele două zile de post adevărat care ne antrenează pentru perioada care urmează, deci sunt zile de ajun, iar la capătul lor — regret că nu se face liturghia darurilor mai înainte sfinţite care s-ar fi putut face foarte bine ca antrenament şi pregătire — dar după aceea se dă dezlegare a lactate şi la ouă.

Dar să nu uităm un singur lucru cu care voi şi încheia, este acela că începând de miercuri şi până în miercurea mare sfârşitul slujbelor, al vecerniei şi al utreniei vor avea acea rugăciune care deja este semnul postului duhovnicesc; ne va însoţi în această perioadă, rugăciunea Sfântului Efrem Sirul şi ştim că am început deja intrarea în cursa duhovnicească a Sfântului şi Marelui Post.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere ca ştiind sfârşitul lucrurilor, ce este judecata şi ce anume trebuie să preţuim, deci, pe Dumnezeu mai mult decât mâncarea, să intrăm aşa cum se cuvine în curs duhovnicească care se apropie, în veci. Amin.

Predică la Duminica Lăsatului sec de brânză (a Izgonirii lui Adam din Rai)

6 martie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul" Sibiu

Evanghelia:

„Zis-a Domnul: dacă veţi ierta oamenilor greşelile lor, şi Tatăl vostru cel ceresc vă va ierta greşelile voastre. Iar dacă nu veţi ierta oamenilor greşelile lor, nici Tatăl vostru nu vă va ierta greşelile voastre. Când postiţi, nu fiţi trişti ca făţarnicii, căci ei îşi fac feţele lor posomorâte, ca să se arate oamenilor că postesc. Adevărat vă spun vouă că îşi iau plata lor. Tu însă, când posteşti, unge capul tău şi faţa ta o spală, ca să nu te arăţi oamenilor că posteşti, ci Tatălui tău care este în ascuns; şi Tatăl tău care vede în ascuns îţi va răsplăti ţie. Nu vă adunaţi comori pe pământ unde moliile şi rugina le strică şi unde hoţii le sapă şi le fură. Adunaţi-vă comori în cer, unde nici moliile nici rugina nu le strică, şi unde hoţii nu le sapă, nici nu le fură, că unde este comoara voastră, acolo va fi şi inima voastră". (Matei 6, 14-21)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Iată-ne într-o duminică mai neobişnuită decât alte duminici. Duminica, noi toţi creştinii ştim că este o zi de bucurie pentru că este ziua Învierii; este ziua în care Domnul nostru, învingând moartea, ne-a redeschis nouă intrarea în rai şi mai mult decât intrarea în rai, ne-a redeschis nouă poarta Împărăţiei cerurilor şi a intrării noastre în iubirea şi în dragostea Tatălui Său. Orice duminică este aşa ceva: este o zi a bucuriei, este o zi a ruperii barierelor, a zidurilor, care despart cerul şi pământul.

Dar, dacă ne uităm în calendare vedem că duminica aceasta e o duminică, cum spuneam, paradoxală, pentru că stă scris acolo, în calendare, numele: Duminica izgonirii lui Adam din rai. O duminică paradoxală; o duminică care deschide raiul şi îl închide în acelaşi timp. O duminică uimitoare în felul ei. E o duminică plină de adânc de înţelesuri pentru că ne priveşte pe noi, pe toţi. Pentru că dacă Hristos e Cel care, prin crucea şi prin jertfa Sa, ne-a deschis nouă uşa raiului şi, cum spuneam, mai mult decât raiul, noi suntem cei care ni-l închidem prin nestatornicie şi prin încăpăţinare şi prin îndârjire. Deci oamenii, începând de la protopărinţii noştri Adam şi Eva şi continuând apoi cu statornicie şi cu îndârjire, cum spuneam, şi cât va fi omul şi se va naşte omul în forma aceasta căzută şi pământească, oamenii se vor îndârji să facă acest lucru; adică se vor îndârji nu să-L caute pe Dumnezeu, ci se vor îndârji să fugă de El. Şi fugind de El, să se ascundă de El în labirintul lumii acesteia, nedorind să se arunce în braţele Celui Care i-a creat şi i-a făcut şi îi doreşte în slava şi în iubirea şi în Împărăţia Lui. Prin strămoşii noştri, prin Adam şi Eva pe care îi prăznuim oarecum în această săptămână care se deschide şi care este prima săptămână din Sfântul şi Marele Post şi sub semnul cărora stăm în aceste zile ale postului care urmează, în ei, cum spuneam, omul refuză această ofertă minunată pe care o face Dumnezeu şi se ascunde de Dumnezeu; şi, în loc să rămână în rai, care este grădina bucuriei şi a comuniunii şi a dragostei lui Dumnezeu,

omul a preferat şi preferă în continuare împreună cu toţi cei născuţi în Adamul acesta, cel vechi, să întoarcă spatele lui Dumnezeu şi să se baricadeze, să se refugieze, în creatura Lui; nu-l caută pe Dumnezeu Făcătorul şi Creatorul şi pe lângă aceasta, nu numai că este Creator, că este şi Mântuitor şi este şi Desăvârşitor al nostru, a tuturor, omul a ales şi alege, prin gestul acela care ne marchează tuturor existenţa, tuturor celor care ne naştem din bărbat şi din femeie şi nu din Dumnezeu, gestul acela al refuzului lui Dumnezeu, gestul acela al întoarcerii noastre în noi înşine, al baricadării noastre în egoismul nostru, în patimile noastre şi în lumea pe care o întoarcem împotriva lui Dumnezeu. Deci în loc să Îi mulţumim lui Dumnezeu pentru faptul că ne-a făcut şi pentru că ne-a iubit şi ne-a adus la existenţă, în loc să facem toate aceste lucruri, prin strămoşul nostru, toţi cei care sunt născuţi din acest Adam cel vechi, facem gestul exact contrar faţă de cel pe care Îl aştepta Dumnezeu de la noi. În loc să ne aruncăm în braţele Lui, ale Dumnezeului Celui nevăzut, mult mai luminat decât tot ceea ce ne-a pus şi ne-a aşezat în jurul nostru, noi şi întreaga umanitate preferă cu încăpăţinare şi cu îndârjire să se ascundă de Dumnezeu în lume şi în lucruri şi acolo, în loc să răspundem la chemarea şi la ajutorul lui Dumnezeu, noi toţi în Adam suntem cei care ne închidem de fapt uşile raiului.

Duminica aceasta, spuneam, o duminică cumplită într-un fel, o duminică în care un ochi al nostru ar trebui să se bucure şi să se veselească pentru că precum orice duminică, este ziua în care Hristos deschide uşa raiului, dar un ochi trebuie să plângă pentru că în Adam cel vechi noi toţi ne scoatem pe noi înşine din comuniunea cu Dumnezeu, căci nu Dumnezeu este Cel care ne scoate din comuniune, ci noi suntem cei care refuzăm această invitaţie şi chemare la bucurie întorcându-I spatele. Ne închidem noi nouă înşine uşa raiului, uşa lui Dumnezeu, uşa împărăţiei cerurilor. Deci este o duminică cu totul copleşitoare şi care ne aduce aminte de fapt de noi înşine, la fel ca şi cele patruzeci de zile care se deschid de acum înainte. Patruzeci de zile plus încă o săptămână, săptămâna patimilor, căci sunt zile de post şi zile speciale. Pentru că trăim de fapt, noi ca oameni, răstigniţi între doi Adami. Între Adamul cel Vechi, Adamul căderii, Adamul care Îi întoarce spatele lui Dumnezeu şi se alipeşte de lume şi Adamul cel Nou care este Domnul nostru Iisus Hristos, Cel care trăieşte în dragostea lui Dumnezeu şi din dragostea Lui se jertfeşte pentru noi şi Cel care ne descoperă cu adevărat cine trebuia să fie Adam şi cine trebuie să fim noi înşine. Suntem răstigniţi, cum spuneam, între Adamul cel Vechi şi Adamul cel Nou şi trebuie tot timpul să optăm şi să ne hotărâm de partea cui suntem. De partea lui Adam şi a Evei de demult sau de partea lui Hristos şi a Maicii Domnului care sunt noii întemeietori ai umanităţii. Şi dacă ne hotărâm că suntem pentru Domnul nostru Iisus Hristos şi pentru Adamul cel Nou şi pentru Eva cea Nouă, deci pentru El şi Maica Lui cea sfântă, care sunt modelele noastre de desăvârşire şi modele noastre de mântuire şi de iubire şi de dragoste dumnezeiască, dacă ne hotărâm, atunci trebuie să şi păşim cu adevărat pe calea lor, deci pe calea deschisă de Maica Domnului şi de Adamul cel Nou, care este Domnul nostru Iisus Hristos. E Cel care ne-a deschis nouă uşa comuniunii şi a dragostei lui Dumnezeu şi a făcut lucrul acesta prin Cruce. El

a deschis uşa raiului punând o cruce pe patimile şi pe păcatele noastre, punând o cruce pe poftele noastre prin postire şi punând apoi o cruce pe violenţa şi pe mânia şi pe revolta noastră împotriva lui Dumnezeu, pe Golgota, întinzându-şi mâinile pe Golgota şi atunci de fapt deschizându-ne nouă prin Cruce şi prin Înviere uşa raiului. Uşa raiului s-a deschis, fraţilor, cu preţ scump, cu preţ de post, cu preţ de asceză, cu preţ de înfrânare şi cu preţ de suferinţă şi de răbdare. De aceea postul acesta care ni se deschide în faţă ne aduce aminte că la Dumnezeu, după căderea în păcat se ajunge cu greu, se ajunge pe o cale strâmtă, pe o cale spinoasă, pe o cale aspră, o cale care este cea a înfrânării de la plăceri, a postului şi a răbdări suferinţelor de dragul lui Dumnezeu şi a semenilor noştri pe care trebuie să îi iubim aşa cum îi iubeşte Dumnezeu. Aceasta este calea care ni se deschide nouă, calea postului, care este de fapt calea întoarcerii de la Adamul cel Vechi la Adamul cel Nou; calea prin care redevenim fii ai lui Dumnezeu, după ce prin Adam am devenit fiii lumii şi fiii satanei şi fiii mâniei lui Dumnezeu.

Aceasta este calea postului; de aceea postim, iubiţi credincioşi şi fraţi în Hristos! Nu trebuie să uităm lucrul acesta! Sunt multe lucruri pe care ar trebui să le spunem şi pe care Evanghelia de astăzi ni le aduce aminte. Spre exemplu ne-a adus aminte de felul în care trebuie să postim. Dar trebuie să ştim nu numai cum postim, ci trebuie să ştim şi de ce postim. Iar cum postim, ne arată acum Mântuitorul foarte limpede, e un fragment din Predica de pe Munte, în care Iisus e în dispută cu oamenii evlavioşi şi credincioşi ai vremii Lui, cu fariseii, cărora le spune tot felul de lucruri: cum Dumnezeu vrea mai mult decât cele zece porunci, cum Dumnezeu vrea ca oamenii să facă fapte bune, cum Dumnezeu vrea ca noi oamenii să iubim, să-L iubim pe Dumnezeu şi să-i iubim pe semenii noştri. Şi, dacă deschidem capitolul al cincilea, care se află în debutul Predicii de pe Munte, numită predica inaugurală, aici Mântuitorul le spune creştinilor cum trebuie să facă milostenie, cum trebuie să se roage, cum trebuie să postească. Este vorba despre cele trei virtuţi şi cele trei obligaţii, într-un fel, ale oamenilor, dacă vor să fie fii ai lui Dumnezeu. Căci nu se poate să fii fiu al lui Dumnezeu şi să nu îţi fie milă de cei aflaţi în dificultate şi în suferinţe. Nu se poate să spui că eşti fiu al lui Dumnezeu şi să nu te rogi Tatălui tău; nu se poate să fii cu adevărat fiu al lui Dumnezeu şi să nu posteşti, adică să nu te înfrânezi de la lume de dragul Făcătorului lumii. Să te înfrânezi de la darurile pe care ţi le dă Dumnezeu ca să arăţi că Îl iubeşti mai mult pe Dăruitorul lor, să arăţi că mai mare este Dumnezeu, Cel care face daruri, decât toate darurile pe care ni le face în această lume. De aceea postim, şi de aceea a postit Mântuitorul nostru patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi după ce a fost botezat în apele Iordanului de către Ioan, ca să arate ca om că este fiu al lui Dumnezeu. Dacă este Fiu al lui Dumnezeu, atunci trebuie să arăţi că depinzi de Dumnezeu, că te hrăneşti din El. El este pentru noi şi pentru cel care este fiu al lui Dumnezeu, El este totul. Este răsuflare, este hrană, este îmbrăcăminte, este tot. Şi toată această mâncare, această respiraţie, această îmbrăcare nouă a oamenilor ca fii ai lui Dumnezeu o avem în Biserică. Dar nu le putem aprecia cu adevărat dacă nu postim şi nu ne înfrânăm de la lucrurile lumeşti. Căci ne gândim tot timpul numai la ce respirăm, numai la ce introducem, numai la ce mâncăm, la ce bem şi cu ce ne îmbră-

căm în acest trup, uitând de fapt că trupul e doar un înveliș, e doar un templu al sufletului, căci sufletul este motorul trupului, dar nici sufletul nu este de capul lui, ci sufletul este la rândul lui un templu al lui Dumnezeu Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Așa că omul are într-un fel, în el trei temple, sau chiar patru: în jurul său e creația care este un templu văzut; apoi este templul trupului nostru și în adâncul nostru este templul sufletului nostru în care se află, cum spunea Evanghelia de astăzi, Tatăl nostru care vede în ascuns și este în ascuns și care ne cere nouă, creștinilor, să postim, nu cum făceau fariseii în vremea respectivă. E foarte interesant, de pildă, la evrei, faptul că nu au în Tora nicăieri poruncă să postească, nici în Decalog, nici în cele 614 porunci ale Legii porunca: Să postești! Evreii erau mult mai atenți, nu cum mâncau, ci ce mâncau, deci aveau prescripții să mănânce animale curate și să nu mănânce animale necurate. Dar nu găsim poruncă a postului. Dumnezeu nu poruncește postul, sau pare că nu poruncește postul în legea cea veche. Nu înseamnă că ei nu posteau. Ori de câte ori aveau dificultăți, când erau în invazii, când erau în suferințe, când vroiau să se apropie de Dumnezeu, posteau. Că orice nenorocire, să fim sinceri cu toții, spre exemplu, atunci când îți moare o ființă dragă, nu-ți mai arde nici de mâncare, nici de băutură, nu? Deci, atunci când Dumnezeu se atinge de trupul nostru și de cei din jurul nostru, atunci ne dăm seama că hrana și tot ce avem în jur și hainele de pe noi nu fac două parale. Și atunci și evreii își aduceau aminte de Dumnezeu când se aflau în dificultăți și în invazii și în tot felul de încercări pe care le-a dat Dumnezeu și atunci uitau să mănânce, se îmbrăcau în haine de sac, își puneau cenușă pe cap și funingine pe față ca să arate că sunt în doliu, că nu le mai pasă de nimic de pe acest pământ, că numai Dumnezeu contează în cele din urmă, nu mai contează nici rudele, nu mai contează nici hrana, nici îmbrăcămintea. Iar ei, oamenii din antichitate, oamenii din vremurile de demult, erau ființe mult mai sociale decât cele din vremea noastră. Ei trăiau mult mai mult în public. Noi astăzi, românii moderni, ne-am baricadat în locuințele noastre, ca niște castele de-ale noastre, unde nimeni nu mai știe ce face celălalt. Și omul, la adăpostul acelui spațiu privat, cum se numește astăzi, și unde oamenii pot închide și religia, la adăpostul acestei intimități, ne permitem toate libertățile. Oamenii înainte nu erau așa; oamenii înainte trăiau mult mai mult în public. Oricum, casele lor erau niște cocioabe în care nu prea îți venea să stai, petrecându-și viața mult mai mult în public, atunci, tot ceea ce făceau arătau în public și atunci și când posteau, acesta era un fapt vizibil, așa cum spuneam, își schimbau hainele, își smoleau fețele, își puneau cenușă pe față, pe cap, toată lumea știa că postesc și că au o dificultate. Ei, Mântuitorul, în schimb, vedem că le spune că adevăratul post nu este acesta, pe care îl faci ca să fii răsplătit, să fii aplaudat de semenii tăi, ci adevăratul post trebuie să îl faci în ascuns, în inima ta, în interiorul tău, unde de fapt nu mai ești tu însuți, ci de fapt e Dumnezeu. Pentru că dacă sufletul nostru este un templu, Dumnezeu Care este în inima templului nu este de aceeași fire cu templul, e altceva decât templul, e mai mare decât templul. Templul interiorității noastre nu este Dumnezeu. Nu sinea noastră, nu sufletul nostru este Dumnezeu, ci în adâncul nostru — cum spunea un scriitor bisericesc de demult — se află Cineva care este mai lăuntric lăuntrului nostru decât

sinea noastră şi Acela este Dumnezeu. De altfel, un lucru pe care ar trebui să îl ştim cu toţii e acela că suntem făcuţi după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. Practic suntem făcuţi după chipul lui Dumnezeu. Să nu uităm că acel chip nu e al nostru, ci este chipul lui Dumnezeu; El este în noi; Dumnezeu este în noi ca într-un templu. Deci chipul lui Dumnezeu este chiar Dumnezeu prezent, ascuns, Tatăl acela ascuns care este în sfânta sfintelor din inima noastră, care este de fapt raiul nostru lăuntric. Pentru că în adâncul inimii noastre, în acea sfânta sfintelor din templul nostru dinăuntru, se află ascunsă grădina raiului unde Dumnezeu vrea să intrăm cu toţii prin rugăciune, prin post, prin virtuţi şi să intrăm într-o comuniune de dragoste cu El. Acolo se află Dumnezeu, Cel care vede în ascuns. De aceea Mântuitorul spune că acolo trebuie să postim. Şi acolo este dovedit că sunt interesat mai mult de mine decât de cele ale lumii. Pe dinafară, spune, arată-te dimpotrivă, unge părul tău, spală-ţi faţa şi fă-o luminoasă ca să nu te arăţi oamenilor că posteşti, ci să te araţi lui Dumnezeu că posteşti. Ce interesante sunt aceste detalii. Ele sunt extrem de importante pentru că ne arată că postul pentru creştini şi pentru cei care Îl iubesc pe Dumnezeu este un act liturgic. Noi nu postim ca un act de acesta de dietă, sau ca un act de sănătate sau pentru că aşa crede toată lumea că trebuie să postească pentru sănătate trupească şi sufletească. Nu este aşa! Postim pentru că în momentul în care postim suntem preoţi şi asemenea preoţilor care se îmbrăcau în haină albă, se îmbăiau pentru puritatea rituală şi apoi îşi turnau mir pe cap atunci când intrau în Sfânta ca să aibă toată curăţia şi toată puritatea, aşa şi noi când postim, să ştiţi, că ne exercităm preoţia, facem un act liturgic. Postul nu e un act medical, ci este un act de credinţă, este un act de înfrânare, de asceză şi este un act liturgic, este un act de slujire făcut lui Dumnezeu. În momentul în care postim, Îl cinstim pe Dumnezeu, jertfim lui Dumnezeu, aducem jertfă lui Dumnezeu poftele noastre, dar mâncăm ceva. Chiar dacă de la trup ni se cere să ne înfrânăm, nu ni se cere însă să ne înfrânăm de la Dumnezeu şi de la cuvintele Lui. Dacă postul care se deschide acum este o cale a renunţărilor, a renunţării la o sumedenie întreagă de alimente şi o întoarcere la un regim vegetal, care e cel adamic, în schimb, hrana sufletească nu trebuie să lipsească. Nu trebuie să lipsească cuvântul lui Dumnezeu. Pentru că de Dumnezeu trebuie să ne fie foame. De aceea postim! Foamea care ne muşcă trupul să ne aducă aminte de foamea pe care trebuie să o aibă sufletul după Dumnezeu. Şi atunci Dumnezeu doreşte să fie mâncat. El vrea ca noi să ne abţinem de la mâncărurile trupeşti ca să ne aducem aminte că trebuie să mâncăm Trupul Lui, să mâncăm cuvintele Lui şi mai ales cuvintele Lui cuprinse în Sfânta Scriptură. De aceea postul adevărat, dacă nu e dublat nu numai de rugăciune, în sensul că noi trebuie să venim la Dumnezeu şi să îi spunem lui Dumnezeu toate nimicurile şi toate fleacurile şi toate dorinţele noastre neînsemnate, care or fi ele. A fi în rugăciune, aşa cum era pentru cei vechi şi aşa cum scriu Sfinţii Părinţi ai Bisericii noastre, înseamnă să te hrăneşti cu cuvântul Domnului. Iar Psaltirea ne arată cum trebuie să ne rugăm. Va trebui în tot postul care ni se deschide să călătorim cu merindele cuvântului lui Dumnezeu. Deci cu merindele Scripturii.

Vă tot spuneam şi vă dau des exemplul a ceea ce făcea un mare teolog, Vladimir Lossky, un teolog laic, făcea ceea ce ar trebui să facă toţi monahii; iar în post, noi, toţi creştinii, trebuie să devenim monahi. Ce făcea? În cele patruzeci de zile ale postului, traversa Sfânta Scriptură. Deci post era nu numai trecerea de la carne la zacuscă, căci nu acesta este scopul postului. Postul era mâncarea Scripturii, mâncarea cuvântului lui Dumnezeu. Cunoşteau toată Scriptura, se îmbibau de Scriptură. Aşa făcuse şi Iisus în cele patruzeci de zile câte au fost după botezul în Iordan. Dar, dacă nu putem să citim toată Scriptura Vechiului şi Noului Testament, dar în mod special a Vechiului Testament, pe care, să fim cinstiţi, nu-l prea frecventăm, mai facem un pogorământ: măcar cartea Facerii lumii şi cartea Ieşirii din Egipt să le parcurgem. Deci, să citim din Scriptură de la Facerea lumii până la Paştele evreilor, până la ieşirea lor din Egipt, cum de fapt ne obligă oarecum toată Biserica în fiecare seară şi la fiecare liturghie a darurilor mai înainte sfinţite, pentru că ea ne pune să traversăm cartea Facerii. Măcar cartea Facerii şi începutul cărţii Ieşirii, dintre cărţile istorice ale Vechiului Testament. Dintre cărţile de înţelepciune, avem cartea Proverbelor, care ne va însoţi şi ea în fiecare zi în acest pelerinaj al Postului celui Mare. Şi cartea Psaltirii. Deci, măcar aceste trei cărţi ale Scripturii ar trebui să fie hrana sufletului nostru în postul care se deschide. Şi dacă dorim şi mai mult, ar trebui, cei care iubim mai mult viaţa duhovnicească, viaţa tainică a Bisericii, ar trebui să trecem şi să nu uităm de Scara Sfântului Ioan Scărarul, pentru că nu degeaba se pomeneşte el într-una din duminicile acestui post. Deci, măcar să mâncăm merinde, firimituri din cuvântul lui Dumnezeu, din cartea Facerii, din cartea Proverbelor, din cartea Proorocului Isaia, căci şi el se citeşte la ceasul al VI-lea şi din cartea Psalmilor şi din Scara spre cer a Sfântului Ioan Scărarul, într-un fel pentru orice creştin care se respectă şi îşi respectă demnitatea de creştin ortodox şi de fiu adevărat al lui Dumnezeu.

Să postim cu aceste merinde duhovniceşti şi cu această hrană în sufletele noastre. Altfel, să ne aducem aminte de cuvintele profeţilor despre posturile iudeilor: nu-Mi plac posturile voastre, nu am ce face cu sacrificiile voastre, mă îngreţoşează fumul vostru, le spune Isaia şi spun profeţii iudeilor care aduceau sacrificii de formă, posteau ca să îi vadă lumea, iar nu posteau pentru Tatăl nostru Care este în ascunsul templului nostru. Iar dacă avem înăuntrul nostru un templu, aceasta înseamnă că trebuie să ne purtăm cu trupul şi cu sufletul nostru ca nişte preoţi, cum se comportau preoţii din Vechiul Legământ, dar şi preoţii din Noul Legământ. Adică cu reguli stricte de puritate, de reţineri, de abţinere şi de slujire. Postul este un act liturgic, este liturghie trupească, sufletească şi duhovnicească. Este o liturghie care nu mai este făcută la altarul de piatră al Bisericii, ci în însuşi trupul nostru, e o reîntoarcere a noastră la demnitatea de fii ai lui Dumnezeu şi de preoţi ai lui Dumnezeu.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere să putem săvârşi calea postului în această preoţie şi liturghisire veşnică, ca să ne bucurăm şi noi de întâlnirea cu Dumnezeu cel ascuns în Sfânta Sfintelor şi în raiul, de fapt, din Sfânta Sfintelor, din inima noastră. Amin.

Miercuri în săptămâna 1 din Post

9 martie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Paremii:

„La început a făcut Dumnezeu cerul şi pământul. Şi pământul era netocmit şi gol. Întuneric era deasupra adâncului şi Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor. Şi a zis Dumnezeu: „Să fie lumină!”. Şi a fost lumină. Şi a văzut Dumnezeu că este bună lumina, şi a despărţit Dumnezeu lumina de întuneric. Lumina a numit-o Dumnezeu ziuă, iar întunericul l-a numit noapte. Şi a fost seară şi a fost dimineaţă: ziua întâi. Şi a zis Dumnezeu: „Să fie o tărie prin mijlocul apelor şi să despartă ape de ape!”. Şi a fost aşa. A făcut Dumnezeu tăria şi a despărţit Dumnezeu apele cele de sub tărie de apele cele de deasupra tăriei. Tăria a numit-o Dumnezeu cer. Şi a văzut Dumnezeu că este bine. Şi a fost seară şi a fost dimineaţă: ziua a doua. Şi a zis Dumnezeu: „Să se adune apele cele de sub cer la un loc şi să se arate uscatul!”. Şi a fost aşa. Şi s-au adunat apele cele de sub cer la locurile lor şi s-a arătat uscatul. Uscatul l-a numit Dumnezeu pământ, iar adunarea apelor a numit-o mări. Şi a văzut Dumnezeu că este bine. Apoi a zis Dumnezeu: „Să dea pământul din sine verdeaţă: iarbă, cu sământă într-însa, după felul şi asemănarea ei, şi pomi roditori, care să dea rod cu sământă în sine, după fel, pe pământ!”. Şi a fost aşa. Pământul a dat din sine verdeaţă: iarbă, care face sământă, după felul şi după asemănarea ei, şi pomi roditori, cu sământă, după fel, pe pământ. Şi a văzut Dumnezeu că este bine. Şi a fost seară şi a fost dimineaţă: ziua a treia. Şi a zis Dumnezeu: „Să fie luminători pe tăria cerului, ca să lumineze pe pământ, să despartă ziua de noapte şi să fie semne ca să deosebească anotimpurile, zilele şi anii, şi să slujească drept luminători pe tăria cerului, ca să lumineze pământul!”. Şi a fost aşa. A făcut Dumnezeu cei doi luminători mari: luminătorul cel mai mare pentru cârmuirea zilei şi luminătorul cel mai mic pentru cârmuirea nopţii, şi stelele. Şi le-a pus Dumnezeu pe tăria cerului, ca să lumineze pământul, să cârmuiască ziua şi noaptea şi să despartă lumina de întuneric. Şi a văzut Dumnezeu că este bine. Şi a fost seară şi a fost dimineaţă: ziua a patra. Apoi a zis Dumnezeu: „Să mişune apele de vietăţi, fiinţe cu viaţă în ele şi păsări să zboare pe pământ, pe întinsul tăriei cerului!”. Şi a fost aşa. A făcut Dumnezeu animalele cele mari din ape şi toate fiinţele vii, care mişună în ape, unde ele se prăsesc după felul lor, şi toate păsările înaripate după felul lor. Şi a văzut Dumnezeu că este bine. Şi le-a binecuvântat Dumnezeu şi a zis: „Prăsiţi-vă şi vă înmulţiţi şi umpleţi apele mărilor şi păsările să se înmulţească pe pământ!”. Şi a fost seară şi a fost dimineaţă: ziua a cincea. Apoi a zis Dumnezeu: „Să scoată pământul fiinţe vii, după felul lor: animale, târâtoare şi fiare sălbatice după felul lor!”. Şi a fost aşa. A făcut Dumnezeu fiarele sălbatice după felul lor, şi animalele domestice după felul lor, şi toate târâtoarele pământului după felul lor. Şi a văzut Dumnezeu că este bine. Şi a zis Dumnezeu: „Să facem om după chipul şi

după asemănarea Noastră, ca să stăpânească peştii mării, păsările cerului, animalele domestice, toate vietăţile ce se târăsc pe pământ şi tot pământul!". Şi a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat şi femeie. Şi Dumnezeu i-a binecuvântat, zicând: „Creşteţi şi vă înmulţiţi şi umpleţi pământul şi-l supuneţi; şi stăpâniţi peste peştii mării, peste păsările cerului, peste toate animalele, peste toate vietăţile ce se mişcă pe pământ şi peste tot pământul!". Apoi a zis Dumnezeu: „Iată, vă dau toată iarba ce face sământă de pe toată faţa pământului şi tot pomul ce are rod cu sământă în el. Acestea vor fi hrana voastră. Iar tuturor fiarelor pământului şi tuturor păsărilor cerului şi tuturor vietăţilor ce se mişcă pe pământ, care au în ele suflare de viată, le dau toată iarba verde spre hrană". Şi a fost aşa. Şi a privit Dumnezeu toate câte a făcut şi iată erau bune foarte. Şi a fost seară şi a fost dimineaţă: ziua a şasea. Aşa s-au făcut cerul şi pământul şi toată oştirea lor. Şi a sfârşit Dumnezeu în ziua a şasea lucrarea Sa, pe care a făcut-o; iar în ziua a şaptea S-a odihnit de toate lucrurile Sale, pe care le-a făcut. Şi a binecuvântat Dumnezeu ziua a şaptea şi a sfinţit-o, pentru că într-însa S-a odihnit de toate lucrurile Sale, pe care le-a făcut şi le-a pus în rânduială". (Facerea 1-2,3)

„Pildele lui Solomon, fiul lui David, folositoare pentru cunoaşterea înţelepciunii şi a stăpânirii de sine, pentru înţelegerea cuvintelor adânci, pentru dobândirea unei îndrumări bune, pentru dreptate, pentru dreapta judecată şi nepărtinire, pentru a prilejui celor fără gând rău o judecată isteaţă, omului tânăr cunoştinţă şi bună cugetare. Să ia aminte cel înţelept şi îşi va spori ştiinţa, iar cel priceput va dobândi iscusinţa de a se purta, pătrunzând cu mintea pildele şi înţelesurile adânci, graiurile celor înţelepţi şi tâlcuirea lor nepătrunsă. Frica de Dumnezeu este începutul înţelepciunii; cei fără minte dispreţuiesc înţelepciunea şi stăpânirea de sine. Ascultă, fiul meu, învăţătura tatălui tău şi nu lepăda îndrumările maicii tale. Căci ele sunt ca o cunună pe capul tău şi ca o salbă împrejurul gâtului tău. Fiul meu, de voiesc păcătoşii să te ademenească, nu te învoi, dacă-ţi spun: „Vino cu noi, să ne punem la pândă, ca să vărsăm sânge, să întindem curse fără cuvânt celui neprihănit, să-i înghiţim de vii ca locuinţa morţilor, şi întregi, ca pe cei ce se coboară în mormânt. Să punem stăpânire pe tot felul de lucruri scumpe, să ne umplem de pradă casele noastre, fii părtaş la obştea noastră, o singură pungă fi-va pentru toţi!". Fiul meu, nu te întovărăşi cu ei pe cale; abate piciorul tău din cărarea lor, căci picioarele lor aleargă numai la rău, iar ei zoresc să verse sânge. Zadarnic se întind curse în văzul păsărilor. Căci ei întind curse tocmai împotriva sângelui lor, şi sufletului lor îşi întind ei laţuri. Aceasta este soarta celor lacomi de câştig; lăcomia le aduce pierderea vieţii. Înţelepciunea strigă pe uliţă şi în piele îşi ridică glasul său. Ea propovăduieşte la răspântiile zgomotoase; înaintea porţilor cetăţii îşi spune cuvântul: „Până când, proştilor, veţi iubi prostia? Până când, nebunilor, veţi iubi nebunia? Şi voi, neştiutorilor, până când veţi urî ştiinţa? Întoarceţi-vă iarăşi la mustrarea mea şi iată eu voi turna peste voi duhul meu şi vă voi vesti cuvintele mele. Chematu-v-am, dar voi n-aţi luat aminte! Întinsu-mi-am mâna şi n-a fost cine să ia seama! Ci aţi lepădat toate sfaturile mele şi mustrările mele nu le-aţi primit.

De aceea şi eu voi râde de pieirea voastră şi mă voi bucura când va veni groaza peste voi, când va veni peste voi necazul ca furtuna şi când nenorocirea ca vijelia vă va cuprinde. Atunci mă vor chema, dar eu nu voi răspunde; din zori mă vor căuta şi nu mă vor afla, pentru că ei au urât ştiinţa şi frica de Dumnezeu n-au ales-o, fiindcă n-au luat aminte la sfaturile mele şi cercetarea mea au disprețuit-o. Mânca-vor din rodul căii lor şi de sfaturile lor sătura-se-vor, căci îndărătnicia omoară pe cei proşti şi nepăsarea pierde pe cei fără minte; Iar cel ce mă ascultă va trăi în pace şi linişte şi de rele nu se va teme". Fiul meu, de vei primi poveţele mele şi sfaturile mele de le vei păstra, plecându-ţi urechea la înţelepciune şi înclinând inima ta spre bună chibzuială, dacă vei chema prevederea şi spre buna-cugetare îţi vei îndrepta glasul tău, dacă o vei căuta întocmai ca pe argint şi o vei săpa ca şi pe o comoară, atunci vei pricepe temerea de Domnul şi vei dobândi cunoştinţa de Dumnezeu, căci Domnul dă înţelepciune; din gura Lui izvorăşte ştiinţa şi prevederea; El păstrează mântuirea pentru oamenii cei drepţi; El este scut pentru cei ce umblă în calea desăvârşirii; El păzeşte căile dreptăţii şi pe cărarea celor cuvioşi ai Lui stă de veghe. Atunci tu vei înţelege dreptatea şi buna judecată, calea cea dreaptă şi toate potecile binelui. Când înţelepciunea se va sui la inima ta şi ştiinţa va desfăta sufletul tău, când buna chibzuială va veghea peste tine şi înţelegerea te va păzi, atunci tu vei fi izbăvit de calea celui rău şi de omul care grăieşte minciună, de cei ce părăsesc căile cele drepte, ca să umble pe drumuri întunecoase, De cei ce se bucură când fac rău şi se veselesc când umblă pe poteci întortochiate, ale căror cărări sunt strâmbe şi rătăcesc pe căi piezişe. Atunci tu vei scăpa de femeia care este a altuia, de străina ale cărei cuvinte sunt ademenitoare, care lasă pe tovarăşul ei din tinereţe şi uită de legământul Dumnezeului ei, căci ea se pleacă împreună cu casa ei spre moarte şi drumul ei duce în iad; nimeni din cei ce se duc la ea nu se mai întoarce şi niciunul nu mai află cărările vieţii. Drept aceea mergi pe calea oamenilor celor buni şi păzeşte cărările celor drepţi, căci cei drepţi vor locui pământul şi cei fără de prihană vor sălăşlui pe el; Iar cei fără de lege vor fi nimiciţi de pe pământ şi cei necredincioşi vor fi smulşi de pe el". (Pilde 1-2)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Iată-ne în mijlocul primei săptămâni a Sfântului şi Marelui Post, a acestui timp binecuvântat şi ales pentru noi, toţi creştinii. Nu numai pentru că ne pregătim să întâmpinăm, aşa cum se cuvine, marele praznic al Răstignirii şi Învierii Domnului nostru Iisus Hristos care e sensul ultim al vieţii noastre. Pe această taină mergem cu toţii spre taina Paştelui; dar mergem pe rând, mergem pregătindu-ne un timp îndelungat, timp de patruzeci de zile. Postim patruzeci de zile. Ne-a arătat Evanghelia de duminică cum trebuie să postim. Adică noi trebuie să ştim şi de ce postim, de ce postim în felul acesta şi nu în alt fel. Iar lucrul acesta ni-l învaţă tradiţia Bisericii şi ni-l spune şi tradiţia liturgică care se cântă şi se citeşte chiar dacă nu se înţelege întotdeauna. Dar este bine să ne aducem aminte: postim patruzeci de zile pentru că patruzeci de zile posteau în Biserica veche şi cei care se pregăteau să intre în creştinism prin botez de Paşte; pentru că Paştele era pentru ei şi botez şi marea poartă de intrare în creştinism. Înainte de patruzeci

de zile ei se anunţau şi primeau patruzeci de zile instrucţiunea catehetică. Iar aceasta se făcea în felul următor: la Antiohia, de pildă, un preot faimos, Ioan cu Gura de Aur, cum îl numea mulţimea atunci, spre anul 386 şi până când va fi chemat arhiepiscop al Constantinopolului, a fost doisprezece ani în ascultarea şi slujirea de a se ocupa de cei care intrau în creştinism, de catehumeni. Şi cum se ocupa? Tâlcuindu-le cartea Facerii şi aşa se întâmplă că avem cele optzeci şi ceva de omilii la cartea Facerii. Pentru că cei care se pregăteau să intre în creştinism trebuiau să ştie dinainte cine este Iisus Hristos, cine este Dumnezeu Creatorul, ce a făcut Dumnezeu, de ce e nevoie de Iisus Hristos, de Noul Adam-Mântuitorul, pentru că a fost un Adam, iar Adamul acesta a greşit şi a venit Altul care trebuia să răscumpere greşeala lui pentru a arăta cine este cu adevărat omul. Deci, instrucţiunea catehetică se făcea patruzeci de zile pe cartea Facerii şi pe Simbolul de credinţă. Aceasta era instrucţiunea pe care o primeau catehumenii înainte de a intra în botez de Paşti. Ce frumoasă intrare în creştinism pe poarta botezului, pe uşa Învierii, nu? De aceea se citesc paremiile acestea.

Patruzeci de zile ne însoţeşte cartea Facerii. Şi de aceea postim patruzeci de zile. Pentru că în Biserica veche — nu în biserica nouă şi foarte nouă — aşa cum ne spune Didahia, cine se botează, trebuie să postească şi cel care se botează şi cel care îl botează şi toată Biserica împreună cu el. Deci, toată comunitatea, toată Biserica creştină, postea patruzeci de zile în semn de solidaritate cu cei care intrau în creştinism, care se pregăteau să intre în creştinism, care învăţau alfabetul creştinismului. Şi iată, ne-a rămas de atunci Postul Mare căci şi noi înainte de Paşti, patruzeci de zile, intrăm din nou la şcoala credinţei, la şcoala creştinismului, la abecedarul lui. Intrăm patruzeci de zile şi luăm creştinismul de la alfa şi până la omega. Ştim care este omega — Învierea Domnului, dar începem cu alfa care este, iată, creaţia lumii. Şi această săptămână ce frumos se deschide! E pâinea care ne însoţeşte alături de Trupul şi Sângele Domnului în prima săptămână. Şi în toate săptămânile acestea e cuvântul lui Dumnezeu din cartea Facerii şi ce frumos am ascultat — nu e cazul să mai zăbovim şi să insistăm pentru că toată teologia nu face altceva decât să explice taina aceasta mare a Scripturii — acest minunat poem al creaţiei. Dumnezeu care creează lumea în şase zile, iar în a şaptea zi se odihneşte. Şi e mândru de ceea ce face: şi a văzut Dumnezeu că sunt foarte bune şi foarte frumoase în acelaşi timp, toată podoaba cerului şi a pământului, iar la sfârşit, omul ca o cunună şi ca o împlinire a acestui minunat poem al creaţiei. Dumnezeu se laudă cu creaţia. Creează lumea pentru om şi cu înţelepciune, „toate întru înţelepciune le-ai făcut”.

Sunt două relatări despre creaţia lumii: în primele trei zile s-a citit prima, această relatare liturgică; e un poem, dar un poem din acesta de credinţă, e un poem scris, se vede, de preoţi, o creaţie care înaintează din treaptă în treaptă, cum înaintează preotul spre altar, ce frumuseţe minunată e acest poem minunat al creaţiei pe care îl face Dumnezeu şi ni-l spune prin gura lui Moise. Primim creaţia ca dar şi poem al lui Dumnezeu, dar mai primim ceva prin cartea *Proverbelor:* regulile de folosire, modul de întrebuinţare al creaţiei. Deci creaţia s-a făcut în înţelepciunea lui Dumnezeu, cum spunea cel

mai bun comentariu al capitolului 1 din cartea *Facerii* fiind psalmul de la vecernie, psalmul 103, unde se spune: „Binecuvântat şi lăudat eşti Doamne că toate întru înţelepciune le-ai făcut”, adică înţelepciunea Ta; iar nouă, oamenilor ni se cere să ne folosim de lume şi de creaţie prin înţelepciune şi de aceea, alături de cartea Facerii, vedeţi, poemul creaţiei, vin regulile de întrebuinţare, modul în care trebuie să ne folosim de lume şi de noi înşine şi de cei din jurul nostru, pe care ni le spun Pildele lui Solomon.

Sunt instrucţiuni pentru catehumenii din veacul al IV-lea, al V-lea şi al VI-lea, dar sunt instrucţiuni pentru noi, toţi creştinii, pentru că prea repede uităm de unde am plecat, prea repede uităm că nu suntem oameni, dar suntem legaţi în fire nevăzute, că nu existăm fără lume şi lumea nu există fără Dumnezeu. Pentru că de aceea a căzut Adam: pentru că s-a crezut el însuşi buricul universului. Că el nu mai depinde de lume şi nici el nici lumea nu mai depind de Dumnezeu. Şi s-au rupt aceste legături şi această dramă o vom vedea în capitolele şi în zilele care urmează.

Să ţinem minte, două lucruri pe care aş dori să le mai adaug; pe acestea le-au învăţat rabinii evrei de le-am uitat noi creştinii. Ei au numărat cuvintele lui Dumnezeu, ale lui Elohim din primul referat acesta biblic al creaţiei. Sunt zece cuvinte ale lui Dumnezeu. De zece ori vorbeşte Dumnezeu cu lumea şi când vorbeşte cu ea — de fapt spun Sfinţii Părinţi că Dumnezeu Tatăl vorbeşte cu Cuvântul Lui Care este Fiul în Duhul Sfânt, deci într-un dialog intra-trinitar şi vorbirea Lui se preface în lume. Zece cuvinte vorbeşte Dumnezeu; de zece ori vorbeşte Dumnezeu, de la „Să facem lumina” şi până la Sabat, până la odihna Lui. Sunt cele zece cuvinte ale creaţiei cărora le vor corespunde cele zece cuvinte ale legii lui Moise pe care stă tot legământul cel vechi. Să medităm la aceasta şi să ne gândim la cele zece cuvinte ale lui Elohim când face lumea, la cele zece cuvinte pe care i le dă lui Moise în Decalog şi la cele şapte cuvinte ale Mântuitorului pe Cruce, pentru că prin ele — acestea fiind poate un fel de concentrare ale întregii Scripturi.

Să călătorim cu aceste cuvinte, să mâncăm mâncarea cuvântului lui Dumnezeu din Legea lui Moise şi din pildele înţelepciunii lui Dumnezeu ca să nu călcăm şi noi pe urmele protopărinţilor noştri, ci să ajungem prin înţelepciune să Îl lăudăm pe Domnul nostru Creatorul, Desăvârşitorul şi Încununătorul nostru la capătul Postului. Amin.

Vineri în săptămâna 1 din Post

11 martie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Paremii:

„Iată obârşia cerului şi a pământului de la facerea lor, din ziua când Domnul Dumnezeu a făcut cerul şi pământul. Pe câmp nu se afla nici un copăcel, iar iarba de pe el nu începuse a odrăsli, pentru că Domnul Dumnezeu nu trimisese încă ploaie pe pământ şi nu era nimeni ca să lucreze pământul. Ci numai abur ieşea din pământ şi umezea toată faţa pământului. Atunci, luând Domnul Dumnezeu ţărână din pământ, a făcut pe om şi a suflat în faţa lui suflare de viaţă şi s-a făcut omul fiinţă vie. Apoi Domnul Dumnezeu a sădit o grădină în Eden, spre răsărit, şi a pus acolo pe omul pe care-l zidise. Şi a făcut Domnul Dumnezeu să răsară din pământ tot soiul de pomi, plăcuţi la vedere şi cu roade bune de mâncat; iar în mijlocul raiului era pomul vieţii şi pomul cunoştinţei binelui şi răului. Şi din Eden ieşea un râu, care uda raiul, iar de acolo se împărţea în patru braţe. Numele unuia era Fison. Acesta înconjură toată ţara Havila, în care se află aur. Aurul din tara aceea este bun; tot acolo se găseşte bdeliu şi piatra de onix. Numele râului al doilea este Gihon. Acesta înconjură toată ţara Cuş. Numele râului al treilea este Tigru. Acesta curge prin fata Asiriei; iar râul al patrulea este Eufratul. Şi a luat Domnul Dumnezeu pe omul pe care-l făcuse şi l-a pus în grădina cea din Eden, ca s-o lucreze şi s-o păzească. A dat apoi Domnul Dumnezeu lui Adam poruncă şi a zis: „Din toţi pomii din rai poţi să mănânci, iar din pomul cunoştinţei binelui şi răului să nu mănânci, căci, în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreşit!”. Şi a zis Domnul Dumnezeu: „Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor potrivit pentru el”. Şi Domnul Dumnezeu, Care făcuse din pământ toate fiarele câmpului şi toate păsările cerului, le-a adus la Adam, ca să vadă cum le va numi; aşa ca toate fiinţele vii să se numească precum le va numi Adam. Şi a pus Adam nume tuturor animalelor şi tuturor păsărilor cerului şi tuturor fiarelor sălbatice; dar pentru Adam nu s-a găsit ajutor de potriva lui. Atunci a adus Domnul Dumnezeu asupra lui Adam somn greu; şi, dacă a adormit, a luat una din coastele lui şi a plinit locul ei cu carne. Iar coasta luată din Adam a făcut-o Domnul Dumnezeu femeie şi a adus-o la Adam. Şi a zis Adam: „Iată aceasta-i os din oasele mele şi carne din carnea mea; ea se va numi femeie, pentru că este luată din bărbatul său. De aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va uni cu femeia sa şi vor fi amândoi un trup”. Adam şi femeia lui erau amândoi goi şi nu se ruşinau. Şarpele însă era cel mai şiret dintre toate fiarele de pe pământ, pe care le făcuse Domnul Dumnezeu. Şi a zis şarpele către femeie: „Dumnezeu a zis El, oare, să nu mâncaţi roade din orice pom din rai?” Iar femeia a zis către şarpe: „Roade din pomii raiului putem să mâncăm; numai din rodul pomului celui din mijlocul raiului ne-a zis Dumnezeu: „Să nu mâncaţi din el, nici să vă atingeţi de el, ca să nu muriţi!” Atunci şarpele a zis către femeie: „Nu, nu veţi muri! Dar Dumnezeu ştie că în ziua în care veţi mânca din el vi se vor deschide ochii şi veţi fi ca Dum-

nezeu, cunoscând binele şi răul". De aceea femeia, socotind că rodul pomului este bun de mâncat şi plăcut ochilor la vedere şi vrednic de dorit, pentru că dă ştiinţă, a luat din el şi a mâncat şi a dat bărbatului său şi a mâncat şi el. Atunci li s-au deschis ochii la amândoi şi au cunoscut că erau goi, şi au cusut frunze de smochin şi şi-au făcut acoperăminte. Iar când au auzit glasul Domnului Dumnezeu, Care umbla prin rai, în răcoarea serii, s-au ascuns Adam şi femeia lui de faţa Domnului Dumnezeu printre pomii raiului. Şi a strigat Domnul Dumnezeu pe Adam şi i-a zis: „Adame, unde eşti?" Răspuns-a acesta: „Am auzit glasul Tău în rai şi m-am temut, căci sunt gol, şi m-am ascuns". Şi i-a zis Dumnezeu: „Cine ti-a spus că eşti gol? Nu cumva ai mâncat din pomul din care ti-am poruncit să nu mănânci?" Zis-a Adam: „Femeia care mi-ai dat-o să fie cu mine, aceea mi-a dat din pom şi am mâncat". Şi a zis Domnul Dumnezeu către femeie: „Pentru ce ai făcut aceasta?" Iar femeia a zis: „Şarpele m-a amăgit şi eu am mâncat". Zis-a Domnul Dumnezeu către şarpe: „Pentru că ai făcut aceasta, blestemat să fii între toate animalele şi între toate fiarele câmpului; pe pântecele tău să te târăşti şi ţărână să mănânci în toate zilele vieţii tale! Duşmănie voi pune între tine şi între femeie, între sămânţa ta şi sămânţa ei; aceasta îţi va zdrobi capul, iar tu îi vei înţepa călcâiul". Iar femeii i-a zis: „Voi înmulţi mereu necazurile tale, mai ales în vremea sarcinii tale; în dureri vei naşte copii; atrasă vei fi către bărbatul tău şi el te va stăpâni". Iar lui Adam i-a zis: „Pentru că ai ascultat vorba femeii tale şi ai mâncat din pomul din care ţi-am poruncit: „Să nu mănânci", blestemat va fi pământul pentru tine! Cu osteneală să te hrăneşti din el în toate zilele vieţii tale! Spini şi pălămidă îţi va rodi el şi te vei hrăni cu iarba câmpului! În sudoarea fetei tale îţi vei mânca pâinea ta, până te vei întoarce în pământul din care eşti luat; căci pământ eşti şi în pământ te vei întoarce". Şi a pus Adam femeii sale numele Eva, adică viaţă, pentru că ea era să fie mama tuturor celor vii". (Facere 2,4-3,20)

„Fiul meu, nu uita învăţătura mea şi inima ta să păzească sfaturile mele. Căci lungime de zile şi ani de viaţă şi propăşire îi se vor adăuga. Mila şi adevărul să nu te părăsească; leagă-le împrejurul gâtului tău, scrie-le pe tabla inimii tale; atunci vei afla har şi bunăvoinţă înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor. Pune-ţi nădejdea în Domnul din toată inima ta şi nu te bizui pe priceperea ta. Pe toate căile tale gândeşte la Dânsul şi El îţi va netezi toate cărările tale. Nu fii înţelept în ochii tăi; teme-te de Dumnezeu şi fugi de rău; Aceasta va fi sănătate pentru trupul tău şi o înviorare pentru oasele tale. Cinsteşte pe Domnul din averea ta şi din pârga tuturor roadelor tale. Atunci jitniţele tale se vor umple de grâu şi mustul va da afară din teascurile tale. Fiul meu, nu disprețui certarea Domnului şi nu simţi scârbă pentru mustrările Lui, Căci Domnul ceartă pe cel pe care-l iubeşte şi ca un părinte pedepseşte pe feciorul care îi este drag. Fericit este omul care a aflat înţelepciunea şi bărbatul care a dobândit pricepere, căci dobândirea ei este mai scumpă decât argintul şi preţul ei mai mare decât al celui mai curat aur. Ea este mai preţioasă decât pietrele scumpe; nici un rău nu i se poate împotrivi şi e bine-cunoscută tuturor celor ce se apropie de ea; nimic din cele dorite de tine nu se aseamănă cu ea. Viaţă lungă este în dreapta ei, iar în stânga ei, bogăţie şi sla-

vă; din gura ei iese dreptatea; legea şi mila pe limbă le poartă. Căile ei sunt plăcute şi toate cărările ei sunt căile păcii. Pom al vierii este ea pentru cei ce o stăpânesc, iar cei care se sprijină pe ea sunt fericiţi. Prin înţelepciune, Domnul a întemeiat pământul, iar prin înţelegere a întărit cerurile. Prin ştiinţa Sa a deschis adâncurile şi norii picură rouă. Fiul meu, să nu se depărteze acestea dinaintea ochilor tăi; păstrează înţelepciunea şi buna chibzuială, Căci ele sunt viaţa sufletului tău şi podoabă pentru gâtul tău. Atunci tu vei merge fără teamă pe calea ta şi piciorul tău nu se va poticni. De te culci, nu-ţi va fi teamă, iar de adormi, somnul tău va fi dulce. Să nu te temi de frica fără veste şi nici de vreo năvală a celor păcătoşi, Că Domnul este nădejdea ta şi va feri piciorul tău de cursă. Nu zăbovi a face bine celui ce are nevoie, când ai putinţa să-i ajuţi. Nu spune aproapelui tău: „Du-te şi vino, mâine îţi voi da!", când poţi să-i dai acum. Nu pune la cale răul împotriva aproapelui tău, când el locuieşte fără grijă lângă tine. Nu te certa cu nimeni fără pricină, de vreme ce nu ţi-a făcut nici un rău. Nu râvni să fii ca omul silnic şi nu alege nici una din căile lui; căci omul cu gând rău este urât de Domnul, iar de cei drepţi El este mai aproape. Domnul blesteamă casa celui fără de lege şi binecuvântează adăposturile celor drepţi. De cei batjocoritori El râde, iar celor smeriţi le dă har". (Pilde 3, 1-34)

Preasfinţite Părinte Episcop, Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Suntem într-o zi de vineri, suntem în a şasea zi a săptămânii, dincolo de ceasul al şaselea; suntem într-o zi în care, aşa cum am putut să auzim citindu-se din pericopele scrise de Moise, iar apoi de Solomon, e o zi şi un ceas de cumpănă pentru istoria lumii şi pentru istoria noastră, a oamenilor. După ce L-am văzut pe Dumnezeu făcând poemul acesta minunat al lumii, încununându-şi creaţia cu omul, vedem că s-a întâmplat ceva cu această creaţie şi făptură minunată, cu cel care trebuia să fie, până la urmă, preotul care să slujească în acest templu minunat care este creaţia. Pentru că aşa ni-l descrie primul referat biblic al creaţiei cuprins în Facere, capitolul I. Dumnezeu face lumea ca pe un templu, începând cu lumina, continuând cu cerul, cu firmamentul, cu apele, cu împodobirea lor, cu vieţuitoarele, cu plantele şi în cele din urmă cu omul care apare la sfârşit, ca o cunună oarecum a creaţiei, dar în acelaşi timp şi cu un rost anume. Că toate într-un fel par să conveargă în creaţie spre om, dar omul nu este pentru el însuşi, şi nici toată creaţia nu este pentru ea însăşi, ci ea este pentru Domnul, pentru ziua Domnului, pentru ziua a şaptea care este o zi deosebită. Pentru că dacă citim cu atenţie ceea ce spune Scriptura, vedem că despre ziua a şaptea pe care a binecuvântat-o Domnul că s-a odihnit în ea de toate cele pe care le-a făcut, despre ea nu se spune că „a fost seara şi a fost dimineaţă". Este o zi a Domnului, este o zi dincolo de timp, oarecum, este o zi fără început şi fără sfârşit; ODIHNA Domnului… toate sunt făcute pentru om, omul este făcut pentru Dumnezeu, omul e făcut să Îi slujească lui Dumnezeu, în acest templu uriaş care este creaţia.

În capitolele 2 şi 3 pe care le-am auzit citindu-se şi care sunt hrana noastră, cuvintele lui Dumnezeu cu care trebuie să ne hrănim în ziua de astăzi şi în săptămâna aceasta, vedem că scena se mută; de la un spectacol de acesta cosmologic grandios, scena se

restrânge şi ne aflăm în faţa unui pământ arid, a unui pământ deşertic, a unui pământ roşu, a unui pământ de stepă din acesta încins de soare, unde nu plouase şi nu era nici un fel de vegetaţie. Îl găsim aici pe Dumnezeu acţionând de data asta într-un mod deosebit. Pare că este un olar, că ia cu mâinile sale ţărână, ia pământ roşu, iar pământul roşu se numeşte în limba ebraică „adamah". Deci Adam care înseamnă om în ebraică vine de la „Adamah" acesta care înseamnă pământ roşu. Omul e făcut din ţărână, din pulberea roşcată a deşertului pe care a plămădit-o Dumnezeu, a suflat asupra acestei plămădiri şi s-a făcut, spune, „Adamah" s-a făcut pământescul — că dacă ar fi să traducem aşa, nu ar trebui să spunem că Dumnezeu l-a făcut pe om; dacă ar fi să respectăm etimologia ebraică ar trebui să spuneam că Dumnezeu a făcut un pământesc, un ţărânos, un pământos. A luat din pământ şi pământului roşu i-a suflat suflare de viaţă şi s-a făcut omul fiinţă vie dintr-o dată.

Deci vedem omul care e în acelaşi timp cea mai fragilă şi într-un fel cea mai neînsemnată făptură pentru că e făcut din ţărână, din pulbere roşie, dar peste care Dumnezeu suflă Duhul Său şi iată că omul devine purtător al chipului Său. Şi apoi Dumnezeu, după ce îl face ca un olar pe om, se îngrijeşte de omul Său. Şi ce-i face Dumnezeu după ce e olar, făcător de om? Plămădind lutul roşu al deşertului, ce imagine frumoasă, lutul roşu al deşertului care seamănă cu carnea omului, după ce face lucrul acesta şi îl creează pe om, El se face şi grădinarul lui. Pentru că după ce îl face pe om, Scriptura spune că Dumnezeu S-a apucat să facă pomi şi să facă o grădină. Şi în mijlocul acelui deşert a făcut o grădină frumoasă, o grădină împrejmuită, pentru că aceasta înseamnă „paradis", cuvânt persan preluat de către evrei, care înseamnă împrejmuire, înseamnă parc cu gard, parc care delimitează o zonă ostilă, cum este deşertul, de zona fertilă din mijloc. Pentru că în mijlocul pământului uscat, din care a fost luat Adam, pământosul, ţărânosul, Dumnezeu a făcut o grădină, iar grădina aceasta era binecuvântată pentru că avea izvor de apă, izvor de viaţă. Ce însemna pentru omul deşertului apa într-un teritoriu din acesta arid şi secetos? Dintr-o dată apare un izvor de viaţă, un izvor de apă; şi Dumnezeu face toate aceste lucruri pentru om.

Şi vedem apoi, că Dumnezeu, în mila lui îl pune pe om, făptura Sa, în această grădină minunată, dându-i cele două porunci pe care nu trebuie să le uităm nici noi, întotdeauna, pentru că l-a pus Dumnezeu pe Adam, nu ca să stea, ci ca să muncească, ca să lucreze şi ca să îl păzească pământul. Munca şi privegherea sunt cele două datorii ale omului; lucrarea şi vederea asupra creaţiei şi munca asupra raiului şi privegherea ca toate aceste lucruri să fie păzite şi să se unească şi să stea în legătură cu Dumnezeu. Iar apoi, Îl vedem pe Dumnezeu în mila Lui, că nu-l lasă pe acest om să fie singur, îi face ajutor pe măsură, îl pune în legătură cu animalele; Adam pune nume animalelor după care Dumnezeu coboară asupra lui, cum spune Scriptura, acel somn adânc şi în timpul somnului detaşează din el o parte a lui din care îi face ajutor pe potrivă. Şi aşa omul, Adamul, care, încă o dată, nu înseamnă bărbat, ci înseamnă pământos, fiinţă pământoasă, se transformă dintr-o dată într-o polaritate binecuvântată de Dumnezeu, în parte bărbătească şi parte femeiască, bărbat şi femeie apar atunci. Şi atunci apare primul cuvânt

al omului, un mic poem, sunt două stihuri acolo: „Iată carne din carnea mea, os din oasele mele, se va numi femeie pentru că din *bărbat a fost luată*” (*uşor ironic* nn.). Astăzi nici în limba greacă, nici în limba română nu mai putem spune ceea ce spune limba ebraică: în ebraică femeie se numeşte *işah* şi bărbat se numeşte *iş* şi atunci ne dăm seama că de fapt Adam spune: Iată bărbată bucurându-se că se vede tot pe el însuşi, dar se vede într-o ipostază feminină. Se va numi deci bărbată pentru că din bărbat a fost luată. Deci în limba ebraică e o asonanţă care arată limpede că estre vorba că nu e bine ca omul să fie singur, deci trebuie să stea într-o relaţie, într-un parteneriat, într-un dialog, atât omul cu omul însuşi, cât şi cu făpturile, cu animalele, dar mai cu seamă trebuie să stea în dialog cu Dumnezeu. Şi Dumnezeu le dă posibilitatea acelui dialog când le spune, ce frumos le spune!: *toate vi le dau şi mâncaţi din toate! Mâncaţi din toate*, aceasta este primul cuvânt al lui Dumnezeu. Şi după aceea spune: Numai dintr-un singur pom, din pomul cunoştinţei binelui şi răului vă spun să nu mâncaţi pentru că în clipa în care veţi mânca, cu moarte veţi muri. Deci, mare atenţie! Dumnezeu nu interzice nimic! Primul Lui gest este de dăruire: *vă dau toţi pomii sunt ai voştri, vi le dau pe toate, numai de la un singur lucru să vă abţineţi*! E prima şi singura poruncă şi cuvânt al lui Dumnezeu dat omului.

Şi vedem ce se întâmplă cu femeia care ascultă, nu de glasul lui Dumnezeu, ci de glasul şarpelui, şi bărbatul care ascultă de ce spune femeia... Dar ce este foarte interesant este că toată căderea aceasta, gestul acesta care într-un fel ne-a antrenat pe noi toţi în căderea aceasta din care ne va scoate Domnul nostru Iisus Hristos, vine din faptul că satan, iar apoi oamenii se lasă amăgiţi de lucrul acesta, distorsionează imaginea lui Dumnezeu şi a cuvintelor lui Dumnezeu. Pentru că diavolul spune: *Nu! Aşa-i că Dumnezeu v-a spus să nu mâncaţi*, când de fapt, Dumnezeu nu a spus lucrul acesta, ci a să spus *toate vi le dau ca să mâncaţi*, nu? Deci, diavolul distorsionează imaginea lui Dumnezeu. Dintr-un Dumnezeu dăruitor şi care îl binecuvântează pe om, îl transformă într-un Dumnezeu gelos: Dumnezeu nu vrea ca să mâncaţi, Dumnezeu e gelos pe voi, ştie că dacă veţi mânca, veţi deschide ochii şi veţi fi ca dumnezei, veţi fi ca nişte zei pe pământ, e gelos pe voi. Deci falsifică imaginea lui Dumnezeu, aceasta e puterea diavolului şi seducţia lui, iar apoi este sigur şi faptul că oamenii se lasă impresionaţi de seducţia aceasta a creaţiei. Este foarte interesant ceea ce spune Scriptura cu privire la acestea: Femeia a văzut că pomul este bun la mâncare, frumos la vedere şi iscusit pentru a da înţelepciune şi putere. Deci, cele trei lucruri pe care a vrut omul să I le fure lui Dumnezeu. E bun la mâncare — *mâncând din acest pom, veţi fi ca Dumnezeu*, deci veţi fi veşnici, veţi fi ca Dumnezeu, deci *veţi şti toate, veţi putea toate, veţi cunoaşte binele şi răul, veţi avea atotştiinţă, veţi avea atotputernicie şi veţi avea şi veşnicie pentru că v-o veţi lua voi pentru că Dumnezeu v-o ţine în rezervă şi nu voieşte să v-o dea pentru că e gelos pe voi.* Aceasta era imaginea indusă de diavol. Şi vedem catastrofa care se produce, dar şi atunci Îl vedem pe Dumnezeu bun şi milostiv. Pentru că nu-i blestemă pe ei, care au căzut, îl blestemă pe şarpe, blestemă pământul, iar după aceea vine pedeapsa pe care o ştim cu toţii: bărbatului îi spune: *Muncitor, ai vrut să fii stăpân şi vei*

fi sclavul pământului, va trebui să munceşti în osteneli; *femeie, ai vrut să fii împărăteasă şi crăiasă a lumii fără Dumnezeu, iată că vei naşte în dureri, vei fi stăpânită, vei fi atrasă de bărbatul tău şi el te va stăpâni*. Iar şarpele a primit blestemul. Dar urmează şi binecuvântarea care va veni, că va veni Cineva din sămânţa femeii şi Acesta, cum spune de fapt textul ebraic, nu aceasta-sămânţa, ci Acesta, adică Cel care va veni din sămânţă îţi va zdrobi capul, iar tu Îi vei înţepa călcâiul.

Toată această dramă, cum spuneam, s-a petrecut în ziua a şasea, în ceasul al şaselea, iar toate aceste lucruri trebuie să ne aducă aminte că, dacă Adam şi cu Eva au pierdut raiul şi-au pierdut haina şi au ajuns goi, şi-au pierdut darul înfierii din Dumnezeu şi au fost scoşi din rai, în ziua şi în ceasul al şaselea, pe Cruce, Altcineva, un Nou Adam este Cel Care deschide din nou oamenilor uşile raiului prin Crucea Sa. El Care Se face gol şi moare gol răstignit pe Cruce, a cărui palmă este pedepsită ea, în locul palmelor oamenilor. Deci este extrem de importantă această asociere plină de sensuri şi de înţelesuri. În ziua şi în ceasul al şaselea în care Adam şi Eva au căzut, Mântuitorul, pe Golgota, ne deschide nouă uşile raiului. Toată această poveste a noastră se joacă într-un fel între cei doi Adami: între Adamul şi Eva din vechime, dar pe care îi purtăm împreună în noi înşine cu toţii, căci orice om este Adam şi orice femeie este o Evă, povestea lor o purtăm în noi înşine, dar Dumnezeu, din mila Lui, ne-a dat puterea să ieşim din această poveste a căderii pentru că ne dă un nou început, ne dă o nouă şansă de a ne întoarce în grădina raiului prin Noul Adam care este Domnul nostru Iisus Hristos şi prin noua Evă care este Maica Sa Sfântă.

Să fim vrednici de această taină a mântuirii noastre şi să fim atenţi la lucrurile prin care cădem, mai cu seamă acum, când păşim cu toţii pe calea postului, calea mântuirii, calea ieşirii din căderea lui Adam şi a Evei şi a întoarcerii noastre spre Adamul cel Nou şi Eva cea Nouă, în veci. Amin.

Duminica 1 din Post (a Ortodoxiei)

13 martie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„În vremea aceea a vrut Iisus să meargă în Galileea şi l-a găsit pe Filip şi i-a zis: vino după Mine! Iar Filip era din Betsaida, din oraşul lui Andrei şi al lui Petru. Filip l-a găsit pe Natanael şi i-a zis: am găsit pe Acela despre care a scris Moise în Lege şi au scris prorocii, pe Iisus, fiul lui Iosif din Nazaret. Natanael însă i-a zis: oare, din Nazaret poate să iasă ceva bun. Şi Filip i-a răspuns: vino şi vezi. Iisus l-a văzut pe Natanael şi i-a zis despre el: cu adevărat israelit în care nu este vicleşug! Natanael L-a întrebat: de unde mă cunoşti? Iar Iisus, răspunzând, i-a zis: mai înainte să te cheme Filip, te-am văzut când erai sub smochin. I-a răspuns Natanael şi I-a zis: Rabbi, Tu eşti Fiul lui Dumnezeu, Tu eşti Împăratul lui Israel. Răspuns-a Iisus şi i-a zis: pentru că ţi-am spus că te-am văzut sub smochin, crezi? Mai mari decât acestea vei vedea. Apoi a zis: adevărat, adevărat vă spun, că veţi vedea de acum cerurile deschizându-se şi îngerii lui Dumnezeu suindu-se şi coborându-se peste Fiul Omului”. (Ioan 1, 43-51)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Iată-ne în această duminică într-un prim popas duhovnicesc în calea celor patruzeci de zile de suflet mântuitoare, aşa cum le numesc rugăciunile Bisericii şi cântările stranei, cale binecuvântată pentru sufletele şi trupurile, minţile şi inimile noastre, în care nădăjduim cu toţii să ne putem pregăti, aşa cum se cuvine, să întâmpinăm praznicul Răstignirii şi Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Sunt patruzeci de zile de post şi de pregătire specială. Patruzeci de zile în care, în care trebuie să ne înfrânăm de la bucate, dar să nu ne înfrânăm de la cuvântul lui Dumnezeu; sunt patruzeci de zile în care suntem lăsaţi să retrăim în sufletele şi în minţile noastre situaţia oamenilor de dinainte de venirea Domnului nostru Iisus Hristos, deci situaţia celor care aveau doar o nădejde, nu aveau încă certitudinea venirii şi prezenţei lui Dumnezeu. Situaţia umanităţii ieşite şi izgonite, mai bine zis care s-a scos pe ea însăşi din grădina raiului şi care aştepta, nădăjduia, mai mult sau mai puţin, desigur, sau în orice caz, mai puţin limpede, venirea cuiva care să deschidă cumva omului uşa din acel spaţiu, din acel loc binecuvântat care era locul raiului, locul comuniunii, al iubirii şi al prieteniei dintre Dumnezeu şi om, dintre oameni, dintre ei şi firea lucrurilor înconjurătoare. O nostalgie pe care omul a păstrat-o şi o păstrează oricât de întunecată de păcat sau de alte rătăciri ale minţii i-ar fi viaţa. Şi suntem chemaţi să retrăim toată această perioadă imensă şi îndelungată a umanităţii, a rătăcirii în aşteptarea lui Dumnezeu şi în aşteptarea celui care deschide uşa raiului.

Şi cel care a deschis uşa raiului închisă oarecând de strămoşii noştri Adam şi Eva, a fost Domnul nostru Iisus Hristos şi a făcut-o cu o cheie în formă de cruce, a făcut-o pe Golgota. De aceea, tot acest pelerinaj al nostru de patruzeci de zile, de şase săptămâni,

liturgic vorbind, în care călătorim de la îndepărtarea noastră de la Pomul Vieţii, pentru că am preferat pomul cunoştinţei binelui şi răului, până la răstignirea şi învierea Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos în care şi în El şi apoi în Biserică, avem din nou apropierea şi împărtăşirea din pomul vieţii sădit de Dumnezeu în mijlocul raiului; deci în tot acest pelerinaj suntem însoţiţi de cuvântul lui Dumnezeu zi de zi; se citeşte în fiecare seară cuvinte din Vechiul Testament. E o perioadă specială, e o perioadă deosebită din acest punct de vedere.

Şi în mijlocul acestui parcurs de patruzeci de zile avem duminica Crucii. Deci, sunt şase săptămâni. Ca să recapitulăm, trebuie să ştim (dacă facem un drum, nu-l facem aiurea, nu-l facem fără busolă; acest drum e balizat, e marcat liturgic de Sfinţii Părinţi şi de Biserica noastră Ortodoxă cum poate nici o altă tradiţie religioasă sau culturală nu a ştiut să o facă. Acest drum e marcat, e marcat zi de zi de câte un cuvânt din cartea Faceri — în fiecare seară, mă refer — şi din Cartea Pildelor lui Solomon. Zi de zi le avem). Dar pe lângă aceste patruzeci de zile, în mijlocul lor se află Duminica Sfintei Cruci. Deci în post avem lemnul, pomul cunoştinţei binelui şi răului şi pomul vieţii, la început, în mijlocul postului avem Crucea, în Duminica a treia, după care mai vin alte trei duminici şi ne apropiem de taina Crucii de pe Golgota. Deci în mijlocul postului se află taina Crucii. Aşadar postul este împărţit în două de Crucea Domnului nostru Iisus Hristos: avem primele trei săptămâni şi avem celelalte trei săptămâni care urmează după taina aceasta a Crucii, după duminica Crucii. Primele, aceste trei duminici, par să aibă o tematică teologică (dacă ne uităm în calendar cu toţii, ca să ştim de ce venim la biserică): prima duminică, cea în care suntem, este numită a Ortodoxiei. Ea se prelungeşte în Duminica a doua, duminica următoare, într-o altă duminică a ortodoxiei, duminica zisă a Sfântului Grigorie Palama, după care vine duminica centrală, de mijloc, Duminica Crucii, după care vin alte două duminici, care de data asta nu mai sunt dogmatice, cum s-ar spune, sau teologice, ci sunt duminici ale ascezei, ale pustnicilor: sunt duminicile Sfântului Ioan Scărarul şi a Cuvioasei Maicii noastre Maria Egipteanca. Deci Postul e împărţit oarecum în două, dacă privim din punctul de vedere al duminicilor, deci al celor 6 popasuri pe care le avem pe calea celor patruzeci de zile; cum spuneam, nu călătorim la întâmplare, nu? Călătorim pe un drum marcat. Deci primul marcaj, prima bornă de drum este duminica de astăzi, Duminica Ortodoxiei. Urmează Duminica a doua a Ortodoxiei, săptămâna viitoare. Şi avem primele trei săptămâni, după cum spuneam, teologice, dogmatice, după care urmează trei săptămâni ascetice.

Dar am putea spune, fără să ne înşelăm, că de fapt tot Postul Mare este o sărbătoare a Ortodoxiei. Tot postul este o sărbătoare a Ortodoxiei şi ar trebui să fie şi a ortodocşilor. Şi, aşa cum ne-a spus Mântuitorul duminica trecută, trebuie ca noi, creştinii, cei ai lui Hristos, trebuie să postim, nu smolindu-ne feţele, nu punându-ne cenuşă în cap şi alte manifestări exterioare, ci trebuie să ne spălăm faţa, să ne ungem părul capului şi să postim ca nişte preoţi, pentru că postul nostru este o slujire, este o liturghisire. Postul este o intrare în taina lui Dumnezeu, este o apropiere a noastră de Dumnezeu, e o bogăţie atât de copleşitoare şi plină de sensuri.

Spuneam că tot Postul Mare este de fapt o sărbătoare a Ortodoxiei, deşi numai duminica de astăzi se numeşte Duminica Ortodoxiei. Şi, desigur, duminica Ortodoxiei, aşa cum ştim cu toţii şi cum am auzit cântându-se la strană, ea aniversează şi prăznuieşte în fiecare an un eveniment petrecut pe la anul 843, un eveniment care a marcat biruinţa definitivă a credinţei ortodoxe în Constantinopol, în marea cetate creştină a Evului Mediu, biruinţa ortodoxiei care a constat în biruinţa icoanelor. Faptul că creştinii bizantini, după 120 de ani de prigoană şi de biruinţă, (nu a fost uşor, aproape 100 de ani a durat această persecuţie a icoanelor şi această luptă dintre statul bizantin şi monahi şi femei pe de o parte, şi simpli credincioşi care nu au vrut să renunţe la sfintele icoane şi împăraţi care au vrut să scoată icoanele Mântuitorului Hristos şi ale Maicii Domnului şi să pună în locul lor imaginile lor, crezând că în felul acesta ar fi mai aproape de credinţa biblică pentru că împăraţii aceia luptau cu islamul, luptau cu mahomedanii, iar aceştia ne acuzau pe noi, creştinii, că am fi, chipurile, idolatri, că ne-am închina la icoane. Iar atunci împăraţii au spus: Nu! Nu trebuie să ne acuze; noi avem credinţa cea adevărată, noi avem autoritatea Ortodoxiei; nu pot să ne acuze oamenii aceştia de idolatrie şi politeism. Lucrurile erau ceva mai complicate, nu voi intra în toate aceste detalii, care poate că sunt interesante, dar nu ne privesc chiar în mod nemijlocit. A rămas memoria acelui eveniment care a fost un eveniment atât de triumf, pe de o parte, dar şi de penitenţă, pentru că vă daţi seama, un stat întreg, o capitală întreagă, a trăit o sută de ani în opoziţie faţă de Hristos şi faţă de icoane. Iar în acea duminică s-a întâmplat un eveniment cu totul special: Dumnezeu a întors tot acest stat de la persecuţia ortodocşilor prin Împărăteasa Teodora şi a avut loc un eveniment din acela, aşa cum mai încearcă astăzi unii să îl mai reactualizeze, ca să ne dăm seama cum au trăit bizantinii acel eveniment, şi liturgic vorbind. Toată cetatea s-a adunat de cu seara, la biserica Maicii Domnului zisă Vlaherne, care era în afara zidurilor Constantinopolului. Se făcea priveghere de toată noaptea — la care a asistat într-o primă parte inclusiv familia imperială — după care dimineaţa, tot oraşul, încolonat, străbătea tot Constantinopolul, ca la cinci kilometri de mers pe jos, cu icoanele în braţe, pentru prima dată după sute de ani şi ajungeau la Sfânta Sofia, catedrala care era din nou ocupată după sute de ani sau decenii de către ortodocşi. Era un eveniment în acelaşi timp de penitenţă şi de triumf. Era o pocăinţă, o cerere de iertare: Doamne, noi care am fost cetatea cea mai mândră a lumii creştine, am ajuns să fim în afara Ortodoxiei, iată că ne întoarcem la Ortodoxie. Iată că Dumnezeu ne dă înapoi marea catedrală a Înţelepciunii lui Dumnezeu pentru Ortodoxie. Ce bucurie de aceasta a pocăinţei… o pocăinţă bucuroasă şi o bucurie din aceasta plină de lacrimi, pentru că părinţii celor care participau la acest eveniment, erau desigur cei care mai rupseseră, mai distruseseră icoanele doar cu câţiva ani mai în urmă. Şi bucuria cea mare a fost că dacă avem icoane, avem Ortodoxie. Şi asta este foarte adevărat: nu există Ortodoxie fără icoane.

Dar putem să ducem lucrurile ceva mai adânc şi să spunem că Ortodoxia adevărată şi erezia adevărată sunt mult mai adânci decât lumea bizantină, decât lumea aceasta care ne-a marcat pe noi de fapt, pe toţi creştinii ortodocşi. Prima erezie şi pe primul mare

eretic l-am văzut vineri la citirea din Paremii, când s-a citit din Facere, capitolul III, episodul căderii lui Adam , a protopărinţilor noştri. Primii ortodocşi trebuiau să fie Adam şi Eva. Şi ei au căzut pentru prima dată din Ortodoxie, adică din dreapta slujire a lui Dumnezeu, prin păcat, prin ispita diavolului, prin ispita şarpelui. Şarpele a fost primul eretic. A fost primul şi datorită şarpelui, primii eretici n-a fost nici Arie, n-a fost nici, mai ştiu eu, Eutihie şi toţi ceilalţi pe care după aceea bizantinii au făcut liste şi pomelnice cu ereticii, iar la Sfânta Sofia, îi citeau duminica spunând anatema pentru toţi: Arie, Nestorie, Eutihie şi toţi ceilalţi. Veşnică să fie pomenirea sfinţilor, împăraţilor noştri ortodocşi şi aşa mai departe. Deci încercau oarecum să se şi disculpe, pentru că strămoşii lor fuseseră ereticii, nu?, dar în acelaşi timp să mărturisească o adeziune: erezia este mult mai departe. Primul eretic o fi fost el, Arie, în istoria Bisericii (dar nici el nu a fost primul, ci au fost alţii — îi pomenesc încă primele scrieri ale Noului Testament). Primul eretic a fost satana, a fost şarpele şi primii eretici au fost strămoşii noştri, protopărinţii Adam şi Eva. Noi ne gândim astăzi despre păcatul şi căderea lor că a fost căderea venită prin mâncare. Aşa ne spune, într-adevăr şi cărţile de cult şi aşa a şi fost. Dumnezeu le-a spus: vă dau toţi pomii din care să mâncaţi, numai din acela să nu mâncaţi, că dacă veţi mânca din acela veţi muri cu moarte. Şi se spune că Eva, iar apoi Adam au mâncat din pomul cunoştinţei binelui şi răului şi şi-au ales pentru ei moartea şi izgonirea din Rai. Deci păcatul ar sta în neascultare de Dumnezeu şi ascultare de şarpe, şi în al doilea rând în mâncare ilicită, în mâncare fără voia lui Dumnezeu prin faptul că Eva şi Adam îşi întind mâna spre un pom pe care Dumnezeu îl opreşte, nu pentru că era interzis, ci pentru că a vrut să le pună ascultarea la încercare, să vadă dacă ascultă mai mult de El sau ascultă mai mult de pomi, sau de şerpi, sau mai ştiu eu, de toate vietăţile care erau prin grădină. Şi spune că păcatul e neascultare şi mâncare şi este foarte adevărat, pentru că aşa şi este. De aceea postim în Postul Mare ca să dovedim că punem ascultarea de cuvântul lui Dumnezeu mai presus de mâncare. Dar pentru a argumenta că Postul Mare este o sărbătoare şi o celebrare a Ortodoxiei, aşa cum am mai spus, aş spune că păcatul strămoşilor noştri şi prin ei, păcatul nostru al tuturor este nu numai neascultarea de Dumnezeu şi mâncarea şi alipirea de lucrurile pământeşti într-o înţelegere mai simplă, ci păcatul este şi al minţii, este şi erezie. Iar prima erezie a fost în rai, a fost cea a diavolului, a şarpelui, dar care s-a înrădăcinat şi s-a cuibărit în minţile lui Adam şi a Evei.

Şi de ce spun erezie? Erezie înseamnă să ai o imagine distorsionată, o imagine falsă despre Dumnezeu. Păi, lucrul acesta l-a făcut pentru prima dată şarpele. Şarpele a fost primul eretic pentru că a schimonosit chipul lui Dumnezeu. A spus că Dumnezeu e gelos pe oameni, Dumnezeu nu vrea să îi lase pe oameni să mănânce din pomi pentru că ştie că dacă vor mânca oamenilor li se vor deschide ochii, vor fi ca Dumnezeu, vor cunoaşte binele şi răul şi Dumnezeu e gelos pe oameni, nu-i iubeşte pe oameni. Aceasta este prima şi cea mai mare erezie: schimbarea imaginii lui Dumnezeu. Adică, Dumnezeu, dintr-un Părinte iubitor, creator şi purtător de grijă de oameni şi de făpturile Lui devine un Dumnezeu gelos care e ostil celor pe care îi creează. La ce bun, mă întreb, s-o

mai fi chinuit Dumnezeul acela gelos să îi creeze pe oameni, dacă vroia să îi oprească, dacă era atât de gelos, nu trebuia, pur şi simplu să îi facă, nu? Deci era suficient acest lucru. Dar imaginea aceasta a diavolului despre Dumnezeu, icoana aceasta falsă, schimonosită, a pătruns în mintea lui Adam şi Eva şi într-un fel ne bântuie pe toţi până acum. Şi numai Hristos este primul care a încercat şi a reuşit să aducă ceea ce noi numim generic mântuire. Sigur că şi mântuirea înseamnă eliberare din robia păcatului şi a morţii. Dar Hristos ne aduce în primul rând ca Noul Adam, ne restituie icoana lui Dumnezeu, chipul lui Dumnezeu şi chipul omului cu adevărat. De aceea, creştinii au ştiut din totdeauna că icoana este echivalentă cu Ortodoxia. Pentru că este destul să ne uităm la chipul Domnului nostru Iisus Hristos ca să vedem în El chipul lui Dumnezeu, faţă de Dumnezeu şi faţă de om adevărat. Este o Evanghelie tăcută, este o descoperire făcută în linişte. În icoană — şi mă refer doar la icoana ortodoxă, nu la orice fel de tablou, nu orice fotografie este icoană, pentru că icoana este făcută în rugăciune, icoana este făcută după canoane, icoana este teologie, nu-i nici pictură, nu-i lucru omenesc, e descoperirea tainei lui Dumnezeu; de aceea, pe faţa lui Iisus vedem faţa lui Dumnezeu, dar şi faţa omului. Îl vedem şi pe Dumnezeu cum e, adică bunătatea, blândeţea, tristeţea Lui infinită pe care o are privindu-ne în felul în care ne ducem vieţile, dar vedem şi cum trebuia să fie omul, îl vedem şi pe Noul Adam. Deci, cine se uită la icoană vede chipul ortodox, imaginea adevărată a lui Dumnezeu şi imaginea adevărată a omului; deci cum e Dumnezeu şi cum trebuie să fie omul. De aceea, spun, în icoană e Ortodoxie.

Dar mai e un lucru pe care iarăşi îl uităm. Deci, care este prima erezie şi unde apare Ortodoxia? Ortodoxia creată să fie în rai, dar în rai a intrat erezia, erezia şarpelui, iar noi ne-am intoxicat de această erezie care ne-a falsificat imaginea şi ne-o falsifică până şi acum pentru că majoritatea oamenilor nu vin la biserică, nici chiar cei care se numesc ortodocşi, dar sunt creştini anonimi. Aceasta este la modă astăzi, nu? Adică poţi să fii al lui Hristos şi să nu vii la biserică; poţi să fii al lui Hristos, dar să îţi fie ruşine de numele Lui; poţi să fii al lui Hristos dar să nu posteşti, poţi să fii al lui Hristos şi să nu te rogi şi să vii din când în când, ocazional, să Îi mai ceri tot felul de favoruri, mai ales când eşti în dificultate. Deci, ortodoxia trebuie trăită, Ortodoxia trebuie asumată; Ortodoxia este Hristos, deci unire cu Iisus Hristos. Dacă vrem să fim ortodocşi trebuie să fim mândri de numele lui Iisus Hristos, dar şi de chipul Lui.

Şi mai e un lucru cu care vreau să închei. Să nu credeţi că Ortodoxia este scrisă numai pe faţa lui Iisus Hristos! Ortodoxia este scrisă pe feţele noastre ale tuturor. Pentru că nu numai Hristos este chipul lui Dumnezeu — iar în greceşte chip se numeşte icoană. Aşa spune Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Coloseni: *Iisus Hristos care este icoana Dumnezeului Celui nevăzut*. Iisus e icoană, chip viu al lui Dumnezeu. Dar Moise, în cartea Facerii nu a spus acelaşi lucru? şi l-am auzit miercuri seară la liturghia darurilor în paremie zicând: Şi a făcut Dumnezeu pe un om din ţărână şi l-a făcut, spune în greceşte, după icoana lui Dumnezeu, ca şi icoana lui Dumnezeu. Noi toţi suntem icoane vii ale lui Dumnezeu şi trebuie să ne arătăm Ortodoxia. Nu numai citind nu ştiu ce mărturisiri de credinţă sau chiar proclamând nu ştiu ce sinodicoane (e bine să le zici

şi pe acelea!), trebuie să ne arătăm ortodoxia pe chipurile şi pe feţele noastre. De aceea postim, pentru ca feţele noastre să se lumineze. Tot postul este o trăire şi o celebrare a Ortodoxiei pentru că prin post ne întoarcem la adevărata faţă a lui Dumnezeu care este nu pe chipurile idolilor păgânismului, nici pe feţele fotografiilor şi pe toate imaginile chat-urilor şi internetului, nu-l găsim pe Dumnezeu, ci numai pe chipul Domnului nostru Iisus Hristos din biserică, din faţa Sfântului Altar — acolo este faţa Lui, chipul Lui care ne priveşte. El ne priveşte pe noi ca să trezească în noi aceeaşi faţă, acelaşi chip. Noi toţi trebuie să fim icoane vii ale lui Dumnezeu. Trebuie să ne arătăm Ortodoxia, cum spuneam, în adevărata ei strălucire, prin postire, prin rugăciune, prin cufundare în taina chipului Domnului nostru Iisus Hristos. Nimeni nu poate să spună că e ortodox dacă nu posteşte, dacă nu se roagă, iar când posteşte şi când se roagă, să se ştie că faţa fiecărui creştin devine asemenea feţei lui Iisus Hristos şi a Maicii Domnului. Orice om în momentul în care se roagă să ştie că deasupra lui se aprinde lumina nezidită a lui Dumnezeu şi pe faţa fiecăruia dintre noi apare icoana aceea, chipul după care ne-a creat Dumnezeu în grădina raiului. Chipul pe care îl vom avea cu toţii în grădina raiului care ni s-a închis în Cartea Facerii, dar ni se deschide în cartea Apocalipsei, pe ultima pagină a Bibliei. Şi raiul e în Biserică, iubiţi credincioşi! Aici este raiul; aici avem pomul vieţii; aici este Domnul nostru Iisus Hristos sub chipul cuvântului Său, sub chipul trupului Său şi sub chipul feţei Sale sfinte. Aici suntem în rai, dar în rai trebuie să trăim altfel decât cum au trăit strămoşii noştri. Raiul Bisericii este raiul postului. De aceea spuneam că Postul Mare este cea mai frumoasă perioadă a anului. Postul este cea mai luminată, într-un fel, dacă îl luăm în serios, nu altfel — măcar aşa cum îl iau musulmanii care respectă cele treizeci de zile de ramadam şi sunt mândri de asta, iar nu creştinii şi ortodocşii noştri anonimi, pe care nici nu-i vedem la biserică şi nici de postire nu se alipesc în aceste patruzeci de zile şi nu sunt mândri de această Ortodoxie şi nu ştiu ce pierd. Pentru că postind în Biserică — adică nu postind acasă, ci participând la sfintele slujbe şi ascultând cuvântul lui Dumnezeu — aşa se aprinde pe feţele noastre ale tuturor chipul acela nevăzut şi aşa realizăm Ortodoxia cea adevărată.

Se încheie astăzi Duminica Ortodoxiei cu seara de astăzi, dar toate cele patruzeci de zile ale postului sunt trăirea Ortodoxiei şi dorinţa noastră, a tuturor, ca prin postire, prin rugăciune, prin liturghisire, prin schimbarea vieţii noastre, feţele noastre să fie asemenea feţei pline de slavă pe care o vedem în icoanele pe care astăzi, creştinii le venerează şi le cinstesc cu mai multă osârdie. Unii, iată, prin pelerinaje, plimbă icoanele prin oraşe şi prin sate, sau mai ştiu eu. E bun şi lucrul acesta. Dar să ne plimbăm icoanele din sufletele noastre aşa cum trebuie, că marile icoane ale lui Dumnezeu suntem noi înşine. Fiecare dintre noi ar trebui să fie o icoană; fiecare dintre noi să fim o întrupare a Ortodoxiei; Ortodoxia nu ceva din afara noastră, ne priveşte pe noi înşine.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere şi înţelepciune şi har să străbatem calea postului cu chipul slavei Domnului nostru Iisus Hristos în inimi, în veci. Amin.

Miercuri în săptămâna 2-a din Post

16 martie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Paremii:

„Apoi a făcut Domnul Dumnezeu lui Adam şi femeii lui îmbrăcăminte de piele şi i-a îmbrăcat. Şi a zis Domnul Dumnezeu: „Iată Adam s-a făcut ca unul dintre Noi, cunoscând binele şi răul. Şi acum nu cumva să-şi întindă mâna şi să ia roade din pomul vieţii, să mănânce şi să trăiască în veci!...” De aceea l-a scos Domnul Dumnezeu din grădina cea din Eden, ca să lucreze pământul, din care fusese luat. Şi izgonind pe Adam, l-a aşezat în preajma grădinii celei din Eden şi a pus heruvimi şi sabie de flacără vâlvâitoare, să păzească drumul către pomul vieţii. După aceea a cunoscut Adam pe Eva, femeia sa, şi ea, zămislind, a născut pe Cain şi a zis: „Am dobândit om de la Dumnezeu”. Apoi a mai născut pe Abel, fratele lui Cain. Abel a fost păstor de oi, iar Cain lucrător de pământ. Dar după un timp, Cain a adus jertfă lui Dumnezeu din roadele pământului. Şi a adus şi Abel din cele întâi-născute ale oilor sale şi din grăsimea lor. Şi a căutat Domnul spre Abel şi spre darurile lui, iar spre Cain şi spre darurile lui n-a căutat. Şi s-a întristat Cain tare şi faţa lui era posomorâtă. Atunci a zis Domnul Dumnezeu către Cain: „Pentru ce te-ai întristat şi pentru ce s-a posomorât fata ta? Când faci bine, oare nu-ţi este faţa senină? Iar de nu faci bine, păcatul bate la uşă şi caută să te târască, dar tu biruieşte-l!” După aceea Cain a zis către Abel, fratele său: „Să ieşim la câmp!” Iar când erau ei în câmpie, Cain s-a aruncat asupra lui Abel, fratele său, şi l-a omorât. Atunci a zis Domnul Dumnezeu către Cain: „Unde este Abel, fratele tău?” Iar el a răspuns: „Nu ştiu! Au doară eu sunt păzitorul fratelui meu?” Şi a zis Domnul: „Ce ai făcut? Glasul sângelui fratelui tău strigă către Mine din pământ. Şi acum eşti blestemat de pământul care şi-a deschis gura sa, ca să primească sângele fratelui tău din mâna ta. Când vei lucra pământul, acesta nu-şi va mai da roadele sale ţie; zbuciumat şi fugar vei fi tu pe pământ”. Şi a zis Cain către Domnul Dumnezeu: „Pedeapsa mea este mai mare decât aş putea-o purta. De mă izgoneşti acum din pământul acesta, mă voi ascunde de la faţa Ta şi voi fi zbuciumat şi fugar pe pământ, şi oricine mă va întâlni, mă va ucide”. Şi i-a zis Domnul Dumnezeu: „Nu aşa, ci tot cel ce va ucide pe Cain înşeptit se va pedepsi”. Şi a pus Domnul Dumnezeu semn lui Cain, ca tot cel care îl va întâlni să nu-l omoare. Şi s-a dus Cain de la faţa lui Dumnezeu şi a locuit în ţinutul Nod, la răsărit de Eden. După aceea a cunoscut Cain pe femeia sa şi ea, zămislind, a născut pe Enoh. Apoi a zidit Cain o cetate şi a numit-o, după numele fiului său, Enoh. Iar lui Enoh i s-a născut Irad; lui Irad i s-a născut Maleleil; lui Maleleil i s-a născut Matusal, iar lui Matusal i s-a născut Lameh. Lameh şi-a luat două femei: numele uneia era Ada şi numele celeilalte era Sela. Ada a născut pe Iabal; acesta a fost tatăl celor ce trăiesc în corturi, la turme. Fratele lui se numea Iubal; acesta este tatăl tuturor celor ce cântă din chitară şi din cimpoi. Sela a născut şi ea pe Tubalcain, care a fost făurar de unelte de aramă şi de fier. Şi sora lui se chema Noe-

ma. Şi a zis Lameh către femeile sale: „Ada şi Sela, ascultaţi glasul meu! Femeile lui Lameh, luaţi aminte la cuvintele mele: Am ucis un om pentru rana mea şi un tânăr pentru vânătaia mea. Dacă pentru Cain va fi răzbunarea de şapte ori, apoi pentru Lameh de şaptezeci de ori câte şapte!" Adam a cunoscut iarăşi pe Eva, femeia sa, şi ea, zămislind, a născut un fiu şi i-a pus numele Set, pentru că şi-a zis: „Mi-a dat Dumnezeu alt fiu în locul lui Abel, pe care l-a ucis Cain". Lui Set de asemenea i s-a născut un fiu şi i-a pus numele Enos. Atunci au început oamenii a chema numele Domnului Dumnezeu". (Facere 3, 21 - 4,26)

„De cei batjocoritori El râde, iar celor smeriţi le dă har. Cei înţelepţi vor moşteni mărirea, iar cei nebuni vor avea parte de ocară. Ascultaţi, fiilor, învăţătura tatălui şi luaţi aminte să cunoaşteţi buna chibzuială, căci eu vă dau învăţătură bună: Nu părăsiţi povaţa mea. Căci şi eu am fost fecior la tatăl meu, singur, şi cu duioşie iubit la mama mea. Şi el mă învăţa şi-mi zicea: Inima ta să păstreze cuvintele inimii mele, păzeşte poruncile mele şi vei fi viu. Adună înţelepciune, dobândeşte pricepere! Nu le uita şi nu te depărta de la cuvintele gurii mele! Nu o lepăda şi ea te va păzi; iubeşte-o şi ea va sta de veghe. Iată începutul înţelepciunii: Agoniseşte înţelepciunea şi cu preţul a tot ce ai, capătă priceperea. Preţuieşte-o mult şi ea te va înălţa; ea te va ridica în slăvi dacă o vei îmbrăţişa. Ea va pune cunună de daruri pe capul tău şi te va împodobi cu diademă de mare cinste. Ascultă, fiul meu şi primeşte cuvintele mele şi anii vieţii tale se vor înmulţi. Eu te voi învăţa calea înţelepciunii şi te voi purta pe căile dreptăţii. Când vei merge, paşii tăi nu vor şovăi şi, chiar de vei alerga, nu te vei poticni. Ţine cu tărie învăţătura şi nu o părăsi, păzeşte-o căci ea este viaţa ta. Nu apuca pe calea celor fără de lege şi nu păşi pe drumul celor răi. Ocoleşte-o şi nu merge pe ea, treci pe alături şi du-te mai departe; Căci ei nu dorm până nu făptuiesc rău şi nu-i mai prinde somnul până nu fac pe cineva să cadă. Căci ei se hrănesc din pâine agonisită prin fărădelege şi beau vin dobândit prin asuprire. Calea dreptilor e ca zarea dimineţii ce se măreşte mereu până se face ziua mare; Iar calea celor fără de lege e ca întunericul şi ei nici nu bănuiesc de ce se pot împiedica. Fiul meu, ia aminte la graiurile mele; la poveţele mele pleacă-ţi urechea ta! Nu le scăpa din ochi, păstrează-le înlăuntrul inimii tale. Căci ele sunt viaţă pentru cei ce le pun în faptă şi doctorie pentru tot trupul omenesc. [...] Fiul meu, ia aminte la înţelepciunea mea şi la sfatul meu cel bun pleacă urechea ta, ca să-ţi poţi păstra judecata şi ca buzele tale să păzească ştiinţa. Nu te uita la femeia linguşitoare, căci buzele celei străine picură miere şi cerul gurii sale e mai alunecător decât untdelemnul, dar la sfârşit ea este mai amară decât pelinul, mai tăioasă decât o sabie cu două ascuţişuri. Picioarele ei coboară către moarte; paşii ei duc de-a dreptul în împărăţia morţii. Ea nu ia seama la calea vieţii, paşii ei merg în neştire, nici ea nu ştie unde. Fereşte-ţi calea ta de ea şi nu te apropia de uşa casei ei, şi acum, fiul meu, ascultă-mă şi nu te îndepărta de la cuvintele gurii mele. Ca să nu dai vârtutea ta altora şi anii tăi unuia fără de milă; Ca străinii să nu se îndestuleze de strădania ta şi ostenelile tale să nu treacă în casa altuia; ca să nu suspini la sfârşit, când trupul tău şi carnea ta vor fi fără de vlagă, şi să zici: „Pentru ce am urât

povaţa şi de ce inima mea a urgisit certarea? De ce nu am ascultat de îndemnul dascălilor mei şi spre cei ce mă învăţau n-am plecat urechea mea? Puţin a trebuit să nu mă nenorocesc, în plină adunare şi în mijlocul obştei". Bea apă din puţul tău şi din pârâiaşele care curg din izvorul tău. Să nu se risipească izvoarele tale pe uliţă, nici pâraiele tale prin pieţe. Binecuvântat să fie izvorul tău şi să te mângâi cu femeia ta din tinereţe. Cerboaică preaiubită şi gazelă plină de farmec să-ţi fie ea; dragostea de ea să te îmbete totdeauna şi iubirea ei să te desfăteze. Pentru ce, fiul meu, să te momească femeie străină şi tu să îmbrăţişezi sânul unei necunoscute? Căci cărările omului sunt înaintea Domnului şi El ia seama la toate căile lui. Cel fără de lege este prins în laţurile fărădelegilor lui şi de funiile păcatelor lui este înfăşurat. El va muri în păcatele lui şi de mulţimea nebuniei lui va pieri. Fiul meu, dacă te-ai pus chezaş pentru prietenul tău, dacă ai dat mâna pentru altul, atunci te-ai prins prin făgăduieli ieşite din gura ta şi te-ai legat prin cuvintele gurii tale. Fă dar, fiul meu, aceasta: o, izbăveşte-te. Şi fiindcă ai căzut în mâinile aproapelui tău, du-te şi cazi la picioarele aproapelui tău şi-l roagă". (Pilde 3, 34-4, 22; 5,1-6, 3)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Săptămâna aceasta, cea de-a doua din alergarea duhovnicească a Sfântului şi Marelui Post, aşa cum auzim din cuvintele însoţitoare din cartea Facerii, din cartea omului, în ultimă instanţă, pentru că facerea este cuprinsă doar în câteva capitole, după care cartea Facerii devine cartea omului, cartea noastră, de fapt. E cartea noastră ca fii ai lui Adam, ca fii al celui care trebuia să fie fiu al lui Dumnezeu şi a devenit fiu al neascultării şi ne-a tras pe noi în neascultarea şi în căderea lui. Ospătăm în aceste zile de post, avem hrană; mâncăm cuvintele lui Dumnezeu, cuvintele Scripturii, din această carte a Facerii şi cartea omului. Sunt cuvinte aspre, sunt cuvinte grele, dar povestesc despre istoria omului şi despre istoria noastră. Sunt povestiri despre om, cum i-ar fi plăcut unui gânditor român de mai acum cumva timp să spună. Sunt povestiri despre om şi despre firea lui, despre ceea ce trebuia să fie şi despre ceea ce a ajuns. Cum spuneam, am avut săptămâna trecută ce s-a încheiat a stat sub semnul facerii lumii, dar şi al căderii omului, a căderii lui Adam şi a Evei. Săptămâna aceasta este săptămâna fiilor lui Adam şi ai Evei. Ea se deschide şi se încheie oarecum, vom vedea vineri, pe o tonalitate deloc îmbucurătoare. Scriptura spune oamenilor adevărul nu numai despre Dumnezeu, dar spune şi adevărul despre om, despre noi înşine, în ultimă instanţă. De aceea cuvintele Scripturii, (să ne aducem aminte de Prorocul Iezechel ce spunea când a primit de la Dumnezeu cuvântul lui Dumnezeu într-o viziune, sub forma unei cărţi, a unui sul, pe care a început să-l mănânce. I-a spus: ia cuvântul Meu şi mănâncă-l Iezechele! Cum e, l-a întrebat Dumnezeu. Dulce şi amar! E dulce pentru că ne descoperă taina lui Dumnezeu, tainele cerului, dar este şi amar pentru că ne descoperă tainele noastre, ale tuturor. Scriptura ne dă în vileag pe noi înşine aşa cum suntem, aşa cum a ajuns firea noastră datorită lui Adam, a Evei, a fiilor lor a căror poveste şi istorie, într-un fel exemplară şi pilduitoare, într-un sens negativ, o purtăm cu toţii înscrisă în noi înşine. Ne-o arată şi Scriptura atât de frumos, dar pentru aceasta ar trebui să ne aducem aminte, să mai ştim

câte ceva din taina numelor acestor personaje, ce spun ele, în limba ebraică în care a fost scrisă Scriptura, şi de gesturile pe care le fac aceste personaje.

E povestea lui Adam, iar Adam am văzut că înseamnă ţărână, pământ roşu. Adam care se bucură când Dumnezeu o desprinde din coasta lui pe Eva şi se recunoaşte oarecum în ea şi îi dă şi un nume, e adevărat că i-l dă după cădere. Este un nume ironic, am putea spune. Un nume care arată că Adam nu a prea înţeles multe lucruri din căderea lui şi din expulzarea lui din grădina Edenului. După ce au fost izgoniţi afară, Adam oarecum s-a consolat, s-a mângâiat pentru că Îl pierduse pe Dumnezeu, dar avea femeia. Şi i-a dat şi un nume, un nume care arată orbirea lui spirituală şi duhovnicească şi înţelegerea lui pământească şi limitată, biologică, naturală, am putea spune. Îi dă nume femeii sale, Eva, *Hava,* care înseamnă în limba ebraică viaţă. Că ea va fi, chipurile, mama tuturor celor vii; ea va fi maica vieţii. Şi am văzut, la sfârşitul acestei pericope care s-a citit, ce tragică ironie. Fiul Evei, pentru că vedeţi, cum scrie şi Scriptura, la un moment dat, Adam chiar dispare din peisaj şi rămâne Eva. Spune că Adam a cunoscut-o pe femeia sa Eva şi a apărut primul lor născut, Cain, nume dat, aşa cum ne arată Scriptura de către Eva, Eva care a exclamat orgolioasă şi trufaşă: *Am dobândit un om de la Dumnezeu! Un bărbat de la Dumnezeu.* Nici nu mai ştii despre ce este vorba. Ce a dobândit Eva? Iar „Cain" tocmai aceasta înseamnă în limba ebraică, „dobânditul". Eva a dobândit un bărbat, aşa spune, de la Dumnezeu. Deci nu se mai ştie cine pe cine naşte, se confundă aici nişte planuri şi Eva, într-adevăr, confundă multe lucruri. Deci Cain este dobânditul ei. După care Scriptura spune că a mai cunoscut Adam pe Eva şi spune şi a născut un alt fiu. Nici o bucurie nu este prezentă de data aceasta! Nu mai apare nici un fel de strigăt triumfător, de jubilaţie, în ultimă instanţă: a născut un alt fiu, şi i s-a pus numele de Abel. „Abel" în limba evreiască înseamnă „slăbiciune", înseamnă „fragilitate". Ecclesiastul când spune faimosul acela verset „*Habel habalim hacol habel*" — „*slăbiciunea slăbiciunilor, toate sunt slăbiciuni*", la noi s-a tradus prin deşertăciune, sensul ebraic este de fragilitatea fragilităţilor, toate sunt fragilităţi. A apărut deci, s-a născut şi Abel, un neputincios, un slăbănog, nu se compara cu primul ei născut, care era dobânditul ei, bărbatul ei, căci aşa spune: „*Am dobândit bărbat de la Dumnezeu*". Şi vedem că a avut al doilea copil, care, în ultimă instanţă, e acolo şi el pe locul doi, este şi acolo o slăbiciune tolerată si îngăduită. Şi Dumnezeu, vedem că, face un lucru total împotriva Evei. Amintesc încă o dată că Adam dispare din peisaj; interesant; nu mai apare. Deci e o poveste care se consumă între mamă şi fii de fapt. O paternitate umană absentă. Şi, Cain, cu gelozia lui de favorit al mamei lui şi neînţelegând ce mai caută slăbănogul ăla, că şi poartă numele de slăbănog, pe lângă el. Şi, mai mult, să vadă că atunci când aduc ei o ofrandă lui Dumnezeu, să vadă că Dumnezeu se uită mai mult la jertfa slăbănogului, nu?! Cum să tolereze el, răsfăţatul mamei, privilegiatul ei, această detronare pe care Dumnezeu o face. Deci Dumnezeu pedepseşte trufia lui Cain, dar trufia lui Cain vine de fapt din trufia şi din lăudăroşenia Evei. Copiii plătesc păcatele şi nedesăvârşirile părinţilor lor. Dar Dumnezeu, cum spuneam, ia partea celui slab. Spre marea indignare a răsfăţatului care răspunde aşa cum am spus şi îl vedem săptămâna

aceasta a doua, cum de fapt noi tot vorbim la catehism, pe urmele unui părinte din Apus, vorbim despre păcatul originar. NU ESTE UN SINGUR PĂCAT ORIGINAR! Este o cascadă de păcate. Acest păcat originar se consumă într-o succesiune de căderi, pentru că după atingerea fără binecuvântare din pom şi izgonirea din rai şi din neascultarea faţă de cuvântul lui Dumnezeu, iată că vine cea de-a doua cădere: căderea în crimă, căderea în gelozie, în ură. Deşi, dacă aţi fost atenţi aţi văzut că Dumnezeu este ca un duhovnic, e ca un părinte duhovnicesc cu Cain şi îi spune: *Atenţie, Cain, că urcă în tine gândul rău, stăpâneşte-l că te târăşte*! Îi spune ca un părinte duhovnicesc la scaunul de îndrumare al spovedaniei: *Atenţie, domoleşte-ţi gândurile, poţi să le stăpâneşti*! Dimpotrivă, Cain se posomorăşte şi face ceea ce face, crima aceea odioasă, prima crimă. Dialogul acela impertinent al lui Cain cu Dumnezeu: *Dar ce, cine sunt eu, păzitorul fratelui meu? De ce îmi ceri mie socoteală?* Atunci când Dumnezeu îi spune: *Ce ai făcut, Cain? Unde te afli*? Şi atunci spune Dumnezeu: *Pământul te va blestema*! Nu îl blestemă Dumnezeu; *Pământul acesta în care s-a scurs sângele fratelui tău, acela te blestemă, acela te va urmări*! Şi există o tradiţie foarte frumoasă, o tradiţie cu iz folcloric, dar foarte adevărată, care spune că până atunci, până la crima lui Cain, până la primul omor, pământul era transparent, era luminos. După crimă pământul s-a întunecat, a devenit negru ca să ascundă; şi-a ascuns pământul faţa de la sângele primului om omorât pe nedrept. Iar Abel aici, deja ne trimite cu gândul la slăbănogul ucis pe nedrept, este o prefigurare deja a Domnului nostru Iisus Hristos şi a crimei odioase care a avut loc pe Golgota. Deja Abel prefigurează uciderea Mântuitorului.

Deci, să urmărim cu mare finețe lucrurile acestea, să reluăm textul sfânt în această săptămână. Deci, cum am spus, este un text profund inconfortabil. Un text profund neliniştitor, nu-l iubim, nu-l citim ca să învăţăm de aici; şi nu-l citim noi ca persoane, ca indivizi, vorbesc, dar nu-l citește o umanitate întreagă. De aceea fiecare generaţie repetă de fapt păcatul lui Adam şi Eva, fiecare generaţie îşi are Adamii şi Evele ei, îşi are Cainii şi Abelii ei. De aceea, pentru că nu gândim, nu ne uităm în oglinda Scripturii, chiar dacă nu ne convine, nu de alta, dar ca să nu mai repetăm noi, nepoţii şi strănepoţii, greşelile părinţilor şi protopărinţilor. Şi ceea ce urmează — nu mai este cazul să insist pentru că vom vedea şi vineri — este că din Cain urmează o descendenţă întreagă. Apar urmaşi mulţi. Oamenii atunci trăiau mult, cu sutele de ani. Şi, foarte interesant, vom vedea genealogiile la liturghia de vineri. Se înmulțește răul. După crima lui Cain vine lăudăroşenia şi „imnul acela de triumf” al răului care este al celui de-al şaptelea urmaş al lui, a lui Lameh, care ce face? Nu se mai mulţumeşte cu o singură femeie, ia două femei, este primul bigam, şi nu numai că ia două femei, ci se şi laudă că a omorât un bărbat pentru o rană şi pentru o vânătaie a ucis un copil. Acesta este al doilea poem care apare în Scriptură şi care este lăudăroşenia crimei. Lameh se laudă în faţa femeilor lui triumfător: Iată ce mare sunt eu, ce tare sunt! Vedem cum răul escaladează, răul creşte, răul se îngroaşă şi devine, nu de alta, devine civilizaţie. Pentru că oamenii, urmaşii lui Cain, descoperă metalele, descoperă meseriile, artele, toate acestea sunt produsul lui Cain şi al generaţiilor lui şi a celor care se nasc din ei. Răul se organizează,

răul devine civilizaţie, răul devine istorie, răul devine umanitate întreagă, aşa cum vom vedea în continuare.

Să călătorim şi noi în aceste zile, iubiţilor fraţi, cu aceste cuvinte grele, inconfortabile, dar pe care trebuie să le asumăm şi în amărăciunea lor, ca la capătul lor să ne bucurăm şi de dulceaţa lui Dumnezeu, în veci. Amin.

Vineri în săptămâna 2-a din Post

18 martie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Paremii:

„Iată acum cartea neamului lui Adam. Când a făcut Dumnezeu pe Adam, l-a făcut după chipul lui Dumnezeu. Bărbat şi femeie a făcut şi i-a binecuvântat şi le-a pus numele: Om, în ziua în care i-a făcut. Adam a trăit două sute treizeci de ani şi atunci i s-a născut un fiu după asemănarea sa şi după chipul său şi i-a pus numele Set. Zilele pe care le-a trăit Adam după naşterea lui Set au fost şapte sute de ani şi i s-au născut fii şi fiice. Iar de toate, zilele vieţii lui Adam au fost nouă sute treizeci de ani şi apoi a murit. Set a trăit două sute cinci ani şi i s-a născut Enos. După naşterea lui Enos, Set a mai trăit şapte sute şapte ani, şi i s-au născut fii şi fiice. Iar de toate, zilele lui Set au fost nouă sute doisprezece ani şi apoi a murit. Enos a trăit o sută nouăzeci de ani şi atunci i s-a născut Cainan. După naşterea lui Cainan, Enos a mai trăit şapte sute cincisprezece ani şi i s-au născut fii şi fiice. Iar de toate, zilele lui Enos au fost nouă sute cinci ani şi apoi a murit. Cainan a trăit o sută şaptezeci de ani şi atunci i s-a născut Maleleil. După naşterea lui Maleleil, Cainan a mai trăit şapte sute patruzeci de ani şi i s-au născut fii şi fiice. Iar de toate, zilele lui Cainan au fost nouă sute zece ani şi apoi a murit. Maleleil a trăit o sută şaizeci şi cinci de ani şi atunci i s-a născut Iared. După naşterea lui Iared, Maleleil a mai trăit şapte sute treizeci de ani şi i s-au născut fii şi fiice. Iar de toate, zilele lui Maleleil au fost opt sute nouăzeci şi cinci de ani şi apoi a murit. Iared a trăit o sută şaizeci şi doi de ani şi atunci i s-a născut Enoh. După naşterea lui Enoh, Iared a mai trăit opt sute de ani şi i s-au născut fii şi fiice. Iar de toate, zilele lui Iared au fost nouă sute şaizeci şi doi de ani şi apoi a murit. Enoh a trăit o sută şaizeci şi cinci de ani, şi atunci i s-a născut Matusalem. Şi a umblat Enoh înaintea lui Dumnezeu, după naşterea lui Matusalem, două sute de ani şi i s-au născut fii şi fiice. Iar de toate, zilele lui Enoh au fost trei sute şaizeci şi cinci de ani. Şi a plăcut Enoh lui Dumnezeu şi apoi nu s-a mai aflat, pentru că l-a mutat Dumnezeu. Matusalem a trăit o sută optzeci şi şapte de ani şi atunci i s-a născut Lameh. După naşterea lui Lameh, Matusalem a mai trăit şapte sute optzeci şi doi de ani şi i s-au născut fii şi fiice. Iar de toate, zilele lui Matusalem, pe care le-a trăit, au fost nouă sute şaizeci şi nouă de ani şi apoi a murit. Lameh a trăit o sută optzeci şi opt de ani şi atunci i s-a născut un fiu. Şi i-a pus numele Noe, zicând: „Acesta ne va mângâia în lucrul nostru şi în munca mâinilor noastre, la lucrarea pământului, pe care l-a blestemat Domnul Dumnezeu!” Şi a mai trăit Lameh, după naşterea lui Noe, cinci sute şaizeci şi cinci de ani şi i s-au născut fii şi fiice. Iar de toate, zilele lui Lameh au fost şapte sute cincizeci şi trei de ani şi apoi a murit. Noe era de cinci sute de ani, când i s-au născut trei feciori: Sem, Ham şi Iafet. Iar după ce au început a se înmulţi oamenii pe pământ şi li s-au născut fiice, fiii lui Dumnezeu, văzând că fiicele oamenilor sunt frumoase, şi-au ales dintre ele soţii, care pe cine a voit. Dar Domnul Dumnezeu a zis: „Nu va rămâne

Duhul Meu pururea în oamenii aceştia, pentru că sunt numai trup. Deci zilele lor să mai fie o sută douăzeci de ani!" În vremea aceea s-au ivit pe pământ uriaşi, mai cu seamă de când fiii lui Dumnezeu începuseră a intra la fiicele oamenilor şi acestea începuseră a le naşte fii: aceştia sunt vestiţii viteji din vechime. Văzând însă Domnul Dumnezeu că răutatea oamenilor s-a mărit pe pământ şi că toate cugetele şi dorinţele inimii lor sunt îndreptate la rău în toate zilele, I-a părut rău şi s-a căit Dumnezeu că a făcut pe om pe pământ. Şi a zis Domnul: „Pierde-voi de pe faţa pământului pe omul pe care l-am făcut! De la om până la dobitoc şi de la târâtoare până la păsările cerului, tot voi pierde, căci Îmi pare rău că le-am făcut"." (Facere 5,1 — 6,7)

„Fă dar, fiul meu, aceasta: o, izbăveşte-te. Şi fiindcă ai căzut în mâinile aproapelui tău, du-te şi cazi la picioarele aproapelui tău şi-l roagă. Nu da somn ochilor tăi, nici dormitare genelor tale. Şi te izbăveşte ca o căprioară din mâna vânătorului şi ca o pasăre din mâna păsărarului. Du-te, leneşule, la furnică şi vezi munca ei şi prinde minte! Ea, care nu are nici mai-mare peste ea, nici îndrumător, nici sfătuitor, îşi pregăteşte de cu vară hrana ei şi îşi strânge la seceriş mâncare. Sau mergi la albină şi vezi cât e de harnică şi ce lucrare iscusită săvârşeşte. Munca ei o folosesc spre sănătate şi regii şi oamenii de rând. Ea e iubită şi lăudată de toţi, deşi e slabă în putere, dar e minunată cu iscusinţa. Până când, leneşule, vei mai sta culcat? Când te vei scula din somnul tău? „Puţin somn, încă puţină aţipire, puţin să mai stau în pat cu mâinile încrucişate!" Iată vine sărăcia ca un trecător şi nevoia te prinde ca un tâlhar. Dar dacă nu vei lenevi, atunci va veni secerişul tău ca un izvor, iar lipsa va fi departe de tine. Omul de nimic, omul necinstit şi viclean umblă cu minciuna pe buze. Face cu ochiul, dă din picioare, face semne cu degetele. În inima lui e vicleşug, pururea se gândeşte la rău şi seamănă gâlceavă. Pentru aceasta fără de veste va veni peste el prăpădul, nimicit va fi dintr-o dată şi fără leac. Şase sunt lucrurile pe care le urăşte Domnul, ba chiar şapte de care se scârbeşte cugetul Său: Ochii mândri, limba mincinoasă, mâinile care varsă sânge nevinovat, inima care plănuieşte gânduri viclene, picioare grabnice să alerge spre rău, martorul mincinos care spune minciuni şi cel care seamănă vrajbă între fraţi. Păzeşte, fiule, povaţa tatălui tău şi nu lepăda îndemnul maicii tale. Leagă-le la inima ta, pururea atârnă-le de gâtul tău. Ele te vor conduce când vei vrea să mergi; în vremea somnului te vor păzi, iar când te vei deştepta vor grăi cu tine. Că povaţa este un sfeşnic bun şi legea o lumină, iar îndemnurile care dau învăţătură sunt calea vieţii. Ele te vor păzi de femeia vicleană, de limba cea ademenitoare a celei străine. Nu dori frumuseţea ei întru inima ta şi să nu te vâneze cu genele ei. Că femeia desfrânată umblă după o bucată de pâine, pe când femeia-soţie doreşte un suflet de mare preţ. Oare poate pune cineva foc în sânul lui, fără ca veşmintele lui să nu ardă? Sau va merge cineva pe cărbuni fără să i se frigă tălpile? Aşa este cu cel ce se duce la femeia aproapelui său: nimeni din cei ce se ating de ea nu va rămâne nepedepsit. Nimeni nu disprețuieşte un hoţ pentru că a furat ca să-şi astâmpere foamea; Dar când a fost prins, el dă înapoi înşeptit, întoarce tot ceea ce are în casa lui. Cel ce se desfrânează însă cu o femeie este lipsit de minte, se pierde pe el însuşi făcând astfel; el nu do-

bândeşte decât bătaie, iar ocara lui niciodată nu se şterge. Pizma trezeşte mânia omului defăimat şi el este fără milă în ziua răzbunării; el nu se uită la nici un preţ de răscumpărare, şi chiar când îi vei spori darurile, tot nu se îmblânzeşte". (Pilde 6,3-6,35)

Preacucernici părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Ne apropiem de sfârşitul celei de-a doua săptămâni din Sfântul şi Marele Post, iar cuvintele cu care ne împărtăşim, cuvintele pe care Biserica ni le pune înainte spre mâncare sunt cuvinte amare, sunt cuvinte grele, sunt cuvinte cumplite, aş putea spune, pentru că, aşa cum cred că sunteţi de acord şi nimeni nu poate, om fiind, să contrazică acest gând, este că în această citire scripturistică care s-a făcut, am putut să auzim cu toţii poate cuvântul cel mai greu şi cel mai cumplit din toate câte le cuprinde Sfânta Scriptură şi din toate pe care le-a spus vreodată Dumnezeu. Şi cuvântul cu care s-a încheiat această paremie, această pericopă din cartea Facerii, este un cuvânt cumplit, este un cuvânt dureros, este un cuvânt care cutremură, sigur, dacă este cine să se cutremure, dacă este inimă, dacă este minte care să nu se fi împietrit până într-atât, aşa cum s-a împietrit umanitatea născută din Eva şi din Adam.

Pentru că ceea ce am văzut şi ceea ce ne pune cartea Facerii în această a doua săptămână, cea de-a doua săptămână pe care am putea să o numim săptămâna fiilor Evei şi ai lui Adam, ne pune înainte o succesiune şi o escaladare a răului şi a căderilor omului. Pentru că nu a fost numai o cădere, ci vedem că a fost un proces de îndepărtare a oamenilor de la Dumnezeu. Dar ceea ce am putut să auzim cu toţii în această lectură minunată, dar care poate să ne pună răbdarea la încercare, pentru că toată această paremie s-a prezentat sub forma unui şirag, a unui pomelnic de nume. S-a început spunându-se: „Cartea generaţiilor lui Adam". De parcă — sigur, dacă am fost atenţi — nu am fi auzit miercuri un alt şir, o altă generaţie, dar acolo am văzut pe urmaşii lui Cain care acolo apare ca fiind copilul de suflet, copilul Evei. Copilul Evei şi succesiunea generaţiilor care au plecat din Cain. Şi Scriptura ne-a arătat acolo şapte generaţii plecând de la Cain, primul ucigaş, fiul Evei. Şi cum să spuneam şi cu acel prilej, câtă ironie: cea pe care Adam o proclamase cu lăudăroşenie şi cu trufie maica vieţii, mama tuturor celor vii, a fost mama primului criminal, mama primei fiinţe care a ridicat braţul asupra aproapelui său şi a adus primul moartea în lume. Şi interesant, Scriptura ni-l prezintă apoi pe Cain, dobânditul Evei, pentru că Adam e absent din tot acest prim episod, din toată această generaţie; în succesiune apare: Eva, Cain şi fii lui Cain, urmaşii lui Cain. Şi, cum arată Scriptura, primii descendenţi, primele zece generaţii de oameni care s-au născut din Adam şi Eva au avut vieţi foarte lungi. Începând cu Adam, 930 de ani; a fost unul mai mare ca vârstă, Matusalem, peste 960 de ani. Ei au apărut cam ca la o sută şi o sută şi ceva de ani distanţă unul faţă de altul. Ce putem să observăm? Că practic, toate aceste zece generaţii au fost contemporane. S-au văzut unii pe alţii. A trăit Adam, cu alte cuvinte, şi a trăit şi Eva 900 de ani să vadă ce au făcut feciorii şi fiicele lor. Este un amănunt pe care, poate, ar trebui să îl reţinem pentru că, vedem că aceste generaţii care apar se succed destul de rapid, au viaţă îndelungată şi se generează unii din ceilalţi. Şi avem succesiunea celor 7 generaţii, sigur că au fost zece până la potop. Scriptura, cum

aminteam, ne spune cele şapte generaţii venite din Cain, ultimul fiind Lameh; Lameh cel care s-a lăudat că şi-a luat două femei şi s-a şi lăudat că a ucis un bărbat pentru o rană şi un copil pentru o vânătaie. Vedem că există practic două şiruri, două genealogii pe care ni le arată Scriptura: o genealogie care vine din Eva şi Cain şi sfârşeşte aici în Lameh — despre Cain spunându-se că a construit prima cetate, după aceea, din fiii lui Lameh apar constructorii de instrumente muzicale, păstoritul şi inventatorul metalurgiei. Deci fiii şi urmaşii lui Cain construiesc o civilizaţie, însă o civilizaţie bazată pe două lucruri, sau pe trei, dacă dorim. E clar că este o civilizaţie care nu are nici o legătură nici cu Dumnezeu şi nici vreo legătură paternă, în orice caz, cu nici un fel de tată. Adam e absent din tot acest peisaj ca tată uman, iar de Dumnezeu, Tatăl Ceresc, nici nu mai este cazul să vorbim. Deci e construită pe uitarea tatălui — şi a tatălui pământesc şi a Tatălui dumnezeiesc — pe dorinţă, pe pofte şi pe violenţă. Deci aceasta este succesiunea care apare din Eva, Cain şi până la Lameh şi fiii lui.

Şi mai există o altă descendenţă, o altă genealogie pe care am auzit-o citindu-se astăzi. Care a început aşa: cartea generaţiilor lui Adam. Deci în care Adam a fost o prezenţă, nu a fost o absenţă, cum se vede în şirul urmaşilor lui Cain. E destul să ne gândim că e un fapt de observaţie şi de psihologie aproape şi observă astăzi şi medicii şi oamenii de ştiinţă cât de multe tulburări psihologice apar în oameni atunci când lipseşte figura paternă. Ca să ne dăm seama pe undeva şi de rădăcinile psihologice ale căderii acestei generaţii. Apare cealaltă generaţie, generaţia din Adam, care începe cu Set şi Scriptura ni-i pune pe toţi până la zece, de la Adam până la a zecea generaţie care este cu Noe. Două alte nume sunt importante din această succesiune de zece generaţii. E Adam, este Set, care este înlocuitorul lui Abel, Enoş, care este fiul lui Set — „Enoş" înseamnă în limba evreiască „om", nu *Adam* înseamnă *om*, ci *Adam* înseamnă *pământ*; aţi auzit ce s-a citit şi s-a spus şi astăzi, că Dumnezeu la făcut pe Adam, după chipul şi asemănarea Sa l-a făcut, parte bărbătească şi parte femeiască, l-a binecuvântat şi i-a pus numele, noi spunem *om*, dar în ebraică spune i-a pus numele de *Adam*, adică pământ roşu; deci i s-a dat un nume pe măsură omului, adică ceea ce era: pământ, lut roşu, peste care Dumnezeu Şi-a suflat Duhul şi a devenit chip al lui Dumnezeu. După aceea, deci, Adam, Set, Enoş, şi despre Enoş se spune că este primul care a început să cheme numele lui Dumnezeu. Deci Enoş e important, ca oarecum primul om religios. Şi linia aceasta din Adam e o linie pozitivă, e o linie religioasă. Deci e al treilea, Enoş, primul care se roagă şi cheamă numele lui Dumnezeu, deci o persoană religioasă. Al şaptelea personaj şi figură — este extrem de importantă — este Enoh, care a fost drept în faţa lui Dumnezeu, a umblat după voia inimii Lui, viaţa lui însă este cea mai scurtă, 365 de ani — spre deosebire de ceilalţi care merg peste 800 şi 900 de ani — spune că a plăcut lui Dumnezeu şi Dumnezeu l-a luat la El. Deci Enoh este o figură, al şaptelea urmaş de la Adam este o figură specială, am putea spune; este un om al lui Dumnezeu, luat şi răpit de Dumnezeu.

După care, însă, vine ceea ce Scriptura ne pune în faţă şi care este un eveniment, poate greu de tâlcuit, poate greu de pătruns. Ni se spune că începând de la a şasea genera-

ţie de după Adam, nişte enigmatici fii ai lui Dumnezeu se însoţesc cu fetişcanele sau cu fiicele oamenilor, apar din însoţirea lor giganţii, uriaşii, deci apar figuri monstruoase în creaţie, uriaşi, viteji, războinicii din vechime; apare ca un conflict aproape între cele două şiruri, între aceste două tipuri de genealogii, între fiii lui Adam, prin Set şi mergând prin Enoş şi prin Enoh, fiii care au fost creatorii unei civilizaţii bazate pe rugăciune, pe asceză, pe cunoaşterea lui Dumnezeu, o vieţuire duhovnicească, am putea să spunem, şi urmaşii lui Cain care aleg, nu numai calea dorinţei, a violenţei, a sexualităţii agresive, a războiului, a conflictului, dar construiesc o întreagă civilizaţie. Construiesc oraşe, construiesc o artă, o întreagă cultură, am putea spune, dar o cultură dinn care Dumnezeu era absent. Şi se produce acest metisaj sau această împletire între aceste două tipuri de urmaşi. Alte texte ne spun că — pentru că sunt două tipuri de interpretări: unii părinţi spun că fiii lui Dumnezeu, cum apare plauzibil, ar fi fost descendenţa lui Adam prin Set şi prin Enoh, deci oamenii lui Dumnezeu, iar alţii spun că ar fi chiar îngeri, fii ai lui Dumnezeu, ar fi îngeri căzuţi din cer care s-ar fi însoţit cu fiicele oamenilor şi ar fi apărut nişte mutanţi, nişte figuri noi, personaje monstruoase, cu puteri uriaşe, pe jumătate oameni, pe jumătate îngeri; nişte figuri pe care Dumnezeu însă nu le-a voit şi nu le-a dorit. Şi aşa se produce în umanitate un conflict. Se produce şi o dezordine, o dezordine care se manifestă în primul rând prin ştergerea hotarelor, a limitelor şi a graniţelor pe care le-a pus Dumnezeu. Dispare limita dintre bine şi rău, dintre bărbat şi femeie, dintre oameni şi îngeri, şi apare un haos din acesta de civilizaţie, am putea spune, un haos etic, un haos fiinţial, care Îl face pe Dumnezeu, văzând ceea ce s-a creat, să spună, cuvântul cel mai greu din câte există în Sfânta Scriptură şi care e greu şi de auzit, să spună Dumnezeu: *Îmi pare rău că l-am făcut pe om*. De două ori se spune acest lucru în Scriptură: Îmi pare rău că l-am făcut, *Îmi voi îndrepta greşeala stârpind şi nimicind tot ce este acum pe pământ*. Deci Dumnezeu se vede silit să ia o hotărâre dramatică, o hotărâre severă, o hotărâre de a pune capăt unei creaţii care L-a exclus tot mai mult din ea; deci Dumnezeu e tot mai ignorat de tot ceea ce se petrece în această civilizaţie care e dominată de sexualitate fără frontiere, de violenţă nestăvilită, de experimente genetice, de mutaţii tehnologice, şi parcă, făcând aceste pomelnice, ne putem gândi că seamănă şi cu o lume care nu e foarte departe de cea de astăzi. Să ne gândim că Dumnezeu, după ce a văzut că încep să se şteargă limitele dintre lucruri a spus şi acel cuvânt, cuvânt cumplit care este acela, *Îmi pare rău că l-am făcut pe om, voi şterge şi voi nimic toată această creaţie*. Şi ultimul cuvânt cu care se termină pericopa şi pe care l-aţi auzit, dar Noe, cel de-al zecelea urmaş al lui Adam pe linia lui Set, a lui Enoş şi a lui Enoh, a plăcut totuşi lui Dumnezeu. Deci Noe, care are un nume predestinat, în limba ebraică înseamnă „mângâiere”, Noe L-a mângâiat totuşi pe Dumnezeu; înainte de a-i mângâia pe oameni, în Noe Dumnezeu a văzut că nu s-a stins cu totul flacăra chipului lui Dumnezeu pe care a pus-o în om.

Şi mai e un lucru cu care vreau să închei şi pe care l-am spus şi anul trecut şi îmi vine tot timpul în gând de fiecare dată când citesc această pericopă. E un lucru de adâncă sensibilitate, nu e din strana noastră, a spus-o un rabin de acum vreo 2000 de ani, tâl-

cuind şi comentând cartea Facerii, a spus un lucru care nu e în Scriptură, dar e un lucru de mare profunzime. A spus că Dumnezeu înainte de a da drumul zăgazurilor şi stăvilarelor apelor în potop, spune, a plâns şapte zile pentru ceea ce avea să facă, l-a plâns pe om.

Să ne aducem aminte în această a şasea zi a săptămânii, în ceasul al şaselea, care a fost ceasul căderii lui Adam şi este şi ceasul răstignirii Mântuitorului, că Dumnezeu, până la potop a plâns şapte zile pentru umanitatea care s-a condamnat pe fapt pe ea însăşi la pieire. Să punem la inimă plânsul lui Dumnezeu şi să adăugăm la lacrima Lui, din inima Lui şi lacrima noastră în aceste zile binecuvântate de post, ca să fim mai aproape de Dumnezeu, aşa cum ne doreşte El, în veci. Amin.

Duminica a 2-a din Post (a Sfântului Grigorie Palama)

20 martie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul" Sibiu

Evanghelia:

„În vremea aceea, a intrat iarăşi Iisus în Capernaum după câteva zile şi s-a auzit că este în casă. Şi îndată s-au adunat atât de mulţi, că nu mai puteau încăpea nici pe locul dinaintea uşii casei, iar El le grăia cuvântul lui Dumnezeu. Şi au venit la el atunci aducând un slăbănog, pe care-l purtau patru inşi. Dar, neputând ei să se apropie de El din pricina mulţimii, au descoperit acoperişul casei în care era Iisus şi prin spărtură au coborât patul în care zăcea slăbănogul. Atunci, văzând credinţa lor, Iisus a zis slăbănogului: fiule, iartă-se ţie păcatele tale. Dar unii dintre cărturarii care erau de faţă gândeau în inimile lor: de ce grăieşte, oare, Acesta astfel de blasfemii? Cine poate să ierte păcatele, decât numai singur Dumnezeu? Iisus însă, cunoscând îndată cu Duhul Său că aşa gândeau ei în sinea lor, le-a zis: de ce gândiţi acestea în inimile voastre? Ce este mai uşor: a zice slăbănogului: iartă-se ţie păcatele tale, sau a zice: scoală-te, ia-ţi patul tău şi umblă? Dar ca să ştiţi că Fiul Omului are putere pe pământ să ierte păcatele, a zis slăbănogului: ţie îţi poruncesc, scoală-te, ia-ţi patul şi mergi la casa ta! Şi s-a sculat îndată şi, luându-şi patul, a ieşit afară înaintea tuturor, încât erau toţi uimiţi şi preamăreau pe Dumnezeu, zicând: Niciodată nu am văzut aşa ceva!". (Marcu 2, 1-12)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Iată-ne în al doilea popas duhovnicesc duminical din alergarea noastră duhovnicească de 40 de zile, folositoare de suflet, ale Sfântului şi Marelui Post. Am văzut duminica trecută şi am sărbătorit cu toţii Ortodoxia, Ortodoxia credinţei noastre concentrată toată pe faţa Domnului nostru Iisus Hristos, faţă de om, dar în acelaşi timp chip nevăzut al Dumnezeului Celui nevăzut. Şi duminica aceasta este, aşa cum vedem în calendarele noastre, şi scrie acolo Duminica a doua din Sfântul şi Marele Post, dar se mai numeşte cumva, se numeşte Duminica Sfântului Grigorie Palama.

Sfântul Grigorie Palama este unul dintre părinţii şi dascălii de căpetenie ai Ortodoxiei, iar prăznuirea sa în duminica următoare Duminicii Ortodoxiei, cea în care toţi credincioşii drept măritori sunt chemaţi să îşi aducă aminte de biruinţa Ortodoxiei care a avut loc în veacul al VIII-lea în împărăţia Bizanţului după 120 de ani de lupte şi conflicte, deci să îşi aducă aminte de biruinţa Ortodoxiei care a avut loc prin aşa numitul triumf sau biruinţă a icoanelor. Aceeaşi credincioşi ortodocşi suntem îndemnaţi, prin prăznuirea de astăzi a Sfântului Grigorie Palama, să prelungim acel moment, acel prag duhovnicesc la care ne cheamă Biserica şi ne cheamă să intrăm în acest Sfânt şi Mare Post.

Duminica aceasta se numeşte, desigur a Sfântului Grigorie Palama, dar este de fapt o altă duminică a Ortodoxiei, o continuare a Duminicii Ortodoxiei. Pentru că acum sun-

tem chemaţi, aşa cum ne-o spune sinaxarul vremii, să evocăm, să retrăim şi să ne transpunem în atmosfera duhovnicească şi teologică care a fost în Bizanţ, de data aceasta în veacul al XIV-lea. Nu? Duminica trecută în veacul al IX-lea, acum suntem, cu duhul, într-un fel, în Bizanţul veacului al XIV-lea în care Sfântul Grigorie Palama, un părinte şi un teolog duhovnicesc cum a avut din plin Ortodoxia noastră, dar care în veacul al XIV-lea a strălucit asemenea Sfinţilor Trei Ierarhi din veacul al IV-lea şi care a apărat atunci, împotriva unei civilizaţii şi a unei culturi care se înfiripase deja de-a binelea în Apus şi începea să se înfiripe şi în Răsărit, unei civilizaţii care orienta toate lucrurile pe om, doar pe om, o civilizaţie de tip umanist şi care reducea într-un fel toate lucrurile şi în descendenţa căreia trăim şi noi oarecum, până în zilele noastre. Ceea ce s-a numit civilizaţia europeană occidentală, a devenit în veacul al XIX-lea şi al XX-lea, nu o civilizaţie europeană, ci o civilizaţie globală. Şi toată acea civilizaţie plecată de atunci, din veacul al XII-lea şi al XIV-lea în Apus, dar care începea şi în Răsărit, începea să se centreze toată pe om. De aceea, primul ei fenomen s-a numit umanismul. Omul prin păcat este înclinat spre egoism. Toţi ne credem buricul pământului şi centrul universului. Există un fel de antropocentrism natural, aş spune, în fiinţa umană. De când ne naştem credem că ni se cuvin toate şi că tot pământul şi stelele se învârt în jurul nostru. Iar aceasta au crezut-o şi Adam şi Eva şi urmaşii lor şi strămoşii noştri şi toţi cei născuţi din Adam şi care nu se vor renaşte în Iisus Hristos.

Deci, cum spuneam, atunci, în veacul al XIV-lea nu numai oamenii, indivizii ca persoane individuale, s-au crezut, cum se cred ei întotdeauna ca oameni păcătoşi, centrul universului şi al întregii lumi, atunci începea o întreagă civilizaţie, o întreagă cultură, statele, naţiunile noi care începeau să se „deştepte", să se trezească, să iasă din ceea ce, după aceea învăţaţii lor au spus în secolul al XVIII-lea, din întunericul în care au trăit o mie de ani, în civilizaţia creştină căreia i-au pus numele de Ev Mediu. Adică de epocă de mijloc, perioadă de o mie şi ceva de ani care, considerau ei că l-ar fi despărţit pe om de prezentul umanist, de Grecia antică, de civilizaţia antică şi între care ar fi fost această paranteză creştină, între lumea grecească şi ea antropocentrică şi lumea modernă, şi postmodernă, în care trăim şi noi astăzi şi care este toată centrată în jurul omului, sau măcar aşa proclamă şi declară şi astăzi.

Nu aş dori să mai spun şi asta în zilele noastre. O fi fost poate civilizaţia secolului al XVIII-lea şi al XIX-lea, poate chiar şi al XX-lea centrată pe om, dar astăzi vedem foarte limpede că nu mai este centrată pe om ci e centrată de fapt pe mijloacele pe care le are omul pentru a se întreţine pe el însuşi. Este un fel de propagandă din aceasta foarte subtilă şi veninoasă şi falsă care susţine că toate sunt pentru om, pentru indivizi, toate sunt pentru noi, iar ştiinţa informaţiile, plăcerile, toate sunt în jurul nostru, şi că noi, chipurile, am fi numai pentru noi înşine. Dar este perfect fals! Vedem destul în zilele noastre că oamenii nu trăiesc pentru ei înşişi, ci trăiesc de fapt pentru economie, trăiesc pentru bani, trăiesc pentru politică, trăiesc pentru distracţii, trăiesc pentru tehnologie în special. Şi omul astăzi este în falsa şi marea iluzie în care a fost crescut aceea de a crede că este centrul unei civilizaţii întregi, dar de fapt el să fie rodul patimilor lui şi

numai rodul patimilor lui şi al economiei, al tehnologiei şi al banului. Pentru că dacă ne uităm ce fac oamenii de fapt în majoritatea timpului lor, observăm că suntem servitorii sistemului economic, sau ai sistemului financiar, sau ai sistemului distracţiilor, sau ai tuturor sistemelor care ne înconjoară, în cele din urmă, numai noi nu suntem de fapt în centrul universului. Si nu sunt toate pentru noi, ci noi suntem de fapt pentru ştiinţă, tehnologie şi toate celelalte din jurul nostru. Aceste detalii le-am spus doar ca să ne dăm seama de lumea care se năştea atunci.

Iar atunci, în urmă cu 600 de ani şi mai bine, începeau zorii acelei lumi să se nască şi în lumea Răsăriteană, în Bizanţ. Şi au început să apară şi în Bizanţ aşa numiţii umanişti care au început să răstălmăcească; deci nu s-au mulţumit cu propovăduirea unei noi morale, al unui nou tip de civilizaţie; au început să schimbe şi imaginea lui Dumnezeu. Să facă un Dumnezeu după chipul şi asemănarea lor, după patimile şi după năzuinţa lor. Iar aici este rolul central şi fundamental şi decisiv pe care l-a avut pentru Ortodoxie Sfântul Grigorie Palama; Sfântul Grigorie Palama a avut tăria duhovnicească şi înţelepciunea şi harul şi forţa de la Dumnezeu să spună lucrurilor pe nume: că nu toate sunt pentru om, sau mai bine spus, aşa cum spune creaţia, toate sunt pentru om, dar omul este pentru Dumnezeu. Şi Dumnezeu este în centrul existenţei. Şi el a afirmat prin teologhisirea sa — şi după el au fost sinoadele din Constantinopol care au afirmat lucrul acesta — că Dumnezeu este în centrul vieţii. A avut acest mare curaj. Dar, sigur, Dumnezeu nu a fost şi nu este pentru Ortodoxie un cuvânt abstract. Dumnezeu nu este o lozincă, nu este o ideologie, nu este o filozofie, nu este o simplă retorică, sau un simplu discurs uman. Dumnezeu, a arătat Sfântul Grigorie Palama pe urmele tradiţiei filocalice, a monahilor, a Muntelui Athos în care a trăit şi s-a format până când avea să ajungă Arhiepiscop al Tesalonicului, a avut curajul să spună şi să reafirme faptul că Dumnezeu este Lumină, Dumnezeu este viaţa şi lumina oamenilor, asemenea Sfântului Ioan Evanghelistul. De altfel şi arată slujba sa, care din păcate s-a pierdut din cultul nostru ortodox pentru că ziua lui de prăznuire este de fapt ziua de 14 noiembrie, deci chiar în ajunul intrării în Postul Naşterii Domnului, iar apoi s-a făcut o slujbă minunată de către prietenul şi ucenicul său, Filothei Kokkinos, patriarhul Constantinopolului, care îl pune pe acelaşi plan cu Sfinţii Trei Ierarhi şi spune: tu eşti al patrulea teolog al Bisericii noastre, asemenea Sfinţilor Trei Ierarhi şi următor al Sfântului Ioan Evanghelistul care a spus că Dumnezeu este viaţă, Dumnezeu este adevăr şi Dumnezeu este lumină. Dar ce lumină este Dumnezeu? Şi el a avut curajul să spună că Dumnezeu e o lumină necreată e o lumină care izvorăşte fără să se desprindă din însăşi fiinţa lui Dumnezeu şi care este chemată să ne învăluie pe noi toţi. Şi că lumina aceea este lumina lui Dumnezeu, dar este viaţa noastră, a tuturor.

Şi iată că nu vreau să mai fac lecţii de istorie, deşi trebuie să ştim ce a reprezentat şi de ce îl sărbătorim pe Sfântul Grigorie Palama de două ori pe an şi de ce Biserica insistă pe el şi să ieşim din anecdoticul şi pitorescul acesta al detaliilor de minuni şi de alte lucruri. Sfântul Grigorie Palama a fost central pentru că a spus răspicat că esenţa Ortodoxiei, în mijlocul Ortodoxiei, stă Dumnezeu şi Dumnezeu este lumină şi lumina este

viaţa noastră a tuturor. De aceea duminica de astăzi este duminica luminii lui Dumnezeu, aşa cum duminica trecută a fost duminica icoanelor. Dar cum vă spuneam, icoanele nu sunt numai icoanele pe lemn, icoane suntem noi toţi. Noi toţi trebuie să devenim icoane, adică să purtăm pe feţele noastre, pe chipul nostru, chipul Domnului nostru Iisus Hristos. Pentru că de aceea le punem pe iconostas şi ne uităm la ele şi privim tot timpul spre răsărit şi Îl descoperim pe Dumnezeu pe chipul şi pe faţa Domnului nostru Iisus Hristos, pentru că noi înşine trebuie să oglindim şi să răsfrângem acest chip. Dar în icoană ce mai vedem? Vedem că chipul lui Iisus este luminat de o lumină, lumina slavei lui Dumnezeu, lumina bucuriei lui Dumnezeu care străluceşte peste El. Şi ce bine se potrivesc aceste lucruri, după cum spuneam! A fost duminica trecută duminica chipului, a chipului lui Dumnezeu care suntem noi înşine. Pentru că toate aceste duminici Îl privesc nu numai pe Dumnezeu şi taina Lui, ne privesc şi pe noi înşine. Pentru că tot ce descoperă Dumnezeu descoperă pentru noi înşine pentru a ne alimenta cu lucrurile acestea. Deci nu numai chipul lui Hristos, ci sunt şi chipurile noastre în joc! Nu numai lumina lui Dumnezeu, ci şi lumina noastră este în joc, iar duminica viitoare va fi Duminica Crucii. Tot Postul acesta Mare este în prima lui parte o sărbătoare a Ortodoxiei pentru că Ortodoxie fără chipul lui Dumnezeu, Ortodoxie fără lumina lui Dumnezeu şi Ortodoxie fără Cruce, este cu neputinţă. Ele sunt dogme, ele sunt mai presus decât o simplă formulă de credinţă. Ele sunt adevărurile de temelie ale vieţuirii noastre. Duminica trecută ne duce aminte că prin post trebuie să ne reîntoarcem la chipul lui Dumnezeu pentru că prin păcate luăm chipul lucrurilor care ne înconjoară. Aşa cum spunea un gânditor, omul este ceea ce mănâncă, iar acest lucru este perfect adevărat. Omul este însă şi ceea ce gândeşte, este şi lucrurile la care se uită, pentru că tot ceea ce trăim în afară îşi lasă amprentă în sufletele şi în inimile noastre. Dacă ne uităm la televizor, mintea noastră devine televizor. Dacă ne uităm la icoane, rugându-ne, iar nu ca o simplă contemplare estetică, chipul lui Hristos se transferă şi se imprimă în sufletul şi apoi pe feţele noastre, aşa cum se imprimă şi se transferă pe chipul sfinţilor Lui. Deci prin post ne întoarcem la chipul adevărat pentru că prin păcat ce facem? Nu doar ne uităm la televizor... ne uităm la mâncare, mâncăm mâncarea de pământ — devenim pământ. Să nu uităm lucrurile acestea! Sigur că ne mângâie, sigur că mergem acasă şi ne uităm în farfurie şi se bucură poate trupul nostru că se întreţine din substanţe şi din energia pe care şi-o ia din pământ, dar să ştim că bucuria aceea şi plăcerea aceea care este esenţială pentru supravieţuirea noastră nu e viaţa noastră ci e doar supravieţuirea noastră. Pentru că mâncăm produse venite din pământ, acelea intră în noi înşine, devenim pământ şi în pământ ne vom întoarce de unde am fost luaţi. Deci dacă fiinţele noastre nu au şi altceva în ele din care să se hrănească, dacă sufletul nu îşi trage substanţa şi energia de altundeva, dacă ochiul sufletului nu se uită la altceva decât la lucrurile pământeşti, el rămâne fixat şi rob al pământului. Dacă se uită la icoană şi vede chipul lui Dumnezeu, îl primeşte pe Dumnezeu. Dacă ne uităm la lumina necreată prin rugăciune şi prin post, pentru că de aceea am spus că este duminica luminii, iar de lumina lui Dumnezeu ne apropiem curăţindu-ne sufletul de patimi prin virtuţi, rugându-ne şi

concentrându-ne toată viaţa pe Dumnezeu. Şi tot prin post descoperim că în adâncul fiinţei noastre stă nu numai lumina lui Dumnezeu, stă nu numai lumina harului lui Dumnezeu, stă, de fapt, o cruce. Şi toate acestea trei sunt făcute să ne aducă aminte cine suntem noi cu adevărat şi că postul nu vrea decât să ne aducă aminte că suntem, nu fiii şi copiii acestui pământ, ci suntem fiii lui Dumnezeu. Iar dacă suntem fiii lui Dumnezeu trebuie să oglindim pe faţa noastră, cu chipurile noastre, ci chipul lui Dumnezeu, nu lumina reflectoarelor sau, mai ştiu eu, luminile neoanelor şi ecranelor ale societăţii noastre, sau luminile acestea mate şi reci ale spaţiilor publice din jurul nostru, ci să oglindim în sufletele noastre o altă lumină care vine de sus. Şi care este lumina aceasta? Şi puteţi întreba: de ce să mai vorbim noi de toate aceste lumini, de lumina lui Dumnezeu? Dar să ne uităm de ce ne priveşte pe noi lumina lui Dumnezeu? Ea ne priveşte în mod direct pentru că Adam, în momentul în care a căzut în păcat, a pierdut tocmai lumina. Pentru că spun Sfinţii Părinţi că Adam şi Eva erau în rai şi erau goi şi nu se ruşinau pentru că haina care îi îmbrăca era haină de lumină. În rai Adam şi Eva înainte de cădere au fost îmbrăcaţi în lumină, în lumina aceasta despre care vorbea Sfântul Grigorie şi pe care a dogmatizat-o şi a teologhisit-o Sfântul Grigorie Palama. Iată de ce este aşa de importantă! Nu numai pentru că este lumina lui Dumnezeu şi pentru că nu poate să fie Dumnezeu fără lumină şi fără să lumineze, dar nici noi nu putem fi oameni şi chipul nostru nu poate străluci dacă nu avem în noi lumina lui Dumnezeu care trebuia să fie haina în care era îmbrăcat Adam. Şi haina aceasta ne-o dă înapoi Biserica. Haina am pierdut-o prin Adam şi prin păcatul strămoşesc ne-o dă înapoi Biserica în Botez, unde spune: tot cel care se botează şi iese din apa cristelniţei primeşte veşmânt nou, alb ca zăpada din apă şi din Duh, un veşmânt de lumină, iar faptul că cel botezat e îmbrăcat într-o haină de pânză albă este doar semnul văzut al hainei de lumină care de fapt învăluie pruncul şi ne învăluie pe noi toţi din momentul Botezului. Şi dacă nu vedem şi nu simţim această lumină, este, aşa cum spunea Sfântul Simeon Noul Teolog, pentru că noi suntem morţi sau nesimţiţi, sau insensibili spiritual. Pentru că spunea frumos şi totodată neliniştitor Sfântul Simeon: numai mortul nu simte haina de pe el. Omul viu, când e îmbrăcat simte veşmintele acestea ţesute de pânză, dar de ce sufletul şi inima noastră nu simte haina de lumină care era haina din rai şi va fi haina de lumină în Împărăţia cerurilor. De ce sufletul şi trupul nostru nu o simte? Ei, explicaţia este foarte simplă: pentru că ne-am împietrit, suntem insensibili, suntem învârtoşaţi, ne-am făcut pământ, în loc să devenim cereşti. Dacă viaţa noastră şi sufletele noastre devin cereşti, haina aceea de lumină începe din inimă să izvorască afară. Şi de unde ştim lucrul acesta? Îl ştim din vieţile sfinţilor. Ne arată frumos şi uimitor, ca exemplu, viaţa Sfântului Serafim de Sarov în întâlnirea ce minunată cu Nicolae Motovilov care i-a văzut faţa strălucind ca faţa Mântuitorului la Schimbarea la Faţă. Şi i-a spus Sfântul Serafim: Nu te teme că şi tu eşti în lumină, numai că tu, sau cei care sunteţi în păcat şi nu sunteţi prin rugăciune în Dumnezeu nu puteţi simţi haina aceasta. Deci, noi toţi suntem în lumină, dar ochii noştri şi sufletul nostru sunt întunecaţi, sunt solzii patimilor, solzii ereziilor, solzii ambiţiilor şi tuturor răutăţilor noastre pe care le facem prin care nu simţim

această haină de lumină. De aceea avem postul, iubiţi fraţi în Hristos: ca să ne reîmbrăcăm în haina de lumină, ca să strălucească în noi, nu chipul lumii sau chipurile deşertăciunilor acestei lumi, ci chipul slavei lui Dumnezeu. Dar acest lucru nu-l putem face decât dacă putem intra pe calea postului, care este calea Crucii. Şi iată ecuaţia cu cele trei cunoscute, pentru creştini, necunoscute pentru cei din afara lumii în care stă Ortodoxia, Ortodoxia trăită, nu o Ortodoxie teoretică. Aşa cum ne învaţă Postul Mare care este Şcoala Ortodoxiei şi şcoala credinţei. A fi ortodox înseamnă să faci să strălucească chipul lui Dumnezeu în sufletul şi în viaţa ta, să te reîmbraci în haina de lumină care a fost haina raiului şi haina Împărăţiei lui Dumnezeu şi să purtăm crucea Domnului nostru Iisus Hristos, care este crucea răstignirii patimilor şi a poftelor, şi aşa să redevenim din fii ai lui Adam şi ai Evei, fii ai lui Dumnezeu.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere şi înţelegere şi tărie şi înţelepciune să purtăm şi să trăim această taină minunată a Ortodoxiei în viaţa noastră de ortodocşi demni şi respectoşi faţă de numele şi taina pe care am primit-o. Amin.

Miercuri în săptămâna a 3-a din Post

23 martie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Paremii:

„Iată viața lui Noe: Noe era om drept și neprihănit între oamenii timpului său și mergea pe calea Domnului. Și i s-au născut lui Noe trei fii: Sem, Ham și Iafet. Pământul însă se stricase înaintea feței lui Dumnezeu și se umpluse pământul de silnicii. Și a căutat Domnul Dumnezeu spre pământ și iată era stricat, căci tot trupul se abătuse de la calea sa pe pământ. Atunci a zis Domnul Dumnezeu către Noe: „Sosit-a înaintea feței Mele sfârșitul a tot omul, căci s-a umplut pământul de nedreptățile lor, și iată Eu îi voi pierde de pe pământ. Tu însă fă-ti o corabie de lemn de salcâm. În corabie să faci despărțituri și smoleşte-o cu smoală pe dinăuntru și pe din afară. Corabia însă să o faci așa: lungimea corăbiei să fie de trei sute de coți, lățimea ei de cincizeci de coți, iar înălțimea de treizeci de coți. Să faci corăbiei o fereastră la un cot de la acoperiș, iar ușa corăbiei să o faci într-o parte a ei. De asemenea să faci într-însa trei rânduri de cămări: jos, la mijloc și sus. Și iată Eu voi aduce asupra pământului potop de apă, ca să pierd tot trupul de sub cer, în care este suflu de viață, și tot ce este pe pământ va pieri. Iar cu tine voi face legământul Meu; și vei intra în corabie tu și împreună cu tine vor intra fiii tăi, femeia ta și femeile fiilor tăi. Să intre în corabie din toate animalele, din toate târâtoarele, din toate fiarele și din tot trupul, câte două, parte bărbătească și parte femeiască, ca să rămână cu tine în viață. Din toate soiurile de păsări înaripate după fel, din toate soiurile de animale după fel și din toate soiurile de târâtoare după fel, din toate să intre la tine câte două, parte bărbătească și parte femeiască, ca să rămână în viată împreună cu tine. Iar tu ia cu tine din tot felul de mâncare, cu care vă hrăniți; îngrijește-te ca să fie aceasta de mâncare pentru tine și pentru acelea”. Și a început Noe lucrul și precum îi poruncise Domnul Dumnezeu așa a făcut. După aceea a zis Domnul Dumnezeu lui Noe: „Intră în corabie, tu și toată casa ta, căci în neamul acesta numai pe tine te-am văzut drept înaintea Mea. Să iei cu tine din toate animalele curate câte șapte perechi, parte bărbătească și parte femeiască, iar din animalele necurate câte o pereche, parte bărbătească și parte femeiască. De asemenea și din păsările cerului să iei: din cele curate câte șapte perechi, parte bărbătească și parte femeiască, iar din toate păsările necurate câte o pereche, parte bărbătească și parte femeiască, ca să le păstrezi soiul pentru tot pământul. Căci peste șapte zile Eu voi vărsa ploaie pe pământ, patruzeci de zile și patruzeci de nopți și am să pierd de pe fața pământului toate făpturile câte am făcut”. Și a făcut Noe toate câte i-a poruncit Domnul Dumnezeu. Noe însă, când a venit asupra pământului potopul de apă, era de șase sute de ani. Și a intrat Noe în corabie și împreună cu el au intrat fiii lui, femeia lui și femeile fiilor lui, ca să scape de apele potopului. Din păsările curate și din păsările necurate, din animalele curate și din animalele necurate, din fiare și din toate cele

ce se mişcă pe pământ au intrat la Noe în corabie perechi, perechi, parte bărbătească şi parte femeiască, cum poruncise Dumnezeu lui Noe". (Facere 6,9 — 7,9)

„Oare înţelepciunea nu strigă ea şi priceperea nu-şi ridică glasul său? Pe vârfurile cele mai înalte, pe cale, la răspântiile drumurilor stă, pe lângă porţi, în împrejurimile cetăţii, la intrarea porţilor, strigă tare: „Către voi, oamenilor, se îndreaptă strigătul meu şi glasul meu către voi, fii ai oamenilor. Voi, cei simpli, învăţaţi cumînţenia şi voi, cei nebuni, înţelepţiţi-vă! Ascultaţi, căci voi spune lucruri măreţe şi buzele mele se deschid pentru a înălţa ceea ce este drept; Căci gura mea grăieşte adevărul şi buzele mele se dezgustă de fărădelege. Toate graiurile gurii mele sunt întru dreptate, în ele nu este nimic sucit şi fără rost; Toate sunt lămurite pentru cel priceput şi drepte pentru cei ce au aflat ştiinţa. Luaţi învăţătura mea mai degrabă decât argintul şi ştiinţa mai mult decât aurul cel mai curat, căci înţelepciunea este mai bună decât pietrele preţioase şi nici lucrurile cele mai preţioase nu au valoarea ei. Eu, înţelepciunea, locuiesc împreună cu prevederea şi stăpânesc ştiinţa şi buna-chibzuială. Frica de Dumnezeu este urgisirea răului. Mândria şi obrăznicia, calea răutăţii şi gura cea aprigă le urăsc eu. Al meu este sfatul şi buna-chibzuială, eu sunt priceperea, a mea este puterea. Prin mine împărăţesc împăraţii şi principii rânduiesc dreptatea. Prin mine cârmuiesc dregătorii şi mai-marii sunt judecătorii pământului. Eu iubesc pe cei ce mă iubesc şi cei ce mă caută mă găsesc. Cu mine este bogăţia şi mărirea, averea vrednică de cinste şi dreptatea. Rodul meu e mai bun decât aurul şi decât aurul cel mai curat, şi ceea ce vine de la mine este mai de preţ decât argintul lămurit. Merg pe calea dreptăţii, în mijlocul căilor judecăţii drepte, ca să dau celor ce mă iubesc bogăţii şi să le umplu cămările lor. […] Şi acum, fiilor, ascultaţi-mă! Fericiţi sunt cei ce păzesc căile mele! Ascultaţi învăţătura, ca să ajungeţi înţelepţi, şi nu o lepădaţi. Fericit este omul care ascultă de mine şi veghează în fiecare zi la porţile mele şi cel ce străjuieşte lângă pragul casei mele! Cel ce mă află, a aflat viaţa şi dobândeşte har de la Domnul; Iar cel ce păcătuieşte împotriva mea îşi păgubeşte viaţa lui. Toţi cei ce mă urăsc pe mine iubesc moartea". Înţelepciunea şi-a zidit casă rezemată pe şapte stâlpi, a înjunghiat vite pentru ospăţ, a pregătit vinul cu mirodenii şi a întins masa sa. Ea a trimis slujnicele sale să strige pe vârfurile dealurilor cetăţii: „Cine este neînţelept să intre la mine!" Şi celor lipsiţi de buna-chibzuială le zice: „Veniţi şi mâncaţi din pâinea mea şi beţi din vinul pe care eu l-am amestecat cu mirodenii. Părăsiţi neînţelepciunea ca să rămâneţi cu viaţă şi umblaţi pe calea cea dreaptă a priceperii!". Cel ce ceartă pe batjocoritor îşi atrage dispreţul, şi cel ce dojeneşte pe cel fără de lege îşi atrage ocara. Nu certa pe cel batjocoritor ca să nu te urască; dojeneşte pe cel înţelept, şi el te va iubi. Dă sfat celui înţelept, şi el se va face şi mai înţelept; învaţă pe cel drept, şi el îşi va spori ştiinţa lui. Începutul înţelepciunii este frica de Dumnezeu şi priceperea este ştiinţa Celui Sfânt. Căci prin Domnul se vor înmulţi zilele tale şi se vor adăuga ţie ani de viaţă. Dacă tu eşti înţelept, eşti înţelept pentru tine, şi dacă eşti batjocoritor, singur vei purta ponosul. Nebunia este o femeie gălăgioasă, proastă şi care nu ştie nimic. Ea stă la uşa casei sale, pe un scaun înalt şi strigă, ca să poftească pe cei ce trec pe drum şi pe cei ce merg

pe calea lor fără să se abată: „Cine este neînţelept să intre la mine!" Şi celui lipsit de buna-chibzuială îi zice: „Apa furată e mai plăcută şi pâinea mâncată pe furiş are gust mai bun". Şi omul nu ştie că acolo sunt numai umbre, iar cei pe care îi poftește nebunia se află de mult în adâncurile şeolului".(Pilde 8,1-21; 8,32-9,18)

Preacucernice Părinte, iubiți frați în Hristos,

Iată-ne în cea de-a treia săptămână a Sfântului şi Marelui Post, călătorind împreună cu cuvântul lui Dumnezeu pe care îl avem ca pe parcursul tuturor acestor patruzeci de zile, din cartea sfântă, din cartea Facerii, care e, aşa cum vedem astăzi, nu numai cartea facerii, ci este şi cartea desfacerii; nu numai cartea lumii, este şi cartea omului, dar e şi cartea înţelepciunii lui Dumnezeu. Acestea sunt cuvintele Domnului care trebuie să ne fie hrană pentru suflet, aliment duhovnicesc pentru noi în acest pelerinaj, în acest parcurs.

E un parcurs în care nu avem voie să slăbim, nu avem voie să ostenim, pentru că drumul se face pas cu pas, scara se urcă treaptă cu treaptă, nu cum credem mulţi dintre noi, că există scurtături sau că se poate face pe sărite sau cu paranteze sau cu tot felul de sincope. Imaginea aceasta a drumului şi a călătoriei şi a alergării este o imagine profund duhovnicească şi ne arată că viaţa omului, dacă e să fie viaţă adevărată este continuitate, şi continuitate înseamnă pas cu pas, înseamnă treaptă cu treaptă, înseamnă zi de zi, noapte de noapte, să urcăm şi să călătorim împreună cu Domnul. Şi vedem pe unde călătorim: prin deşertul şi prin pustia şi prin peisajul acesta schimbător al lumii şi al istoriei prin care suntem în pelerinaj. Şi suntem într-un pelerinaj adânc, mergând înapoi, spre rădăcinile fiinţei noastre, spre rădăcinile istoriei noastre şi spre ceea ce am fost şi suntem, de fapt, datorită căderii strămoşilor şi protopărinţilor noştri în rai.

Suntem în a treia săptămână; prima săptămână a fost săptămâna facerii lumii, a lui Adam şi a Evei, cea de-a doua săptămână a fost săptămâna fiilor lui Adam şi ai Evei, a generaţiilor succesive care le-au urmat. Iată au fost zece generaţii, şi Adam şi Eva, cu cei 960 şi ceva de ani pe care i-au trăit bine merci să le vadă cum apar. Deci Adam îşi sfârşeşte zilele văzând cea de-a opta generaţie născută din el; a opta generaţie, deci deja suntem departe într-un fel — Cain şi Abel sunt lăsaţi cu mult în urmă. Şi, într-adevăr, ce s-a petrecut în aceste doar zece generaţii, dacă ne uităm în Sfânta Scriptură şi facem un mic calcul vedem că sunt 1650 de ani de la facerea lumii până la desfacerea ei pe care o vedem că se petrece, şi până la destrămarea ei care se petrece sub ochii noştri în această săptămână. Călătorim în acest peisaj de sfârşit de lume, de descompunere a lumii, de intrare a lumii în dezordine. Deci lumea se destramă, lumea se desface pentru că îşi pierde legile după care Dumnezeu a rânduit-o. Şi lumea a intrat în dezordine. Creaţie înseamnă ordine. Dumnezeu face lumea şi pe om, despărţind lucrurile, punând stavilă, punând hotare şi creând spaţii, creând ordine în lume. Păcatul e ruptură, e dezordine, şi dezordinea aceasta se vede. E dezordine culinară, alimentară; am văzut-o încă în grădina raiului. E dezordine sexuală; pe lângă pofta stomacului e şi pofta sexuală, pofta unirii bărbatului şi a femeii cu rost şi fără rost, însoţiri legiute şi nelegiuite cu tot ceea ce produc ele. Avem deci dezordinea culinară, avem dezordinea sexuală şi avem

dezordinea socială, violenţa; şi mai avem ceva — am văzut în aceste zece generaţii — dezordinea unei întregi civilizaţii: o dezordine tehnologică şi experimentală, putem spune. Pentru că iată, din acuplările acestea fărădelege făcute, nu numai dintre bărbaţi şi femei, cu mai multe soţii, sau cu mai mulţi bărbaţi, ba că s-au însoţit cu fiii lui Dumnezeu, ba şi cu îngerii şi au început toate distincţiile, toată ordinea aceasta economică, toată ordinea sexuală, toată ordinea socială şi ordinea firii, lucrurile au început să se perturbe şi au apărut mutanţii la sfârşit, din însoţirile acelea, giganţii. Creaţia în a opta, a noua generaţie devine monstruoasă, apar monştrii, apar giganţii aceia, monştri, nişte făpturi care trăiesc mâncând sânge, aşa cum ne spune cartea lui Enoh, o carte apocrifă care descrie mai pe larg toate consecinţele acestei căderi şi spune: acei giganţi au mâncat toate animalele, hrănindu-se cu sângele lor şi apoi au început să se mănânce între ei. Deci o dezordine care a început să ia proporţii.

Pe Dumnezeu Îl vedem spunând acel cuvânt absolut înfiorător: *Îmi pare rău că l-am făcut pe om*. Creaţia se pare că Îi scapă lui Dumnezeu de sub control; Îi scapă lui Dumnezeu de sub control pentru că creaţia nu se menţine în ordinele şi în limitele în care a fost creată. Şi din această dezordine Dumnezeu Se retrage. Se retrage, iar când Îşi retrage Duhul, ne spune frumos Psalmul 103, care este cel mai frumos comentariu al începutului cărţii Facerii, dacă Dumnezeu Îşi trage Duhul Lui, toate se întorc înapoi în ţărână. Şi Dumnezeu spune: iată că oamenii s-au făcut toţi carne şi Duhul Meu îl trag înapoi de la ei. Un singur om a rămas o mângâiere, acela în care Dumnezeu şi-a găsit plăcerea şi care va fi un nou început al umanităţii, căci Noe aceasta înseamnă — fiind înrudit cu Naum şi înseamnă „mângâiere"; este o mângâiere. Dumnezeu Şi-a găsit o mângâiere, că măcar un singur om s-a găsit între toţi aceia, care, spune Scriptura, să meargă cu Dumnezeu. Noe a mers cu Dumnezeu; a călătorit cu Dumnezeu, în ascultare de Dumnezeu şi de legile lui. Avea trei fii, fiecare fiu cu câte o singură femeie, fiecare cu femeia şi cu copiii lor. Şi iată că primeşte acea poruncă minunată, acel avertisment, construieşte o arcă, e numită corabie dar e greu traductibil, „chivot" îi spune Septuaginta şi îi spune pe undeva mai bine, pentru că construcţia aceasta de lemn pe care o face Noe e într-adevăr o construcţie *sui generis*, o construcţie total fără precedent şi fără asemănare. I se spune corabie, dar nu arăta ea prea mult a corabie şi a barcă. Era în acelaşi timp coş, era un fel de casă cu trei etaje, cu trei nivele, i se dau şi dimensiunile, dimensiunile sunt de paralelipiped; se spune că este făcută din lemn de salcâm şi, pentru cine ştie Scriptura şi citeşte mai departe în Scriptură, vede că din salcâm e făcut şi chivotul legământului din cortul şi din templul sfânt. Deci, această construcţie pe care o face Noe e de fapt un templu este un templu şi un templu plutitor, asta va fi. Deci cu trei nivele, corespunzător celor trei etaje ale existenţei şi în care, vedeţi, ce frumos sunt expuse litaniile acestea ale Scripturii, că Noe primeşte să se îndure de către fiecare animal şi curat, şi necurat şi parte bărbătească şi parte femeiască, nimic nu e exclus, Noe trebuie să recupereze toată creaţia în acest templu, corabie, coş, arcă, pe care o construieşte la porunca lui Dumnezeu şi în râsul oamenilor din jurul lui, aşa cum spune Mântuitorul. De altfel şi cum spune Epistola către Evrei şi Isus Sirah atunci

când comentează acest eveniment. Şi atunci spune Mântuitorul că aşa va fi venirea Fiului Omului cum a fost şi în zilele lui Noe, că oamenii se însurau şi se măritau şi bine ar fi fost dacă s-ar fi însurat şi măritat, dar şi pe vremea lui Noe oamenii trăiau în dezordinea aceasta amoroasă şi în dezordinea tipică vremii lor. În această construcţie cu totul specială, şi încă o dată spun, e un templu, este un templu plutitor, în mic, în care se retrage ca într-o celulă originară toată creaţia, ca apoi din ea să se întoarcă şi să redevină pământul aşa cum l-a vrut Dumnezeu. Pentru că Noe este de fapt un al doilea Adam, cu el va reîncepe întreaga creaţie. Să ne gândim la faptul că Noe e plăcut înaintea lui Dumnezeu pentru că face această arcă, deci se ocupă nu numai de mântuirea lui şi de sufletul lui şi al rudelor lui. Pentru că Noe este cel care îl înţelege pe Dumnezeu, anume că omul nu e singur, anume bărbat şi femeie, nu e numai om şi om, este şi om şi fire şi cosmos şi natură şi Noe se simte răspunzător de salvarea întregii creaţii. Nu numai el se salvează, dar se salvează în Dumnezeu şi se salvează în ordine. Această construcţie specială şi cu totul inedită va fi de fapt o nouă sămânţă a creaţiei, în care toate lucrurile vor fi în ordinea lor: păsările în cer, animalele pe pământ şi aşa mai departe, toate lucrurile vor fi puse la ordinea lor. Bărbaţii şi femeile vor fi în ordinea lor fiecare şi să ne amintim că noi suntem aici, la fiecare liturghie şi în fiecare biserică, suntem într-o arcă, într-un chivot şi vieţuirea noastră în Biserică trebuie să ne aducă aminte de ceea ce a făcut Noe cu întreaga creaţie.

Să străbatem calea acestei săptămâni care este o săptămână tristă, de fapt cum e şi Scriptura acum, în toate vremurile acestea; un ochi plânge şi unul se bucură, un ochi se întristează pentru desfacerea şi destructurarea lumii, iar un ochi se bucură pentru că rămâne totuşi un om care face voia lui Dumnezeu, care e un adevărat preot al creaţiei, care construieşte un templu plutitor, iar templul acesta plutitor pe valurile lumii şi ale istoriei este templul Bisericii şi noi înşine, ori de câte ori suntem în Biserică, suntem în arca ordinii, a ordinii lui Dumnezeu, nu a ordinii oamenilor, nu în civilizaţia haosului, nu în ordinea mutanţilor, nu în destrăbălările şi în desfrâurile şi blestemăţiile fiilor pământului, ci în ordinea fiilor şi a lucrurilor lui Dumnezeu. Să punem lucrurile acestea la suflet, pentru că aceasta e înţelepciunea săptămânii acesteia: e înţelepciunea lui Noe. Niciodată nu cred că vom medita mai mult, şi poate mai cu seamă în vremea de acum, asupra exemplului lui Noe şi asupra a ceea ce face Dumnezeu cu Noe, ceea ce arată că Dumnezeu nu e obligat să ţină lumea la nesfârşit dacă nu ne facem şi noi obligaţia care ne revine în ea, adică de a păstra ordinea asemenea lui Noe.

Să medităm la înţelepciunea lui Noe pentru că doar aşa ne vom apropia de Dumnezeu cum trebuie, în veci. Amin.

Predică la Buna Vestire
(vineri în săptămâna a 3-a din Post)

25 Mar. 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„În zilele acelea, Elisabeta, femeia lui Zaharia, a rămas însărcinată s-a tăinuit pe sine cinci luni, zicând: astfel mi-a făcut mie Domnul în zilele în care a socotit să ridice dintre oameni înjosirea mea. Iar în luna a şasea, îngerul Gavriil a fost trimis de Dumnezeu într-un oraş din Galileea, numit Nazaret, către o fecioară, logodită cu un bărbat, care se chema Iosif şi era din casa lui David; iar numele fecioarei era Maria. Şi intrând îngerul la ea, a zis: bucură-te, ceea ce eşti plină de har, Domnul este cu tine; binecuvântată eşti tu între femei. Ea însă văzându-l, s-a tulburat de cuvântul lui şi cugeta în sine: oare ce fel de închinăciune poate să fie aceasta? Îngerul însă i-a zis: nu te teme, Marie, căci ai aflat har la Dumnezeu. Iată, vei zămisli în pântec şi vei naşte Fiu, căruia Îi vei pune numele Iisus. Acesta va fi mare şi Fiul Celui Preaînalt se va chema şi Domnul Dumnezeu Îi va da scaunul de domni al părintelui Său, David; şi va împărăţi peste casa lui Iacov în veci şi împărăţia Lui nu va avea sfârşit. Atunci Maria a zis către înger: cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu ştiu de bărbat? Îngerul răspunzând, i-a zis: Duhul Sfânt se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceasta şi Sfântul care se va naşte din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema. Iată şi Elisabeta, ruda ta, a zămislit şi ea fiu la bătrâneţile ei; şi aceasta e a şasea lună pentru ea, care se numea stearpă; căci la Dumnezeu nimic nu este cu neputinţă. Atunci a zis Maria: iată roaba Domnului; fie mie după cuvântul tău. Şi îngerul a plecat de la ea.” (Luca 1, 24-38)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Cu adevărat, e nevoie de cuvântul şi de puterea Sfinţilor Părinţi, aşa cum a fost binecuvântarea pentru a rosti, aşa cum se cuvinte, taina cea mare a zile de astăzi. Taine peste taine, căci nu ne aflăm în faţa unei singure taine, ci a unei mulţimi şi adâncimi de taine. E o zi deosebită, o zi ale cărei înţelesuri, într-un fel, le putem bănui şi întrezări ascultând citirile Scripturii, citiri care s-au succedat unele altora, din cartea Facerii, din cartea Înţelepciunii lui Solomon, din cartea Proorocului Iezechiel şi iată, din Epistola Sfântului Apostol Pavel către Evrei, iar apoi din Sfânta Evanghelie după Luca. Câte mulţimi de taine şi câte mulţimi de cuvinte pentru a pătrunde înţelesul tainei zilei de astăzi — o zi cu totul deosebită. Lecţia fundamentală a acestei zile ne-o spune troparul, desigur: *astăzi este începutul mântuirii noastre şi arătarea tainei celei din veac, Fiul lui Dumnezeu se face Fiul Fecioarei şi Gavriil binevesteşte harul.* Aceste cuvinte sunt rezumatul acestui mare praznic pe care îl serbăm astăzi.

Dar va trebui să mai ştim, poate, nişte lucruri care ţin de istoria credinţei noastre şi care ne arată, în cele din urmă, care este miza mai adâncă a zilei de astăzi. Desigur că ştim că, potrivit canoanelor şi potrivit unei legi date în veacul al VI-lea de marele împărat Iustinian care a dat un edict imperial şi a spus: de astăzi înainte toţi creştinii trebuie, sunt obligaţi să prăznuiască cu liturghie deplină ziua Bunei Vestiri pentru că este ziua de început, ziua de căpetenie, ziua de început a mântuirii noastre. De atunci, spun canoanele, ziua de 25 martie se sărbătoreşte indiferent în ce zi ar cădea cu liturghie deplină. Mai ales fiindcă ea se întâmplă să cadă în permanenţă în perioada Sfântului şi Marelui Post. Şi aici strana cunoaşte faptul că Triodul are la sfârşit o sumedenie întreagă de instrucţiuni în care Sfinţii Părinţi s-au silit să pune, să coase şi să împletească la un loc toate mulţimile de sensuri ale acestei zile.

Dacă mergem mai înainte de Iustinian, vedem că, de fapt noi, creştinii, având cartea Triodului în mână, cea care este ghidul nostru de călătorie pe parcursul acestor patruzeci de zile ale postului, ne mai arată un lucru, anume că noi o mai sărbătorim pe Maica Domnului într-o denie specială, îi rezervăm o sâmbătă specială închinată Acatistului Bunei Vestiri. Ceea ce arată că la origine, înainte de Iustinian, se respecta cu strictețe regula că nu poate să existe nici un fel de sărbătoare în timpul Postului Mare şi singura sărbătoare care cădea în acest interval, Bunavestire, şi ea se muta, la început, în ziua de sâmbătă; aceasta este explicația faptului că noi creştinii, ca ortodocşi, noi dublăm tot timpul, nu scoatem afară (spre deosebire de fraţii din strana apuseană, care tot reformează prin eliminare), noi păstrăm, noi facem îmbogăţirea, reforma, prin adăugire, deci noi sărbătorim de două ori Bunavestire. Nu numai pe 25 când a fost stabilit de Iustinian, dar avem şi în fiecare sâmbăta a cincea din Postul Mare, când o mai sărbătorim o dată. Aşa se sărbătorea din vechime, mutându-se în ziua de sâmbătă pentru păstrarea postului. Postul înainte nu se întrerupea sub nici o formă. Iustinian a înfrânt oarecum această regulă, stabilind ca în orice zi cade din post să se facă liturghie şi este zi de sărbătoare.

Ei, dacă urmărim, Sfinţii Părinţi care erau călugări, monahi şi care au alcătuit Triodul, au găsit un mijloc să împace şi pe una şi pe cealaltă. Şi împăcarea aceasta minunată este liturghia de astăzi care este o liturghie mai specială: am văzut că ea nu a început imediat după utrenie, ci este o liturghie unită cu vecernia. Ceea ce ne arată că de fapt suntem intraţi, liturgic vorbind, în ziua următoare de sâmbătă. Ziua de vineri rămâne zi de post, ziua crucii, ziua răstignirii Domnului nostru Iisus Hristos şi ea, din punct de vedere duhovnicesc şi liturgic, nu este afectată cu nimic. Deci se păstrează prima regulă pentru că în ziua liturgică de vineri nu se face liturghie. Ar trebui ca ziua de vineri, pentru toţi creştinii, să fie zi de post aspru, zi de ajunare aspră până seara, căci este ziua răstignirii Domnului nostru Iisus Hristos. Şi ca să îl împace şi pe împăratul Iustinian i-a spus: Da, împărate, majestatea voastră v-a primi satisfacţie, vom face liturghia şi vom face serbare duhovnicească cu Liturghie plină, cea a Sfântului Ioan Gură de Aur, dar o vom face aşa cum ştim noi, deci nu în ziua de vineri, ci vineri seara, când, de fapt, vom uni liturghia cu vecernia din vinerea seara, care, de fapt, liturgic vorbind este ziua de

sâmbătă, începutul zilei de sâmbătă. Deci așa făceau primii creștini. Sigur că nu mai spun cum fac creștinii din zilele noastre în care comprimăm slujbele și accelerăm timpul în sensul convenabil nouă, sau mai bine zis, în sens convenabil trupului nostru. Ne grăbim repede, repede la pește și la dezlegarea la pește, căci uneori celor care postesc numai la asta le stă gândul, uitând că peștele adevărat este Domnul nostru Iisus Hristos. Și, dacă Peștele mare e pe Cruce, nu-L mănânci cât timp este pe Cruce. Aștepți să treacă ziua Crucii, să fie pus în mormânt, să învie și să se dea apoi sub forma pâinii și vinului la liturghia de seară. Așadar să judecăm drept și să încercăm și noi, asemenea Sfinților Părinți, să împăcăm prescripțiile aspre ale postului pe care insistau Sfinții Părinți, monahi, părinți duhovnicești și oameni ai harului, dar și înțelepciunea împăratului Iustinian care s-a gândit că trebuie să scoatem în evidență Bunavestire ca un praznic împărătesc.

Cu alte cuvinte, dacă este să dau o recomandare pe linie dietetică, culinară, aș spune să lăsăm peștele spre seară, să lăsăm peștele acesta văzut pentru seară și să ne gândim la soarta Peștelui, care este Mântuitorul, în ziua de vineri. Pentru că mai este un lucru care nu se știe despre ziua de 25 decembrie; îl știu specialiștii, dar nu e suficient de bine cunoscut și, atunci, dacă vi-l spun vă veți da seama că în ziua de vineri nu se poate mânca pește decât seara. Pentru că, în credința primilor creștini (deci v-am spus că Iustinian a fost prin veacul al VI-lea, părinții au făcut demersurile amintite prin veacul al IV-lea), dar prin veacul al II-lea, deci pe la anii 150-200, credința creștinilor era următoarea: Domnul nostru Iisus Hristos este Dumnezeu adevărat și om adevărat, El se întrupează (este taina zilei de astăzi, taina întrupării Lui), este Dumnezeu desăvârșit și Om desăvârșit. Dacă e Om desăvârșit, credința primilor creștini era că El trebuie să aibă un număr desăvârșit sau deplin de ani, deci, El trebuie să aibă o viață circulară, cercul e figura perfectă. Cu alte cuvinte, El intră în lume în ziua în care iese din lume și iese din lume în ziua în care intră în lume. Din primele două secole, ziua de 25 martie în Apus, era zi și de Bunavestire, dar și zi de răstignire. Pentru că Mântuitorul intră în lume și iese din lume în aceeași zi. Pentru primii creștini, Bunavestire și Vinerea Mare era o singură zi, deci erau două fețe ale aceleiași taine, taina pogorârii și taina ieșirii lui Dumnezeu, care atunci aveau loc în aceeași zi. Așa cum la origine ei prăznuiau și învierea într-o singură zi, făcând privegherea de vineri seara, căci Vinerea Mare era pentru ei și ziua răstignirii și ziua învierii. Așa era la început, după aceea ele s-au separat în cele trei zile și învierea a trecut la cele trei zile. Dar inițial vinerea mare era și cruce, era și înviere în același timp. Așa și 25 martie la început era și una și cealaltă: era și ziua întrupării, dar era și ziua răstignirii, pentru că amândouă erau zilele raiului. Raiul care se deschidea o dată de către Fecioara Maria prin ascultarea ei, prin faptul că ea este Noua Evă care răscumpără neascultarea Evei și care ascultă, nu de șoaptele satanei, ci de glasul îngerului și se supune nu îngerului, ci lui Dumnezeu, căci ați auzit ce a spus: *Iată roba Domnului*, deci nu roaba îngerului, deci ascultă de înger, dar se proclamă slujnica Domnului și în ea se ating firile și se realizează taina cea mai presus de orice taină. Nu e cazul să intru în detalii pentru că am pus la dispoziția tuturor celor care au

dorit, poate cea mai importantă şi cea mai pătrunzătoare tâlcuire teologică a Bunei Vestiri care este cea a Sfântului Nicolae Cabasila. Cine doreşte să se adâncească în taina întrupării, să îl citească pe Sfântul Nicolae Cabasila. Dar noi să nu uităm că taina aceasta a Bunei Vestiri e însoţită cu taina patimii, patima şi bunavestire sunt două feţe ale aceleiaşi sărbători pentru că amândouă deschid uşile raiului, pentru că Fecioara Maria deschide ca o nouă Eva calea mântuirii prin zămislirea Domnului Iisus Hristos, iar Mântuitorul Iisus Hristos pe cruce şi ne deschide, mai întâi tâlharului spunându-i „astăzi vei fi cu mine în rai", porţile împărăţiei. Şi din coasta Mântuitorului împunsă de centurionul roman se naşte noua Evă, care este Biserica. Iată ce taine se petrec pe Golgota, dar şi ce taină se petrece în umila căsuţă din Nazaretul Galileii.

Să fim vrednici de purtarea acestei taine. Să nu le separăm cum avem noi obişnuinţa defectuoasă, aş putea zice. Să vedem că această sărbătoare este cu adevărat o sărbătoare de post, o bucurie a postului, o înflorire a postului, pentru că, dacă stăm şi ne gândim mai bine, ne întrebăm cum a venit îngerul Gavriil, al cărui nume înseamnă „puterea lui Dumnezeu", la o copilă de 13 ani — căci atât avea Fecioara Maria când a venit îngerul la templu. O copilă care avea deja 10 ani de templu, de Sfânta Sfintelor în spate, dusă în biserică, în templul lui Dumnezeu la 3 ani. Zece ani de vieţuire duhovnicească în templu lui Dumnezeu, atât de duhovnicească încât a devenit ea templu, a devenit ea noua arcă, a devenit ea noul chivot în care se realizează taina aceasta minunată a întâlnirii omului cu Dumnezeu. Credeţi că Fecioara Maria s-a învrednicit să găsească acea plinătate de har de la Dumnezeu fără să fi fost o fiinţă de rugăciune? Toată era rugăciune, toată asceză, toată post, o fiinţă ca o candelă, o copilă devenită în întregime duhovnicească, în care ardea rugăciunea şi dorul după Dumnezeu şi care s-a înfrumuseţat aşa de mult încât, spun Sfinţii Părinţi că s-a îndrăgostit Dumnezeu de frumuseţea ei şi a venit la ea îngerul ca să producă în ea acea logodnă şi însoţire minunată prin care ea devine un nou început al neamului omenesc. Ea este Noua Evă, Maica Vieţii, nu cea proclamată ignorant şi lăudăros de către Adam că va fi ea mama vieţii şi care numai mama vieţii nu a fost, a fost mama morţii şi s-a văzut aceasta imediat nemijlocit.

Iată că această copilă de 13 ani devenită templu, devenită ea Sfânta Sfintelor, devine cu adevărat Noua Evă şi pune un nou început istoriei lumii. Ce taină minunată se petrece în ziua de astăzi! Este o taină duhovnicească, este o sărbătoare a postului care înseamnă, spun încă o dată, nu numai înfrânare de la mâncarea fizică, ci înseamnă împărtăşire continuă cu cuvântul lui Dumnezeu. Cum poţi să spui că iubeşti pe cineva dacă nu vorbeşti cu el? Cum poţi să spui că te însoţeşti cu cineva cu care nu ai un dialog? Ori Fecioara Maria a făcut tocmai lucrul acesta şi prin ea s-a împlinit exact ce a spus frumos şi a răspuns odată o principesă unui împărat trufaş, care îşi căuta femei frumoase din imperiu. Şi erau mai multe fete frumoase şi se plimba acel împărat printre ele cu un măr şi le punea tot felul de întrebări pentru a le verifica şi inteligenţa. Şi s-a oprit în faţa uneia care era şi frumoasă, dar era şi inteligentă şi i-a dat mărul spunându-i că printr-o femeie a intrat păcatul în lume. Iar acea fată frumoasă i-a răspuns: Da, dar tot printr-o femeie a venit şi mântuirea. Iar împăratul s-a supărat, a luat

mărul și a plecat mai departe la altă fată, căci aceasta era prea inteligentă ca să se învrednicească de a fi consoarta lui. Această împărătească era cea pe care am pomenit-o nu de multă vreme, în Duminica Ortodoxiei, era Împărăteasa Teodora, iar împăratul era Teofil, ultimul iconoclast, un iconoclast de acesta mai moderat. Ei, a fost și aceea o împărătească vrednică, dar această figură de fată frumoasă a spus că *„dacă nu m-am învrednicit să fiu aleasă împărătească de împărat, Împărate, dar îți arăt că voi deveni mireasă a unui Împărat mai mare decât ești tu”* și a devenit monahie, ajungând prin intrarea în monahism mireasă a Marelui Împărat care este Iisus Hristos. Și, într-adevăr, printr-o femeie a intrat păcatul în lume, dar tot printr-o femeie a venit și mântuirea. Iar taina zilei de astăzi este taina fecioarei Maria, taina postului, taina rugăciunii, dar și taina Crucii ascunsă undeva acolo, în inima Fecioarei și în glasul îngerului.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere să pășim mai departe pe calea postului, vrednici de toate bogățiile și toate tainele pe care, iată, le celebrăm și le prăznuim cu toții; să ne dea Dumnezeu putere să le și trăim în veci. Amin.

Duminica a 3-a din Post (a Sfintei Cruci)

27 martie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„Zis-a Domnul: cel ce voieşte să vină după Mine să se lepede de sine, să-şi ia crucea sa şi să-Mi urmeze Mie. Căci cine va voi să-şi mântuiască sufletul său îl va pierde; dar cine-şi va pierde sufletul Său pentru Mine şi pentru Evanghelie, acela îl va mântui. Şi ce-i foloseşte omului să câştige lumea întreagă, dacă-şi pierde sufletul său? Sau ce ar putea să dea omul în schimb pentru sufletul său? Iar de cel ce se va ruşina de Mine şi de cuvintele Mele în acest neam desfrânat şi păcătos, şi Fiul Omului se va ruşina de el când va veni întru slava Tatălui Său, cu sfinţii îngeri. Apoi a zis către ei: adevărat vă spun vouă că sunt unii din cei ce stau aici care nu vor gusta moarte, până ce nu vor vedea împărăţia lui Dumnezeu venind întru putere”. (Marcu 8, 34-38; 9,1)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Duminica de astăzi o vedem cu toţii prin ceea ce stă şi tronează în mijlocul nostru (Sf. Cruce). Este cu adevărat o Duminică specială, o duminică care dă înţelesul a tot ceea ce ne silim şi ne străduim cu toţii să prăznuim şi să celebrăm în aceste patruzeci de zile de suflet folositoare ale Sfântului şi Marelui Post. Pentru că în această duminică (şi să nu uităm că rânduielile Triodului prevăd ca Sfânta Cruce a Domnului nostru Iisus să fie pusă în mijlocul nostru, la loc de cinste, în cursul întregii săptămâni, în mijlocul bisericii, ca în mijlocul unei noi lumi, ca fiind axa de referinţă în jurul căreia se reconstituie o întreagă lume) ea este pusă, de loc întâmplător, de către Sfinţii Părinţi ca să străjuiască mijlocul alergării noastre duhovniceşti, a acestei curse spirituale a postului.

Am avut duminicile pe care le cunoaştem cu toţii. Suntem în duminica a treia, după duminica icoanelor, după duminica luminii. Avem acum duminica Sfintei Cruci pentru că tot acest pelerinaj al postului este de fapt ~~e~~ circular. El se pare să fie în acelaşi timp un parcurs orizontal, dar este în acelaşi timp un parcurs circular. Atunci când am intrat pe calea postului am ieşit izgoniţi împreună cu Adam şi cu Eva de la Pomul Vieţii pentru că i-am preferat acestuia lemnul cunoştinţei binelui şi răului, iar la sfârşitul acestor patruzeci de zile ne vom întâlni cu Pomul Vieţii care este Crucea Domnului nostru Iisus Hristos, Crucea cea făcătoare de viaţă a Domnului nostru Iisus Hristos. Şi tot cu Crucea ne întâlnim dacă ea este alfa-începutul şi omega-sfârşitul alergării acesteia duhovniceşti a Sfântului şi Marelui Post cum este într-un fel alfa şi omega pentru viaţa fiecărui creştin, ea trebuie să fie şi mijlocul şi centrul vieţii creştineşti şi mijlocul şi centrul întregii aşezări, sau mai bine spus, reaşezări a lumii, după Evanghelia Domnului nostru Iisus Hristos.

Crucea ocupă această poziţie de centralitate desigur, dacă ne gândim şi în plan liturgic şi dacă ne aducem aminte de fapt, mijlocul Postului nu este chiar în această duminică. Este miercurea care urmează, atunci este centrul, mijlocul postului propriu-zis. Şi atunci, în cetatea mare a Bizanţului de care ne-am tot adus aminte şi cu prăznuirea

icoanelor şi a Sfântului Grigorie Palama, ne întoarcem iarăşi în Bizanţ pentru că de acolo ne vine acest foarte frumos şi foarte plin de adâncime de înţeles, ritualul, sărbătorirea şi celebrarea scoaterii Sfintei Cruci, pentru că atunci, în cetatea sfântă a Bizanţului care adusese de la Ierusalim Crucea descoperită de către Sfânta Împărătească Elena şi care se afla pusă la loc de cinste în tezaurele imperiale era dusă în această miercuri din mijlocul postului mare, era adusă în mijlocul marii biserici a Sfintei Sofia, era Crucea adevărată, crucea de pătimire, altarul de jertfă al Domnului nostru Iisus Hristos şi era pusă la Sfânta Sofia pe amvon, sub cupolă şi în mijlocul bisericii şi era întronizată într-un ritm de acesta extrem de frumos şi veneau toate mulţimile credincioşilor din cetatea creştinească a Constantinopolului să se închine. Pentru că nu ajungeau toţi să se închine într-o singură zi, pentru că erau mulţi locuitori în cetatea împărătească, s-a hotărât ca să fie lăsată acolo toate zilele din săptămâna aceasta din mijlocul postului mare.

Aşa că nu era numai Duminica Sfintei Cruci, era săptămâna Sfintei Cruci. Şi ce lucru plin de înţeles! Ne închinăm Crucii, lemnului făcător de viaţă pentru că pe el Domnul nostru Iisus Hristos Şi-a săvârşit, aşa cum aţi auzit citindu-se adineauri din frumosul şi adâncul cuvânt al Sfântului Apostol Pavel către evrei, este altarul de jertfă al preoţiei Domnului nostru Iisus Hristos care este Arhiereu, preot în veac după rânduiala lui Melchisedec. Iisus Hristos nu este numai Adamul cel Nou, sau ultimul Adam după cum îl numeşte Sfântul Apostol Pavel, el este omul realizat cu desăvârşire, omul desăvârşit. Iar omul desăvârşit trebuia să fie, aşa cum am văzut din citirile paremiilor din prima săptămână, preotul creaţiei. Trebuia să fie slujitorul desăvârşit al lui Dumnezeu care prin viaţa sa duhovnicească şi închinată lui Dumnezeu să transforme şi să arate, să manifeste alături de întreaga natură înconjurătoare şi întreaga lume, drept un templu al lui Dumnezeu. Deci Adam, prin căderea lui, prin neputinţa lui de a înţelege taina lemnului şi taina crucii care era înscrisă încă de atunci, din Paradis, din rai, a destructurat într-un fel lumea, a făcut ca lumea să fie de fapt un mediu natural, a transformat-o într-un ambient, am putea spune noi astăzi, într-un mediu care nu mai era structurat, nu mai era un templu, nu mai era un cosmos ordonat în care de fapt să se vadă că lumea întreagă vine de fapt de la Dumnezeu, se întoarce la Dumnezeu, dar ea se întoarce la Dumnezeu prin om. Se întoarce prin noi. Ce misiune măreaţă ne-a dat Dumnezeu încă prin protopărinţii noştri. Aceea de a mijloci între cer şi pământ. Prin viaţa noastră întoarsă spre Dumnezeu, dar cum s-ar spune, cu inima şi mintea întoarse spre cer şi cu picioarele pe pământ, omul trebuia să aibă viaţă de preot, atât în grădina raiului, cât şi după aceea, în tot ceea ce trebuia el să facă şi să vieţuiască. Iar căderea în păcat a însemnat şi o ratare a destinului liturgic şi a destinului de sacerdot, de preot al omului. Şi postul, iubiţi credincioşi, postul cu înfrânarea de la cele pământeşti, cu ascultarea şi mâncarea cuvântului lui Dumnezeu, cu mai multă rugăciune, care ni se cere tuturor creştinilor în aceste zile, ce reprezintă altceva decât întoarcerea noastră la statutul nostru adevărat de fiinţe liturgice, de recuperare a caracterului nostru de fiinţe preoţeşti chemate să slujim ca vieţile noastre să devină un templu, iar cele din jurul nostru să se

organizeze aşa cum îşi doreşte Dumnezeu, adică după voia Lui, ca astfel să se întâlnească din nou cerul şi pământul, pentru că acesta este scopul pentru care omul a fost creat. N-a fost ca Adam să împlinească acest rost şi acest destin. Pentru că pe om nu l-am văzut şi nu îl cunoaştem în Adam şi prin Eva, de aceea orice filozofie sau chiar orice teologie sau orice ideologie care încearcă să îl înţeleagă pe om pornind numai de la el însuşi, sau mai bine zis, pornind de la elementele materiale din care el este făcut şi de la structura lui cosmică sau adamică, nu reuşeşte să-i cunoască cu adevărat taina. Pentru că pe omul adevărat nu îl vedem în Adam şi Eva, ci pe omul adevărat îl vedem în Iisus Hristos Domnul şi în Maica Sa Sfântă. Dacă vrem să ştim cine este omul trebuie să ne uităm la Domnul nostru Iisus Hristos. Iar viaţa pământească a Domnului nostru Iisus Hristos este o viaţă aşa cum a voit Dumnezeu să fie şi pentru Adam, şi cum Adam nu a ales să fie. Dar a fost Domnul nostru Iisus Hristos Care este Adamul cel Nou şi este preot în veac după rânduiala lui Melchisedec. Iar postul este recuperarea preoţiei, a arhieriei noastre duhovniceşti. Şi arhieria noastră se manifestă prin ceea ce spunea Mântuitorul şi ne-a spus în cuvântul acesta din Evanghelie, din Evanghelistul Marcu, de la sfârşitul capitolului VIII în care Mântuitorul îşi compensează întreaga Sa Evanghelie. E un cuvânt greu, un cuvânt aspru, dar el se află în inima Evangheliei şi nimeni care vrea să o înţeleagă, şi nu numai să o înţeleagă, dar şi să o onoreze, să fie demn de ea, nu poate rata întâlnirea cu ceea ce spune Mântuitorul şi a rata întâlnirea cu ceea ce se află în mijlocul bisericii şi trebuie să ne structureze existenţa, adică Crucea. Mântuitorul a spus şi spune foarte clar şi foarte limpede (este o pericopă interesantă care este cuprinsă, ca să înţelegem cu adevărat, între mărturisirea lui Petru de la Cezareea când l-a mărturisit într-un moment de har, de graţie: Cine spune lumea că sunt Eu, întreabă Mântuitorul, iar el răspunde: Tu eşti Hristosul, eşti Mesia, Unsul, Fiul lui Dumnezeu Celui Viu, după care Mântuitorul vine şi spune imediat: de acum însă a venit vremea ca Fiul Omului să meargă spre Ierusalim şi să fie dat în mâinile bătrânilor, arhiereilor, să pătimească şi să moară. Atunci, Petru exclamă cu indignare: Doar nu se va întâmpla aceasta! Şi Evanghelia după Marcu spune ceea ce nu spun ceilalţi evanghelişti: L-a certat Petru pe Hristos! Deci după ce L-a recunoscut ca Mesia L-a certat, spune Evanghelistul. L-a luat de guler, nu?! Ce faci? Tu eşti Mesia-Hristos, cum spui acum că vei muri? Şi Evanghelia spune apoi: şi l-a certat Iisus pe Petru şi i-a spus: Înapoia Mea, e locul tău Petre, Satano (Satan înseamnă în limba ebraică adversar, vrăjmaş, duşman) După ce cu un sfert de oră înainte i-a spus Glasul Tatălui, nu carnea şi sângele ţi-au spus ţie acestea, ci Tatăl a vorbit prin tine, Petru devine, din piatră de temelie a Bisericii piatră de scandal, piatră de poticneală. Acelaşi personaj la câteva minute. Şi acelaşi om pe care Iisus îl laudă, îi spune: eşti satană, locul tău nu e înaintea mea — pentru că Petru aşa a făcut, s-a pus între ei, s-a pus între Iisus şi Ierusalim: Iisus după ce a mers pe nor, pentru că era în nor când, era la poalele Ermonului, la izvoarele Iordanului, mergea spre Nord, S-a întors spre Sud şi mergea spre Ierusalim. Petru s-a pus între El şi Ierusalim. „Nu acesta este locul, nu se va întâmpla asta!" Şi Mântuitorul spune „Înapoia Mea! Dacă vrei să fii ucenicul Meu, nu sta în faţa Mea. Pentru că în faţa lui Iisus nu poate sta

decât Tatăl, stai în spatele Meu şi nu fi satană". E satană pentru că nu gândeşte cele ale lui Dumnezeu, ci gândeşte cele ale omului. Gândeşte ca un om şi nu mai gândeşte ca un Dumnezeu. Şi spune după aceea Iisus, adresându-se tuturor ucenicilor, dar spune, şi mulţimii, a spus aceste cuvinte pe care le-am auzit în Evanghelie, cuvinte apăsătoare: Cine vrea să vină după Mine (textul spune destul de nefericit în traducerea aceasta), să se lepede de sine însuşi (cuvântul în greacă este mult mai tare: sa se renege pe el însuşi, să se tăgăduiască, să se nege, să se pună pe el sub semnul negaţiei, nu al afirmaţiei, şi al afirmării de sine. Pentru că dacă păcatul este afirmare de sine a omului, iată Mântuitorul cere să se nege pe el însuşi, să îşi ia crucea sa şi să Îmi urmeze Mie! Pentru că tot cel ce va vrea să îşi scape viaţa o va pierde, iar cine o va pierde pentru Mine şi pentru Evanghelie, acela o va câştiga. Şi tot cel care se va ruşina de Fiul Omului şi de cuvintele Lui, spune, în această generaţie — neam desfrânat şi păcătos, mai corect, nu este „neam" în sens etnic, ci este generaţie: din generaţia aceasta adulteră şi păcătoasă. Adică generaţia idolatră pentru că idolatria era înţeleasă încă de vechii profeţi ca fiind un concubinaj al oamenilor, nu în nunta lor cu Dumnezeul cel adevărat, ci în concubinajul cu toţi idolii şi în valorile trecătoare ale acestei vieţi. Şi Mântuitorul spune: Dar cine vrea să fie după Mine, deci să fie după Mine, deci ca să vii după Iisus trebuie să te negi pe tine însuţi, să te pui în paranteză, să te blochezi în afirmarea ta de sine şi să îţi iei crucea. Şi este folosit modelul unui răstignit, unui crucificat. În vremea aceea, oamenii ştiau bine ce înseamnă, pentru că execuţiile, răstignirile erau la ordinea zilei în Imperiul Roman, mai ales într-o provincie recalcitrantă şi foarte turbulentă cum era Iudeea. Repede ajungeau oamenii pe cruce şi supliciul pe cruce era unul cumplit. Dar una dintre caracteristicile lui era că omul trebuia să îşi ducă el unealta torturii lui şi chinului lui. Deci îşi ducea bara transversală pe spate. I se punea pe umeri şi ajungea la un stâlp de care era ţintuită apoi, lucru care se va întâmpla apoi şi cu Mântuitorul în săptămâna patimilor. Să-şi ia crucea sa, deci nu să i-o pună altul, să şi-o ia el, deci Îl urmăm pe Hristos ca un condamnat la moarte. Dacă un condamnat la moartea face lucrul acesta, nu cred de bună voie ci pentru că este silit de soldaţi, de stat, de autoritatea violentă a unei puteri lumeşti, ucenicul lui Iisus Hristos e chemat de Mântuitorul, e invitat să se comporte asemenea unui executat, a unui condamnat la moarte care trebuie să îşi ia unealta torturii sale pe el însuşi şi să Îl urmeze pe Mântuitorul, să fie tot timpul alături de el, şi pe urmă acela tot timpul va însemna să fie cu Mântuitorul la crucea Lui, dacă nu pe crucea Lui, măcar la poalele crucii Lui, aşa cum au fost Maica Sfântă şi cu Ioan şi acolo s-a refăcut şi Biserica adevărată, acolo s-a deschis şi raiul. Dar avem în mijloc pusă Sfânta Cruce. Gândiţi-vă că în Constantinopol era aşezată Crucea adevărată a Mântuitorului, crucea reală. Sigur că orice cruce participă şi se împărtăşeşte din Crucea de pe Golgota a Domnului nostru Iisus Hristos. Dar să nu uităm că ea nu are semnificaţia unui simplu semn. Cât de banalizată este astăzi Sfânta Cruce? Că o vedem în toate locurile, pusă la cercelul din ureche, în buric, pe spatele cavalerilor, în tot felul de locuri, mai mult sau mai puţin obscene. Numai acolo unde ar trebui să îi fie locul nu este! Adică în mintea şi în inima şi în sufletele vieţilor noastre. Şi de aceea ne este pusă Cru-

cea acum, în mijlocul nostru, pentru a ne aduce aminte de faptul că crucea e o jertfă şi că jertfa cea adevărată, Arhiereul cel Adevărat, aşa cum aţi auzit citindu-se în apostolul zilei, nu este cel care ia o oaie, care e în afara lumii, o ia ofrandă, o pune pe altar, scoate cuţitul, îi taie gâtul şi varsă sângele pe altar. Nu acela este preotul adevărat, care jertfeşte un lucru exterior. Preotul adevărat, care trebuia să fie Adam şi este Domnul nostru Iisus Hristos şi trebuie să fim noi înşine, este cel a cărui taină a preoţiei lui o arată ecfonisul pe care îl rosteşte preotul la o rugăciune care, din păcate este privată, anume rugăciunea de curăţire a lui, personală, din timpul Heruvicului, când spune: că Tu eşti Cel ce aduci (jertfă) şi Cel ce Te aduci (jertfă) şi Cel care primeşti (jertfa) Hristoase Dumnezeul nostru. Acesta este arhiereul cel adevărat, cel care nu aduce jertfă un lucru din afara lui, ci el aduce jertfă, se aduce jertfă pe sine însuşi, iar ca Dumnezeu o şi primeşte. Aceasta este preoţia cea adevărată, când omul se dăruieşte pe el însuşi. Şi noi dăruim, desigur, la biserică prescuri şi nu se poate veni la Sfânta Liturghie sau la vecernie cu mâna goală ca la o simplă laudă. La Liturghie, fiindcă este o jertfă, este slujba unei jertfe, trebuie să vii cu jertfă şi aducem jertfă, desigur prescură. O prescură care este o bucată de pâine care este făcută ca să ne simbolizeze pe noi înşine. O bucată de pâine care are pe ea semnul Crucii, dar prescura adevărată suntem noi înşine. Noi suntem cei care suntem chemaţi să ne transformăm. Pentru că aşa spune şi preotul: sfinţirea trebuie să se facă, nu numai a pâinii şi vinului care se prefac în Trupul şi Sângele Domnului ca trupurile noastre să se prefacă în Trupul şi Sângele Lui şi în jertfa Lui mai bine zis, întru asemănarea jertfei Lui. Toată Biserica este construită pe jertfă, pe preoţie, iar crucea pusă în mijlocul bisericii ne aduce aminte de lucrul acesta, că de aceea postim, de aceea ne rugăm, de aceea ne înfrânăm pentru ca să facem gestul acela de negare de noi înşine, de tăgăduire de noi înşine.

Crucea ascetică, care este crucea supliciului, crucea suferinţei, crucea durerilor sfâşietoare ale Mântuitorului care este, repet crucea suferinţei, o avem în Săptămâna Mare. Crucea postului însă este crucea pusă pe plăcere. Spunea Sfântul Maxim Mărturisitorul că sunt cele două lucruri care îl îndepărtează pe om de Dumnezeu: plăcerea şi durerea. Omul din prea multă plăcere uită de Dumnezeu, dar şi de durere şi de frică de durere se aruncă din nou în braţele plăcerii şi tot fuge de Dumnezeu. Iar Mântuitorul este Cel care învinge durerea şi suferinţa pe Golgota, dar plăcerea o învinge postind în cele patruzeci de zile după botezul Său în deşertul Carantaniei. Deci de lucrul acesta trebuie să ne aduce aminte. Crucea care este pusă acum în mijlocul Bisericii este o cruce ascetică, este o cruce duhovnicească, este o cruce morală, dacă doriţi, este o cruce pusă pe vieţuirea noastră. Aceasta înseamnă că un creştin adevărat nu se mai afirmă pe el însuşi, se pune în paranteză. Pune „X”-uri! Crucea este un „X”; e o barare pe care o punem pe trupurile noastre, pe patimile noastre, pe vorbele noastre, pe minţile noastre, pe inimile noastre, este ca un semn de interzis, dacă doriţi. Nu spun asta decât ca, într-un fel, să scot în evidenţă cum se comportă „creştinii” pentru că trecând prin faţa icoanelor, în biserică, ei le tratează ca pe nişte semne de circulaţie. Nu spun asta! Dar crucea are semnificaţia de interzis. Ea aşa apare chiar şi în codul rutier. Când întâlneşti un „X”

înseamnă că drumul e oprit. Ei crucea aceasta ne spune: e drum oprit! Impulsurilor noastre, pornirilor noastre, Dumnezeu le pune o stavilă, e o stavilă pusă ca mintea noastră, trupul nostru să se lege de pământ. Aici se pune cruce, ceea ce înseamnă că toată dorința noastră trebuie întoarsă spre cer. Deci, crucea ne arată că drumul e oprit aici, pe pământ, dar el se deschide sus, în cer. Deci e un baraj pus pe trupul nostru când se leagă de pământ, pentru că de aceea postim (instinctul de foame spune: să mergi direct spre mâncare, cum face animalul). Omul, dacă e creștin și om duhovnicesc și om al lui Dumnezeu, înainte de a se arunca spre mâncare se oprește, o lasă acolo, ridică privirea în sus, spre Dumnezeu, mulțumește, se roagă, deci arată că a înțeles, face semnul crucii pe el însuși, pe trupul lui și spre instinctele lui, se uită în sus spre Dumnezeu mulțumindu-I și apoi, după ce își face „X”-ul acela pe el însuși începe și gustă din mâncare, ceea ce arată că atunci mâncarea, când el și-a barat prin cruce trupul său, nu-l mai îndepărtează de Dumnezeu, pentru că e luată cu mulțumire nu față de natură, ci față de Dumnezeu și atunci mâncarea nu este obstacol între el și Dumnezeu, ci mâncarea poate deveni un semn, un simbol al comuniunii cu Dumnezeu. Așa cum facem noi la Sfânta Liturghie, unde pâinile pe care le luăm au înscris pe ele semnul crucii, noi ne facem semnul crucii când sărutăm icoana, știind că toate lucrurile acestea nu sunt ale acestui pământ, ci sunt darurile lui Dumnezeu. Spunea frumos Părintele Stăniloae într-un studiu faimos: „Lumea ca dar al lui Dumnezeu și crucea pusă pe acest dar”. Deci numai când pui această cruce pe lume și pe trupul tău recunoști că lumea și tu însuți ești un dar de la Dumnezeu. Nu ținem de lumea aceasta, ci ținem de lumea cerească. Acesta este scopul crucii. Aceasta e taina pe care o avem pusă în mijlocul postului, în mijlocul întregii noastre vieți creștinești și a întregului cosmos, într-un fel. Și mai mult, lucru de care ne aducem aminte și cu care închei acest cuvânt, dacă se poate încheia vreodată cuvântul despre cruce, cel mai bun comentariu al cuvântului de pe cruce sunt viețile noastre, nu predica preotului sau a teologului. Cel mai bun comentariu al Bibliei, și Crucii trebuie să fie viața noastră prin care să demonstrăm că într-adevăr credem în Hristos și în puterea jertfei Lui și a Crucii Lui și în altarul Lui și în Preoția Lui. Iar comentariul acesta nu îl vom termina de scris niciodată, până la ultima noastră suflare.

Dar asupra unui singur lucru mai atrag atenția, anume de ce este pusă Crucea în mijlocul bisericii. Ea trebuie să fie în mijlocul inimii și sufletelor noastre, în mijlocul bisericii, și crucea trebuie să refacă întreaga reorganizare a lumii. Una este când lumea are în ea crucea, ceea ce înseamnă că îl are pe Dumnezeu și Îl dorește pe Dumnezeu. Și numai crucea este cea care devine axa de restructurare a întregului univers. Dar aceasta, numai dacă oamenii vor lucrul acesta. Crucea este înscrisă în punctele cardinale, dar aceasta nu este o cruce mântuitoare. Crucea mântuitoare este atunci când oamenii iau asupra lor crucea și o pun în mijlocul trupurilor lor, a vieții lor transformând din trupurile și viețile lor un templu și un loc de arhierie, pentru că asta înseamnă a posti, a te întoarce la Liturghie, a te întoarce la Dumnezeu și a alcătui din trupurile noastre și din viața noastră un templu și o biserică însuflețită a lui Dumnezeu. Amin.

Miercuri în săptămâna a 4-a din Post

30 martie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Paremii:

„Iar Domnul Dumnezeu a mirosit mireasmă bună şi a zis Domnul Dumnezeu în inima Sa: „Am socotit să nu mai blestem pământul pentru faptele omului, pentru că cugetul inimii omului se pleacă la rău din tinereţile lui şi nu voi mai pierde toate vietăţile, cum am făcut. De acum, cât va trăi pământul, semănatul şi seceratul, frigul şi căldura, vara şi iarna, ziua şi noaptea nu vor mai înceta!” Şi a binecuvântat Dumnezeu pe Noe şi pe fiii lui şi le-a zis: „Naşteţi şi vă înmulţiţi şi umpleţi pământul şi-l stăpâniţi! Groază şi frică de voi să aibă toate fiarele pământului; toate păsările cerului, tot ce se mişcă pe pământ şi toţi peştii mării; căci toate acestea vi le-am dat la îndemână. Tot ce se mişcă şi ce trăieşte să vă fie de mâncare; toate vi le-am dat, ca şi iarba verde. Numai carne cu sângele ei, în care e viaţa ei, să nu mâncaţi. Căci Eu şi sângele vostru, în care e viaţa voastră, îl voi cere de la orice fiară; şi voi cere viaţa omului şi din mâna omului, din mâna fratelui său. De va vărsa cineva sânge omenesc, sângele aceluia de mână de om se va vărsa, căci Dumnezeu a făcut omul după chipul Său. Voi însă naşteţi şi vă înmulţiţi şi vă răspândiţi pe pământ şi-l stăpâniţi!” Şi a mai grăit Dumnezeu cu Noe şi cu fiii lui, care erau cu el, şi a zis: „Iată Eu închei legământul Meu cu voi, cu urmaşii voştri. Şi cu tot sufletul viu, care este cu voi: cu păsările, cu animalele şi cu toate fiarele pământului, care sunt cu voi, cu toate vietăţile pământului câte au ieşit din corabie; şi închei acest legământ cu voi, că nu voi mai pierde tot trupul cu apele potopului şi nu va mai fi potop, ca să pustiască pământul”. Apoi a mai zis iarăşi Domnul Dumnezeu către Noe: „Iată, ca semn al legământului, pe care-l închei cu voi şi eu tot sufletul viu ce este cu voi din neam în neam şi de-a pururi, pun curcubeul Meu în nori, ca să fie semn al legământului dintre Mine şi pământ .Când voi aduce nori deasupra pământului, se va arăta curcubeul Meu în nori, Şi-Mi voi aduce aminte de legământul Meu, pe care l-am încheiat cu voi şi cu tot sufletul viu şi cu tot trupul, şi nu va mai fi apa potop, spre pierzarea a toată făptura. Va fi deci curcubeul Meu în nori şi-l voi vedea, şi-Mi voi aduce aminte de legământul veşnic dintre Mine şi pământ şi tot sufletul viu din tot trupul ce este pe pământ!” Şi iarăşi a zis Dumnezeu către Noe: „Acesta este semnul legământului, pe care Eu l-am încheiat între Mine şi tot trupul care este pe pământ”. Iar fiii lui Noe care au ieşit din corabie, erau: Sem, Ham şi Iafet. Iar Ham era tatăl lui Canaan. Aceştia sunt cei trei fii ai lui Noe şi din aceştia s-au înmulţit oamenii pe pământ. Atunci a început Noe să fie lucrător de pământ şi a sădit vie. A băut vin şi, îmbătându-se, s-a dezvelit în cortul său. Iar Ham, tatăl lui Canaan, a văzut goliciunea tatălui său şi, ieşind afară, a spus celor doi fraţi ai săi. Dar Sem şi Iafet au luat o haină şi, punând-o pe amândoi umerii lor, au intrat cu spatele înainte şi au acoperit goliciunea tatălui lor; şi feţele lor fiind întoarse înapoi, n-au văzut goliciunea tatălui lor. Trezindu-se Noe din ameţeala de vin şi

aflând ce i-a făcut feciorul său cel mai tânăr, A zis: „Blestemat să fie Canaan! Robul robilor să fie la fraţii săi!”. Apoi a zis: „Binecuvântat să fie Domnul Dumnezeul lui Sem; iar Canaan să-i fie rob! Să înmulţească Dumnezeu pe Iafet şi să se sălăşluiască acesta în corturile lui Sem, iar Canaan să-i fie slugă”. Şi a mai trăit Noe după potop trei sute cincizeci de ani. Iar de toate, zilele lui Noe au fost nouă sute cincizeci de ani şi apoi a murit. Iată spiţa neamului fiilor lui Noe: Sem, Ham şi Iafet, cărora li s-au născut fii după potop”. (Facere 8, 21-10,1)

„Cel ce umblă după dreptate ajunge la viaţă, iar cel ce fuge după rău, la moarte. Pe cei cu inima vicleană îi urgiseşte Domnul; plăcerea Lui este spre cei fără prihană. Încetul cu încetul păcătosul nu va rămâne nepedepsit, iar neamul celor drepţi va fi mântuit. Inel de aur în râtul porcului, aşa este femeia frumoasă şi fără minte. Dorinţa celor drepţi este bine; nădejdea celor fără de lege este mânia lui Dumnezeu. Unul dă mereu şi se îmbogăţeşte, altul se zgârceşte afară din cale şi sărăceşte. Cel ce binecuvântează va fi îndestulat, iar cel ce blestemă va fi blestemat. Cel ce ţine grâul este blestemat de popor, iar binecuvântarea (se revarsă) peste capul celui ce îl vinde. Cel ce caută binele dobândeşte bunăvoinţa Domnului, iar cel ce umblă după rău va da peste el. Cel ce-şi pune nădejdea în bogăţia lui se veştejeşte, iar cei drepţi ca frunzişul odrăslesc. Cine îşi tulbură casa lui culege vânt, iar cel nebun va fi sluga celui înţelept. Rodul dreptăţii este un pom al vieţii, iar silnicia nimiceşte viaţa. Dacă cel drept este răsplătit pe pământ, cu cât mai mult cel nelegiuit şi păcătos! Cel ce iubeşte învăţătura iubeşte ştiinţa, iar cel ce urăşte certarea este nebun. Cel bun dobândeşte har de la Domnul, iar pe omul viclean îl osândeşte Domnul. Omul nu se întăreşte întru fărădelegea lui; rădăcina celor drepţi nu se va clătina niciodată. Femeia virtuoasă este o cunună pentru bărbatul ei, iar femeia fără cinste este un cariu în oasele lui. Socotelile celor drepţi sunt dreptatea, iar punerile la cale ale celor nelegiuiţi înşelăciunea. Graiurile celor nelegiuiţi sunt curse de moarte, iar gura celor drepţi îi scapă pe ei din primejdie. Cei fără de lege numai cât se întorc şi nu mai sunt, dar casa drepţilor dăinuieşte de-a pururi. Omul aste preţuit după priceperea lui, iar cel nepriceput este urgisit. Mai mult preţuieşte un om smerit dar harnic, decât unul mândru dar lipsit de pâine. Cel drept are milă de vite, iar inima celui rău este fără îndurare. Cel ce munceşte ogorul său se satură de pâine, iar cel ce umblă după deşertăciuni este om lipsit de minte. Nelegiuitul poftеşte prada celor răi, dar rădăcina celor drepţi dă rodul său. Prin păcatul buzelor se prinde în laţ păcătosul, iar dreptul (prin dreptatea lui) scapă din strâmtorare. Din rodul gurii sale se satură de cele bune omul, şi fiecăruia i se răsplăteşte după faptele lui. Calea celui nebun este dreaptă în ochii lui, iar cel înţelept ascultă de sfat. Nebunul dă pe faţă îndată mânia lui, iar omul prevăzător îşi ascunde ocara. Cel ce spune adevărul vesteşte dreptatea, iar martorul mincinos umblă cu înşelăciunea. Cei nechibzuiţi la vorbă sunt ca împunsăturile de sabie, pe când limba celor înţelepţi aduce tămăduire. Buzele care spun adevărul vor dăinui totdeauna, iar limba grăitoare de minciună numai pentru o clipă. Înşelăciunea este în inima celor ce gândesc rău, iar bucuria

pentru cei ce dau sfaturi de pace. Nici o nenorocire nu se întâmplă celui drept, pe când cei nelegiuiţi sunt covârşiţi de rele. Buzele cele grăitoare de minciună sunt urâciune înaintea Domnului, iar cei ce făptuiesc după adevăr sunt plăcerea Lui. Omul înţelept îşi ascunde ştiinţa, pe când inima celor nebuni propovăduieşte nebunia. Mâna celor silitori va stăpâni, iar cea lăsătoare va fi birnică. Supărarea se abate asupra omului, dar numai un cuvânt bun îl bucură. Dreptul cercetează cu de-amănuntul pe prietenul său; calea celor nelegiuiţi duce la rătăcire. Leneşul nu-şi frige nici vânatul lui; cea mai scumpă comoară pentru om este munca. Pe cărarea dreptăţii este viaţa şi pe calea pe care ea o însemnează; nemurirea, iar calea nebuniei duce la moarte. Fiul înţelept ascultă de învăţătura tatălui său, iar cel batjocoritor nici de mustrare. Din rodul gurii sale omul mănâncă binele; pofta celor vicleni este silnicia. Cine îşi păzeşte gura îşi păzeşte sufletul său; cel ce deschide prea tare buzele o face spre pieirea lui. Sufletul celui leneş pofteşte, însă în zadar. Numai sufletul celor silitori este îndestulat. Dreptul urăşte cuvintele mincinoase; ticălosul aduce numai ruşine şi ocară. Dreptatea păzeşte calea omului fără prihană, iar fărădelegea e pricina ruinii celui păcătos. Unii se dau drept bogaţi şi n-au nimic, alţii trec drept săraci, cu toate că au multe averi. Bogăţia cuiva slujeşte la răscumpărarea lui; cel sărac nu se teme nici chiar de ameninţare. Lumina celor drepţi luminează, pe când sfeşnicul celor fără de lege se stinge. Mândria nu dă prilej decât la ceartă, înţelepciunea se află numai la cei ce primesc sfaturi". (Pilde 11,19-13,10)

Preacucernice Părinte, iubiţi fraţi în Hristos,

Iată-ne la înjumătăţirea minunatei alergări duhovniceşti a Postului celui Mare, a Postului Pătimirii şi Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Am ajuns în ziua de astăzi, cu miercurea din această săptămână, în mijlocul cronologic, dacă l-am putea numi aşa, al acestei perioade şi nu e numai un mijloc din punct de vedere temporal. Pentru că, într-adevăr, Crucea este şi începutul şi sfârşitul, alfa şi omega, dar este şi mijlocul, nu numai al postului, ci ar trebui să fie şi centrul vieţii tuturor creştinilor.

Şi, pe lângă acest lucru aţi mai putut observa că avem Sfânta Cruce sub formă văzută împreună cu noi în mijlocul acestei săptămâni, dar de asemenea aţi putut vedea că s-a introdus şi o oarecare modificare şi în slujba minunată a acestei vecernii a darurilor mai înainte sfinţite prin acea cerere şi ectenie pentru cei care se pregătesc pentru sfânta luminare. Şi într-adevăr, ne aducem aminte de faptul că în vechime, când oamenii intrau la maturitate în creştinism prin poarta cea mare a botezului de Paşti, pentru ei, acum era momentul hotărâtor, momentul decisiv de pregătire, de intensificare a pregătirilor catehetice şi duhovniceşti pentru a primi taina învierii prin botez. Şi taina botezului era taina luminării. De aceea ei erau aşa numiţii fotizomeni, cei care se pregăteau să se umple de lumină. Şi cred că această ectenie nu e deloc de un interes anticar, dacă doriţi, sau arhivistic; pentru că, în ultimă instanţă, noi toţi creştinii, care chiar dacă astăzi nu mai postim cum posteau cei dinainte pentru luminarea catehumenilor şi păgânilor care veneau într-adevăr la creştinism, dar dacă nu mai avem păgâni cu numele sau păgâni mărturisiţi, cum am putea spune, în mijlocul nostru, nu îi mai avem pe pă-

gâni ca închinători la alte culte în mod văzut, aşa cum aveau Sfinţii Părinţi şi creştinii în veacul al III-lea, al IV-lea, al V-lea şi până la al VI-lea şi al VII-lea, nu putem spune că nu ne-am introdus păgânismul în noi înşine. Pentru că şi cei care îşi zic şi se mărturisesc creştini, sunt de fapt creştini numai cu numele; pentru că un creştin care nu merge la biserică, un creştin care nu se roagă, care nu posteşte, acela nu este creştin, ci e doar pe jumătate. O fi primit el botezul pe baza credinţei altora, dar viaţa lui e de fapt ceea ce sunt faptele lui. Nu numele şi harul primit odinioară, ci viaţa omului îl califică şi îl face să fie de fapt cu adevărat creştin, adică un creştin luminat de harul învierii, dar har al învierii care se primeşte numai de cel care ştie să înţeleagă taina crucii. Pentru că numai cine ştie să se închine Crucii şi care pune Crucea în mijlocul existenţei, numai acela ştie cu adevărat ce este învierea. Altfel, Învierea este ceea ce reprezintă pentru majoritatea semenilor şi a concetăţenilor noştri — că nu pot să spun mai mult despre ei — este aşa, un simbol pentru învierea naturii şi alte lucruri. Pentru cine nu ştie de crucea Domnului nostru Iisus Hristos, şi nu numai că o ştie, ci o şi mărturiseşte şi o pune în centrul existenţei lui, nu poate să spună că are lumina învierii. O fi având el alte lumini, alte feluri de simboluri sau de orientări spirituale, dar nu sunt ele lumina lui Iisus Hristos.

Suntem în mijlocul Sfântului şi Marelui Post, împreună cu Sfânta Cruce, pregătindu-ne spre taina luminării, taina învierii. Să nu uităm mereu că taina fundamentală a credinţei noastre este botezul. Din nefericire pe aceasta o tot punem în paranteză şi o tot ignorăm. Postul Mare de aceea ne este pus înainte pentru a ne aduce aminte de botez. Nu de botezul altora, ci de botezul nostru. Am putea spune că noi nu depăşim niciodată poarta de intrare în creştinism, nu putem spune că am trecut prin ea ca printr-o uşă şi am lăsat undeva poarta în urmă. Nu! Botezul e în permanenţă împreună cu noi, cum e şi mirungerea. Deşi sunt irepetabile, poarta aceasta este în permanenţă împreună cu noi având forma crucii şi depinde de noi dacă ştim să o înţelegem şi să o luăm ca atare.

Dar mai este un lucru pe care desigur, citirile ni-l scot în evidenţă şi asupra căruia trebuie să zăbovim, să medităm, să ne mistuim şi să le rumegăm duhovniceşte; e ceea ce spun paremiile, din cartea lui Moise, cartea Facerii; e ceea ce am văzut săptămâna trecută, în marea vineri care a trecut şi în care a fost în acelaşi timp a lecturilor despre potop, dar şi a Bunei Vestiri. Şi într-adevăr s-au citit atunci la Liturghia praznicului unită cu vecernia, acea pericopă înspăimântătoare a distrugerii lumii prin potop, potop din afară al apelor, care era de fapt imaginea cosmică exterioară a dezordinii şi a haosului în care intraseră oamenii. Sigur că potopul nu însemna altceva decât dezorganizarea, reîntoarcerea lucrurilor în starea de haos. Dar haosul cosmic a fost provocat de haosul uman, de haosul oamenilor. Dezordinea introdusă de oameni, dezordine cum am văzut: sexuală, violentă, războinică, tehnologică, toate aceste lucruri a făcut ca Dumnezeu să îşi întoarcă faţa de la creaţie şi creaţia să intre în stare de haos şi de dezorganizare. Dar Dumnezeu, după cum am văzut, e bun şi milostiv şi salvează o urmă de umanitate în arca aceea minunată a lui Noe care este un templu plutitor. Să ne gân-

dim la viaţa familiei lui Noe împreună cu toate animalele şi vieţuitoarele pământului în acea arcă sau templu plutitor. Un an de zile au stat ca într-un coş plin, destul de vulnerabil şi să auzi în afară furia elementelor şi să stai acolo, în acel coş şi templu, în acelaşi timp. Ce viaţă au avut acolo, putem bănui. O viaţă de rugăciune, viaţă de post, o viaţă de întoarcere la Dumnezeu, cerând mila şi harul Lui. Şi iată că mila şi harul Lui au venit. Şi Dumnezeu a oprit potopul, arca s-a oprit pe vârful muntelui Ararat şi l-am văzut pe Noe ieşind ca un nou Adam şi cu el reîncepând toată poveste refacerii lumii şi care începe cu o jertfă, începe cu un sacrificiu. Noe intră în rolul de preot al creaţiei: primul lucru pe care îl face este acela de a mulţumi şi a aduce slavă lui Dumnezeu. Şi pe baza acelei jertfe se încheie, ceea ce am auzit citindu-se astăzi, acel frumos şi fundamental legământ pe care îl încheie Dumnezeu cu Noe, aţi văzut, cu tot trupul, de fapt. Deci Dumnezeu încheie legământ prin oameni cu toată carnea, cu tot trupul şi sufletul viu şi cu viaţa care apare. Şi acest legământ este un legământ fundamental, legământul lui Noe. Sigur că ne aducem aminte de legământul încheiat de Dumnezeu prin Moise, apoi de legământul încheiat de Domnul nostru Iisus Hristos la Cina cea de Taină şi apoi pe Golgota, dar uităm, poate, de acest legământ fundamental care este legământul încheiat de Dumnezeu cu Noe. Dumnezeu Îşi mărturiseşte dorinţa de a nu mai da drumul niciodată apelor să distrugă umanitatea şi cosmosul, dar pune de data aceasta condiţii; iar aceste condiţii au fost de data aceasta inventariate, desigur, nu?!, de Sfinţii Părinţi, şi au fost inventariate de rabinii din Vechiul Legământ şi care au spus că sunt şapte porunci înscrise în ceea ce a vorbit Dumnezeu astăzi cu Moise şi care sunt condiţiile fundamentale pentru care Dumnezeu îşi ia angajamentul că nu va mai lăsa elementele să se prăbuşească asupra oamenilor. Şi acele şapte condiţii sunt: să nu huleşti pe Dumnezeu, să nu faci idolatrie, să nu trăieşti în incest, să nu furi, să faci dreptate şi să nu mănânci sânge; să laşi sângele animalelor să se verse în pământ pentru că sângele este simbolul vieţii şi sângele este al lui Dumnezeu, cum spune textul, nu este al oamenilor. Sângele este simbolul vieţii, viaţa e a lui Dumnezeu. Oamenii au putere să mănânce din toate, dar să lase sângele, adică esenţa vieţii, să se întoarcă prin pământ la Dumnezeu. Ne gândim la aceste porunci care sunt date fără a fi puse pe o Toră sau a fi puse pe nişte tăbliţe, dar care sunt condiţiile pentru care Dumnezeu se angajează, pentru că ele sunt un minimum de ordine, de ordine morală, de ordine spirituală şi de ordine religioasă. Ele sunt un minimum. Nehulirea lui Dumnezeu, neincestul, nemâncarea de sânge şi nevărsarea de sânge fără discernământ, fiind îngăduită doar pentru mâncare, acelea sunt condiţiile fundamentale pentru care Dumnezeu reface împreună cu oamenii, din haosul de după potop un nou cosmos, o nouă lume. Noe reîncepe ca un al doilea Adam umanitatea prin acest legământ care este un sacrificiu, dar sunt şi o sumedenie, aceste cinci sau şapte prescripţii morale pe baza cărora stă toată umanitatea noastră, şi, cum am văzut, întrucât ca oameni suntem legaţi de tot ceea ce ne înconjoară, dezordinea noastră va fi dezordinea elementelor şi a stihiilor şi invers, adică ordinea noastră, cea din inima noastră şi din vieţile noastre va fi şi ordinea şi cosmosul şi podoaba întregii naturi.

Să călătorim cu legământul lui Moise (?Noe?) în această săptămână, în drumul spre luminare şi în drum spre Înviere, în veci. Amin.

Vineri în săptămâna 4-a din Post

1 aprilie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Paremii:

„Acestea sunt neamurile, care se trag din fiii lui Noe, după familii şi după naţii, şi dintr-înşii s-au răspândit popoarele pe pământ după potop. În vremea aceea era în tot pământul o singură limbă şi un singur grai la toţi. Purcezând de la răsărit, oamenii au găsit în ţara Senaar un şes şi au descălecat acolo. Apoi au zis unul către altul: „Haidem să facem cărămizi şi să le ardem cu foc!” Şi au folosit cărămida în loc de piatră, iar smoala în loc de var. Şi au zis iarăşi: „Haidem să ne facem un oraş şi un turn al cărui vârf să ajungă la cer şi să ne facem faimă înainte de a ne împrăştia pe faţa a tot pământul!” Atunci S-a pogorât Domnul să vadă cetatea şi turnul pe care-l zideau fiii oamenilor. Şi a zis Domnul: „Iată, toţi sunt de un neam şi o limbă au şi iată ce s-au apucat să facă şi nu se vor opri de la ceea ce şi-au pus în gând să facă. Haidem, dar, să Ne pogorâm şi să amestecăm limbile lor, ca să nu se mai înţeleagă unul cu altul”. Şi i-a împrăştiat Domnul de acolo în tot pământul şi au încetat de a mai zidi cetatea şi turnul. De aceea s-a numit cetatea aceea Babilon, pentru că acolo a amestecat Domnul limbile a tot pământul şi de acolo i-a împrăştiat Domnul pe toată faţa pământului. […] După aceea a zis Domnul către Avram: „Ieşi din pământul tău, din neamul tău şi din casa tatălui tău şi vino în pământul pe care ţi-l voi arăta Eu. Şi Eu voi ridica din tine un popor mare, te voi binecuvânta, voi mări numele tău şi vei fi izvor de binecuvântare. Binecuvânta-voi pe cei ce te vor binecuvânta, iar pe cei ce te vor blestema îi voi blestema; şi se vor binecuvânta întru tine toate neamurile pământului”. Deci a plecat Avram, cum îi zisese Domnul, şi s-a dus şi Lot cu el. Avram însă era de şaptezeci şi cinci de ani, când a ieşit din Haran. Şi a luat Avram pe Sarai, femeia sa, pe Lot, fiul fratelui său, şi toate averile ce agonisiseră ei şi toţi oamenii, pe care-i aveau în Haran, şi au ieşit, ca să meargă în ţara Canaanului şi au ajuns în Canaan. Apoi a străbătut Avram ţara aceasta de-a lungul până la locul numit Sichem, până la stejarul Mamvri. Pe atunci trăiau în tara aceasta Canaaneii. Acolo S-a arătat Domnul lui Avram şi i-a zis: „Ţara aceasta o voi da urmaşilor tăi”. Şi a zidit Avram acolo un jertfelnic Domnului, Celui ce Se arătase”. (Facere 10, 32-11,9; 12,1-7)

„Dorinţa împlinită mulţumeşte sufletul, iar depărtarea de rău este urâciune pentru cei nebuni. Cel ce se însoţeşte cu cei înţelepţi ajunge înţelept, iar cel ce se întovărăşeşte cu cei nebuni se face rău. Nenorocirea urmăreşte pe cei păcătoşi, iar fericirea răsplăteşte pe cei drepţi. Omul bun lasă moştenirea sa nepoţilor săi, iar averea celui păcătos este sortită pentru cei drepţi. Arătura în ţelină, făcută de cei săraci, dă hrană din belşug, însă averea se pierde din pricina nedreptăţii. Cine cruţă toiagul său îşi urăşte copilul, iar cel care îl iubeşte îl ceartă la vreme. Dreptul mănâncă şi îşi îndestulează sufletul său, iar pântecele celor fără de lege duce lipsă. Femeile înţelepte zidesc casa,

iar cele nebune o dărâmă cu mâna lor. Cel ce umblă întru dreptate se teme de Domnul, iar cel ce umblă pe căi strâmbe îl disprețuiește. În gura celui nebun este varga mândriei lui; buzele pe cei înțelepți îi păzesc. Unde nu sunt boi, staulul este gol, însă puterea boilor aduce mult folos. Martorul care grăiește adevărul nu minte, iar martorul mincinos spune numai minciuni. Batjocoritorul caută înțelepciunea și nu o găsește, iar pentru cel priceput știința este ușoară. [...] Omul simplu crede toate vorbele; omul înțelept veghează pașii săi. Înțeleptul se teme și se ferește de rău, iar cel fără de minte își iese din fire și se simte la adăpost. Cel iute la mânie săvârșește nebunii, iar cel cumpănit se stăpânește. Cei nepricepuți au parte de nebunie, pe când cei înțelepți sunt încununați cu știință. Cei răi se pleacă înaintea celor buni și cei nelegiuiți stau la porțile celor drepți. Săracul este disprețuit chiar și de prietenul lui, pe când prietenii celui bogat sunt fără de număr. Cel care nu bagă în seamă pe prietenul său săvârșește un păcat; iar cel ce se îndură de sărmani e fericit. Cu adevărat rătăcesc cei ce plănuiesc fărădelegea, iar cei ce cugetă la lucruri bune au parte de milostivire și de adevăr. Orice osteneală duce la îndestulare, iar cuvintele fără rost la lipsă. Bogăția este o cunună pentru cei înțelepți; iar coroana color nebuni este nebunia. Martorul drept scapă suflete, iar cel viclean spune numai minciuni. Întru frica lui Dumnezeu este nădejdea celui tare; fiii lui afla-vor (acolo) un liman". (Pilde 13, 19-14,6; 14,15-26)

Preasfințite Părinte Episcop, Preacucernici Părinți, iubiți frați în Hristos,

Iată-ne la sfârșitul celei de-a patra săptămâni a Sfântului și Marelui Post, iarăși suntem într-o zi de vineri. Zilele acestea de vineri sunt zile greu, poate, de purtat și de dus în povara lor spirituală, în povara lor duhovnicească. Desigur că pentru noi, toți creștinii, ziua de vineri este ziua crucii, ziua răstignirii Domnului nostru Iisus Hristos, ziua, prin excelență, care ne aduce aminte că mântuirea noastră s-a dobândit prin suferință, prin chin.

Dar, așa cum s-a putut vedea și auzi cuvântul care s-a rostit și văzându-l în profunzime cu ochiul minții noastre, în citirile care ne însoțesc acum și sunt hrana noastră duhovnicească a sufletului nostru, măcar să fie aceasta hrana minții și a sufletelor noastre, căci văd că hrana euharistică nu are prea mulți amatori — dar măcar în această hrană pe care o primim la fiecare vecernie și liturghie a Darurilor mai înainte sfințite, cuvinte care se construiesc și în ziua de astăzi sunt cuvinte grele, sunt cuvinte care vorbesc despre noi înșine, despre decăderea noastră și a umanității înaintea lui Dumnezeu.

Și am văzut, sigur, în zilele trecute că am avut un moment de ușurare, dacă doriți, l-am văzut pe Noe ieșind din arca salvatoare din apele potopului, jertfind lui Dumnezeu, încheind un legământ cu Dumnezeu și vedem umanitatea reîncepând din nou. Un nou început al umanității; păreau niște zori noi. Deși, dacă am fost atenți, din cuvintele legământului pe care îl spune Dumnezeu, fapt ce este foarte interesant, nu Noe rostește legământul, ci Dumnezeu rostește partea Lui de legământ. Nu auzim glasul lui Noe în legământ, cu toate că legământul este realizat între două persoane. Nu Noe depune legământul, ci numai Dumnezeu îi spune: iată voi încheia un legământ, pentru aceasta trebuie să țineți următoarele reguli și următoarele rânduieli. Am putea crede că oare-

cum cu Noe reîncepe totul într-un mod oarecum benefic, după ce o primă umanitate, după zece generaţii păruse a fi un experiment ratat. Putem spune însă, că, din tonalitatea vorbelor lui Dumnezeu, ne dăm seama că Dumnezeu este sceptic, dacă putem să spunem aşa... „Ştiu, spune Dumnezeu, că inima omului este aplecată spre rău din tinereţile lui". Este cuvântul pe care îl spune Dumnezeu în prologul, în deschiderea acestui legământ. Se reîncepe, într-un fel, povestea istoriei omului şi a umanităţii după marele dezastru şi catastrofa potopului, dar se începe pe o tonalitate mai degrabă semi-pesimistă. Dumnezeu Însuşi spune că e conştient de faptul că, vedeţi, inima omului este pornită spre rău din tinereţile lui, omul având înclinaţia aceasta spre rău. Nu binele biruie, ci mai degrabă răul. Şi lucrul acesta se poate vedea din ceea ce a urmat. Pentru că, reîncepe oarecum istoria cu nişte noi genealogii prin cuvintele: aceştia sunt fii lui Noe care au ieşit cu Noe din corabie, Sem, Ham şi Iafet, iar Ham era tatăl lui Canaan. Se precizează de la început lucrul acesta, fapt ce nu e lipsit de însemnătate. Aşa cum presupun, nu neapărat Sfinţii Părinţi, ci mai ales exegeţii rabinici, acest fiu al lui Noe nu a păstrat în arcă în cele douăsprezece săptămâni petrecute acolo legea feciorie, legea rugăciunii şi a castităţii pe care au avut-o fiii lui Noe şi Noe, în timpul dezastrului care cuprindea întreg pământul. Şi dacă se spune acolo că Ham era tatăl lui Canaan, precizarea aceasta rabinii o consideră întemeiată. Cu alte cuvinte, Ham, în mijlocul unei arce care de fapt era un templu şi unde oamenii şi animalele posteau şi se rugau, Ham a crezut că poate, fiind ocrotit de pereţii corăbiei să transforme templul lui Dumnezeu în casă de plăceri. Aşa că el iese din arcă deja cu un fiu în pântec, iar într-un fel putem înţelege de ce şi Noe, atunci când îl blestemă pe Ham, nu îl blestemă direct pe Ham, ci pe fiul lui, pe Canaan, pe fiul păcatului lui petrecut încă din arcă. Încă din arcă s-a petrecut un lucru mai puţin mărturisibil.

Dar, vedem ceea ce urmează. Noe se întoarce după sacrificiul pe care îl face şi devine lucrător al pământului. Sădeşte vie şi bea din rodul viţei până se ameţeşte, se îmbată şi corpul lui se dezgoleşte. Spun tot exegeţii rabini, care încearcă să expliciteze tăcerile acestea ale Scripturii: oare, de ce a băut până s-a ameţit din vin, din rodul viţei, Noe? Din singurătate, din supărare. Din singurătate spirituală, mai corect spus, pentru că a văzut că fiii şi nepoţii lui nu calcă aşa cum ar fi dorit el şi cum ar fi dorit, poate, Dumnezeu. Dar şi Noe se clatină. Şi din arhiereul creaţiei care trebuia să fie, îl vedem că se lasă pradă ameţelii vinului, roadelor pământului; îşi pierde cumpătul, îşi pierde stăpânirea, îşi pierde controlul, iese din demnitatea şi din statutul de fiu al lui Dumnezeu chemat să stăpânească şi să preoţească peste întreaga creaţie. Îşi pierde din control, îşi pierde din demnitatea omenească. Iar pierderea minţilor se reflectă apoi în pierderea hainei, în dezgolirea trupească. Şi atunci vedem atitudinea diferită a fiilor în faţa goliciunii tatălui lor. Îl vedem pe unul dintre fii, pe acest Ham atras de spectacolul goliciunii, şi chemându-i şi pe fii săi, zicându-le: Iată, am văzut goliciunea tatălui meu, haideţi să-l vedem şi să râdem împreună căci i-am văzut goliciunea şi suntem stăpâni pe izvorul puterii lui şi al masculinităţii lui şi al vieţii. Deci vedem că într-un fel Ham este primul pornograf, dacă doriţi, primul pentru care sexualitatea devine o preocupare vizuală.

Sexualitate, dorinţă de control vizual asupra sexului părintelui lui; deci e practic, în ultimă instanţă, un fel de incest vizual, dacă pot să îl numesc aşa, un incest psihologic. Unii rabini au spus că s-a mers chiar mai departe de atât, că, din punct de vedere sexual ar fi fost un incest, că Noe s-ar fi trezit în pat cu fiul lui. Ce putem vedea? Că încă din prima generaţie de după potop, iar se strică rânduielile; nimeni nu le respectă: tatăl ameţeşte, se clatină; fiul nu-l respectă pe tată, se urcă în patul lui; nu se mai respectă regulile, cine este tatăl, cine este fiu, cine spune ce este tată şi ce este fiu? Se strică iarăşi ordinea lucrurilor, ordinea legată de paternitate şi de filiaţie, ordinea legată de vizualitate şi de sexualitate — iată toate lucrurile cum se leagă între ele. Reîncepe, într-un fel o nouă cădere în păcat. Sexualitatea prin Ham, care se transformă şi în patimă vizuală se transferă apoi fiilor şi descendenţilor lui. Să ne gândim că din fiii lui Ham, la vreo zece generaţii ulterior, vor fi sodomiţii şi gomorenii, vor fi obsedaţii de sex. Tot din descendenţa lui Ham şi din fiii lui Canaan. Nu ne-a spus paremia de astăzi pentru că a sărit peste genealogiile acestea. S-a considerat că probabil ar fi plictisitoare genealogiile acestea ale fiilor lui Sem, ai lui Ham şi ai lui Iafet şi ai generaţiilor care urmează, dar era poate interesant de urmărit descendenţa aceasta a lui Ham. Din Ham incestuosul, din Ham pofticiosul, din Ham obsedatul de sex vizual, al treilea descendent este Nimrod. Nimrod, se spune, a fost un rege al violenţei, el a construit un stat, un imperiu al forţei şi al violenţei, a cărui consecinţă o vedem după aceea la sfârşitul paremiei care s-a citit: aceea că urmaşii lui Ham, în câmpia Mesopotamiei încep să construiască o civilizaţie întreagă, un oraş cu un turn, fără Dumnezeu, bazaţi numai pe puterile lor, pe ştiinţa lor, pe cărămizile lor, pe înţelepciunea lor, pe trufia lor, pe violenţa lor şi pe pofta lor. „Vom construi un turn care se va ridica până la cer; vom face noi unirea dintre cer şi pământ”. Deci, imediat, la o generaţie, două, trei, patru, într-un fel umanitatea se degradează, îndată după ieşirea lui Noe şi a familiei lui din corabie. Zece generaţii au fost de la Adam până la potop. Zece generaţii vor fi de la Noe şi până la apariţia celui care va reîncepe, spiritual vorbind, istoria religioasă a umanităţii, cel care va fi Avraam. Şi va fi a zecea generaţie pe linia lui Sem care va încerca să îi readucă pe oameni aproape de Dumnezeu. Şi acest Avraam nu va veni din marele imperiu al Mesopotamiei, al Babilonului şi al Siriei, al Haramului, ci Dumnezeu îi va spune să iasă de acolo, din civilizaţia aceasta construită pe uitarea lui Dumnezeu şi pe ignorarea Lui. El va primi, apoi făgăduinţa şi chemarea să iasă din acel imperiu şi să se ducă într-o altă ţară pe care i-o va arăta Dumnezeu. Şi acolo el va reîncepe, duhovniceşte vorbind, istoria umanităţii.

Să ne gândim în aceste zile care ne rămân în această săptămână, care a fost cea a lui Noe şi a fiilor lui Noe, la depravarea fiilor lui, la reînceperea istoriei răului, căci odată ce reîncepe umanitatea reîncepe şi povestea răului, şi va începe şi un nou episod din căutarea omului de către Dumnezeu. Să ne gândim la toate aceste lucruri, la incestul vizual şi psihologic al lui Ham, la violenţa lui Nimrod, constructorul unui imperiu totalitar în câmpia Mesopotamiei; să ne gândim la faptul că aventura omului reîncepe după potop, dar reîncepe cam în aceeaşi parametri: dorinţă, violenţă, control, uitare de Dumnezeu. Din toate aceste lucruri Dumnezeu va încerca să îi scoată pe oameni chemând pe un

personaj de căpetenie, care va fi într-un fel, al doilea reîntemeietor spiritual al umanității și care, nu va fi însă Noe, ci va fi Avraam; el va fi tatăl a multe neamuri, pentru că va fi tatăl credinței în Dumnezeu. Cu el vom călători și în săptămâna următoare și în veci. Amin.

Duminica a 4-a din Post (a Sfântului Ioan Scărarul)

3 aprilie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„În vremea aceea a venit un om la Iisus şi, îngenunchind înaintea Lui, I-a zis: Învăţătorule, am adus la Tine pe fiul meu care are un duh mut. Şi, oriunde-l apucă, îl zdrobeşte; şi face spume la gură şi scrâşneşte din dinţi şi înţepeneşte. Şi am rugat pe ucenicii Tăi să-l scoată, dar n-au putut. Atunci El, răspunzând lor, a zis: o, neam necredincios, până când voi fi cu voi? Până când vă voi răbda pe voi? Aduceţi-l la Mine! Şi l-au adus la Dânsul. Dar duhul, văzându-L pe Iisus, îndată l-a scuturat pe copil şi acesta, căzând la pământ, se tăvălea şi spumega. Şi l-a întrebat pe tatăl copilului: câtă vreme este de când i-a venit aceasta? Iar el a răspuns: din copilărie. şi de multe ori l-a aruncat şi în foc şi în apă ca să-l piardă; şi de poţi ceva, ajută-ne, fie-ţi milă de noi! Iar Iisus i-a zis: de poţi crede, toate sunt cu putinţă pentru cel credincios. Atunci tatăl copilului a strigat cu lacrimi şi I-a zis: cred, Doamne, ajută necredinţei mele! Văzând că dă năvală poporul, Iisus a certat duhul cel necurat, zicându-i: duh mut şi surd, Eu îţi poruncesc: Ieşi afară din copil şi să nu mai intri în el! Atunci duhul, răcnind şi scuturându-l cu putere a ieşit afară, iar copilul a rămas ca mort, încât mulţi ziceau că a murit. Dar Iisus, apucându-l de mână, l-a ridicat, iar el s-a sculat în picioare. După ce a intrat în casă, ucenicii Lui L-au întrebat deoparte: pentru ce noi n-am putut să-l izgonim? Iar Dânsul le-a zis: acest neam de diavoli cu nimic nu poate fi izgonit, decât numai cu rugăciune şi cu post. Ieşind apoi de acolo, treceau ei prin Galileea, iar Iisus nu voia să ştie nimeni. Căci învăţa pe ucenicii Săi şi le spunea că Fiul Omului se va da în mâinile oamenilor şi-L vor omorî; iar după ce-L vor omorî, a treia zi va învia. Dar ei nu înţelegeau cuvântul şi se temeau să-L întrebe”. (Marcu 9, 17 - 32)

„În vremea aceea după Iisus au mers noroade multe din Galileea, din Decapole, din Ierusalim, din Iudeea şi de dincolo de Iordan. Iisus, văzând mulţimile, s-a suit pe munte, a şezut jos şi ucenicii Săi au venit lângă Dânsul; iar El deschizând gura Sa, îi învăţa, zicând: fericiţi cei săraci cu duhul, căci a lor este împărăţia cerurilor. Fericiţi cei ce plâng, căci aceia se vor mângâia. Fericiţi cei blânzi, căci aceia vor moşteni pământul. Fericiţi cei ce flămânzesc şi însetează de dreptate, căci aceia se vor sătura. Fericiţi cei milostivi, căci aceia se vor milui. Fericiţi cei curaţi cu inima, căci aceia vor vedea pe Dumnezeu. Fericiţi făcătorii de pace, căci aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema. Fericiţi cei prigoniţi pentru dreptate, căci a lor este împărăţia cerurilor. Fericiţi veţi fi voi când vă vor ocărî şi vă vor prigoni şi, minţind, vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră. Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, căci plata voastră multă este în ceruri”. (Matei 4, 25; 5, 1-12)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Iată-ne acum într-un nou popas duhovnicesc pe drumul acesta anual pe care îl facem prin post, prin rugăciune, în drum spre patimă și spre înviere. E un prim popas pe care îl facem pe cea de-a doua turnantă a acestei alergări. Pentru că săptămâna care a trecut, miercurea am avut înjumătățirea acestui praznic, pentru că praznic este pentru toți creștinii adevărați care își onorează credința, este orice post. Postul pentru creștini nu are cum să fie prilej de mâhnire, prilej de supărare, de frustrare, ci trebuie să fie pentru toți cei ce cred prilej de bucurie, prilej de jertfă, prilej de liturghie adusă lui Dumnezeu.

Și iată că am depășit, așa cum ne-au anunțat și ne-au spus cântările monahilor studiți care ne însoțesc prin Triod, am depășit mijlocul postului, turnanta acestei alergări și ne îndreptăm, iată, cu pașii repezi ai sufletului și ai minților noastre spre taina Crucii și Învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

Și, întorcând pagina, putem spune, într-un fel, a acestei minunate taine a postului, intrăm într-o nouă dimensiune a lui. Pentru că dacă în primele duminici care marchează și jalonează acest parcurs duhovnicesc, Duminica Ortodoxiei, Duminica Sfântului Grigorie Palama, care au fost, putem spune, duminici teologice, duminici dogmatice, duminici ale credinței (pentru că tot postul, în ultimă instanță este o intrare și o adâncire a noastră în taina Domnului nostru Iisus Hristos, a Răstignirii și Învierii Lui — este o intrare mai adâncă în Ortodoxie). Postul e în întregimea lui o sărbătoare a Ortodoxiei și de aceea primele duminici și implicit în Duminica a treia, cea de săptămâna trecută, care într-un fel desparte în două apele acestei perioade binecuvântate a postului, am trăit într-o atmosferă de rememorare teologică. Pentru că de fapt ceea ce se numește în muzică baso continuu, deci tonalitatea dominantă a zilelor de post este cea dată de către citirile din Vechiul Testament, cele din cartea Facerii, din cartea Proverbelor lui Solomon și din cartea Profetului Isaia; acestea sunt și ar trebui să fie lecturile dominante și dau într-un fel tonalitatea aceasta specială a Postului Mare. În fiecare zi a postului, cu excepția sâmbetelor și duminicilor, ne hrănim duhovnicește cu cuvinte din Vechiul Testament, mai bine spus, din cartea începuturilor omului care vorbește mai multe despre căderea lui și despre ticăloșia lui și despre adâncirea lui în rău, decât despre ceea ce încearcă să ne vorbească duminicile. Și duminicile sunt într-un contrast și într-un contrapunct, am putea zice, muzical față de ceea ce reprezintă zilele de post propriu-zise de peste săptămână. Pentru că duminicile iată că avem cuvântul Evangheliei care ne însoțește, dar și acestea sunt Evanghelii speciale, pentru că iată, începând de duminica trecută și în duminica de astăzi, dar și în duminica viitoare, pericopele sunt alese din evanghelistul Marcu, și toate, deși ne vorbesc și ne istorisesc despre niște minuni, ele sunt importante pentru că ele sunt pericopele care cuprind cele trei anunțuri și prevestiri ale Mântuitorului privitoare la taina Lui ultimă, care este taina Crucii și Învierii. Și în duminica trecută, și în duminica de astăzi și în duminica viitoare Îl vedem pe Mântuitorul anunțându-și de trei ori, în drum spre Ierusalim taina Paștelui Său. Deci duminicile, pericopele evanghelice oarecum sunt alese special pentru a ne arăta că ne apropiem de Paște și că Paștele nu este nici sărbătoarea ieșirii din Egipt, pentru noi, creștinii, nu este nici sărbătoarea mielului, sau mai știu eu, a oului sau a iepurașului, dacă vreți,

cum cred mulţi astăzi, într-o lume care a secularizat şi a golit de conţinut duhovnicesc şi religios acest mare praznic — mă refer la modul în care el se percepe la nivel public şi social — ci e taina lui Hristos. E taina Crucii şi Pătimirii Domnului, care este o cruce şi o pătimire mântuitoare şi care vorbeşte şi despre El ca om, dar vorbeşte, mai cu seamă, despre El ca Dumnezeu. Şi de aceea postim. Nu numai pentru că aşa ne-a arătat Mântuitorul şi le-a spus ucenicilor Săi minunea aceasta pe care mai tocmai am auzit-o, adresându-se cu cuvinte grele contemporanilor Lui şi într-un fel, sigur, se adresează tuturor generaţiilor: „generaţie depravată, generaţie ticăloasă şi necredincioasă, până când vă voi mai răbda?" Ce cuvânt greu spune Mântuitorul acum contemporanilor Lui, dar ar putea să îl spună şi contemporanilor noştri şi tuturor oamenilor care nu I se deschid şi refuză să se apropie de înţelegerea Lui şi a tainei Lui.

Mântuitorul merge spre patimă, merge spre Cruce. Fiul Omului merge să fie predat în mâinile oamenilor, să moară, dar a treia zi să învieze. Trebuie să recunoaştem, un mesaj inconfortabil şi destul de contrariant pentru nişte oameni, şi chiar şi pentru ucenici (care nu primiseră încă Duhul Sfânt, pe Care Îl vor primi abia după Înviere), care Îl credeau pe Mântuitorul şi în care au văzut un personaj mesianic, deci, mai mult decât un om care face minuni, care acţionează, care iartă păcate, e judecător într-un fel peste stihiile lucrurilor, peste oameni, dar Îl vedem pe acelaşi personaj mesianic care trebuia să fie împăratul lui Israel şi judecătorul lumii, anunţându-i şi vorbindu-le oamenilor nu despre împărăţie, ci vorbindu-le despre moarte şi despre un eşec. Şi tocmai aceasta este taina creştinismului şi este taina Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos, aceea că biruinţa vine prin aparenta înfrângere, viaţa ţâşneşte din moarte, pentru că viaţa prin ea singură, viaţa omului care moare pentru Dumnezeu naşte viaţă, iar viaţa omului care e în afară de Dumnezeu este o viaţă care duce spre moarte. În ultimă instanţă, în înţelegerea rosturilor acestor două realităţi fundamentale spre care ne mişcăm cu toţii, anume viaţa şi moartea, depinde umanitatea noastră şi starea noastră duhovnicească înaintea lui Dumnezeu — înaintea, nu numai a lui Dumnezeu, ci şi a oamenilor. Avem de ales între viaţa lui Adam care a ales viaţa pentru el şi a ieşit moarte, deci, a vrut să trăiască cu orice preţ, dar în afara lui Dumnezeu astfel ieşind moartea, şi Îl avem pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos Care este viaţa cea adevărată a oamenilor, care ne dobândeşte viaţă prin moarte. Moartea Lui, crucea Lui devine făcătoare de viaţă, mormântul lui izvorăşte lumină. Şi aceasta este taina pe care o mărturisim şi noi cu toţii prin creştinism.

Şi de aceea, în creştinism se intră pe o poartă, care astăzi nouă nu ne mai spune nimic pentru că este o poartă lăsată undeva în urmă şi pe care noi o străbatem inconştienţi ca prunci, prin poarta botezului. Botezul nu este nici el o simplă spălare, o simplă abluţiune de aceasta post-natală, ci este, cum spunea Apostolul Pavel în textul biblic, este o împreună moarte, ca să fie o împreună înviere cu Domnul nostru Iisus Hristos. Cine se botează mărturiseşte că ia asupra sa moartea lui Iisus Hristos pentru ca să aibă prin moartea Lui viaţa lui Dumnezeu. Este mai bine să fie cu Iisus împreună cu moartea Lui şi cu Crucea Lui, pentru ca să aibă viaţa veşnică, decât să fie cu viaţa lui Adam care să îl ducă la moarte, nu numai trupească, ci şi sufletească şi l-a îndepărtat de

Dumnezeu. Acesta este paradoxul fundamental, dacă putem să îl numim cu acest cuvânt; creştinismul răstoarnă lucrurile. Lucrurile nu sunt ceea ce apar. Viaţa noastră de fapt ascunde în ea moarte, iar moartea luată de bunăvoie ascunde în ea viaţă. Tot creştinismul este bazat pe această răsturnare de poli şi această răsturnare de priorităţi şi de valori, dacă este să vorbim într-un limbaj de acesta omenesc. Pentru acest lucru postim, această taină ne grăbim să o întâmpinăm prin post, prin rugăciune şi prin adâncire în cuvintele lui Dumnezeu.

Şi, cum spuneam, în ultimă instanţă aici e inima Ortodoxiei, aici e inima credinţei. Cine nu a înţeles lucrurile acestea are o viziune superficială şi deformată despre Evanghelie şi despre Domnul nostru Iisus Hristos. Biserica, deci, ne însoţeşte în pelerinajul acesta pe care îl facem de la alungarea din rai, datorită lemnului cunoştinţei binelui şi răului şi la deschiderea raiului înapoi, prin lemnul Crucii. Şi, după cum spuneam, primele două Duminici au fost teologice: a fost duminica icoanei, a chipului lui Dumnezeu, a fost duminica luminii necreate a lui Dumnezeu şi duminica Crucii, este duminica care este într-un fel în mijlocul acestei alergări şi curse duhovniceşti. Ei, duminica de astăzi şi duminica care urmează, spuneam, a trecut o turnantă a acestui parcurs, am întors oarecum o pagină, iar, pentru că Biserica ne propune, pe lângă Evanghelia de astăzi şi Evangheliile acestea, care, iată, sunt anunţările Crucii şi Pătimirii Domnului de către Iisus Însuşi, Biserica ne mai pune la suflet, în duminica de astăzi şi în duminica următoare — ca prilej de meditare şi de altoire duhovnicească pe o altă viaţă decât viaţa noastră trupească — două exemple de sfinţi. Şi de aceea, Duminica de astăzi şi duminica care urmează sunt duminici ascetice, nu sunt duminici teologice, cum a fost duminica Ortodoxiei sau cum a fost Duminica Sfântului Grigorie Palama; sunt duminici ale monahilor, sunt duminici ale asceţilor. Biserica ne prezintă două mari personalităţi, fundamentale, într-un fel, un bărbat şi o femeie care au câştigat prin post, prin rugăciune, prin pocăinţă, prin lacrimi, toate virtuţile acestea duhovniceşti care sunt ale Evangheliei, au câştigat statutul de fiu al lui Dumnezeu, statutul de făpturi teologice, aşa cum a dorit Dumnezeu să ne creeze şi să ne facă.

Îl avem propus pentru duminica de astăzi pe Sfântul Ioan Scărarul, iar duminica următoare pe Sfânta Maria Egipteanca. Un monah şi o ascetă şi o pustnică. Şi nu e deloc lipsit de însemnătate acest lucru. De ce? Pentru că în ultimă instanţă în Postul Mare, în cele patruzeci de zile şi o săptămână care urmează (cele 40 de zile ale postului plus Săptămâna Mare care este un alt post, este postul Domnului, postul suferinţei lui Iisus, căci acesta pe care îl parcurgem este postul de renunţare la plăceri) toţi creştinii sunt obligaţi să devină monahi. A posti înseamnă a te înfrâna, a trăi în sărăcie de bunăvoie, în renunţare, în privaţiune, a trăi vorbind cu Dumnezeu în rugăciune şi ascultând pe Dumnezeu şi a trăi în castitate şi în feciorie. În Postul Mare, cel puţin în Postul Mare, măcar în posturile de peste an, toţi creştinii sunt chemaţi să ducă viaţa îngerească a monahilor care este o viaţă de ascultare necondiţionată de Dumnezeu şi de cuvântul Său, de renunţare la cele trupeşti, la voinţă (care e lucrul cel mai greu cu putinţă), renunţare la posesiuni şi la avuţii, la trup şi la instinctele posesive ale cărnii trupului nos-

tru, fie că sunt instincte digestive sau că sunt instincte sexuale, ele sunt legate de aceeaşi dorinţă de posesiune; omul doreşte să posede, să aibă, să posede hrană, să posede carnea celuilalt, să posede voinţa celuilalt. Iar monahii (care sunt în ultimă instanţă creştinii care îşi iau în serios taina botezului şi o duc până la capăt), sunt cei care ne învaţă ce înseamnă creştinismul luat până la capăt. Ce înseamnă să îţi iei crucea ta şi să Îi urmezi lui Iisus Hristos, ce înseamnă să transformi viaţa ta dintr-o scară spre iad, cum este scara descendentă a păcatelor, cea care coboară spre adâncimile răului sau spre înălţimile trufiei omeneşti, şi cum se poate transforma trupul şi viaţa omului prin post, prin rugăciune, prin ascultare de cuvântul lui Dumnezeu în scară spre cer. Noi înşine, spune Sfântul Ioan Scărarul, cel care ne-a lăsat o carte nemuritoare, şi într-un fel, cartea aceasta, conform tipicului Sfântului Sava şi conform Triodului, toţi monahii din mănăstiri şi toţi creştinii erau obligaţi să o aibă ca şi carte de căpătâi în Postul Mare. (Cel puţin patru cărţi trebuie citite de creştinii care îşi înţeleg cu adevărat credinţa, în această perioadă. Şi le-am mai amintit: Cartea Facerii şi prima jumătate din cartea Ieşirii, Cartea Pildelor lui Solomon, cartea Profetului Isaia şi cartea Sfântului Ioan Scărarul). Scara Sfântului Ioan Scărarul este cea care arată cum viaţa omului poate deveni scară de virtuţi care urcă spre cer. Nu o să înşir acum cele treizeci de trepte ale urcuşului acesta duhovnicesc al monahilor. Dar vreau să atrag atenţia asupra unei frumoase sau minunate coincidenţe duhovniceşti. La liturghia de vineri seara s-a citit pericopa care a vorbit despre depravarea şi despre stricăciune umanităţii de după potopul lui Noe şi triumful acesta al răului după potop, deci şi după încetarea potopului, răul s-a manifestat prin faptul că oamenii s-au adunat în câmpia Mesopotamiei, între fluviile Tibru şui Eufrat şi au început să construiască o împărăţie şi un imperiu ale căror simbol era un turn şi au spus: vom face noi, oamenii, vom construi turnuri şi ne vom urca la cer prin arta noastră tehnologică, prin ştiinţa, prin cultura, prin politica, prin imperiul şi prin tehnologia noastră. Civilizaţia umană a născuit să se ridice prin ea însăşi la cer şi să ia locul lui Dumnezeu acolo. Cu alte cuvinte vom ajunge noi la cer şi vom vedea acolo dacă e un Dumnezeu sau cine e pe acolo şi oricum vom rezolva noi lucrurile. Deci a fost tendinţa umanităţii păcătoase de a organiza o întreagă civilizaţie în jurul unui turn imens prin care oamenii să câştige cerul prin eforturile lor politice, spuneam, tehnologice sau de civilizaţie. Aceasta a fost vineri.

Iată că Biserica duminica aceasta ne pune înainte o altă scară. Scara Sfântului Ioan Scărarul care este o scară duhovnicească şi al cărei loc nu este în exteriorul oamenilor, ci este în inima oamenilor. Pentru că, aşa cum spune frumos psalmistul: Domnul suişuri a pus şi pune în inima oamenilor. Suişurile spre Dumnezeu, treptele acestea care urcă spre Dumnezeu, nu sunt în afara noastră, ci sunt în inima oamenilor. Iar tradiţia aceasta duhovnicească a sfinţilor monahi a căror înţelepciune o condensează, ca nimeni altul, Sfântul Ioan în minunata sa carte, Scara, ne învaţă tocmai acest lucru: cum viaţa noastră, trupurile noastre, să nu devină scări care coboară spre iad, ci scări care urcă prin virtuţi, prin ascultare, prin rugăciune, prin postire, prin înfrânare, prin iubire jertfelnică până la mistuire de sine şi la uitare de sine, cum au fost monahii care şi-au us-

cat trupurile şi trupurile lor s-au făcut ca ceara unei lumânări, arzându-se, topindu-se, ca flacăra duhului şi a vieţii sufleteşti care era în ei să lumineze cu lumina de dincolo de lume.

De aceea postim, iubiţi credincioşi, ca să înţelegem taina Crucii şi ca să înţelegem taina luminii lui Iisus Hristos şi taina Scării care sunt inimile şi trupurile şi fiinţele noastre ale tuturor. Să năzuim şi să purtăm în minte, în toate zilele care urmează din acest pelerinaj al nostru duhovnicesc în drum spre botez, în drum spre Înviere, în drum spre lumină, că lumina şi Învierea lui Iisus Hristos se câştigă la capătul ascezei, la capătul nevoinţei, la capătul renunţării de sine, aşa cum ne învaţă înţelepciunea monahilor, şi astăzi să-l purtăm în suflet pe Sfântul Ioan Scărarul şi să facem efortul, mai ales dacă suntem teologi şi dacă suntem clerici, căci este o sfidare şi este o ruşine pentru noi să spunem că există creştin sau teolog sau preot sau ce o mai fi el, episcop, şi să nu cunoască şi să nu fi adâncit, să nu fi deschis măcar o dată această carte minunată în care există un cuvânt minunat — sunt mai multe de fapt, sunt câteva mii de cuvinte minunate, dar unul dintre ele, într-un fel se referă la trăirea noastră şi la experienţa noastră în această perioadă — spunea acolo, undeva Sfântul Ioan Scărarul: îngerii sunt lumină monahilor, iar monahii sunt lumină mirenilor, a celor din lume.

Să trăim în zilele care urmează adâncindu-ne în taina, nu numai teologică, ci şi în taina ascetică şi duhovnicească a credinţei. Pentru că nu se poate să fie Ortodoxie sau creştinism fără una sau alta, aşa cum frumos spunea marele stareţ din secolul XX, Sofronie, ucenicul Sfântului Siluan: că nu poate să înţeleagă un singur lucru: cum poate să existe creştinism fără Biserică, cum poate să existe creştinism fără teologie şi fără dogme şi cum poate să existe creştinism fără asceză şi fără nevoinţă şi fără monahism. Deci creştinism înseamnă asceză, înseamnă monahism şi înseamnă Biserică; înseamnă duhovnicie, înseamnă teologie, înseamnă toate aceste taine pe care Biserica ni le pune în toată această perioadă la dispoziţie prin cult: Triodul este tot teologhisire, Triodul este tot asceză, Triodul este tot taină a Bisericii ca trăire a Crucii, ca trăire a luminii slavei lui Dumnezeu care vine, cum spuneam la capătul ascezei şi la capătul teologiei pentru cei care sunt în Biserica lui Iisus Hristos.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere să trăim şi să înţelegem aceste taine acum şi în această duminică şi în clipele care urmează şi în vecii vecilor. Amin.

Vineri în săptămâna a 5-a din Post

8 aprilie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Paremii:

„Zis-a deci Domnul: „Strigarea Sodomei şi a Gomorei e mare şi păcatul lor cumplit de greu. Pogorî-Mă-voi deci să văd dacă faptele lor sunt cu adevărat aşa cum s-a suit până la Mine strigarea împotriva lor, iar de nu, să ştiu”. De acolo doi din Oamenii aceia, plecând, S-au îndreptat spre Sodoma, în vreme ce Avraam stătea încă înaintea Domnului. Şi apropiindu-se Avraam, a zis: „Pierde-vei, oare, pe cel drept ca şi pe cel păcătos, încât să se întâmple celui drept ce se întâmplă celui nelegiuit? Poate în cetatea aceea să fie cincizeci de drepţi: pierde-i-vei, oare, şi nu vei cruţa tot locul acela pentru cei cincizeci de drepţi, de se vor afla în cetate? Nu se poate ca Tu să faci una ca asta şi să pierzi pe cel drept ca şi pe cel fără de lege şi să se întâmple celui drept ce se întâmplă celui necredincios! Departe de Tine una ca asta! Judecătorul a tot pământul va face, oare, nedreptate?” Zis-a Domnul: „De se vor găsi în cetatea Sodomei cincizeci de drepţi, voi cruţa pentru ei toată cetatea şi tot locul acela”. Şi răspunzând Avraam, a zis: „Iată, cutez să vorbesc Stăpânului meu, eu, care sunt pulbere şi cenuşă! Poate că lipsesc cinci din cincizeci de drepţi; poate să fie numai patruzeci şi cinci; pentru lipsa a cinci pierde-vei, oare, toată cetatea?” Zis-a Domnul: „Nu o voi pierde de voi găsi acolo patruzeci şi cinci de drepţi”. Şi a adăugat Avraam să grăiască Domnului şi a zis: „Dar de se vor găsi acolo numai patruzeci de drepţi?” Şi Domnul a zis: „Nu o voi pierde pentru cei patruzeci!” Şi a zis iarăşi Avraam: „Să nu Se mânie Stăpânul meu de voi mai grăi: Dar de se vor găsi acolo numai treizeci de drepţi?” Zis-a Domnul: „Nu o voi pierde de voi găsi acolo treizeci”. Şi a zis Avraam: „Iată, mai cutez să vorbesc Stăpânului meu! Poate că se vor găsi acolo numai douăzeci de drepţi”. Răspuns-a Domnul: „Nu o voi pierde pentru cei douăzeci”. Şi a mai zis Avraam: „Să nu se mânie Stăpânul meu de voi mai grăi încă o dată: Dar de se vor găsi acolo numai zece drepţi?” Iar Domnul i-a zis: „Pentru cei zece nu o voi pierde”. Şi terminând Domnul de a mai grăi cu Avraam; S-a dus, iar Avraam s-a întors la locul său. […] După acestea, Dumnezeu a încercat pe Avraam şi i-a zis: „Avraame, Avraame!” Iar el a răspuns: „Iată-mă!” Şi Dumnezeu i-a zis: „Ia pe fiul tău, pe Isaac, pe singurul tău fiu, pe care-l iubeşti, şi du-te în pământul Moria şi adu-l acolo ardere de tot pe un munte, pe care ţi-l voi arăta Eu!” Sculându-se deci Avraam dis-de-dimineaţă, a pus samarul pe asinul său şi a luat cu sine două slugi şi pe Isaac, fiul său; şi tăind lemne pentru jertfă, s-a ridicat şi a plecat la locul despre care-i grăise Dumnezeu. Iar a treia zi, ridicându-şi Avraam ochii, a văzut în depărtare locul acela. Atunci a zis Avraam slugilor sale: „Rămâneţi aici cu asinul, iar eu şi copilul ne ducem până acolo şi, închinându-ne, ne vom întoarce la voi”. Luând deci Avraam lemnele cele pentru jertfă, le-a pus pe umerii lui Isaac, fiul său; iar el a luat în mâini focul şi cuţitul şi s-au dus amândoi împreună. Atunci a grăit Isaac lui Avraam, tatăl său, şi a zis: „Tată!” Iar acesta a răspuns: „Ce este, fiul

meu?" Zis-a Isaac: „Iată, foc şi lemne avem; dar unde este oaia pentru jertfă?" Avraam însă a răspuns: „Fiul meu, va îngriji Dumnezeu de oaia jertfei Sale!" Şi s-au dus mai departe amândoi împreună .Iar dacă au ajuns la locul, de care-i grăise Dumnezeu, a ridicat Avraam acolo jertfelnic, a aşezat lemnele pe el şi, legând pe Isaac, fiul său, l-a pus pe jertfelnic, deasupra lemnelor. Apoi şi-a întins Avraam mâna şi a luat cuţitul, ca să junghie pe fiul său. Atunci îngerul Domnului a strigat către el din cer şi a zis: „Avraame, Avraame!" Răspuns-a acesta: „Iată-mă!" Iar îngerul a zis: „Să nu-ţi ridici mâna asupra copilului, nici să-i faci vreun rău, căci acum cunosc că te temi de Dumnezeu şi pentru mine n-ai cruţat nici pe singurul fiu al tău". Şi ridicându-şi Avraam ochii, a privit, şi iată la spate un berbec încurcat cu coarnele într-un tufiş. Şi ducându-se, Avraam a luat berbecul şi l-a adus jertfă în locul lui Isaac, fiul său. Avraam a numit locul acela Iahve-ire, adică, Dumnezeu poartă de grijă şi de aceea se zice astăzi: „În munte Domnul Se arată". Şi a strigat a doua oară îngerul Domnului din cer către Avraam şi a zis: „Juratu-M-am pe Mine însumi, zice Domnul, că de vreme ce ai făcut aceasta şi n-ai cruţat nici pe singurul tău fiu, pentru Mine, de aceea te voi binecuvânta cu binecuvântarea Mea şi voi înmulţi foarte neamul tău, ca să fie ca stelele cerului şi ca nisipul de pe ţărmul mării şi va stăpâni neamul tău cetăţile duşmanilor săi; şi se vor binecuvânta prin neamul tău toate popoarele pământului, pentru că ai ascultat glasul Meu"." (Facere, 18, 20-33; 2, 1-18)

„Dobândirea înţelepciunii este mai bună decât aurul, iar câştigarea priceperii este mai de preţ decât argintul. Calea celor drepţi este ferirea de rău; numai acela care ia aminte la mersul lui îşi păzeşte sufletul său. Înaintea prăbuşirii merge trufia şi semeţia înaintea căderii. Mai bine să fii smerit cu cei smeriţi decât să împarţi prada cu cei mândri. Cel care ia aminte la cuvânt află fericirea, iar cel ce se încrede în Domnul este fericit. Cel ce este înţelept se cheamă priceput; dulceaţa cuvintelor de pe buzele lui înmulţeşte ştiinţa. Înţelepciunea este un izvor de viaţă pentru cine o are; pedeapsa celui nebun e nebunia. Inima celui înţelept dă înţelepciune gurii lui şi pe buzele sale sporeşte ştiinţa. Cuvintele frumoase sunt un fagure de miere, dulceaţă pentru suflet şi tămăduire pentru oase. Multe căi i se par bune omului, dar la capătul lor încep căile morţii. Foamea îndeamnă pe lucrător la muncă, fiindcă gura lui îl sileşte. Omul viclean pregăteşte nenorocirea şi pe buzele lui este ca un foc arzător. Omul cu gând rău aţâţă ceartă şi defăimătorul desparte pe prieteni. Omul asupritor amăgeşte pe prietenul său şi îl îndreaptă pe un drum care nu este bun. Cel care închide din ochi urzeşte viclenii; cine îşi muşcă buzele a şi săvârşit răul. Bătrâneţea este o cunună strălucită; ea se află mergând pe calea cuviosiei. Cel încet la mânie e mai de preţ decât un viteaz, iar cel ce îşi stăpâneşte duhul este mai preţuit decât cuceritorul unei cetăţi. Se aruncă sorţii în pulpana hainei, dar hotărârea toată vine de la Domnul. Mai bună este o bucată de pâine uscată în pace, decât o casă plină cu carne de jertfe, dar cu vrajbă. Un slujitor înţelept e mai presus decât un fiu aducător de ruşine; acela va împărţi moştenirea cu fraţii. În topitoare se lămureşte argintul şi în cuptor aurul, dar cel ce încearcă inimile este Domnul. Făcătorul de rele ia aminte la buzele nedrepte, mincinosul

pleacă urechea la limba cea rea. Cel ce îşi bate joc de sărac defaimă pe Ziditorul lui; cel ce se bucură de o nenorocire nu va rămâne nepedepsit. Cununa bătrânilor sunt nepoţii, iar mărirea fiilor sunt părinţii lor. Nebunului nu-i sunt dragi cuvintele alese, cu atât mai mult unui om de seamă vorbele mincinoase. Piatră nestemată este darul în ochii celui ce-l are; oriunde se întoarce (totul) îi merge în plin. Cel ce acoperă un păcat caută prietenie, iar cine scoate la iveală un lucru (uitat) desparte pe prieteni. Certarea înrâureşte mai adânc pe omul înţelept, decât o sută de lovituri pe cel nebun. Omul rău aţâţă răzvrătirea; pentru aceasta un sol aprig va fi trimis împotriva lui. Mai degrabă să întâlneşti o ursoaică lipsită de puii ei, decât un nebun în nebunia lui. Cel ce răsplăteşte cu rău pentru bine nu va vedea depărtându-se nenorocirea din casa lui. Începutul unei certe e ca slobozirea apei (dintr-un iezer); înainte de a se aprinde, dă-te la o parte! Cel care achită pe cel vinovat şi cel ce osândeşte pe cel drept, amândoi sunt urâciune înaintea Domnului. Ce folos aduc banii în mâna celui nebun? Ar putea dobândi înţelepciune, dar nu are pricepere. Prietenul iubeşte în orice vreme, iar în nenorocire el e ca un frate. Omul fără pricepere se prinde prin dărnicia mâinii lui; el se pune chezaş pentru aproapele lui. Cine iubeşte certurile iubeşte păcatul; cel ce ridică glasul îşi iubeşte ruina. Cel ce are o inimă vicleană nu află fericirea şi cel ce are o limbă şireată dă peste necaz. Cel ce dă naştere unui nebun va avea o mare supărare şi părintele nu are nici o bucurie pentru un fiu sărit din minte. O inimă veselă este un leac minunat, pe când un duh fără curaj usucă oasele. Nelegiuitul primeşte daruri scoase (pe ascuns) din sân, ca să abată cărările dreptăţii. Omul priceput are înaintea ochilor lui înţelepciunea, iar ochii celui nebun se uită la capătul pământului. Feciorul nebun este necaz pentru tatăl lui şi amărăciune pentru maica lui. Nu se cuvine să pui la plată pe omul drept, nici să osândeşti pe cei nevinovaţi din pricină că umblă drept. Cel ce îşi stăpâneşte cuvintele sale are ştiinţă şi cel ce îşi ţine cumpătul este un om priceput. Chiar şi nebunul, când tace, trece drept înţelept; când închide gura este asemenea unui om cuminte. Cel ce se ţine deoparte caută să-şi mulţumească pornirea pătimaşă; împotriva oricărui sfat înţelept se porneşte. Celui nebun nu-i place înţelepciunea, ci darea pe faţă a gândurilor lui. Când vine cel nelegiuit, vine şi defăimarea şi o dată cu ruşinea şi batjocura. Vorbele (ieşite) din gura omului sunt ape fără fund; izvorul înţelepciunii este un şuvoi care dă peste maluri. Nu este bine să cauţi la faţa celui fără de lege şi să nu faci dreptate celui drept la judecată". (Pilde 16, 16 — 18, 5)

Preacucernice Părinte şi frate, iubiţi fraţi în Hristos şi împreună alergători în calea duhovnicească a Sfântului şi Marelui Post,

Ne apropiem de încheierea acestei a cincea săptămâni din această minunată perioadă duhovnicească a sufletelor noastre, în care am călătorit, duhovniceşte vorbind şi numai din punct de vedere al cuvântului Dumnezeu care ne însoţeşte şi ne-a însoţit în fiecare seară din această perioadă, împreună cu o mare figură a credinţei noastre, o figură de temelie, de căpetenie; iar acesta este marele patriarh Avraam. Săptămâna a cincea este săptămâna patriarhului Avraam şi Avraam trebuie să ne însoţească în acest pelerinaj nu numai pentru faptul că intrăm în cea de-a doua prăznuire a Buneivestiri, a praznicului

Maicii Domnului, prin denia care urmează, iar Maica Domnului, Fecioara Maria este floarea cea mai frumoasă născută din tulpina şi seminţia lui Avraam, pentru că Avraam este cel de-al treilea întemeietor al neamului omenesc întru credinţă. Primul a fost Adam, al doilea a fost Noe şi al treilea este Avraam. Şi Avraam putem spune că e mai mare decât Noe şi este mai mare chiar şi de cât Adam pentru că nu Adam şi nu Noe sunt ceea ce reprezintă pentru toţi credincioşii, patriarhul Avraam, şi anume *tatăl credinţei*. Ele este cel care i-a învăţat pe oameni taina credinţei şi modul în care trebuie să trăiască oamenii această raportare şi această apropiere faţă de Dumnezeu. Ce minunată este această figură, cât de multe şi de cuprinzătoare sunt toate aspectele şi toată vieţuirea lui — pe care desigur, din diverse motive, nici Sfinţii Părinţi în felul în care au alcătuit slujbele nu au fost în stare să o cuprindă. Pentru că în săptămâna aceasta, a cincea şi a şasea, citirile din cartea Facerii nu mai sunt în lectură cursivă. Ar însemna desigur să stăm prea mult în biserică, nu? (*uşor ironic, nn.*), iar Sfinţii Părinţi se pare că au anticipat deja că credincioşii din vremurile mai de apoi vor dori Scriptura mai pe sărite, aşa că de acum, din săptămâna aceasta şi până la următoarea avem din cartea Facerii mai mult decupaje, fragmente, după ce în primele patru săptămâni am avut lectură aproape cursivă, din verset în verset. De data aceasta ni se serveşte Scriptura oarecum selectiv, dar selecţiile care apar sunt adânci şi sunt profunde.

Călătorim în această săptămână, si nu numai în această săptămână, ci într-un fel, în viaţa noastră de credinţă îl avem ca figură întemeietoare şi fondatoare şi de obârşie pe patriarhul Avraam, cel care apare la a zecea generaţie după Noe, într-un moment critic al istoriei lumii şi care este scos de Dumnezeu şi este o providenţă, o pronie care se întâmplă cu el trăind între cele două mari imperii ale lumii antice, din Orientul Apropiat, între Imperiul Babiloniei şi al Siriei din Mesopotamia şi Imperiul Egiptului. Şi primeşte poruncă de la Dumnezeu să iasă din aceste imperii, mai corect spus din împărăţia care se construise în jurul turnului Babel din Mesopotamia, pentru că strămoşii lui erau din Urul Caldeii. Aşadar Avraam abandonează Mesopotamia şi Urul Caldeii — care se află chiar în sudul Irakului de astăzi — spre nordul Mesopotamiei, în Haran, unde se stabileşte tatăl său, iar el, după aceea, după moartea tatălui său, la 75 de ani primeşte poruncă să părăsească şi Haranul şi coboară în pământul Canaanului, unde peregrinează, este străin şi călător pe pământ. Este foarte interesant acest lucru: el trăieşte ca un părinte al credinţei. De ce o numim credinţă? Pentru că Dumnezeu când îi spune „Avraame!”, el spune tot timpul — l-am auzit şi acum câteva momente — el spune: „Iată-mă!”. Deci Dumnezeu îl cheamă pe nume, iar el îşi oferă imediat disponibilitatea asemenea Maicii Domnului. Astfel, iese din casa părinţilor lui şi merge într-un pământ străin unde locuieşte ca pribeag şi unde face atâtea lucrări minunate şi primeşte semne minunate. Pentru credinţa lui primeşte daruri peste Noe şi peste Adam. Un prim dar ar fi acela al unei fecundităţi natural supranaturale pentru că dobândeşte, iată, fii la adânci bătrâneţi. Mai întâi printr-o oarecare încercare de stratagemă, pentru că nici el nici soţia lui, Sarra, nu puteau să aibă copii din cauza vârstei înaintate, Sarra îi propune o ţiitoare, o egipteancă, Agar, cu care are un prim copil, pe Ismael, după care însă, amândoi primesc

darul acela minunat al unei rodiri, cum spuneam, natural-supranaturale. Natural pentru că s-a făcut pe calea biologică obișnuită. Supranaturale pentru că, asemenea lui Ioachim și Ana, lucrul acesta s-a produs la bătrânețe și primesc darul nașterii unui fiu, acel Isaac, prin care vor primi binecuvântare și prin care se or binecuvânta toate seminţiile pământului. Și, într-un fel, mai urmează episodul care s-a citit astăzi, (desigur că nu pot intra în toate aspectele deși multe dintre ele sunt foarte interesante), în această ultimă încercare pe care o primește Avraam; Avraam străinul care se luptă pentru oamenii acelui pământ cu regii Siriei și cu coaliţia Mesopotamiei; Avraam care primește îngeri; Avraam care se târguiește cu Dumnezeu pentru Sodoma și Gomora dacă mai sunt drepţi în ea... Ce figură minunată care nu se roagă pentru mântuirea lui, ci se roagă pentru mântuirea celorlalţi, iar la sfârșitul vieţii primește, pe lângă binecuvântarea fiului și această ultimă încercare pe care am auzit-o citindu-se astăzi în pericopa de astăzi, o pericopă care i-a pus mereu pe gânduri pe oameni pentru că pare una dintre cele mai grele de înțeles. Primește poruncă de la Dumnezeu să se ducă pe un munte, să îl ia pe unicul său fiu și să-l aducă jertfă. Și felul în care s-a citit acest minunat capitol 22 din cartea Facerii, cuprinde scena așa-zisă a sacrificiului lui Isaac, a jertfei cerută de Dumnezeu. Căci este o jertfă cu totul deosebită.

Dacă este să spunem într-un singur cuvânt cine se jertfește aici, nu se jertfește Isaac, așa cum am putea crede la prima vedere (că Dumnezeu îi cere lui Avraam să îi aducă jertfă pe singurul său copil cel pe care îl iubea foarte mult); Este prima dată când apare în Scriptură, în limba ebraică, verbul a iubi. Este vorba despre iubirea aceasta a lui Avraam pentru unicul său fiu, care era în același timp moștenitorul întregii făgăduinţe a lui Dumnezeu. Și îndată primește poruncă să îl sacrifice. Și ați văzut tot acel urcuș pe munte, ritual, la capătul a trei zile, dialogul acela care este un dialog plin de seninătate, deși lucrurile par să fie cumplite și teribile, este vorba de foc, este vorba despre sacrificiu, e vorba de chin în cele din urmă, dar totul se petrece cu o liniște și cu o încredere, atât a lui Avraam, cât și a lui Isaac în cuvântul lui Dumnezeu care îl face pe Avraam vrednic de numele de „tată al credinţei". Și apare intervenţia lui Dumnezeu prin îngerul care îi spune: Nu te atinge de fiul meu, nu te atinge de el, uite-te numai în jur, (lucru pe care, dacă recitiți textul aș vrea să meditați și să zăboviți la el. Avraam și fiul său urcă pe muntele vederii, Dumnezeu a văzut, spune El Însuși după ce se încheie episodul, i se spune lui Avraam să vadă, să se uite în jur și merge trei zile și se uită și vede, recunoaște locul despre care i-a vorbit Dumnezeu. Urcă și îl oprește îngerul, nu întinde cuțitul și după îndemnul de a se uita în jur vede berbecul. Deci este o taină care se petrece în Avraam. Avraam învaţă să vadă. Învaţă să-L vadă și să-L asculte pe Dumnezeu și să vadă semnele prezenţei Lui. Și ceea ce învaţă el cel mai mult — și de aceea scena aceasta ar trebui oarecum răsturnată pentru că nu e vorba despre jertfa lui Isaac, ci este vorba despre jertfa lui Avraam însuși. Avraam învaţă să renunțe la el însuși și la ceea el cel mai scump și cel mai drag pe lume, de dragul lui Dumnezeu, adică pe fiul său. Pentru că riscul cel mai mare era să cadă în idolatria fiului său cel iubit, să creadă că el este darul suprem al lui Dumnezeu și să uite de Dumnezeu pentru fiul său. Și, într-un fel, ceea ce

învaţă din acest episod şi episodul acesta este desăvârşirea duhovnicească a patriarhului Avraam ca tată al credinţei, învaţă să renunţa la toate ca şi cum ar fi ale lui ca să le primească pe toate din mâna lui Dumnezeu ca daruri ale Lui. Învaţă să îl primească pe Isaac încă o dată din mâna lui Dumnezeu, aşa cum îl primise şi la adânci bătrâneţi, atunci când nici nu mai putea nădăjdui. Învaţă să se sacrifice şi să se pună în paranteză şi să se uite de fapt pe el însuşi. Şi aproape că am putea spune că patriarhul Avraam este aici o ilustrare a ceea ce ava spune mai apoi Mântuitorul conform relatării Sfântului Evanghelist Luca, „Nu poate cineva să fie ucenic al Meu dacă nu îşi urăşte tată, mamă, prieteni, copii, fiu, fiică şi însuşi sufletul său”. Nu poate să fie ucenic al lui Hristos, dar nu poate să fie nici fiu adevărat al lui Dumnezeu. Deci taina sacrificiului lui Avraam este taina jertfirii de sine. Pentru că omul trebuie să renunţe la toate ale sale pentru a le primi înapoi din mâna lui Dumnezeu. Aceasta este taina cea mare a acestui episod minunat prin care Avraam devine, într-adevăr tatăl credinţei noastre, a tuturor şi reîntemeietorul neamului omenesc. Cât va fi lumea, cât va fi credinţă în lume, se va vorbi de două mari personaje care sunt oarecum, prototipurile credinţei, Patriarhul Avraam şi Fecioara Maria.

Să călătorim cu ei în aceste minunate zile de sfârşit ale celei de-a cincea săptămâni a postului, dar şi în toate zilele vieţii noastre. Amin.

Duminica a 5-a din Post (a Sfintei Maria Egipteanca)

10 aprilie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„În vremea aceea, luând pe cei doisprezece ucenici ai Săi, Iisus a început să le spună cele ce aveau să I se întâmple, zicând: iată ne ducem sus la Ierusalim şi Fiul Omului va fi dat căpeteniilor preoţilor şi cărturarilor; şi Îl vor osândi la moarte şi Îl vor da în mâna păgânilor, care Îl vor batjocori; şi-L vor bate şi-L vor scuipa şi-L vor omorî, dar a treia zi va învia. Atunci au venit la El Iacob şi Ioan, fiii lui Zevedeu şi I-au zis: Învăţătorule, vrem să ne faci ceea ce vom cere de la Tine. Şi Iisus i-a întrebat: ce vreţi să vă fac? Iar ei I-au zis: dă-ne să şedem unul de-a dreapta Ta, iar altul de-a stânga Ta, în slava Ta. Iisus însă le-a răspuns: nu ştiţi ce cereţi. Puteţi, oare, să beţi paharul pe care-l beau Eu şi să vă botezaţi cu botezul cu care Mă botez Eu? Ei au zis: putem! Iisus le-a zis atunci: paharul pe care Eu îl beau, cu adevărat îl veţi bea, şi cu botezul cu care Mă botez vă veţi boteza, dar a şedea de-a dreapta şi de-a stânga Mea, nu-Mi e îngăduit să dau decât acelora pentru care s-a rânduit. Când au auzit ceilalţi zece, au început să fie mânioşi pe Iacob şi pe Ioan. Iisus însă, chemându-i la Sine, le-a zis: ştiţi că aceia care se socotesc cârmuitori ai neamurilor domnesc peste ele şi cei mai mari ai lor le stăpânesc. Între voi, însă, nu trebuie să fie aşa. Ci care dintre voi va vrea să fie mai mare să fie slujitorul vostru, şi care va voi să fie cel dintâi, să fie slujitorul tuturor. Pentru că Fiul Omului nu a venit să I se slujească, ci ca El să slujească şi să-şi dea viaţa preţ de răscumpărare pentru mulţi”. (Marcu 10, 32-45)

Preacucernici Părinţi şi fraţi, iubiţi fraţi în Hristos şi împreună atleţi duhovniceşte ai acestei perioade sfinte a Sfântului şi Marelui Post care, iată, se pregăteşte spre încheiere,

Ne mai despart doar puţine zile, o săptămână doar, de la încheierea acestei curse şi alergări duhovniceşti începută acum şase săptămâni. Pentru că postul celor patruzeci de zile, postul nostru, postul creştinilor, postul ascetic, postul duhovnicesc, care ne priveşte pe noi înşine se va încheia în seara zilei de vineri, în săptămâna care urmează. Pentru că vineri seara începe praznic, începe praznicul învierii dreptului Lazăr şi apoi praznicul Intrării Domnului în Ierusalim, ca apoi să intrăm în marea săptămână a patimii şi a durerii şi a răstignirii şi a Golgotei şi a suferinţei, dar şi a învierii şi a vieţii care iese din mormânt. Şi pentru acea săptămână ne pregătim de fapt cu toţii; pentru postul acela cu totul deosebit din săptămâna mare, şi care nu mai este şi nu va mai fi postul nostru, ci va fi postul solidarităţii noastre şi al însoţirii pe care ne vom strădui să o facem cu toţii, sper, mai bine decât au făcut-o Apostolii care au fost martorii nemijlociţi ai acestei perioade de vârf a lucrării Mântuitorului, a pătimirii Sale. Să fim însoţitori şi martori şi solidari cu Domnul nostru Iisus Hristos care urcă, iată, spre Ierusalim, ca să urce de acolo pe un deal, pe un munte, pe Golgota, nu singur, ci cu o cruce în spate, iar apoi să fie urcat pe cruce din care va domni. Cruce, care a fost pentru El nu numai altar

de sacrificiu şi de jertfă, dar şi scaun şi tron. Tron, pentru că Hristos va ajunge să fie împărat de pe lemn, de pe cruce.

Şi, dacă avem în minte această imagine, putem înţelege şi cuvintele Evangheliei pe care tocmai le-am auzit. Evanghelia după Marcu ne-a pus în faţă tabloul evanghelic care însoţeşte ultima vestire, cea de-a treia vestire a pătimirii Mântuitorului. De trei ori i-a pregătit pe apostoli Domnul nostru Iisus Hristos, coborându-se din Galileea în Iudeea, iar apoi din Iudeea spre Ierusalim, pregătindu-i pentru ceea ce avea să urmeze şi pentru ceea ce urma să se întâmple cu El. Iar acum, vedem că Mântuitorul a treia oară îi pregăteşte şi le spune „ne vom coborî în Ierusalim" — este interesant că se coboară din punct de vedere geografic, dar se urcă din punct de vedere topografic. Pentru că din Galileea spre Iudeea se coboară, dinspre Nord spre Sud, dar se urcă topografic, pentru că este un podiş muntos. De aceea iudeii când mergeau în pelerinaj spre Ierusalim, urcau precum urcau şi dinspre Ierihon spre Ierusalim, pentru că Ierusalimul este undeva la peste 700 de metri deasupra nivelului mării. Deci era un urcuş: „Iată, ne urcăm spre Ierusalim, dar acolo Fiul Omului va fi dat să fie răstignit" şi Îl vor da în mâna păgânilor, Îl vor batjocori, Îl vor biciui, Îl vor ucide, Îl vor omorî, dar în a treia zi va învia. Iar pe apostoli îi vedem reacţionând într-un mod cu totul nepotrivit. Am fi aşteptat, poate, de la ei o urmă de simpatie, o urmă de compasiune. După ce iniţial Petru, la prima vestire, când a auzit de patimă, a spus: „Nu! Nu vom lăsa se întâmple, nu trebuie să mori! Eşti Mesia, eşti Rege, nu ai voie să mori! Mergi la Ierusalim, vei fi acolo proclamat, recunoscut drept rege mesianic de către bătrânii lui Israel şi Te-am văzut că Te manifeşti ca un rege, căci ascultă de Tine şi demonii şi stihiile lumii; cum spui Tu că mergi la Ierusalim şi ne aduci aminte de o pătimire, de o suferinţă de o moarte?". Au fost foarte contrariaţi apostolii de această aparentă contradicţie pe care o detectau. Desigur, Iisus ca Mesia, ca Rege Mesianic şi ca Fiu al Omului, cum vorbeşte şi Mântuitorul despre El Însuşi (desigur, ca să înţelegem taina aceasta a Evangheliei, trebuie să ştim că expresia aceasta biblică de „Fiu al Omului" nu se referă la Iisus ca om, cum am putea crede, ci este un citat biblic, este o aluzie la un episod biblic, la capitolul al VII-lea din cartea Proorocului Daniel, unde Fiul Omului nu vine de pe pământ; Fiul Omului vine de pe norii cerului în faţa lui Dumnezeu Tatăl şi este trimis ca judecător eshatologic al întregii umanităţi. Deci când Mântuitorul vorbeşte despre El însuşi ca Fiu al Omului, vorbeşte de fapt ca un personaj ceresc, ca un personaj divin. Deci când spui „Fiul Omului" de fapt te referi la un judecător ceresc al lui Israel şi al întregii umanităţi, Cel care va veni din cer să judece lumea şi să inaugureze Împărăţia lui Dumnezeu). Şi, iată că Mântuitorul spune alte lucruri despre Fiul Omului: că Fiul Omului urcă la Ierusalim ca să devină slugă, ca să devină slujitor. Şi, iarăşi, cuvintele acestea vorbesc doar celor care cunosc Scriptura, doar celor care sunt familiarizaţi cu cuvintele lui Dumnezeu, cum pe vremea aceea iudeii erau, dar pe vremea aceasta, creştinii nu sunt; că pe ei nu-i interesează Sfânta Scriptură, ci pe ei îi interesează alte scrieri, alte scripturi de prin alte părţi, alte texte, or fi ele filosofice sau culturale; dar Scriptura e pe ultimul plan, ca de altfel şi locul lui

Dumnezeu în sufletele şi în minţile oamenilor. Şi aceasta explică în mare măsură şi calitatea creştinilor din ziua de astăzi.

Deci pentru iudeu, când Mântuitorul a spus despre El Însuşi că „cel care vrea să fie mai mare, să se facă slugă", aluzia era limpede la o altă slugă, la un alt rob al lui Dumnezeu, era o trimitere la Sfânta Scriptură şi era un capitol special, capitolul 53 din Isaia, unde Isaia vorbeşte despre aşa numitul Ebed-Iahve, despre robul, slujitorul, sluga Domnului, care va suferi şi va purta ca un miel păcatele tuturor oamenilor. Deci atunci când Mântuitorul le spune toate lucrurile acestea, aceste două titluri de „Fiu al Omului", care e de fapt judecătorul ceresc, şi Rob al lui Dumnezeu, care este cel care suferă pentru păcatele lumii, Mântuitorul vorbeşte oamenilor, apostolilor şi le spune de fapt un singur lucru: că Fiul Omului, adică judecătorul lumii, este acelaşi personaj cu Robul lui Dumnezeu care va suferi şi va muri pentru păcatele noastre. Deci, că acelaşi personaj este şi Dumnezeu şi om şi judecător şi judecat, în acelaşi timp. Judecător ca Dumnezeu, judecat ca om, judecat de oameni pentru păcatele lor pe care le vor arunca asupra Lui, asupra Celui fără de păcat. Deci numai cine ştie aceste lucruri înţelege miza sau, mai bine zis logica sau profunzimea textului evanghelic de astăzi, a pericopei celei de-a treia vestiri a patimilor. Deci se vorbeşte despre Fiul Omului, care de fapt nu este fiul omului, ci Fiul lui Dumnezeu şi se vorbeşte de Robul lui Dumnezeu care va suferi şi care sunt de fapt o singură persoană.

Deci toată taină lui Hristos este cuprinsă în cuplarea pe care evreii şi oamenii păcătoşi nu vor să o facă. Adică cuplarea între slava lui Dumnezeu şi suferinţă, între viaţa Împărăţiei lui Dumnezeu şi moarte, ori Mântuitorul le asociază. Le asociază mai întâi în cuvânt, ca după aceea, în săptămâna mare, să le asocieze aievea, în trupul Lui, pentru ca apoi, dorind noi înşine, creştinii, să facem în viaţa şi în inimile noastre această asociere; adică asocierea între cer şi pământ, care este asocierea între împărăţie şi suferinţă, între viaţa îngerească, cerească şi moartea în suferinţă şi dragoste, slujindu-i pe oamenii păcătoşi, pe oamenii păcătoşi; nu pe oamenii drepţi, pe oamenii păcătoşi! Aşa cum ne spune de fapt Mântuitorul în încheierea acestei pericope.

Căci vă daţi seama câtă nesimţire şi câtă orbire era pe apostolii care erau împreună cu Mântuitorul de câţiva ani. Că, numai ce a terminat Mântuitorul vestirea suferinţei, a spus: „Mă duc, urc la Ierusalim şi acolo voi muri". Şi, imediat vin cei doi apostoli cu cereri: „Vrem să ne faci ce vrem noi; să ne faci Tu, ce vrem noi!" Adică Dumnezeu e la cheremul nostru, El trebuie să răspundă la solicitarea noastră, iar solicitarea nu era lipsită de modestie, din contră: „dă-ne nouă să şedem de-a dreapta şi de-a stânga Ta pe tronul slavei în împărăţia lui Dumnezeu!" Iar apostolii aceştia erau Iacob şi Ioan, fiii lui Zevedeu. Dar Mântuitorul le răspunde aducându-le aminte de un botez, aducându-le aminte de un pahar, de botezul sângelui, de paharul răstignirii şi al cucii şi le spune că „într-adevăr veţi bea şi voi paharul şi vă veţi boteza şi voi cu botezul sângelui", profeţindu-le de fapt martiriul. Şi, într-adevăr, Iacob, în anul 44, la 14 ani după răstignirea şi învierea Mântuitorului, primul apostol martir. De Paşti a fost decapitat din ordinul lui Irod Agripa. Deci se va întâmpla aievea această profeţie; pentru că Hristos ne

arată de fapt, şi acesta este lucrul pentru care ne pregăteşte, anume că El domneşte de pe cruce. Crucea este tronul slavei lui Dumnezeu. Este locul în care se descoperă de fapt puterea lui Dumnezeu. În slăbiciunea crucii, în moartea în suferinţă şi din iubire pentru cei păcătoşi a Slugii Domnului, a Robului Domnului, care devine Mântuitorul mergând spre patima Sa cea de bunăvoie, cum spunem şi noi în slujbele noastre din săptămâna cea mare a patimilor. Deci prin cele trei vestiri pe care pericopele evanghelice ce s-au citit în ultimele duminici ne pregătesc pentru ceea ce urmează peste o săptămână.

Continuăm cu încă o săptămână de post care va fi postul nostru, vom fi însoţiţi la strană de alt personaj scripturistic, de patriarhul Iosif, dar înainte de a părăsi această perioadă a postului de patruzeci de zile, în această ultimă duminică, a cincea din post, facem pomenirea Cuvioasei Maria Egipteanca.

Se cuvine să recapitulăm acum, în apropierea sfârşitului acestui parcurs de patruzeci de zile, în care fiecare zi are o semnificaţie şi nu seamănă cu celelalte şi fiecare duminică are un tâlc şi un sens, iar ele trebuie luate la pachet, trebuie luate împreună ca parcursul să fie coerent, ca viaţa noastră să fie unitară şi să aibă coeziune şi să nu fie o viaţă trăită pe sărite, sau o alergare făcută într-un picior. E o alergare şi un urcuş spre înviere care se dobândeşte prin cruce, e un urcuş în patruzeci de zile, patruzeci de trepte, patruzeci de cuvinte ale lui Dumnezeu, sunt cinci duminici, cinci popasuri pe această cale, fiecare duminică cu rostul ei, cu sensul ei. Iar acum suntem în duminica a cincea.

Au fost două duminici teologice, cu duminica icoanei şi duminica luminii — Duminica Sfântului Grigorie Palama, în centrul postului a stat Duminica Crucii care este şi la început şi la mijloc şi la sfârşit, iar după Duminica Crucii, celelalte două duminici, ale asceţilor, cea care a trecut, Duminica Sfântului Ioan Scărarul, iar acum Duminica Cuvioasei Maria Egipteanca.

Am văzut şi, dacă sunteţi atenţi, veţi vedea că duminicile sunt în aşa fel făcute încât ele îşi corespund: duminica întâi corespunde cu duminica de astăzi, duminica a doua, cu duminica a patra. Există un fel de simetrie. Duminica Sfântului Ioan Scărarul corespunde cu Duminica Sfântului Grigorie Palama, iar Duminica Cuvioasei Maria Egipteanca are corespondent Duminica Icoanei, a chipurilor. Troparul ei spune aşa de frumos: „Întru tine, Maică, cu osârdie s-a mântuit chipul lui Dumnezeu în om”, pentru că Sfânta Maria Egipteanca ne arată cu adevărat marea putere pe care o are taina Crucii; pentru că schimbarea vieţii ei va avea loc în Ierusalim, la poalele Crucii de pe Golgota, cruce luată şi purtată cu o nevoinţă duhovnicească vrednică de adâncurile şi intensitatea căderii ei.

Pentru că Sfânta Maria Egipteanca (nu e cazul să fac recapitulare unor oameni care cunosc poate deja aceste lucruri şi viaţa ei ar trebui să ne fie aproape în tot acest post) este un exemplu despre ce înseamnă puterea Crucii. Un prim exemplu am văzut duminica trecută, pe Sfântul Ioan Scărarul. Un om care din tinereţe s-a urcat pe un munte, pe muntele Sinai, şi Crucea s-a făcut pentru el scară spre cer şi ne-a lăsat mărturie scrisă despre acest itinerar cu treizeci de trepte. Acum vedem o altă putere, o altă rodire a Crucii, în Cuvioasa Maria Egipteanca, cea care, pe scurt, a fost o curvă, o nimfomană,

din Alexandria, dar care a ajuns mai presus decât îngerii din cer. Aceasta a fost! O tânără din Egipt, o fată de țară, care la doisprezece ani își lasă satul, se duce la Alexandria, așa cum ne spune ea, șaptesprezece ani după aceea a trăit într-un desfrâu și într-o depravare totală, fără nici un secret din cele ale desfrâului nu i-a rămas ascuns. Șaptesprezece ani de depravare, după care schimbarea totală a vieții ei care are loc în biserica Sfântului Mormânt din Ierusalim, prin rugăciunile Maicii Domnului, după care își schimbă radical existența, se duce, traversează Iordanul, se împărtășește — probabil a doua oară în viața ei, căci prima dată fusese la botez — traversează Iordanul și acolo mai viețuiește până la 77 de ani. Deci ea pleacă la 29-30 de ani traversând Iordanul. De la 30 de ani până la 77 de ani de pustie, asceză trăită sub cerul liber, fără haine, numai cu părul capului, timp în care a ajuns, într-adevăr, un înger în trup și mai mare, decât Zosima, decât călugărul care a fost trimis prin minune dumnezeiască să o cunoască și să o împărtășească, cu o zi înainte de plecarea ei la ceruri, în joia mare.

Multe sunt minunile ei, dar trebuie amintit că ea este pusă aici, în duminica a cincea, pentru a ne arăta un mare lucru, pe care îl uităm cu toții. Căci este o singură lecție, dacă este să o rezumăm dincolo de toate detaliile acestei vieți ascetice exemplare, dar și extreme, care de altfel sunt cutremurătoare. Pentru că extremul vieții ei ne arată că extrema se vindecă cu o extremă. Cuiul cu cui se scoate. Cuiul patimii și împătimirilor și sexualității depravate într-un mod extrem s-a scos cu extrema unui ascetism radical. Radicalismul căderii a fost răscumpărat prin radicalismul unei renunțări și al unei asceze extreme, putem spune. De obicei, noi, oamenii obișnuiți, nu suntem nici albi, nici negri; suntem gri. De aceea ne temem și de negru total și de albul total, pentru că noi suntem făpturi gri. Ne ducem viața într-un fel de mediocritate de aceasta, care este de nici o culoare, nici albă, nici neagră, ci gri; un cenușiu din acesta deprimant, însă. Un cenușiu în care oamenilor li se pare că nu sunt nici sfinți, nici demoni, dar nu se simt prea bine în această ipostază intermediară, în ciuda celor care scriu și își comunică și devin propovăduitorii neantului și pe culmile disperării, în această stare cenușie și deprimantă.

Ceea ce vrea de fapt acest episod să ne comunice nouă, tuturor, este că în viața religioasă, în viața spirituală, în viața duhovnicească, totul stă sau cade cu un singur moment. Și, în ultimă instanță este momentul pe care noi toți îl așteptăm, de regulă fără să facem nimic, când de fapt așteptarea ar trebui să fie o așteptare activă, iar momentul acesta se numește convertire. Pentru că acesta este numele pe care trebuie că-l dăm unui cuvânt tocit — cel al pocăinței. Căci viața creștinului trebuie să fie pocăință. Cuvântul „pocăință” este un cuvânt tocit și care mai întâi, nu exprimă cu adevărat toate mulțimile sensurilor cuvântului pe care îl folosește Mântuitorul, fiind și primul cuvânt al Evangheliei Lui: „Pocăiți-vă, că s-a apropiat Împărăția lui Dumnezeu!”; dar slavonismul acesta preluat și care înseamnă de fapt „regret” nu se potrivește contextului. Cum ar suna: „Regretați, că va veni împărăția lui Dumnezeu?” Nimic mai fals! Nu poți să spui „pocăiți-vă”, adică să vă pară rău, să vă pară rău că sunteți gri, să vă pară rău că sunteți mai mult negri decât gri. Să vă pară rău că nu sunteți albi, nu? Cu alte cuvinte,

toată viaţa creştină ar trebui să fie o imensă părere de rău, un regret. Creştinismul ar trebui să fie o religie a regretului, dacă am înţelege cuvântul „pocăinţă" în sensul acesta care s-a banalizat, psihologic şi foarte lumesc. Nu! Pocăinţă înseamnă convertire şi aşa ar trebui să fie tradus ca să îl înţelegem, adică întoarcere 180 de grade la Dumnezeu. Şi atunci, traducând aşa, vom înţelege mesajul Evangheliei. Căci Mântuitorul spune: „Întoarceţi-vă şi va veni Împărăţia lui Dumnezeu!". Adică, aţi stat toată viaţa întorşi spre pământ, vine un moment în care trebuie să vă întoarceţi faţa spre cer. Aţi fost toată viaţa orientaţi spre păcat, vine un moment, dar un moment, o secundă din aceea care te converteşte şi îţi schimbă viaţa pentru toată existenţa. De aceea pocăinţele acestea pe care le facem noi: mai ne pocăim, mai uităm, ba mai regretăm, iar păcătuim — deci un ciclu din acesta psihologic care nu are de a face cu sensul tare al acestui cuvânt care înseamnă convertire, întoarcere la Dumnezeu. Întoarcere la Dumnezeu, moment care în vechime era condiţia intrării în Biserică. În vechime, în Biserica veche, când botezul se făcea la maturitate, oamenii mai întâi trebuiau să dovedească faptul că sunt convertiţi şi pe baza convertirii li se dădea botezul şi împărtăşania şi sfintele taine. Noi, acum, primim tainele şi botezul şi euharistia fără să fim convertiţi, fără ca viaţa noastră să fie întoarsă de fapt spre Dumnezeu. Deci ceea ce vreau să spun este că fiecare om trebuie să aibă în viaţa lui un echivalent al convertirii Apostolului Pavel, care a rămas un exemplu clasic de întoarcere la Dumnezeu. Deci o convertire care înseamnă că după ce mai înainte ai fost persecutor, ai ajuns, la 180 de grade, apostol. După ce înainte ai fost păcătos şi ai fost nimfomană, ai devenit dintr-odată făptură îngerească, nu chiar dintr-odată, căci lupta cu păcatul va mai dura: şaptesprezece ani a trăit în viciu, şaptesprezece ani, spune, că au urlat demonii patimii dincolo de Iordan. Şaptesprezece ani au chinuit-o demonii şi curvia, deşi era doar cu soarele, pietrele şi nisipul pe acolo, nu? Deci nu este aşa simplu să învingi păcatul pe care l-ai introdus din suflet în trup. Şi, în trup s-a învins timp de şaptesprezece ani, tot atâta timp cât a şi durat viaţa ei de curvie în trup. Dar în momentul central a fost momentul de întoarcere de la picioarele crucii în biserica Sfântului Mormânt, când s-a hotărât: „de acum, crucea asta îmi va schimba mie radical existenţa".

Deci noi, toţi creştinii, ar trebui să ne întrebăm: „Am avut, oare, sau vom avea, oare, un moment din acesta care să reprezinte o schimbare de 180 de grade a vieţilor noastre?". Pentru că fără această convertire, tot ceea ce oferă Biserica, Scriptura, rămâne de neînţeles dacă rămânem în ochii unui neconvertit. Sfintele Taine, Botezul, nu este eficient dacă nu există convertire, iar după aceea Sfinţii Părinţi au început să dreagă cumva situaţia, după ce s-a trecut la botezul copiilor şi au inventat monahismul (căci monahismul arată că deşi creştinul este botezat, simte nevoia să se mai întoarcă o dată la Dumnezeu, să se mai întoarcă total la Dumnezeu, nu pe jumătăţi de măsură). Deci aceasta înseamnă să fii convertit, să-ţi întorci toată viaţa, tot trupul spre Dumnezeu şi Dumnezeu devine cu adevărat împăratul sufletelor, trupurilor şi inimilor noaste.

Acesta este lucrul asupra căruia trebuie să medităm noi în această duminică, ultima din pregătirea duhovnicească a Postului Mare. Postul fără convertire e dietă; Scriptura

fără convertire e o carte de informări religioase, e o carte de mobilare intelectuală, de culegere de informaţii. Numai convertirea transformă informarea în formare. Convertirea transformă botezul în îngropare în Iisus Hristos, convertirea transformă euharistia în împărtăşire nu numai din trupul şi sângele Domnului, ci din jertfa şi din sângele Golgotei Lui. Să nu ne amăgim! Creştinismul înseamnă iniţiere nu în viaţă, ci în moartea care dă viaţă, în cruce, iar crucea nu poate să o înţeleagă decât un convertit. Dacă nu suntem convertiţi, vom replica şi vom răspunde în faţa crucii aşa cum au răspuns apostolii de astăzi, Ioan şi cu Iacob, ucenicii care ce s-au gândit?: „Hai să capitalizăm cumva suferinţa Mântuitorului. Suferă Mântuitorul, moare, dar spune că va învia, deci hai să ne aranjăm cumva. Deci, va muri şi va învia; să vedem ce privilegii putem scoate de pe urma morţii şi a învierii Lui". Şi să ştiţi că şi noi, creştinii facem acelaşi lucru. Căci nu ne interesează modul în care Iisus a câştigat viaţa cea nouă, ci numai beneficiile, roadele care vin de pe urma lor; nu ne interesează izvorul, ci ne interesează numai fragmente, picături de apă care vin din acest izvor. Taina convertirii înseamnă să înţelegem că totul în creştinism pleacă şi se întoarce la Crucea cea purtătoare de viaţă, la moartea izvorâtoare de slavă a Domnului nostru Iisus Hristos.

Pentru aceasta postim, pentru aceasta ne pregătim. Să ne dea Dumnezeu putere şi Cuvioasa Maria Egipteanca înţelepciunea ei paradoxală, înţelepciunea ei duhovnicească, ca să întâmpinăm Paştele Domnului nostru Iisus Hristos altfel, convertiţi, întorşi de Dumnezeu, iar nu cum am fost înainte de a-L întâlni pe Domnul nostru Iisus Hristos şi fie să-L întâlnim în toate zilele vieţii noaste şi în veci. Amin.

Joi în Săptămâna Pătimirilor

2011

Mănăstirea „Sfinţii Împăraţi Constantin şi mama sa Elena” Hurez

Evanghelia:

„Zis-a Domnul către ucenicii Săi: ştiţi că peste două zile va fi Paştile şi Fiul Omului se va da să se răstignească. Atunci căpeteniile preoţilor şi cărturarii şi bătrânii poporului s-au adunat în curtea arhiereului, care se numea Caiafa, şi sfat au făcut, ca să prindă pe Iisus cu vicleşug, şi să-L omoare. Dar ziceau: nu în sărbători, ca să nu se facă tulburare în popor. Şi fiind Iisus în Betania, în casa lui Simon leprosul, s-a apropiat de Dânsul o femeie având un vas de alabastru cu mir de mare preţ şi l-a turnat pe capul Lui, când El şedea la masă; însă, văzând aceasta, ucenicilor Lui le-a părut rău şi au zis: de ce s-a făcut această risipă? Căci acest mir se putea vinde cu preţ mare, iar banii să se dea săracilor. Dar Iisus, aflând, le-a zis: pentru ce faceţi supărare femeii? Ea a făcut un lucru bun faţă de Mine, căci pe cei săraci pururea îi aveţi cu voi, dar pe Mine nu Mă aveţi pururea; dacă ea a turnat mirul acesta pe trupul Meu, spre îngroparea Mea a făcut-o. Adevărat vă spun vouă că oriunde se va propovădui Evanghelia aceasta, în toată lumea, se va spune şi ce a făcut ea, spre pomenirea ei. Atunci unul din cei doisprezece, care se numea Iuda Iscarioteanul, s-a dus la căpeteniile preoţilor şi le-a zis: ce voiţi să-mi daţi şi eu vi-L dau în mâinile voastre? Iar ei s-au învoit cu el — treizeci de arginţi. Şi de atunci căuta un prilej potrivit ca să-L dea în mâinile lor. Iar în ziua cea dintâi a azimelor, au venit ucenicii la Iisus şi L-au întrebat: unde voieşti să-Ţi pregătim să mănânci Paştile? Dânsul le-a răspuns: mergeţi în oraş la oarecine şi spuneţi-i: Învăţătorul zice: timpul Meu este aproape; la tine vreau să fac Paştile cu ucenicii Mei. Şi ucenicii au făcut cum le-a poruncit Iisus, şi au pregătit Paştile. Iar când s-a făcut seară s-a aşezat la masă cu cei doisprezece ucenici ai Săi. Şi, ştiind că Tatăl a dat toate în mâna Lui şi cum că de la Dumnezeu a ieşit şi la Dumnezeu merge, Iisus s-a sculat de la cină, s-a dezbrăcat de haine şi luând un ştergar s-a încins cu el. După aceea a turnat apă în spălătoare şi a început să spele picioarele ucenicilor şi să le şteargă cu ştergarul cu care era încins. Deci a venit la Simon Petru, dar acesta I-a zis: Doamne, oare, Tu să-mi speli picioarele? A răspuns Iisus şi i-a zis: ceea ce fac Eu, tu nu înţelegi acum, dar vei înţelege după aceasta. Petru însă I-a zis: nu, niciodată nu-mi vei spăla picioarele! Iisus i-a răspuns: dacă nu te voi spăla, n-ai parte de Mine. Simon Petru a zis către Dânsul: Doamne, nu numai picioarele mele, ci şi mâinile şi capul. Iar Iisus i-a zis: cel spălat n-are trebuinţă să-şi mai spele decât numai picioarele, ca să fie curat tot; şi voi sunteţi curaţi, dar nu toţi. Pentru că ştia pe cel care avea să-L vândă, de aceea a zis: nu toţi sunteţi curaţi. Iar după ce a spălat picioarele ucenicilor şi şi-a luat hainele, s-a aşezat iarăşi la masă şi a zis către ei: înţelegeţi ce v-am făcut Eu? Voi Mă numiţi pe Mine Învăţătorul şi Domnul; şi bine ziceţi, căci sunt. Deci, dacă Eu, Domnul şi Învăţătorul, v-am spălat vouă picioarele, datori sunteţi şi voi să vă spălaţi picioarele unul altuia; căci v-am dat pildă vouă pentru ca,

precum v-am făcut Eu vouă, să faceţi şi voi. Adevărat, adevărat vă spun vouă: nu este slujitorul mai mare decât stăpânul său, nici solul mai mare decât cel care l-a trimis pe el. Dacă ştiţi acestea, fericiţi veţi fi când le veţi face. Şi, pe când mâncau, Iisus a zis: adevărat, adevărat vă spun vouă că unul dintre voi are să Mă vândă. Iar ei, întristându-se foarte, au început să-L întrebe, unul după altul: nu cumva sunt eu, Doamne? Iar El, răspunzând, a zis: cel care a întins cu Mine mâna în blid acela are să Mă vândă. Dar Fiul Omului va merge, precum este scris pentru El; însă vai omului aceluia prin care Fiul Omului se vinde! Mai bine ar fi fost de omul acela, dacă nu s-ar fi născut. Şi răspunzând Iuda, cel care L-a vândut, a întrebat: nu cumva sunt eu, Învăţătorule? Tu zici, i-a răspuns Iisus. Iar pe când mâncau ei, Iisus, luând pâinea, a binecuvântat, a frânt şi a dat ucenicilor, zicând: luaţi, mâncaţi, acesta este trupul Meu. Şi luând paharul şi mulţumind, le-a dat lor, zicând: beţi din acesta toţi, căci acesta este sângele Meu, al legii celei noi, care se varsă pentru mulţi, spre iertarea păcatelor. Şi vă spun vouă că nu voi mai bea de acum încolo din acest rod al viţei, până în ziua aceea când îl voi bea cu voi nou, în împărăţia Tatălui Meu. Şi, după ce au cântat laude, au ieşit la Muntele Măslinilor. Atunci a zis Iisus către ei: voi toţi Mă veţi părăsi în noaptea aceasta, căci scris este: voi bate păstorul şi se vor risipi oile turmei. Dar după ce voi învia, voi merge mai înainte de voi în Galileea. Răspunzând însă Petru, a zis către El: chiar dacă toţi Te vor părăsi pe Tine, eu însă niciodată nu Te voi părăsi. Iisus i-a răspuns: adevărat îţi spun ţie că în noaptea aceasta, mai înainte de cântatul cocoşului, de trei ori te vei lepăda de Mine. Însă Petru a zis: de ar fi să mor împreună cu Tine, nu mă voi lepăda de Tine. Şi toţi ceilalţi ucenici au zis la fel. Atunci a mers Iisus împreună cu ucenicii la un loc ce se numeşte Ghetsimani, şi a zis către ei: şedeţi aici, până ce Mă voi duce acolo şi Mă voi ruga. Şi, luând cu Sine pe Petru, şi pe cei doi fii ai lui Zevedeu, a început a se întrista şi a se mâhni. Atunci le-a zis Iisus: întristat este sufletul Meu până la moarte; rămâneţi aici şi privegheaţi împreună cu Mine. Şi mergând puţin mai înainte, a căzut cu faţa la pământ, rugându-se şi zicând: Părintele Meu, dacă este cu putinţă, depărtează de la Mine paharul acesta; însă nu cum voiesc Eu, ci precum Tu voieşti. Atunci I s-a arătat un înger din cer, întărindu-L. Şi, fiind în mare durere, cu mai mare sârguinţă se ruga; iar sudoarea Sa se făcuse ca picăturile mari de sânge şi picurau pe pământ. Şi sculându-se de la rugăciune, a venit la ucenicii Lui şi i-a găsit adormiţi de întristare şi a zis lui Petru: aşa!, nu aţi putut un singur ceas să privegheaţi împreună cu Mine! Privegheaţi şi vă rugaţi, ca să nu căderi în ispită; căci duhul este osârduitor, dar trupul neputincios. Iarăşi ducându-se, a doua oară s-a rugat, zicând: Părintele Meu, dacă nu este cu putinţă să se depărteze acest pahar de la Mine, ca să nu-l beau, facă-se voia Ta. Şi din nou, venind, i-a găsit pe ei adormiţi, pentru că ochii lor erau îngreunaţi de somn. Şi, lăsându-i, s-a dus încă o dată, şi a treia oară s-a rugat, acelaşi cuvânt zicând. Atunci a venit la ucenicii Săi şi le-a zis: dormiţi de acum şi vă odihniţi; iată s-a apropiat ceasul şi Fiul Omului va fi dat în mâinile păcătoşilor. Sculaţi-vă, să mergem; iată s-a apropiat cel ce M-a vândut. Şi pe când vorbea încă, iată a sosit Iuda, unul din cei doisprezece şi împreună cu

el popor mult, cu săbii şi sulițe, trimişi de căpeteniile preoților şi de bătrânii poporului. Iar vânzătorul le-a dat semn, zicând: pe care Îl voi săruta eu, Acela este: să puneți mâna pe El. Deci, apropiindu-se în clipa aceea de Iisus, i-a zis: bucură-Te, Învățătorule! Şi L-a sărutat. Iar Iisus a zis către el: prietene, pentru ce ai venit — îndeplineşte. Atunci apropiindu-se, au pus mâinile pe Iisus şi L-au prins. Şi iată unul din cei care erau cu Iisus, întinzând mâna, a scos sabia şi lovind pe sluga arhiereului i-a tăiat urechea. Dar Iisus a zis: întoarce sabia ta la locul ei, căci toți cei ce scot sabia, de sabie vor muri. Sau ți se pare că nu pot să rog pe Tatăl Meu să-Mi pună acum înainte mai mult decât doisprezece legiuni de îngeri? Dar cum se vor împlini Scripturile care zic că aşa trebuie să fie. În acelaşi ceas Iisus a zis mulțimilor: ca la un tâlhar ați ieşit, cu săbii şi cu sulițe, ca să Mă prindeți? În fiecare zi şedeam în templu şi vă învățam, dar n-ați pus mâna pe Mine. Însă acestea toate s-au făcut ca să se împlinească Scripturile prorocilor. Atunci toți ucenicii L-au lăsat şi au fugit. Cei care au prins pe Iisus L-au dus la Caiafa, arhiereul, unde erau adunați cărturarii şi bătrânii. Iar Petru mergea după Dânsul, de departe, până a ajuns la curtea arhiereului; şi, intrând înăuntru, sta cu slujitorii, ca să vadă sfârşitul. Iar căpeteniile preoților, bătrânii şi tot sfatul căutau mărturii mincinoase împotriva lui Iisus, ca să-L omoare, şi nu găseau, deşi veniseră mulți martori mincinoşi. Mai pe urmă însă au venit doi martori mincinoşi şi au spus: Acesta a zis: pot să dărâm templul lui Dumnezeu şi în trei zile să-l zidesc. Şi, sculându-se, arhiereul, L-a întrebat: nu răspunzi nimic la ceea ce mărturisesc împotriva Ta aceşti oameni? Dar Iisus tăcea. Atunci, întrebându-L, arhiereul I-a zis: Te jur pe Dumnezeul cel viu, să ne spui nouă dacă Tu eşti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu. Iisus i-a răspuns: tu ai spus; Eu însă vă spun vouă că de acum veți vedea pe Fiul Omului şezând de-a dreapta puterii şi venind pe norii cerului. Atunci arhiereul şi-a rupt hainele sale, zicând: a adus blasfemie lui Dumnezeu! Ce ne mai trebuie alte mărturii? Iată acum ați auzit blasfemia Lui. Ce credeți? Iar ei, răspunzând, au zis: este vinovat de moarte. Atunci au scuipat în obrazul Lui şi L-au bătut cu pumnii; iar unii Îi dădeau palme, zicând: proroceşte-ne, Hristoase, cine este cel care Te-a lovit? Iar Petru stătea afară, în curte; şi a venit la el o slujnică zicând: şi tu erai cu Iisus Galileianul. Dar el s-a lepădat înaintea tuturor, zicând: nu ştiu ce vrei să zici. Şi ieşind el la poartă, l-a văzut altă slujnică şi a zis celor de acolo: şi acesta era cu Iisus Nazarineanul. Şi iarăşi s-a lepădat, cu jurământ: nu cunosc pe Omul acesta. Peste o clipă însă, apropiindu-se cei care stăteau acolo, au zis lui Petru: cu adevărat şi tu eşti dintre ei, căci şi graiul tău te dă pe față. Iar el a început să se blesteme şi să se jure că nu cunoaşte pe Omul acesta. Şi îndată a cântat cocoşul. Atunci Petru şi-a adus aminte de cuvântul lui Iisus, care-i spusese: mai înainte de a cânta cocosul, de trei ori te vei lepăda de Mine; şi, ieşind afară, a plâns cu amar. Iar când s-a făcut ziuă, toate căpeteniile preoților şi bătrânii poporului au ținut sfat împotriva lui Iisus, ca să-l omoare. Şi, legându-L, L-au dus şi L-au dat dregătorului Ponțiu Pilat". (Matei 26, 2-20; Ioan 13, 3-17; Matei 26, 21-39; Luca 22, 43-44; Matei 26, 40-75; 27, 1-2)

Cuvioase Părinte, Cuvioase Maici şi surori, iubiți frați creştini,

Iată prin slujba aceasta, prin această minunată vecernie unită cu Liturghia Sfântului Vasile cel Mare, am intrat în prăznuirea şi în retrăirea pătimirilor Domnului nostru Iisus Hristos. Tot ce a fost până acum în Sfântul şi Marele Post, tot ce a fost în aceste trei zile de pregătire din săptămâna mare, au fost doar deschideri, doar pregătiri, pentru marea taină care se pregăteşte de acum. Şi, chiar dacă prin slujbele şi prin modul în care accelerăm timpul şi îl dăm într-un sens invers (căci aşa cum aţi putut observa, în liturghia aceasta unită cu vecernia, chiar dacă ea nu se mai slujeşte aşa cum se făcea odinioară)... De ce se săvârşeşte totuşi o liturghie unită cu vecernie şi este legată de slujba de seară? Pentru a ne aduce aminte că Iisus intră în pătimirea şi în Paştele Său în noapte, intră în întuneric, intră în întunericul luptei cu răul, în întunericul împotrivirii şi al demonului, al satanei care se înverşunează acum împotriva Lui. De altfel, Mântuitorul a intrat în lupta aceasta pe viaţă şi pe moarte cu răul, cu satana, provocându-l încă din momentul învierii lui Lazăr din morţi. Încă de atunci, am putea spune, că a păşit în împărăţia morţi şi l-a smuls din ghearele morţii şi din ghearele satanei pe prietenul Său, Lazăr, pe care l-a înviat. Acest gest a fost deja o provocare, deja o stârnire a demonului şi a satanei împotriva lui Iisus. De altfel, satana, evident că nu a fost bucuros de venirea Domnului nostru Iisus Hristos şi, încă de la venirea Lui în lume, a încercat să facă tot ce îi stătea în putinţă să-L lichideze şi să-L facă să dispară. Să ne gândim că încă de la naşterea Lui, cum ne arată Evanghelia după Matei, naşterea Lui a fost unită cu sacrificiu şi cu omorârea pruncilor. Deci naşterea Lui care ar trebui să fie prilej de bucurie, s-a unit deja cu tânguitul şi cu strigătul femeilor cărora li s-au omorât pruncii. Apoi satana s-a mai apropiat de Mântuitorul după Botez, după ce a fost mărturisit de către Tatăl din cer: „Acesta este Fiul Meu cel iubit întru care Mi-am găsit bunăvoirea şi plăcerea Mea". Ei, atunci satana s-a apropiat de Iisus şi L-a pus deja la încercare; a vrut să vadă dacă este cu adevărat acest Om Fiu al lui Dumnezeu? Şi L-am văzut pe Mântuitorul trecând printr-o primă încercare, printr-o primă ispitire în pustie, după ce postise patruzeci de zile la urma cărora satana s-a apropiat de El şi L-a încercat cu foamea, cu setea, cu ispita dominaţiei lumii, cu ispita minunii şi a miracolului: „Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu aruncă-Te de pe aripa templului, fă pietrele pâini" — şi, culmea, diavolul venea cu citate din Scriptură, ceea ce arată că diavolul, cum spunea cineva, este doctor în teologie, deci cunoaşte Scriptură, chiar dacă nu şi-o asimilează, nu o face a lui, dar ştie Scriptura. Şi Mânuitorul îi răspunde cu citate din Scriptură şi dezamorsează această primă încercare a demonului de a pune stăpânire pe Iisus prin potolirea miraculoasă a foametei, prin miracolul şi prin ispita dominaţiei. De fapt atunci Mântuitorul refuză un lucru esenţial. El vine în lume desigur — lucru care, de altfel, Îl va duce pe cruce, căci asta se va întâmpla cu El şi Pilat aceasta va pune să se va scrie deasupra crucii: Iisus Nazarineanul Regele Iudeilor. Deci a venit ca împărat, a venit cu mesajul unei împărăţii, iar asta, desigur, a deranjat. El acţionează simplu: e Împărăţia lui Dumnezeu, iar dacă e a lui Dumnezeu nu trebuie să se teamă stăpânitorii politici, nici ai iudeilor, nici cei de la Roma, pentru că Împărăţia Sa este a lui Dumnezeu; deci Mântuitorul punea accentul pe Împărăţia lui Dumnezeu. Ceilalţi, iudeii şi romanii, vor pune accentul pe

împărăţie şi se vor referi la împărăţie. Deci dacă apare o nouă împărăţie şi apare un nou împărat, acest împărat este un nou rival, este un om care trebuie să fie anihilat, căci este un pericol prin simplul fapt că vine cu o nouă împărăţie, chiar dacă e Împărăţia lui Dumnezeu. Ori Mântuitorul, încă după ispitirile acelea de după Botez, din pustie, El spune că vine ca mesager al Împărăţiei lui Dumnezeu, iar Împărăţia lui Dumnezeu va fi o împărăţie altfel decât toate împărăţiile acelei lumi. Pentru că diavolul L-a ispitit exact cu lucrul acesta: L-a pus în vârful muntelui şi I-a spus: „Uite, aici, toate împărăţiile lumii, că spui că vii să vesteşti Împărăţia lui Dumnezeu, iată toate împărăţiile sunt aici, ţi le dau eu; nu trebuie să te mai ostenești, să-i mai convingi pe oameni, să Te duci şi să le ţii predici, să Te duci şi să le faci minuni, să încerci să le cucereşti inimile. Ţi le dau eu, că eu sunt stăpânul lor, cu o condiţie: să Te închini mie! Ţi le dau eu; Te fac eu împărat, că şi aşa vii cu o veste a Împărăţiei lui Dumnezeu. Şi atunci Mântuitorul îi spune folosind textele din Scriptură că numai lui Dumnezeu I se cuvine să te închini şi numai Lui se cuvine să-I slujeşti. Şi atunci diavolul se retrage şi Evanghelistul Luca spune că „L-a lăsat până la o vreme”.

Ei, acum, în săptămâna patimilor, s-a apropiat această vreme în care satana se apropie din nou de Mântuitorul şi El intră în noaptea luptei aceasta cu demonul, a luptei cu moartea, a luptei cu frica de moarte, intră într-o luptă sufletească şi trupească ce Îl va duce, în cele din urmă, la moartea de pe Golgota, la pătimirile, dar, în acelaşi timp, şi la înviere.

Şi cu evanghelia care s-a citit încă de pe acum intrăm în taina pătimirii Mântuitorului. Să ne gândim încă o dată că această slujbă era făcută mai spre seară şi atunci şi climatul astronomic sau fizic ne arată că Mântuitorul prin patima Sa intră în negură, intră în noapte, în noaptea ispitirilor. Şi această evanghelie deja ne pune în faţă o sumedenie întreagă de episoade: ni-L arată pe Mântuitorul încă o dată la cină în Betania, cu femeia care este ea adevăratul ucenic care-L înţelege pe Mântuitorul. Ea Îl înţelege — de aceea Mântuitorul va şi spune „oriunde se va vesti evanghelia se va spune ce a făcut ea”, că dintre toţi cei care erau la masă, la cina aceea, acea femeie a înţeles de fapt pentru ce a venit Mântuitorul în lume şi I-a uns capul şi picioarele şi, aşa cum a spus Mântuitorul, L-a pregătit deja pentru îngropare. Femeia înţelege, cum nu înţeleg apostolii sau ucenicii direcţi ai Mântuitorului. Este primul creştin adevărat, prima fiinţă care înţelege că viaţa pe care o aduce Mântuitorul ţâşneşte din jertfă, ţâşneşte din moartea Sa de viaţă făcătoare. Este prima făptură care înţelege lucrul acesta şi face acest lucru ungându-I picioarele.

Îl vedem apoi pe Mântuitorul la Cina cea de Taină făcând El Însuşi, imitând-o pe femeie. Şi face El ceea ce Îi făcuse femeia lui Iisus, le face El ucenicilor Săi. Sigur, tipicul şi rânduiala pe care o pune Triodul — dar de la o vreme încoace ortodocşii nu mai respectă întru totul rânduielile şi tipicul — presupun chiar ritualizarea acestui eveniment, ar trebui să facem aici, după liturghie, un fel de scenetă, dacă doriţi, din aceasta duhovnicească cu spălarea. Arhiereul să fie nevoit (10,35) sau stareţul de mănăstire să (10,38) şi să le spele picioarele în amintirea spălării picioarelor şi a lecţiilor pe care Mântuitorul

le-a dat-o acolo. Mântuitorul spune foarte categoric: „dacă Eu am făcut lucrurile acestea, aceleaşi lucruri trebuie să le faceţi şi voi”.

Şi toate aceste lucruri s-au spus pentru că Iisus în scena spălării picioarelor, El, Domnul şi Împăratul, se pleacă El Însuşi în umilinţă şi în smerenie spălând picioarele ucenicilor Săi. El, cel mai mare se face pe sine cel mai mic. Împăratul se face slugă, se face slujitorul tuturor. E un limbaj şi aici, pentru că cine ştie Scriptura, Mântuitorul se pleacă şi se face slujitor tuturor iudeilor care ştiu acea Scriptura — astăzi, din păcate, creştinii nu mai ştiu Scriptura aşa cum o ştiau evreii; e adevărat că ştiau Scriptura şi cu ea în mână L-au răstignit pe Mântuitorul — dar când s-a făcut pe Sine slujitor şi pentru evreul care ştia Scriptura, ştiau că profetul Isaia în tot capitolul 52 şi în tot capitolul 53 vorbeşte acolo despre slujitorul Domnului, Ebed Yahve, Robul sau Sluga Domnului care vine şi suferă pentru oameni şi îi mântuieşte pe oameni prin suferinţă. El se duce ca o oaie spre junghiere şi ca un miel, fără să spună vreun cuvânt şi va fi dispreţuit şi nesocotit de oameni, dar prin rănile Lui noi toţi ne vom vindeca. Deci El în momentul acela, când spăla picioarele ucenicilor Săi, le spune de fapt tuturor cine este El. El este Fiul lui Dumnezeu şi Fiul Omului — Fiul Omului pentru evrei, căci noi credem că dacă se numeşte pe Sine Fiul Omului înseamnă că este omul prin excelenţă; pentru cine ştie Scriptura, ştie că expresia „Fiul Omului” ce se găseşte în capitolul 7 al cărţii lui Daniel, acolo expresia „Fiul Omului” nu se referă la un om, ci se referă la un personaj ceresc. Căci aşa spune Daniel: pe norii cerului a venit Cineva ca un Fiu al Omului, în faţa Celui vechi de zile, adică a lui Dumnezeu şi Dumnezeu Îi dă Lui putere de judecată asupra tuturor împărăţiilor lumii”. Deci, paradoxul, Fiul Omului vine din cer pe pământ, ca judecător al lumii. Deci, pentru cine ştie Scriptura, Iisus face o lecţie de teologie, o catehеză sau o lecţie de hristologie, spune cine este El. El este Fiul Omului, adică judecătorul întregii lumi care vine de la Dumnezeu, de la Cel vechi de zile, dar Judecătorul care se face pe Sine robul lui Dumnezeu şi se lasă judecat împreună cu cei pe care îi judecată, nu ca să-i condamne, ci ca să-i mântuiască. Şi din această cuplare între aceste două nume ale Mântuitorului, de Fiu al Omului, deci de judecător ceresc, şi de Rob al lui Dumnezeu suferitor şi pătimitor şi jertfelnic, numai cine asociază aceste două nume şi taina lor, adică înălţimea cu coborârea, cerul cu pământul şi cu iadul, viaţa şi cu moartea, numai cine face această asociere, înţelege de fapt despre Mântuitorul cine este El cu adevărat. Oricine spune că Iisus este numai Dumnezeu şi nu e şi Robul lui Dumnezeu care suferă, înţelege numai jumătate din taina lui Iisus Hristos. Oricine spune că Iisus este numai Fiul Omului, Robul lui Dumnezeu, care trăieşte pe pământ ca un simplu om, un om care suferă de invidia şi de răutatea oamenilor, e un simplu om, nici acela nu-L are pe Mântuitorul aşa cum este El, şi Dumnezeu şi Om, şi cer şi pământ, şi înălţime şi pogorâre în acelaşi timp.

Deci Mântuitorul făcând acest gest: se scoală de la masă şi El, Stăpânul, se pleacă şi spală picioarele ucenicilor aşa cum I s-au spălat Lui picioarele de către femeie. Şi atunci ar trebui să înţelegem şi lucrul acesta mai adânc, că de fapt Mântuitorul spălându-le picioarele apostolilor, face exact ce a făcut femeia, deci o profeţie, o profeţie de marti-

riu. Pentru că aşa cum femeia, când a spălat picioarele Mântuitorului, a profeţit că El va muri, că va muri moarte martirică, moarte violentă, aşa şi Mântuitorul când le spală picioarele ucenicilor, le profeţeşte — deci nu e vorba numai despre umilinţă şi de smerenie, că Stăpânul se face slugă — dar le profeţeşte moartea; le spune că „şi voi veţi muri martiri ca şi Mine!". De aceea spălarea aceasta a Mânitorului e o spălare care îi învaţă nu numai umilinţa (15,59), ci e umilinţa pogorârii până la moarte şi până dincolo de moarte. Deci aceasta este smerenia ultimă de fapt, cum spune Sfântul Siluan undeva, că smerenia lui Dumnezeu şi a lui Iisus Hristos e alta decât smerenia noastră, umilirea noastră. Faptul că ne lăsăm călcaţi în picioare de către oameni nu e acelaşi lucru; umilinţa şi smerenia lui Dumnezeu înseamnă nu numai să fie călcat în picioare, ci şi ucis de ei şi masacrat şi să sufere moarte violentă din mâinile lor; El să le vorbească în pilde şi ei să-I răspundă cu violenţă şi cu ură şi cu moarte şi cu tortură şi prin supliciu. Aceasta face Mântuitorul de fapt când le spală picioarele. Le dă şi lor un abonament la martiriu. O profeţie de martiriu.

Şi mai e un lucru pe care mai doresc să-l spun... Taina Paştelui e o taină prea mare şi prea adâncă... Spune Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Evrei, capitolul 5, care ar merita să fie citit în ziua de astăzi pentru că e un comentariu al rugăciunii din Ghetsimani a Mântuitorului, despre care Sfântul Apostol Pavel spune: „multe am să mai vorbim şi să mai tâlcuim şi să spunem, pentru că taina Paştelui şi taina Mântuitorului nostru Iisus Hristos este taina ultimă a credinţei noastre". Dacă nu înţelegem aceasta înseamnă că nu ştim nimic nici din ceea ce înseamnă creştinism, şi nici nu suntem adevăraţi creştini.

Dar Mântuitorul mai spune un lucru care explică ceea ce face Mântuitorul acum, la Cina cea de Taină şi apoi face în Ghetsimani. Mântuitorul merge la Cina cea de Taină şi aici nu numai că spală picioarele ucenicilor, dar face şi gestul acela neaşteptat de a lua pâinea, a binecuvânta, a mulţumi lui Dumnezeu, a frânge şi a o da ucenicilor, spunând cuvântul: „Acesta este Trupul Meu — deci nu pâine — care se frânge pentru voi", iar apoi ia paharul, mulţumeşte, binecuvântează şi-l dă, spunând: „Acest pahar este legământul Meu întru Sângele Meu", este noul legământ pe care-l încheie Dumnezeu cu Noul Israel, noul popor al lui Dumnezeu pe care îl eliberează de această dată nu dintr-o robie a egiptenilor, ci din robia păcatului şi a morţii, luptându-se cu însuşi îngerul morţii — căci aceasta face Mântuitorul în noaptea următoare cinei, din punct de vedere cronologic.

Deci Mântuitorul Îşi pune în scenă propria moarte. Deci, la Cina cea de Taină, arată un lucru: că El va muri nu pentru că a fost arestat, luat, judecat, condamnat şi trimis pe cruce; El moare luând-o înaintea celor care Îl condamnă şi care Îl vor şi executa. Ca să înţelegem această taină, a ceea ce face Mântuitorul la Cina cea de Taină, deci începând să moară, atunci din propria Lui voinţă, la Cina cea de Taină, şi apoi intrând în luptă cu moartea în Ghetsimani, sufleteşte vorbind, cu acea cumplită rugăciune — sunt momentele cele mai emoţionante şi mai înfiorătoare din toată evanghelia în care Mântuitorul după Cina cea de Taină, în Ghetsimani, (în ebraică înseamnă „grădina teascului", căci

era o grădină de măslini şi acolo era un teasc de ulei în care se presau măslinele şi se făcea ulei) — acolo, în grădina teascului are loc presarea sau strivirea inimii şi sufletului omenesc al Mântuitorului în luptă cu moartea pentru a asculta de voinţa Tatălui. Şi acolo e singurul loc în care Îl vedem pe Mântuitorul tulburându-se, întristându-se până la moarte, în luptă sufletească, în tulburare adâncă, în care tulburarea aceasta sufletească a fost atât de intensă — doar Evanghelistul Luca ne spune despre acest fapt — că au început transpiraţiile să se transforme în picături de sânge, atât de intensă a fost emoţia şi afecţiunea prin care a trecut. „Tatăl Meu, dacă se poate, să treacă paharul acesta de la Mine, spune, dar nu voia Mea, ci voia Ta să se facă!". Care este paharul despre care Mântuitorul spune să treacă de la El? Cine ştie Scriptura, încă o dată, este paharul mâniei lui Dumnezeu asupra fiilor neascultării. Acolo, în Ghetsimani, Mântuitorul se face solidar, se face una cu toată umanitatea care a întors spatele lui Dumnezeu. Deci Mântuitorul are mai multe pogorâri din acestea. Vine pe pământ din Fecioara Maria, deci este curat. Se face solidar cu păcătoşii în apa Iordanului, pentru că apa Iordanului în care a intrat fusese apa în care intraseră toţi păcătoşii mai înainte pentru a-şi lăsa păcatele, iar ultimul care a intrat în apa aceea jegoasă de toate păcatele celorlalţi a fost Mântuitorul şi a luat toate păcatele asupra Sa, iar în momentul în care a ieşit din apă Tatăl Îl recunoaşte ca Fiu al Lui, dar şi Ioan Botezătorul Îl recunoaşte: „iată Mielul lui Dumnezeu care ridică păcatele lumii"; pentru că din apa Iordanului în care fusese cufundat până peste cap erau toate păcatele noastre şi păcatele pe care şi le lăsaseră oamenii acolo. El se face solidar cu ele. Aceasta este o primă etapă. Acum, în Ghetsimani se face solidar cu frica de moarte, cu uitarea de Dumnezeu care este soarta tuturor păcatelor şi tuturor păcătoşilor şi în momentul acela Mântuitorul nu are numai un moment de frică în faţa morţii, pentru că El ştie că merge la moarte, lucrul acesta l-a anunţat în permanenţă ucenicilor, nu a fost frica de moarte cu sensul acesta biologic pentru că Mântuitorul ştia că soarta Lui va fi lupta cu moartea pe viaţă şi pe moarte şi că nu va fi scutit de moartea aceasta biologică, de ruptura dintre suflet şi trup şi de tortura şi violenţa despre care spusese că Fiul Omului va fi bătut şi batjocorit. Ştia lucrurile acestea! De ce i-a fost frică, cuvioase maici şi iubiţi credincioşi? I-a fost frică că intră în latura şi în umbra morţii care este răsplată a păcatului şi umbra morţii şi iadul sunt uitarea şi intrarea în conul de umbră a lui Dumnezeu. Deci intri în spaţiul acela — despre care se spunea „întoarce-Ţi faţa Ta la noi" şi dacă Îţi întorci faţa Ta la noi suntem vii, dar dacă Îţi întorci faţa de la noi, murim — şi spune că lui Dumnezeu nu-i place să se uite la păcatele noastre şi la păcătoşi. Şi atunci Dumnezeu din faţa criminalilor, din faţa ucigaşilor, din faţa tuturor ticăloşiilor lumii se întoarce, iar întorcându-şi faţa de la păcat — faţa Lui e lumina — iar când îşi întoarce faţa, păcătosul intră în întunericul uitării de Dumnezeu care este întunericul iadului şi care este întunericul părăsirii de Dumnezeu. Iisus intră în Ghetsimani nu în frică de moarte, ci în frica de întunericul acela, conul acesta de umbră al tuturor răutăţilor umanităţii trecute, prezente şi viitoare pe care El o ia asupra Lui şi toată această uitare şi părăsire de Dumnezeu traversează inima Lui şi inima Lui intră în teascul acela al luptei între uitarea de Dumnezeu şi as-

cultarea de Dumnezeu. „Dacă se poate paharul uitării şi mâniei să treacă de la Mine, dar nu ce vreau Eu, ci ceea ce vrei Tu”.

Şi atunci se petrece un lucru absolut uimitor: Mântuitorul, El, Fiul lui Dumnezeu vine de trei ori la apostoli şi le cerşeşte solidaritatea şi le spune: rugaţi-vă împreună cu Mine! Pentru prima dată Iisus se roagă de ei, după ce înainte toţi se rugau de El: fă-ne o minune, ajută-ne, salvează-ne, acum Iisus Omul se duce lângă apostoli şi le spune „staţi şi vă rugaţi alături de Mine, fiţi solidari împreună cu durerea, suferinţa, arătând că înţelegeţi că Eu sunt solidar cu voi oamenii, nu numai cu oamenii buni, ci cu toată umanitatea păcătoasă, şi nu numai cu păcătoşenia lor, ci şi cu părăsirea de Dumnezeu. Deci Eu Mă fac solidar cu părăsirea voastră de către Dumnezeu din pricina păcatului vostru, dacă se poate — acesta era mesajul către Petru, Iacob şi Ioan — fiţi şi voi omeneşte alături de Mine”. De trei ori îi cheamă Mântuitorul, de trei ori apostolii de întristare, spune, dormitau şi erau toropiţi, iar Mântuitorul rămâne răstignit sufleteşte, căzut cu faţa la pământ, într-un moment de mare tensiune, răstignit între părăsirea de Dumnezeu şi încrederea şi aruncarea Lui în voia lui Dumnezeu. „Să nu fie voia Mea, ci voia Ta să se facă”.

Iar în momentul în care se ridică după cele trei rugăciuni e deja liniştit, e împăcat cu El Însuşi şi, sufleteşte vorbind, putem spune că Ghetsimani sunt echivalentul sufletesc al Golgotei. Ce a însemnat Golgota pentru trupul omenesc al lui Iisus torturat, flagelat, chinuit, pironit şi suferind tot oprobriul şi ruşinea şi batjocura care I-a fost adusă, a însemnat pentru Mântuitorul episodul din Ghetsimani. Şi e păcat că despre el se vorbeşte atât de puţin pentru că Golgota sufletului lui Iisus se petrece în Ghetsimani. Deci patima pentru sufletul lui Iisus e înainte de crucea propriu-zisă din Ghetsimani. Spunea un scriitor francez credincios de prin veacul al XVII-lea, pe când se năştea Constantin Brâncoveanu, pe la 1655, a scris o însemnare foarte emoţionantă în care spunea lucrul următor: Iisus va fi în agonie, adică un Ghetsimani perpetuu, până la sfârşitul lumii, nu trebuie să dormim, mai ales creştinii, în tot acest interval. Deci dacă El rămâne în stare de solidaritate cu noi, părăsirea noastră de Dumnezeu, inclusiv asta se face a Lui, nu trebuie să dormim. Apostolii au dormit; noi creştinii suntem chemaţi să priveghem şi să fim alături de El!

Pe urmă un singur lucru mai vreau să spun, pentru că asta ne arată de fapt care este puterea pătimirii lui Iisus Hristos şi puterea lui mântuitoare, în cele din urmă. Că de ce numai moartea lui Iisus mântuieşte şi nu orice fel de moarte. Pentru că, dacă e să ne gândim, Mântuitorul a murit răstignit, dar se poate spune că răstignirea era o pedeapsă oricât de crudă şi de barbară, banală în lumea antică. (Cu 70 de ani înainte de naşterea Mântuitorului, sclavii din Italia s-au răsculat împotriva romanilor, conduşi de un gladiator pe numele lui, Spartacus, s-au refugiat pe Vezuviu şi au rezistat câţiva ani romanilor. Romanii, după ce i-au învins, şase mii de sclavi au fost răstigniţi de-a dreapta şi de-a stânga drumului care ducea de la Roma şi până la Napoli. Deşi şase mii dintr-odată. Deci acesta era un supliciu cumplit, era un fel de terorism pe care îl făcea Roma ca să îi descurajeze pe toţi cei care doreau să se împotrivească). De ce numai cru-

cea Mântuitorului mântuieşte şi nu crucea celorlalţi tâlhari sau a celor răstigniţi înainte, în timpul sau după El? Sfântul Împărat Constantin cel Mare este cel care a interzis în Imperiul Roman acest supliciu îngrozitor şi cumplit. De ce doar moartea şi crucea lui Iisus Hristos este mântuitoare? Răspunsul ni-l dă Mântuitorul în capitolul al X-lea al Evangheliei după Ioan, la sfârşitul pildei „Eu sunt Păstorul cel bun". Păstorul cel bun este cel care îşi pune sufletul pentru oile sale — exact ceea ce spune Isaia în capitolul 53, când vorbeşte despre Ebed Yahve — îşi pune sufletul său pentru oameni; iar după ce spune această pildă — mai sunt şi alte detalii, acesta este păstorul adevărat, păstorul mincinos face altfel, păstorul cel bun îşi sufletul său — iar la sfârşit spune concluzia acestei pilde pe care ţin să o spun acum pentru că nu este un verset foarte frecventat, foarte cunoscut şi foarte familiar. Iată ce spune în concluzia acestei pilde Mântuitorul: „de aceea Mă iubeşte pe Mine Tatăl pentru că Îmi pun sufletul Meu; îl pun şi îl iau. Putere am să-l pun şi putere am să iau. Nimeni nu-l ia de la Mine. Eu îl pun şi Eu îl iau. Putere am să-l pun şi putere am să-l iau. Aceasta e porunca Tatălui; de aceea Mă iubeşte pe Mine Tatăl". Aceasta este conştiinţa cu care Mântuitorul a intrat la Cina cea de Taină, că nu oamenii îi vor lua viaţa, ci El şi-o dă de bunăvoie, deci aceasta este puterea care face ca moartea Lui să fie făcătoare de viaţă şi Mântuitorul moare în etape, deci să nu uităm! Primul pas al morţii este Cina cea de Taină prin momentul în care rupe pâinea, arată că în El moare nu simbolic, ci aşa cum spune: pâinea aceasta este Trupul Meu, vinul acesta este Sângele Meu; El începe atunci — trupul Lui să se frângă şi sângele Lui să se verse, încă începând de la Cină. Cealaltă fază a morţii e Ghetsimani, iar a treia fază şi ultimă pe care o ştim că e moartea, în care îşi dă Duhul în mâinile Tatălui. Deci moartea lui Iisus e o moarte jertfelnică care vine în etape. Deci Cina cea de taină e începutul morţii şi de aceea, spune, trebuie să o repetăm în permanenţă, de aceea Liturghia are în centru Euharistia. Pentru că această punere în centru şi noi, cum spune Sfântul Vasile cel Mare: „iar noi ascultând de porunca Ta: „aceasta să o faceţi întru amintirea şi pomenirea Mea", punem înainte cele ce închipuiesc — adică pâinea şi cu vinul — Trupul şi Sângele Tău, şi cerem şi ne rugăm ca ele să se prefacă prin Duhul Sfânt în Trupul şi Sângele Tău. Pentru că Trupul şi Sângele Tău sunt trupul jertfit şi înviat. Au în ele puterea dăruirii Mântuitorului. Aceasta face ca euharistia să fie izvor de viaţă. Că e aşa cum spune Mântuitorul: în Euharistie Mântuitorul îşi pune sufletul şi trupul Său e acolo; El şi-l pune în pâine şi vin; El se dă pe Sine Însuşi nouă şi El şi-l şi ia înapoi prin înviere şi ne ridică împreună cu învierea Lui la Tatăl.

Aceasta e taina Paştelui, în cele din urmă, în care Mântuitorul intră încă cu Cina cea de Taină. Deci cu Cina cea de Taină — noi de aceea facem în fiecare duminică, în care e şi ziua învierii, dar şi ziua pătimirii. Începem pătimirea şi moartea Mântuitorului cu primul pas, care este la Cina cea de Taină — e începutul morţii. Ca apoi moartea Lui să se desăvârşească, având în ea şi puterea vieţii celei veşnice şi a învierii. De aceea ori de câte ori, cum spune şi Apostolul Pavel, am auzit, vom mânca din această pâine frântă şi din acest vin vărsat, moartea Domnului vestiţi, învierea Lui mărturisiţi, până la a doua Lui venire. Pentru că acesta e secretul, aceasta este forţa şi noutatea vieţii noastre creş-

tineşti. E o moarte care se transformă în viaţă, care e cea a lui Iisus Hristos, pe când în Adam avem o viaţă care se termină în moarte şi în iad. Ori, în Iisus avem o moarte de bunăvoie, o viaţă care se dă pe sine în solidaritate cu păcătoşii, cu uitarea şi părăsirea Lui de Dumnezeu, ca din iad să ţâşnească puterea unei vieţi nepieritoare.

Să ne gândim la toate aceste lucruri şi să le punem la suflet pentru că taina Paştelui de abia începe de acum. De acum Mântuitorul intră în taina Paştelui Său şi în taina întunericului, a nopţii şi a luptei cu moartea, a luptei cu satana. Să ne dea Bunul Dumnezeu putere ca asemenea acelui scriitor francez sau asemenea sfinţilor Brâncoveni care au ştiut să ducă taina Paştelui lui Iisus Hristos până la capăt, să nu dormim în timp ce Mântuitorul se află în Ghetsimani, în timp ce Mântuitorul e pe cruce pe Golgota; să nu dormim, ci să priveghem, pentru că din moartea lui Iisus Hristos, pentru cei care ştiu să privegheze, urmează, aşa cum se cuvine toată viaţa noastră veşnică şi învierea, în veci. Amin.

Luni în Săptămâna Luminată

25 aprilie 2011

Mănăstirea „Sfinţii Împăraţi Constantin şi mama sa Elena” Hurez

Ne aflăm în prelungirea acestei minunate sărbători. Sărbătoare pe care noi, creştinii o prăznuim nu o singură zi, nu două, nu trei, ci o săptămână cu intensitate (şi voi încerca să vă spun în câteva cuvinte de ce o săptămână), dar creştinii din primele veacuri o prăznuiau nu mai puţin de cincizeci de zile. Cincizeci de zile creştinii din primele secole ale creştinismului purtau în lume, în inimile, în minţile, în trupurile lor, marea bucurie şi marea sărbătoare a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, praznicul de temelie al vieţii Bisericii şi fundamentul vieţii, credinţei şi nădejdii noastre.

Pentru că dacă Iisus Hristos nu ar fi înviat, cum spune Sfântul Apostol Pavel, zadarnică este credinţa noastră, zadarnică e nădejdea noastră, vieţile noastre sunt cumplite, trăind şi murind în păcat. Dar fiindcă Domnul nostru Iisus Hristos a murit pentru noi şi pentru a noastră mântuire, dar a înviat, pentru aceea moartea nu mai are putere, nu numai asupra Lui, ca Fiu al lui Dumnezeu, mort, îngropat şi înviat, nu ar trebui să mai aibă putere, nici păcatul, nici moartea, nici asupra noastră. Acesta este motivul pentru care praznicul şi taina mare a Învierii ce stă la temelia vieţii noastre creştineşti, stă nu numai la începutul, stă şi la sfârşitul vieţii noastre, pentru că toţi fiind datori cu o moarte din pricina păcatului, dorim ca nu moartea să fie ultimul cuvânt, ci ultimul cuvânt să-L aibă Dumnezeu şi să-l aibă viaţa Lui sfântă. Pentru că aceasta, în ultimă instanţă, e spus simplu, într-un singur cuvânt, minunea aceasta a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Ea stă în faptul că nu păcatul, nu moartea a avut ultimul cuvânt în viaţa minunată, dar şi în pătimirea Domnului nostru Iisus Hristos. Nu păcatul, nu ura, nu răutatea, nu violenţa, nu întunericul au avut ultimul cuvânt — întunericul nu numai al nostru, al oamenilor, al celor care L-au supus pe Iisus Hristos unei morţi cumplite; şi să ne gândim că noi înşine am fi putut fi cei care nu am fi avut milă de Domnul nostru Iisus Hristos, pentru că uşor ne putem spăla pe mâini, asemenea lui Pilat şi să zicem: „ei, asta au făcut-o iudeii de atunci şi romanii, noi dacă am fi fost în timpul acela, noi nu L-am fi răstignit, noi L-am fi iubit pe Mântuitorul”. Să ne punem o întrebare sinceră şi onestă, din adâncul sufletului; că s-ar putea — dacă ne uităm mai cu atenţie în adâncurile inimilor noastre în care nu se află numai lumină şi iubire, ci în care colcăie şi păcatul şi patimile şi diavolul — că s-ar fi putut foarte bine ca, dacă nu L-am fi omorât desigur noi pe Domnul Iisus Hristos, sigur am fi trecut pe partea, pe trotuarul celălalt al străzii când L-am fi văzut răstignit. Nu aveam curajul să fi murit cu El pe cruce, să ne lăsăm răstigniţi împreună cu El, din dragoste pentru El, cum au spus apostolii, cum a spus Petru: „Doamne, viaţa mea o voi pune pentru Tine!”, ca la câteva ore, aşa cum îi spusese Mântuitorul, s-a lepădat de El de trei ori. Şi nici un apostol nu a avut curajul să stea cu Domnul nostru Iisus Hristos la poalele locului aceluia al Căpăţânii, lângă crucea Domnului nostru Iisus Hristos. Au fugit cu toţii. Şi să ne gândim că s-au înfricoşat, s-au temut, cuprinşi de deznădejde sau de deziluzii sau de multe alte gânduri omeneşti şi au

trecut pe partea cealaltă sau au trecut indiferenţi. Şi să ne punem la inimă cu toţii că nu e de loc sigur că dacă noi am fi fost contemporanii Mântuitorului am fi făcut altfel decât apostolii. Poate câteva femei, cum au fost femeile mironosiţe şi ucenicul cel iubit au avut această putere, dar maturitatea oamenilor, gândiţi-vă numai ce schimbare a fost de la Duminica Floriilor, când L-au aclamat pe Iisus că „este binecuvântat Cel ce vine întru numele Domnului", la numai câteva zile vor spune: „ia-L, răstigneşte-L, să piară din mijlocul nostru!". Pentru că dacă atunci când Iisus sau Dumnezeu ne spune ceea ce nu ne convine şi ori de câte ori Dumnezeu ne cere lucruri care vin împotriva nădejdilor, credinţelor sau aspiraţiilor noastre omeneşti sau mult prea omeneşti şi păcătoase, de tot atâtea ori nu-L dorim pe Dumnezeu, ci dorim să-L ţinem la distanţă. Dacă nu să-L omorâm, măcar să stea departe şi să nu ne mai deranjeze.

Dar iată că dacă avem şi ştim toate lucrurile acestea în inima noastră, putem crede şi putem avea nădejde că minunea mare a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos a însemnat un lucru de căpetenie. Că moartea, ura, indiferenţa păcătoasă, în cazul Domnului nostru Iisus Hristos nu a avut ultimul cuvânt. Nu răutatea preoţilor şi fariseilor, nu indiferenţa cruntă şi momentană a guvernatorului Pilat sau cruzimea tehnică a soldaţilor care L-au torturat şi executat, au avut ultimul cuvânt. Ci învierea Domnului înseamnă aceea că ultimul cuvânt în viaţa lui Iisus Hristos Îl are Dumnezeu Tatăl. În viaţa Fiului lui Dumnezeu ultimul cuvânt Îl are Dumnezeu Tatăl. Şi învierea înseamnă tocmai acest lucru. De aceea se citeşte în noaptea Învierii cuvântul acela minunat din deschiderea Evangheliei după Ioan unde se spune că „La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul. Toate prin El s-au făcut şi Cuvântul era viaţă şi viaţa era lumina oamenilor" şi întunericul nu a putut să cuprindă lumina şi viaţa şi iubirea care au ţâşnit ca o flacără de nădejde, de dincolo de lume, din mormântul Domnului nostru Iisus Hristos. De aceea venim la sfintele biserici! Am venit în noaptea sfântă de Paşti să fim noi înşine aproape de această taină; de faptul că ultimul cuvânt în viaţa lui Iisus Hristos Îl are Dumnezeu Tatăl; Dumnezeu Tatăl care nu-L lasă pe Fiul Său să fie închis undeva sub pământ şi în uitare, în întuneric. Lumina, iar nu întunericul, viaţa lui Dumnezeu şi nu moartea a avut ultimul cuvânt în minunea care a fost Domnul nostru Iisus Hristos. Acest lucru venim să-l mărturisim cu toţii când venim în noaptea sfântă a Învierii, în jurul sfintelor altare. Să primim şi noi lumină din lumina Învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

Şi începând cu acea noapte, din această perioadă binecuvântată despre care vă vorbeam, începem săptămâna luminată. E o săptămână deosebită. Dar de ce îi spune săptămână luminată, ca şi cum celelalte nu ar fi săptămâni luminate? Mai înainte a fost o săptămână a pătimirii, a suferinţelor Domnului nostru Iisus Hristos, iar acum este o săptămână a bucuriei. A fost suferinţă, este bucurie, a fost moarte, acum e viaţă, a fost întuneric, acum e lumină. Dar se mai numea această săptămână „luminată" şi dintr-un alt motiv: pentru că luminare, în Biserica veche, dar şi astăzi în cărţile de slujbă, însemna taina botezului. Taina botezului era luminarea! Pentru că orice om păgân care venea la Iisus Hristos, şi venea la Iisus Hristos prin botez, venea de la întuneric la lu-

mină. Botezul, ca poartă de intrare în creştinism, era luminarea păgânului. Faptul că asupra celui care se dezbrăca de omul cel vechi, în noaptea de Paşti, când aveau loc botezurile mulţimilor de păgâni care veneau la Iisus Hristos şi care se dezbrăcau de veşmintele lor care erau semnul păcatului şi se cufundau în apă în cristelniţă până deasupra capului asemenea unei morţi, ca să se ridice apoi din apă făpturi noi, să fie unşi cu mir, să devină şi ei unşi asemenea lui Iisus Hristos care este Mesia, este Unsul lui Dumnezeu. Erau îmbrăcaţi în haine albe şi li se puneau lumânări aprinse în mâini şi veneau de la botez şi intrau în noaptea Învierii în biserică şi umpleau biserica cu veşmintele lor albe şi cu lumânările lor aprinse. De aceea purtăm până astăzi şi noi lumini aprinse în Duminica Învierii. În vremea aceea orice botezat trebuia să rămână îmbrăcat vreme de opt zile cu haina botezului. Aşa cum astăzi monahii şi monahiile care se tund, după tunderea în monahism, care este al doilea botez, rămân şi ei înveşmântaţi o săptămână în această haină nouă a luminilor. Era săptămână luminată pentru că cei botezaţi stăteau în biserică timp de o săptămână, îmbrăcaţi în haină albă, cu lumânările aprinse, pentru că orice făptură botezată este o făptură luminată şi prin botez fiecare (atunci când îl luăm în serios, evident, nu când îl călcăm în picioare cu indiferenţele noastre), orice creştin devine prin botez un fiu sau o fiică a învierii. Prin botez devenim altcineva. Revin la evanghelia care s-a citit în noaptea sfântă de Paşti. Pentru că acolo s-a spus nu numai că Iisus este Fiul şi Cuvântul lui Dumnezeu; El este viaţa lumii, El este lumina lumii pe care întunericul şi păcatul lumii deşi încearcă să pună stăpânire pe ea, nu o poate cuprinde. Şi se mai spune acolo un lucru: iar tuturor celor care cred în numele Lui — adică în numele Fiului veşnic al Tatălui — Iisus le dă puterea să se facă copii ai lui Dumnezeu. Care, spune, nu din poftă trupească, nu din poftă femeiască, nu din poftă bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut. De aceea taina învierii, care este legată de taina botezului, este legată de taina tainelor creştinismului; iar taina tainelor creştinismului este taina unei naşteri. Deci în inima învierii stă un botez iar în inima botezului stă o naştere. Şi nu este vorba numai de naşterea noastră, pentru că noi ne naştem în Hristos. De aceea, evanghelia care se citeşte la Liturghia din noaptea Învierii nu vorbeşte despre înviere. Nu ni se vorbeşte despre înviere. În primele 18 versete din Ioan, pe care le-am auzit citindu-se la liturghie (desigur, dacă am fost la liturghie, căci învierea nu înseamnă numai să vii la biserică şi să iei o lumânare şi să pleci acasă şi să trăieşti apoi în beţii şi în petreceri. Pentru că de la liturghie primim hrana, cuvântul lui Dumnezeu şi Trupul Lui care este ospăţul cel adevărat. Asta este hrana sufletului. Căci dacă suntem creştini şi vrednici de acest nume, dăm mai întâi mâncare minţii şi sufletului şi inimii şi abia apoi dăm mâncare câtă trebuie şi cât i se cuvine şi trupului. Şi faptul că încă lumea din jurul nostru trăieşte sărbătorile numai în perspectiva pântecelui şi numai în perspectiva trupului digestiv şi pentru care sărbătorile sunt de fapt un prilej de indigestie şi nu de altceva, şi nu de bucurie şi luminare a minţilor şi sufletelor şi inimilor, arată că nu ştie să trăiască aşa cum trebuie, adică cu cuvântul şi cu Trupul lui Dumnezeu care se preface pe sfintele altare). Cuvântul lui Dumnezeu ne-a spus acolo lucrul cel mai minunat. De aceea noaptea de înviere este noaptea cea mai sfântă dintre

nopți, este liturghia matrice, liturghia primă a tuturor liturghiilor; și cuvântul care ni se comunică acolo, taina care ni se împărtășește acolo, este taina tainelor. Cine cunoaște această taină știe de ce a înviat Domnul nostru Iisus Hristos și învierea Lui devine prin botez învierea și luminarea noastră a tuturor. Și taina tainelor este taina unei nașteri. De aceea în primele cuvinte ni se vorbește acolo că „la început a fost Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul". Deci nu numai că Dumnezeu Tatăl spune un cuvânt și prin cuvântul iubirii Lui Îl ridică din morți pe Fiul Său, prin Înviere, dar Dumnezeu Tatăl vorbește cu Fiul Său din veșnicie. Tatăl vorbește cu Fiul și împreună cu Duhul Sfânt din veac și până în veac. Și taina mare este taina iubirii dintre Tatăl și Fiul în Duhul Sfânt. În puterea iubirii dintre Tatăl și Fiul și dintre Fiul și Tatăl în Duhul Sfânt, în puterea aceasta este făcută lumea; în puterea aceasta e refăcută lumea în creștinism, în botez și în Biserică. Și aceasta este puterea care Îl învie pe Domnul nostru Iisus Hristos: e iubirea dintre Tatăl și Fiul și dintre Fiul și Tatăl. E iubirea prin care Tatăl Îl naște pe Fiul și Fiul se naște din veci și în permanență din Tatăl ca Fiu al dragostei și iubirii Lui în Duhul Sfânt. Aceasta este cea mai mare putere, cea care stă la baza întregii lumi și aceasta este puterea duhovnicească, ultimă, care stă la baza învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Înviem pentru că există iubire între Tatăl și Fiul și Duhul Sfânt. Aceasta este iubirea și puterea care este mai tare decât moartea. Asta este semnificația ultimă a învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Lumina care iese din iubirea veșnică dintre un Tată veșnic și un Fiu veșnic în Duhul Sfânt cel veșnic. Și aceasta e iubirea pe care Dumnezeu, în negrăita Lui bunătate ne-o împărtășește și nouă, tuturor celor care credem, tuturor celor care venim la El, tuturor celor care lăsăm întunericul lumii și al păcatului și al morții și al uitării și indiferenței față de Dumnezeu și întoarcem din nou fața lui Dumnezeu și descoperim pe fața lui Iisus Hristos lumina iubirii veșnice a lui Dumnezeu și devenim noi înșine lumină din aceeași iubire și dragoste. Aceasta este taina Paștelui, asta este taina Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, de aceea ea se află în inima credinței și vieților noastre.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere și înțelepciune și răbdare și multă sârguință și râvnă de a fi mai mult alături de lumina lui Dumnezeu și de dragostea Lui, decât de întunecimile acestui veac. Pentru că doar așa vom fi vrednici să purtăm taina iubirii și taina învierii Domnului nostru Iisus Hristos nu numai o zi, nu numai o săptămână luminată, nu numai cincizeci de zile, până la Pogorârea Sfântului Duh — care se varsă nu numai peste apostoli, ci ar trebui să se coboare peste fiecare dintre noi Flacăra aceasta — ci toată viața noastră, fie că suntem în biserică, fie că suntem în afara bisericii, fie că trăim doar câteva zile sau trăim o sută de ani. Aceasta este puterea ultimă și taina ultimă prin care trebuie să trăim și pe care trebuie să ne altoim cu fiecare clipă, cu fiecare ceas, ca viața noastră să fie, așa cum spunea frumos, unul dintre marii bărbați duhovnicești ai poporului nostru român, cum a fost Părintele Arhimandrit Cleopa, ca viața noastră în Biserică, alături de Dumnezeu să fie veșnic urcuș spre Înviere. Să dea Bunul Dumnezeu să fie așa, în veci. Amin.

Marţi în Săptămâna Luminată

26 aprilie 2011

Mănăstirea „Sfinţii Împăraţi Constantin şi mama sa Elena” Hurez

Apostolul:

„În zilele acelea, zis-a Petru către popor: Bărbaţi israeliteni, ascultaţi cuvintele acestea: pe Iisus Nazarineanul, bărbat adeverit între voi de Dumnezeu, prin puteri, prin minuni şi prin semne pe care le-a făcut prin El Dumnezeu în mijlocul vostru, după cum voi înşivă ştiţi, pe Acesta, fiind dat, după sfatul cel rânduit şi după ştiinţa cea dinainte a lui Dumnezeu, voi L-aţi luat şi, răstignindu-L, prin mâinile celor fără de lege, L-aţi omorât. Dar Dumnezeu L-a înviat, dezlegând durerile morţii, întrucât nu era cu putinţă ca El să fie ţinut de moarte. Căci David zice despre El: pururea am văzut pe Domnul înaintea Mea, că El este de-a dreapta mea, ca să nu mă clatin. De aceea s-a bucurat inima mea şi s-a desfătat limba mea; chiar şi trupul meu se va odihni întru nădejde. Căci nu vei lăsa sufletul meu în iad, nici nu vei da pe cel sfânt al Tău să vadă stricăciune. Făcutu-mi-ai cunoscute căile vieţii; cu faţa Ta mă vei umple de bucurie. Bărbaţi fraţi, cuvine-se a vă grăi fără sfială despre strămoşul David, că a murit şi s-a îngropat, iar mormântul lui este la noi, până în ziua de azi. Dar David, fiind proroc şi ştiind că Dumnezeu i S-a jurat cu jurământ să aşeze pe tronu-i din rodul coapselor lui, mai înainte văzând el, a vorbit despre învierea lui Hristos: că n-a fost lăsat în iad sufletul Lui şi nici trupul Lui n-a văzut putreziciune. Dumnezeu a înviat pe Acest Iisus, pentru Care noi toţi suntem martori. Deci, înălţându-Se prin dreapta lui Dumnezeu şi primind de la Tatăl făgăduinţa Duhului Sfânt, L-a revărsat pe Acesta, cum vedeţi şi auziţi voi acum. Căci David nu s-a suit la ceruri, dar el a zis: Zis-a Domnul Domnului meu: şezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale. Cu neclintire să ştie deci toată casa lui Israel că Dumnezeu pe acest Iisus, pe Care voi L-aţi răstignit, L-a făcut Domn şi Hristos. Auzind ei acestea, au fost pătrunşi la inimă şi au zis lui Petru şi celorlalţi Apostoli: Bărbaţilor şi fraţilor, ce să facem? Petru le-a răspuns: Pocăiţi-vă! Şi să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre şi veţi primi darul Duhului Sfânt” (Fapte 2, 22-38)

Cuvioase Părinte, Cuvioase Maici şi surori, iubiţi fraţi creştini,

Iată a treia zi! Suntem asemenea cuvântului pe care l-am auzit citindu-se din Sfânta Evanghelie după Luca, în a treia zi a marelui praznic al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. A treia zi, dar rămâne totuşi să punem la suflet şi la inimă un lucru pe care tradiţia Bisericii noastre Ortodoxe îl menţionează şi îl prăznuieşte an de an, dar pe care noi, creştinii, suntem înclinaţi de multe ori să îl trecem cu vederea şi să îi uităm însemnătatea şi importanţa care i se cuvine: faptul că ne aflăm acum în ceea ce se numeşte, din punct de vedere liturgic, şi bisericeşte şi creştineşte, săptămâna luminată. Şi spuneam ieri că se numeşte săptămâna luminată în primul rând pentru că aceasta era săptămâna în care toţi cei care veneau de la păgânism la creştinism în primele secole lumi-

nau şi umpleau biserica timp de o săptămână întreagă, îmbrăcaţi în haine albe, cu lumânări aprinse în mâini, participând zi de zi la Sfânta Liturghie, rugându-se şi împărtăşindu-se. Şi ei descopereau atunci pentru prima dată ce înseamnă taina creştinismului, după ce primiseră învăţătura ani de zile şi mai cu seamă, în ceea ce numim noi „postul mare" se pregătiseră prin post, rugăciune şi învăţătură pentru a primi această intrare în creştinism. Iar intrarea în creştinism prin botez se făcea în acelaşi timp cu prilejul privegherii marelui praznic al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Pentru că aşa se intră în creştinism: prin taina botezului, dar care este tot una cu taina Paştelui, iar taina Paştelui este tot una cu taina botezului. De aceea ei se luminau; se luminau născându-se din apă şi din duh şi se luminau stând în Biserică şi împărtăşindu-se din cuvântul şi din Trupul şi Sângele Domnului. Era o săptămână plină de lumină pentru ei şi, într-un fel, noi postim, sigur, Postul Mare, aşa cum rânduieşte Biserica, timp de patruzeci de zile; chiar mai mult de atât, dacă luăm în considerare săptămânile pregătitoare. E un post de înfrânare, de reţinere de la rău, de la păcat, pentru a fi alături de Domnul nostru Iisus Hristos, în crucea şi în patima Sa.

Dar uităm un lucru, iar acesta are legătură cu ceea ce se întâmpla în săptămâna luminată şi mai mult decât în săptămâna luminată, cu Cincizecimea care ne stă în faţă, pentru că toate lucrurile în creştinism se articulează şi se întrepătrund şi se armonizează. Şi, dacă am avut patruzeci de zile, fără să luăm în calcul cele două săptămâni pregătitoare, de pocăinţă, avem acum patruzeci şi încă zece zile de bucurie şi de lumină. Pentru că nu există întristare fără lumină şi nu există suferinţă fără viaţă şi fără înviere. De aceea pentru creştini perioada în care am intrat începând cu Duminica vameşului şi a fariseului, care este undeva cu zece săptămâni în urma noastră, este o perioadă care nu se încheie cu Învierea Domnului nostru Iisus Hristos. Nu se încheie, ci ea este doar centrul, inima unei perioade care doar începe cu Duminica vameşului şi a fariseului, dar se încheie în Duminica Tuturor Sfinţilor. Deci acum, în săptămâna luminată, ne aflăm în miezul anului bisericesc, în miezul lui de foc şi de taină, dar cele două aripi ale acestei perioade sfinte sunt Duminica vameşului şi a fariseului cu care începe, continuând apoi cu Sfântul şi Marele Post şi se încheie apoi abia după Pogorârea Sfântului Duh, în Duminica Tuturor Sfinţilor. Să vedem pentru ce am trăit, pentru ce am străbătut tot acest pelerinaj duhovnicesc: ca să ajungem prin pocăinţă, prin înviere şi renaştere sufletească, să ajungem împreună cu sfinţii; să primim prin Învierea Domnului nostru Iisus Hristos şi prin Pogorârea Duhului Sfânt puterea şi harul ca să ajungem şi noi sfinţi, să fim împreună cu sfinţii.

Iar acum suntem chiar în inima acestei perioade binecuvântate. Vă spuneam că o numim săptămână luminată şi că se numea luminare pentru cei care se botezau. Şi trebuie să ştim un lucru şi începusem să vă spun lucrul acesta adineauri, că, în vechime, Postul Mare era postit de credincioşi nu numai pentru ei înşişi, pentru a se curăţa şi lumina pe ei înşişi pentru păcatele săvârşite în timpul anului. Măcar a zecea parte din an, cât e Postul Mare, măcar cele patruzeci de zile să le trăiască credincioşii mai aproape de Dumnezeu, în pocăinţă şi rugăciune. Dar spuneam mai înainte că nu se termină

perioada începută prin Postul Mare şi că postim cele patruzeci de zile ca să ne putem bucura cu adevărat alte patruzeci şi încă zece, deci cincizeci de zile. Pentru că cine nu ştie să se înfrâneze, cine nu ştie să se căiască, cine nu ştie să îngenuncheze şi să îi pară rău de păcatele sale, acela nu ştie nici să se bucure cu adevărat. Pentru că ne stau înainte cincizeci de zile de bucurie. Şi trebuie să recunoaştem (vorbeam şi cu Părintele Nicodim, ieri), că e mai greu cu oamenii, în general, dar şi pentru noi, creştinii în special, e mai greu şi mai pretenţios să purtăm bucuria decât să purtăm durerea. Suferinţa aproape că ne obligă la o ţinută, la trăire, la o schimbare de viaţă mai evidentă. Bucuria, trebuie să recunoaştem, este un lucru mai greu de purtat, de purtat nu o oră, nu cinci minute, nu un ceas, nu o zi, nici trei, ci cincizeci de zile, cum purtau primii creştini bucuria Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Cum putem să ne bucurăm cincizeci de zile? Putem să postim patruzeci de zile, dar să purtăm bucuria, şi nu bucuria noastră, ci bucuria lui Hristos, bucuria Învierii, bucuria Duhului Sfânt timp de cincizeci de zile într-o viaţă creştinească, într-o viaţă de lumină, care să ne transforme pe noi toţi, cei ce credem în Domnul nostru Iisus Hristos şi am postit, în martori ai Învierii şi ai vieţii celei noi în Duhul Sfânt care ţâşneşte din mormântul lui Hristos şi din Trupul Lui cel înviat pe care îl primim în Sfintele Taine. Să recunoaştem că e mai greu de purtat, sau e mai pretenţios şi mai solicitant şi e o provocare mai mare pentru sufletele şi pentru vieţile noastre să purtăm cincizeci de zile lumina Învierii Domnului nostru Iisus Hristos în viaţa noastră. Deci lumina nu stă numai într-o haină sau o lumânare, ci sufletele noastre să primească şi să fie lumină, candela aceasta a sufletului să ţină lumina învierii aprinsă toată viaţa — aşa ar trebui — dar mai cu seamă în aceste zile de bucurie în care lumina lui Iisus Hristos trebuie să fie bucuria noastră. Din păcate noi nu ştim nici să trăim, nici să murim, cum nu ştim nici să mâncăm, cum nu ştim nici să dormim şi nu ştim nici să ne bucurăm. De aceea avem toate aceste lucruri: de aceea postim, de aceea avem perioada Penticostarului, cu cele cincizeci de zile care sunt şcoala bucuriei creştineşti. Cum am avut şcoala postului, şcoala învăţăturii pentru catehumeni, am reînvăţat alfabetul creştinismului în postul mare, căci am reluat din Cartea Facerii crearea cerului şi a pământului, din cartea căderii lui Adam şi a lui Cain şi a lui Lameh, am avut Canonul cel Mare în care am recapitulat într-un fel toată istoria, drama facerii şi desfacerii şi a căderii noastre. Am avut potopul, ne-am adus aminte de toate istorisirile despre noi şi am avut o şcoală aspră, aşa cum este Postul Mare. Acum ne aşteaptă o şcoală care, chiar dacă nu e aspră, căci nu mai este însoţită de postire şi de îngenunchere şi de lacrimi, ei acum avem şcoala bucuriei; creştinismul ca şcoală a bucuriei.

Cum se bucură un creştin fără să cadă în bucuriile şi în plăcerile foarte trecătoare şi frivole şi efemere ale acestei vieţi? Cum prăznuieşte creştinul o sărbătoare? Că este o deosebire mare de tot! E o deosebire pentru că de obicei oamenii confundă sărbătorile nu cu prilejuri de bucurie, ci cu prilej de plăceri. Se confundă de cele mai multe ori două lucruri care pentru om par să fie acelaşi lucru, când de fapt nu sunt acelaşi lucru. Este o mare deosebire între plăcere şi bucurie. Deci plăcerile pe care le caută oamenii — dacă este să le dăm o definiţie şi nu neapărat o notă caracteristică ce le uneşte pe toate

— plăcerile sunt egoiste, plăcerile sunt individualiste; în plăceri ne închidem în noi înşine. Este o deosebire între plăcere şi bucurie. Şi, ca să dau şi un exemplu, nu pot să-ţi transmiţi plăcerea pe care o ai când guşti o mâncare aleasă sau o prăjitură. Nu ai cum să o transmiţi. Nu poţi să spui decât din ce e făcută şi să o oferi şi altora să o guste ca să simtă şi ei plăcerea aceea. Bucuria, spre deosebire de plăcere e obştească, este comunitară. Când cineva este cu inima plină de bucurie nu poate să trăiască bucuria de unul singur. Bucuria devine cu atât mai mare cu cât o spui, o comunici şi o împărtăşeşti altora. Aşa este şi bucuria Învierii. De aceea învierea trebuie anunţată, trebuie mărturisită. Inima plină de duhul bucuriei Învierii Domnului nostru Iisus Hristos plesneşte dacă nu se transmite şi altora. De aceea nu există bucurie solitară, singuratică, de Înviere. Aceea nu e bucurie de Înviere. De aceea Învierea se trăieşte numai în Biserică, numai împreună cu ceilalţi şi nu numai oamenii, căci ieşim, după cum vedeţi în noaptea de Paşti lumina de la candela de deasupra altarului care este şi mormânt al fiecărei Bisericii, Ierusalimul cel nou, şi preotul iese cu lumina de deasupra mormântului Domnului Iisus Hristos şi o dă, nu o păstrează pentru el, zicând: „Veniţi de luaţi lumină!” ca să ia credincioşii, după care aceştia împreună cu preotul ies afară cu lumina şi toţi cei ce sunt în afara bisericii şi parcă nu numai oamenii, ci şi firea întreagă şi plantele şi stelele şi noaptea întreagă trebuie să trăiască bucuria Învierii lui Iisus Hristos. Pentru ca bucuria Învierii să nu fie o bucurie egoistă, privată, pentru fiecare dintre noi. Bucuria este deplină atunci când toate se umplu de lumină, aşa cum spun cântările praznicului: „acum toate s-au umplut de lumină şi cerul şi pământul şi cele de dedesubt”. De aceea bucuria Învierii se trăieşte numai împreună, se trăieşte în Biserică. De aceea această perioadă este o şcoală a bucuriei. Cincizeci de zile de şcoală a bucuriei.

Şi ştim lucrurile acestea mai ales din detalii mărunte, printre care: este un lucru pe care creştinii nu ar trebui să îl uite niciodată; numai pentru că avem canonul 20, al Sinodului I Ecumenic, deci al celor 318 Părinţi de la Niceea care au alcătuit primele 7 articole din Simbolul nostru de credinţă, au dat şi 20 de canoane bisericeşti, iar ultimul spune în felul următor: creştinii nu au voie să îngenuncheze cincizeci de zile. Deci, toate rugăciunile pe care le fac creştinii începând din noaptea Învierii şi până la vecernia de după liturghia din ziua Cincizecimii, atât acasă, cât şi în Biserică, se fac în picioare. Deci nu se îngenunchează sub nici o formă. De ce? Motivul este unul simplu: „Înviere” în limba greacă se spune „Anastasis”, iar acest termen înseamnă sculare, a sta în picioare. Deci aşa cum păcatul ne-a doborât la pământ, tot aşa Învierea Domnului nostru Iisus Hristos ne ridică în picioare şi suntem ca îngerii şi împreună cu îngerii mărturisind bucuria Învierii Domnului nostru Iisus Hristos pe pământ, aşa cum îngerii o laudă în cer. Aşa spune şi cântarea aceea, „Învierea Ta, Hristoase Dumnezeule, îngerii o laudă în ceruri, iar pe noi, pe pământ, ne învredniceşte cu inimă curată să Te mărim”, să Te mărim cu inimă curată, dar în picioare. Acest lucru pare o uşurare — aşa credem — că e mai greu să stăm în genunchi, dar vom descoperi că e mai greu să stai în picioare. E mai greu să stai cinci ore sau patru ore în picioare şi să te rogi, decât să stai o oră în genunchi. Starea de şezut în genunchi e mai uşoară decât aceea de a sta în picioare. Ceea

ce arată că bucuria care este exigentă, este aspră, totuşi. Te bucuri stând în picioare, stând în picioare tot timpul. E un lucru greu! De ce e un lucru greu? Pentru că învingi forţa gravitaţiei. Gravitaţia ne trage pe toţi în jos şi când stăm şi dormim şi când îngenunchem ne trage forţa pământului în jos şi ne odihnim de fapt când stăm lipiţi de pământ. Dar, când stăm în picioare şi stăm cu ochii spre cer şi ne rugăm Domnului, învingem forţa gravitaţiei prin puterile noastre trupeşti şi suntem, într-un fel, în ceea ce am putea să numim, o antigravitaţie. Adică dacă totul ne leagă de pământ, Hristos, Evanghelia Lui, Învierea Lui, ne leagă de cer şi ne scoală în picioare şi ne atrage spre cer. Şi vom descoperi că bucuria aceasta este o bucurie solicitantă, este o bucurie ascetică, într-un fel, o bucurie care cere de la noi, pretinde lucruri de la noi.

Ei, o bucurie de acest fel nu se poate trăi decât împreună şi în Biserică. Şi primii creştini trăiau această săptămână efectiv în Biserică. De ce? Pentru un motiv foarte simplu: pentru că tot ceea numim noi săptămână luminată nu e o zi, nu e prima zi de Înviere — căci e incorect lucrul acesta, a spune: „prima zi de Înviere, a doua zi de Înviere, a treia zi a Învierii", nu există nici prima, nici a doua, nici a treia sau a patra sau a cincea zi a Învierii — pentru că toate aceste şapte zile care urmează după Înviere nu se enumeră, nu se numără una după alta. De ce? Răspunsul îl vom primi duminica viitoare — pentru că duminica viitoare, cea care se numeşte „a Sfântului Apostol Toma", dacă am fost atenţi, la vecernia care s-a săvârşit în amiaza zilei de Înviere s-a citit evanghelia despre Toma necredinciosul, sau mai curând, altfel credinciosul — evanghelia care se citeşte la sfârşitul acestor opt zile face legătura cu evanghelia care s-a citit în duminica din miezul zilei de Înviere şi ne arată că cele şapte zile ale săptămânii luminate sunt de fapt o singură zi. Şi aici e marea taină pe care ne-o arată de fapt, aşa cum ne-o arată şi statul în picioare; deci prin simplul fapt că stăm în picioare, suntem în stare de înviere. Stând în picioare şi rugându-ne, stând în picioare în biserică, mărturisim Învierea lui Hristos. Şi perioada aceasta luminată, care are şapte zile ca una singură şi o singură zi ca şapte, ne arată de fapt că am intrat în Împărăţia cerurilor. Pentru că la Dumnezeu, care este veşnic şi este Unul singur, este o singură zi; există o singură zi care este viaţa lui Dumnezeu. Dumnezeu nu are zi cu apus şi cu răsărit, viaţa Lui este o singură zi de veşnicie. Noi, oamenii, avem foarte multe zile :zile şi nopţi; nopţi cu zile numărate. Şi sărbătoarea aceasta pe care noi o numim săptămâna luminată şi care prin cele şapte zile plus una, prin cele opt zile care sunt una şi una sunt opt. (Şi aceasta o spun pentru cei care vin în biserică — din păcate acest lucru s-a pierdut pe parcursul timpului şi al istoriei, mai fericiţi sunt monahii pentru că ei vin în fiecare zi la biserică şi-L prăznuiesc pe Dumnezeu în săptămâna aceasta luminată zi de zi, cu aceeaşi slujbă). Este exact aceeaşi slujbă ca şi cea din ziua de Înviere în toate aceste zile. Şi, într-un fel, ceea ce am făcut în ziua de Înviere actualizăm şi repetăm în toate aceste zile şi mărturisim prin acest lucru că prin Învierea lui Iisus Hristos am ieşit din timp şi intrăm în veşnicie. Suntem într-un timp care este dincolo de vremelnicia aceasta omenească şi mai aproape de Împărăţia lui Dumnezeu. Deci este ceea ce Sfinţii Părinţi numesc veac. Sfinţii Părinţi spun că există veşnicia lui Dumnezeu şi există timpul nostru, al oamenilor. Dar între timp şi veşnicie sunt veacuri-

le, sau veacul. Şi aceasta trebuie să o ştim, căci o mărturisim la fiecare liturghie: „Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în veacurile veacurilor, sau în vecii vecilor. Amin.” Deci trebuie să ştim ce înseamnă aceste veacuri pentru că fiecare rugăciune se termină cu această laudă a lui Dumnezeu, în vecii vecilor, sau în veacurile veacurilor. Ori veacurile sunt exact intervalul acesta intermediar dintre timp şi veşnicie. Este perioada în care ne aflăm noi acum şi care nu e nici veşnicia pură a lui Dumnezeu, nu e nici timpul nostru care face şi desface lucrurile, e timpul Bisericii, e timpul înviat, e timpul care deşi se numără, el nu cade, nu se desface, ci e timpul îngerilor, e timpul rugăciunii în care facem toate aceste gesturi pe care le facem împreună cu preoţii. De aceea înconjurăm în rugăciune şi cădire sfântul altar. De aceea facem şi ocolul bisericii.

Şi mai este un lucru de care trebuie să ne dăm seama; un detaliu care are o poveste şi îşi are obârşia în tradiţia creştinismului: cum ocolim biserica când ieşim la înconjurare, precum în noaptea de Înviere şi cum face preotul ocolul sfintei mese? Se face în sens invers acelor de ceasornic. Tocmai ceea ce ne arată că noi, atunci când ocolim biserica nu mergem în sensul timpului, în sensul acelor de ceasornic, ci mergem împotriva timpului, deci suntem în veac, suntem în timpul învierii. De aceea preotul face mereu ocolul sfântului altar şi ocolul bisericii prin cădire în sens invers acelor de ceasornic pentru a ne arăta că prin înviere am intrat de fapt, nu direct în veşnicia lui Dumnezeu, dar în veacurile veacurilor, în timpul acesta nou care e umplut de puterea Duhului Sfânt şi de slava Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Iată numai câteva lucruri pe care Biserica ni le pune înainte prin detaliile acestea de slujire bisericească şi pe care ar trebui să nu le uităm niciodată. Că ar trebui toţi creştinii să fim în biserică zi de zi, ceas de ceas în toată săptămâna luminată, care este o săptămână în care cele opt zile sunt una şi una sunt opt, este o aritmetică supranaturală, dumnezeiască, prin care intrăm într-un timp mai aproape de Dumnezeu. Stăm în picioare în biserică ascultând cuvântul lui Dumnezeu, împărtăşindu-ne şi umblând împotriva timpului, în sens invers acelor de ceasornic. Asta facem prin liturghie.

Dea Bunul Dumnezeu ca şi viaţa noastră, a fiilor şi fiicelor învierii, să fie o viaţă în sens invers acelor de ceasornic ale timpului şi ale lumii de acum. Pentru un creştin, fiind fiul sau fiica lui Dumnezeu viaţa nu este de pe pământ, ci din cer şi se mişcă nu după ritmurile lumii şi cosmosului acestei lumi, ci se mişcă după timpul cel nou, care este veacul veacului Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Să ne dea Bunul Dumnezeu putere să trăim în El în vecii vecilor. Amin.

Miercuri în Săptămâna Luminată

27 aprilie 2011

Mănăstirea „Sfinţii Împăraţi Constantin şi mama sa Elena” Hurez

Evanghelia:

„În vremea aceea stătea Ioan şi doi dintre ucenicii lui şi privind pe Iisus, care trecea, a zis: iată Mielul lui Dumnezeu. Cei doi ucenici l-au auzit grăind acestea şi au mers după Iisus. Iar Iisus, întorcându-se şi văzându-i mergând după El, i-a întrebat: ce căutaţi? Iar ei I-au răspuns: Rabi (ce se tâlcuieşte: Învăţătorule), unde locuieşti? El le-a zis: veniţi şi veţi vedea. Deci au mers şi au văzut unde locuia şi au rămas la El în ziua aceea. Era ca la al zecelea ceas şi Andrei, fratele lui Simon Petru, era unul dintre cei doi care auziseră pe Ioan şi veniseră după Iisus. Acesta a găsit întâi pe Simon, fratele său şi i-a spus: am găsit pe Mesia (ce se tâlcuieşte: Hristos). Şi l-a adus la Iisus, care, privind la el, i-a zis: tu eşti Simon, fiul lui Iona. Tu te vei numi Chefa (ce se tâlcuieşte: Petru). Iar a doua zi a vrut Iisus să meargă în Galileea şi a găsit pe Filip şi i-a zis: vino după Mine. Şi Filip era din Betsaida, din oraşul lui Andrei şi al lui Petru. Filip a găsit pe Natanail şi i-a zis: am găsit pe Acela despre care a scris Moise în lege şi au scris prorocii, pe Iisus, fiul lui Iosif din Nazaret. Iar Natanail i-a zis: din Nazaret poate să fie cava bun? Şi Filip i-a zis: vino şi vezi. Iisus a văzut pe Natanail venind către Dânsul şi a zis despre el: iată, cu adevărat israelitean în care nu este vicleşug. Natanail L-a întrebat: de unde mă cunoşti? Iar Iisus, răspunzând, i-a zis: mai înainte ca Filip să te cheme, te-am văzut când erai sub smochin. Răspuns-a Natanail şi I-a zis: Rabi, Tu eşti Fiul lui Dumnezeu, Tu eşti Împăratul lui Israel. Răspuns-a Iisus şi i-a zis: pentru că ţi-am spus că te-am văzut sub smochin, tu crezi? Mai mari decât acestea vei vedea. Apoi i-a zis: adevărat, adevărat vă spun vouă, de acum veţi vedea cerul deschizându-se şi pe îngerii lui Dumnezeu suindu-se şi pogorându-se peste Fiul Omului”. (Ioan 1, 35-51)

Cuvioase Părinte, Preacucernice Părinte, Cuvioase Maici şi surori, iubiţi credincioşi,

Călătorim, iată, de câteva ceasuri, de câteva zile, zile speciale despre care încercam să vă spun că cel puţin în primele lor zile, sunt ca şi o singură zi, călătorim cu Domnul nostru Iisus Hristos cel Înviat. Şi călătoria şi pelerinajul acesta special pe care îl facem împreună cu Domnul nostru Iisus Hristos cel înviat este însoţit de cuvântul lui Dumnezeu, aşa cum în călătoria Postului Mare am fost însoţiţi de cuvinte speciale ale lui Dumnezeu. Dacă atunci am avut, însoţindu-ne pe drumul spre Iisus Hristos şi răstignirea Lui, cuvântul Vechiului Testament — al cărţii Facerii, al cărţii Pildelor lui Solomon, al cărţii Isaia — acum, după învierea Domnului nostru Iisus Hristos, vom fi însoţiţi timp de cincizeci de zile de cuvântul lui Dumnezeu care ne vine din Noul Testament şi aceste două cărţi care se citesc acum sunt ghidul, dacă doriţi, şi ar trebui să punem lucrul acesta la inima noastră, a tuturor, sunt călăuzele şi ghidul nostru în drum spre înviere.

Un drum pe care îl facem împreună cu Domnul nostru Iisus Hristos cel înviat, din slavă în slavă, şi, am putea spune, din înviere în înviere, pentru că, să nu ne amăgim, nu există o singură înviere.

A spus acest lucru Sfântul Apostol Pavel, dacă am fost atenţi, cândva, într-unul din Apostolele citite în Postul Mare din Epistola către Evrei unde s-a vorbit despre drepţii Vechiului Testament, chinuiţi şi persecutaţi de către cei din jurul lor. S-a spus că unii dintre ei au fost chinuiţi neprimind izbăvire ca să dobândească mai bună înviere. Deci există înviere şi înviere. Există o singură mare înviere a lui Iisus Hristos, dar învierile noastre, ale oamenilor, învierile noastre în Iisus Hristos cel înviat sunt diferite. Vedem că unele sunt mai mari, sunt mai bune, căci unii dobândesc mai bună înviere, iar alţii, înseamnă că dobândesc învieri mai slabe şi, în ultimă instanţă, nu spune numai Sfântul Apostol Pavel lucrul acesta, ci îl spune şi Mântuitorul în Evanghelia după Ioan, spunând că vor ieşi unii dintre ei la învierea vieţii şi a împărăţiei şi alţii vor învia spre învierea osândei. Deci bucurie mare este taina învierii, dar atenţie la cum purtăm taina învierii lui Hristos, căci Iisus Hristos este lumina şi viaţa şi bucuria şi descoperirea lui Dumnezeu în taina ultimă de Sfântă Treime, dar e lumină şi e foc şi ne jucăm cu focul, cu Domnul nostru Iisus Hristos. Deci în funcţie de cum primim darul şi lumina Lui, de cum facem ca lumina aceasta a Lui să pătrundă în viaţa şi în făptura noastră, dar nu numai în făptura noastră, dar şi în existenţa din jurul nostru, ne jucăm destinul nostru nu numai pe acest pământ, dar ne jucăm destinul nostru din împărăţia cerurilor. Ne punem în joc învierea, învierea noastră, care înviere să dea Bunul Dumnezeu să fie o mai bună înviere, să nu fie învierea aceea pe care o ratează şi cei din iad, pentru că şi cei din iad vor fi înviaţi şi cei care după judecata de apoi vor fi osândiţi la iad, tot înviaţi vor fi, dar ce folos vor avea ei de învierea lor când nu se vor bucura de lumina slavei lui Dumnezeu, şi, în loc să simtă lumina lui Dumnezeu ca viaţă, căldură, bucurie şi iubire, aceeaşi lumină va fi pentru ei stâlp de foc şi întuneric şi perpeleală şi tortură şi chin; aceeaşi lumină a învierii pentru că nu au ştiut să o primească şi să o rodească încă de aici, de pe pământ.

De aceea spun, avem aceste cincizeci de zile în care trebuie — deci trebuie, nu e facultativ, căci tot ce e în cult, tot ce e în Evanghelie, tot ceea ce se cântă şi se rosteşte, nu sunt doar nişte exerciţii de evlavie privată. (Unora le place să meargă la biserică şi le place să cânte, este bine pentru ei; alţii pot sta acasă, pot să nu vină la biserică şi în ultimă instanţă toţi nădăjduiesc să ajungă în acelaşi lor; nu e chiar aşa). Toate gândurile pe care ni le prezintă Biserica sunt puse acolo pentru folosul nostru, al tuturor. Toate cântările, toate citirile, ne privesc pe noi pe toţi creştinii prin simplul fapt că suntem botezaţi. Nu pentru că suntem clerici sau mireni, sau suntem tunşi în monahism sau nu suntem monahi, toate ne privesc prin simplul fapt că suntem creştini botezaţi, că suntem fii ai învierii, deci trebuie să ştim cum purtăm haina învierii. Ne arată acest lucru Biserica; ni-l arată Sfinţii Părinţi prin citirile acestea care ne însoţesc pe parcursul celor cincizeci de zile şi numai în aceste cincizeci de zile. Căci în aceste zile suntem însoţiţi de Evanghelia după Ioan care se citeşte numai acum, în această perioadă şi în săptămâna

patimilor; deci avem primele 10 capitole ale Evangheliei după Ioan, până la momentul în care Iisus Hristos intră în patima Sa odată cu învierea lui Lazăr, şi ne mai însoţeşte ceva: apostolul din cartea Faptelor Apostolilor. Acestea două cărţi sunt făcute ca să se citească zi de zi în Biserică, şi, aşa cum am spus, nefericiţi sunt creştinii care nu ştiu acest lucru; fericiţi sunt monahii care stau în sfintele biserici şi se împărtăşesc din aceste texte care sunt comentariul cel mai bun al învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

De ce e frumoasă Evanghelia după Ioan? E frumoasă, deşi pare o evanghelie specială faţă de cele ale celorlalţi trei evanghelişti sinoptici, unde Îl vedem pe Iisus mai apropiat de noi. În Iisus vedem un profet, un vindecător, un predicator, un taumaturg, un exorcist, un personaj din acesta care vindecă boli, predică o Împărăţie a lui Dumnezeu, ne vorbeşte în pilde care ne atrag, dar în acelaşi timp ne nedumiresc, dar vorbesc despre un Iisus care e aproape de noi; un învăţător, un profet, aşa cum am spus.

Iisus care apare în Evanghelia după Ioan, este acelaşi Iisus, dar este văzut de Apostolul şi Evanghelistul Ioan în timpul vieţii şi a lucrării Sale pământeşti deja din perspectiva dumnezeirii Lui. Apostolul şi Evanghelistul Ioan L-a văzut pe Iisus încă de aici din lume, venind nu ca fiul lui Iosif sau al Mariei, aşa cum am auzit spunându-se acum: „L-am găsit pe Iisus, Fiul lui Iosif", o denumire cu totul improprie. Era fiul Mariei, fiu al lui Iosif era doar din perspectivă a stării civile, dar nu ca filiaţie adevărată. De aceea Ioan va deschide Evanghelia nu cum au obişnuit ceilalţi evanghelişti, cu naşterea după trup a lui Iisus, ci cu naşterea Lui din veci, din Tatăl. Încă din primele cuvinte Iisus apare ca Fiul veşnic al iubirii şi slavei lui Dumnezeu. Apoi, tot ceea ce ni se prezintă, toate minunile şi cuvintele puţine la număr care sunt cuprinse în Evanghelia după Ioan sunt comentate de Iisus în cuvinte care vorbesc deja oamenilor, încă înainte de învierea Lui, despre El ca Fiu al lui Dumnezeu şi despre tainele cerului. De aceea vedem că mulţi dintre cei ce ascultă cuvintele Mântuitorului, încă din cursul acestei săptămâni — îl vom vedea pe Nicodim, bătrânul lui Israel care se duce la Ierusalim, Îl întâlneşte pe Iisus, iar Iisus îi spune „dacă vrei să înţelegi ceea ce spun eu, trebuie să te naşti de sus". Şi, Nicodim rămâne oarecum derutat despre ce înseamnă lucrul acesta, mai poate să intre omul în pântecele maicii lui? Păi nu trebuie să intre în pântecele maicii lui, trebuie să intre în pântecele lui Dumnezeu care este Duhul Sfânt; şi din apă şi din Duh omul trebuie să renască. Numai cine se mai naşte o dată din Dumnezeu, dar nu din pământ, ci din carne, poate să primească cuvintele lui Dumnezeu. Şi apoi, ni se va vorbi în capitolul VI despre înmulţirea pâinilor, iar oamenii când au văzut că Iisus a săturat cinci mii de bărbaţi şi nu s-au terminat peştii şi pâinea, ce şi-au zis: „L-am găsit! Furnizorul nostru etern... nu va trebui să mai muncim niciodată, că, iată, am găsit omul care înmulţeşte pâinile şi dă de mâncare pe gratis, nu mai trebuie să muncim. Astfel Îl confundau pe Dumnezeu cu un brutar sau cu un furnizor de pâine şi pentru asta au vrut să Îl facă rege şi au vrut să Îl facă Împărat. Iar Iisus a început să le vorbească despre faptul că acesta era doar un semn şi o minune, căci marea mâncare pe care o va da El este Trupul şi Sângele Lui. Şi atunci îi vedem pe evrei dându-se înapoi şi întrebându-se ce este cu Omul Acesta, e nebun. Îi spun „ai demon! Cum poţi vorbi aşa ceva?" şi spune că l-au

părăsit cu toţii şi din cinci mii de oameni au mai rămas apostolii şi Mântuitorul le spune „dar voi, nu plecaţi?” Iar Petru are întrezărirea aceea venită nu de la om: „Doamne, la cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieţii celei veşnice”, arătând că dacă nu înţelegeau, măcar vroiau să înţeleagă şi să stea lângă Domnul nostru Iisus Hristos. Cât de mult a stat, se va vedea în încercare, când va veni Ghetsimani şi Golgota şi a fugit şi el împreună cu toţi ceilalţi. Apoi, însă, puterea învierii lui Hristos îi adună din nou.

Şi, aceasta ar putea fi cea mai mare dovadă a învierii Domnului Iisus Hristos: nu este mormântul gol, mormântul gol îl putem înţelege în mai multe feluri, deşi e o dovadă specială care este pusă acolo — dar nu vreau acum să vorbesc despre ea — deşi este o dovadă palpabilă, giulgiurile ar fi o dovadă a învierii, felul în care zăceau ele; deci oamenii şi-au dat seama că s-a întâmplat ceva cu trupul lui Iisus, căci giulgiurile nu stăteau răvăşite cum se întâmplă dacă cineva desface un giulgiu şi scoate un trup de acolo, sau se scoală trupul şi dă giulgiul la o parte. Dovada stă în felul în care au fost găsite înfăşurate după învierea lui Iisus. Şi poate că au fost apostolii pescari galileeni, oameni simpli, dar proşti nu erau. Au înţeles că trupul a ieşit din giulgiu pe cale minunată, dumnezeiască. De aceea ne spune Evanghelistul Ioan că „a văzut giulgiurile şi a crezut”, deci nu a văzut mormântul gol, a văzut giulgiurile şi a crezut; şi-a dat seama că s-a întâmplat ceva supranatural; deci nici asta nu au înţeles-o ei aşa cum se cuvine.

Dar cea mai mare dovadă a învierii Domnului nostru Iisus Hristos este transformarea care se petrece cu Sfinţii Apostoli. Transformarea lor dintr-un grup de oameni înfricoşaţi, terorizaţi, dezamăgiţi, deziluzionaţi de Iisus care, într-o primă instanţă, trebuie să recunoaştem, erau ascunşi nu atât din frică, ca să nu fie crucificaţi şi ei — era şi frica aceasta, pentru că erau solidari cu un rebel, cu un apostat, cum a fost Iisus condamnat, ca eretic şi ca răzvrătit împotriva Romei — dar ei au fugit mai mult pentru că au fost dezamăgiţi. Au gândit că îl mărturiseau pe Împăratul, iar acesta a murit. Deci, în mintea lor s-a produs un act de necredinţă; credinţa lor a fost oscilantă; deci, când aveau momente de încredere în Domnul Iisus, când aveau momente de scepticism, iar ultimul a fost de dezamăgire cruntă, până la disperare. Ori, cu aceşti oameni dezamăgiţi, înfricoşaţi, s-a petrecut o întâlnire cu Cineva; care este Domnul nostru Iisus Hristos, nu a fost numai giulgiul, a fost Domnul ieşit din giulgiul Său cel minunat şi care le-a schimbat viaţa, şi, din doisprezece oameni fugari şi fricoşi şi tulburaţi, gândiţi-vă, Iisus le spune femeilor „Bucuraţi-vă!”, pentru că femeile au avut tăria să stea lângă crucea şi lângă suferinţa Lui, dar apostolilor ce le spune? „Pace vouă, pacea Mea o dau vouă”. Păi, vă dau pace pentru că nu aveţi pace, pentru că sunteţi tulburaţi, pentru că sunteţi răvăşiţi, de aceea Mântuitorul şi preotul spune tot timpul „Pace vouă”; dar nu pacea aceasta omenească, ci pacea care vine de la Dumnezeu. Iisus cel înviat le dă pacea, dar le schimbă total existenţa. Şi atunci ei devin din pescarii galileeni ceea ce ar trebui să devenim cu toţii, martori ai învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

Deci, L-au văzut pe Iisus cel înviat, s-au bucurat, au primit pacea Lui, au primit bucuria Lui, dar n-au putut să ţină aceasta pentru ei. Cum spun astăzi mulţi, că aşa ar trebui să fim noi, credincioşii, cât mai discreţi, cât mai privaţi, să ne ascundem, cumva

credinţa şi să o trăim în spaţiul privat, deci credinţa să nu mai apară în spaţiul public. Ei au spus că nu se poate lucrul acesta! Hristos a înviat şi aţi auzit citindu-se predica lui Petru. Hristos a înviat şi le explică cum a înviat: cel pe care voi l-aţi răstignit, pe care David L-a prorocit, iată, Dumnezeu L-a sculat din morţi şi l-a făcut Domn şi Împărat peste moarte, peste cer şi peste pământ şi El, Iisus Hristos, Domnul, acum trebuie vestit, trebuie anunţat. Bucuria şi pacea lui Hristos nu poate fi ţinută, ci trebuie vestită. Orice creştin care vine la Liturghie şi la fiecare liturghie avem şi moartea şi învierea Domnului nostru Iisus Hristos — spunem :„am văzut lumina cea adevărată, am primit Duhul cel ceresc", acea lumină a învierii lui Iisus Hristos ne transformă în martori ai învierii. Sau, spunem la utrenie, mai concret: „Învierea lui Hristos văzând să ne închinăm„ o spunem pentru că ar trebui să o vedem cu ochii inimii şi cu ochii credinţei noastre. Şi nu trebuie numai să ne închinăm, ci învierea lui Hristos trebuie trăită în trupurile şi în vieţile noastre făcând din noi martori ai învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

Cartea Faptelor Apostolilor este cartea martorilor învierii. Arată că Biserica se naşte din Învierea Domnului nostru Iisus Hristos. Căci ne putem pune întrebarea: Oare nu era mai bine şi mai corect, din punct de vedere istoric, să se fi citit cartea Faptelor Apostolilor după Cincizecime, căci istoria aceasta începe cu mărturisirea lui Petru, după pogorârea Duhului Sfânt. Nu! Este foarte potrivit să se rostească acum pentru că Duhul Sfânt e trimis de Iisus Hristos cel înviat şi învierea lui Iisus Hristos face cu putinţă şi învierea apostolilor şi învierea Bisericii pentru că Biserica se naşte în jurul apostolilor care sunt martorii Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. De aceea avem călăuze pe Ioan Evanghelistul şi cartea Faptelor Apostolilor. Şi învierea lui Iisus, aşa cum spuneam, se trăieşte în Biserică şi ca Biserică.

Mâine se va citi ca apostol concluzia acestei predici minunate care s-a auzit încă de acum. După ce Petru Îl predică pe Iisus cel Înviat, ascultătorii au exclamarea aceasta: „Iisus a înviat!"; n-or fi primit răspunsul „Adevărat a înviat!", dar dacă a înviat, atunci ce trebuiau să facă? Iisus Hristos a înviat! Şi aceasta este întrebarea pe care trebuie să ne-o punem şi noi în aceste cincizeci de zile. Iisus Hristos a înviat şi răspundem cu toţii că adevărat a înviat, dar ar trebui să ne întrebăm cu toţii ce să facem noi, ca să iradieze în lume? Ca învierea lui Iisus Hristos să o vestească nu numai clopotele şi nu numai toaca şi nu numai cântările. Cum trebuie trăită învierea lui Iisus Hristos de către Biserică şi în Biserică? Şi ne-o spune Sfântul Apostol Petru şi ne-o mai spune Sfântul Apostol Luca în cartea Faptelor Apostolilor, spune: dacă Hristos a înviat, viaţa voastră e antigravitaţională, se întoarce împotriva gravitaţiei lumii, deci timpul şi spaţiul vostru nu mai este cel al lumii, întoarceţi-vă — căci aceasta înseamnă pocăinţă — întoarceţi-vă la Dumnezeu, să se boteze fiecare ca să moară şi să se învie cu Iisus Hristos. Deci, dacă vrei să ai părtăşie cu învierea lui Iisus, trebuie să iei prin botez asupra ta moartea şi învierea.

După care urmează descrierea vieţii primei comunităţi, a Bisericii din Ierusalim. Şi această descriere ar trebui să ne urmărească, să ne tâlcuiască, ar fi mai corect, pe noi, toţi. Pentru că descrierea aceasta a Bisericii din Ierusalim este pusă aici, în faţa noastră,

a tuturor creştinilor, ca un program şi o judecată. Deci este program pentru că trebuie să-l facem, şi dacă îl facem, va fi binecuvântare şi va fi bine de noi şi vom avea mai bună înviere după sfârşitul nostru pământesc, iar dacă nu-l facem, va fi spre judecată şi spre osândă. Sunt doar câteva cuvinte pe care le spune apostolul despre cei botezaţi: „s-au botezat ca la cinci mii de bărbaţi" şi după aceea vine descrierea: şi toţi cei botezaţi stăruiau: stăruiau în învăţătura apostolilor, în comuniune, în frângerea pâinii şi în rugăciune. În fiecare zi, spune, se duceau la templu — căci templul nu dispăruse — şi în fiecare zi stăruiau în învăţătura apostolilor, în frângerea pâinii, adică în liturghie şi în comuniune, părtăşie, cuminecare. Ce înseamnă comuniune? Este amintit acolo acest cuvânt şi nu este redat foarte exact prin „cuminecare", acel *koinonia*, în limba greacă, ce ar trebui tradus prin „comunitate". Era în comunitate. Şi ce înseamnă comunitate ni se explică în versetul următor, iar lucrul acesta se citeşte mâine din Faptele Apostolilor. Înseamnă că aveau toate în comun, aceasta era puterea Învierii lui Iisus Hristos, nu era pentru că i-a schimbat pe apostoli şi i-a făcut din fricoşi, curajoşi ai lui Iisus cel Înviat. Dar nu numai pe aceştia i-a schimbat, ci şi pe cei cinci mii şi pe alte trei mii, până a crescut comunitatea la peste doisprezece mii de bărbaţi, deja un număr apreciabil. Deci nu numai faptul că trăiau împreună e remarcabil. Deci în fiecare zi se aflau împreună, mâncau împreună şi la fiecare masă apostolii vesteau şi predicau, frângeau euharistia, frângeau Trupul şi Sângele Domnului şi se împărtăşeau zi de zi. Euharistia şi liturghia nu era ca acum, un teatru în care — şi aceasta este poate cea mai mare erezie şi cea mai mare sminteală care poate exista în Ortodoxie: că s-au obişnuit ortodocşii să-şi trăiască credinţa prin delegaţie pentru că, ce spune credinciosul? Îi dau preotului pomelnic, îi dau nişte bani, el să se roage, nu pentru mine, ci în locul meu. Preotul trebuie să se roage pentru cineva, dar nu poate să se roage în locul cuiva care poate să se roage. Aceasta este ca şi cum, dacă Sfinţii Părinţi spun că rugăciunea este respiraţia sufletului; păi, poate cineva să respire în locul altuia? Nu poate să respire cineva în locul altuia. Deci dacă nu respiră cineva se sufocă şi moare. Şi mai vine întrebarea aceasta: dacă rugăciunea este respiraţia sufletului, care este hrana sufletului? E cuvântul lui Dumnezeu şi Trupul şi Sângele lui Iisus Hristos! Şi acum vine cealaltă întrebare: oare poate cineva să mănânce în locul altuia? Aceasta fac majoritatea credincioşilor noştri: îi lasă pe clerici ca ei să mănânce în locul lor. Foarte frumos ospăţ, nu? Pentru că cei care prepară bucatele trebuie să mănânce tot ospăţul pentru că oamenii, din diverse motive, se trag înapoi, din evlavie, sau din neputinţă, sau Dumnezeu ştie din care motive. Omul este o făptură văzută în păcat şi rămâne o făptură cârtitoare; nici cum nu e bine la Dumnezeu. Când Dumnezeu e bun cu el, omul îşi face de cap, când Dumnezeu e aspru cu el, spune că l-a părăsit şi l-a abandonat şi tot nu se întoarce la El. Deci ambele cazuri sunt rele: dacă Dumnezeu te tratează bine, fugi de Dumnezeu, şi dacă Dumnezeu te pedepseşte ajungi să Îl urăşti pe Dumnezeu. Gândiţi-vă, când Dumnezeu le spune lui Adam şi Evei să nu mănânce, deci „nu întinde mâna la pomul din inima raiului", ei atunci şi-a întins omul mâna. Şi, când vine Dumnezeu şi Iisus Hristos şi ne îndeamnă „luaţi, mâncaţi", nu vine nimeni. Foarte interesant, nu? Cum oamenii îşi fac voia proprie în faţa lui

Dumnezeu. Deci Dumnezeu cheamă, iar omul zice: mâine sau poimâine. Dar, eşti sigur că mai prinzi ziua de mâine? Asta e o altă problemă. Vreau să scot toată această problemă din registrul privat, din registrul subiectiv, din registrul individual, pentru că viaţa comunităţii apostolice este aşa cum o prezentam adineauri. Stăruiau în fiecare zi în învăţătura apostolilor, în frângerea pâinii, în rugăciune şi în comunitate, punând toate în comun. Ce departe suntem noi de comunitatea apostolică, deşi, în paranteză fie spus, şi pentru că sunt într-o mănăstire trebuie să spun lucrul acesta, Sfântul Vasile cel Mare, în Regulile sale şi Sfântul Ioan Casian, spune că modelul vieţii monahale este comunitatea apostolică din Ierusalim, nu Antonie cel Mare, nu Pahomie. Deci, monahii au vrut să trăiască rupându-se de lume pentru că creştinii din lume deja trăiau o viaţă din aceasta, din punct de vedere duhovnicesc, mediocră şi meschină şi atunci au spus că dacă nu se poate să practice monahismul cu toate rigorile pe care le presupune, postul, rugăciunea, împărtăşirea, iar dacă nu se poate în mijlocul lumii, al credincioşilor, s-au separat şi s-au retras din lume, dar aşa cum spun Sfinţii Părinţi, s-au retras din lume ca să trăiască viaţa comunităţii apostolice. Deci monahii au vrut să refacă în duh viaţa primilor creştini, a creştinilor martori ai învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

Şi unde se vede cel mai bine puterea Învierii Domnului nostru Iisus Hristos? Creştinii veneau la adunările lor în casele unde se întâlneau cu apostolii şi făceau gestul acela pe care astăzi nu-l mai face nimeni, deşi este un gest apostolic. Atât de mult erau convinşi de puterea învierii Domnului Iisus Hristos încât spun că îşi vindeau toate. Vindeau tot ce aveau şi puneau la picioarele apostolilor şi apostolii, spune, împărţeau fiecăruia după nevoile lor. După aceea au ales diaconi ca să ajute la împărţirea aceasta de daruri, ca toţi să trăiască în comun. Nimeni să nu aibă nimic al lui, dar toţi să aibă în comun totul. Deci aceasta înseamnă comuniune: să pui totul în comun cu celălalt şi primii creştini au luat porunca comuniunii *ad literam*. Au vândut toate şi le-au pus în comun ca să trăiască toţi din toată jertfelnicia şi dăruirea tuturor. Asta este marea putere a învierii; nu numai că a făcut din pescari apostoli, dar a făcut din oameni — gândiţi-vă, ce te poate determina să renunţi la tot ce ai agonisit o viaţă întreagă, spune textul că îşi vindeau ţarinile, îşi vindeau toate proprietăţile şi le puneau la picioarele apostolilor. Ce putere poate determina la a face lucrul acesta, decât cea a învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Dar este o înviere trăită în comun — de aceea am spus că modelul acesta al bisericii din Ierusalim este descris în cartea Faptelor Apostolilor pentru a ne aduce aminte că aceasta este Biserica celor înviaţi şi a Celui Înviat. Învierea nu este doar o înduioşare emoţionantă în faţa unui spectacol liturgic, într-o noapte specială pe care iată că nu o putem purta nici măcar o săptămână. S-ar fi cuvenit ca fiecare zi din această săptămână care este de fapt o singură zi, să fie trăită exact ca şi înviere. Nu numai aceeaşi slujbă, dar toată lumea se împărtăşeşte dacă vine la ospăţul şi banchetul Celui Înviat. Că aşa spune, că creştinii de atunci erau în fiecare zi în frângerea pâinii, în învăţătura apostolilor şi în comunitate, în a pune toate împreună. Să-L punem împreună pe Iisus Hristos cel Înviat, să nu trecem pe lângă El, căci tare mă tem că dacă nu vom lua seama *ad literam* la ceea ce spune cartea Faptelor Apostolilor şi cum o spun şi

părinţii monahismului, cum aminteam — o spune Vasile cel Mare, o spune şi Sfântul Ioan Casian: monahii trebuie să dea exemplu pentru cei din lume că trăiesc prin puterea Învierii lui Iisus Hristos, dar nu fiecare pe cont propriu, căci cea mai mare probă este comunitatea; să trăim împreună învierea Domnului nostru Iisus Hristos, iar Duhul Sfânt, şi cu asta aş vrea să mai atrag atenţia:

Noutatea venirii Duhului Sfânt în Biserică, faţă de Duhul Sfânt din Vechiul Testament, unde venea peste persoane deosebite: peste regi, peste profeţi, peste patriarhi, deci peste persoane izolate; Duhul Sfânt vine din puterea Învierii Celui înviat la Cincizecime peste creştini împreună, peste Biserică; El nu vine peste indivizi izolaţi. În creştinism Duhul Sfânt vine atunci când — de aceea spune şi Mântuitorul apostolilor „nu vă depărtaţi de Ierusalim, staţi împreună, staţi în comun, în cuvântul Meu, în frângerea pâinii — ce frumos l-au recunoscut ucenicii Luca şi Cleopa în drum spre Emaus, spune: L-au recunoscut după ce a călătorit cu Ei, şi orbi fiind, Iisus mergea lângă ei, le vorbea din Scripturi, le ardea inima, dar parcă tot nu înţelegeau despre cine era vorba. Iar numai la frângerea pâinii, când au văzut gestul prin care Mântuitorul Îşi dăruia Trupul şi Sângele Său pentru viaţa lumii, atunci L-au recunoscut, iar Iisus S-a făcut nevăzut dintre ei. Iată cum călătoreşte Iisus Hristos cel Înviat alături de noi, nevăzut, şi, trebuie să recunoaştem, în Biserică, în comunitate, la liturghie, la frângerea pâinii, în cuvântul apostolilor, în cuvântul Scripturii, în Biserică, până la urmă, care trebuie să devină comunitatea celor înviaţi.

Acesta este un program, deci nu este o memorie pioasă a Bisericii. Că nu au creştinii altceva de făcut decât să-şi amintească ce făceau apostolii. Păi pentru noi, creştinii, Iisus este prezent în mijlocul nostru ca şi acum două mii de ani. De aceea spunem că Hristos a înviat, acum, apostolii sunt prezenţi aievea în mijlocul nostru acum, căci nu facem memoria unor evenimente trecute şi pierdute. Nu le ţinem noi în actualitate prin aducerea aminte. Nu! Noi ne adunăm în jurul lor ca să primim viaţă. Nu noi suntem viii care dăm viaţă unor umbre cum se întâmplă în alte religii. Căci nu povestim cum povestea Homer despre povestea lui Ahile şi a lui Odiseu, căci numai aşa ar putea eroii din trecut să trăiască în mijlocul nostru, ca nişte umbre, nişte umbre pierdute în timp, iar ele trăiesc acum în glasul poetului. Cuvântul are şi el o umbră şi este o simplă rostire cu sens.

Nu cuvintele noastre îi fac vii pe apostolii care au trăit în trecut, ci ei ne fac vii pe noi şi Domnul nostru Iisus Hristos cel Înviat care este prezent în mod real, dar nu prea e băgat în seamă, în învierea Lui, în întruparea Lui, în Trupul şi Sângele Lui, cu Duhul Lui cel Sfânt care trebuie să facă din noi, dintr-o ceată de indivizi şi apostoli fricoşi şi zăpăciţi şi deziluzionaţi, un corp; căci, atenţie, suntem un corp, (imaginea corpului), aşa cum o prezintă Sfântul Apostol Pavel, suntem trupul lui Hristos, şi dacă suntem un trup, trupul trebuie să acţioneze unitar, împreună: ochiul, piciorul, mâna, toate trebuie să funcţioneze în unitate, armonic. Nu, cum să spun, capul merge la biserică, iar piciorul sau mână stă pe undeva prin bucătărie sau prin alte părţi. Deci, Biserica este un corp, iar corpul e Biserică. Şi, ca să poată acţiona ca un corp, să respire ca un corp, să se

hrănească ca un corp, cu respiraţia care vine de sus, de la Duhul Sfânt prin rugăciune şi mâncarea care vine din cuvântul Dumnezeu, şi din Trupul şi Sângele Lui. Aceasta este vestea Învierii lui Iisus Hristos şi a căutării învierii lui Iisus Hristos aşa cum se cuvine.

Nu am spus nimic, decât ceea ce este cuprins acolo, în cartea Faptelor Apostolilor. Acesta este scopul şi rostul preotului sau al predicatorului, să scoată la lumină tot ceea ce noi nu vedem sau uităm sau trecem pe lângă celelalte. Evanghelia e făcută ca să ne lumineze, e făcută să ne mântuiască — cum spune Părintele Nicolae Steinhardt de la Rohia: Iisus Hristos a venit să ne scandalizeze şi să ne mântuiască. A venit să ne deranjeze din apucăturile noastre lumeşti, dar să ne mântuiască. Pentru cine intră în viaţa lui Dumnezeu nu există bucurie sau împlinire mai mare decât toate acestea. Dar trebuie să avem curaj să intrăm pe calea Bisericii în tot ceea ce înseamnă şi în calea vieţii apostolilor aşa cum descrie ghidul nostru de drum în aceste cincizeci de zile.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere să călătorim cu această călăuză a apostolilor şi a sfinţilor părinţi, martori ai învierii lui Iisus Hristos în Biserica şi în Împărăţia Lui, în veci. Amin.

Miercuri în săptămâna a 2-a după Paşte

4 mai 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Apostolul:

„În zilele acelea, văzând căpeteniile îndrăzneala lui Petru şi a lui Ioan, erau în mare mirare, fiindcă îşi dădeau seama că sunt oameni fără carte şi simpli; dar îi cunoşteau că fuseseră împreună cu Iisus. Şi văzând pe omul cel tămăduit stând cu ei, nimic n-aveau ce să zică împotrivă, ci le-au poruncit să iasă afară din sinedriu şi s-au sfătuit unii cu alţii şi au zis: Ce vom face acestor oameni? Căci este ştiut tuturor locuitorilor din Ierusalim că printr-înşii s-a făcut o minune cunoscută şi nu putem să tăgăduim. Dar ca aceasta să nu se răspândească mai departe în popor, cu ameninţare să le poruncim să nu mai vorbească, în numele acesta, nimănui. Deci, chemându-i, le-au poruncit ca nicidecum să nu mai grăiască, nici să mai înveţe în numele lui Iisus. Petru şi Ioan, răspunzând, le-au zis: Judecaţi de este drept înaintea lui Dumnezeu să ascultăm de voi mai mult decât de Dumnezeu. Căci noi nu putem să nu vorbim cele ce am văzut şi am auzit. Dar ei, după ce i-au ameninţat din nou, le-au dat drumul, negăsind nici un chip cum să-i pedepsească, din pricina poporului, fiindcă toţi preaslăveau pe Dumnezeu, pentru ceea ce se făcuse. Iar omul cu care se făcuse această minune a vindecării avea mai mult ca patruzeci de ani”. (Fapte 4, 13-22)

Înalt Preasfinţite Părinte Mitropolit, Preasfinţite Părinte Episcop, Preacucernice Părinte şi iubiţi fraţi în Hristos,

Iată, ne despart zece zile doar de la marele praznic al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, praznicul de temelie al vieţii şi credinţei noastre. Şi, iată că Biserica noastră ne pune prin toate rânduielile ei bisericeşti, prin cântări, prin slujbe şi prin citirile care ne însoţesc zi de zi, timp de patruzeci de zile, până Înălţare şi timp de cincizeci de zile până la venirea Duhului Sfânt, ne pune la îndemână tot atâtea mijloace pentru marea încercare duhovnicească care ne stă de fapt înainte în toată această perioadă. Noi toţi am putea crede că Postul Mare, cele patruzeci de zile de suflet folositoare şi cu săptămânile pregătitoare, cele zece săptămâni de pregătire pentru praznicul Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, ar fi perioada cea mai intensă şi cea mai solicitantă din punct de vedere duhovnicesc din viaţa noastră creştinească, din cursul anului bisericesc.

Aş fi ispitit să spun că mai degrabă această perioadă de cincizeci de zile este o perioadă deloc mai uşoară pentru creştini. Pentru că dacă patruzeci de zile de pregătire prin pocăinţă, prin lacrimi, prin zdrobire de inimă au putut să ne marcheze, pe cei care am luat în serios postul şi această perioadă mai adânc, poate, să nu credem că cele cincizeci de zile care ne stau înainte sunt mai uşoare. Aş crede că pentru un creştin este mult mai greu. Este mult mai greu să ştii să te bucuri, nu o secundă, cinci minute, în noaptea Sfântă a Învierii — cum fac majoritatea creştinilor noştri, mulţi dintre ei doar cu numele, care vin la biserică doar pentru cele cinci minute de spectacol, pentru a primi şi a vedea sfânta lumină, după care învierea se stinge şi se întunecă în viaţa lor cotidiană,

plină de patimi şi de meschinării şi de nimicuri. Suntem chemaţi de Biserică să purtăm bucuria Învierii lui Iisus Hristos cincizeci de zile. Să ştim să purtăm bucuria e o probă la fel de mare ca şi aceea de a purta durerea şi suferinţa. A purta bucuria Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, care bucurie unită cu crucea e o viaţă care iese din mormânt, e o bucurie care ţâşneşte din Cruce şi din suferinţă şi aceasta, cum spuneam, nu cinci secunde sau minute, nu o zi sau două sau trei, cât, iată, slăbănogirea noastră ne face să mergem la biserică după Sfintele Paşti.

Ne spune cartea Sfântă care ne însoţeşte în toată această perioadă — căci două cărţi sunt ghidul nostru de drum, călăuză în purtarea bucuriei lui Iisus Hristos: avem două cărţi scripturistice: avem Evanghelia după Ioan care ne arată cum să citim viaţa Mântuitorului dinspre Înviere spre Naştere. (Toate celelalte evanghelii ni L-au arătat pe Iisus ca om, dumnezeirea Lui descoperindu-se treptat, în cele din urmă prin Înviere). Ori Evanghelistul Ioan ni-L arată pe Mântuitorul Iisus Hristos în lumina Învierii încă de la început şi lumina dumnezeirii Lui încă înainte de a fi lumea. În perioada aceasta va trebui să privim cu ochii Învierii şi ai Duhului Sfânt viaţa Domnului nostru Iisus Hristos. Aceasta ne învaţă Evanghelia după Ioan care se citeşte numai în această perioadă. Cu ochii plini de lumina Învierii Domnului nostru Iisus Hristos va trebui să recitim viaţa Domnului nostru Iisus Hristos, aşa cum ne învaţă Evanghelistul Ioan.

Dar mai este cealaltă carte, care aş spune că ne priveşte pe noi, creştinii, mai intens şi mai direct: cartea Faptelor Apostolilor. Pentru că dacă există o dovadă a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos — poate dovada cea mai puternică a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos — aceasta nu a fost nici mormântul gol, care poate fi interpretat în multe feluri, aceasta nu a fost nici giulgiul, deşi e o mărturie puternic; dovada cea mai mare a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos a fost şi rămâne viaţa nouă a creştinilor, a fost existenţa Bisericii. De aceea Biserica şi Sfinţii Părinţi ne pun la îndemână cartea Faptelor Apostolilor; pentru a vedea ce înseamnă să fim în Biserica, comunitatea celor înviaţi. Cum trăiau primii creştini zi de zi şi ceas de ceas învierea Domnului nostru Iisus Hristos. Iar lucrul acesta ni s-a spus încă de săptămâna trecută, de trei ori revine apostolul Luca, la sfârşitul capitolului 2, la sfârşitul capitolului 4 şi la sfârşitul capitolului 6, descrie viaţa comunităţilor apostolice din Ierusalim ca o comunitate a celor înviaţi. Şi spune că erau în fiecare zi în templu stăruind în rugăciune, în învăţătura Apostolilor, în frângerea pâinii. Deci aceasta înseamnă că zi de zi creştinii, în puterea Domnului nostru Iisus Hristos mergeau la templu la rugăciune, se adunau în casele lor, stăruind în învăţătura apostolilor, în frângerea pâinii, deci în Liturghie şi în Euharistie şi mai făceau un lucru cu care ne vom întâlni însă vineri. Făceau un lucru pe care nu l-au mai făcut de atunci creştinii pentru că credinţa lor în înviere a slăbit şi de asemenea încrederea lor unii în alţii; îşi puneau toate lucrurile în comun. Îşi vindeau toate şi-şi puneau toate la picioarele apostolilor, iar aceştia, împreună cu diaconii împărţeau tuturor după necesităţi, ajungând într-un comunism din acesta duhovnicesc care e tradus destul de prost în Noul nostru Testament; căci se spune că trăiau în „chinonie”. Păi „chinonie” nu înseamnă aici cuminecare, cum se spune acolo. „Chinonia” vine de la „chinos” şi înseam-

nă comun. Trăiau în comunitate, având toate în comun. Comunitatea Duhului, comunitatea învăţăturii apostolilor, comunitatea liturghiei, comunitatea bunurilor erau dovada faptului că Biserica era o făptură nouă, o apariţie nouă în lume şi în istorie. Dacă apostolii şi creştinii nu ar fi avut această viaţă schimbată, nu am fi auzit astăzi nici măcar despre Învierea Domnului nostru Iisus Hristos. Pentru că creştinii, şi cei care au aderat la creştinism au văzut învierea Mânuitorului Iisus Hristos au văzut învierea pe faţa mironosiţelor, pe faţa apostolilor, pe faţa celor botezaţi de apostoli şi viaţa lor de înviaţi ca făpturi noi, trăind prin rugăciune, trăind din Euharistie, trăind într-o viaţă din aceasta de entuziasm duhovnicesc, plin de Duhul Sfânt şi de puterea Învierii, a fost dovada în istorie a Învierii lui Iisus Hristos şi dacă a ajuns creştinismul până la noi, aceasta se datorează creştinilor din Faptele Apostolilor.

Imediat după Înviere Biserica, şi Sfinţii Părinţi ne spun şi noi toţi creştinii ar trebui să reparcurgem verset după verset, capitol după capitol, cartea aceasta sfântă, care nu este numai cartea primilor creştini, este cartea tuturor creştinilor din toate timpurile, dacă e să fim cu toţii demni de numele de creştini. Iar a fi creştin înseamnă să fii martor al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

Am auzit astăzi citindu-se la Apostol că imediat după venirea Duhului Sfânt l-au vindecat pe acel slăbănog şi au fost şi arestaţi şi duşi la Caiafa şi Anna în sinedriu. Şi le-au spus: „Nu mai vorbiţi despre Iisus, terminaţi cu vorba despre Iisus Cel Înviat!” Şi ce au spus frumos apostolii? „Cum să nu vorbim ceea ce am văzut şi ceea ce am auzit?” Şi faptul că noi creştinii, astăzi, nu mai vorbim despre înviere, înseamnă că nu o vedem, înseamnă că nu am auzit-o şi înseamnă că credinţa noastră e o credinţă slabă, o credinţă slăbănogită, o credinţă la limita paraliziei. De aceea viaţa Bisericii e aşa cum este şi e privită cum ştim cu toţii în societate. Pentru că oarecum lumina Învierii şi flacăra Duhului Sfânt se stinge din pricina faptului că nu o alimentăm cu focul şi cu lemnul inimilor şi trupurilor şi vieţilor noastre.

Să călătorim în toată această perioadă cu Evanghelia după Ioan şi cu cartea Faptelor Apostolilor pentru că ele sunt călăuzele noastre în această perioadă de cincizeci de zile care este o perioadă de urcuş spre Înviere, cum spunea atât de frumos Părintele Cleopa şi cum spunea la fel de frumos Părintele Dumitru Stăniloae, că Biserica nu e altceva decât un laborator al Învierii. Dar, dacă este un laborator al Învierii, atunci înseamnă că avem reguli, avem proceduri; Liturghia e un laborator spre Înviere, şi tot ce se citeşte la Liturghie, cartea Faptelor Apostolilor, Evanghelia după Ioan sunt instrumentele, reţetele, sunt tot ceea ce ne pune Biserica la dispoziţie pentru a trăi aşa cum se cuvine taina şi bucuria Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, aşa cum spuneam, nu cinci minute, nu trei zile, ci cincizeci de zile, şi, dacă se poate, o viaţă plină, în veci. Amin.

Vineri în săptămâna a 2-a după Paşte

6 mai 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Apostolul:

„În zilele acelea, un om oarecare, anume Anania, cu Safira, femeia lui, şi-au vândut ţarina şi, în înţelegere cu femeia lui, a oprit din preţ o parte, iar partea ce a rămas a adus-o şi a pus-o la picioarele Apostolilor. Petru a grăit atunci: Anania, pentru ce a umplut satana inima ta, ca să minţi Duhului Sfânt şi să doseşti din preţul ţarinei? Dacă n-o vindeai şi rămânea, nu-ţi rămânea ţie? Şi dacă ai vândut-o, preţul ei nu era în stăpânirea ta? Cum de ai pus în inima ta lucrul acesta? N-ai minţit oamenilor, ci lui Dumnezeu. Şi Anania, auzind aceste vorbe, a căzut şi a murit. Şi frică mare i-a cuprins pe toţi ascultătorii. Atunci, sculându-se cei tineri, au înfăşurat pe Anania şi, scoţându-l afară, l-au îngropat. Şi după un răstimp, ca de trei ceasuri, a intrat şi femeia lui, neştiind cele întâmplate. Iar Petru a întrebat-o: Spune-mi mie, cu atâta aţi vândut ţarina? Iar Safira a răspuns: Da, cu atâta. Atunci Petru i-a grăit: De ce v-aţi învoit să ispitiţi Duhul Domnului? Iată picioarele celor ce au îngropat pe bărbatul tău sunt la uşă şi te vor scoate afară şi pe tine. Iar Safira a căzut deodată la picioarele lui Petru şi a murit. Când au intrat tinerii, au găsit-o moartă şi, scoţând-o afară, au îngropat-o lângă bărbatul său. Şi s-a făcut frică mare peste toată Biserica şi peste toţi cei ce auzeau acestea”. (Fapte 5, 1-11)

Preacucernice Părinte, iubiţi fraţi în Hristos,

Cuvintele Evangheliei după Evanghelistul Ioan şi cele din Faptele Apostolilor care ne însoţesc în această săptămână, sunt cuvinte rostite toate în urma unei minuni importante şi mari, minuni care vorbeşte de fapt despre taina mare a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, în care ne adâncim cu toţii în aceste cincizeci de zile. Şi anume cuvintele pe care le-am auzit citindu-se din Evanghelia după Ioan, Mântuitorul le spune după ce scoală în picioare un slăbănog. La fel, cuvintele pe care le-am auzit miercuri citindu-se din Faptele Apostolilor, iar astăzi auzim cumva epilogul lor, sunt cuvintele rostite de Apostoli şi gesturile făcute de apostoli, după întâia minune făcută în Faptele Apostolilor după Cincizecime, dar, deşi este făcută după Cincizecime, nu trebuie uitat niciodată că Duhul Sfânt este Duhul Care ţâşneşte din Iisus Hristos Cel înviat şi din Învierea Domnului nostru Iisus Hristos. Şi prima minune pe care o fac Apostolii după Cincizecime este tot o minune cu caracter de limbaj, de simbol şi este tot scularea unui slăbănog în picioare. Şi aceste lucruri ar trebui de fapt să ne aducă aminte de înţelesul Învierii, al cuvântului „înviere” care în limba greacă se numeşte aşa de frumos „anastasis”, iar „anastasis” înseamnă a te scula de jos şi a sta în picioare. Înviere înseamnă sculare, sculare de pe orizontala păcatului, de pe orizontala pământului şi ridicarea omului pe verticala cerului. Am putea spune că Învierea este un fel de antigravitaţie pentru că dacă gravitaţia naturală a pământului ne trage, la care se adaugă gravitaţia

patimilor şi poftelor şi a răului care ne ţine legaţi de pământ şi ne face ca nişte viermi care ne târâm de fapt pe pământ uitând că deasupra noastră există nu numai un cer şi atâtea ceruri. Dumnezeu prin Învierea lui introduce un fel de antigravitaţie şi ne ridică în picioare. Ne ridică să stăm drepţi asemenea îngerilor din cer în faţa lui Dumnezeu.

Şi prin acest lucru să ne mai aducem aminte de o rânduială bisericească care e sancţionată cu un canon, canonul 20 al Părinţilor de la Niceea, de la primul Sinod Ecumenic, care spune că tuturor creştinilor le este oprit, le este interzis categoric să îngenuncheze la rugăciunile pe care le fac atât în Biserică, cât şi acasă la ei în toată perioada acestor cincizeci de zile. Toate rugăciunile trebuie să se facă de creştini în picioare, cu faţa spre Dumnezeu. Prima îngenunchere, care va fi la comanda preotului sau a diaconului, va fi la vecernia de după Liturghia Cincizecimii. Atunci se va spune pentru prima dată: „Iar şi iară, plecând genunchii noştri, Domnului să ne rugăm". Până atunci va trebui să stăm în picioare ca să ne aducem aminte şi să dăm mărturie prin poziţia noastră fizică de faptul că suntem înviaţi, adică suntem sculaţi de jos, în picioare, în puterea Domnului nostru Iisus Hristos. Ce lucru minunat, dar în acelaşi timp solicitant. Pentru că ştie toată lumea că e mai uşor să stai în genunchi decât să stai în picioare. Doar să ne aducem aminte că la noi în biserici, şi la noi şi în mănăstiri e o tăvăleală continuă pe jos. Mergeţi la Sfântul Munte şi vedeţi că acolo nu se stă în genunchi decât atunci când există comanda specială a preotului. Acolo părinţii stau nopţile şi zilele în picioare, asemenea îngerilor, pentru că ei vor să fie cu adevărat fii ai Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Sigur, se poate şedea, nu înseamnă că nu se pot şi aşeza în genunchi. Dar nu se stă în genunchi pentru a aduce aminte că învierea lui Hristos ne-a scos din robia îngenunchierii.

Şi toate cuvintele acestea pe care le-am auzit citindu-se din capitolul V, Îl prezintă pe Mântuitorul explicând, aşa cum L-am auzit şi vineri şi acum, cum trece de la învierea slăbănogului, direct la taina Învierii şi spune că acum este Învierea. Deci se referă la învierea celor vii. Acum morţii, adică morţii vii ascultă glasul Fiului Omului şi cei morţi se scoală. Căci învierea înainte de a fi trupească, aşa cum o mărturisim prin statul în picioare, ar trebui să fie sufletească, pentru că de aici pleacă totul. Deci acum este Învierea, acum trebuie credincioşii să asculte glasul Fiului Omului, căci, aşa cum aţi auzit, cine Îl ascultă pe Iisus Îl ascultă pe Tatăl şi cine nu-L ascultă pe Iisus înseamnă că nu Îl vede în El pe Tatăl şi nu Îl cinsteşte nici pe Tatăl. Dar mai este un lucru frumos pe care dincolo de taina aceasta minunată a Învierii pe care Ioan o explică prin această primă minune a sculării slăbănogului din patul suferinţei şi de la orizontala pământului, la antigravitaţia cerului care vine prin Înviere, mai este cartea Faptelor Apostolilor. Cum spuneam, cartea Faptelor Apostolilor ar trebui să fie călăuza noastră la fel de importantă ca şi Evanghelia după Ioan în aceste cincizeci de zile şi în care, aşa cum vă spuneam şi miercuri, cel mai important lucru este faptul că viaţa apostolilor, viaţa comunităţii apostolice era dovada Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Aceasta era marea dovadă. Am mai spus-o. Nu mormântul gol care poate fi interpretat în atât de multe feluri, nici chiar giulgiul care este o mărturie dumnezeiască, dar pe care numai ochiul credin-

ţei o poate vedea dincolo de imaginea unii om torturat şi icoana nevăzută a Învierii Lui. Dar dovada concretă, palpabilă a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos a fost viaţa apostolilor şi a comunităţii apostolice. Şi aceasta a dat mărturie că a apărut ceva nou în lume. Nu numai că un om a înviat, ci a înviat o comunitate de apostoli înfricoşaţi, dezamăgiţi, dezorientaţi, au devenit un corp, un singur corp, iar corpul acesta, ne spune cartea Faptelor Apostolilor atunci când descrie viaţa primilor creştini, că erau în fiecare zi în templu, dar şi în casele lor, stăruiau în învăţătura apostolilor, în rugăciune, în frângerea pâinii adică în Liturghie şi în comuniune. Acel cuvânt care este greu de tradus în limba română, dar pe care îl avem la fiecare Sfântă Liturghie, nici „comuniune" nu e suficient de clar, pentru că la noi „comuniune" a devenit un cuvânt foarte sentimental şi foarte eteric, lipsit de substanţă, un cuvânt frumos. Dacă ar fi să traducem „comuniune" mai concret şi mai exact ar trebui să îi spunem sau „comunitate" sau „comunism". Dar „comunism", ştim cu toţii s-a demonetizat şi s-a satanizat, s-a demonizat, prin faptul că oameni fără Dumnezeu au încercat să îi oblige pe oameni să trăiască în comun. Păi numai Dumnezeu îi poate obliga şi credinţa să facă ceea ce făceau creştinii înviaţi din moartea păcatului. Numai aceasta putea să îi determine să facă ceea ce făceau. Adică să stea în jurul apostolilor şi să aibă toate în comun. Şi nu numai inima lor şi mintea lor era una, deci aveau în comun voinţa, mintea, inima, ci spune că toate ale lor le puneau în comun. Vindeau ţarinile şi preţul lor îl puneau la picioarele apostolilor şi apostolii le împărţeau tuturor. Şi acum Faptele Apostolilor ne pune în faţă două exemple: nu s-au citit astăzi, dar premerg. Pe un levit, Iosif, numit şi Barnaba, care era cipriot bogat şi care şi-a vândut proprietăţile şi le-a pus la picioarele apostolilor, el e exemplul bun, deci care dă tot preţul pe care l-a primit şi îl pune la picioarele apostolilor, şi mai sunt aceştia doi pe care i-am auzit pomenindu-se astăzi, episodul acela atât de contrariant, oarecum, al lui Anania şi Safira, care au vândut şi ei ţarina pe care o aveau, dar mintea lor a fost împărţită şi au spus: Oare de ce să dăm noi tot preţul? Ţinem o parte pentru noi şi restul dăm comunităţii. Şi îl vedem pe Petru în puterea Duhului Sfânt descoperind frauda, descoperind intenţia de a falsifica gestul acesta minunat al dăruirii şi al ofrandei. Şi atunci Petru demască acest gest şi spune: nu aţi mințit oamenilor, ci aţi mințit Duhului Sfânt. De ce? Pentru că Duhul Sfânt este Duhul comuniunii. Aşa se spune la fiecare binecuvântare şi la liturghie unde se citează de fapt ultimul verset al Epistolei a doua către Corinteni a Sfântului Apostol Pavel: „Harul Domnului nostru Iisus Hristos şi dragostea lui Dumnezeu Tatăl şi, spunem noi, părtăşia Duhului Sfânt", în greceşte se traduce prin „comunitatea Duhului Sfânt", deşi, repet, nu avem un cuvânt care să spună lucrurile acestea aşa încât să fie şi bisericesc şi nici să nu aducă aminte de ideologiile acestea ale acestui veac. Dar să nu uităm că între Duh şi comunitate şi comuniune există o legătură nedisociabilă. Nimeni nu poate să Îl aibă pe Duhul Sfânt în privat. Pe Duhul Sfânt Îl avem în Biserică, Îl primim ca pe un corp. El se pogoară asupra corpului întregii Biserici la Cincizecime. Aceasta este deosebirea faţă de Vechiul Testament, unde Duhul Sfânt vine peste câte un om, peste un profet, peste un preot, peste câte o figură aleasă, coboară peste el Duhul Sfânt şi devine figură inspirată. De data aceasta Duhul

Sfânt al Celui Înviat vine peste un întreg corp, peste o comunitate. Este Duhul comunității și Care face comun. Acolo unde oamenii nu pun în comun tot ceea ce au, averi, dar înainte de asta voință, credință, inimă, acolo nu e Duh Sfânt. Duhul Sfânt e Duhul care creează comunitate, comuniune, iar aceasta nu este numai o metaforă pioasă, aceasta se arată în Faptele Apostolilor ca fiind o practică concretă. Oamenii aveau atâta credință în Dumnezeu și încredere în Apostoli încât își vindeau tot ceea ce aveau și nu își mai puneau întrebări referitoare la ceea ce se întâmpla cu averea lor. Apostolii erau oamenii celui Înviat. Numai Anania și Safira s-au gândit că pot să fraudeze puțin acest lucru și și-au primit pedeapsa lor, pedeapsă care pare astăzi lipsită de înțeles. Și spune textul că a fost destul să se uite Petru la Anania, iar el, de frică a înghețat inima în el și a murit, la fel întâmplându-se și cu soția lui. Ce lecție profundă trebuie să vedem aici. Au mințit Duhului Sfânt, adică au mințit Duhului comunității și al comuniunii între frați și au mințit în acest fel pe Dumnezeu.

A fi în puterea Celui Înviat și a Duhului Sfânt înseamnă să trecem proba nu numai a stării în picioare în Biserică, proba verticalității, dar trebuie să trecem și la proba comunității. Și să ne gândim la viețile noastre ale tuturor, că suntem de fapt o ceată de indivizi buimaci, o colecție de persoane care ne adunăm din când în când în niște spații pe care le numim biserici, asemenea păgânilor, dar care nu suntem o comunitate. Căci nici parohiile noastre nu sunt comunități. Colecții de indivizi într-un spectacol liturgic, sau mai știu eu, pentru alte interese private. Fiecare merge la biserică pentru sufletul lui, nu se gândește niciodată la nevoile celuilalt, la cine este fratele din jurul lui, cum să se ajute unii pe alții. Și dacă se văd unii pe alții se văd ca să se bârfească și să se ponegrească sau să se laude mincinos, nu ca să-și dea seama că în biserică trebuie să vii în același timp, să fii acolo ca într-un corp. Căci nu poate să înceapă liturghia capul, iar piciorul și degetele și mâinile sunt încă pe stradă sau la bucătărie, sau în dormitor. Pentru că creștinii veneau la biserică pentru a forma un singur corp comun, al Domnului nostru Iisus Hristos. Pentru că numai când suntem împreună toți, atunci vine Duhul Sfânt peste noi și peste aceste Sfinte Daruri, așa cum spune anaforaua minunată a Sfinților noștri Părinți, Ioan Hrisostomul și Vasile cel Mare, care ne vorbesc tot timpul că împărtășirea trebuie să ne facă mai comuni, mai solidari. Noi luăm împărtășirea fiecare ca un premiu pentru postul nostru, pentru evlavia noastră, pentru rugăciunea noastră, o falsificăm când o luăm așa. E împărtășim ca să fim una cu Hristos, dar și în comun cu toți frații noștri; și aceasta înseamnă că atunci când îl doare pe fratele meu ceva, eu trebuie să strig de durere. Deci, când celălalt se bucură, trebuie să mă veselesc și eu. Mai avem noi sentimentele acestea? Dacă nu le avem să știți că suntem departe de Duhul Sfânt și că puterea Învierii lui Iisus Hristos e departe de a ne stăpâni viețile, iar Hristos Cel Înviat nu e Împăratul sufletelor și minților și inimilor noastre.

Acesta este lucrul pe care trebuie să-l învățăm în primul rând din aceste prime pagini ale cărții Faptelor Apostolilor. Să punem la inimă aceste lucruri: ce înseamnă Înviere — înseamnă ridicare în picioare, înseamnă comunitate, căci numai așa trăim cu adevărat Învierea în puterea Duhului Sfânt și în Biserica slavei lui Dumnezeu. Amin.

Duminica a 3-a după Paşte (a Mironosiţelor)

8 mai 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

“În vremea aceea a venit Iosif cel din Arimateea, sfetnic cu bun nume, care aştepta şi el împărăţia lui Dumnezeu, şi, îndrăznind, a intrat la Pilat şi a cerut trupul lui Iisus. Iar Pilat s-a mirat că Iisus a murit aşa curând; şi chemând pe sutaş l-a întrebat dacă a murit de mult; şi aflând de la sutaş, Pilat a dăruit lui Iosif trupul mort. Atunci Iosif, cumpărând giulgiu de in şi pogorând pe Iisus de pe cruce, L-a înfăşurat în giulgiu şi L-a pus într-un mormânt care era săpat în stâncă. Apoi a prăvălit o piatră la uşa mormântului. Iar Maria Magdalena şi Maria lui Iosie, priveau unde L-au pus. Iar după ce a trecut ziua sâmbetei, Maria Magdalena şi Maria, mama lui Iacov, şi Salomeea au cumpărat miresme, ca să meargă să ungă trupul lui Iisus. Şi dis-de-dimineaţă, în ziua una a săptămânii, pe când răsărea soarele, au venit la mormânt zicând una către alta: cine ne va rostogoli nouă piatra de pe uşa mormântului? Dar, ridicându-şi ochii, au văzut că piatra, care era foarte mare, fusese răsturnată. Şi, intrând în mormânt au văzut un tânăr, şezând în partea dreaptă, îmbrăcat în haină albă şi s-au spăimântat. El însă le-a zis: nu vă înspăimântaţi! Căutaţi pe Iisus Nazarineanul Cel răstignit? S-a sculat! Nu este aici; iată locul unde L-au pus. Duceţi-vă de spuneţi ucenicilor Lui şi lui Petru că merge în Galileea mai înainte de voi; acolo Îl veţi vedea, după cum v-a spus vouă. Iar ele, ieşind din mormânt, au fugit de acolo, căci erau cuprinse de cutremur şi de spaimă, şi n-au spus nimănui nimic, căci se temeau”. (Marcu 15, 43-47; 16, 1-8)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Iată, ne despart doar paisprezece zile, două săptămâni de la noaptea cea purtătoare de lumină a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. De două săptămâni ne străduim cu toţii, creştinii ortodocşi, să purtăm povara plină de adâncime duhovnicească a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. O purtăm în sufletele, în minţile, în trupurile şi în făpturile noastre aşa cum se cuvine, aşa cum ne spune şi ne rânduieşte Tradiţia Bisericii noastre Ortodoxe care nu a lăsat nimic la întâmplare, nimic fără să fie rânduit aşa cum se cuvine. Şi, aşa cum tradiţia noastră ortodoxă, care este tradiţia apostolică şi veche a Bisericii creştine, a moştenit şi iată că ne însoţeşte şi ne călăuzeşte pe noi în această mare taină a zilelor în mijlocul cărora ne aflăm.

Pentru că aşa cum spunea, iar eu repet lucrul acesta, nu avem din păcate, noi, creştinii zilelor de astăzi, aşa cum suntem noi, după neştiinţele şi neputinţele noastre, nu-l avem întotdeauna suficient de clar în minte şi în inimă, aşa cum spunea un scriitor bisericesc din Africa creştină, în jurul anului 200, scria şi spunea că creştinii prăznuiesc Învierea Domnului nostru Iisus Hristos cincizeci de zile. Deci cincizeci de zile ne însoţesc şi cântările Bisericii şi slujbele ai să ne adâncim şi purtăm în noi înşine, dar şi în

lume, povara şi rostul şi misiunea, am putea spune fără nici o exagerare, a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

Şi nu suntem singuri, evident, cum nu am fost singuri nici în cele patruzeci de zile ale sfântului şi marelui post, sau în cele zece săptămâni în care ne-am pregătit pentru întâmpinarea marelui praznic al Răstignirii şi Învierii Domnului. Iată că nici în aceste cincizeci de zile nu suntem singuri, nu călătorim la întâmplare, avem busolă, avem călăuze zi de zi, treaptă de treaptă, trebuie să ne silim acum să facem în Biserică ceea ce frumos spunea părintele nostru Ilie Cleopa, în titlul unei cărţi, făcându-ne viaţa noastră întreagă un „urcuş spre Înviere". Spunea un alt teolog român ortodox, care a fost Părintele Dumitru Stăniloae, cel născut în Vlădenii Braşovului, poate cea mai frumoasă şi mai adâncă definiţie a Bisericii: Biserica este laboratorul Învierii. Biserica este locul în care se pregăteşte şi se lărgeşte în lume taina Învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

Şi iată că în această perioadă de cincizeci de zile trebuie să ne adâncim în taina Învierii şi o facem pentru că suntem călăuziţi de cuvântul Domnului din cartea Faptelor Apostolilor care ar trebui să ne fie nouă tuturor călăuza pe acest drum al urcuşului Învierii. Nici un creştin ortodox care nu se respectă nu va înţelege nimic din taina Învierii Domnului nostru Iisus Hristos răspândită în lume, dacă nu îşi pune la suflet şi nu îşi adânceşte învăţătura din cartea Faptelor Apostolilor. Pentru că cea mai mare dovadă a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos a fost, în cele din urmă, nu mormântul gol, nu giulgiul, deşi ele sunt importante într-o altă ordine de adâncire şi de apărare a tainei învierii Domnului, ci viaţa apostolilor, viaţa Bisericii. Văzând viaţa Bisericii apostolice din Ierusalim şi apoi răspândită în întregul bazin al Mediteranei, văzând viaţa nouă a creştinilor, păgânii au înţeles că a apărut ceva nou în lume. Nu că a fost un rabin undeva în Iudeea, undeva la marginea şi la periferia Imperiului, care a fost răstignit şi s-a întâmplat cu el o minune şi a înviat din morţi. Pentru că învierea Lui au văzut-o în învierea creştinilor, prin viaţa cea nouă de făpturi înviate pe care o aveau creştinii. De aceea călătorim împreună cu cartea Faptelor Apostolilor.

Şi mai călătorim cu Evanghelistul Ioan. Evanghelistul Ioan pe care îl pomenim şi astăzi, pentru că astăzi este ziua de pomenire a Sfântului Apostol şi Evanghelist Ioan, fiind şi hramul bisericii mănăstirii sfinte de la Prislop. Evanghelistul Ioan ne însoţeşte acum, în aceste cincizeci de zile pentru că Evanghelia lui ne învaţă cum să Îl vedem pe Domnul nostru Iisus Hristos în lumina Învierii. Lumina Învierii care dă seama de cine este Domnul nostru Iisus Hristos cu adevărat, căci nu este doar un rabin, un învăţător cu învăţături minunate, nu este doar un făcător de minuni, un taumaturg, un exorcist, un vindecător care să facă oamenilor minuni sau alte lucruri care să ne fie nouă pe plac, ci în primul rând şi în ultimă instanţă este Fiul lui Dumnezeu întrupat, care învie în puterea Sa de Fiu al iubirii Tatălui Său.

Şi aceste prime duminici pe care le avem, cea care a trecut şi duminica de astăzi, Biserica le rânduieşte pentru a ne aduce aminte de cei care au fost martorii Învierii Domnului nostru Iisus Hristos; iar martorii Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, care, printre altele, suntem noi înşine, cu toţii; sigur că primii au fost femeile mironosiţe şi

apostolii, dar să nu uităm acest lucru că noi înşine spunem la fiecare utrenie care este (şi aceasta o spun celor care sunt împreună cu noi, dar şi studenţilor care uită acest lucru) că duminica este ziua învierii prin Sfânta Liturghie, evident, dar duminica este ziua învierii prin slujba utreniei, prin slujba laudelor dimineţii, la care se citeşte Evanghelia Învierii. Deci, dacă vrem, în fiecare duminică prin citirea Sfintei Evanghelii a Învierii care se citeşte din Sfântul Altar, care preînchipuieşte mormântul Domnului nostru Iisus Hristos, preotul stă asemenea îngerului în marginea sfintei mese şi rosteşte Evanghelia Învierii ca din sfântul mormânt, după care iese şi pune Evanghelia în mijlocul bisericii pentru a sfinţi biserica şi a duce în lume vestea învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Să venim cu toţii, fraţi creştini, să fim martorii Învierii Domnului nostru Iisus Hristos în fiecare duminică, să fim prezenţi la Evanghelia Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Cum se poate ca duminica, cea care este un paşte săptămânal, să nu fii la învierea Domnului nostru Iisus Hristos? Şi pentru că acolo spune, după ce se citeşte Evanghelia aceea minunată o rugăciune şi un imn, în acelaşi timp: „Învierea lui Hristos văzând să ne închinăm…" văzându-o cu ochii minţii, cu ochii sufletului, spune textul în original. Acest cuvânt „văzând" care nu înseamnă numai vederea ochilor, ci înseamnă vederea ochilor dublată de vederea minţii şi a sufletului luminat de har şi de credinţă, aceleaşi cuvinte sunt folosite şi de Evanghelistul Marcu în evanghelia pe care am auzit-o: femeile, spune, au stat la picioarele crucii, de-o parte, văzând cele ce se întâmplau, iar după aceea foloseşte acelaşi cuvânt, privind la cele ce se întâmplau. Tot aşa s-au uitat în mormânt şi l-au văzut pe înger aflându-se acolo şi vestindu-le vestea cea bună că Iisus S-a sculat, nu este aici; mormântul gol este doar locul unde El a fost pus, El nu este acolo, s-a sculat, moartea nu mai are stăpânire peste El. Şi asemenea femeilor mironosiţe, noi, toţi creştinii, trebuie să devenim martori ai Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Pentru că acesta este statutul nostru duhovnicesc, în ultimă instanţă, de fiinţe creştineşti cu adevărat care suntem zidite pe temelia învierii Domnului nostru Iisus Hristos şi asta o avem încă de la începuturile noastre de viaţă creştinească în care am intrat prin botez când ne îmbrăcăm în moartea şi învierea Domnului nostru Iisus Hristos; dar iată că Biserica a rânduit atât de frumos ca noi, la fiecare duminică, să fim martori ai învierii Domnului nostru Iisus Hristos, afară numai dacă nu socotim că avem alte lucruri mai importante de făcut decât să fim în zorii dimineţii la slujba ce cuprinde Evanghelia învierii, în zorii credinţei noastre.

Să înviem din nou sufleteşte şi să fim alături de Domnul nostru Iisus Hristos măcar în taina mormântului, dacă n-am fost, aşa cum au fost apostolii, departe de taina crucii. Pentru că la poalele crucii şi în faţa mormântului, iată că martori ai pătimirii şi învierii Domnului sunt nişte femei, nu sunt bărbaţii puternici, bărbaţii apostoli, cei 12 care s-au rătăcit fiecare şi au fugit fiecare încă din moartea arestării Lui în Ghetsimani. Dar Iisus este bun, Iisus este blând, Iisus e milostiv cu toţi. E milostiv şi cu femeile mironosiţe cărora, nu în Evanghelia după Marcu care s-a citit, care e cea mai veche evanghelie şi care se termină cu acest final oarecum suspect, cum spunea un teolog din vremurile noastre arătând că acesta era sfârşitul propriu-zis al Evangheliei după Marcu. Marcu a

fost secretarul lui Petru. Deci, Evanghelia după Marcu este de fapt evanghelia lui Petru, este predica lui Petru, iar Evanghelia acesta se termină brusc cu frica femeilor şi spaima aceasta a femeilor în faţa minunii învierii care este spaima în faţa unui lucru dumnezeiesc. Ele sunt terorizate că s-a întâmplat un lucru peste puterea de înţelegere a făpturii omeneşti şi este spaima aceea sfântă din faţa unui lucru dumnezeiesc. Dar Evanghelia se termină brusc şi spune că pline de frică s-au întors înapoi şi n-au spus nimănui căci se temeau. Şi ne spune acel teolog foarte interesant că evanghelia se termină aşa de brusc (evanghelia aceasta a fost scrisă la Roma de către Marcu, secretarul lui Petru) pentru că în momentul acela apostolul Petru care era viu încă în momentul în care Petru redactase această Evanghelie, cu presimţirea foarte acută a persecuţiei care urmează, căci poate la un an după aceea erau deja declanşate persecuţiile în urma cărora şi apostolul îşi va da viaţa pentru Hristos, dar în momentul acela se scula Petru, însuşi apostolul şi continua relatarea învierii, el însuşi. De aceea evanghelia lui Marcu se termină doar cu o promisiune: femeile văd mormântul gol, văd îngerul, un tânăr îmbrăcat în haine albe stând înăuntru mormântului de-a dreapta şi cu o promisiune: Spuneţi apostolilor că va merge mai înainte de voi în Galileea, acolo Îl veţi vedea. Se termină cu o promisiune a unei arătări, nu cu o arătare deplină. Ştim de la ceilalţi evanghelişti că pe când se întorceau femeile înfricoşate de la mormânt, Iisus se apropie de ele şi le spune cuvântul acela: „Bucuraţi-vă!" ceea ce înseamnă că femeile erau înspăimântate, erau înfricoşate. Iisus Cel Înviat le dă bucurie aşa cum apostolilor care erau adunaţi şi ascunşi în casa cu etaj în care fuseseră la Cina cea de Taină Iisus le apare în seara aceleiaşi zile şi le spune „Pace vouă". Le spune pace pentru că apostolii erau în nepace, erau în tulburare, erau în frământare. Bărbaţilor le dă pace, le dă pe Duhul Sfânt, femeilor, Iisus Hristos le dă bucurie.

Dar, dincolo de aceste lucruri de pace şi de bucurie, mai sunt câteva lucruri pe care nu ar trebui să le uităm, iar aceste lucruri trebuie să le înţelegem împreună pentru că ele sunt într-un fel o formă de cateheză despre ce reprezintă Învierea Domnului nostru Iisus Hristos. Iisus când învie Se scoală din morţi, dar învierea Lui nu este nici o resuscitare, un este nici o reanimare, deci Iisus învie, Se scoală din mormânt cu trupul, cu un trup intrat într-o altă dimensiune dumnezeiască, duhovnicească. Şi trupul înviat al Mântuitorului este un trup paradoxal. Este un trup cu care, pe de o parte, intră prin uşile încuiate, deci este un trup care are caractere spirituale, iar pe de altă parte, acelaşi trup are posibilitatea de a fi atins şi de a fi pipăit, deci are materialitate. Dar să fim atenţi la cele două feluri în care Mântuitorul, de pildă, se arată, ne spune Evanghelistul Ioan, se arată mai întâi femeii mironosiţe Maria Magdalena. Şi Mariei Magdalena, care nu-L recunoaşte şi I se adresează cu „Grădinarule", iar când Îl recunoaşte pe Iisus Îi spune „Rabbuni", adică îi spune „Învăţătorul nostru", atunci Iisus o opreşte şi când ea încearcă să se atingă de El, Mântuitorul îi spune „Nu te atinge de Mine, că nu M-am suit la Tatăl Meu şi la Tatăl vostru, la Dumnezeul Meu şi la Dumnezeul vostru". Maria Magdalena se bucură de Iisus ca de un om resuscitat şi se grăbeşte să Îl atingă ca pe un rabi, ca pe un învăţător şi vrea să se atingă de El ca de un om, I se adresează ca unui

om. Şi atunci Mântuitorul o repede şi îi spune „Nu te atinge de Mine că nu M-am suit la Tatăl Meu şi la Tatăl vostru, la Dumnezeul Meu şi la Dumnezeul vostru”. Deci Maria Magdalena, mironosiţa, primeşte o lecţie de dogmatică, o lecţie de teologie. Mântuitorul îi spune să nu se atingă de El pentru că nu se poate atinge de Dumnezeu, căci „Dumnezeul Meu şi Dumnezeul vostru, Tatăl Meu şi Tatăl vostru nu este acelaşi lucru... deci, Eu sunt Fiul veşnic al Tatălui; cum nu poţi să pui mâna pe Dumnezeu, nu poţi să te atingi de Mine„. Pentru că ea, sigur, ca o femeie, încă din momentul acela, îşi închipuia că Învierea este un fel de resuscitare, că Mântuitorul S-a sculat miraculos din mormânt în starea trupească de dinainte de răstignire şi de înviere; ori Mântuitorul o opreşte să se atingă şi prin această oprire îi atrage atenţia asupra divinităţii lui, asupra dumnezeirii Lui. Cum nu poţi să pipăi dumnezeirea aşa nu poţi să te apropii de Dumnezeu, dacă nu crezi că e Dumnezeu. Şi, dacă ne aducem aminte de duminica ce a trecut, de apostolul Toma care are o proastă faimă şi pe nedrept, în popor spunându-i-se Toma necredinciosul, nimic mai fals. Toma este cel altfel credincios, cel divers credincios, cel diferit credincios, pentru că Toma spune un singur lucru. El nu a fost prezent în seara învierii şi spune că „dacă nu voi vedea semnele cuielor şi semnul din coasta Sa, nu voi crede„. Toma are exact problema inversă celei a Mariei Magdalena. Toma crede că Iisus este Dumnezeu, Toma nu pune la îndoială faptul că Iisus a intrat prin uşile încuiate, nu spune că n-a fost Domnul, dar crede că a intrat prin uşile încuiate ca un Dumnezeu, crede că Iisus este realmente Dumnezeu, dar îşi exprimă nedumerirea: „vreau să văd dacă este cu adevărat şi om!” Şi atunci, după opt zile primeşte de la Iisus invitaţia de a pune mâna şi de a pipăi acolo unde Maria Magdalena a fost refuzată. Mariei i s-a spus „Nu te atinge de Mine pentru că tu crezi că sunt numai om, dar Eu sunt şi Dumnezeu”, iar Toma care crede că El este Dumnezeu adevărat, dar nu are certitudinea că Dumnezeu este chiar Cel înviat care a intrat prin uşile încuiate, primeşte invitaţia şi spune: Pune degetul tău în semnul cuielor şi în coasta Mea şi crede că sunt şi Dumnezeu şi Om”. Deci Toma primeşte încredinţarea umanităţii Lui pentru că el credea numai în dumnezeirea Lui.

Noi creştinii ortodocşi adevăraţi trebuie să credem despre Iisus cel înviat şi una şi alta. Şi trebuie să avem şi credinţa mironosiţelor şi credinţa apostolilor şi să credem că Iisus Hristos Cel Înviat este şi Dumnezeu adevărat şi om adevărat pentru că dacă avem împreună aceste două lucruri putem să înţelegem cu adevărat taina Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, taina trupului Lui şi taina Bisericii şi taina noastră, a viitorului nostru. Pentru că trupul lui Iisus cel Înviat va fi, după judecata universală, va fi şi trupul nostru al tuturor. De noi însă va depinde dacă trupul acela înviat va fi în învierea vieţii sau în învierea osândei. Pentru că va fi înviere şi înviere: vor învia la judecata de apoi şi ticăloşii şi păcătoşii şi virtuoşii şi sfinţii. E înviere şi înviere. Acum, în Biserică ne jucăm soarta noastră viitoare, învierea noastră viitoare. De felul în care primim, punem în practică, mărturisim învierea Domnului nostru Iisus Hristos în viaţa noastră, în Biserică şi în lume va depinde învierea noastră viitoare. Dacă vom avea, aşa cum spune Sfântul Apostol Pavel către evrei, mai bună înviere sau învierea vieţii, sau dacă nu vom

avea mai rea înviere care va fi învierea spre iad şi spre osândă. Avem de purtat în aceste cincizeci de zile o povară grea, o povară a învierii Domnului nostru Iisus Hristos, dar e o povară bucuroasă, e o povară luminoasă, e o povară care ne ridică şi ne înalţă spre cer.

Să fim vrednici şi mândri de această taină acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Miercuri în săptămâna a 3-a după Paşte

11 mai 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„Zis-a Domnul către iudeii care crezuseră într-Însul: Eu sunt pâinea vieţii; cel ce vine la Mine nu va flămânzi şi cine crede în Mine nu va înseta niciodată. Dar v-am spus vouă că M-aţi văzut şi tot nu credeţi. Tot ce-Mi dă Mie Tatăl, la Mine vine; şi pe cel care vine la Mine, nu-l voi da afară, pentru că M-am pogorât din cer, nu ca să fac voia mea, ci voia Celui care M-a trimis pe Mine. Iar voia Celui care M-a trimis pe Mine este aceea, ca din toţi pe care Mi i-a dat Mie, să nu pierd pe nici unul, ci să-i înviez pe ei în ziua cea de apoi”. (Ioan 6, 35-39)

Apostolul:

„În zilele acelea, Simon, dacă a văzut că Duhul Sfânt se dă prin punerea mâinilor Apostolilor, le-a adus bani şi le-a zis: Daţi-mi şi mie puterea aceasta, ca pe oricine voi pune mâinile să primească Duhul Sfânt. Dar Petru a zis către el: Banii tăi, cu tine odată, să fie spre pierzare! Căci ai socotit că darul lui Dumnezeu se agoniseşte cu bani. Tu n-ai parte, nici moştenire la chemarea aceasta, pentru că inima ta nu este dreaptă înaintea lui Dumnezeu. Drept aceea, pocăieşte-te de această răutate a ta şi te roagă lui Dumnezeu, doară ţi se va ierta cugetul inimii tale, căci văd că eşti fiere de amărăciune şi prins în legăturile nedreptăţii. Simon a răspuns şi a zis: rugaţi-vă voi la Domnul pentru mine, ca să nu vină asupra mea nimic din cele ce aţi zis. Iar ei, mărturisind şi grăind cuvântul lui Dumnezeu, s-au întors la Ierusalim şi în multe sate ale samarinenilor au propovăduit Evanghelia”. (Fapte 8, 18-25)

Preasfinţite Părinte Episcop, Preacucernice Părinte şi iubiţi fraţi în Hristos,

Călătorim împreună cu lumina duhovnicească a Învierii de la un praznic la alt praznic, de la Învierea Domnului nostru Iisus Hristos spre Pogorârea Duhului Sfânt. Suntem însoţiţi toate aceste săptămâni de cuvântul Domnului din Faptele Apostolilor şi din Evanghelistul Ioan.

Şi, iată că începutul acestei săptămâni stă, în ceea ce priveşte ghidul acesta de bună folosire şi purtare a Învierii — căci aceasta este cartea Faptelor Apostolilor şi Evanghelia după Ioan, sunt ghiduri de bună înţelegere şi purtare în lume a tainei Învierii Domnului nostru Iisus Hristos — începutul acestei săptămâni stă sub semnul marelui Arhidiacon şi prim martir al Bisericii, Ştefan.

Duminica trecută am auzit şi la Apostol citindu-se pericopa cu Apostolii care s-au rugat şi au hirotonit acei şapte diaconi ca să poarte de grijă celeilalte aripi a comunităţii creştine, a evreilor veniţi din diasporă, numiţi elenişti. Căci erau cele două aripi: toţi erau iudei, dar exista aripa iudeilor vorbitori de limbă ebraică şi aramaică, pe de o parte, care a rămas sub conducerea celor 12 Apostoli şi aripa cealaltă, a acestor iudei veniţi din diasporă, care erau vorbitori de limbă greacă, nu aveau o limbă nativă semitică. Iar

această comunitate a fost organizată şi condusă de către cei şapte în frunte cu Arhidiaconul Ştefan.

Ceea ce făceau ei este mai presus decât ceea ce se spune acolo, anume că Apostolii au spus că nu se cuvine să lase ei slujirea cuvântului şi să se ocupe de slujirea mesei comunitare. Pentru că pe aceşti diaconi vedem că imediat după hirotonia lor nu au fost nişte simpli servitori la mese - desigur că organizau caritatea şi mesele acestea comunitare, care nu erau nişte simple banchete ca şi astăzi, erau mese unde veneau toţi creştinii cu ceea ce aveau şi puneau cu toţii împreună şi la acele mese se distribuiau toate ajutoarele cele necesare tuturor creştinilor — mai mult decât atât, aceşti diaconi erau predicatori şi vestitori ai Evangheliei Domnului Iisus Hristos cel Înviat.

Şi-l vedem pe Arhidiaconul Ştefan stând cu îndrăzneală mare şi mărturisind pe Iisus Hristos cel Înviat şi atrăgând asupra lui, ca şi Apostolii care au fost chemaţi de două ori până atunci în sinedriu şi li s-a poruncit să nu mai vorbească despre Iisus Hristos şi au replicat „Cum să nu vorbim despre ceea ce am auzit şi am văzut", iar Ştefan stă şi mărturiseşte în Ierusalim, în faţa unui grup de iudei veniţi din diaspora, spune textul, „sinagoga eleniştilor", deci care veniseră din diaspora şi se stabiliseră la Ierusalim. Deci aceştia care veniseră, lăsaseră casele lor şi tot ce aveau în diasporă şi veniseră şi se stabiliseră la Ierusalim, îşi vânduseră averile ca să stea lângă Templul Domnului; deşi erau evrei născuţi în străinătate erau foarte aprinşi de dragostea templului şi de dragostea tradiţiilor mozaice.

Şi când l-au văzut pe Ştefan vorbind cu îndrăzneală şi spunând că adevăratul templu al lui Dumnezeu nu este templul acela văzut pentru care ei lăsaseră toate şi se mutaseră la Ierusalim, ci este Domnul nostru Iisus Hristos cel răstignit şi înviat şi sunt de asemenea creştinii adevăraţi un templu (pentru că şi acesta este un detaliu care ne scapă din vedere: se spune despre creştini că erau în fiecare zi în templu, dar şi în casele lor, stăruind în frângerea pâinii, rugăciune şi învăţătură — era exact invers la creştini: la creştini templul era în casele lor unde săvârşeau Sfânta Euharistie, unde aduceau jertfa cea adevărată — ei erau templul cel nou — iar dacă se duceau în templul cel mare, pe esplanada aceea, muntele Moria, muntele sacrificiului patriarhului Avraam, se duceau acolo pentru că aceea era pentru ei sinagogă, era locul în care ei predicau şi vorbeau (porticul cel mare al lui Solomon). Ei răsturnaseră ordinea: templul era în casele lor, pentru că templul era Iisus Hristos, iar templul evreilor era doar un spaţiu de predică, de casă de învăţătură pentru ei.

Şi îl vedem deci pe Ştefan predicând cu îndrăzneală vestea despre Iisus Hristos cel înviat — fiind şi cea mai lungă cuvântare din Faptele Apostolilor în care el trece în vedere retrospectiv toată istoria poporului lui Dumnezeu altfel decât o înţelegeau ei, într-un mod triumfalist, cu autosatisfacţie, arătând care este adevăratul iudaism şi că plinirea legii este Iisus Hristos cel Înviat. Şi atunci îi vedem pe acei evrei isterizaţi şi asasinându-l, linşându-l, lapidându-l pe întâiul arhidiacon şi ucenic Ştefan.

Această persecuţie, la care a fost martor şi rabinul Saul din Tars care îi păzea hainele, a avut o consecinţă, anume că această comunitate a creştinilor elenişti, o comunitate

radicală oarecum, care Îl mărturisea pe Iisus Hristos cu toate adevărurile care nu conveneau iudaismului a fost nevoită să se împrăştie şi să se risipească în această primă persecuţie. Dar persecuţia aceasta a fost spre binele Bisericii, căci îi vedem pe cei şase diaconi care au mai rămas risipindu-se din Iudeea în Samaria împlinindu-se astfel programul acela vestit de Mântuitorul apostolilor Săi după Înviere: „Veţi fi Mie martori în Ierusalim, în Iudeea, în Samaria şi până la marginile pământului". Acum se face primul pas din Ierusalim până în Iudeea; îl fac diaconii aceştia care nu erau simpli slujitori la mese, erau predicatori cu tăria Evangheliei. Şi rodirea cea mare o face în Samaria diaconul, nu apostolul, diaconul Filip care converteşte o mulţime de samarineni.

Şi aici trebuie să subliniez că apostolul care s-a citit astăzi ne priveşte şi pe noi, ca şi apostolul de vineri, cel cu Anania şi cu Safira, cel cu dosirea darurilor şi a ofrandelor, căci una spunem — că dăm lui Dumnezeu — şi alta spunem în inima noastră — că mai ţinem şi pentru noi, şi am văzut pedeapsa lui Anania şi a Safirei. Iar acum vedem un personaj care domină în subterane viaţa Bisericii, o domină cu păcatele şi cu ispitele lui şi anume un samarinean, Simon Magicianul.

Acest Simon samarineanul care s-a convertit, s-a botezat, credea că putea să manipuleze puterea numelui lui Iisus primit în botez pentru a-i converti pe oameni prin magie. Şi a văzut că apostolii au putere mai multă şi le-a zis: „Daţi-mi şi mie pe Duhul Sfânt pentru a mai avea o putere să fac magie pentru a-i amăgi şi a-i înşela pe oameni. Vă dau, iată, bani, averi importante ca şi contribuţie, dar daţi-mi-l pe Duhul Sfânt, pe bani". Şi îl vedem pe Apostolul Petru apostrofându-l aşa cum se cuvine: „Duhul Sfânt este al lui Dumnezeu şi nu se dă pe bani. Banii se dau pentru comunitate, pentru întărirea comunităţii, nu se dau ca trafic pentru har şi pentru vinderea Duhului Sfânt". Este un episod care ar trebui să ne aducă aminte nouă tuturor; că aici sunt două personaje care sunt puse în antiteză de Faptele Apostolilor: diaconul Filip şi Petru pe de o parte, iar de cealaltă parte, Simon Magul. Deci creştinul care abia a intrat în creştinism, predică creştinismul prin magie şi pentru bani. Magie, vrăjitorie şi inginerie financiară. Cei care consideră (deşi canoanele Bisericii sunt destul de categorice în această privinţă, chiar dacă ele nu se aplică din diverse motive) că pot să-i înşele pe oameni şi pot să facă magii şi vrăjitorii, să-şi arunce hainele peste oameni, să nu se ţină de rânduiala molitfelnicului şi a liturghierului şi să-i prindă pe oameni cu spectaculosul acesta al magiei şi al vrăjitoriei, dar nu cu cuvântul lui Dumnezeu, cum convertea Filip şi Ştefan şi Petru; Asta este cea mai mare putere a lui Hristos cel Înviat, cea care vine din predica cuvântului şi din Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie şi Euharistie, nu din magie şi nu din trafic şi din cumpărare a Duhului Sfânt. Duhul Sfânt vine din Iisus Hristos cel Înviat şi din jertfa Lui pe care o primesc creştinii cu toţii în botez şi de pe Sfintele Altare, cu condiţia, evident, să stea şi să vină la biserică fără să stea ca simpli spectatori, nici ca traficanţi de har, ci să asculte de cuvântul Mântuitorului care spunea: „Daca vreţi să aveţi viaţă în Mine mâncaţi Trupul şi Sângele Meu, iar oricine mănâncă Trupul şi Sângele Meu va avea viaţă în el şi îl voi învia şi Eu în ziua cea de apoi". Iată cum se leagă lucrurile: se leagă cuvântul lui Dumnezeu de Euharistie, de Înviere şi cum se leagă pierderea

mântuirii de bani, de magie, de uitare de Dumnezeu şi de personalitatea aceasta dubioasă care îşi aruncă într-un fel o umbră neagră asupra istoriei şi vieţii Bisericii din toate timpurile.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere să fim împreună cu Arhidiaconul Ştefan, cu diaconul Filip şi cu Apostolul Petru şi cu toţi Apostolii în jurul mesei celei sfinte a Euharistiei pentru a primi de acolo puterea Duhului Sfânt şi a Învierii, iar nu din ban şi din mamona care ne va duce în fundul iadului. Să avem, aşa cum spune Sfântul Apostol Pavel, mai bună înviere, atunci când va rândui Dumnezeu. Amin.

Vineri în săptămâna a 3-a după Paşte

13 mai 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„Zis-a Domnul către iudeii care crezuseră în El: Eu sunt pâinea vieţii. Părinţii voştri au mâncat mană în pustie, dar au murit. Pâinea care se pogoară din cer este aceea din care, dacă mănâncă cineva, nu mai moare. Eu sunt pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer. Cine mănâncă din pâinea aceasta va fi viu în veci. Iar pâinea, pe care Eu o voi da, este trupul Meu, pe care Eu îl voi da pentru viaţa lumii. Deci se certau între ei iudeii şi ziceau: cum poate Acesta să ne dea trupul Său ca să-l mâncăm? Dar Iisus le-a zis: adevărat, adevărat vă spun vouă, de nu veţi mânca trupul Fiului Omului şi de nu veţi bea sângele Lui, nu veţi avea viaţă în voi înşivă. Cel care mănâncă trupul Meu şi bea sângele Meu are viaţă veşnică şi Eu îl voi învia, în ziua cea de apoi”. (Ioan 6, 48-54)

Preasfinţite Părinte Episcop, Preacucernice Părinte şi iubiţi fraţi în Hristos,

În această săptămână suntem însoţiţi de cuvântul cel tare şi puternic al Domnului din Evanghelia după Ioan, capitolul 6, cu această adâncă, minunată, dar şi împovărătoare pentru noi toţi cuvântare despre pâinea cea vie care s-a pogorât din cer, pâine care se coboară din cer pe sfintele altare la fiecare sfântă liturghie pentru noi şi a noastră „indiferenţă”, nu, ca să mă exprim mai exact.

Mântuitorul spune foarte clar: „Eu sunt Pâinea cea vie care s-a coborât din cer. Cine mănâncă Trupul Meu şi bea Sângele Meu are în el viaţă şi Eu îl voi învia pe el în ziua cea de apoi”. Să ne gândim, fraţilor, la cuvântul evangheliei care nu este scris sau spus pentru îngeri, ci este scris pentru noi. Şi să ne gândim de fiecare dată când venim la Liturghie că, dacă suntem botezaţi, suntem condamnaţi la împărtăşire şi la Hristos. Suntem obligaţi şi chiar mai mult, aşa cum am spus, suntem condamnaţi de botez să-L respirăm pe Domnul nostru Iisus Hristos şi să ne hrănim cu El; şi să ne gândim că liturghia aceasta nu-i făcută să fie un teatru oricât de estetic sau de slăvit sau de frumos ar fi el. Scopul liturghiei este, aşa cum spune Sfântul Nicolae Cabasila este sfinţirea darurilor şi sfinţirea credincioşilor prin sfintele daruri; şi că potirele ultime, adevărate în care vrea Domnul nostru Iisus Hristos să se odihnească şi să-Şi facă lucrarea nu sunt potirele de argint sau de aur de pe Sfânta Masă, ci suntem noi înşine, sunt sufletele, inimile şi trupurile noastre. Aici vrea să-şi facă Domnul nostru Iisus Hristos lucrarea Lui atrăgându-ne prin Trupul şi Sângele Său care se pogoară din cer, la cer.

Să ne gândim la ipocrizia noastră pentru că nu uităm să mâncăm zilnic, nu uităm să respirăm, nu uităm să ne trezim din pat, să ne îmbrăcăm; nu uităm să facem lucrurile acestea când este vorba despre trup, dar când este vorba despre suflet... De ce sufletul nu este îmbrăcat, de ce sufletul nu respiră, de ce sufletul nu este hrănit cu Trupul şi Sângele Domnului nostru Iisus Hristos, cu Hrana care vine din cer, nu cu hrana care

vine din pământ şi care ne trage înapoi în pământ? Hrana din cer care vine şi se pogoară la fiecare Sfântă şi Dumnezeiască Liturghie pe sfintele altare este făcută nu pentru sfintele altare şi nu este făcută pentru clerici, căci aceasta este mare erezie (cum spunea Sfântul Simeon Noul Teolog în Bizanţul secolului al XI-lea, că cea mai mare erezie cu putinţă este să spunem că este imposibil ca în vremurile noastre să se ridice oameni la înălţimea sfinţilor părinţi şi ai apostolilor din veacul I şi din primele secole). Şi Sfântul Simeon are o catehеză în care spune că cea mai mare erezie din Biserică este imposibilitatea. Pentru că în Biserică, duhovniceşte vorbind, nimic nu este imposibil pentru că Biserica este Hristos, este imposibilul realizat, este cerul pe pământ, ca pământul să se transforme în cer. Biserica este locul imposibilului, aşa cum spunea un teolog contemporan cu noi.

Deci să ştim că pentru aceasta suntem în biserică, nu la spectacol, nu ca să auzim ceva care îi priveşte pe alţii. Şi aş adăuga în completarea Sfântului Simeon Noul Teolog că mai există o erezie, poate cea mai mare erezie a ortodocşilor de astăzi: aceea de a-şi trăi religiozitatea şi credinţa prin delegaţie, adică prin alţii. Ia tu, părinte, sau episcope, sau tu, monahe, roagă-te tu pentru mine, mănâncă-l tu pe Hristos pentru mine, că eu, din diverse motive, nu am timp pentru Hristos. Dar, gândiţi-vă, nu poţi să pasezi nimănui respiraţia; nu poţi să spui „respiră în locul meu" nimănui. Suntem condamnaţi să respirăm şi să ne hrănim. Ei, depinde cu ce ne hrănim. Dacă ne hrănim cu hrana din pământ ne întoarcem în pământ, dacă ne hrănim cu hrana din cer suntem deja în cer. Este la fel ca şi cu Evanghelia. Evanghelia este bucurie şi binecuvântare pentru cei care o primesc, dar şi judecată pentru cei care nu o primesc sau se strecoară prin tot felul de silogisme sau interpretări aşa încât să îşi îndreptăţească atitudinea aceasta de a-i lăsa pe alţii mai vrednici să respire şi să mănânce în locul lor. Nu de alta, dar de aceea ei nu rodesc pentru Biserica noastră. Pentru că oamenii nu vin la liturghie cu conştiinţa faptului că trebuie să se alimenteze, trebuie să se hrănească cu hrana cea cerească, cu pâinea vieţii şi de aceea comunităţile şi parohiile noastre ortodoxe de astăzi nu arată ca o comunitate a celor înviaţi şi învierea lui Iisus nu face minuni aşa cum am văzut că ne arată cartea Faptelor Apostolilor, că Iisus Hristos cel Înviat a făcut minuni. Şi ar trebui poate să îi socotim nefericiţi astăzi pe confraţii noştri care nu vin să asculte cuvântul Domnului la Sfânta Liturghie.

Ce cuvânt mai frumos am întâlnit ca acesta că Iisus Hristos este Pâinea care s-a coborât din cer, sau cuvântul din Faptele Apostolilor despre transformarea aceasta absolut extraordinară şi imposibilă socotită, a unui mare persecutor, a învăţatului rabin Saul din Tars care devine apostolul păgânilor, apostolul neamurilor, vasul cel ales care va pătimi pentru Iisus Hristos şi pentru Evanghelia Sa. Ce minune mai mare, ce pericopă plină de învăţăminte pentru noi toţi! Mare este puterea Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, a luminii Sale care se arată persecutorului şi îl transformă din persecutor în apostol. Reluaţi această pericopă în ziua de astăzi şi ori de câte ori aveţi ocazia, nu de alta, ci pentru că această întoarcere la Hristos a Sfântului Apostol Pavel se vesteşte de trei ori în Faptele Apostolilor. Acum, pentru prima dată, când nu o vesteşte el, iar apoi

o mărturiseşte el de două ori în două discursuri pe care le ţine, unul înaintea guvernatorului păgân, iar apoi evreilor cărora le povesteşte această minune care s-a petrecut cu el cu puterea celui înviat.

Aceasta este puterea învierii Domnului nostru Iisus Hristos, puterea care îi face pe ucenici din pescari apostoli, din persecutori vestitori ai Evangheliei din Iudeea în Samaria şi până la marginea pământului. De aceea cartea Faptelor Sfinţilor Apostoli ni-l prezintă deja, vedeţi, pe Saul din Tars care păzea hainele celor care îl omorau cu pietre pe Arhidiaconul Ştefan, iertăciunea Arhidiaconului Ştefan care Îl vedea pe Domnul nostru Iisus Hristos stând de-a dreapta slavei lui Dumnezeu şi iată că s-a petrecut acea minune cu acest tânăr rabin foarte învârtoşat şi foarte zelos pentru credinţă care a devenit zelos pentru Domnul nostru Iisus Hristos.

Citiţi pericopa să vedeţi cum i se deschid ochii şi vede apoi prin rugăciunile dreptului Anania care îşi pune mâinile peste Saul, se coboară Duhul Sfânt, şi devine Pavel, marele apostol al neamurilor. Din ultimul apostol va deveni cel mai important, cel mai râvnitor dintre apostoli. Acestea sunt lecţiile, acestea sunt cuvintele pe care Mântuitorul le adresează tuturor creştinilor, dar mai cu seamă teologilor. Să ne gândim la ele ca să purtăm cu mai multă vrednicie taina Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, astăzi, mâine, de acum şi până în veac.

Predică la Duminica a 4-a după Paşte (a slăbănogului)

15 mai 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

“În vremea aceea, fiind sărbătoare, s-a suit Iisus în Ierusalim. Iar în Ierusalim, lângă Poarta Oilor, era o scăldătoare care se numea pe evreieşte Vitezda şi care avea cinci portice. În aceste portice zăceau mulţime multă de bolnavi: orbi, şchiopi, uscaţi, aşteptând mişcarea apei, căci un înger al Domnului se pogora din când în când în scăldătoare şi tulbura apa; şi cel care intra întâi după tulburarea apei se făcea sănătos, ori de ce boală era cuprins. Era atunci acolo un om care era bolnav de 38 de ani. Pe acesta, văzându-l zăcând şi ştiind că este aşa de multă vreme, Iisus l-a întrebat: voieşti să te faci sănătos? Răspuns-a Lui bolnavul: Doamne, nu am pe nimeni ca să mă bage în scăldătoare când se tulbură apa, aşa că până merg eu, altul se coboară înaintea mea. Iisus a zis către el: scoală-te, ia-ţi patul tău şi umblă! Şi în clipa aceea s-a făcut omul sănătos şi-a luat patul său şi umbla. Dar ziua aceea era sâmbătă. Deci ziceau iudeii către cel vindecat: este zi de sâmbătă şi nu îţi este îngăduit să iei patul. El însă a răspuns: Cel care m-a făcut sănătos, Acela mi-a zis: ia-ţi patul tău şi umblă. Iar ei au întrebat: cine este omul care ţi-a zis: ia-ţi patul tău şi umblă? Dar cel vindecat nu ştia cine este, căci Iisus se dăduse la o parte din mulţimea care era în acel loc. Dar după aceea Iisus l-a găsit în templu şi i-a zis: iată că te-ai făcut sănătos; de acum să nu mai păcătuieşti, ca să nu ţi se întâmple şi mai rău. Atunci omul s-a dus şi a spus iudeilor că Iisus este cel care l-a făcut pe el sănătos”. (Ioan 5, 1-15)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Iată timpul a trecut repede şi săptămâna viitoare, miercuri, vom prăznui cu toţii înjumătăţirea praznicului. A trecut timpul parcă pe nesimţite de la marele praznic al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, de la noaptea cea purtătoare de lumină şi sfântă în care ne-am adunat cu toţii în faţa bisericilor şi sfintelor altare să cântăm împreună, aşa cum cântăm în toate aceste 40 de zile, „Hristos a înviat din morţi cu moartea pe moarte călcând şi celor din morminte viaţă dăruindu-le”.

Avem aceste zile minunate, aceste zile binecuvântate rânduite de Biserica noastră să ne adâncim în cele patruzeci, de fapt cincizeci de zile, aşa cum se spunea şi ştiau asta creştinii de prin veacul al doilea; un scriitor bisericesc spunea despre creştini că prăznuiau învierea lui Iisus Hristos — iar lucrul acesta nu ar trebuie să îl uităm, deşi o facem, din păcate, ca fiinţe slabe şi firave, ce suntem — nu cinci minute, cum fac majoritatea celor care se numesc astăzi creştini, căci se duc la biserică în noaptea Învierii şi iau o lumină cu care se întorc acasă şi cinci minute le durează bucuria; deci nu durează taina şi bucuria Învierii nici cinci minute, nici o zi, nici trei, nici măcar o săptămână luminată, ci iată, avem cincizeci de zile puse de Biserică pentru a ne adânci şi a reînvăţa

în fiecare an ce înseamnă să purtăm taina învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Şi nici măcar cincizeci de zile, căci pentru cine ştie rosturile şi sensurile cifrelor care sunt simbolice şi au o însemnătate în Scriptură ştie că cifra 50 este făcută din 7 x 7 + 1 şi este un număr al plinătăţii, este un număr al desăvârşirii, al veşniciei Împărăţiei lui Dumnezeu. Aceste 50 de zile în care noi, creştinii, suntem chemaţi să purtăm această bucurie şi taină a Învierii, sunt de fapt un semn al veşniciei. Căci o viaţă întreagă şi o veşnicie întreagă suntem condamnaţi la Înviere. Oricât de provocator şi de şocant poate să fie lucrul acesta. Nu avem de ales, nu avem de întors. Şi pentru cei care credem şi pentru cei care nu credem, Învierea Domnului nostru Iisus Hristos s-a făcut şi se va face. S-a făcut în Domnul nostru Iisus Hristos şi se va face cu toată umanitatea şi cu cea care Îl primeşte şi cu cea care Îl respinge pe Domnul nostru Iisus Hristos. Pentru că aşa ne spune parabola de astăzi.

După ce am avut în duminicile care au trecut, duminica întâia şi a doua după Paşti, în care ne-am apropiat de Învierea Domnului nostru Iisus Hristos din perspectiva martorilor ei, din perspectiva Apostolului Toma şi apoi din perspectiva femeilor mironosiţe şi am văzut câte lecţii importante de învăţătură creştinească şi teologică ne dau aceste întâlniri ale Mântuitorului cu primii martori ai învierii care sunt apostolii şi apoi femeile mironosiţe (şi ar trebui apoi să fim şi noi cu toţii! Căci noi, toţi creştinii, dacă ar fi să fim demni de acest lucru, ar trebui să fim martori ai Învierii).

Şi iată că acum, apropiindu-ne de înjumătăţirea praznicului, ne aşteaptă în această duminică, Biserica, prin cuvântul din Evanghelia după Ioan, cu această minune pe care Mântuitorul o face în decursul vieţii Sale pământeşti, dar care minune (de fapt Evanghelistul Ioan nu foloseşte niciodată termenul acesta, „minune”, el le numeşte semne, căci Mântuitorul nu face minuni, El face semne minunate, pentru că prin tot ceea ce face El mai presus de fire, El ne vorbeşte. Şi semnele sunt un limbaj; Mântuitorul vrea să ne comunice dincolo de ceea ce face El în mod efectiv, adică dincolo de vindecări, de exorcisme, de scoateri de demoni, dincolo de înmulţirile de pâini, de învieri şi de toate celelalte lucruri minunate pe care le face El, ne vorbeşte de fapt despre El, despre ce vine El să facă şi despre ce a făcut El pentru noi. După care vine partea a doua, motiv pentru care există şi predica din Biserică — ca să ne aducem aminte nu numai despre ce face Domnul Iisus Hristos pentru noi, dar mai cu seamă ce trebuie să facem noi pentru El, cum trebuie să răspundem la chemarea şi la darurile minunate şi la marele dar al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

De ce spuneam că suntem condamnaţi la Înviere? Pentru că, aşa cum arată pilda de astăzi, Mântuitorul vine într-o sărbătoare, iar sărbătorile la evrei se întindeau adeseori pe mai multe zile, şi iată s-a întâmplat ca una din aceste zile să fie şi zi de sabat. Şi Îl vedem pe Mântuitorul ducându-Se la o scăldătoare ale cărei urme arheologice s-au descoperit acum vreo 20 de ani, arătând. spre marea mustrare a savanţilor din veacul al XIX-lea care au spus că Evanghelia după Ioan este teologică, abstractă şi gnostică, de fapt este una dintre cele mai complete evanghelii şi cuprinde cele mai precise indicaţii topografice din Ierusalim, care iată că se descoperă acum arheologic. Lumea credea că

povestea aceasta cu scăldătoarea, piscina cu cinci portice este doar un simbol. Într-adevăr putem spune că este şi un simbol; de ce scăldătoare? De ce cinci portice, pridvoare, nu? Numărul cinci ne aduce aminte de cele cinci cărţi ale Legii lui Moise. Ele sunt porticele care circumscriu această scăldătoare. Era scăldătoarea oilor în care animalele erau spălate şi duse la sacrificiu. Este şi un adevăr simbolic, adânc aici, în cifra aceasta care trimite la cele cinci cărţi ale Legii lui Moise care nu aveau puterea să îi facă sănătoşi pe oamenii bolnavi. Numai, spune textul, dacă venea un înger din cer, tulbura apele Legii lui Moise şi ale iudaismului şi acela prin tulburare făcea sănătate.

Şi iată că Mântuitorul face această vindecare minunată, dar o face într-un mod surprinzător. De obicei El nu procedează aşa. Căci Îl vedem pe Mântuitorul venind şi văzându-l pe ologul acela, pe paraliticul acela de 38 de ani bolnavi şi vine El şi îi oferă vindecarea. De obicei El era rugat sau de cel bolnav, sau de prietenii sau rudele lui să fie ajutat. De această dată Mântuitorul îl întreabă un singur lucru: „Vrei să fii sănătos?" Nu aşteaptă răspunsul, primeşte un răspuns mai degrabă sceptic: „Iată sunt bolnav de atâţia ani şi nu am pe cineva să mă ajute...", nu primeşte un răspuns de credinţă, primeşte o justificare, o explicare: „iată, aşa mi s-a întâmplat mie, că sunt de 38 de ani aici şi tot timpul mi-o ia cineva înainte şi intră în apă înaintea mea". Şi Mântuitorul vine dintr-odată şi îl scoală, îi porunceşte: „Scoală-te, ia-ţi patul tău şi umblă". Este o minune mai deosebită decât toate celelalte. Este o faptă pe care Mântuitorul o face fără să I se ceară.

Acelaşi lucru trebuie să îl spunem şi noi despre Învierea Domnului nostru Iisus Hristos: că El învie şi nu ne întreabă dacă vrem noi ca El să învie sau nu. El ne va învia la judecata cea de apoi şi pe cei care credem şi pe cei care nu credem, fără să ne întrebe. De aceea, spuneam, suntem condamnaţi la înviere. Nu avem cale de întors. Putem desigur să ne retragem, putem să ocolim, putem să trecem pe lângă ea, acum, atât cât putem, dar de ea nu scăpăm. Învierea e un destin într-un fel pentru orice om. Care e învierea, se cuvine să întrebăm acum. Şi de aici începe o altă poveste care ne priveşte pe noi, pe care ne-o spune de fapt Evanghelistul Ioan în permanenţă, „că vor auzi morţii glasul Fiului Omului şi vor învia şi unii se vor duce la învierea vieţii, iar alţii la învierea osândei", depinde de noi, de felul în care ne raportăm la înviere. Cum o primim, dacă o înţelegem sau nu o înţelegem, depinde şi ce fel de înviere vom avea şi noi. La lucrul acesta ar trebui să ne gândim noi cu toţii. Că noi când prăznuim ne gândim numai la învierea Domnului nostru Iisus Hristos şi bine facem, căci cine ştie taina învierii ştie scopul pentru care Dumnezeu a creat şi a făcut toate, lumea, cosmosul, toate făpturile şi în primul rând pe om. Deci cine ştie taina învierii ştie scopul ultim al tuturor lucrurilor, deci nu e un lucru puţin. Dar nu este suficient să ştim, important este să înţelegem, important este să primim, să trăim şi să purtăm în lume această mare taină.

Şi Biserica a rânduit astăzi prezentarea tainei învierii printr-o sculare. De ce sculare?

Vedeţi, noi suntem un popor care spunem „înviere", pe când toate celelalte popoare folosesc sensul cuvântului „înviere" dintr-o altă rădăcină, aşa cum face Scriptura. Nu spun „înviere" pornind de la „viaţă", pentru că în Scriptură nu se spune aşa şi majorita-

tea popoarelor s-au luat după Scriptură unde se foloseşte termenul „sculare”, „ridicare”, „anastasis” în limba greacă. Mântuitorul era jos, zăcea jos la orizontală şi El este înviat şi se scoală în puterea Tatălui şi a Duhului Sfânt şi iese din mormânt şi devine Domnul tuturor lucrurilor. Iisus devine prin înviere Domnul iadului, căci învierea începe de acolo; şi aceea începe de pe Cruce din momentul în care Iisus Hristos Îşi dă duhul Său în mâinile Tatălui, I se rupe inima şi în momentul acela îşi dă duhul în mâinile Tatălui: „Tată, în mâinile Tale Îmi dau duhul Meu de Fiu” şi atunci Tatăl Îi spune duhovniceşte „Fiule, Îţi primesc duhul Tău, dar sufletul Tău îndumnezeit mai are o misiune, mai are un lucru de făcut”. Şi sufletul Domnului nostru Iisus Hristos, cel plin de puterea Lui de Fiu veşnic al Tatălui se coboară ca un fulger şi zdrobeşte porţile iadului. Deci învierea începe de fapt din străfundurile pământului, din iad. Mântuitorul aduce mai întâi vestea cea bună a învierii nu oamenilor, ci celor adormiţi, celor morţi şi devine mai întâi stăpânul morţii şi stăpânul iadului, după care stă trei zile în mormânt ca să se dovedească faptul că a murit cu adevărat, căci dacă nu a murit cu adevărat înseamnă că învierea e o reanimare, o resuscitare şi nu o taină a trecerii trupului într-o stare dumnezeiască, stă 40 de zile cu apostolii, iar apoi, ca om, urcă la cer străbătând cele nouă cete îngereşti şi urcându-se şi şezând în a cincizecia zi de-a dreapta slavei Tatălui. Atunci se termină Învierea Domnului nostru Iisus Hristos. Pentru că prin Înviere atunci El devine ca om stăpân al cerului, după ce înainte devenise stăpânul iadului şi devine apoi ca om prin înălţare stăpân al cerului şezând de-a dreapta tronului slavei Tatălui în sânul Sfintei Treimi.

Un singur lucru a mai rămas nestăpânit de Mântuitorul prin Învierea Sa. Iadul l-a zdrobit şi l-a stăpânit şi i-a scos pe toţi cei care vroiau să iasă de acolo (nu înseamnă că pe cei care nu au dorit să iasă Dumnezeu i-a obligat sau i-a scos cu forţa), dar pe toţi cei care au sperat şi l-au dorit pe Dumnezeu, Hristos cel înviat îi scoate de acolo dacă exista intenţia şi voinţa omului de a se întâlni cu Dumnezeu şi de a nu-L respinge. Deci Dumnezeu ca om prin înviere devine stăpânul iadului, va deveni prin înălţare stăpânul cerului, mai presus decât heruvimii şi decât serafimii. Un singur lucru nu poate să stăpânească Mântuitorul singur ci o face împreună cu noi: pământul, adică lumea noastră. Acesta este lucrul asupra căruia nu se poate face domn şi stăpân şi împărat decât cu ajutorul nostru, cu colaborarea noastră. Iisus a înviat ca om şi învierea are în ea sămânţa biruinţei universale, a tuturor lucrurilor, dar această biruinţă nu se poate stăpâni pe pământ fără noi, fără învierea noastră, fără conlucrarea şi participarea noastră la învierea Domnului nostru Iisus Hristos. Prin Biserică, care, aşa cum unic spune Părintele Dumitru Stăniloae, este laboratorul învierii, prin Biserică Învierea trebuie să se răspândească, puterea ei, mărturia ei, lumina ei, prin noi la toată creaţia, aşa spune, la toată făptura. Aceasta înseamnă că învierea nu este numai un dar pentru care noi, creştinii, trebuie să venim şi spunem ca milogii „Dă-ne, Doamne, înviere”. Iisus ne-a dat-o fără să ne întrebe în momentul în care noi, prin iudei, ceream altceva, ceream împărăţie asupra lumii, căci aceasta cereau evreii. Iisus ne-a dat moartea şi învierea Lui. În momentul în care Iisus ne dă moartea şi învierea Lui ne face colaboratori la realizarea Îm-

părăţiei Lui. Acesta este lucrul care ne aşteaptă pe noi, cei condamnaţi la înviere. Suntem condamnaţi la conlucrare, la răspândirea luminii învierii lui Iisus Hristos, nu numai prin fiinţele noastre, prin lucrările noastre, prin depăşirea sau transformarea vieţii noastre dintr-o viaţă egoistă centrată pe păcat şi pe eul personal într-o viaţă dumnezeiască asemenea vieţii Persoanelor Sfintei Treimi, asemenea Tatălui, Fiului şi Duhului Sfânt care nici unul nu trăieşte pentru sine. Tatăl trăieşte prin Fiul şi prin Duhul Sfânt, Fiul trăieşte pentru Tatăl şi pentru Duhul, iar Duhul pentru Fiul şi pentru Tatăl. Nu întâmplător avem la capătul celor 50 de zile sărbătoarea Sfintei Treimi care ne arată modul de viaţă dumnezeiesc pe care ni l-a adus învierea Domnului nostru Iisus Hristos şi pe care trebuie să îl practicăm noi aici, în lume, aşa cu neputinţele, slăbiciunile şi slăbănogelile noastre. Aceasta vrea să facă Mântuitorul cu noi, vrea să ne facă părtaşi şi colaboratori ai învierii Lui.

Dacă desfăşurăm textul evangheliei mai departe vedem că el arată tocmai surpriza aceea, surpriza slăbănogului când a fost întrebat cine l-a vindecat şi el nici măcar nu ştia cine este Acela. Deci Iisus i-a spus „Scoală-te, ia-ţi patul tău şi umblă”, el de bucurie a început să ţopăie probabil pe acolo, în jurul celor cinci portice, (gândiţi-vă, 38 de ani să stai ţintuit de pat); dar L-a uitat pe cel care l-a ridicat. Vedem că Iisus se retrage, pleacă şi îi lasă lui spaţiul. Bucuria lui îi sminteşte şi îi scandalizează pe iudei, are dialogul acela în care iudeii îl întreabă cine l-a vindecat şi el nu ştie ce să răspundă. Să ne ferească Dumnezeu şi în viaţa de acum, şi în cea viitoare să nu ştim cine ne-a înviat, ca acel olog, ca acel slăbănog. După aceea vine Iisus, El vine şi îl caută a doua oară şi îi spune „de acum să nu mai greşeşti ca să nu ţi se întâmple ceva mai rău”. Deci tot Dumnezeu vine în întâmpinarea omului cu darul Lui şi cu explicarea Sa. Deci noi, creştinii, nu avem doar darul învierii, ci avem şi explicarea darului învierii în Sfintele Evanghelii, în cartea Faptelor Apostolilor şi în tâlcuirile Bisericii; nu putem să spunem că nu ştim ce este învierea şi ce răspundere copleşitoare se aşează pe umerii noştri.

Şi care este cea mai mare răspundere? Este aceea că din slăbănogi, care am făcut păcatul, Iisus ne scoală în picioare şi ne ridică în poziţie verticală. Căci aceasta înseamnă înviere: proba verticalităţii. Să stai în picioare. De aceea canoanele Bisericii opresc prin canonul 20 al sinodului I ecumenic, cel care ne-a adus şi Crezul, şi spun: creştinul sub nici o formă nu îngenunchează în toată perioada, din noaptea Învierii şi până la vecernia din miezul zilei, de la Pogorârea Duhului Sfânt, căci atunci se spune pentru prima dată provocarea: „Iară şi iară, plecând genunchii noştri, Domnului să ne rugăm” pentru pogorârea Duhului Sfânt. Dar până atunci trebuie să stăm în picioare ca să ne aducem aminte ce a făcut Mântuitorul pentru noi. Că din slăbănogi, paralitici, legaţi de pământ, ne-a ridicat în picioare ca să stăm asemenea unor îngeri. Asemenea unor îngeri! Poate e prea mult! Asemenea unor soldaţi, poate e mai bine zis, asemenea unor militari. Căci aceasta este Liturghia, căci nu degeaba spunem: „Binecuvântată este Împărăţia Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh” şi la sfârşit spunem la fel, că am văzut lumina Sfintei Treimi. Înseamnă că la Liturghie suntem prezenţi aici ca să Îl primim pe Iisus ca Împărat şi Stăpân al sufletelor şi trupurilor şi inimilor noastre; Înseamnă că din momentul în care

intrăm aici şi mai bine spus încă de la botez nu mai suntem ai noştri, nu ne mai aparţinem nouă, suntem soldaţi înrolaţi în armata Împărăţiei lui Dumnezeu cu Iisus Hristos cel Înviat.

Deci viaţa noastră trebuie să devină o campanie militară, aş putea să spun fără să exagerez, şi mai ales pentru ortodocşi trebui spus lucrul acesta. Pentru că ortodocşii sunt nişte fiinţe extrem de ciudate; sunt nişte fiinţe care se bucură de Dumnezeu şi de înviere la modul contemplativ. Pentru ei Liturghia e un spectacol, e un teatru liturgic muzical, artistic, frumos, e un program vizual putem spune, mai degrabă. Şi scopul principal adeseori pare a fi înduioşarea noastră, să lăcrimăm, să ne ardă inima, să simţim un fior de acela sfânt care se sfârşeşte imediat cu ieşirea din biserică când ne întoarcem la vieţile noastre, la picnicul, la grătarele noastre pe care fraţii noştri ortodocşi le fac şi acum cu mare dragoste. Căci acesta a devenit marele sacrament al românilor. Ne cunoaşte toată lumea! Că românii, în loc să meargă la biserică, duminica merg la grătar şi la picnic şi nu în biserică. Să ne gândim deci că dacă am fost sculaţi în picioare de Mântuitorul, aşa cum spune „Scoală-te, ia-ţi patul tău şi umblă!". Noi ortodocşii nu umblăm, nu mergem în lume să purtăm cu adevărat lumina învierii Domnului nostru Iisus Hristos. De aceea arată aşa de „frumos" şi de „duhovniceşte" lumea care ne înconjoară, pentru că noi creştinii ortodocşi, de obicei ţinem toate lucrurile acestea în inima noastră, le ascundem şi ne ascundem credinţa în Înviere. Nu ne place să o mărturisim, nu ne place să ieşim nici în şcoli, nici în spitale, nici, mai ştiu eu, în alte locuri pe unde merg fraţii noştri din alte străni. Să nu uităm acest lucru! Nu facem acest lucru. Le ţinem pe toate încuiate în egoismul nostru, în delectarea noastră, în desfătarea noastră privată. Lumina învierii nu este expusă în lume şi nici în societate.

Dar, să ştiţi, pentru aceasta vom da socoteală. Pentru că orice dar primit de la Dumnezeu este o răspundere, este o misiune; de aceea, încă o dată spun, dacă luăm Evanghelia după Ioan care prezintă scularea slăbănogului *pe gratis*, pe nimic, fără s-o cerem, şi nu luăm şi cealaltă carte pe care ne-o pune Biserica în aceste 50 de zile, o carte despre care sunt aproape sigur că şi profesioniştii credinţei, adică şi preoţii şi episcopii şi nici teologii nu o frecventează, deşi este cartea care ne dăruieşte cheia trăirii Învierii. Cartea se numeşte Faptele Apostolilor. Cine nu ştie şi nu este pătruns de cartea Faptelor Apostolilor, nu ştie ce înseamnă să trăieşti, să porţi Învierea Domnului nostru Iisus Hristos în lume. Cine vrea să ştie cum se duce Învierea Domnului Iisus Hristos în lume trebuie să citească Cartea Faptelor Apostolilor care ne este pusă înainte de Biserică în aceste 50 de zile. În cartea Faptelor Apostolilor sunt instrucţiunile de folosinţă ale darului Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Am fost ridicaţi în picioare, dar nu ca să stăm şi doar să ne înduioşăm pe noi înşine de învierea Domnului Nostru Iisus Hristos; am fost ridicaţi în picioare asemenea apostolilor, asemenea mironosiţelor, ca să purtăm Învierea Domnului nostru Iisus Hristos prin apostolie, prin misiune, prin mărturie făcută în mijlocul semenilor noştri. Aceasta este povestea învierii toată, spusă până la capăt, nu ciuntită, nu luată pe fragmente sau pe anumite porţiuni. Venirea la biserică înseamnă pentru creştini doar un moment al vieţii. Ca şi pentru o inimă: venirea la bi-

serică înseamnă sistola inimii, adică momentul în care sângele se trage în inimă ca să se alimenteze cu puterea Învierii care vine din cer; după care, se spune „Cu pace să ieşim”, vine diastola, adică sângele nostru duhovnicesc, reîmprospătat de puterea Sângelui lui Hristos primit prin împărtăşire, trebuie să ne facă fiinţe noi, trebuie să ne ridice, trebuie să ne ajute să putem umbla, să putem fi apostoli ai Învierii Lui în lume. Aşa cum o inimă dacă stă numai în sistolă plesneşte, sângele trebuie aruncat în tot corpul nostru, la fel trebuie să facă şi creştinii şi să alimenteze sângele şi trupul corpului social în care ne aflăm cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos.

Aceasta este pe scurt toată povestea Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. E frumoasă, dar e şi solicitantă, este o povară, este o condamnare, dacă doriţi, fără nici o exagerare. Învierea Domnului nostru Iisus Hristos este un cărbune aprins pe care îl ţinem în mâinile noastre şi ne perpeleşte inimile şi mâinile. Ne jucăm cu învierea aşa cum ne jucăm cu focul. De noi depinde dacă focul Învierii Domnului Iisus Hristos va fi la judecata de apoi lumină, căldură viaţă, sau întuneric, iad, gheenă şi părăsire de Dumnezeu. Ne jucăm soarta aici, în aceste zile, în aceste duminici, în felul în care vom şti să înţelegem dar şi să purtăm şi să activăm în puterea Domnului nostru Iisus Hristos.

Să cerem Bunului Dumnezeu putere să ne ridicăm din slăbănogirea şi paralizia noastră de toate felurile, şi trupească şi duhovnicească, ca, în puterea Domnului nostru Iisus Hristos, Biserica noastră să devină cu adevărat demnă de ceea ce trebuie să fie, adică de a fi camera Împărăţiei Celui Înviat, în veci. Amin.

Miercuri în săptămâna a 4-a după Paşte

18 mai 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„La înjumătăţirea Praznicului s-a suit Iisus în templu şi a început să înveţe. Dar iudeii se mirau şi se întrebau: cum ştie Acesta carte, fără să fi învăţat? Atunci Iisus le-a răspuns şi a zis: învăţătura Mea nu este a Mea, ci a Celui care M-a trimis pe Mine. De va vrea cineva să facă voia Lui, va cunoaşte despre învăţătura aceasta dacă este de la Dumnezeu, sau dacă Eu o grăiesc de la Mine. Cel ce grăieşte de la sine îşi caută slava sa; iar cel ce caută slava celui care l-a trimis pe el, acela este adevărat şi în el nu este nedreptate. Oare nu Moise v-a dat vouă legea? Şi nimeni dintre voi nu ţine legea. De ce căutaţi să Mă ucideţi? Răspuns-a mulţimea şi a zis: diavol ai; cine caută să Te ucidă? Răspuns-a Iisus şi a zis către ei: un lucru am făcut şi toţi vă miraţi de el. Moise v-a dat vouă tăierea împrejur (nu fiindcă este de la Moise, ci de la părinţi), şi în zi de sâmbătă tăiaţi împrejur pe om. Dacă omul primeşte tăierea împrejur în zi de sâmbătă, ca să nu se strice legea lui Moise, pe Mine de ce vă mâniaţi pentru că am făcut sănătos un om întreg în zi de sâmbătă? Nu judecaţi după înfăţişare, ci să judecaţi după dreapta judecată. Dar unii din Ierusalim ziceau: nu este, oare, Acesta pe care vor să-L omoare? Şi iată că vorbeşte pe faţă şi ei nu-I zic nimic! Nu cumva căpeteniile au cunoscut că în adevăr Acesta este Hristos? Dar pe Acesta îl ştim de unde este; când însă va veni Hristos, nimeni nu va şti de unde este. Atunci Iisus, care învăţa în templu, a ridicat glasul şi a zis: Mă ştiţi pe Mine şi ştiţi şi de unde sunt? Eu n-am venit de la Mine, dar adevărat este Cel care M-a trimis pe Mine şi pe care voi nu-L ştiţi. Eu însă Îl ştiu, căci de la El sunt şi El M-a trimis pe Mine. Atunci au vrut să-L prindă, dar nimeni n-a pus mâna pe Dânsul, pentru că nu venise încă ceasul Său”. (Ioan 7, 14-30)

Preasfinţite Părinte Episcop, Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Cuvintele Evangheliei pe care le-am auzit citindu-se în această dimineaţă de înviere, dimineaţă de trezire a sufletelor noastre, sunt cuvinte atât înălţătoare prin profunzimea şi taina pe care o exprimă, cât şi cutremurătoare. Pentru că Îl vedem pe Domnul nostru Iisus Hristos în confruntarea pe care a avut-o pe esplanada templului la înjumătăţirea praznicului corturilor, e adevărat, dar care pentru noi creştinii este bine pusă aici, pentru că Mântuitorul spune că El este Apa Vieţii, iar după aceea, cel însetat să vină la El şi să bea, iar Evanghelistul spune imediat, iar aceasta spune despre Duhul Sfânt, Care nu fusese dat încă. Iar apa vieţii izvorăşte din mormântul Domnului nostru Iisus Hristos şi este apa Duhului Sfânt care e nedespărţit de Fiul şi împreună Îl laudă şi Îl descoperă pe Tatăl.

Îl vedem deci pe Mântuitorul confruntându-Se imediat după cuvintele acelea minunate pe care le spune „Eu sunt Apa cea vie” şi „Eu sunt Lumina lumii”. Vedem însă că deodată ce se afirmă lumina lumii care este Dumnezeu, în jurul ei se şi îngrămădesc

norii şi puterile întunericului. Şi Mântuitorul descoperă iudeilor cea mai mare taină, taina cu care a făcut El toate aceste minuni şi cu care va face marea minune a pătimirii şi învierii Sale şi care este legătura Lui veşnică de iubire şi de dragoste a Lui ca Fiu în Duhul cu Dumnezeu ca Tată. Deci Iisus după ce spune că El este Lumina lumii, le spune că este Lumina lumii pentru că este Fiul Tatălui, Fiul veşnic al iubirii Tatălui. Dintr-o dată, rostind acest adevăr, îi vedem pe iudei tulburându-se şi agitându-se şi contestându-L. Mântuitorul rosteşte adevărul despre Sine Însuşi, dar după aceea vedem imediat rezistenţa iudeilor la acest adevăr. Şi confruntarea care este, este o confruntare aspră, dură şi cutremurătoare, în care Mântuitorul nu se fereşte să spună adevărul nu numai despre El Însuşi, ci şi adevărul despre noi, oamenii; despre noi, oamenii, în măsura în care nu suntem în legătură cu Dumnezeu, iar atunci când nu suntem în legătură cu Dumnezeu şi nu cu orice fel de Dumnezeu, atunci suntem în legătură cu altcineva, cu o altă putere care se luptă încă mai înainte de a fi lumea cu Dumnezeu, adică cu puterea satanei.

Şi vedem descoperirea pe care o face Iisus: Dumnezeu nu este un singur unul, cum spuneau iudeii, citând Deuteronomul; în fiecare dimineaţă, de trei ori pe zi spuneau: „ascultă Israele, Domnul Dumnezeul tău este Unul!" Iisus vine şi ne spune că dincolo de numărul Unu există o taină mai mare care vorbeşte despre cine este Dumnezeu, iar Acesta este numele lui Dumnezeu de Tată, căci numele lui Dumnezeu de Tată, aşa cum ne spune Sfântul Chiril al Alexandriei, este mai mare decât numele de Dumnezeu şi decât numele de Unul. Pentru că cine Îl mărturiseşte pe Dumnezeu ca Tată Îl mărturiseşte într-adevăr ca Tată unic al tuturor, dar nu poate să existe un tată fără un fiu. Este tată numai cine are un fiu. De aceea numai cine Îl mărturiseşte pe Fiul lui Dumnezeu din veci, acela Îl mărturiseşte şi pe Dumnezeu ca Tată din veci. Iudeii şi musulmanii, până în zilele noastre, Îl mărturisesc şi ei câteodată prin rugăciunile lor pe Dumnezeu ca Tată, dar ei spun că Dumnezeu este Tată pentru că există ei, adică poporul iudeu sau credincioşii musulmani. De aceea este Dumnezeu Tată. Deci, în concepţia lor, Dumnezeu nu a fost din veci Tată. Din veci este Unul. Unul este numele cel mare deasupra tuturor numelor pentru ceilalţi aşa-zişi monoteişti. De aceea este o greşeală, lucru pe care îl repetă şi ai noştri teologi şi alţii din alte strane, să spună că există trei religii monoteiste şi care s-ar închina la acelaşi Dumnezeu. Nu este adevărat acel lucru! Numai creştinii au adevăratul monoteism pentru că ei Îl recunosc pe Dumnezeu ca Tată şi dacă El este Tată din veci, înseamnă că trebuie să aibă un Fiu din veci. Acesta este adevărul care ne face pe noi liberi cu adevărat de sub puterea lumii şi de sub puterea demonului. Cine nu Îl primeşte pe Dumnezeu ca Tată, cum le spune Domnul Iisus Hristos iudeilor, acela îşi caută un tată, are un tată, dar tatăl acelora care nu Îl primesc pe Iisus Fiul şi în Fiul Îl primesc pe Dumnezeu ca Tată, este diavolul, demonul care este de la începutul lumii mincinos şi ucigaş. Şi le spune iudeilor să nu se mai laude că sunt fiii lui Avraam pentru că nu fac faptele lui Avraam, şi le spune că El a fost mai înainte de Avraam. Iar iudeii când au auzit toate lucrurile acestea, trebuie să ştim că Dumnezeu descoperă adevărul Lui, dar adevărul, o spun şi proverbele noastre, adevărul umblă cu capul spart,

iar în credinţă e şi mai grav. Adevărul creştin umblă prin lume răstignit pe cruce, dar Acest adevăr este Cel despre care se spune că „vă va face pe voi liberi”. Atunci când Fiul vă va face pe voi liberi, atunci veţi fi cu adevărat liberi. Orice alt adevăr, orice altă paternitate care nu pleacă de la Tatăl Veşnic şi de la Fiul Cel Veşnic al Tatălui vine de la tatăl minciunii şi nu ne duce la Dumnezeu, ci dimpotrivă ne duce la demoni.

Vedeţi după aceea cum se răsturnau lucrurile şi contestarea aceea virulentă: „Eşti samarinean, ai demon; cine te crezi tu cu adevărat?” Şi este foarte adevărat că în faţa Domnului nostru Iisus Hristos şi a cuvintelor Lui nu există practic decât două opţiuni: sau are dreptate şi spune adevărul şi atunci trebuie primit aşa cum este, sau realmente este un halucinat sau un închipuit sau un drogat sau un om cu aere. Deci, în faţa lui Iisus, aşa cum se spune cumva în limba engleză, „Jesus is bad, mad or God”, adică este nebun, este rău, înşelător sau are dreptate? Deci în faţa adevărului ultim al lui Dumnezeu exprimat de Iisus Hristos nu ai decât o singură şansă: sau Îl primeşti şi atunci Îl accepţi cu tot ceea ce înseamnă El, cu darul înfierii din veci, cum spune prologul ioaneic: „Iar celor ce cred în numele lui Iisus le-a dat puterea de a se face pe ei copii, de a deveni copii ai lui Dumnezeu, care nu mai sunt născuţi numai din poftă masculină, bărbătească şi femeiască”, dar nu sunt născuţi din demon, pentru că omul nu are un spaţiu intermediar să spună „nu mă nasc nici din Dumnezeu, nu mă nasc nici din demon, ci mă nasc din mama şi din tata”. Vedeţi că mai nou oamenii nu se mai nasc nici din tata şi din mama, nu? Deci e o întrebare dacă omul va fi cu adevărat fiu şi va fi el cu adevărat tată al fiilor şi al copiilor săi, dacă nu Îl are pe Dumnezeu ca Tată, iar cine poate să Îl primească pe Dumnezeu ca Tată, dacă nu Îl primeşte pe Iisus Hristos, Fiul Veşnic şi Adevărul şi Lumina iubirii Tatălui şi iubirea întregii lumi?

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere să primim şi să purtăm adevărul răstignit al Învierii şi al vieţii Domnului nostru Iisus Hristos care pleacă din iubirea veşnică a Tatălui faţă de El şi a Lui faţă de Tatăl, în veci. Amin.

Vineri în săptămâna a 4-a după Paște

20 mai 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„Zis-a Domnul către iudeii care veniseră la Dânsul: Eu sunt Lumina lumii; cel care-Mi urmează Mie nu va umbla în întuneric, şi va avea Lumina vieţii. Dar fariseii I-au zis: Tu însuţi mărturiseşti despre Tine; mărturia Ta nu este adevărată. Răspuns-a Iisus şi le-a zis: deşi Eu însumi mărturisesc despre Mine, mărturia Mea este adevărată, fiindcă ştiu de unde am venit şi unde Mă duc; iar voi nu ştiţi de unde vin şi nici unde Mă duc. Voi judecaţi după trup; Eu nu judec pe nimeni. Şi dacă şi Eu judec, judecata Mea este adevărată, pentru că nu sunt singur, ci Eu şi Tatăl cel care M-a trimis pe Mine. Şi în legea voastră este scris, că mărturia a doi oameni este adevărată. Eu sunt cel ce mărturisesc pentru Mine însumi şi mai mărturiseşte pentru Mine Tatăl cel care M-a trimis pe Mine. Deci L-au întrebat: unde este Tatăl Tău? Răspuns-a Iisus: nu Mă ştiţi nici pe Mine, nici pe Tatăl Meu; dacă M-aţi şti pe Mine, L-aţi şti şi pe Tatăl Meu. Cuvintele acestea le-a grăit Iisus în vistierie, pe când învăţa în templu şi nimeni nu L-a prins, căci nu venise încă ceasul Său”. (Ioan 8, 12-20)

Apostolul:

„În zilele acelea, pe când grăia încă Petru, Duhul Sfânt S-a pogorât peste toţi care ascultau cuvântul. Iar credincioşii tăiaţi împrejur, care veniseră cu Petru, au rămas uimiţi, văzând că darul Duhului Sfânt s-a vărsat şi peste păgâni; căci îi auzeau pe ei vorbind în limbi şi slăvind pe Dumnezeu. Atunci Petru a grăit: Poate, oare, cineva, să-i oprească de la apa botezului, pe aceştia care au luat Duhul Sfânt, ca şi noi? Deci a poruncit să fie botezaţi în numele lui Iisus Hristos. Atunci l-au rugat pe Petru să rămână la ei câteva zile. Şi Apostolii şi fraţii care erau prin Iudeea au auzit că şi păgânii au primit cuvântul lui Dumnezeu. Deci, când Petru s-a suit în Ierusalim, credincioşii tăiaţi împrejur se priceau cu el, zicându-i: Ai intrat la oameni netăiaţi împrejur şi ai mâncat cu ei. Atunci Petru a început să le pună înainte faptele pe rând şi a zis: Eu eram în cetatea Iope şi mă rugam; şi am văzut, întru uimirea minţii, o vedenie: un lucru pogorându-se ca o faţă mare de pânză legată în patru colţuri, lăsându-se jos din cer şi a venit până la mine. Mă uitam bine la ea şi luam seama; şi am văzut dobitoacele cele cu patru picioare ale pământului şi fiarele şi târâtoarele şi păsările cerului. Şi am auzit un glas care-mi zicea: Scoală-te, Petre, junghie şi mănâncă. Ci eu am răspuns: Nicidecum, Doamne, căci nimic spurcat sau necurat n-a intrat vreodată în gura mea. Dar glasul mi-a grăit din cer a doua oară: Cele ce Dumnezeu a curăţit, tu să nu le numeşti spurcate. Aceasta s-a făcut de trei ori şi au fost luate iarăşi toate în cer”. (Fapte 10, 44-48; 11, 1-10)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Suntem în praznic în praznic. Trăim într-un praznic aflat în inima unui alt praznic. Pentru că, aşa cum spune cartea Penticostarului, începând de miercuri, am intrat în acest praznic din interiorul praznicului care se numeşte înjumătăţirea praznicului, iar în Penticostar se spune nu numai că miercuri după ieşirea de la Liturghie se face mângâierea fraţilor la obşte, ci se şi prăznuieşte opt zile, aşa se spune acolo. Deci înjumătăţirea praznicului e un praznic de opt zile şi pe undeva e şi foarte potrivit să fie aşa pentru că, pericopa evanghelică ce s-a citit şi care dă sensul acestei sărbători şi care vorbeşte despre ce a spus Mântuitorul la înjumătăţirea praznicului, era un praznic în care Mântuitorul împreună cu iudeii se serba timp de opt zile. Este adevărat că înjumătăţirea praznicului nu e ceea ce credem noi, adică nu este înjumătăţirea praznicului dintre Paşti şi Rusalii. Praznicul de care vorbeşte Evanghelia după Ioan, iar aceasta se vede din context pentru cine ştie Scriptura, se spune acolo că era praznicul corturilor, deci nu era intervalul în care ne aflăm noi, ci era cea de-a treia mare sărbătoare a iudeilor care se prăznuia în septembrie, în prima lună a anului în care ei, după anul nou, după şapte zile aveau ziua ispăşirii, ziua cea sfântă, după care veneau aceste opt zile de praznic numite praznicul corturilor în care iudeii nu mai locuiau în casele lor, ci îşi făceau colibe. Corturi poate este puţin inexact spus, ar trebui spus sărbătoarea colibelor, căci iudeii îşi făceau colibe din scânduri, iar deasupra puneau ierburi, aducându-şi aminte desigur de traversarea Egiptului şi de felul în care în pustie se adăposteau, că Dumnezeu este adăpostul nostru. În deşert El este cortul nostru, este coliba noastră, este casa noastră, aşa spuneau iudeii.

Şi această sărbătoare avea multiple semnificaţii. Sigur că sunt mai multe straturi de interpretări. Putea să fie şi o sărbătoare a recoltei de sfârşit de toamnă în Iudeea, în care se adunau toate recoltele şi se mulţumea lui Dumnezeu pentru acest lucru. Dar aceasta era şi o sărbătoare care amintea de ieşirea din Egipt, dar mai era o sărbătoare eshatologică, mesianică. Era poate sărbătoarea cea mai mesianică a lui Israel. Şi asta se vedea nu numai pentru că dura opt zile şi ne spune cartea *Leviticului* că prima zi se jertfeau 13 tauri, iar apoi în fiecare zi câte unul mai puţin, iar ultimele două zile, a şaptea şi a opta, erau cele mai importante pentru că atunci aveau loc două ritualuri foarte precise. Dacă ştim aceste ritualuri, atunci înţelegem de ce rosteşte Mântuitorul cuvintele acestea din Evanghelie pe care le-am auzit şi acum şi miercuri. În ultima zi a praznicului iudeii scoteau apă de la scăldătoarea Siloamului, o duceau în vase mari, o purtau cu bucurie şi o vărsau la picioarele sfântului altar din templu. Era o sărbătoare a apei, o sărbătoare care arăta, într-un fel, că templul era asemenea unui rai în pustia lumii, iar raiul acesta era adăpat în pustie. Pentru cine locuieşte în pustie e mai uşor să înţeleagă valoarea apei. E interesant că apa o aduceau iudeii şi o turnau la picioarele altarului, iar în seara aceea mai avea loc un rit de luminaţie festivă, în curtea numită a femeilor, în care se aprindeau torţe tot templul fiind luminat de torţe. Deci era o sărbătoare a apei, o sărbătoare a lumii, după care culmea sărbătorii era că tot poporul pelerin care venea şi care umplea toate dealurile din jurul Ierusalimului veneau cu stâlpări în mâini, trei tipuri de plante, cântau un psalm pe care îl avem şi noi în cartea *Psalmilor*, *Psalmul*

117, cel care se încheie cu „Osana! Bine cuvântat cel ce vine întru numele Domnului”, deci era un psalm mesianic. Iudeii urcau la templu şi bărbaţii intrau pentru singura dată în curtea preoţilor şi înconjurau cu aceste stâlpări în mână sfântul altar, coarnele altarului despre care vorbeşte acest *Psalm* 117. Aceasta era o mare sărbătoare mesianică totodată.

Mântuitorul a venit la această înjumătăţire de praznic şi e foarte interesant de citit capitolele al 7-lea şi al 8-lea care sunt oarecum în inima *Evangheliei după Ioan*, vedeţi cum Mântuitorul iniţial e îndemnat de fraţii Lui, de rudele Lui să meargă în Ierusalim pentru că vine sărbătoarea. Iisus le spune verilor Lui: Mergeţi voi şi vă urcaţi pentru că unde Mă urc Eu voi nu ştiţi. Şi Mântuitorul vine în secret, era aşteptat, lumea Îl aştepta să vină, într-o sărbătoare mesianică. Şi apare pe neaşteptate la înjumătăţirea praznicului aceasta al corturilor şi începe şi îi învaţă. Iar după aceea în ultima zi a praznicului vine şi spune acele cuvinte extraordinare şi minunate care fac şi conţinutul troparului sărbătorii noastre, în ultima zi a praznicului, spune, a stat Iisus în mijlocul lor şi a strigat ca un profet: „cel însetat să vină la Mine şi să bea apă, iar celui care va bea apa aceasta pe care o dau Eu, aceasta se va face în el apă vie în pântecele lui, pentru că oricine crede va deveni…” şi spune Evanghelia după Ioan că vorbea despre Duhul care nu fusese încă dat.

După care, după ce vorbeşte despre apa aceasta a Duhului Sfânt, foarte interesant că de data aceasta iudeii aduceau apa şi o vărsau la baza altarului, de data aceasta Iisus spune că cine va crede în El va avea apa cea vie în pântecele lui, în interior, fiecare om care va crede în Iisus va deveni un izvor de apă vie, un izvor de Duh Sfânt. De aceea Biserica a şi pus acest praznic de înjumătăţirea praznicului pentru că aminteşte de Duhul Sfânt şi suntem în perioada dintre înviere şi Duhul Sfânt şi atunci, în perioada aceasta, se petrece lucrul acesta atât de minunat. Lumina învierii lui Iisus Hristos se transformă în apă, dar nu e numai apa exterioară a botezului, căci botezul ne îmbracă, iar haina rămâne, până nu se lipeşte de carnea noastră cum ar trebui să se lipească Hristos de sufletele şi de trupurile noastre, ne rămâne oarecum detaşată de noi, sau ceva deosebit de noi. Spune că apa aceasta e mai mult decât apa botezului pentru că apa aceasta va ţâşni din inimă, Duhul Sfânt se va turna în inima omului şi omul care crede în Învierea lui Iisus va deveni el însuşi, fiecare creştin un izvor de apă vie şi de apă a nemuririi. Deci lumina care se transformă în apa Duhului, iar apoi vom vedea la capătul Cincizecimii această apă care se transformă în foc şi foc care se transformă în apă care ne plămădeşte şi ne replămădeşte şi sufletul şi mintea şi trupurile.

Iar în acest context trebuie să înţelegem toate cuvintele Mântuitorului la înjumătăţirea praznicului despre Iisus care este apa cea vie şi vom avea duminica ce urmează, meditarea asupra apei, ne întoarcem iarăşi, la samarineancă, pentru că în centru este apa, iar cealaltă duminică ce urmează va fi duminica orbului pentru că Iisus e Lumina lumii care vindecă orbii necredincioşi ai acestei lumi. Şi vedem că de fapt toată Evanghelia după Ioan în simbolurile mari este cuprinsă în aceste sărbători: în Înviere care este lumină şi apă în acelaşi timp pentru că Învierea este şi Botez şi Paşti în acelaşi

timp, lumina aceasta care se transformă în apa vieții, apa Duhului care nu este exterioară, ci interioară, iar această apă se va transforma în foc și în lumină care deschide ochii orbilor care se botează și, interesant, vom vedea cum vindecarea orbului e ca vindecarea unui catehumen prin botez și înnoirea și luminarea lui, iar la capătul cărora Îl așteptăm pe Duhul Sfânt ca flacără, ca foc care înnoiește toată creația și ne transformă în Biserică și în templu sfânt al slavei lui Dumnezeu. Iată doar câteva taine pe care Evanghelia după Ioan ni le explică, relația dintre Hristos, Tatăl, cine e Iisus, cine este Tatăl, nu putem să Îl avem pe Iisus dacă nu-L avem pe Duhul Sfânt și nu putem să nu-L avem pe Duhul Sfânt dacă nu suntem în Biserica Celui înviat. Și puterea Celui înviat, să nu uităm și de lucrul acesta, să nu uităm de Faptele Apostolilor, unde se vede marea putere a învierii lui Iisus Hristos care iată aduce la Iisus Hristos și pe păgâni.

Și săptămâna aceasta nu e numai săptămâna înjumătățirii prazniculuișia lui Iisus, Apa vieții și Lumina lumii, dar este și săptămâna centurionului Corneliu, a acestui păgân, a acestui soldat roman evlavios, cinstit, prozelit iudeu care este primul păgân, de fapt al doilea, pentru că primul a fost eunucul etiopian, dar este primul care, spre deosebire de eunucul etiopian care părăsește Iudeea și se întoarce în Africa lui, pe când acest centurion este o primă sămânță de creștinism în păgânismul Romei. Brav a fost acest centurion și brav a fost și Sfântul Apostol Petru care a trecut peste toate regulile restrictive ale iudaismului în puterea Învierii Domnului Iisus Hristos și pentru că a avut viziunea de la Dumnezeu asemenea Sfântului Apostol Pavel când s-a convertit și în același timp i-a spus după aceea episodul acesta minunat pe care l-am auzit citindu-se acum: că Duhul Sfânt S-a pogorât peste păgâni; deci a avut loc atunci, la botezul centurionului Corneliu o cincizecime a păgânilor, după ce a fost mai înainte cincizecimea, înainte, a iudeilor, în Ierusalim. Deci Duhul Celui Înviat nu se confiscă de poporul lui Israel. Duhul Celui Înviat este pentru toți oamenii și pentru toți păgânii care nu rămân în păgânism ci se întorc la Hristos, la adevăratul Dumnezeu al inimilor și sufletelor noastre, în veci. Amin.

Sfinţii Împăraţi Constantin şi mama sa Elena

21 mai 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„Zis-a Domnului iudeilor care veniseră la El: adevărat, adevărat vă zic vouă: cine nu intră pe uşă în staulul oilor, ci sare pe aiurea, acela e hoţ şi tâlhar. Iar cine intră prin uşă e păstorul oilor. Acestuia portarul îi deschide şi oile ascultă de glasul lui; şi oile sale le cheamă pe nume şi le mână afară. Şi când le-a scos afară pe toate oile sale, merge înaintea lor şi oile merg după el, căci cunosc glasul lui. Dar după un străin oile nu merg, ci fug de el, pentru că nu cunosc glasul străinilor. Această pildă a grăit-o Iisus către ei, dar ei n-au înţeles ce însemnau cuvintele Lui. Deci iarăşi le-a zis Iisus: adevărat, adevărat vă spun: Eu sunt uşa oilor. Toţi câţi au venit mai înainte de Mine, sunt hoţi şi tâlhari; dar oile nu i-au ascultat. Eu sunt uşa: prin Mine de va intra cineva, se va mântui; şi va intra şi va ieşi şi păşune va afla.” (Ioan 10, 1-9)

Apostolul:

„În zilele acelea, Agripa a zis către Pavel: îţi este îngăduit să vorbeşti pentru tine. Atunci Pavel, întinzând mâna, a vorbit întru apărarea sa: Ducându-mă la Damasc, cu putere şi cu însărcinare de la arhierei, am văzut, o rege, la amiază, în calea mea, o lumină din cer, mai puternică decât strălucirea soarelui, şi care m-a învăluit în strălucirea ei, ca şi pe cei ce călătoreau cu mine. Atunci, noi am căzut cu toţii la pământ, iar eu am auzit un glas care îmi zicea în limba evreiască: Saule, Saule, de ce Mă prigoneşti? Greu îţi este să loveşti în ţepuşă cu piciorul. Iar eu am grăit: Cine eşti Tu, Doamne? Domnul a răspuns: Eu sunt Iisus, cel pe Care tu Îl prigoneşti. Scoală-te dar şi stai în picioare. Căci spre aceasta M-am arătat ţie, ca să te rânduiesc slujitor şi martor, atât celor ce ai văzut, cât şi celor pentru care va fi să Mă arăt ţie. Te-am scos pe tine din acest popor şi dintre neamurile către care te trimit, ca să le deschizi ochii, să se întoarcă de la întuneric la lumină şi de la stăpânirea lui Satan la Dumnezeu, şi prin credinţa întru Mine să primească iertarea păcatelor şi parte cu cei ce s-au sfinţit. Drept aceea, rege Agripa, n-am fost neascultător cereştii arătări. Ci mai întâi, celor din Damasc şi din Ierusalim, apoi în tot ţinutul Iudeii, apoi neamurilor, le-am vestit să se pocăiască şi să se întoarcă la Dumnezeu, făcând lucruri vrednice de pocăinţă. (Fapte 26, 1; 12-20)

Preacucernici Părinţi, Preacuvioşi Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Ziua de astăzi, zi de praznic, zi de sărbătoare pentru creştinii ortodocşi, zi minunată şi parcă anume potrivită pentru acest minunat răgaz şi răstimp al prăznuirii Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Ziua de astăzi este ziua mutării şi naşterii la cer a unuia din personajele cele mai importante din istoria Bisericii şi care strălucesc pe cerul ei duhovnicesc. Anume ziua naşterii la cer a Sfântului marelui împărat cel întocmai cu apostolii, Constantin, care este în acelaşi timp şi zi de pomenire şi a Sfintei sale mame, împărăteasa Elena.

Este o zi, cum spuneam de slavă şi de cinste şi se potriveşte foarte nimerit şi ales în această perioadă. Pentru că de personalitatea Sfântului Constantin cel Mare, a Împăratului cel întocmai cu apostolii — ce titulatură are: este basileu, este împărat, imperator al romanilor care şi-a supus, cum spun cântările şi troparele, sceptrele împărăţiei sale sceptrului ceresc al Împăratului tuturor, Iisus Hristos cel Înviat — el care a fost unul dintre cei mai importanţi stăpânitori ai împărăţiei de atunci şi a ajuns să devină din împărat, şi împărat într-o vreme de marii încercări, atât pentru Imperiu (care stătea pe punctul de a se dezintegra, în ciuda eforturilor făcute de înaintaşul lui care a fost un împărat capabil întru toate, dar în acelaşi timp duşman al creştinilor, care a fost Diocleţian şi care a încercat să ţină imperiul în mână, să-l stăpânească cumva împărţindu-l în patru şi ţinând într-un sistem foarte complicat de succesiuni (((4,30))). Sfântul Constantin cel Mare trăieşte în această perioadă. Şi este important să ne aducem aminte şi să nu uităm că el se naşte pe la anul 273 nu departe de aceste teritorii, nu departe de graniţa de vest a ţării noastre. Se naşte în oraşul Niş, (!Naişon!), cum se numea atunci — Niş în Serbia de astăzi — unde tatăl său era în garnizoana militară de acolo şi unde probabil şi-a pierdut viaţa. Petrecând prin taberele militare cu tatăl său, a ajuns până în Britania, iar în Britania a fost proclamat ca succesor al tatălui său, în 306, după care a avut o domnie plină de încercări şi peripeţii militare, dar şi spirituale şi duhovniceşti. Vreme de 30 de ani a domnit, reuşind să unifice într-un timp hotărâtor pentru împărăţia romanică, ce era pe punctul de a se dezmembra, şi să o unifice nu numai în puterea armelor lui, căci a fost un mare general şi un mare strateg care a condus legiunile din Britania, unde a fost şi aclamat, al legiunilor din York şi a condus legiunile din Germania şi din Dacia şi din Africa şi din Persia reuşind să repună acest imperiu care se clătina şi era pe punctul de a se dezintegra. Acest mare Constantin, fiul rugăciunilor mamei lui, Elena, care în împrejurări de mare dificultate şi prigoană anticreştină trecuse la creştinism, a reuşit să insufle în fiul ei, acest general capabil şi extrem de priceput, Constantin, dragostea de nevăzut, nu numai de împărăţia văzută şi de gloria şi de slava militară a celei mai mari împărăţii a lumii vechi, dar în acelaşi timp să insufle respectul şi dragostea pentru Împărăţia cea de sus, a lui Dumnezeu. Iar Constantin militarul creşte în evlavia aceasta faţă de un singur Dumnezeu care este soarele duhovnicesc şi Stăpânul, Logosul şi Raţiunea care stăpâneşte este toate.

În inima lui s-a produs acest proces datorită mamei lui care a făcut din el să devină, din urmaşul unui împărat persecutor, Diocleţian, care din 303 şi până în 313, prin el sau prin adepţii lui a declanşat cea mai cumplită persecuţie din Antichitate, o persecuţie care zilnic îşi aducea jertfele ei sângeroase, zilnic erau zeci de creştini martirizaţi în cele mai cumplite feluri, datorită faptului că acest Diocleţian fusese foarte încăpăţinat pe tradiţiile vechi, romane şi îi considera pe creştini ca pe nişte oameni care slăbeau identitatea spirituale a marii lumi greco-romane.

Ei, în sufletul lui Constantin se produce această mutaţie extraordinară care face din el împărat apostol, întocmai cu apostolii. Şi de aceea am auzit citindu-se la Apostol această cuvântare a Sfântului Apostol Pavel care îşi povesteşte în faţa împăratului per-

secutor Irod Agripa, cel care executat primii apostoli, de vreme, încă din 42, povesteşte marea taină a convertirii lui, taina prin care Saul din Tars, Rabinul, din persecutor devine apostolul lui Iisus Hristos cel Înviat, ducând vestea Lui nu numai în Ierusalim şi în Iudeea, ci în tot Imperiul Roman.

Dar pe vremea aceea, pe vremea Sfântului Apostol Pavel, creştinismul era o realitate subterană, era o realitate de catacombe. Creştinii nu îşi trăiau în spaţiul public credinţa lor cea foarte tare şi foarte comunitară, foarte vie şi foarte liturgică din toate punctele de vedere, căci nu era doar o liturghie simplă, ritualistă. Toată viaţa lor era o euharistie şi oamenii îşi trăiau viaţa lor ca o jertfă adusă lui Dumnezeu şi treceau foarte uşor de la liturghia duminicală, din ziua Domnului, la liturghia martiriului. De la prescura de pâine treceau frecvent la prescura jertfei martirice adusă lui Dumnezeu pe stadioane sau în locurile de execuţie sau în cele mai diverse feluri.

Nu putem să înţelegem şi să apreciem mai mult miracolul care a avut loc prin convertirea, desigur însoţită de semnele pe care deja le ştim, asemenea Sfântului Apostol Pavel, în faţa acelei bătălii pe care a dus-o cu un uzurpator la porţile Romei, undeva la Podul lui Milvius, Constantin are descoperirea dumnezeiască a semnului Sfintei Cruci, prin puterea lui Dumnezeu, prin Crucea şi Învierea Fiului Său şi „în acest semn vei învinge”, i se spune, şi, într-adevăr, Constantin cel Mare îl biruie pe Maxentiu şi intră într-o Romă păgână, dar o Romă păgână care lui, creştinului, i-a displăcut, era prea plină de temple. A făcut multe biserici creştine la Roma, Constantin, le-a dat creştinilor palatele sale, dar locurile sale erau la marginea oraşului, căci centrul oraşului era ocupat de monumentele păgânismului. Şi atunci i-a venit gândul: „Nu! Eu trebuie să întorc o împărăţie la Hristos”. De aceea se spune că Sfântul Constantin este la fel de mare ca şi Sfântul Apostol Pavel. Dacă Sfântul Apostol Pavel scoate creştinismul din îngustimea religioasă şi culturală a iudaismului, creştinismul fiind considerat pe vremea Sfântului Pavel o sectă iudaică oarecare aşteptându-se să se stingă destul de previzibil, destul de repede. Sfântul Apostol Pavel înţelege că destinul creştinismului este un destin universal şi pleacă în acele călătorii absolut minunate de-a lungul bazinului Mării Mediterane, ca, peste 300 de ani, să vină un nou Pavel, un împărat de data aceasta, un general şi un militar şi să realizeze una dintre cele mai mari minuni din istoria Bisericii: întoarcerea, nu a unei persoane, nu a unor personalităţi sau a unor oameni la creştinism, ci întoarcerea unei civilizaţii şi a unui imperiu şi nu ca un persecutor. A fost unul dintre momentele astrale, stelare, din istoria creştinismului. Să vedem că până în 313 creştinii încă mureau cu zecile şi cu miile, mai ales în Răsărit. Convertirea la creştinism a lui Constantin va scoate creştinismul din catacombe, l-a făcut religie publică, iar împăratul a devenit protectorul acestei noi credinţe în care a văzut adevăratul suflet al imperiului şi al statului şi al cetăţii lui. Şi-a dat seama, Sfântul Constantin, că degeaba am un corp, oricât de bine alcătuit administrativ şi militar (căci orice societate e un corp), acest corp e înzestrat cu soldaţi, cu birocraţi, cu militari, toate instituţiile acestea din societate şi care au un suflet, iar acest suflet este dat de o credinţă şi de un Dumnezeu, şi nu de orice dumnezeu şi de orice zei, ci de un Dumnezeu adevărat care este Iisus Hristos Cel

Înviat. Societatea lipsită de aceasta nu va rezista, ca orice trup fără de suflet, poţi să îl ţii în viaţă reanimându-l, resuscitându-l, băgând în el substanţe, cum se face în zilele noastre, dar fără duh, fără suflare, orice corp, mai devreme sau mai târziu, se dezintegrează şi se descompune.

Acesta a fost geniul şi mai mult decât geniul, insuflarea dumnezeiască a Sfântului Constantin cel Mare. Corpul societăţii greco-romane îmbătrânite şi în cruzimi şi ameninţată cu dezintegrarea, s-a restaurat şi a putut să mai dăinuiască încă o mie de ani prin suflul nou, prin credinţa creştinismului şi a Bisericii. Sfântul Constantin şi mama lui întorc un imperiu întreg şi o civilizaţie întreagă la Domnul nostru Iisus Hristos în puterea învierii Domnului. Deci, el se duce şi îşi face o nouă capitală, o Nouă Romă, pe care o construieşte de la început ca o cetate creştină pe malurile Bosforului. Noua Romă căreia i-a dat şi numele „Oraşul lui Constantin". Mama lui pleacă în pelerinaj deşi era în vârstă (ea s-a mutat la Domnul cu cinci ani înainte de moartea fiului său) având optzeci de ani, la Ierusalim. Şi au început acolo excavările sub forul roman şi templul lui Venus care se construise pe locul Golgotei şi scoate la lumină Sfânta Cruce, iar împărăteasa Elena, în numele fiului ei, Constantin, construieşte marea biserică a Învierii Domnului peste Sfântul Mormânt care devine noul centru religios al Imperiului.

Câte lucruri minunate nu a făcut Constantin! Iar apoi, tot Constantin cel Mare a convocat şi primul sinod ecumenic al Bisericii în anul 325 şi lucrările Sinodului I Ecumenic s-au deschis în ziua de 20 mai 325. Peste 12 ani, în anul 337, Sfântul Constantin cel Mare, atins de boală şi de suferinţă părăsise capitala retrăgându-se dincolo de Bosfor, în apropierea cetăţii Nicomidia; îşi simte sfârşitul aproape, cheamă episcopii Bisericii şi se botează în Iisus Hristos. Şi se naşte la cer cel care a încercat să renască o cultură şi o civilizaţie întreagă aducând-o la Iisus Hristos. Toate aceste lucruri minunate ce sunt taine şi minuni ale lui Dumnezeu, trec dincolo de virtuţile sau scăderile oamenilor. Mai auzim şi în zilele noastre destule poveşti... Sigur că Constantin ca împărat roman, comandant de regiuni, nu a făcut numai fapte bune. A făcut şi multe gesturi legate de modul de administrare al puterii în vremea lor, care era, sigur, unul bazat pe violenţă. Dar în acelaşi timp dincolo de toate scăderile personale pe care le-a avut ca orice om, Sfântul Constantin cel Mare nu numai că a întors un imperiu, dar a umanizat legislaţia păgână: interzice crucificările, răstignirile, îmbunătăţeşte situaţia sclavilor, dă repaus în ziua Domnului, ziua de duminică, prin lege, lucru ce se menţine până în ziua de astăzi. Dacă avem Duminica Domnului zi liberă, să ştim că aceasta o datorăm Sfântului Constantin cel Mare, cum îi datorăm şi multe alte lucruri. Să ne gândim că şi noi românii am trăit în tradiţia aceasta medievală, în tradiţia aceasta constantiniană a împăratului creştin. Să ne gândim şi la domnitorii noştri, la cel care i-a purtat numele şi care prin viaţa sa creştinească: Sfântul Constantin Brâncoveanu — căci despre el este vorba — a devenit un Constantin cel Mare al românilor, poate chiar duhovniceşte, mai mare decât Sfântul Constantin cel din vechime pentru că el îşi sfârşeşte viaţa ca martir şi ca mucenic.

Sfântul Constantin cel Mare, aşa cum spuneam, moare în anul 337, în ziua de 20 mai. Se mută la Domnul botezându-se. În acelaşi timp, pe patul de moarte, s-a botezat şi s-a născut la cer cel care a încercat, aşa cum am mai spus, a încercat să nască la cer o civilizaţie şi o cultură.

Noi creştinii nu ar trebuie să uităm niciodată lucrul acesta, mai cu seama pentru că aceasta este dovada învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Şi vă spuneam că viaţa apostolilor este cea mai mare dovadă că Iisus Hristos a Înviat, dar, dincolo de cel de-al 13-lea apostol, care a fost Sfântul Apostol Pavel, iată că şi Constantin, după 300 de ani este al 13-lea apostol egal cu apostolii, bărbat mare care a întors şi a convertit la Biserică un stat şi o civilizaţie. Să ne aducem aminte de toată această ispravă uriaşă din istoria Bisericii, mai cu seamă astăzi, zi în care civilizaţia vrea să scoată statul, vrea să scoată societatea de sub oblăduirea duhovnicească a Bisericii. Pentru că noi îl aniversăm pe Sfântul Constantin şi îl prăznuim şi admirăm lucrarea puterii crucii şi învierii, dar să nu uităm, pentru că lumea din ziua de astăzi este o lume post-constantiniană, care nu se mai vrea a trăi în duhul şi în puterea Împărăţiei lui Iisus Hristos. Şi aceasta este pentru noi, creştinii, o provocare, un îndemn, o provocare la misiune: ne aşteaptă şi pe noi o sarcină de a duce învierea Domnului nostru Iisus Hristos într-o societate care este diferită de cea păgână din timpul lui Constantin. Căci aceea nu Îl cunoştea pe Iisus Hristos. Dar societatea din timpul nostru nu este o societate care se vrea precreştină, ci se vrea o societate post-creştină sau post-constantiniană. Sunt lucruri care ar trebui să ne pună pe gânduri. Se întâmplă ceva cu puterea lui Hristos, cu puterea învierii, se întâmplă ceva cu creştinii din zilele noastre în care societatea îşi dă duhul, îşi scoate duhul creştin ca îşi poată trăi limpede patimile şi plăcerile ei.

Sfântul Constantin împreună cu Sfântul Apostol Pavel să ne stea ca îndrumători şi ca povăţuitori pe calea creştinismului martiric şi apostolic şi duhovnicesc care trebuie să fie dovada faptului că Iisus Hristos a înviat cu adevărat şi în vieţile şi în societăţile noastre. Amin.

Predică la Duminica a 5-a după Paște (a Samarinencei)

22 mai 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„În vremea aceea a venit Iisus în oraşul Samariei, ce se numea Sihar, aproape de câmpul pe care Iacov l-a dat lui Iosif, fiul lui. Şi era acolo fântâna lui Iacov. Iar Iisus, fiind ostenit de călătorie, şedea lângă fântână. Şi era cam pe la al şaselea ceas din zi. Atunci a venit o femeie samarineancă să scoată apă. Şi Iisus i-a zis: dă-Mi să beau. Fiindcă ucenicii Lui se duseseră în oraş, să cumpere de mâncare. Femeia samarineancă însă I-a răspuns: Tu, care eşti iudeu, cum ceri să bei apă de la mine, care sunt femeie samarineancă? Pentru că iudeii nu au nici un amestec cu samarinenii. Iisus însă i-a răspuns, zicând: de cunoşteai harul lui Dumnezeu şi Cine este Cel care ţi-a zis: dă-Mi să beau, tu ai fi cerut de la El, şi ţi-ar fi dat apă vie. L-a întrebat femeia: Doamne, nici nu ai cu ce să scoţi şi fântâna e adâncă; de unde ai, dar, Tu, apa cea vie? Nu eşti cumva, oare, mai mare decât Iacov, părintele nostru care ne-a dat această fântână şi a băut din el, el însuşi şi fiii lui şi toate turmele lui? Iisus i-a răspuns femeii şi i-a zis: oricine bea din apa aceasta va înseta din nou; dar cine va bea din apa pe care Eu o voi da lui nu va mai înseta în veci; căci apa pe care Eu o voi da lui se va face în el izvor de apă săltătoare pentru viaţa cea veşnică. Atunci femeia a zis: Doamne, dă-mi atunci această apă să nu mai însetez, nici să mai vin aici să scot. Iisus i-a poruncit: mergi şi cheamă pe bărbatul tău şi vino aici. Dar femeia răspunzând i-a zis: n-am bărbat. Iisus i-a zis: bine ai zis că nu ai bărbat. Că cinci ai avut până acum şi cel pe care îl ai acum nu-ţi este bărbat. Aceasta, adevărat ai zis. Doamne, i-a zis femeia, văd că eşti proroc. Părinţii noştri s-au închinat pe muntele acesta; voi ziceţi că în Ierusalim este locul cuvenit pentru închinare. Iisus însă i-a zis: femeie, crede-Mă că vine vremea când nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim vă veţi închina Tatălui. Voi vă închinaţi la ce nu ştiţi; noi ne închinam la ce ştim, căci mântuirea este din iudei. Dar îţi spun, vine vremea şi a şi venit, când închinătorii cei adevăraţi se vor închina Tatălui în duh şi în adevăr, căci Tatăl astfel doreşte să fie cei care se închină Lui. Duh este Dumnezeu şi cei ce se închină Lui trebuie să I se închine în duh şi în adevăr. I-a zis femeia: ştim că va veni Mesia căruia I se zice Hristos; când va veni Acela ne va spune nouă toate. Iisus i-a răspuns: Eu sunt, Cel care vorbesc cu tine. Atunci au venit ucenicii Lui. Şi se mirau foarte că vorbea cu o femeie. Însă nimeni nu I-a zis: ce o întrebi, sau: despre ce vorbeşti cu ea? Atunci femeia şi-a lăsat ulciorul, s-a dus în oraş şi a zis femeilor: veniţi de vedeţi un om care mi-a zis toate câte am făcut. Nu cumva este Acesta Hristosul? Deci au ieşit din oraş şi veneau la El. În timpul acesta, ucenicii Îl rugau pe Iisus, zicând: Învăţătorule, mănâncă. Iar El le-a zis: Eu am de mâncat o mâncare pe care voi nu o ştiţi. Ucenicii se întrebau între ei: nu cumva I-a adus cineva de mâncare? Iisus însă le-a zis: mâncarea Mea e să fac voia Celui ce M-a trimis pe

Mine şi să săvârşesc lucrul Lui. Nu ziceţi voi mai sunt patru luni şi vine secerişul? Iată vă zic vouă: ridicaţi-vă ochii şi vedeţi holdele că sunt albe, gata de seceriş. Şi cel care seceră primeşte plată, şi adună rod în viaţa de veci, ca împreună să se bucure şi cel care seamănă şi cel care seceră. Că aici se adevereşte zicerea: unul este cel ce seamănă şi altul cel ce seceră. Eu v-am trimis să seceraţi ceea ce voi n-aţi muncit; alţii au muncit şi voi aţi intrat în munca lor. Iar din oraşul acela mulţi dintre samarineni au crezut în El, pentru cuvântul femeii care dădea mărturie zicând: mi-a spus toate câte am făcut. Deci, după ce au venit la El, samarinenii L-au rugat ca să rămână la ei. Şi a rămas acolo două zile. Şi mult mai mulţi au crezut pentru cuvântul lui Iisus, iar femeii îi ziceau: credem nu numai pentru vorbele tale, ci fiindcă noi înşine am auzit şi ştim că Acesta este cu adevărat Hristosul, Mântuitorul lumii". (Ioan 4, 5-42)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Minunată este citirea care s-a auzit acum în urechile noastre ale tuturor, cuvântul acesta din Evanghelia după Ioan. Cuvânt plin de înţeles, cuvânt plin de adâncimi şi cuvânt care necesită însă, pentru primirea lui şi pentru asimilarea lui, să ne aducem aminte de câteva lucruri şi cunoştinţe din obiceiurile şi din modul de viaţă al vechilor iudei.

Cuvântul evangheliei este şi cel care dă numele acestei duminici: Duminica Samarinencei. Este o duminică care vine în prelungirea cuvântului Mântuitorului pe care l-am auzit citindu-se în cursul săptămânii care a trecut. Săptămâna trecută, sigur că studenţii şi fraţii noştri care stau şi participă la liturghiile noastre din cursul săptămânii au putut să prăznuiască împreună cu noi praznicul în mijlocul căruia ne aflăm. Pentru că suntem de fapt într-un praznic în praznic. Suntem în marele praznic al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos care se prăznuieşte timp de cincizeci de zile. Iar în mijlocul acestui praznic stă un alt praznic şi acest praznic pe care l-am prăznuit şi îl prăznuim de altfel din miercurea ce a trecut se numeşte înjumătăţirea praznicului. Deci în interiorul celor cincizeci de zile cât durează prăznuirea Învierii se află un alt praznic de mijloc, central, praznicul înjumătăţirii praznicului, aşa cum se numeşte; când Iisus, ni-l arată Evanghelia după Ioan, venind la mijlocul praznicului şi al sărbătorii şi strigând în templu „Cel însetat să vină la Mine să bea apă şi celui ce crede în Mine, spune, râuri de apă vie vor curge din pântecele lui".

Şi Evanghelia pe care o citim acum, tot din Evanghelistul Ioan, vine să ne explice şi să ne lămurească sensul acestui strigăt al Mântuitorului de la înjumătăţirea praznicului. Iisus care este apa cea vie. De altfel toate aceste pericope şi întâmplări evanghelice şi cuvintele Mântuitorului din Evanghelia după Ioan, toate vor să ne lămurească câte ceva din taina Învierii care nu poate fi cuprinsă într-un singur cuvânt, într-o singură imagine. Şi am văzut că Învierea înseamnă, prin minunea sculării slăbănogului, a paraliticului, pentru că sensul prim al cuvântului „înviere", atât în limbile ebraică sau semitică şi greacă, înseamnă „sculare", înseamnă „ridicare în picioare". Iisus a fost ca şi orice mort întins pe piatra mormântului, dar prin înviere S-a ridicat şi stă drept în slava şi în puterea Tatălui veşnic. Deci scularea, starea în picioare (de aceea şi noi stăm în picioare în aceste cincizeci de zile, rugăciunile noastre şi acasă şi în biserici trebuie să se facă toate

în aceste cincizeci de zile în picioare pentru a ne aduce aminte că înviere înseamnă să stăm drepţi înaintea lui Dumnezeu).

Şi, iată că pericopa de la înjumătăţirea praznicului, de miercuri, ne-a spus că învierea mai este ceva, învierea ne aduce apa vieţii, apa cea vie. Şi tot la acelaşi praznic, pentru că el este cheia înţelegerii celor cincizeci de zile (de aceea o spun şi o respun, într-un fel). Pentru că Mântuitorul spune „Eu sunt apa cea vie", şi la acelaşi praznic va spune „Eu sunt lumina lumii". Şi Evanghelia de astăzi ne explică cum Iisus devine apa cea vie şi în Evanghelia de duminica viitoare, cu minunea vindecării orbului, ne arată cum Iisus Hristos este lumina lumii. Desigur, prin Învierea Lui El este şi scularea noastră, este şi apa cea vie şi este şi lumina care ne ţâşneşte nouă, aşa cum spun cântările Învierii, de pe Cruce şi din mormântul Domnului nostru Iisus Hristos.

Întorcându-ne la ceea ce spune pericopa de acum, Îl vedem pe Iisus întorcându-Se acasă în Galileea, după ce făcuse deja un prim Paşte, Evanghelia după Ioan ni-L arată pe Mântuitorul ducându-Se la Ierusalim pentru trei Paşte; Evangheliile celelalte ni-L arată la un singur Paşte, la Paştele Său mântuitor, la pătimirea Sa mântuitoare. Evanghelistul Ioan ni-L arată de mai multe ori venind la Ierusalim pentru marile sărbători.

Iar dacă citim Evanghelia mai dinainte, deci în capitolele 2 şi 3, căci pericopa de astăzi se află în capitolul 4, Îl vedem pe Iisus rugându-se la un prim Paşte şi acolo având o confruntare cu liderii religioşi şi făcând o primă curăţire a templului şi scoţându-i de acolo pe negustori şi pe zarafi şi pe cei care vindeau acolo sau schimbau bani sau vindeau animale de jertfă şi spunând că „aţi făcut din casa Tatălui Meu casă de negustorie, peşteră de tâlhari" şi le spune „vi se va da vouă un semn aici, în trei zile templul acesta se va dărâma şi în trei zile se va ridica". La care iudeii văzând că Iisus atacă ceea ce aveau ei în inima credinţei au început să se mânie şi Iisus a fost de-a dreptul în pericol, putem spune. De altfel, de fiecare dată când urcă la templu El îşi pune viaţa în primejdie, ceea ce numai Ioan spune. Prin aceasta se adevereşte ceea ce am auzit citindu-se în ziua Învierii. Că Iisus este viaţa şi lumina lumii şi lumina luminează în întuneric. Întunericul încearcă să o cuprindă, dar nu reuşeşte şi Iisus vine ca lumină şi în jurul luminii Lui se concentrează şi puterile întunericului şi forţele întunericului care nu reuşesc să-l copleşească. Iisus spune această veste că templul va dispare şi că în trei zile se va dărâma şi în trei zile se va ridica, după care se retrage din templu şi are într-o noapte o discuţie cu fariseul Nicodim, dar în ascuns. Deci iudeii l-au primit cu ostilitate la primul pas pe Iisus. Iisus se retrage, dar înainte de a se retrage are o discuţie noaptea, deci noaptea, cu liderii religioşi care simţiseră ceva dumnezeiesc în Iisus şi ar fi dorit să stea alături de acest Nicodim. Dar Iisus e respins de ai Lui şi se întoarce în drum din Iudeea acasă, în Galileea, după ce făcuse acolo deja prima minune la nunta din Cana Galileii, unde transformase vasele cu apa pentru curăţire, pentru purificare, 600 de litri, aduse de iudei, nu pentru a o bea, ci pentru a se curăţa, a se purifica, El o prefăcuse în vinul bucuriei. Se întorcea, deci, înapoi în patria Sa, Galileea dinspre Ierusalim.

Şi aici avea de ales între două itinerarii. Un itinerar pe care îl urmau majoritatea evreilor, era acela de a coborî din Ierusalim spre Ierihon şi să urce spre Nord, spre Gali-

leea, câteva sute de kilometri pe jos, pe cursul Iordanului în sus. Era şi mai uşor pentru că se mergea pe valea Iordanului, dar era un drum ocolitor, oarecum, pentru că drumul cel drept care străbătea podişul Iudeii şi care traversa Iudeea, până să ajungă în Galileea, mai străbătea un ţinut, Samaria. Deci între Iudeea în Sud cu Ierusalimul şi Galileea în Nord se afla acest ţinut al samarinenilor. Samarinenii erau tot iudei, dar nişte iudei care au intrat într-o dizidenţă. A existat o schismă în religia lui Israel la un moment dat, după moartea lui Solomon, evreii aveau 12 triburi sau seminţii şi atunci, dintr-un motiv politic oarecare, din pricina asprimii lui Roboam, fiul lui Solomon, zece triburi din Nord s-au rupt de Ierusalim şi de templul din Ierusalim şi şi-au făcut un templu pe Muntele Garizim, muntele la a cărui umbră se află Domnul nostru Iisus Hristos împreună cu femeia samarineancă. Deci aceşti iudei erau vinovaţi de schismă religioasă. Din motive politice s-au rupt de cercul religios din jurul Ierusalimului şi şi-au făcut un al doilea templu. Ori pentru iudei să faci aşa ceva era o crimă religioasă. Pentru ei, dacă Dumnezeu este unul, trebuie să aibă un singur templu, un singur locaş sfânt, o singură preoţie. Ori ceilalţi, rupându-se cele zece triburi dinspre Nord, şi-au creat un nou templu, lucrul acesta fiind interpretat nu numai ca gest politic, ci şi ca unul religios.

Şi vedem că aceşti iudei au cunoscut şi o infiltrare de păgânism. Îi vedem pe regii lor însoţindu-se cu femei feniciene, au mai adus şi viţei de aur şi alte zeităţi împotriva cărora protestează marele proroc iudeu care a activat în Nord, în Samaria, profetul Ilie. Profetul Ilie este cel care a încercat să îl aducă pe acest popor israelit secesionist, disident sau schismatic înapoi la Ierusalim. N-a prea reuşit pentru că iudeii aceştia s-au reţinut acolo în disidenţa lor.

Ei bine, deşi erau fraţi şi de neam şi de credinţă, căci ţineau tot legea lui Moise, chiar dacă samarinenii nu ţineau şi profeţii şi Psalmii, între cele două grupări exista o ostilitate vădită. Cu 130 de ani înainte de naşterea Mântuitorului, regele Hasmoneu sau Macabeu al Ierusalimului, într-o expediţie, s-a dus până în Samaria pe muntele Garizim şi a demolat acest templu al iudeilor de acolo. Lucrul acesta samarinenii nu-l vor uita niciodată şi nu îl vor ierta iudeilor. De aceea iudeii se fereau să treacă prin acest teritoriu pentru că de regulă se trezeau cu atacuri şi cu ambuscade. Samarinenii, care erau soldaţi foarte pricepuţi şi gata oricând să scoată cuţitul şi sabia pentru apărarea religiei şi a vieţii lor, atacau şi convoaiele de pelerini ale iudeilor. De aceea pelerinii, aşa cum am spus, ocoleau pe valea Iordanului, nu făceau drumul drept din Galileea spre Iudeea. Iisus respins de Ierusalim se întoarce înapoi spre patria Sa după primul paşte trecând prin acest ţinut ostil, foarte ostil. Se duşmăneau de moarte iudeii cu samarinenii. Şi, ne spune textul, vine şi traversează acest teritoriu expunându-Se unui pericol, pentru că samarinenii nu glumeau cu iudeii. Când îi prindeau îi jefuiau, le luau şi averile şi abia scăpau cu viaţă unii dintre ei. Deci Mântuitorul are curaj să traverseze cu apostolii teritoriul acesta. Şi se spune că în miezul zilei, la ceasul al şaselea din zi, adică pe la ora 12 din numerotaţia noastră actuală (cei vechi numărau altfel orele decât noi). Deci suntem în Orient la ceasul al 12-lea, deci în miezul zilei, când e mai cald şi mai torid. Şi Îl vedem pe Iisus trăgând la o fântână, o fântână faimoasă, celebră, făcută de Patriarhul Iacob şi

Se aşează acolo ostenit şi însetat de drum. Apostolii pleacă să aducă ceva de mâncare din satul cel apropiat. Ce să spun, mare curaj şi din partea lor să se ducă şi să ceară mâncare unor samarineni, dar nu aveau încotro, căci se pare că li se terminaseră proviziile.

Şi acum vine episodul acesta minunat: vine o femeie samarineancă să scoată apă din fântâna patriarhului Iacob. Foarte important: ceasul al şaselea din zi, ora 12. Ceasul al şaselea din zi este şi ceasul căderii în păcat. În ziua a şasea a săptămânii, adică în ziua de vineri, la ceasul al şaselea, adică la ora 12, spune Tradiţia bisericească că a avut loc căderea protopărinţilor în rai. Deci în ziua de vineri Eva şi-a întins mâna spre pom, a luat din pomul raiului fără binecuvântare şi i-a dat apoi şi lui Adam şi la ceasul al şaselea din zi s-a petrecut căderea omului în păcat. Era socotit ceasul diavolului. Şi în tradiţia duhovnicească există menţiunea despre diavolul amiezii, despre duhul amiezii. Diavolul este cel mai tare, mai ales pentru pustnici, duhul akediei, duhul plictiselii, diavolul vine şi îl tulbură pe monah. De unde şi expresia din rugăciune: Doamne fereşte-ne de duhul care bântuie întru amiază-zi, deci de demonul amiezii. Căci în amiază zi a avut loc căderea omului în păcat. Şi tot în ziua şi în ceasul al şaselea, adică în zi de vineri, la ora a şasea din zi, adică la ora 12, Iisus este răstignit pe Golgota şi în mâna Lui se înfig piroanele şi este înălţat pe cruce ca să vindece mâna Evei şi a lui Adam care s-a întins spre pomul cunoştinţei binelui şi răului. Mâna lui Iisus este înfiptă prin piroane pe lemnul crucii tot în ziua a şasea, tot în ceasul al şaselea din zi. Să nu uităm că tot sensul acestui episod este dat de această oră, deci de ceasul al şaselea.

Iar episodul prezentat este de o complexitate majoră; este o evanghelie întreagă în acest episod. Şi vine femei şi vedem că vrea să scoată apă. Lucru cel mai minunat. Sigur că noi ne putem închipui că a venit femeia să scoată apă pentru a duce familiei sale. Se petrece aici un episod cu totul neobişnuit. Îl vedem pe Iisus cerând El apă. Îi spune „Dă-Mi să beau”. Iisus omul, obosit, însetat de drum cere unei femei samarinencei să bea apă. Acesta era deja un scandal, aceasta era deja o erezie, putem spune. Se spune undeva în Talmud, spun evreii că apa unei samarinence e mai necurată decât apa în care se scaldă porcii. Deci un evreu mai bine moare de foame şi de sete decât să ceară apă de la o femeie samarineancă pentru că apa ei este pentru el inacceptabilă. Pentru un evreu porcul este culmea necurăţiei. Să bei apă de la o samarineancă e ca şi cum ai bea apă din apa pe care o beau porcii. Gândiţi-vă ce face Iisus. El trece peste toate aceste reguli de puritate şi de segregaţie care îi separau pe evrei şi îi spune „Dă-Mi să beau!”.

Şi atunci vedem tot acest episod cum creşte şi cum Mântuitorul se foloseşte de setea Lui omenească ca să o înveţe pe femeie că există nu numai o apă care înviorează trupul, ci există şi o apă care înviorează sufletul şi mintea şi care vine de sus; nu este o apă moartă care ne leagă de pământ, ci o apă cerească pe care o dă Iisus şi care este cuvântul Lui. Şi că există şi o altă mâncare decât mâncarea aceasta pământească, este mâncarea despre care îi învaţă mai apoi pe apostoli explicându-le ce înseamnă toate lucrurile acestea. Şi îi spune femeii multe lucruri, îi spune şi păcatele ei, iar femeia care la înce-

put a fost înclinată să Îl ia peste picior pe Iisus, întrebându-L „cum ai Tu apa cea vie, căci nici măcar nu ai găleată cu care să scoţi. Nu vei fi Tu mai mare decât strămoşul nostru”. Prima impresie a fost de a-L lua peste picior, că doar cine se crede El. Şi Iisus îi răspunde apoi profeţindu-i şi spunându-i „Du-te şi cheamă-l pe bărbatul tău!” şi apoi îi vorbeşte despre bărbaţii ei şi despre păcatele ei şi atunci, văzându-L pe Iisus că îi mărturiseşte toate acestea, se gândeşte că Omul Acesta nu este chiar ceea ce pare a fi, este un profet. Şi recunoaşte în El un Mesia şi un profet. O femeie păcătoasă, samarineancă, recunoaşte în Iisus pe Mesia. Iisus vine, să nu uităm lucrul acesta, din Ierusalim, unde fusese respins ca Mesia şi toată predica Lui. E primit şi recunoscut de o samarineancă şi acum este singura dată când în Noul Testament se spune lucrul acesta: „Ştim că trebuie să vină Mesia, Hristosul, Profetul Acela, şi Acela când va veni va învăţa toate”. Este prima dată când se spune lucrul acesta în tot Noul Testament. „Eu sunt, Cel Care vorbeşte cu tine!” Nicăieri altundeva şi nimănui nu îi spune Iisus direct, „Eu sunt, Cel Care vorbeşte cu tine” aşa cum îi spune acestei femei samarinence. Femeie samarineancă ce se duce să îi anunţe şi pe ceilalţi. Ce gest frumos! Cheamă tot oraşul samarinenilor să vină la Iisus. Şi Iisus iudeul, Mesia evreilor, schismatic şi disident, e primit ca Mesia de către samarineni.

E o minune şi o taină a Evangheliei şi a puterii Domnului nostru Iisus Hristos ce aduce aminte şi de apostolul ce s-a citit astăzi şi în care am văzut că după ce Arhidiaconul Ştefan a fost martirizat, diaconii s-au împrăştiat din Iudeea şi au vestit şi în Samaria şi în Fenicia şi în Siria, şi s-a creat a doua mare biserică din creştinism, pe lângă cea din Ierusalim, biserica din Antiohia, unde pentru prima dată, e o duminică întemeietoare oarecum pentru noi creştinii care ne arată despre creştinarea antiohienilor care majoritatea erau prozeliţi veniţi dintre păgâni, nu erau iudei de neam. E prima biserică la Antiohia făcută din creştini proveniţi dintre păgâni şi nu dintre iudei şi care se numesc pentru prima dată creştini. La Antiohia era biserica condusă de Barnaba, care îl cheamă pe Pavel şi Barnaba predică un an de zile şi vine o foamete şi ce frumos creştinii între ei când aud că e foamete se gândesc să vină în ajutorul celor care erau flămânzi în Ierusalim, căci Ierusalimul nu era un oraş foarte bogat şi era defavorizat din multe puncte de vedere. Vedem deja roadele Evangheliei pe care Mântuitorul o vestise şi care fusese primită de samarineni.

Şi mai este un lucru pe care trebuie să îl cunoaştem: dincolo de apa cea vie şi de apa săltătoare pe care o dă Iisus şi care e cuvântul Lui şi Învierea Domnului nostru Iisus Hristos mai e un lucru în pericopa aceasta care e trecut cu vederea şi nu e prea comentat. Iisus în timpul în care femeia se dusese să îi cheme pe samarinenii din oraş are o discuţie cu apostolii. Apostolii vin şi Mântuitorul are un dialog cu ei care nu îi priveşte numai pe apostoli, ci ne priveşte şi pe noi toţi. Iisus le spune că mâncarea Lui este, nu cea pe care i-au adus-o ei, cumpărată din sat, mâncarea lui Iisus e să facă voia Tatălui din ceruri. Şi care este voia Tatălui din cer? Să îi aducă pe toţi oamenii în casa Tatălui ceresc, în casa Tatălui Său Care este în ceruri. Pentru că L-am văzut pe Mântuitorul spunându-i de altfel samarinencei că în creştinism şi în împărăţia mesianică a lui Iisus

Hristos oamenii nu se vor mai închina lui Dumnezeu nici pe muntele Garizim, a cărui umbră se vedea deasupra fântânii lui Iacob, unde se închinau samarinenii, nici pe muntele Ierusalimului, unde se afla templul iudeilor, ci adevăraţii închinători ai Tatălui se vor închina în duh şi în adevăr. Şi aici Sfinţii Părinţi spun că avem deja o profeţie a Sfintei Treimi. Pentru că Tatăl este în ceruri, adevărul Tatălui este Iisus Hristos, iar Duhul este Duhul Sfânt. Nimeni nu poate să se închine lui Dumnezeu Tatăl dacă nu Îl are pe Duhul Sfânt şi nu Îl poate avea pe Duhul Sfânt dacă nu stă în adevărul lui Dumnezeu care este Iisus Hristos şi Evanghelia Lui. Iată că Sfânta Treime care se descoperă acum pentru prima dată, femeii samarinence îi spune această taină a descoperirii Sfintei Treimi, ne arată că creştinismul vrea să facă din toată umanitatea o Împărăţie a Sfintei Treimi.

Dar cum face lucrul acesta creştinismul? Cum face Iisus Hristos cel înviat din toată umanitatea o Împărăţie a Sfintei Treimi? Asta le-o spune apostolilor pe care îi întreabă: „Ia uitaţi-vă în jurul vostru şi ce vedeţi? Mai sunt patru luni până la seceriş. Holdele sunt albe; holdele sunt gata de seceriş; secerişul e mult, lucrătorii sunt puţini. Haideţi, zice, să facem o bucurie Semănătorului care este Tatăl din cer”. Voi sunteţi secerătorii, apostolii, şi toţi creştinii sunt secerătorii, cei care sunt chemaţi să secere grâul sufletelor din toată lumea aceasta şi să-l aducă snop în casa şi în templul lui Dumnezeu Tatăl, al Sfintei Treimi. Voi, apostolii, voi, toţi creştinii. Deci duminica aceasta este o duminică a Învierii, dar este şi o duminică a apostoliei. Ridicaţi-vă ochii şi vedeţi că holdele sunt albe, vă aşteaptă secerişul. Secerătorii sunt apostolii şi noi, cei care trebuie să fim martorii învierii în lumea aceasta până la sfârşitul lumii. Şi mai spune Mântuitorul un cuvânt care ne trimite deja la crucea şi la învierea Lui. Şi spune în felul următor: „pentru că unul este cel ce seamănă şi altul cel ce seceră”. Alţii au semănat şi voi apostolii şi creştinii aţi intrat în munca lor. Au semănat profeţii, a semănat Ioan Botezătorul; dar ce au semănat? Ce se seamănă de fapt ca apoi să încolţească? Se seamănă bobul de grâu, bobul de grâu care este Iisus Hristos şi va spune despre El Însuşi înainte de patima Lui pe esplanada templului şi va spune: „grăuntele de grâu, dacă ajunge în pământ şi nu moare rămâne singur. Dar dacă va cădea în pământ şi va muri, va aduce rod însutit. Iisus Hristos vorbeşte despre El însuşi la ceasul al şaselea din zi, care este ceasul răstignirii Lui, despre El Însuşi, tainic, ca bob al vieţii, cum am cântat în Prohodul Domnului, „bob în două firi pus ai fost Hristoase”. El este bobul care cade în pământ; moartea Lui face să încolţească sămânţa creştinilor şi apa cea vie de care îi vorbeşte samarinencei şi care nu e scoasă din puţul de la Sihar, apa cea vie ţâşneşte din coasta Lui care va fi împunsă la ceasul al nouălea din vinerea mare de către centurionul roman ca să probeze realitatea morţii Lui. Iată de unde ţâşneşte apa învierii, de unde răsare snopul de grâu al împărăţiei care suntem noi toţi creştinii. Şi ce misiune şi ce răspundere avem noi astăzi faţă de răspândirea învierii Domnului nostru Iisus Hristos în această lume. Noi suntem apostolii; noi suntem însărcinaţi cu secerişul la care ne invită Mântuitorul. Dar neuitând însă lucrul acela că nu noi suntem cei care am semănat, ci Iisus Hristos este

Cel care prin moartea şi prin învierea Sa este bobul de grâu care ne ridică pe noi toţi în împărăţia Tatălui Său, în veci. Amin.

Vineri în săptămâna a 5-a după Paşte

27 mai 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Apostolul:

„În zilele acelea, unii din eresul fariseilor, care trecuseră la credinţă, s-au ridicat şi au grăit: Trebuie să-i tăiaţi împrejur şi să le porunciţi să păzească Legea lui Moise. Atunci, Apostolii şi preoţii s-au adunat ca să cerceteze acest lucru. Şi după multă cercetare, s-a sculat Petru şi le-a spus: Bărbaţi fraţi, voi ştiţi că, din primele zile, Dumnezeu m-a ales dintre voi ca, prin gura mea, neamurile să audă cuvântul Evangheliei şi să creadă. Şi Dumnezeu, Cel ce cunoaşte inimile, le-a dovedit aceasta, dându-le Duhul Sfânt, ca şi nouă, şi, prin credinţă curăţind inimile lor, între noi şi ei n-a făcut nici o deosebire. Acum deci pentru ce ispitiţi pe Dumnezeu şi vreţi să puneţi pe grumazul ucenicilor un jug pe care nici părinţii noştri, nici noi n-am putut să-l purtăm? Ci, prin harul Domnului nostru Iisus Hristos, credem că ne vom mântui în acelaşi chip ca şi aceia. Atunci toată mulţimea a tăcut şi a dat ascultare lui Barnaba şi lui Pavel, care au istorisit câte semne şi minuni a făcut Dumnezeu prin ei, între neamuri”. (Fapte 15, 5-12)

Preasfinţite Părinte Episcop, Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Timpul trece repede; ne mai despart puţine zile până săptămâna viitoare, până miercuri, când am o rugăminte specială, dacă poate fi vorba: să ne întâlnim cu toţii înainte de ora şase să mai cântăm o dată canonul mare, canonul Sfântului Ioan Damaschin, canonul Paştelui, pentru că miercurea viitoare suntem în ceea ce se numeşte *după prăznuirea marelui praznic al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos*.

Călătorim şi ne apropiem, iată, de sfârşitul acestui itinerar şi pelerinaj al luminii însoţiţi de Evanghelia după Ioan şi de Faptele Apostolilor. Şi cuvântul care s-a citit astăzi din Faptele Apostolilor este plin de înţelepciune şi de învăţătură pentru noi şi pentru toţi creştinii din toate timpurile. Cartea Faptelor Apostolilor şi Evanghelia după Ioan sunt ghidul şi, mai mult decât ghidul, sunt normele de întrebuinţare ale Învierii. Dacă creştinii vor să ştie ce înseamnă Învierea Domnului nostru Iisus Hristos, trebuie să citească Evanghelia după Ioan. Dacă vor să ştie cum trebuie să trăiască şi cum să rodească şi să dea mărturie despre Învierea Domnului Iisus Hristos trebuie să citească şi să înveţe să imite pilda Faptelor Apostolilor.

Şi iată, cuvântul pe care l-am auzit astăzi citindu-se din Faptele Apostolilor ne mai dă încă o mare lecţie, ne-o dau apostolii şi ne-o dă Biserica apostolică, anume cât de mare este puterea învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Domnul Hristos cel înviat face din cele două lumi una, aşa cum va spune mai apoi Sfântul Apostol Pavel. Şi anume vedem că misiune aceasta, mărturia învierii Domnului Iisus Hristos a fost primită atât de o parte dintre iudeii din Ierusalim, o parte nu foarte mare, trebuie să recunoaştem, însă a fost primită cu mult mai multă bucurie şi entuziasm de către prozeliţii iudaismului care veneau dinspre păgâni. Şi la aproape 20 de ani după Învierea Domnului nostru Iisus

Hristos, creştinismul avea deja două centre. Avea Ierusalimul unde erau creştinii dintre iudei, dar mai apăruse deja un nou centru, aşa cum am auzit citindu-se în Apostolul de duminică, Antiohia, locul unde pentru prima dată ucenicii s-au numit creştini. Pentru că la Ierusalim nu se numeau creştini, ci se numeau nazorei, adepţii Aceluia din Nazaret, ai lui Iisus din Nazaret. În schimb în Antiohia s-au numit pentru prima dată creştini şi aici a apărut şi prima mare problemă, prima criză, putea să fie, dar pe care au soluţionat-o cu atât de multă înţelepciune apostolii adunaţi într-un sinod, în primul sinod al Bisericii, aşa numitul sinod apostolic din Ierusalim. Faptul că creştinii dintre iudei care ţineau şi tradiţiile Legii lui Moise, cei din partida fariseilor, adică cei care se convertiseră la creştinism dintre farisei, se întrebau dacă nu cumva cei care aderaseră la creştinism dintre păgâni, trecând mai întâi prin iudaism, (să nu credem că păgânii au venit la creştinism de la Zeus şi de la Venus sau de la Marte, au venit direct în braţele unui Dumnezeu răstignit, cum era Iisus Hristos; nu a fost aşa ceva!). Deci mai întâi ei se apropiaseră de iudaism, de sinagogă, păgânii aceia erau prozeliţi, deci erau într-un fel convertiţi la iudaism, dar care nu se tăiaseră împrejur, nu luaseră întru totul toate obiceiurile iudaismului. Şi atunci şi dintre creştinii care proveneau dintre iudei şi care erau mai riguroşi, fariseii, au spus: să le cerem mai întâi creştinilor să ia tot iudaismul asupra lor, deci inclusiv circumciderea şi toate celelalte obiceiuri iudaice, ca mai apoi, iar aceasta să vină ca o culme, cumva, botezul şi unirea cu Iisus Hristos. Acest lucru risca să creeze într-un fel un creştinism cu două viteze, cu două forme de manifestare şi, mai mult, a creat o criză; vă daţi seama cât de gravă era problema pentru că iudeii conform Legii lui Moise nu aveau voie să stea la masă cu păgânii, cu neiudeii, decât în anumite condiţii, iar condiţiile acestea sunt cele pe care le-a fixat sinodul apostolic, sunt puse în *Levitic*, undeva prin capitolele 16, 17, anume, li se permitea iudeilor să stea la masă cu neiudeii numai atunci când păgânii, deci neiudeii, împlinesc anumite condiţii: să nu mănânce animale sacrificate zeilor păgâni, să nu trăiască în desfrânare, în promiscuitate sexuală, care, pentru păgânism, sexualitatea şi idolatria erau două feţe ale aceleiaşi realităţi, sexualitate şi religie, erau, ca şi astăzi, pentru mulţi dintre contemporanii noştri, două feţe care Îl caută pe Dumnezeu în sex şi divinizează sexul. Deci li se cerea să renunţe la politeism, să renunţe măcar la a participa la sacrificii şi a mânca din animalele sacrificate; oricum dacă erau prozeliţi trebuiau să mărturisească monoteismul pentru că nu erau altfel primiţi în sinagogă sau în jurul sinagogii dacă nu recunoşteau un singur Dumnezeu şi dacă nu spuneau rugăciunea iudeilor, „Ascultă Israele, Domnul Dumnezeul tău este Unul”, deci nu trebuia să mănânce de la idoli, nu trebuiau să trăiască în promiscuitate sexuală, nu trebuiau să mănânce carne de animale sugrumate, trebuiau să lase sângele animalelor să se scurgă în pământ conform poruncii date de Dumnezeu lui Noe. Deci, în ultimă instanţă, ce li se cerea păgânilor? Nu legea lui Moise, legea lui Noe măcar, prescripţiile acelea, legământul pe care îl încheiase Dumnezeu cu oamenii după ce a înnoit umanitatea prin potop trebuia să fie respectat şi de păgâni. Toate acestea trebuiau să le respecte şi păgânii.

Minunea cea mai mare a fost că criza aceasta în Biserică s-a soluţionat pe calea unui sinod. Ce lucru frumos! Biserica trăieşte împreună, creştinii se roagă împreună Aceluiaşi Dumnezeu, mănâncă împreună, se hrănesc împreună şi din Dumnezeu, din Trupul şi Sângele Lui, dar şi din punerea în comun a hranei, a averilor, căci comunitatea apostolică trăia într-un mod infinit comunitar care pentru noi, astăzi, este aproape un vis. Dacă puneau toate în comun ei şi hotărau în comun.

Numai lucrul acesta vreau să îl accentuez. Lucrul acesta l-a determinat în secolul al XIX-lea pe marele nostru mitropolit Andrei Şaguna să restabilească în Biserică organizarea, refăcând o Biserică comunitară, o Biserică ce hotărăşte toate împreună. Pentru că vedem cum spun Faptele Apostolilor şi scrisoarea pe care au scris-o cei din Ierusalim Bisericii din Antiohia, tradusă oricum aiurea „Părutu-S-a Duhului Sfânt şi nouă” şi aşa mai departe, în limba greacă veche, verbul „a părea” în dativ înseamnă „a hotărî”; corect s-ar traduce: „Hotărât-a Duhul Sfânt şi noi”. A hotărât Duhul Sfânt împreună cu Apostolii cu prezbiterii şi cu toţi fraţii. Toţi împreună au făcut sinodul şi toţi împreună au luat această hotărâre. Şi aşa se făceau şi sinoadele în Biserica primară, nu ca acum, cu uşile închise. Pe vremea aceea sinoadele se făceau în biserici, iar bisericile erau deschise. Episcopii erau toţi în veşminte, slujeau Sfânta Liturghie şi coborau în naos unde li se puneau scaunele, îmbrăcaţi în veşminte, iar credincioşii toţi stăteau în spate, în pronaos şi ascultau şi înţelegeau ce se hotărăşte, ce se deliberează în numele Bisericii; pentru că Biserica nu este nici a poporului, nu este nici a clericilor, nu e nici a episcopilor, este a lui Dumnezeu şi a tuturor credincioşilor împreună. Deci trebuie să ţinem minte acest lucru. Toate hotărârile în Biserică se iau de către Duhul Sfânt, iar Duhul Sfânt nu este singur, este Duhul comuniunii, este Duhul comunităţii. De aceea hotărârile Bisericii trebuie luate împreună. Creştinii trebuie să trăiască împreună, trebuie să respire împreună, să se hrănească împreună şi să hotărască împreună cum trebuie să administreze proprietăţi, credinţă şi tot ceea ce Dumnezeu le-a îngăduit. Este o mare sinodalitate a Bisericii pe care o vedem acum pentru prima dată exprimată, în capitolul al XV-lea din cartea Faptelor Apostolilor, este un dar al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, un dar al Duhului Sfânt care este Duhul învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

Cum am spus, există o probă prin care creştinii dovedesc că sunt fiii învierii: proba verticalităţii, proba comunităţii, proba sinodalităţii. Să ne uităm la vieţile noastre şi să vedem dacă ele sunt aşa. Sunt vieţile noastre verticale? Sunt integre din punct de vedere moral şi mai mult spre Dumnezeu şi spre cer decât spre cele ale pământului? Sunt vieţile noastre cu adevărat comunitare? Păi nici liturghiile noastre nu sunt comunitare. Pentru că, vedeţi, mădularele corpului Bisericii vin pe rând. Întâi vine capul şi apoi câte un picior, câte o mână, după o jumătate de oră sau chiar nu vin deloc şi rătăcesc pe undeva prin ocupaţiile lor lumeşti şi pe la casele lor. Iată că Biserica noastră nu mai este o biserică comunitară cu adevărat nici măcar la Sfânta Liturghie. Nici măcar sinoadele nu mai sunt aşa cum ar trebui făcute şi aşa cum ne învaţă cartea Sfinţilor Apostoli care este mai mare decât toate regulamentele şi decât toate hotărârile oricăror sfinte sinoade care sunt de drept bisericesc, pe când cartea Faptelor Apostolilor este revelaţie, este de

drept dumnezeiesc, iar ea este lecţia şi cartea noastră a tuturor creştinilor, nu numai a preoţilor şi nu numai a laicilor, ci a întregii Biserici împreună. Dacă vrem să ştim cum trebuie să trăim Învierea Domnului nostru Iisus Hristos în Biserică ar trebui să ştim pe de rost şi ar trebui să o învăţăm pe de rost ca să ştim după aceea cum să o aplicăm şi cum să trăim cu adevărat în Biserica Duhului şi în Biserica Celui Înviat.

Să ne dea Bunul Dumnezeu această putere de a fi mai drepţi şi mai comunitari şi mai împreună în bucuria Duhului şi a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Amin.

Predică la Duminica a 6-a după Paşte (a Orbului din naştere)

29 mai 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul" Sibiu

Evanghelia:

„În vremea aceea trecând, Iisus, a văzut un om orb din naştere. Atunci ucenicii Lui L-au întrebat, zicând: Învăţătorule, cine a păcătuit; acesta sau părinţii lui, de s-a născut orb? Iisus le-a răspuns: nici el n-a păcătuit, nici părinţii lui, ci s-a născut orb ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu. Trebuie să fac, până este ziuă, lucrurile Celui ce M-a trimis pe Mine; căci vine, iată, noaptea, când nimeni nu poate să lucreze. Cât timp sunt în lume, Eu sunt lumina lumii. Şi după ce a zis acestea, a scuipat jos şi a făcut tină din scuipat, şi a uns cu tină ochii orbului. Apoi i-a zis: mergi de te spală la izvorul Siloamului (care se tâlcuieşte: trimis). Deci s-a dus şi s-a spălat şi a venit văzând. Iar vecinii şi cei care-l văzuseră mai înainte că era cerşetor se întrebau: nu e acesta cel ce şedea şi cerşea? Unii ziceau că acesta este, iar alţii ziceau că seamănă cu el, dar el zicea: eu sunt. Deci l-au întrebat atunci: cum s-au deschis ochii? El a răspuns şi le-a zis: Omul care se numeşte Iisus a făcut tină şi a uns ochii mei, după care mi-a zis: mergi la izvorul Siloamului şi te spală. Deci, mergând şi spălându-mă, am dobândit din nou vederea. L-au mai întrebat: unde e Acela? Nu ştiu, le-a răspuns el. L-au dus atunci la farisei pe cel ce mai înainte fusese orb. Şi era într-o zi de sâmbătă când a făcut Iisus tină şi i-a deschis ochii orbului. Deci din nou l-au întrebat fariseii cum a dobândit vederea. Iar el le-a răspuns: tină a pus în ochii mei, şi m-am spălat şi văd. Deci unii dintre farisei ziceau: Acest om nu este de la Dumnezeu, fiindcă nu păzeşte sâmbăta. Iar alţii ziceau: cum poate un om păcătos să facă minuni ca acestea? Şi astfel era dezbinare şi ruptură între ei. Deci iarăşi l-au întrebat pe cel ce fusese orb: tu ce zici despre El, pentru că ţi-a deschis ochii? Iar el răspuns: este Proroc! Iar iudeii n-au crezut despre el că a fost orb şi şi-a căpătat vederea, până ce n-au chemat pe părinţii celui vindecat de orbire. Aşadar i-au întrebat şi le-au zis: acesta este fiul vostru, despre care ziceţi că s-a născut orb? Atunci părinţii lui au răspuns şi au zis: ştim că acesta este fiul nostru şi el s-a născut orb. Dar cum vede el acum, noi nu ştim; sau cine i-a deschis ochii lui, noi nu ştim. E om în vârstă, întrebaţi-l pe el; El singur va vorbi despre sine. Acestea le-au spus părinţii lui, pentru că se temeau de iudei. Căci iudeii se sfătuiseră de acum că de va mărturisi cineva că El este Hristos, să fie scos afară din sinagogă. De aceea au zis părinţii lui: este în vârstă; întrebaţi-l pe el. Deci fariseii au chemat a doua oară pe omul care fusese orb şi i-au zis: dă slavă lui Dumnezeu. Noi ştim că Omul Acesta e un păcătos. El însă a răspuns: de este păcătos, nu ştiu. Eu una ştiu: că eram orb, acum văd. Deci l-au întrebat iarăşi: ce ţi-a făcut? Cum ţi-a deschis ochii? El le-a răspuns: acum v-am spus şi n-aţi auzit? De ce voiţi să auziţi încă o dată? Nu cumva voiţi şi voi să vă faceţi ucenici ai Lui? Atunci l-au ocărât şi i-au zis: tu eşti ucenicul Lui! Noi suntem ucenicii lui Moise. Noi ştim că Dumnezeu a grăit

cu Moise, dar pe Acesta nu ştim de unde este. A răspuns omul şi le-a zis: tocmai în aceasta stă minunea: că voi nu ştiţi de unde este şi totuşi El a deschis ochii mei. Şi noi ştim că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoşi; dar de este cineva cinstitor de Dumnezeu şi face voia Lui, pe acesta îl ascultă. Din veac nu s-a auzit să fi deschis cineva ochii unui orb din naştere. De n-ar fi Acesta de la Dumnezeu nimic n-ar putea face. Ei însă au răspuns şi i-au zis: în păcate te-ai născut întreg şi tu ne înveţi pe noi? Şi l-au scos afară. Şi auzind Iisus că l-au dat afară şi găsindu-l la întrebat: crezi tu în Fiul lui Dumnezeu? El a răspuns şi a zis: dar cine este, Doamne, ca să cred în El? Şi a zis Iisus: L-ai văzut pe El! E Cel care vorbeşte cu tine. Iar el a zis: cred, Doamne. Şi s-a închinat Lui". (Ioan 9, 1-38)

„A zis Iisus fariseilor: Eu am venit în lumea aceasta spre judecată ca să vadă cei fără de rele şi cei cu ochi să fie orbi. Şi au auzit acestea unii din fariseii care erau cu El şi au zis: oare şi noi suntem orbi? Răspuns-a lor Iisus: dacă aţi fi orbi n-aţi avea păcat. Acum însă, tocmai pentru că spuneţi „noi vedem", pentru aceasta păcatul vostru rămâne" (continuarea din pericopa de joi, în săpt. a 5-a după Rusalii — Ioan 9, 39-41*)*

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Frumos şi lung cuvânt din Sfânta Evanghelie după Ioan. Cuvânt despre penultimul din cele şapte mari semne sau minuni pe care ni le zugrăveşte Evanghelistul Ioan, cel cu care călătorim în aceste cincizeci de zile şi cel împreună cu care şi de la care învăţăm câte ceva din ce este taina Domnului nostru Iisus Hristos care este tâlcuită şi explicată prin Învierea Lui. Oricine vrea să ştie şi să înţeleagă că Iisus ca Unul înviat din morţi şi nu ca un simplu proroc, ci ca Fiul lui Dumnezeu Cel întrupat, Cel răstignit şi înviat pentru noi, acela este îndrumat şi dus de mână de către Biserica noastră Ortodoxă în aceste cincizeci de zile care ne despart de praznicul Învierii Domnului Iisus, dus de mână şi călăuzit şi pus în mâna unui profesor, a unui dascăl, iar dascălul acesta, profesorul de Înviere al Bisericii noastre Ortodoxe este Evanghelistul Ioan; sunt împreună cu el şi toţi Sfinţii Apostoli ale căror fapte minunate le auzim şi ne însoţesc în aceste cuvinte. Suntem în aceste zile la şcoala învierii. Suntem în toate duminicile în Biserică la şcoala Învierii, dar mai cu seamă în aceste cincizeci de zile în care, dacă ar fi fost să fim noi creştini adevăraţi şi aşa cum erau cei dinainte, ar fi trebuit să fim, nu două sau trei zile după Înviere, nu o săptămână luminată, nu din săptămână în săptămână, aşa cum facem de altfel în tot cursul anului bisericesc, ar fi trebuit să fim zi de zi, cincizeci de zile să fim în sfintele biserici, la sfintele liturghii ca să primim hrana duhovnicească a sufletelor şi minţilor noastre care este cuvântul Evanghelistului Ioan, nu pe sărite cum facem cu toţii. Căci o facem şi aici, la capelă, unde venim şi facem liturghii doar miercurea, vinerea, sâmbăta şi duminica. Nu venim în fiecare zi. Dar să ştiţi că în vremurile dinainte, în persecuţii, deci înainte de Sfântul Constantin cel Mare, creştinii se bucurau şi purtau Învierea Domnului nostru Iisus Hristos cincizeci de zile venind nopţile sau dimineţile, înainte de a-şi începe munca, se adunau în casele câte unuia dintre ei mai înstăriţi care le punea o odaie la dispoziţie şi citeau împreună şi ascultau Evanghelia Evanghelistului Ioan ca să înţeleagă care e taina Învierii.

Ne spune şi pericopa pe care am auzit-o de altfel şi toate duminicile acestea în care se citeşte Evanghelia de la Ioan, încercând să ne lămurească aspecte legate de taina Învierii.

L-am văzut pe Domnul nostru Iisus Hristos spunând că El este scularea noastră; acum două duminici L-am văzut pe Mântuitorul sculându-l pe slăbănog, pe paralitic, iar învierea este scularea noastră, este ridicarea noastră, este verticalizarea noastră, este antigravitaţia în care Dumnezeu ne trage spre El cu puterea cerului şi cu puterea dragostei Lui de pe pământ şi nu numai de pe pământ, ci şi de sub pământ de unde îi scoate pe cei morţi şi îi scoate din iad şi umple toate de lumină şi ne ridică în picioare asemenea unor îngeri.

Iisus cel Înviat este apa vieţii. Am văzut duminica trecută spunându-i femeii samarinence, căreia îi cere apă (El Fiul lui Dumnezeu cere să bea apă de la o femeie samarineancă şi primeşte făgăduinţa că va primi apa vieţii, apă săltătoare), spune textul, care curge în permanenţă şi care este profeţie pentru Duhul Sfânt, pentru viaţa care va ieşi, nu din puţul lui Iacob şi nu din fântâna aceea, care era adâncă oricum de vreo 50 de metri, ci din mormântul de la poalele colinei Golgota, de acolo ţâşneşte apa vieţii.

Iar acum, Îl vedem pe Mântuitorul făcând cel de-al şaselea semn. Evanghelia după Ioan e construită pe şapte semne sau minuni. Începând cu prima care este minunea făcută de Iisus la Cana Galilei, unde are loc prefacerea şi înmulţirea vinului făcut din apă şi se termină cu învierea lui Lazăr. Cea de astăzi este penultima, cea prin care Mântuitorul dă vedere unui orb din naştere. Aţi auzit ce cuvânt minunat şi lung, dar plin de substanţă şi de conţinut teologic are această Evanghelie în care trebuie să fim atenţi la detalii. Pentru că nu e o minune la fel ca oricare alta. Detaliile acestei minuni ne arată că ea este o minune profetică, e un fel de botez anticipat. Vindecarea orbului are aspectul unei iniţieri creştine. E aproape un parcurs asemenea celui pe care îl făceau creştinii în primele veacuri atunci când se botezau. E un orb, un orb din naştere şi Iisus vine şi îi redă vedere. Vedem cum se insistă pe faptul că Iisus scuipă în pământ, ia tina cu scuipat şi pune această tină pe ochii care nu vedeau, ai orbului. Îi unge cu acest pământ peste care el a suflat şi a dat din suflarea Lui, din suflul Lui şi din respiraţia Lui, unge cu el ochii, iar acesta e un întâi semn ce pare că nu e minune. După care îl trimite la scăldătoarea Siloamului, Siloam înseamnă „trimis, apostol” spunându-i să se spele. Şi Mântuitorul face deci două semne. Unul prin atingere cu mâna, care pare că nu e minune, atât doar că întinde nişte tină umezită pe ochii unui orb din naştere, după care îl trimite, iar minunea se întâmplă acolo, la distanţă, la o piscină şi la o fântână care se afla la câteva sute de metri distanţă mai jos de templu. Aici, spălându-se, orbul din naştere îşi recapătă vederea, după care urmează discuţia, un adevărat proces al orbului la fel ca şi procesul Mântuitorului, unde sunt chemaţi martori. „Ce spui tu despre tine însuţi?”, aproape că poţi avea impresia că acest proces se poate încheia cu o execuţie, adică cu o lapidare, atât a omului, cât şi a lui Iisus nu se întâmplă însă lucrul acesta pentru că Mântuitorul mai are câte ceva de făcut între timp.

Dar ce vrea să spună Mântuitorul prin felul în care face această minune. Ia tină şi pune pe ochii orbului. Mântuitorul creează din nou ochii orbului, îi reface. Aşa cum l-a făcut pe Adam luând ţărână, pământul roşu, argila aceea roşiatică şi a plămădit-o ca o statuie de argilă şi peste ea a suflat suflare, a sărutat-o, a luat-o în braţe, a făcut cum a făcut profetul Elisei care s-a culcat peste copilul căruia i-a dat înapoi viaţă, a îmbrăţişat statuia aceasta de lut făcută cu mâinile lui Dumnezeu, i-a suflat prin răsuflarea Lui suflare şi duh din viaţa Lui, s-a făcut Adam, adică Pământesc, s-a făcut făptură vie, suflet viu. Ei, Mântuitorul face toate aceste gesturi cu lutul şi cu scuipatul ca să evoce că ceea ce face el cu oamenii prin înviere este o recreare a lumii, o refacere a omului. Mântuitorul îi redă vedere orbului ca o facere din nou a omului. Îi recreează o vedere, oricum o vedere care nu exista. Învierea este o recreaţie, o refacere a omului. După care este trimis să se spele. El se duce la scăldătoarea Siloamului, la apa trimisului, se spală ca şi la botez şi după ce se spală ochii i se deschid şi se luminează. Să ne gândim că din biserica veche şi până în zilele noastre, botezul se mai numeşte şi luminare. Botezul este apropierea şi unirea omului cu Hristos; botezul înseamnă refacerea noastră. Intrăm în cristelniţă, în apa botezului, ieşim din ea după întreita scufundare asemenea Mântuitorului care a stat trei zile în mormânt şi suntem ridicaţi de preot din apele botezului ca făptură nouă. Intrăm în botez om vechi, ieşim creatură nouă. Ei, toată această minune a vindecării orbului este o poveste profetică a ceea ce se întâmplă cu fiecare dintre noi în botez. Când intrăm în Biserică, botezul este cel care ne recreează, şi ne recreează ochiul! Pentru că nu putem să Îl vedem pe Dumnezeu cu ochiul acesta trupesc şi păcătos. Şi aici putem să descoperim şi finalul acestei pericope care este dramatic în cele din urmă. Mântuitorul este judecat şi terfelit de către iudei în absenţă. Căci după ce Mântuitorul se îndepărtase, are loc acea a doua judecată a orbului, timp în care Mântuitorul e acuzat şi hulit în cele mai grele feluri: „Cine ţi-o fi deschis ţie ochii? E un om păcătos, ştim noi! Noi îl avem pe Moise, cine mai este omul acesta, păcătosul acesta care vine să ne perturbe Legea lui Moise, nu ţine sabatul, deci e om păcătos, cum îţi face ţie, deci, vindecare într-o zi ca aceasta atâta timp cât e un lucru oprit? Deci nu poate să fie de la Dumnezeu pentru că e încălcată Legea lui Dumnezeu”. Ori Iisus face ca Dumnezeu, care e mai mare decât Legea lui Moise şi Legea Sabatului. E recreează ochi unui orb, acţionează ca un Dumnezeu Făcător şi Creator, nu ca un simplu dătător de lege. Dar pe Iisus Îl vedem terfelit şi batjocorit. Apoi orbul, umilit, batjocorit, este scos afară din locul în care se aflau evreii, deşi avea şi curaj, aţi auzit cum le-a răspuns: „Nu cumva căutaţi şi voi să vă faceţi ucenici ai Lui, v-am spus de atâtea ori, de ce nu credeţi, oare putea un păcătos să facă atâtea minuni”. Orbul a avut curajul mărturisirii, nu a ascuns cine este şi trebuie reţinut că orbul auzea, căci a ştiut numele Mântuitorului căci îl auzise: „Omul care se numeşte Iisus”, În mărturiseşte profet, e adevărat, încă om, încă profet. După care fiind scos afară din sinagogă, tot o anticipare, tot un gest profetic în prevestirea faptului că şi creştinii vor fi scoşi din sinagogă. Orbul este alungat dintre iudei şi atunci Iisus vine a doua oară, spune textul, se apropie de el şi vorbeşte cu el. „Crezi tu în Fiul Omului?”. „Cine este Acesta, Doamne?” Şi Iisus îi spune şi orbului ceea ce i-a spus femeii

samarinence: „Acela este, Cel care îţi vorbeşte” şi în momentul acela orbul face mărturisirea de credinţă ca un rebotezat: „Cred Doamne!” şi se închină lui Iisus, se prosternează, ca în faţa lui Dumnezeu. Deci orbul îşi câştigă, aşa cum frumos am auzit cântându-se la strană, şi în canon, nu numai ochiul trupului, ochiul acesta cu care se descurcă în lumea înconjurătoare, sub soarele acesta văzut şi dogoritor. Orbului Hristos îi reface, şi aceasta e taina cea mai minunată, nu că îi redă ochiul acesta fizic, Iisus prin credinţa lui îi recreează ochiul sufletului şi ochiul inimii. Aşa că orbul primeşte o dublă vedere; nu numai ochiul acesta, organul de simţ văzut, care ne face legătura cu lumea văzută, ci el îşi câştigă ochiul lăuntric al inimii prin care Îl recunoaşte pe Iisus prin credinţă că nu e numai omul Iisus, nu e numai Profetul, ci este Fiul Omului, iar Fiul Omului pentru un evreu însemna judecătorul eshatologic al lumii, nu este un simplu om, ci va veni pe norii cerului ca să judece lumea, aşa ne spune profetul Daniel. Nu e ceea ce credem noi; este Fiul Omului care este în cer şi nu e un om care merge de jos în sus, de pe pământ la cer, ci e un paradoxal, care vine de Sus în jos, din cer pe pământ. Deci a-I spune despre Iisus că este Fiul Omului înseamnă a face din El un personaj ceresc, un personaj dumnezeiesc, de aceea orbul recâştigându-şi ochiul sufletului şi al inimii prin credinţă Îl mărturiseşte pe Iisus ca Dumnezeu, iar după aceea Iisus vine cu un alt cuvânt (de data aceasta pentru farisei şi pentru iudeii care Îl respinseră). Spune cuvântul acela greu, dar care este morala acestui episod întreg: „Spre judecată, spune, am venit în lume, ca cei care nu văd să vadă, asemenea orbului, iar cei care văd să nu vadă”. Prin respingerea lui Iisus e către farisei şi de către iudei, aceia dovedesc că degeaba au ochiul acesta fizic pentru că cu ochiul fizic nu poţi să vezi în Iisus decât un om şi mai ales dacă ochiul fizic e şi păcătos, vezi în Iisus un om păcătos şi atunci ajung să Îl discrediteze: „Cine se crede omul acesta? E un om păcătos care calcă legea”. Deci nu cu ochiul fizic Îl vezi pe Dumnezeu. Iisus le spune în ultimă instanţă fariseilor că au ochiul acesta fizic. Iată orbul din naştere care nu L-a văzut pe El ca om, ci numai L-a auzit ca om, acela s-a deschis spre Iisus prin credinţă arătând că ochiul nevăzut al inimii e superior celor care au ochiul acesta fizic. Cât de actual este acest cuvânt pentru noi toţi din lumea de astăzi care trăim ca şi cum am avea ochi numai pentru lumea de aici, numai pentru plăcerile ei, pentru lucrurile ei sclipitoare şi pentru deşertăciunile ei. Ochiul pe care Iisus vine să îl refacă asemenea lui Dumnezeu Creatorul de la începuturile lumii, de la facerea lui Adam, este ochiul minţii şi al sufletelor noastre. Ochiul acesta dinăuntru, care, aşa cum spunea un poet român, se deschide numai atunci când cel din afară se închide. El spunea că ochiul ce se închide afară, înăuntru se deschide. Mai avem noi astăzi, toată lumea noastră şi civilizaţia noastră, ochiul acesta lăuntric care ne permite să Îl simţim în intimitatea şi în întunericul lăuntric, apofatic al botezului pe Domnul Iisus Hristos care stă ascuns în inimile noastre de la botez? Ochiul acesta trebuie să îl trezim, nu ochiul simplu, acesta fizic, care oricum ne ajută să ne orientăm în lumea de astăzi, dar, mai devreme sau mai târziu, tot în mormânt putrezeşte împreună cu tot trupul nostru. În schimb, ochiul lăuntric al sufletului şi al inimii care e ascuns undeva sub vălurile noas-

tre de carne, ochiul acesta fiind al sufletului, nu va muri, ci se va înălţa din slavă în slavă după moarte şi prin el Îl vom vedea şi vom fi împreună cu Dumnezeu.

Să fim vrednici de taina aceasta a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Să ne trezim ochiul lăuntric al inimii ca să ne întâlnim cu Iisus Hristos Cel înviat, acum şi în veci. Amin.

Miercuri în săptămâna a 6-a după Paşte

1 iunie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„Zis-a Domnul către iudeii care veniseră la Dânsul: până când aveţi Lumina, credeţi în Lumină, ca să fiţi fiii Luminii. Acestea le-a zis Iisus şi, plecând, S-a ascuns de ei. Dar, deşi a făcut atâtea minuni înaintea lor, ei tot nu credeau în El, ca să se împlinească cuvântul proorocului Isaia, pe care l-a zis: „Doamne, cine a crezut în ceea ce a auzit de la noi? Şi: braţul Domnului cui s-a descoperit?” De aceea nu puteau să creadă, pentru că iarăşi a zis Isaia: „au orbit ochii lor şi a împietrit inima lor, ca să nu vadă cu ochii şi să nu înţeleagă cu inima şi ca nu cumva să se întoarcă şi Eu să-i vindec”. Acestea a zis Isaia, fiindcă a văzut slava Lui şi a grăit despre El. Însă şi dintre căpetenii mulţi au crezut în El, dar de teama fariseilor nu mărturiseau, ca să nu fie izgoniţi din sinagogă, pentru că ei au iubit slava omenească, mai mult decât slava lui Dumnezeu. Iar Iisus a strigat şi a zis: cine crede în Mine nu crede în Mine, ci în Cel care M-a trimis pe Mine. Şi cine Mă vede pe Mine, vede pe Cel ce M-a trimis pe Mine. Eu, Lumină am venit în lume, pentru ca oricine crede în Mine să nu rămână întuneric. Şi dacă aude cineva cuvintele Mele şi nu crede, nu Eu îl judec; căci n-am venit ca să judec lumea, ci ca să mântuiesc lumea”. (Ioan 12, 36-47)

Preasfinţite Părinte Episcop, Preacucernice Părinte şi iubiţi fraţi,

Iată-ne în cea de-a patruzecea zi de la Sfântul şi marele praznic al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Un termen simbolic, o cifră rotundă plină de înţelesuri, dar care ne aduce aminte de faptul că Mântuitorul, după Învierea Sa din morţi, aşa cum ne spune Evanghelistul Luca, li s-a arătat Sfinţilor Săi ucenici şi apostoli timp de patruzeci de zile, vorbind cu ei cele privitoare la împărăţia lui Dumnezeu. Şi noi, creştinii, în aceste patruzeci de zile care urmează acestui praznic de temelie al credinţei noastre şi noi ar fi trebuit să stăm în sfintele biserici şi să vorbim împreună cu Domnul nostru Iisus Hristos Cel Înviat despre Împărăţia Sa cea sfântă. Sigur că pe vremea aceea Mântuitorul trebuia să vină să li se arate, trebuia să îi încredinţeze. Evanghelistul Luca ne spune doar aşa, generic, faptul că Mântuitorul vorbind cu ei timp de patruzeci de zile li s-a arătat. Sfântul Apostol Pavel ne spune mai amănunţit că i S-a arătat lui Simon Petru, i S-a arătat lui Iacob, S-a arătat celor doisprezece, apoi la cinci sute de fraţi împreună şi, în cele din urmă, spune Sfântul Apostol Pavel că i Sa arătat lui, ca unei lepădături, ca unui avorton, căci acesta este cuvântul pe care îl foloseşte, foarte dur, Sfântul Apostol Pavel despre el însuşi în Epistola I către Corinteni.

Trebuia Iisus să le vorbească şi să li se arate. Deci Iisus venea pe neaşteptate la ucenicii Săi, deci când nu se aşteptau, atunci venea la ei, intrând prin uşile încuiate, venind şi arătându-se prin aceasta taina trupului Lui şi taina trupului nostru înviat. Că este trup, dar în acelaşi timp este trup dumnezeiesc şi duhovnicesc care are proprietăţi şi calităţi minunate. Dar, trebuia să vorbească patruzeci de zile pentru că mintea ucenici-

lor şi a apostolilor era încă populată de alte feluri de imagini şi reprezentări despre Mesia, despre Dumnezeu, despre Împărăţie şi trebuia să corecteze Mântuitorul, prin aceste arătări şi prin aceste vorbe minunate, imaginile false despre Dumnezeu şi despre Mesia, despre Împărăţie, de care au fost dominaţi şi apostolii. Şi vom vedea mâine, ascultând apostolul, că aşa era şi situaţia. Pentru că şi la Înălţare îi vedem pe apostoli întrebând: „Doamne oare acum vei restaura împărăţia aceasta lumească, mesianică a lui Israel?", iar Mântuitorul le răspunde că nu le este lor dat să cunoască timpurile şi soroacele. Deci chiar şi după cele patruzeci de zile ucenicii nu ştiau să primească cum trebuie şi până la pogorârea Duhului Sfânt nu au ştiut să primească taina lui Iisus Hristos.

Pentru că aşa suntem noi, oamenii, suntem fiinţe cârtitoare şi egoiste. Vrem ca Dumnezeu să ni se arate şi să ne facă ce vrem noi, nu ce vrea El, nu Îl ascultăm pe El, nu ne interesează darul Lui, ce vrea El să ne dea, să ne explice El, să ne dăruiască El ce consideră El. De aceea este Dumnezeu, nu ca să Îi dictăm, nu ca să Îi explicăm noi ce trebuie să ne facă, ci El ştie mai bine, El ne dă darurile pe care consideră El de cuviinţă că le putem primi. Şi cel mai mare dar pe care Dumnezeu ni l-a făcut este cel făcut prin Învierea Domnului nostru Iisus Hristos. Dar îi vedem pe ucenici ca pe nişte iudei, încercând să tragă spuza tot pe turta lor, cu alte cuvinte să fie înviere, dar, dacă se poate, să fie şi împărăţia aceasta lumească, mesianică, pe care o visează israeliţii până în zilele noastre. Deci o împărăţia lumească, politică, a unui neam, peste alte puteri ale lumii. De aceea trebuia Domnul nostru Iisus Hristos să vorbească cu ei înviat, deci într-o altă stare, despre Împărăţia lui Dumnezeu, care este a lui Dumnezeu, deci nu omul spune ce este Împărăţia lui Dumnezeu, ci Dumnezeu Însuşi trebuie să e tâlcuiască în Iisus Hristos care este Împărăţia Lui. Şi, şi noi creştinii trebuie să ştim ce este Împărăţia lui Dumnezeu şi suntem fericiţi de acest lucru şi ştim acest lucru. Căci ce reprezintă Sfintele noastre Liturghii decât porţi deschise ale Împărăţiei lui Dumnezeu, prin care Iisus Hristos iese prin uşile raiului şi ale mormântului care sunt desferecate şi vine şi ni se arată vorbind prin cuvântul arhiereului, prin gesturile lui, prin cuvintele lui, prin evanghelia pe care o rosteşte şi apoi prin predică, şi apoi prin Însuşi Sângele Său, ce este Împărăţia lui Dumnezeu care e a Lui, nu e a noastră şi nu după speranţele noastre, ci după ce vrea Dumnezeu de la noi, nu după ce vrem noi de la El. Poate de aceea creştinismul este o religie faţă de care oamenii au rezerve. Pe de o parte creştinismul îi atrage pe oameni, când vorbeşte despre lucruri interesante. Dar, întrucât vorbeşte nu cum vor oamenii, după dorinţa oamenilor, ci după cum vrea Dumnezeu, ei atunci oamenii încep şi se retrag şi sărăcesc şi pleacă. Aşa cum sunt şi creştinii noştri care vin să asculte despre înviere cinci minute, atunci, în noaptea sfântă, după care nu îi mai vezi, nici ascultând patruzeci de zile, nici cincizeci de zile despre Împărăţia lui Dumnezeu. Mai ales că prin liturghie Împărăţia lui Dumnezeu şi Învierea Lui este în mijlocul nostru. Iisus ne vorbeşte prin Evanghelia Sa ce este Împărăţia Sa. Ce frumos am auzit citindu-se în Evanghelia de astăzi şi ce adânc, dar şi ce cutremurător, că Împărăţia celui Înviat este Împărăţia Celui răstignit. Puterea şi viaţa cea nouă ţâşneşte din mormânt; Împărăţia

vine pe cruce; deci lucrurile acestea nu pot fi despărţite unul de celălalt, iar toată taina Evangheliei Mântuitorului au spus-o acolo, pe esplanada templului.

Vedeţi cum s-a rotunjit deja Evanghelia, s-a terminat lectura cursivă a Evangheliei într-un fel, ea mai continuă, dar am revenit citind Evanghelia după Ioan în aceste patruzeci de zile şi suntem din nou după intrarea Mântuitorului în Ierusalim, în ultima confruntare pe care El o are pe esplanada templului, înainte de arestarea Sa şi de răstignirea Sa. Şi are loc momentul acesta absolut minunat în care fariseii spun: „Aţi auzit, nu putem face nimic, Acest om amăgeşte poporul şi trebuie să Îl lichidăm". Fariseii spun lucrul acesta şi în acelaşi moment, spune, vin nişte greci, nişte păgâni, care vin la apostolul Filip şi la Andrei şi le spun: „Vrem să-L vedem pe Iisus" şi Iisus când vede că păgânii vin să Îl caute pe El, spune în acel moment „A sosit ceasul", deci a venit momentul care era momentul preamăririi Lui, dar preamărirea Lui vine pe cruce. A venit momentul ca Fiul Omului să se înalţe, să fie înălţat, dar prima Lui înălţare este înălţarea pe cruce, după care de-abia urmează învierea şi înălţarea Domnului. Mântuitorul spune atunci acel cuvânt care are cuprinsă în el toată taina Împărăţiei lui Dumnezeu şi toată taina învierii şi toată taina liturghiei este în el: grăuntele de grâu, când cade în pământ, dacă nu moare rămâne unul singur, dar dacă moare aduce rod însutit, aduce multă roadă, spunând aceasta cu gândul la păgâni. Iisus este bobul de grâu, aşa cum s-a cântat la Prohodul Învierii: „bob în două firi pus ai fost Hristoase". Iisus Hristos este bobul care cade în pământ, moare şi din moartea Lui rodeşte acest spic al credinţei la neamurile păgâne. Şi după aceasta continuă Mântuitorul şi cuvântul acela cuprinde toată Evanghelia în el şi dacă nu înţelegem cuvântul acesta înseamnă că nu ştim ce este creştinismul şi suntem creştini degeaba: „tot cel care vrea să îşi scape sufletul său îl va pierde până la urmă şi tot cel ce îl pierde în lumea aceasta pentru Mine şi pentru Evanghelie, acela îl va câştiga de la Dumnezeu. Şi cine ştie această taină, spune, va fi cinstit de către Tatăl Meu". Toată Evanghelia este aici.

Să nu credem însă că dacă am sărbătorit patruzeci de zile Învierea, puţin câte puţin, cum neam priceput în slăbănogirea şi în slăbiciunea noastră, să nu uităm că învierea este cealaltă faţă a Crucii. Nu putem să despărţim nici o secundă învierea de crucea Lui şi viaţa cea nouă de moartea lui Iisus Hristos. Ele se iau la pachet, se iau împreună; nu pot fi disociate. Şi cine înţelege taina aceasta ştie taina Împărăţiei, Împărăţia lui Hristos Cel răstignit şi înviat; e Împărăţia tuturor veacurilor pe care noi, creştinii ortodocşi, fericiţi suntem că o avem în mijlocul nostru şi am avut-o patruzeci de zile şi o vom avea duminică de duminică şi sărbătoare de sărbătoare. Pentru că dacă Iisus Hristos Cel Înviat se retrage, este ca să lase Învierea Lui şi Împărăţia Lui în mijlocul nostru sub formă liturgică. Fericiţi suntem că avem cuvântul Învierii, cuvântul Împărăţiei şi taina ei. Mai rămâne să fim vrednici de această mare taină a Împărăţiei Celui răstignit şi Înviat.

Să ne dea Bunul Dumnezeu această putere şi acum şi în zilele care urmează şi în veci. Amin.

Înălţarea Domnului

2 iunie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„Iar după ce S-a sculat din morţi, Iisus a stat în mijlocul ucenicilor Săi şi le-a zis: pace vouă! Dar ei, înspăimântându-se şi înfricoşându-se, gândeau în ei înşişi că văd un duh. El însă le-a grăit: de ce sunteţi tulburaţi şi pentru ce vi se ridică astfel de gânduri în inimile voastre. Priviţi mâinile Mele şi picioarele Mele, că Eu Însumi sunt: pipăiţi-Mă şi vedeţi, că un duh nu are carne şi oase, cum Mă vedeţi pe Mine având. Şi zicându-le acestea, le-a arătat mâinile şi picioarele Sale. Deci încă necrezând ei de bucurie şi de mirare, El le-a zis: aveţi aici ceva de mâncare? Iar ei I-au pus înainte o bucată de peşte fript şi un fagure de miere. Şi luând, a mâncat în faţa lor. Apoi le-a zis: acestea sunt cuvintele pe care le-am grăit către voi, pe când eram cu voi, că trebuie să se împlinească toate cele scrise despre Mine în Legea lui Moise, în profeţi şi în psalmi. Atunci le-a deschis mintea, ca să înţeleagă Scripturile. Şi le-a zis: aşa stă scris şi aşa trebuia să pătimească Hristosul şi să învieze din morţi a treia zi; iar în numele Lui să se propovăduiască pocăinţa spre iertarea păcatelor la toate neamurile, începând de la Ierusalim. Voi sunteţi martorii acestora. Şi iată, Eu trimit peste voi făgăduinţa Tatălui Meu; voi însă să şedeţi în cetatea Ierusalimului, până când vă veţi îmbrăca cu o putere de Sus. Apoi i-a dus afară în Betania şi, ridicându-Şi mâinile, i-a binecuvântat. Şi, pe când îi binecuvânta, s-a despărţit de ei şi s-a înălţat la cer. Iar ei, închinându-se Lui, s-au întors în Ierusalim cu bucurie mare. Şi erau în toată vremea în templu, lăudând şi binecuvântând pe Dumnezeu. Amin.” (Luca 24, 36-53)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Praznicul de astăzi este praznicul care se află la mijlocul perioadei în care ne aflăm, duhovniceşte vorbind. Suntem la patruzeci de zile după Învierea Domnului din morţi şi ne mai despart zece zile de la celălalt mare praznic, al Pogorârii Duhului Sfânt. Praznicul Înălţării pe care îl serbăm astăzi este cel care mediază şi mijloceşte între aceste două înălţimi duhovniceşti pe care stă Biserica credinţei noastre: Învierea din morţi a Domnului Iisus Hristos şi Pogorârea Sfântului Duh. De altfel, aşa cum am putut auzi citindu-se din Evanghelia după Luca, unde se vede foarte limpede, aceste evenimente sunt strâns legate între ele. Ele trebuie privite în unitatea lor lăuntrică, teologică, duhovnicească şi ne spune câte ceva despre taina Mântuitorului, în primul rând, dar şi despre taina Bisericii şi despre taina vieţilor noastre, ale tuturor.

Deci Mântuitorul nostru a pătimit pe cruce, care este într-un fel, putem spune, prima Lui înălţare, aşa cum am auzit citindu-se în Evanghelia de ieri după Ioan, în care Mântuitorul, înainte de patima Sa, între intrarea în Ierusalim şi cruce, vorbea iudeilor despre înălţarea Fiului Omului şi într-adevăr, iudeii şi romanii, drept mulţumire şi drept răsplătire pentru bunătatea şi pentru descoperirea blândeţii şi a iubirii şi a iertării lui Dumnezeu, L-au înălţat cu adevărat pe Fiul Omului, dar nu la cer, ci pe cruce. Deci

prima înălţare pe care noi, oamenii I-am făcut-o Mântuitorului, primul tron pe care Mântuitorul a fost pus în batjocură: „Ne spui că eşti împăratul iudeilor şi eşti regele lui Israel, iată tronul Tău ăsta-i tronul Tău pe care te înălţăm noi, oamenii. Pentru că nu eşti cu adevărat împăratul nici al lui Israel, nu eşti cu adevărat Împăratul nici al Romei, nu eşti nici ceea ce te pretinzi a fi; iată tronul tău!, pentru că eşti un impostor, eşti un eretic, eşti un închipuit, iată tronul pe care Îl ai". Deci, iată că prima înălţare pe care I-o facem noi oamenii drept mulţumire şi drept recunoştinţă. Vine Dumnezeu pe pământ şi noi, oamenii, în loc să ne bucurăm — e adevărat că Dumnezeu prin Fiul Său şi prin predica Lui ne deranjează şi e aşa cum spune, şi eu repet această vorbă pentru că îmi place, este a Părintelui Nicolae Steinhardt de la Rohia, că „Dumnezeu a venit în lume să ne scandalizeze şi să ne mântuiască„, adică să ne trezească din apucăturile şi din rutinele şi din meschinăriile noastre, să ne zgâlţâie, dar cui îi place? Cine doarme duhovniceşte sau trupeşte şi îi place ca în mijlocul somnului să fie zgâlţâit şi trezit şi ridicat în picioare? Nu îi place nimănui, iar dacă insişti prea mult asupra acelui somnolent, s-ar putea să se trezească din pat şi drept recunoştinţă să îţi administreze şi o corecţie, iar această corecţie a primit-o şi Mântuitorul nostru pentru că Iisus a venit să îi trezească pe oameni din păcatele lor şi să Îl descopere pe Dumnezeu, nu drept unul, o cifră. „Ascultă Israele, Domnul Dumnezeul tău este unul". Unul este un numeral, este o parte de vorbire, este o problemă de aritmetică. El a venit să le spună că Dumnezeu este Tată şi El are un Fiu şi numai cine Îl cinsteşte şi Îl cunoaşte pe Fiul Îl are pe Dumnezeu drept Tată şi Îl poate descoperi şi Îl cunoaşte pe Dumnezeu. Căci, cine Îl poate cinsti pe Dumnezeu ca Tată dacă nu Îl cinsteşte pe Fiul? Iar drept mulţumire pentru această descoperire a luminii şi slavei lui Dumnezeu, aşa cum spuneam, Mântuitorul a trăit o primă înălţare, o înălţare dramatică şi atroce şi plină de cruzime pentru că înălţarea aceea ironică şi în batjocură I-au făcut-o iudeii care L-au pălmuit: „Spune-ne, Profetule, dacă eşti Mesia, trezeşte-Te Tu!" Şi L-au trezit cu palme. Iar după aceea soldaţii romani au adunat toată cohorta şi au spus: „Iată, a venit cezarul, haideţi să-l cinstim" şi L-au cinstit şi ştim cu L-au cinstit, cu batjocură, cu pumni, cu biciul, cu coroană, o tufă întreagă de spini ascuţiţi pusă pe capul Lui, pusă în batjocură apoi mantaua roşie a unui soldat: „Iată, bucură-te împăratule, nu?! Şi bucuria, ca să fie deplină, ţi-am pregătit şi tronul, ceva mai departe, în afara oraşului, al cărui rege ai venit şi ai fost întâmpinat ca Fiu al lui David acum câteva zile". Tronul e crucea deci aceasta e prima înălţare, să nu uităm! Pentru că noi I-am făcut Mântuitorului lucrul acesta.

Iar Mântuitorul a luat Crucea ca pe un tron al slavei Lui, ca pe un tron pe care El se ruga şi binecuvânta şi îi ierta şi pe cei care L-au pălmuit. Şi, aşa cum frumos ne spun cărţile de slujbă ale Bisericii, Mântuitorul pe Cruce, cu braţele întinse până la paroxism, în chinuri şi în dureri, braţele Sale torturate şi chinuite pe cruce erau întinse în semn de binecuvântare. Să nu ne închipuim că Mântuitorul pe cruce era numai plin de sânge, dar era şi în pielea goală, pentru că aşa erau execuţiile. Dar cu toate acestea, nud, expus, chinuit, batjocorit, şi-a înţeles crucea ca pe un tron al iubirii şi o descoperire a slavei şi a îndurării şi a iertării Tatălui. Şi, pentru toate aceste lucruri, pentru că Iisus moare ca

Fiu al Tatălui Celui veşnic, pentru că ultimele Lui cuvinte sunt „Tată, iartă-i pe oamenii aceştia, că nu ştiu ce fac şi în mâinile Tale Îmi dau Duhul Meu", pentru toate acestea Iisus, pentru că moare ca Fiu al lui Dumnezeu, moartea Lui are o putere dumnezeiască. Şi, deşi trupul Lui rămâne atârnat pe cruce, sufletul Lui care se aruncă ca un fiu în braţele tatălui, iar Tatăl Îi spune într-un fel, „bine ai venit Fiule al ascultării Mele, dar încă mai ai ceva de făcut; nu vii încă la Mine; mai ai încă o ascultare de făcut". Iar atunci, ascultarea ultimă pe care o mai are de făcut: sufletul Lui îndumnezeit, pentru că avea doar suflet atunci, suflet de om plin de slava lui de Fiu Dumnezeiesc, sufletul Lui de Fiu se aruncă şi coboară în ascultare faţă de Tatăl spre fundurile iadului, în tartar şi în gheenă şi străbate ca un fulger şi rupe porţile iadului şi scoală de acolo pe toţi cei care au adormit din veac întru nădejdea şi în aşteptarea unui Dumnezeu şi a unui Izbăvitor.

Deci Înălţarea Mântuitorului începe de fapt printr-o coborâre, căci aşa este toată Evanghelia. Este făcută pe răsturnări din acestea uimitoare şi paradoxale. De aceea şi spune Mântuitorul că „tot cel ce se va înălţa pe sine va fi coborât, cel ce se trufeşte pe el însuşi va fi umilit, iar cine se coboară, acela va fi ridicat", pentru că cine se coboară, se coboară nu de capul lui, ci se coboară din ascultare faţă de Tatăl. „Iată, vin să fac voia Ta, spune Mântuitorul tot timpul; să nu fie voia Mea, ci voia Ta", iar voia Tatălui a fost, într-adevăr, iar Iisus ca Fiu al ascultării merge, iar înălţarea Lui spre Tatăl începe prin pogorâre până în iad şi de acolo se ridică Iisus ca om în slava Tatălui Său. Tot ceea ce ştim noi după aceasta sunt doar episoade ale acestei înălţări. Marea Înălţare începe prin cea mai mare pogorâre, până în fundurile iadului. De acolo sufletul îndumnezeit al Mântuitorului, care îi trage de mână pe Adam şi pe Eva şi pe strămoşii noştri începe marea înălţare. Deci, să ştim de unde începe marea înălţare a Mântuitorului! Începe de pe tronul crucii, coborând până în fundurile iadului, iar din iad începe înălţarea Lui după trei zile ca suflet îndumnezeit împreună cu sufletele tuturor drepţilor care Îl aşteptau, Iisus urcă, iar sufletul Lui se uneşte cu trupul care Îl aştepta în mormântul din Getsimani, trupul învie, iese din mormântul închis, Mântuitorul mai stă patruzeci de zile arătându-Se ucenicilor Săi şi făcând dintr-o adunare de oameni speriaţi şi timoraţi şi mai ales deziluzionaţi (aşa cum am auzit cu toţii citindu-se în apostolul de acum: Iisus a trebuit să stea patruzeci de zile împreună cu apostolii altfel decât stătea înainte. Pentru că Mântuitorul acum nu mai stătea şi dormea şi mânca împreună cu ei. Li se arăta din când în când. Şi a trebuit să li se arate, aţi văzut, într-un mod foarte concret, aşa cum ne-a prezentat Evanghelistul Luca — el spune că „nu credeau de bucurie şi de spaimă". Şi atunci Mântuitorul vine şi îi întreabă: „Aveţi cumva ceva de mâncare?" Şi S-a pus să mănânce bucata aceia de peşte fript şi fagurele de miere, ca o mâncare profetică, o mănâncă El ca om pentru a ne arăta hrana pe care ne-o va da, El, Cel înviat). Iar după aceea Mânuitorul stă cele patruzeci de zile venind şi arătându-li-Se apostolilor Săi pentru ca să vorbească cu ei cele despre Împărăţia lui Dumnezeu. Iisus stă patruzeci de zile ca să le dea lecţie, ca un profesor care stă împreună cu elevii la un seminar. Cum să înţelegem Scripturile? Le-a arătat cum trebuie tâlcuite Scripturile în aşa măsură încât să vadă că Scripturile vorbesc, nu cum vorbesc iudeilor până în ziua de astăzi, pentru

care Scriptura e într-un fel presată între Toră şi Toră, între o tablă a legii şi alta şi ea se închide oarecum între cele două table ale Legii. Mântuitorul le deschide ochii şi le arată cum Scriptura e profetică şi le vorbeşte despre El. Că este cartea lui Dumnezeu care vorbeşte despre Fiul Său şi nu poate să le vorbească numai despre Legea lui Dumnezeu. Taina mare a lui Dumnezeu nu e Legea Lui, ci e Fiul Lui, e dragostea Lui şi El le deschide ochii. E Profesorul acesta Înviat, care explică Scripturile. Şi le mai spune ceva, le arată cum să intre în împărăţia lui Dumnezeu şi ce este Împărăţia lui Dumnezeu, căci Împărăţia lui Dumnezeu nu este regatul mesianic pe care îl aşteptau iudeii.

Şi vedem că apostolii şi după ce Mântuitorul a stat patruzeci de zile timp în care a stat, a venit, a plecat, au studiat împreună Scripturile, şi a dat examenul — că tot suntem în sesiune, nu-i aşa — şi au dat examenul, iar acesta s-a văzut că a fost picat cu brio. După patruzeci de zile în care apostolii se întâlnesc cu Iisus cel Înviat, deci într-o altă stare, ce întrebare Îi pun? O întrebare tot a omului celui vechi, tot despre speranţele lor, dorind de la Dumnezeu ceea ce voiau ei, nu ceea ce voia să le dea Dumnezeu în concepţia despre Împărăţie: „Oare, acum, totuşi, nu cumva acum, în timpul acesta, vei restabili împărăţia mesianică?”. Şi Mântuitorul, trebuie să recunoaştem, cu durere şi cu amărăciune disimulată, ca a oricărui dascăl, le spune categoric: „Nu vă este dat vouă să ştiţi când e timpul şi sorocul, deci nu despre împărăţia aceasta este vorba, mai este până acolo.” Şi Mântuitorul îi învaţă că cea mai mare apropiere de Dumnezeu este, până una alta, este despărţirea de ei. Şi atunci se petrece paradoxul pe care l-am auzit citindu-se în Evanghelie. Că ucenicii se despart de Mântuitorul Care îi scoate dinspre Ierusalim spre Betania, îi binecuvântează şi în timp ce îi binecuvântează începe să se depărteze de la ei, apare un nor, aşa cum spune şi Psaltirea, apar îngeri şi Mântuitorul dispare din privirile lor. Un înger vine şi le spune „de ce staţi acolo cu privirile spre cer? Aşa cum L-aţi văzut că merge sus, aşa Îl veţi vedea şi venind la a doua venire”. Şi textul spune că după aceea ei s-au întors în Ierusalim cu bucurie mare. Păi, trebuie să recunoaştem că, omeneşte vorbind, omul nu se bucură atunci când se desparte de cineva. Când te desparţi de cineva, de obicei eşti întristat şi plângi. Iată că deja cu apostolii a început să se petreacă o schimbare. Au înţeles că despărţirea de Mântuitorul se face printr-o unire mai mare, iar unirea mai mare va veni peste câteva zile prin mila darului Duhului Sfânt. Deci sunt mai multe lucruri şi lecţii pe care le învăţăm din acest episod, din această taină a urcuşului Mântuitorului.

Pentru că Mântuitorul, aşa cum spuneam, a urcat din iad, a stat patruzeci de zile pe pământ, dând lecţii despre Înviere şi despre misiune. Cu alte cuvinte, „Mă retrag ca să vă fac loc vouă; Mă înalţ la cer pentru ca voi, apostolii şi creştinii să răspândiţi împărăţia lui Dumnezeu în lumea de astăzi”. Înălţarea după Înviere ne deschide nouă, tuturor oamenilor şi Bisericii ceea ce s-ar numi spaţiul misiunii, spaţiul şi timpul apostoliei, al trimiterii. El se înalţă pentru ca noi să fim martorii Învierii Lui, începând cu apostolii. Deci „veţi fi martorii Mei în Iudeea, în Ierusalim, în Samaria şi până la marginile pământului”; iar Faptele Apostolilor, după aceea, ne arată într-adevăr că apostolii şi-au învăţat lecţia. Şi, dacă au fost repetenţi şi au pierdut primul examen, acela cu soroacele,

examenul de eshatologie, au înţeles după pogorârea Duhului Sfânt şi au trecut cu brio examenul de misiune înţelegându-l cu fapta. Pentru că ne-am dat seama că dacă mărturisim Învierea lui Iisus Hristos şi suntem martorii ei, trebuie să o vestim la modul apostolic şi trebuie să construim Biserica prin misiunea aceasta şi au făcut lucrul acesta. Aceasta este o primă lecţie: Mântuitorul se retrage ca să facă loc Bisericii, să facă loc apostolilor şi misiunii lor. El se retrage ca să ne arate că eshatologia, adică capitolul despre învăţătura creştină care ne vorbeşte despre lucrurile din urmă, cele din urmă, de la sfârşitul lumii, încep încă de acum. Pentru creştini, Învierea este deja un eveniment eshatologic, adică un eveniment de sfârşitul lumii. Învierea lui Iisus arată că sfârşitul lumii este deja în mijlocul lumii. Iar ce ne mai arată după aceea? Că eshatologia, dacă este să vorbim în termeni teologici, eshatologia creştină nu e o eshatologie care lasă tot lucrul pe seama lui Dumnezeu. Adică „vino Doamne şi învie Tu toate lucrurile şi fă Tu misiunea în locul nostru şi mântuieşte-ne şi dacă vrem şi dacă nu vrem, iar noi să stăm şi să dormim şi eventual să fim treziţi la judecata de apoi şi duşi cu forţa, dacă se poate, proiectaţi direct în Împărăţia cerurilor. Nu se va întâmpla lucrul acesta. Eshatologia creştină este o eshatologie a colaborării, e a conlucrării dintre om şi Dumnezeu. Dumnezeu Îl învie pe Iisus Hristos, dar învierea noastră nu se face fără noi; acesta este rolul Bisericii, acesta este rolul Înălţării şi al Cincizecimii. Pentru a arăta că lucrurile din urmă nu se vor face fără noi şi împotriva noastră, ci împreună cu noi. Darul Învierii şi darul Înălţării şi al Cincizecimii e un dar solicitant, e un dar despre care nu putem spune că îl primim şi ne înduioşăm de el şi ne extaziem şi dormim după aceea până va veni sfârşitul lumii şi al istoriei. Nu avem voie să dormim. Spunea un scriitor francez că Iisus e tot timpul pe cruce, şi dacă e înviat e tot timpul şi în stare de jertfă, iar dacă e jertfă vie permanentă e şi în predare lui Dumnezeu, în moarte şi în înviere în acelaşi timp. Deci moartea şi învierea e înscrisă în însăşi fiinţa Lui. Noi nu avem cum să le despărţim. Şi nici noi creştinii nu avem voie să facem lucrul acesta.

Şi mai este un lucru: înălţarea este retragerea Mânuitorului pentru punerea noastră la treabă. Deci, să nu credem că am intrat într-o dulce pasivitate şi ne culcăm la loc, ne-a trezit Dumnezeu din somnolenţă prin Răstignire şi prin propovăduire şi prin Înviere, iar acum noi ne întoarcem pe partea cealaltă. Dacă dormim, vom dormi în somnul de veci al gheenei. Dacă Mântuitorul ne trezeşte prin Înviere, ne scoală în picioare, căci aceasta însemnă Înviere, ne scoală ca să mergem, nu ca să stăm stâlp de telegraf. Aşteptând în mod pasiv. Deci suntem ridicaţi în picioare ca să mărşăluim spre Împărăţie. Şi arată Faptele Apostolilor că Mântuitorul şi apostolii au fost nişte foarte buni mărşăluitori. Făceau câte 40 de kilometri pe zi. Ştiau să meargă şi nu aveau maşini, dar îşi foloseau picioarele; şi, cu picioarele lor Mântuitorul a străbătut Galileea şi Iudeea şi Ierusalimul, nu cu taxiul şi, mai ştiu eu, limuzine mai mult sau mai puţin dotate. Picioarele lor au fost vestitoare ale păcii şi ale iubirii; n-au dormit după Înviere, căci nu se poate dormi după înviere dacă cineva este conştient de ceea ce aşteaptă Dumnezeu de la noi, după ce ne dă ceea ce vrea El şi nu ceea ce ne vrem noi.

Şi mai este un lucru pe care aş vrea să îl pomenesc pentru că aceasta este ceea ce se vede şi ce se aude dintr-un praznic, adică ceea ce ne spune şi Evanghelia şi Faptele Apostolilor. Dar în orice praznic, care este o taină, ceea ce nu se vede este mai mare şi mai important decât ceea ce se vede. Este foarte important şi în ceea ce se vede şi am auzit, dar trebuie să ştim că în spatele fiecărei sărbători invizibilul e mai dătător de măsură de taina credinţei decât ceea ce se vede. Acum Mântuitorul, înălţându-Se la cer, străbate nu un cer, ci cerurile, pentru că nu există un singur cer, ci există ceruri multe, care — ne arată Sfântul Dionisie Areopagitul — sunt cele nouă ordine mari ale îngerilor. Ne despart, deci, de la Înălţare până la Cincizecime zece zile. Mântuitorul a început să urce începând de vineri şi până în sâmbăta săptămânii următoare trecând în fiecare zi printr-una din cele nouă cete despre care ne vorbeşte Sfântul Dionisie Areopagitul: prin ceata îngerilor, a arhanghelilor, a începătoriilor, a domniilor, a stăpâniilor, a puterilor, a heruvimilor, a serafimilor şi a tronurilor — cele nouă zile care ne despart sunt după cele nouă cete ale îngerilor. Iisus ca om se ridică peste îngeri şi aceasta e mirarea cea mare pe care o celebrează şi liturghia şi cântările noastre. Iisus Cel înviat şi înălţat este mirarea oamenilor şi uimirea îngerilor. Cum adică un om se ridică şi le traversează. Ei ştiau — şi noi, toţi oamenii, ştim şi credem că toate darurile vin de sus în jos, de la Dumnezeu. Iată că acum se petrece răsturnarea. Dacă Dumnezeu a coborât până în străfundurile iadului, acum o face pentru ca un om, primul om, Iisus, iar apoi va fi Maica Domnului, în august, să se ridice. Dumnezeu e pe pământ şi în iad ca iadul să se facă cer, ca oamenii să urce dincolo de puterile cereşti, şi mai mult, umanitatea lui Dumnezeu în sâmbăta săptămânii viitoare, când se împlineşte cea de a noua zi, în a noua zi umanitatea Mântuitorului ajunge în faţa lui Dumnezeu Tatăl, iar El Îi spune: „Fiul Meu eşti Tu, Eu astăzi Te-am născut, şezi de-a dreapta Mea că am pus deja sub picioarele Tale pe toţi vrăjmaşii Tăi”. Treimea se reuneşte; e o reuniune de familie. Treimea se uneşte, Fiul cu Tatăl, dar nu singur, ci cu umanitatea Lui, cu umanitatea Domnului nostru Iisus Hristos. Asta este marea taină care se săvârşeşte în aceste nouă zile în care umanitatea ajunge deasupra îngerilor; se răstoarnă toate ierarhiile: un om ajunge mai presus decât heruvimii, decât serafimii şi decât tronurile. Este o taină duhovnicească de mare adâncime. Şi omul ajunge în faţa şi în sânul Sfintei Treimi.

De aceea, după Cincizecime, praznicul care urmează a doua zi este praznicul Sfintei Treimi. Pentru că acolo este sfârşitul Mântuirii, acolo este sfârşitul Înălţării. Înălţarea începe numai acum, ea durează zece zile, iar în aceste zece zile e cuprinsă marea taină a faptului că Dumnezeu devine Domn şi Împărat prin Iisus asupra întregii lumi. Întâi Iisus prin sufletul Său S-a făcut stăpânul iadului, aceasta încă din vinerea mare şi sâmbăta mare. A devenit stăpânul celor de sub pământ. Prin Înălţare devine, timp de nouă zile — poate că ar fi de reflectat, nu m-am gândit încă, dar e de reflectat de ce stă trei zile în adâncul pământului şi iadului şi Îi trebuie nouă zile ca să străbată cerul. Cerurile sunt mai cuprinzătoare şi mai bogate decât lumile subpământene, nu? Deci devine ca om stăpânul cerurilor şi la îngerilor. A mai rămas ceva: între iad şi cerurile cerurilor şi tronul slavei lui Dumnezeu a mai rămas pământul şi am mai rămas noi. Peste noi şi

peste pământ, Iisus ca Dumnezeu şi ca om nu se poate face împărat şi stăpân fără noi, cu forţa. De aceea ne-a dat liturghia, de aceea ne-a dat Biserica. Acestea sunt toate porţi şi forme ale intrării noastre în Împărăţie. Ca Împărăţia lui Dumnezeu să se lărgească şi să se extindă în inimile, în trupurile şi în fiinţele noastre cu noi, iar nu fără noi. Să nu ne închipuim că Iisus devine cu forţa Stăpânul sufletelor şi al inimilor noastre, însă ne-a deschis o fantă, ne-a deschis o poartă, iar poarta aceasta este Sfânta Liturghie, este poarta Împărăţiei lui Dumnezeu care nu mai este sus în cer, ci acum este pe pământ şi ne aşteaptă pe toţi să intrăm. Aici trebuie să îi chemăm pe oameni pentru că aici începe Împărăţia Tatălui, a Fiului şi a Duhului Sfânt. Aceasta este taina mare a Sfintei Treimi şi a Împărăţiei ei pe care Dumnezeu a venit să ne-o descopere şi să ne-o dăruiască, iată prin Sfânta Liturghie şi prin Înviere Sa, prin Înălţarea Sa şi prin Pogorârea Duhului Sfânt nouă tuturor.

Iată — ceea ce am vrut să vă spun — şi răspunderea infinită şi misiunea copleşitoare care ne aşteaptă pe noi, pe toţi este că această Împărăţie, care este ca un tăciune de foc, este pe mâinile noastre. Este un foc care ne poate lumina, este ca şi cel din noaptea învierii, care luminează şi nu arde, dar dacă acest foc nu vom şti să îl punem în lucrare şi să luminăm cu el întunericul lumii şi al făpturilor noastre, acest foc va deveni iadul şi gheena noastră. Pentru că între lumina Învierii lui Iisus trăită ca împărăţie a vieţii şi osânda veşnică este doar o secundă ce stă în hotărârea voinţei şi inimilor noastre.

Să ne facă Bunul Dumnezeu în stare şi puternici de toate aceste taine, ale Înălţării, Învierii şi Pogorârii Duhului Sfânt, în veci. Amin.

Predică la Duminica a 7-a după Paşte
(a Sfinţilor Părinţi de la Sinodul I Ecumenic)

5 iunie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„În vremea aceea, ridicându-şi ochii Săi către cer, Iisus a cuvântat: Părinte, a venit ceasul! Preamăreşte pe Fiul Tău, ca şi Fiul Tău să Te preamărească pe Tine, precum I-ai dat stăpânire peste toată făptura, ca să dea viaţă veşnică tuturor acelora pe care Tu i-ai dat Lui; iar viaţa cea veşnică este aceea ca să Te cunoască pe Tine, singurul, adevăratul Dumnezeu şi pe Iisus Hristos, pe care L-ai trimis. Eu Te-am preamărit pe pământ şi am săvârşit lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac. Şi acum Mă preamăreşte Tu, Părinte, la Tine însuţi, cu slava pe care am avut-o la Tine mai înainte de a fi lumea. Am făcut cunoscut numele Tău oamenilor pe care Mi i-ai dat Mie din lume; ai Tăi erau, şi Mi i-ai dat Mie şi cuvântul Tău l-au păzit. Acum au cunoscut că toate câte Mi-ai dat sunt de la Tine, pentru că cuvintele pe care Mi le-ai dat le-am dat lor; iar ei le-au primit şi au cunoscut cu adevărat că de la Tine am ieşit, şi au crezut acum că Tu M-ai trimis. Eu pentru aceştia Mă rog; nu Mă rog pentru lume, ci pentru aceştia pe care Mi i-ai dat, căci ei sunt ai Tăi, şi toate ale Mele sunt ale Tale, şi ale Tale sunt ale Mele, şi M-a preamărit în ei. Mult nu mai sunt în lume, dar ei sunt în lume şi Eu vin la Tine. Părinte Sfinte, păzeşte-i în numele Tău pe cei care Mi i-ai dat, ca să fie una precum suntem şi Noi. Când eram cu ei în lume, Eu îi păzeam în numele Tău; pe cei care Mi ia-i dat, i-am păzit şi nici unul dintre ei n-a pierit, decât numai fiul pierzării, pentru ca să se împlinească Scriptura. Acum însă Eu vin la Tine şi acestea le grăiesc cât sunt în lume, pentru ca bucuria Mea s-o aibă deplin în ei”. (Ioan 17, 1-13)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Ne aflăm într-o duminică de mijloc de praznic, a şaptea duminică după marele praznic al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, duminică ce nu ne desparte, ci ne uneşte de fapt de două praznice: de marele praznic al Înălţării Domnului nostru Iisus Hristos şi de cel care urmează peste o săptămână, al Pogorârii Duhului Sfânt.

Domnul nostru Iisus Hristos se înalţă ca om în slava cerului. Se înalţă şi înălţarea Lui este unul dintre episoadele şi momentele fundamentale ale lucrării Sale care Îl priveşte pe El Însuşi şi pe persoana Lui umană, dar într-un fel, ne priveşte şi pe noi toţi, ca de altfel tot ceea ce face Mântuitorul şi Domnul nostru Iisus Hristos. Pentru că nimic din ceea ce face El nu face fără ca acest lucru să aibă un scop, fără a avea o reverberaţie şi o implicare adâncă în vieţile noastre, ale tuturor. Fiul lui Dumnezeu urcă la ceruri, se întoarce la Tatăl Său împreună cu trupul cel luat din Preasfânta Fecioară Maria, cu trupul cu care a călătorit în această lume, cu care a vestit Evanghelia Împărăţiei, cu care a fost răstignit, a fost pus în groapa mormântului şi a înviat. Se înalţă, iar taina Înălţării Lui o vom vedea după împlinirea celor zece zile ale acestui praznic. Şi anume Mântuitorul se înalţă acolo şi chiar dacă ne părăseşte din punct de vedere uman, fizic, El se înalţă

la Tatăl tocmai ca prin Duhul Sfânt să fie şi mai aproape şi mai intim şi mai lăuntric nouă, făpturilor şi fiinţelor noastre decât a fost mai înainte. De aceasta apostolii s-au întors de la Betania, de pe muntele Măslinilor, s-au întors cu bucurie mare. S-au întors de la o despărţire cu bucurie. Este un paradox care ar trebui cumva să ne pună pe gânduri pentru că aceasta înseamnă că ucenicii au început să înţeleagă câte ceva din tainele din care este făcută viaţa creştinului şi viaţa dumnezeiască pe care o aduce Iisus Hristos în lume. Că bucuria este ascunsă în suferinţă, că viaţa ţâşneşte din moarte şi atunci, într-adevăr şi despărţirea creează bucurie. Pentru că această despărţire trupească se face pentru o unire şi pentru o comuniune mai adâncă şi mai profundă decât cea care ar fi fost dacă Mântuitorul ar fi rămas înviat cu trupul printre noi şi ar fi încreştinat lumea, făcând, într-un fel, lucrul pe care ar fi trebuit să îl facem noi, adică să vestim Evanghelia, să fim martorii Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos cel înviat şi înălţat la cer. Iisus deci, se înalţă în slava Tatălui pentru a ne trimite nouă pe Mângâietorul, Duhul Sfânt, iar prin El bucuria noastră să fie cu adevărat deplină.

Şi, în acest interval, deci în duminica aceasta, suntem chemaţi şi invitaţi de către Biserica noastră, prin cuvântul şi prin înţelepciunea Sfinţilor Părinţi care au rânduit tot acest parcurs al nostru care nu se face la întâmplare. Zi de zi suntem jalonaţi, suntem ghidaţi pe acest parcurs care este al înălţării noastre, împreună cu Domnul nostru Iisus la cer, de cuvântul Evangheliei după Ioan, cea care ne va însoţi şi în săptămâna care urmează, şi de o altă însemnătate pe care Sfinţii Părinţi au rânduit-o acestei duminici.

Deci, duminica a şaptea după Învierea Mântuitorului, aşa cum vedem în calendare, poartă numele de „Duminica Sfinţilor Părinţi de la Sinodul I Ecumenic" al Bisericii creştine de la Niceea, din 325. Sigur că este un eveniment istoric, dar un eveniment, în acelaşi timp, duhovnicesc. Pentru că acest prim sinod al Bisericii ne-a rânduit şi ne-a dat acest dar minunat al rezumatului credinţei noastre în Domnul Iisus Hristos care este Simbolul de Credinţă, mai exact primele şase articole ale Simbolului de Credinţă, celelalte vor fi completate de Sinodul al II-lea ecumenic de la Constantinopol. Deci am primit atunci, în 325, piatra de temelie a cinstirii credinţei noastre în Iisus Hristos. Pentru că viaţa cea veşnică, aşa cum ne-a spus-o Mântuitorul şi ne-o spune în pilda pe care tocmai am auzit-o citindu-se, capitolul al XVII-lea din Evanghelia după Ioan, care este Sfânta Sfintelor din Evanghelia care este oricum Sfânta Sfintelor a Noului Testament. Deci, capitolul al XVII-lea este tot ce poate fi mai tainic, mai adânc şi mai înalt din tot Noul Testament şi din toată Evanghelia. Cuvântul Mântuitorului, un cuvânt special, care vine la capătul marii cuvântări, zise „de despărţire" a Mântuitorului, spusă după Cina cea de Taină. Cuvântare amplă şi lungă ce se încheie acum, în capitolul al XVII-lea, cu această minunată teologhisire a Domnului în rugăciune. Mântuitorul vorbeşte de data aceasta, spune Apostolilor cele ce trebuie să le ştie, pregătindu-i pentru despărţire, pentru întoarcerea Lui la Tatăl şi pentru venirea Duhului Sfânt şi le dă exemplu referitor la acest lucru dragostea Lui, prin spălarea picioarelor, iar în centrul cuvântării acesteia avem o pildă care stă în spatele cuvintelor din această rugăciune şi este pilda aceea care spune: „Eu sunt Viţa, voi sunteţi mlădiţele. Nu poate o mlădiţă să

aducă roadă daca nu stă unită de tulpina viţei. Dacă se rupe de ea nu mai poate să facă acest lucru”. Deci le spune ucenicilor această învăţătură şi iniţiere în taina Bisericii; că nu poţi Îl ai pe Mântuitorul Iisus Hristos decât dacă te altoieşti pe tulpina Viţei, asemenea unei plante, ca să ai viaţă. Iar apoi Mântuitorul, după ce încheie toată această învăţătură prelungită şi repetată, Se adresează Tatălui, şi spune: „sfârşind acest cuvânt, după ce a spus toate acestea, ridicându-şi ochii spre cer, Iisus a cuvântat de trei ori acest cuvânt şi acest gest”.

Iisus ridică de trei ori ochii spre cer, conform Evangheliei după Ioan. Prima dată când se roagă pentru înmulţirea pâinilor şi pentru hrănirea miilor de mulţimi în Galileea. Apoi Îşi mai înalţă încă o dată ochii spre cer când se roagă la Cina cea de Taină. Şi Îşi mai înalţă ochii spre cer, acum, în marea rugăciune, zisă „rugăciunea arhierească”. Pentru că acum Mântuitorul se roagă cu ochii spre cer asemenea unui arhiereu, dar nu mai are în mâinile Sale o pâine, o pâine exterioară, ci El Însuşi este în momentul acela, este şi preotul şi jertfa şi victima, este şi arhiereul, este şi mielul, este şi păstorul şi mielul, în acelaşi timp, este şi preotul şi prescura în acelaşi timp, care este propriul Lui trup. Este ca o liturghie pe care Mântuitorul a săvârşit-o asupra Lui Însuşi şi asupra celor ce cred în El. Şi Mântuitorul are trei adresări aici: se adresează Tatălui spunându-I să Îl preamărească acum, aşa cum L-a preamărit El pe pământ şi să ne gândim că preamărirea aceasta nu înseamnă ceea ce ne gândim noi în mod obişnuit. Mântuitorul spune: „acesta este ceasul, preamăreşte-Mă”, dar preamărirea începe cu crucea. După care Mântuitorul premărindu-Se pe cruce, pătimind pe cruce şi împlinind voia Tatălui până la capăt, spune „după aceea preaslăveşte-mă pe Mine, Care Mă întorc la Tine, Tată, cu slava pe care am avut-o la Tine, mai înainte de a fi lumea. Am venit să aduc oamenilor viaţa cea veşnică, iar viaţa veşnică, aceasta este — şi rosteşte o formulă semitică foarte pronunţată într-un fel, viaţa veşnică aceasta este, să Te cunoască pe Tine, Unicul Dumnezeu adevărat şi pe Cel pe care L-ai trimis, pe Iisus Hristos”. Iată deci o primă mărturisire de credinţă. Fără mărturisirea aceasta a unicităţii lui Dumnezeu şi a mesianităţii lui Iisus Hristos, Fiul cel veşnic al Tatălui, nu suntem în creştinism, suntem pe altundeva, nu avem calea care duce spre Viaţă. Şi am auzit mărturisirea de credinţă a Lui, în filialitatea deplină a Domnului nostru Iisus Hristos. După care se roagă pentru apostoli, care nu erau din lume, dar pe care El i-a păzit şi pentru care se roagă să fie păziţi în continuare de către Dumnezeu Tatăl şi să fie ţinuţi în unitate. Şi, cel de-al treilea aspect al rugăciunii acesteia arhiereşti supreme rostite de către Mântuitorul, El se roagă pentru toţi cei care vor crede în Iisus Hristos prin cuvântul apostolilor, adică noi toţi. Toţi creştinii sunt vizaţi de această rugăciune a treia. Ce frumos, Mântuitorul se roagă pentru ca toţi cei care vor crede în numele Mântuitorului Iisus Hristos să fie una cu El, una în El, una prin credinţa şi mărturisirea dumnezeirii Lui şi în deplină unitate, să fie desăvârşiţi una. Şi acum vine taina tainelor. Acum aflăm unde se înalţă Hristos: se înalţă în slava Tatălui Său, împreună cu Duhul Sfânt, în unirea tainică dintre Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, în sânul slavei Sfintei Treimi. Iar această slavă şi unire nu este făcută să fie numai pentru Iisus Hristos; această slavă şi această unire este făcută să fie pen-

tru noi toţi. Toţi creştinii care suntem în Împărăţia lui Dumnezeu, care este Biserica şi Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie, intrăm în comuniunea şi în bucuria aceasta a Sfintei Treimi. Acolo se înalţă Domnul nostru Iisus Hristos şi acolo vrea să ne tragă pe toţi. Exemplul acelei uniri, să fiţi una, spune, în credinţă, evident, şi aşa cum Noi suntem Una. Aceasta o spune creştinilor: să avem unirea pe care o au între Ele persoanele Tatălui, Fiului şi Duhului Sfânt. Această unire ultimă este cea mai mare taină a creştinismului şi a teologiei pe care Mântuitorul şi Domnul nostru Iisus Hristos în Evanghelia şi în Liturghia Sa, această unire ni se spune că trebuie să o avem şi noi. Fără această unitate în Treime şi după chipul Treimii, oglindind Sfânta Treime în viaţa noastră liturgică şi în viaţa noastră religioasă, nu suntem în Dumnezeu. Atunci suntem cu adevărat în Dumnezeu, iar nu în orice integrări în absolut pe care o vehiculează rătăciţii de la dreapta credinţă, atunci vom fi în Dumnezeu când vom fi mai adânc în Treime, mai adânc în dragostea dintre Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, la care Iisus ne cheamă şi ne invită prin Sfânta Biserică la toate Liturghiile ei. Aceasta este taina cea mare care se ascunde în spatele înălţării Mântuitorului nostru la cer, Care Se înalţă şi şede de-a dreapta tronului slavei Tatălui împreună cu Duhul Sfânt. Dar şederea aceasta nu este o şedere îndepărtată, undeva în cerurile cele mai presus de ceruri pentru că bucuria aceea a Sfintei Treimi, tronul slavei Sfintei Treimi nu este un loc exclusivist, ci Iisus Hristos se deschide într-un fel printr-o ipostază minunată pentru noi toţi. De aceea este pusă această pericopă minunată acum, în această perioadă a anului şi în aceste zile pentru ca să ştim ce se întâmplă la Cincizecime. De aceea Biserica sărbătoreşte a doua zi după Cincizecime, Praznicul Sfintei Treimi.

Pentru că taina Sfintei Treimi o descoperă Mântuitorul şi vorbeşte despre ea prin tot ceea ce face şi prin tot ceea ce lucrează, dar mai cu seama prin această rugăciune „arhierească" care este o rugăciune pe care noi, toţi creştinii, ar trebui să o ştim pe de rost, pentru că este un testament pe care Mântuitorul îl lasă Bisericii şi ni-l lasă nouă, tuturor. Şi creştinii ar trebui să răspundă acestui testament al Mântuitorului redat în Ioan XVII. Stând în Biserică, în Biserica cea Una, Sfântă, Apostolică şi Catolică, aşa cum apare în textul original grecesc. Deci să stea în Biserică pentru că numai cine stă în Biserică are legătură cu Sfânta Treime şi poate să primească şi ea dragostea, bucuria şi lumina Sfintei Treimi care emană de acolo, din acest nucleu tainic prin care viază tot ceea ce există. La început a fost Cuvântul, la început a fost iubirea lui Dumnezeu Tatăl Care Îl naşte din veci pe Fiul şi Cuvântul Său şi pe Duhul Sfânt şi la aceste legături de dragoste şi de iubire suntem invitaţi să participăm noi cu toţii în Biserică. Participăm însă, atunci când suntem în Biserică mărturisind credinţa apostolilor şi fiind clădiţi pe temelia Sfinţilor Părinţi şi a Sinoadelor Ecumenice, iar primul sinod este sinodul prototip, este sinodul care dă măsura a ceea ce trebuie să fie Biserica, căci Biserica este sinodală. Nici un episcop nu poate să hotărască de capul lui şi singur probleme referitoare la credinţa Bisericii, ci episcopii toţi trebuie să fie împreună şi să hotărască probleme de credinţă numai împreună, nici unul considerându-se deasupra altuia. Toţi sunt egali aşa cum persoanele Sfintei Treimi sunt egale. Nu spun că nu există o ordine în Sfânta Tre-

ime aşa cum există o ordine şi între episcopi, e o ordine şi o ierarhie şi între creştini, căci aceasta este taina Bisericii, că toate sunt una, dar există şi ierarhie, există şi verticală şi orizontală.

Să ne aducem aminte de aceşti Părinţi care au pus temeliile credinţei noastre. Cei 318 Părinţi de la Niceea, care nu au fost numai episcopi, aşa cum ne spun tratatele, ci ar fi fost de fapt numai vreo 220 de episcopi, iar restul au fost prezbiteri şi diaconi care au participat la eveniment. Sfântul Atanasie, iată, a fost diacon, dar participarea la acest sinod l-a făcut mare apărător al dreptei credinţe. Să stăm pe temelia Sfinţilor Părinţi, pe temelia sinoadelor ecumenice pe care este clădită cu adevărat Biserica slavei lui Dumnezeu şi a Domnului nostru Iisus Hristos, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Miercuri în săptămâna a 7-a după Paşte

8 iunie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„Zis-a Domnul către ucenicii Săi: toate câte are Tatăl sunt ale Mele; de aceea am zis că ia din ce este al Meu, ca să vă vestească vouă. Peste puţin timp nu Mă veţi mai vedea; apoi peste puţin timp iarăşi Mă veţi vedea, pentru că Eu Mă duc la Tatăl Meu. Atunci au zis unii din ucenicii Săi între ei: ce poate însemna, oare, ceea ce ne spune: peste puţin timp nu Mă veţi mai vedea; apoi peste puţin timp iarăşi Mă veţi vedea, şi că Eu Mă duc la Tatăl Meu? Deci ziceau: ce este acest puţin despre care vorbeşte? Nu înţelegem ce spune. Însă Iisus a cunoscut că voiau să-L întrebe şi le-a zis lor: vă întrebaţi între voi despre ceea ce am zis: peste puţin timp nu Mă veţi mai vedea; apoi peste puţin timp iarăşi Mă veţi vedea? Adevărat, adevărat vă spun vouă că voi veţi plânge şi vă veţi tângui, iar lumea se va bucura. Voi vă veţi întrista, dar întristarea voastră se va preface în bucurie. Femeia, când e să nască, se întristează, fiindcă a sosit ceasul ei; dar, după ce a născut copilul, nu-şi mai aduce aminte durerea, de bucurie că s-a născut om în lume. Deci şi voi acum sunteţi trişti, dar iarăşi vă voi vedea şi se va bucura inima voastră; şi bucuria voastră nimeni n-o va lua de la voi şi în ziua aceea pe Mine nu Mă veţi mai ruga de nimic. Adevărat, adevărat vă spun vouă: orice veţi cere de la Tatăl în numele Meu, vă va da vouă”. (Ioan 16, 15-23)

Preacucernice Părinte, iubiţi fraţi creştini,

Cuvintele care ne însoţesc în cursul acestor zile minunate, zile de aşteptare, zile de taină care unesc între ele şi nu despart praznicul Înălţării Domnului de cel al Pogorârii Duhului Sfânt sunt cuvintele din „marea cuvântare de despărţire” pe care ne-o relatează şi ne-o înfăţişează Biserica şi propune să se citească acum şi într-un alt moment, am mai auzit-o odată, la denia patimilor, la prima Evanghelie din Joia Mare.

Acest cuvânt este cel prin care Mântuitorul îi pregăteşte pe ucenicii Săi pentru marea taină pe care o va săvârşi prin patima Sa. Mântuitorul se duce la Tatăl, se întoarce la Tatăl, se desparte de oameni prin forma aceasta văzută în care a trăit, a călătorit şi i-a învăţat în cursul vieţii Sale pământeşti. Se întoarce la Tatăl pentru a deveni mai aproape de ei, mai intim legaţi de ei decât atunci când era în mijlocul lor şi era văzut cu aceşti ochi sensibili şi era simţit şi pipăit şi atins şi înghiontit şi rugat şi în toate formele în care oamenii se ating şi intră în comunicare şi în relaţie unii cu alţii. Mântuitorul îi pregăteşte. (Să nu uităm că această cuvântare de despărţire relatată de Sfântul Ioan este cea de dinainte de patimă). Deci Mântuitorul Se întoarce la Tatăl, dar nu Se întoarce oricum: Se întoarce prin moarte, Se întoarce prin cruce, Se întoarce pentru că I-a sosit ceasul, ceasul acesta de revenire a Fiului în iubirea Tatălui din a Cărui ascultare S-a născut ca om şi a coborât pe pământ şi a sfinţit toate; să nu uităm că Se întoarce prin cruce şi Se întoarce prin moarte. Deci Mântuitorul Se întoarce la Tatăl murind, nu se

întoarce însă singur, pentru că El spune că atunci când Se va sui la Tatăl pe toţi îi va trage la El.

Să ne gândim la icoana învierii clasică, cea ortodoxă, nu cea apuseană în care Iisus e reprezentat cum iese triumfător cu steagul crucii în mână din mormântul gol. Este un eveniment imaginat. Nimeni nu a trăit să vadă acest episod de ieşire a Mântuitorului din mormânt. Tradiţia noastră răsăriteană, duhovnicească, patristică ne înfăţişează taina învierii Mântuitorului ca o înălţare şi ca un maxim de coborâre ca apoi Mântuitorul în puterea morţii Sale de Fiu al lui Dumnezeu să îi tragă pe toţi de la Adam şi de la Eva, pe toţi cei care L-au aşteptat şi L-au dorit de mai înainte şi L-au iubit, să îi tragă înapoi în Împărăţia Tatălui.

Toate aceste taine şi lucruri minunate care sunt de căpetenie şi de temelie a credinţei noastre, Biserica ni le rânduieşte prin citirile din Evanghelia după Ioan să ni le aducem aminte. Ne aducem aminte de cum se întoarce Mântuitorul la Tatăl şi de faptul că se duce acolo tot pentru noi, că ne este de folos. Şi atunci, într-adevăr, despărţirea, din prilej de întristare şi de durere (să ne gândim că nu este vorba doar despre o despărţire a unor prieteni unii de alţii, care sunt despărţiţi vremelnic sau poate chiar definitiv de depărtări, de dureri, de suferinţă, de boală, de moarte); este o despărţire care va avea loc peste câteva ceasuri, peste câteva ore numai, mai puţin de o zi, iar despărţirea aceasta va avea forme dramatice, cumplite, atroce. Mântuitorul se desparte de ucenici luând asupra Sa toată violenţa şi toată ura şi toată răutatea unei lumi, şi nu numai a acestei lumi văzute, cum aţi auzit; Mântuitorul ştie că în ceasul acela în jurul Lui se coalizează toate forţele întunericului, iar acelea nu sunt numai ale iudeilor sau ale romanilor, ci sunt forţele demonului care ştie că Mântuitorul a venit să se lupte nu cu oamenii, ci cu el. Mântuitorul ştie că intră în luptă pe viaţă şi pe moarte cu demonii şi cu forţele răului; le spune apostolilor: acum este judecata, deci judecata. Acum se va da pe faţă răutatea diavolilor, răutatea oamenilor, dar va fi şi judecata lor. Însă pentru cei ce cred în Iisus Hristos şi în puterea Lui dumnezeiască, răul fiind judecat, oamenii sunt deja mântuiţi, sunt deja înviaţi.

Sigur că nu este vorba despre învierea trupească pe care o mai avem de aşteptat. Să nu uităm că nu există înviere fără moarte. Dacă dorim îndelung învierea să ştim că dorim de fapt moartea. Deci e vorba despre învierea sufletească, despre învierea duhului, despre învierea inimii noastre, dar nici acolo nu putem ajunge fără moarte. E vorba despre moartea omului vechi. Dacă nu moare omul nostru pătimaş legat de pofte şi de violenţă şi de ură şi de trufie şi de mândrie, în omul acesta adamic, vechi, Dumnezeu nu încape şi atunci omul acesta vechi trebuie să expire, oricum este el expirat încă prin păcat şi nu are puterea de a se menţine în viaţă decât parazitând lumea, oamenii sau natura, pentru că nu are viaţa duhului în el. Viaţa adevărată vine de la Dumnezeu, şi iată că viaţa aceasta, paradoxal, este mai tare decât moartea şi include moartea în ea. Pentru că sunt morţi şi morţi şi învieri şi învieri. Şi moartea aceasta a omului cel vechi reprezintă o naştere în noi a omului celui nou, a omului lui Dumnezeu.

Dumnezeu a rânduit ca evenimentul pe care l-am petrecut în ziua de ieri în care am discutat şi am vorbit despre marea taină a Botezului în Biserica în Iisus Hristos în toate aspectele ei, am încercat să vorbim despre această taină, să nu uităm că taina botezului e de fapt toată taina creştinismului. Botezul e moarte şi înviere în Hristos. Botezul e despărţire de omul cel vechi şi unire cu Dumnezeu şi naştere a omului nou. Să ne gândim că moartea aceasta a omului vechi se face pentru naşterea în lăuntrul, în adâncimile fiinţei noastre a unui om după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, adică după chipul şi asemănarea lui Iisus Hristos. Pentru că aceasta este minunea întrupării şi taina Bisericii: Dumnezeu nu mai este departe, nu mai este în cer ca să ne trimită nouă pe undeva pe vreun munte vreo lege sau vreo carte, cum cred evreii sau musulmanii; noi am văzut faţa lui Dumnezeu, au văzut-o ucenicii la Schimbarea la Faţă; L-au văzut pe Iisus Hristos cel înviat. Slava lui Hristos, care este slava Fiului pe faţa Căruia oamenii Îl văd pe Tatăl. Este încredinţarea pe care o primesc Apostolii, anume că cine Îl vede pe Iisus Hristos Îl vede de fapt pe Tatăl şi nefiind în legătură cu Fiul nu poţi să fii în legătură cu Tatăl şi nu poţi să fii în Fiul şi în Tatăl decât în puterea Duhului Sfânt. Iată că Mântuitorul în cuvântarea de despărţire ne pregăteşte de toate aceste taine, de taina morţii şi a învierii, de taina despărţirii şi a bucuriei, de taina vieţii celei noi, care nu este viaţa aceasta trupească, ci e o viaţă în care sufleteşte şi duhovniceşte suntem deja, e viaţa lui Dumnezeu în noi, e viaţa Sfintei Treimi în care ne pregătim să intrăm cu toţii începând din Biserică cu taina Cincizecimii.

Ce frumoasă taină, ce fericiţi ar trebui să fim noi, ortodocşii, ar trebui să săltăm şi să sărim până la cer pentru că Dumnezeu S-a coborât pe pământ. Ce fericiţi şi ce minunaţi ar trebui să fim noi ortodocşii şi să ştim să Îi mulţumim lui Dumnezeu pentru toate acestea taine pe care le-a pus la îndemâna noastră. Ele sunt pe măsura noastră şi devin măsura lui Dumnezeu prin întruparea şi prin Învierea Sa. Fericiţi suntem noi, chiar dacă nu ştim să purtăm cum se cuvine această fericire şi această bucurie paradoxală. Nu este fericirea şi bucuria acestei lumi deşi folosim aceleaşi cuvinte: fericire bucurie, viaţă, moarte, naştere, iubire, par lucruri banale pe care toată lumea le-ar înţelege. Ele fac parte din viaţa şi din experienţa noastră nemijlocită, dar Evanghelia lui Iisus Hristos le umple cu un sens nou, cu un sens dumnezeiesc şi cu un sens nepieritor. Toate fericirile şi bucuriile şi naşterile şi morţile, şi întristările noastre, plânsul şi bucuriile sunt legate de acest pământ. Intrând în moartea Lui făcătoare de viaţă, El intră în naşterea Lui de Fiu din veci din Tatăl şi ne aduce într-adevăr prin Duhul Sfânt puterea acestei vieţi veşnice la îndemâna noastră a tuturor.

Să fim bucuroşi şi vrednici, mulţumitori şi cinstitori Domnului pentru această mare taină. Iată şi nouă, în această generaţie, şi nouă în acest timp şi în acest loc şi în acest spaţiu în care ne aflăm ne-a dat pe palmele inimilor noastre această taină liturgică, această minunată Împărăţie a Sfintei Treimi. Să fim vrednici de ea acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Duminica a 8-a după Paşte (a Pogorârii Duhului Sfânt)

12 iunie 2011

Mănăstirea „Sfinţii Împăraţi Constantin şi mama sa Elena” Hurez

Evanghelia utreniei:

„În ziua cea dintâi a săptămânii, când s-a înserat şi uşile erau încuiate acolo unde se aflau ucenicii adunaţi de frica iudeilor, a venit Iisus, a stat în mijlocul lor şi le-a zis: pace vouă! Şi după acest cuvânt le-a arătat mâinile şi coasta Sa. Deci s-au bucurat ucenicii văzând că este Domnul. Atunci le-a zis Iisus iarăşi: pace vouă! Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit şi Eu pe voi; şi, grăind aceasta, a suflat asupra lor şi le-a zis: luaţi Duh Sfânt; cărora veţi ierta păcatele, le vor fi iertate, şi cărora le veţi ţine, ţinute vor fi.” (Ioan 20, 19-23)

Evanghelia liturghiei:

„În ziua cea de pe urmă — ziua cea mare a praznicului — a şezut Iisus între ei şi a grăit cu glas mare, zicând: cui îi este sete, să vină la Mine şi să bea. Celui ce crede în Mine, precum a zis Scriptura: râuri de apă vie vor curge din pântecele lui. Iar aceasta a zis despre Duhul pe care aveau să-l primească cei ce cred într-Însul. Pentru că până atunci Duhul nu fusese dat, căci Iisus încă nu se preamărise. Deci mulţi din popor, auzind cuvintele acestea, ziceau: cu adevărat Acesta este Prorocul. Alţii ziceau: Acesta este Hristos. Iar alţii ziceau: oare, din Galileea va să vină Hristos? N-a zis, oare, Scriptura că Hristos are să vină din neamul lui David şi din oraşul Betleem, de unde a fost David? Şi astfel s-a făcut dezbinare în popor pentru El; iar unii dintr-înşii voiau să-L prindă, dar nimeni n-a pus mâna pe Dânsul. Deci servitorii templului au venit înapoi la căpeteniile preoţilor şi la farisei. Aceştia i-au întrebat: de ce nu L-aţi adus? Dar servitorii au răspuns: niciodată nu a grăit vreun om, ca Omul Acesta. Atunci fariseii le-au zis: nu cumva şi voi aţi fost amăgiţi? Nu cumva a crezut în El cineva dintre căpetenii sau dintre farisei? Dar gloata aceasta, care nu ştie legea, este blestemată! Atunci Nicodim, cel care venise noaptea la Iisus şi care era unul dintre ei, le-a zis: oare, legea noastră osândeşte pe om fără să-l asculte mai întâi şi fără să ştie ce a făcut? Dar ei au răspuns şi i-au zis: nu cumva şi tu eşti din Galileea? Cercetează şi vezi că proroc din Galileea nu s-a ridicat. Şi s-a dus fiecare la casa sa. Deci iarăşi le-a vorbit lor Iisus, zicând: Eu sunt Lumina lumii; cel care-Mi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea Lumina vieţii”. (Ioan 7, 37-53; 8, 12)

Cuvioase Părinte, Cuvioase Maici, iubiţi fraţi în Hristos,

Suntem în mijlocul unui praznic. Aşa cum am cântat aseară, la priveghere, praznicul cel mai de pe urmă, pecetea praznicelor, venirea Duhului, împlinirea soroculuiş şi a nădejdii; praznicul venirii Duhului Sfânt. Suntem în praznicul Cincizecimii, acesta este numele bisericesc şi creştinesc adevărat al acestui praznic, cunoscut în popor şi sub numele de Rusalii. Numele de Rusalii însă este un nume popular, e numele unei plante, este numele rozelor, e numele trandafirilor, iar acest nume vine dintr-o mare credinţă a

strămoşilor noştri care obişnuiau în această lună să aducă roze, trandafiri, la mormintele strămoşilor lor; se vede că suntem urmaşi de romani, căci am păstrat numele acestei sărbători până în zilele noastre. Dar nu acesta este numele creştinesc adevărat al praznicului nostru. Acesta este praznicul Cincizecimii. Cincizeci este un număr. Nu ne închinăm, ca şi creştini, la un număr. Şi Treime este un număr, dar creştinii nu se închină la numerale sau la numere, ci trebuie să ştim ce reprezintă rostul lor. Cincizecimea este numele unei sărbători, al unui praznic al creştinilor, al nostru, al Bisericii, dar nu a fost numai al nostru dintru începuturi. Mai întâi a fost praznicul iudeilor, căci iudeii — şi noi suntem iudei, însă nu după trup, ci iudeii Israelului celui Nou, ai Israelului celui adevărat care va primi pe Iisus ca Mesia, ca Hristosul, aşa cum tocmai am auzit citindu-se în evanghelie, noi, Israelul cel Nou am moştenit marile sărbători pe care le-au avut şi strămoşii noştri în credinţă, care nu au fost romanii, ci au fost iudeii şi aceştia au avut trei mari praznice: praznicul Paştelui, praznicul Cincizecimii (pe acestea le avem într-un fel şi noi, cu toţii), şi mai aveau un praznic, toamna, praznicul corturilor — îl avem şi noi, sub alt nume, este praznicul Înălţării Sfintei Cruci, că ci cad cam în aceeaşi perioadă.

Am trecut cu toţii cincizeci de zile, suntem la cincizeci de zile faţă de cel mai mare praznic al creştinătăţii, praznicul Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. De aici se numără cele cincizeci de zile. Cincizeci de zile de la Învierea Domnului nostru Iisus Hristos, de la mormântul care s-a făcut lumină, care a ţâşnit viaţa cea nouă adusă de Domnul nostru Iisus Hristos în lume prin tot ceea ce a făcut, dar mai cu seamă prin crucea, prin patima care a fost urmată apoi cum nu s-au aşteptat oamenii şi nici cei care L-au chinuit şi nici cei care şi-au dorit să scape de El, cuvântul ultim L-a avut Dumnezeu şi Dumnezeu L-a sculat pe Fiul Său din mormânt şi mai mult decât atât, a făcut din El, din Fiul iubirii Sale, a făcut prin Înviere, iar apoi prin Înălţare, Împăratul veacurilor, Împăratul întregii lumi. Pentru că Învierea nu a fost doar intrarea lui Iisus, a firii Sale omeneşti, a umanităţii Lui în slava şi în lumina şi în viaţa cea nouă, duhovnicească, a însemnat în acelaşi timp instalarea Lui în funcţia şi în rolul pe care Îl are Iisus Hristos. Pentru că dacă a venit pe pământ, printre noi, ca un slujitor şi a fost Sluga Domnului care a purtat pentru noi păcatele lumii şi a fost chinuit, aceasta nu înseamnă că El nu era în fiinţa Lui ceea ce era dintotdeauna, adică Fiul cel veşnic al Tatălui şi Fiul Împăratului şi Împărat peste toată făptura. Şi, Învierea este primul semn că Iisus pe care noi L-am iubit atât de mult încât L-am răstignit şi L-am îngropat, e Fiu de Împărat, Fiul Tatălui şi Împăratul cerului, al pământului şi al întregii lumi. Şi, încă din momentul în care Şi-a dat duhul pe cruce, sufletul Lui dumnezeiesc s-a pogorât la iad şi a zdrobit porţile şi puterile iadului şi a devenit şi Împărat al iadului. Deci întâi Iisus devine prin învierea Sa, înainte de a fi înviat cu trupul, devine împărat al celor de sub pământ şi îi smulge pe Adam şi pe Eva şi pe toţi cei care au murit din veac în nădejdea lui Dumnezeu şi devine Împăratul lor. Zdrobeşte puterea iadului şi a demonilor, după care se înalţă pe pământ, după trei zile, înviind din morţi, şi, vreme de patruzeci de zile, cum ne spune Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan, li se arată Apostolilor, vorbind cu ei cele

despre Împărăţia lui Dumnezeu. Într-un fel, Iisus cel înviat rămâne între apostoli, dar nu ca înainte, dormind, mâncând împreună cu ei, pentru că Iisus era înviat; acum Iisus li se arăta apostolilor care erau uniţi la rugăciune, când nu se aşteptau, Iisus venea la ei prin uşile încuiate sau când umblau pe drum şi vorbea cu ei. Ce întâmplări minunate! Patruzeci de zile apostolii au avut parte de aceste minuni necontenite. Iisus vorbeşte cu apostolii şi le spune cele despre Împărăţia lui Dumnezeu.

După care, la patruzeci de zile, am prăznuit şi noi în urmă cu zece zile, Iisus îi duce pe Apostoli în Muntele Măslinilor, spre Betania şi binecuvântându-i se înalţă la cer, se desparte de ei. Dar înainte de acest lucru, Mântuitorul le-a spus-o şi atunci, dar le-a spus şi înainte de cruce şi de înviere, ţinând aceste cuvântări minunate de despărţire pe care ni le relatează Evanghelistul Ioan, deci încă înainte, de la Cina cea de Taină, că El se duce înapoi la Tatăl, că se va înălţa la Tatăl, iar înălţarea Lui începe de pe cruce. Dar, plecând la Tatăl (ne spune şi că este de folos nouă, ca El să se întoarcă la Tatăl, pentru că atunci când „Mă voi înălţa la Tatăl, pe toţi îi voi trage la Mine"; deci Iisus se înalţă la Tatăl, în slava Tatălui, ca să ne ducă şi să ne pregătească tuturor oamenilor, inclusiv nouă şi celor care au fost şi celor care nu sunt încă şi vor fi, locaş în slava Tatălui şi a Împărăţiei Sale. Deci mai de folos este pentru noi ca Mântuitorul să se înalţe şi de aceea despărţirea pe care o face este o despărţire minunată, pentru că spune Apostolul şi Evanghelistul Luca aşa de frumos şi de uimitor că se desparte de ei, dar apostolilor le spune Mântuitorul „iată, Mă despart de voi, dar voi să nu plecaţi din Ierusalim, să staţi în rugăciune, până când va veni Duhul Sfânt. Şi i-a binecuvântat şi a fost luat de un nor la cer, iar apostolii s-au întors în Ierusalim cu bucurie mare", adică s-au întors cu bucurie de la o despărţire. De obicei despărţirile şi mai ales o despărţire de aceasta cum are loc cu Mântuitorul pe care nu-L vor mai vedea aşa cum L-au văzut înviat timp de patruzeci de zile, Îl vom vedea numai la a doua venire, cum Îl vom vedea cu toţii la sfârşitul lumii şi al istoriei, la judecată.

Deci, deşi este o despărţire, apostolii se bucură. Este o bucurie pentru o despărţire. Deci se bucură pentru că primiseră o făgăduinţă. Iisus le-a spus „că nu vă voi lăsa orfani, Mă duc la Tatăl, dar când voi ajunge la Tatăl, atunci vă voi trimite vouă un Mângâietor care să fie cu voi pururea, adică întotdeauna" şi numeşte acest Mângâietor, şi spune, „Acesta este Duhul Sfânt, Duhul adevărului care de la Tatăl purcede, Acela vă va călăuzi la tot adevărul, din al Meu va lua şi vă va călăuzi în Împărăţia Mea şi în Împărăţia Tatălui până la a doua venire. Iisus se înalţă în slava Tatălui dând făgăduinţa Duhului Sfânt, a Mângâietorului. De aceea bucuria Apostolilor a fost bucuria adevărată, deşi este bazată pe o despărţire.

Şi vedem că Mântuitorul se înalţă şi acum zece zile am sărbătorit şi noi acest praznic al Înălţării. Trebuie să ne întrebăm de ce tocmai zece zile, de ce durează zece zile? Mântuitorul s-ar fi putut înălţa într-o singură clipită la cer, dacă dorea. Mântuitorul se înalţă timp de zece zile spre Tatăl. Trebuie să ştim că în toate sărbătorile şi în creştinism, deci mai ales pentru creştini şi pentru cei care cred, cele care nu se văd sunt mai adânci şi mai importante decât ceea ce se vede. Deci apostolii au văzut înălţarea Domnului

nostru Iisus la cer, după care a început taina nevăzută a înălțării pe care ei au cunoscut-o după aceea prin rugăciune. Pentru că Mântuitorul s-a înălțat timp de nouă zile la cer. De ce nouă zile plus una? Nouă zile, ne-au spus Părinții Bisericii, ne-a spus-o un mare părinte al Bisericii care a scris o carte despre ierarhia cerească, despre lumea cerurilor și a spus că îngerii sunt o lume minunată organizată în nouă cete, sau nou ceruri, nouă trepte. Deci Iisus omul traversează prin înălțare, ieșind din cerul acesta atmosferic și trece timp de nouă zile prin cele nouă ceruri sau nouă cete ale îngerilor vestind și Iisus ajunge, așa cum spune acatistul, mirarea îngerilor. Iisus omul purtând pe El semnele dragostei noastre, adică ale piroanelor și ale loviturii de suliță în coastă, se înalță trecând prin cetele îngerilor și vestind, într-un fel, și îngerilor evanghelia iubirii lui Dumnezeu și dându-le înțelepciunea cea mai mare. Deci și îngerii învață ceva din Înviere și din patima lui Iisus Hristos. Îngerii au fost învățați să creadă că tot ce e sus e mai aproape de Dumnezeu și tot ce e jos este mai departe de El; adică noi pământenii suntem pe pământ, iar ei sunt deasupra noastră și ei, ca ființe duhovnicești sunt mai presus de noi, iar noi care suntem făcuți din pământ suntem mai prejos decât ei. Și îngerii învață lucrul acela, cum că Iisus care are trup ca și noi prin Înviere, se înalță, deși e ființă trupească și pământească și omenească, mai presus decât îngerii. Și, este un lucru minunat! Îngerii învață de la Iisus Hristos cel înviat o lecție de smerenie, o lecție de umilință. Că, or fi ei mai sus decât noi, prin faptul că sunt duhuri și nu trupuri, dar Iisus îi învață că cel mai mare în Împărăția lui Dumnezeu nu este cel care urcă, ci cel care coboară și cel care se smerește și cel care se umilește, acela este. Și, dacă Dumnezeu se umilește, îngerii învață ceea ce nu puteau să învețe prin ei înșiși, lecția de coborâre, lecția de smerenie. Deci cele nouă cete sunt învățate de Iisus Hristos marea taină a iubirii care este taina pogorârii, nu taina urcării. Ne învață Sfântul Apostol Pavel, e un verset din Epistola către Efeseni, text de asemenea uimitor ce spune despre Iisus „iar aceea că s-a suit, ce înseamnă altceva decât că s-a pogorât până la cele mai de jos ale pământului”, spune Pavel despre Iisus.

Deci suirea lui Iisus înseamnă pogorârea Lui, deci lucrurile în creștinism sunt răsturnate, nu sunt cum credem noi. Deci, cel mai mare ne va spune și El, cel care vrea să fie mai mare între voi, acela să știe să se facă cel mai mic și să fie slujitor. Cine vrea să fie împărat să fie slujitor, iar cine se înalță singur, deci fără să le slujească celor mai mici ai săi, acela va fi ultimul dintre oameni în Împărăția de veci.

Dumnezeu, prin Înălțare le dă îngerilor lecția aceasta. După care, în a zecea zi, trece cele nouă ceruri, iar în a zecea zi ajunge El ca om în fața lui Dumnezeu Tatăl care Îi spune: „Bine ai venit, Fiul Meu! Tu ești Fiul Meu cel iubit întru care am binevoit! (așa cum ne-a spus și la botezul în apele Iordanului) Șezi de-a dreapta Mea că am pus deja toți vrășmașii Tăi sub picioarele Tale; Șezi de-a dreapta Mea; Tu ești Fiul Meu cel iubit, Eu astăzi din veci Te-am născut!”. Și Iisus este întronizat, deci acum se termină înălțarea, în ziua de astăzi, în ziua a zecea când Iisus e pe tronul Tatălui și firea noastră omenească este în sânul Sfintei Treimi. Aceasta este taina cea mai mare a creștinătății și acum se termină Învierea Domnului nostru Iisus Hristos. Învierea care a început din

fundurile iadului, a continuat pe pământ, a traversat cele nouă cete ale cerului, şi acum puterea ultimă a învierii se vede că Iisus Hristos cel înviat este întronizat şi Tatăl Îi spune „şezi de-a dreapta Mea, Fiul Meu pe care Te-am născut din veci!”. Şi Fiul ce Îi spune atunci? „Tată, am ajuns înapoi la casa Ta, de unde am plecat înainte de întrupare, prin ascultare de Tine, dar nu vreau să fiu singur, nu vreau să-i las orfani pe cei care i-am lăsat în lume, te rog, Tatăl Meu — deci ajunge pe tronul slavei, dar nu ne uită — până voi reveni Eu pe pământ, trimite pe Duhului Sfânt, Mângâietorul peste ei ca să fie cu ei în veac şi să-i pregătească pentru Împărăţia Ta!”. Şi aceasta este taina nevăzută, deci nevăzutul praznicului de astăzi pe care l-am auzit, de altfel, citindu-se la Apostol. Căci la cincizecia zi după Înviere, Iisus, ajuns pe tronul slavei Tatălui, roagă pe Tatăl, iar Tatăl Îl trimite pe Duhul Sfânt, iar Duhul Sfânt coboară acum peste Apostoli şi peste Biserică şi, într-un fel, este actul nu de naştere, căci Biserica nu apare neapărat acum, dar Cincizecimea este lucrarea în care se manifestă în lume creştinismul ca Biserică.

Şi, două lucruri ar trebui să reţinem (deşi multe lucruri s-ar putea spune despre taina Pogorâri Duhului Sfânt: Duhul Sfânt s-a pogorât în ceasul al treilea, în chip de limbi de foc peste cei care stăteau acolo, nu numai peste apostoli, pentru că în ultimă instanţă, trebuie să ne aducem aminte din evanghelie, să ne aducem aminte şi să ne întoarcem cu gândul la vecernia din ziua de Paşte, din ziua Învierii, când este o vecernie specială, ca şi cea de astăzi, care nu se face seara, ci se face în mijlocul zilei, şi în cadrul căreia se citeşte evanghelia în mai multe limbi şi la evanghelia aceea se spune că în seara învierii Iisus a venit la ucenicii Săi care erau adunaţi împreună şi le-a spus „Pace vouă!” (dacă le-a spus pace, înseamnă că erau tulburaţi, aveau nevoie de pace, erau speriaţi şi înspăimântaţi), după care le spune „Luaţi Duh Sfânt, cărora le veţi ierta păcatele vor fi iertate, iar cărora le veţi ţine, ţinute, vor fi!”. Este o primă trimitere a Duhului Sfânt care a avut loc chiar în ziua Învierii, dar numai peste Apostoli, este într-un fel, o cincizecime mică, este o primă trimitere a Duhului Sfânt numai peste Apostoli, chiar în ziua Învierii. Ce vrea să spună lucrul acesta şi noi trebuie să învăţăm că Duhul Sfânt vine de la Dumnezeu în puterea Învierii lui Iisus Hristos. Deci Iisus înviat Îl trimite deja pe Duhul Sfânt peste Apostoli şi îi investeşte în calitate de preoţi, în calitate de conducători ai poporului nou al lui Dumnezeu care este Biserica. După cincizeci de zile, Duhul Sfânt vine din nou, trimis de această dată de Iisus din cer şi El se pogoară peste toţi cei care se aflau adunaţi acolo, în casa cu etaj, cu foişor, numită, unde la etaj a avut loc Cina cea de Taină. Era o casă destul de mare, în care încăpeau ca la 120 de oameni, erau cei 12 apostoli, iar în jurul lor se afla deja primul nucleu al Bisericii, cu Maica Domnului, cu ucenicii, erau 120, doisprezece ori zece, deci Evanghelia rodise.

Şi peste toţi s-a coborât în vuiet, Duhul Sfânt, în chip de limbi de foc şi au ieşit după aceea din sala aceasta de la etaj, au coborât în Ierusalim, iar în Ierusalim de sărbători veneau iudei din toată lumea, căci în zilele de pelerinaj, erau iudeii, ca şi astăzi împărţiţi în toată lumea, dar, de trei ori pe an, Legea spunea că trebuie să meargă la Ierusalim să se închine. Şi erau iudei dintre toate neamurile, de la Roma, din Mesopotamia, din Siria, din Armenia, le pomeneşte apostolul numele, şi au început să vestească cuvântul

evangheliei şi toţi îi înţelegeau în limba lor şi s-au întrebat cum adică pescarii aceştia galileeni, oameni fără carte vorbesc o limbă a Duhului Sfânt şi toţi îi înţelegeau în limba lor. Este o minune cu caracter misionar pentru că arată trimiterea creştinismului şi vestirea Evangheliei la toate neamurile încă de pe atunci. Dar ar trebui să ne întrebăm noi toţi — căci noi toţi purtăm Duhul Sfânt şi nu putem să fim creştini dacă nu-L avem pe Duhul Sfânt — care este taina pentru care a venit Duhul Sfânt, de ce a venit Duhul Sfânt peste apostoli? S-a împlinit făgăduinţa, căci Dumnezeu dă făgăduinţe, dar trebuie să facem şi noi ceva ca să fim vrednici de împlinirea acelei făgăduinţe. Iar secretul Pogorârii Duhului Sfânt peste apostoli şi peste cei 120 care se aflau acolo, în foişorul Cinei celei de Taină este unul singur: S-a pogorât Duhul Sfânt pentru că toţi ucenicii erau împreună în acelaşi loc.

Deci Duhul Sfânt vine peste creştini, mai cu seamă atunci când sunt împreună, la un loc, în Biserică. Pentru că asta este noutatea venirii Duhului Sfânt faţă de Duhul Sfânt în Vechiul Testament; căci a mai venit Duhul Sfânt înainte şi peste profeţi şi peste regi şi peste preoţi, dar doar peste persoane izolate. Taina în creştinism este că Duhul Sfânt se coboară nu asupra unui singur om, pentru că nu există practic, un singur creştin, cum spunea un latin în primele veacuri ale creştinismului „unus crestianus, nulus crestianus", adică un creştin nu-i nici un creştin. Nu poţi să fii creştin singur, creştinii trăiesc în Biserică pentru că creştinii se adună, trăiesc în comunitate, creştinismul se trăieşte bisericeşte, comunitar, şi Duhul Sfânt se coboară peste apostoli când erau împreună în acelaşi loc — dar vedeţi că oamenii pot fi în acelaşi loc pentru multe alte lucruri. Erau împreună în acelaşi loc, aşa cum ne-o spune cartea Faptelor Apostolilor, stăruind în rugăciune, în învăţătura evangheliei şi în frângerea pâinii. Ce înseamnă lucrul acela? De ce a venit Duhul Sfânt peste ei? Pentru că vreme de cincizeci de zile au fost în fiecare zi împreună ascultând predica apostolilor, citind Scripturile profeţilor şi frângând pâinea şi făcând liturghie. De aceea vine Duhul Sfânt peste ei pentru că ei sunt adunaţi în Iisus, adică în cuvântul lui Iisus, în gesturile lui Iisus, în lucrările Lui, în faptele Lui, de aceea se coboară Duhul Sfânt peste Apostoli şi peste ucenici. Să nu credem că Duhul Sfânt vine fără ca noi să ne facem pregătirea pentru venirea Lui, iar pregătirea pentru venirea Lui — căci aceasta suntem noi, mai ales în lumea de astăzi, am vrea ca Dumnezeu să le facă pe toate, dacă se poate să ne mântuiască şi fără noi, să nu mişcăm nici un deget, nu?! — dar ne înşelăm amarnic! Dumnezeu nu face ceea ce am putea face noi. Dumnezeu ne-a dat grăunţe, dar nu seamănă în locul nostru. Ne ajută, dă ploaie, dar nu ară ogorul în locul nostru; să nu credem că Dumnezeu ni-l dă pe Duhul Sfânt, dar n-o să-L putem primi dacă nu ne-am pregătit pentru lucrul acela. Şi pregătirea pentru venirea Duhului Sfânt se face venind în Biserică, ascultând cuvântul Evangheliei, stând la rugăciune împreună, nu de capul nostru, nu individualist, nu fiecare în treburile noastre, că aşa este mai nou viaţa creştinilor din zilele noastre. Că vin la Biserică, dau câte un pomelnic, să se roage altcineva pentru ei, de parcă ar putea altcineva să trăiască în locul lor. Cum poate să se roage altcineva în locul tău, când rugăciunea este respiraţia sufletului? Poate să respire cineva în locul altuia? Poate să mă-

nânce cineva în locul altuia? Deci trebuie să ne gândim foarte bine că Dumnezeu prin Iisus şi prin Duhul Sfânt ni se dă de mâncare, ni se face aerul, ni se face respiraţia, ni se face lumina noastră, dar trebuie să vrem să respirăm, trebuie să vrem să fim împreună în acelaşi loc, la sfânta biserică. De aceea vine Duhul Sfânt, altfel, nu-L avem pe Duhul Sfânt şi avem alte duhuri şi sunt destule duhuri în lumea aceasta care nu sunt ale lui Dumnezeu; nu sunt Duhul Sfânt, ci sunt duhuri rele, ale diavolilor şi ale demonilor. Şi dacă nu-L avem pe Duhul Sfânt în noi, şi iată Biserica ne spune cum vine Duhul Sfânt şi peste cine vine Duhul Sfânt. Să nu ne facem iluzii! Dacă nu vine Duhul Sfânt, vin peste noi şi prin noi şi în noi demonii şi duhurile răutăţii care ne chinuie cu poftele, cu patimile, cu bolile, cu neputinţele, cu toate blestemăţiile sau nimicniciile şi meschinăriile prin care este făcută viaţa noastră. Ne este trimis Duhul Sfânt ca să fim alţii, ca să fim fiii lui Dumnezeu.

Şi mai este un lucru pe care doresc să-l punem la inimă şi să-l reţinem, este faptul că aţi auzit cântându-se înainte, în loc de cântarea „Sfinte Dumnezeule", cântarea „Câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi şi-mbrăcat". De ce vine Duhul Sfânt, fraţilor? Duhul Sfânt nu vine numai ca să ne dea puteri — cum le-a dat Apostolilor puterea de a grăi în limbi ca să înţeleagă alţii, noi să vorbim şi alţii să-nţeleagă în limbi străine; aceasta a fost peste Apostoli — Duhul Sfânt vine spre noi ca să ne nască din nou. Duhul Sfânt ne dă puterea naşterii din Dumnezeu cum i-a spus Dumnezeu lui Nicodim care a fost pomenit în Evanghelia de astăzi, i-a spus „trebuie să vă naşteţi de sus ca să putem primi evanghelia şi să putem să-L primim pe Dumnezeu trebuie să ne mai naştem odată. Că dacă ne naştem din bărbat şi din femeie ne naştem din poftele şi din carnea aceasta care rămâne pe pământ ca să-l primim pe Dumnezeu şi Duhul Sfânt trebuie să ne mai naştem odată. Dar ne naştem, cum ne-a spus Mântuitorul, din apă şi din Duh, din apa botezului, dar apa botezului nu este suficientă dacă nu vine Duhul Sfânt, Duhul Sfânt preface puterea care face din noi fii ai lui Dumnezeu.

Acesta este marele praznic pe care îl sărbătorim. Este praznicul naşterii noastre la ceruri, este praznicul în care a fost botezul apostolilor care s-au botezat în focul şi în puterea dragostei lui Dumnezeu. Focul şi puterea aceasta a Duhului trebuie să ne aprindă şi pe noi în credinţa noastră, să ne facem să fim mai doritori de cer şi de Dumnezeu decât de cele pământeşti şi să ştim că nu putem să-l primim pe Dumnezeu dacă nu ne mai naştem odată prin Biserică, prin botez, prin pocăinţă, prin spovedanie, prin rugăciune, prin venirea la liturghie. Că la toate aceste slujbe ne naştem din nou la ceruri, în puterea Duhului Sfânt. Să primim în această zi a pogorârii Duhului Sfânt puterea aceasta minunată a naşterii la ceruri pentru viaţa cea veşnică a Împărăţiei lui Dumnezeu, acum şi pururea şi în veci. Amin.

[[Apare o întrebare legată de predica din 13 iun (Sf. Treime): Evanghelia citită este din Duminica a 7-a după Paşte]]

13 iunie 2011

Mănăstirea „Sfinţii Împăraţi Constantin şi mama sa Elena" Hurez

Evanghelia:

„Astfel a vorbit Iisus, după care şi-a ridica ochii Săi spre cer şi a zis: Părinte, a venit ceasul, preaslăveşte pe Fiul Tău ca şi Fiul Tău să te preaslăvească pe Tine. Precum I-ai dat stăpânire peste toată făptura ca să dea viaţa veşnică tuturor acelora pe care Tu I-ai dat Lui. Iar viaţa veşnică, aceasta este: să Te cunoască pe Tine singurul şi adevăratul Dumnezeu şi pe Iisus Hristos pe care L-ai trimis. Eu Te-am preaslăvit pe pământ şi am săvârşit lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac şi acum Mă preaslăveşte Tu, Părinte, la Tine Însuţi în slava pe care am avut-o la Tine mai înainte de a fi lumea. Am făcut cunoscut numele Tău oamenilor pe care ..... ai Tăi erau şi Mi i-ai dat şi cuvântul Tău l-au primit. Şi acum au cunoscut că toate câte mi-ai dat Tu, de la Tine sunt, pentru că cuvintele pe care Mi le-ai dat Eu le-am dat lor, iar ei le-au primit şi au cunoscut cu adevărat că de la Tine am ieşit. ..... eu pentru ei mă rog, nu pentru lume mă rog, ci pentru aceştia pe care Mi i-ai dat, căci ei sunt ai Tăi şi toate ale Mele sunt ale Tale şi ale Tale sunt ale Mele şi M-am preaslăvit întru ei. Mult nu mai sunt în lume, dar ei sunt în lume şi Eu vin la Tine. Părinte Sfinte, păzeşte-i în numele Tău pe cei pe care Mi i-ai dat ca să fie una, căci una suntem şi noi. Când eram cu ei în lume, ... Pentru că ... cum din lume nu sunt nici Eu. ... si să-i păzeşti pe ei de cel viclean. Sfinţeşte-i pe ei întru adevăr... cuvântul Tău este adevărul. Precum M-ai trimis pe Mine în lume şi Eu i-am trimis pe ei în lume. Şi ... ca şi ei să fie sfinţiţi întru adevăr. Dar nu numai pentru ei Mă rog, ci pentru toţi cei care... ca toţi să fie una precum Tu, Părinte, eşti ..... Mine şi.... Aşa şi ei una să fie.... Pentru ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis. Şi slava pe care Mi-ai dat-o Tu, Eu le-am dat-o lor, ca să fie una precum una suntem şi noi. ... pentru ca ei să fie desăvârşit una şi să cunoască toată lumea că Tu M-ai trimis şi i-ai iubit cum M-ai iubit pe Mine. Părinte, vreau ca unde sunt Eu, acolo împreună cu Mine să fie şi aceştia pe care Mi i-ai dat Mie, să vadă ei slava Mea pe care Tu Mi-ai dat-o, pentru că tu M-ai iubit pe Mine, mai înainte de întemeierea lumii. Dar, Părinte drepte, lumea nu Te-a cunoscut pe Tine, Eu însă Te-am cunoscut, şi ei au cunoscut că Tu M-ai trimis. Şi le-am arătat lor numele Tău şi-l voi arăta pentru ca iubirea cu care M-ai iubit Tu să fie cu ei şi Eu să fiu în ei"

TEXT SCRIS DUPA CITIRE - incomplet!!!!!!!!!!!!!!!!!!

Cuvioase Părinte, Cucernici Părinţi, Cuvioase Maici, iubiţi fraţi în Hristos,

Suntem în perioada praznicului Cincizecimii — praznicul Pogorârii Duhului Sfânt pe care tocmai L-am serbat cu toţii în duminica ce a trecut în ziua de ieri, praznicul Pogorârii Duhului Sfânt peste Biserica Domnului nostru Iisus Hristos, peste apostoli, peste Maica Domnului şi peste toţi cei care credeau deja în numele Domnului nostru Iisus

Hristos. Pentru că în Domnul nostru Iisus Hristos trebuie să credem nu așa cum L-au văzut iudeii și cu Îl văd și astăzi cei ce nu cred, adică să vadă în El cel mult un învățător, un om care spune cuvinte minunate, deosebite de cum le spun alți oameni, sau să vedem în El un făcător de minuni, un vindecător, un exorcist, unul care scoate demoni și îi face pe oameni din bolnavi sănătoși. Deci trebuie să vedem noi, creștinii, care credem în Iisus Hristos, și putem să credem în Iisus Hristos nu de la noi înșine — să nu ne înșelăm! — puterea aceasta nu e de la noi, chiar dacă pe ea o simțim în adâncul mai adânc al inimilor noastre. Puterea aceasta ne vine tot de sus, pentru că, așa cum ne spune Sfântul Apostol Pavel, nimeni nu poate să spună despre Iisus că este Domnul, deci că este Dumnezeu, e mai mult decât un simplu proroc sau un simplu vindecător, decât dacă are în el pe Duhul Sfânt. Pentru că Duhul Sfânt este în puterea aceasta minunată care se coboară peste toată Biserica, dar se coboară nu ca să rămână peste Biserică așa ca peste un lăcaș exterior, ca peste o construcție sau peste trupurile noastre, să ne ocrotească sau să ne lumineze dinafară. Duhul Sfânt intră în adâncurile ființei noastre. Spun Sfinții Părinți frumos despre Duhul Sfânt că El este sufletul sufletului nostru. Și știm cu toții că noi, oamenii, nu suntem numai trupuri, deși pentru majoritatea, avem impresia, astăzi, că majoritatea oamenilor și concetățenilor noștri, că omul este doar carne, este făcut doar din nevoile și din poftele și din dorințele acestea. Carnea aceasta o vedem prin moarte, ce este de fapt... căci se strică și putrezește și miroase urât și se întoarce repede în țărâna și din pământul din care a fost luată. Pentru ca trupul nostru să fie viu, el trebuie să fie însuflețit, trebuie să aibă o putere din aceasta care îl face viu, îl face viu și îl însuflețește, iar puterea aceasta este sufletul omenesc.

Omul este mai mult decât trup, este și suflet, dar iată ce ne spune credința noastră prin Sfântul Apostol Pavel. Ne spune acel mare părinte duhovnicesc care a fost și episcop în veacul al XIX-lea, Sfântul Teofan Zăvorâtul — un monah adevărat și episcop adevărat, om duhovnicesc — spune acest lucru minunat: că nici sufletul nu este ultimul lucru din noi, oricât ni s-ar părea. Sigur că sufletul este peste trup și prin suflet nu numai că însuflețește și animă și face viu trupul, dar sufletul ne face să ne ridicăm deasupra lumii; sufletul ne face să putem gândi, să putem iubi, să putem să facem poezie, să facem muzică, să zidim biserici. Tot ce face sufletul ne ridică peste nivelul acesta al animalelor și ne face să ne putem întoarce cu fața spre cer și spre altceva decât trupurile și carnea noastră care parcă în civilizația de astăzi ne obsedează — e o lume și o civilizație a cărnii, nu mai este a sufletului. Dar de ce ne pierdem sufletul prin trup și prin carne? Pentru că uităm un singur lucru — sigur, noi creștinii nu-l uităm, dar să le aducem aminte și celor care sunt în jurul nostru creștini cu numele sau au și uitat de numele acesta de creștini — că nici sufletul nu are viață în el însuși, cum nici trupul nu are viață în el însuși, căci vedem că se desface. Și sufletul se desface și se destramă și se descompune: avem atâția oameni ticăloși, răufăcători și în care sufletul parcă se întunecă. Pentru că există un suflet al sufletului omului, cum spunea Sfântul Teofan Zăvorâtul, iar sufletul sufletului omului este Duhul Sfânt al lui Dumnezeu. Deci Duhul Sfânt pe care L-am prăznuit ieri că s-a pogorât în chip de plimbi de foc, nu doar peste apostoli, ci

peste toţi cei o sută douăzeci de oameni care o aveau în mijloc pe Maica Domnului şi pe apostoli adunaţi în camera de la etaj, în foişor, unde Mântuitorul făcuse Cina cea de Taină în urmă cu cincizeci şi trei de zile înainte de a se pogorî Duhul Sfânt.

Deci Duhul Sfânt vine înăuntrul nostru şi ne însufleţeşte şi ne dă putere de sus, o viaţă, care nu e nici viaţa aceasta nici trupească, nici sufletească, ci o viaţă cerească, o viaţă dumnezeiască, şi prin Duhul Sfânt noi primim viaţa lui Dumnezeu. Aşa cum am auzit cuvintele acestea minunate pe care ni le-a spus evanghelia în care Mântuitorul, după Cina cea de Taină, în ultima Sa rugăciune, după marea cuvântare de despărţire spusă ucenicilor, spune această ultimă rugăciune ca un arhiereu, dar un arhiereu adevărat; gândiţi-vă că acum El nu e ca un preot care se duce la un altar care este în afara Lui, se duce şi ia o oaie asemenea evreilor sau păgânilor care luau animale, le puneau pe altar şi le tăiau gâtul şi cu sângele lor stropeau altarul în speranţa că se vor împăca cu Dumnezeu; nici cum fac creştinii care aduc jertfe din acestea, pâine şi vin, aduse la preoţi şi preoţii le pun pe sfânta masă şi fac această jertfire minunată, jertfa cea nouă a creştinilor din dumnezeiasca liturghie. Ei, Iisus când spune această rugăciune devine preot, când spune rugăciunea arhierească. De ce îi spune rugăciune arhierească? Pentru că în momentul acela Iisus devine arhiereul şi preotul desăvârşit. El Însuşi este şi preotul, şi altarul, este şi pâinea, prescura. El uneşte toate aceste lucruri în persoana Lui şi în momentul în care intră în preoţia aceasta desăvârşită, dumnezeiască, ne descoperă nouă pentru ce a venit în lume: că El nu e singur; deci că Iisus este Fiul cel veşnic al Tatălui. Dacă e un fiu, înseamnă că are un tată. Şi nimeni nu poate să fie un tată dacă nu are un fiu. Nu poţi să numeşti pe cineva fiu, dacă nu are un tată. Deci dacă El se numeşte pe Sine Fiu şi Îl numeşte pe Dumnezeu Tată, înseamnă că El este aşa cum am auzit spunându-le apostolilor, taina tainelor. Acest cuvânt din capitolul al XVII-lea din Evanghelia după Ioan e Sfânta Sfintelor, cuvântul cuvintelor lui Dumnezeu. E ce-i mai sfânt din cuvintele Mântuitorului, sunt toate cuprinse în această rugăciune minunată în care Iisus vorbeşte despre Sine Însuşi ca Fiul veşnic al Tatălui, Fiu al iubirii veşnice a lui Dumnezeu. „Preamăreşte-Mă acum! Mă duc, Mă jertfesc pe Mine Însumi, voi muri pe cruce din dragoste pentru oameni, dar Mă întorc în iubirea Ta, Mă întorc în slava Ta. Preamăreşte-Mă pe Mine, Tată, aşa cum M-ai preamărit, nu cu slava pe care Mi-o vor aduce oamenii, ci cu slava pe care am avut-o la Tine, mai înainte de a fi lumea". Deci Iisus vorbeşte despre El ca despre un Fiu care a fost mai înainte de a fi fost lumea, a avut slava iubirii lui Dumnezeu Tatăl mai înainte de a fi fost tot ceea ce vedem noi şi tot universul acesta care astăzi ni se pare că e infinit. Dincolo de infinitul acesta al lumii a fost ceva. Şi a fost iubirea dintre Tatăl veşnic şi Fiul veşnic al Lui. Şi iubirea desăvârşită este în Tatăl, în Fiul, dar, pe lângă Tatăl şi Fiul, mai există şi Duhul Sfânt pe care L-am auzit, că Mântuitorul, în cuvântarea de despărţire Îl făgăduieşte ucenicilor Săi când le spune: „Eu Mă întorc la Tatăl, în slava Tatălui, dar Mă întorc prin moarte, murind pe Golgota şi înviind pentru voi! Mă întorc la Tatăl, dar Îl rog pe Tatăl să nu vă lase orfani. Şi când Mă voi duce la Tatăl, Îl voi ruga pe Tatăl Meu şi El vă va da un Mângâietor care să fie cu voi în veac, Duhul Adevărului, Duhul lui Dumnezeu care să fie cu voi pururea

şi în veac". Şi, iată că Mântuitorul descoperă, mântuindu-ne pe noi, luminându-ne pe noi, ne descoperă nu un adevăr sau o mântuire din aceasta exterioară lui Dumnezeu. Ni-L descoperă pe Dumnezeu Însuşi! Că dacă noi avem mântuire la Dumnezeu este pentru că Dumnezeu este aşa cum ni L-a descoperit Iisus; Dumnezeu e mântuitor şi ne mântuieşte în Fiul şi în Duhul Sfânt şi în Biserică pentru că El este într-un mod cum nici un alt dumnezeu sau nici o altă filozofie sau nici o altă gândire omenească nu poate să-L conceapă. Deci Dumnezeu ne-a făcut pe noi. După ce am căzut Adam prin păcat ne întoarce din ţărână spre cer în Fiul şi în Duhul Său cel Sfânt în Biserica slavei Lui pentru că este Dumnezeu; pentru că Dumnezeu nu putea să facă altfel.

Şi, de ce nu putea să facă altfel? Şi iată, de aceea prăznuim astăzi, în a doua zi după Pogorârea Duhului Sfânt, când vine în chip descoperit peste Biserică şi Duhul Sfânt, vine şi cea de-a treia Persoană şi putere a lui Dumnezeu. Pe Fiul L-am cunoscut răstignit pe Golgota, înviat din morţi, înălţat întru slavă; acum Îl primim împreună cu apostolii, odihnindu-se în chip de limbi de foc peste Biserică. Deci, cum am spus, Fiul nu poate fi fără Tatăl, şi nici Tatăl fără Fiul. Fiul însă Îl trimite pe Duhul Sfânt, spune, „de la Dumnezeu Eu Îl voi ruga pe Tatăl să-L trimită pe Duhul Lui, Duhul Sfânt, Duhul Adevărului care este la Tatăl din veci, peste voi". Şi iată că Dumnezeu ne descoperă taina Lui mântuindu-ne; ne descoperă cine este Dumnezeu. Că dacă noi suntem mântuiţi la Dumnezeu şi suntem făcuţi şi mântuiţi şi vom fi desăvârşiţi şi înviaţi la sfârşitul lumii, este pentru că Dumnezeu este aşa cum ne spune Iisus, adică Tată, Fiu şi Duh Sfânt. În iubirea dintre Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt e ascunsă şi facerea şi refacerea noastră şi trecutul şi prezentul şi viitorul nostru şi al întregii lumi. Acolo se ascunde taina ultimă care nu ne explică numai pe noi, ci explică toată lumea şi tot universul; a fost mai înainte de lume, este şi cât e lumea şi va fi şi mai înainte de lume. Asta este taina tainelor pe care noi creştinii o cunoaştem nu pentru că o descoperim noi, că ne-am suit noi la cer sau am gândit noi cu mintea noastră ce e dincolo de lume. Nu! Ci pentru că a venit Însuşi Dumnezeu prin Fiul şi prin Duhul Său pe pământ şi ne-a spus cum este El.

De aceea acum, în a doua zi de Rusalii, aducem slavă şi mulţumită Sfintei Treimi. Pentru că acum cunoaştem în chip desăvârşit. După ce L-am primit pe Duhul Sfânt şi odihneşte peste Biserică, acum ştim cum spune Mântuitorul: „aceasta este viaţa veşnică — a spus-o în evanghelie — să Te cunoască pe Tine"; deci viaţa veşnică este cunoaşterea lui Dumnezeu. Şi acum Îl cunoaştem pe Dumnezeu şi Îl vom cunoaşte şi în viaţa de dincolo. Şi cum trebuie să Îi mulţumim lui Dumnezeu? Iată că Dumnezeu a făcut toate pentru noi: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt; iar noi, aşa cum spune Sfântul Vasile cel Mare: Dumnezeu ne-a dat lumina Lui, mântuirea Lui, harul Lui care ne vine de la Tatăl prin Fiul în Duhul Sfânt, iar noi, oamenii credincioşi şi creştinii, mai ales, trebuie să îi mulţumim lui Dumnezeu, să-L slăvim pe Dumnezeu pentru slava pe care ne-o trimite Tatăl prin Fiul în Duhul Sfânt. Noi trebuie să facem mişcarea inversă în Biserică, în Duhul Sfânt şi în Biserică, prin Fiul ne întoarcem în casa Tatălui. Deci harul coboară de la Tatăl prin Fiul în Duhul Sfânt, iar noi, creştinii, primindu-l, ce spunem? Slavă Tatălui şi Fiului şi Duhului Sfânt. Mulţumire fie veşnică, Ţie, lui Dumnezeu. Ne-ai trimis toate

Tată, prin Fiul în Duhul Sfânt, noi îţi mulţumim acum! În Duhul Sfânt, prin Fiul, urcăm şi ne întoarcem înapoi în casa Tatălui, în casa veşnică, care este a Fiului Lui, dar şi a noastră, a tuturor, care prin Iisus devenim fiii adoptivi. Suntem înfiaţi în Dumnezeu. Dumnezeu pe toţi cei care mergem la El cu credinţă ne tratează ca pe fii Lui, ca pe fiii lui adoptivi; suntem înfiaţi. Prin credinţa din Biserică devenim înfiaţi în Dumnezeu şi de aceea trăim viaţa lui Dumnezeu şi nu numai viaţa aceasta trupească.

Trebuie să Îi mulţumim lui Dumnezeu în veci nu numai pentru lumina şi viaţa şi mântuirea pe care ne-o dă, ci, pentru că, aşa cum Îi mulţumesc îngerii — îngerii Îl laudă pe Dumnezeu nu pentru că le-a făcut lor ceva, ci, ce spun îngerii? Doar atât: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Dumnezeul oştirilor. Plin e tot pământul de slava Lui!”. Deci lauda ultimă a îngerilor şi slava cea mai mare despre care spun sfinţii că o pot face şi oamenii, ne asociem — ne asociem iată, prin cântările Bisericii, prin liturghie cu îngerii: vom spune că noi, care în chip tainic îi închipuim pe heruvimi, şi să ne învrednicească şi vom cânta împreună cântarea îngerească şi măririle de la sfânta liturghie împreună cu îngerii. Îngerii nu-L mai laudă pe Dumnezeu că i-a făcut, că le-a dat lumină, că îi ţine veşnic în Împărăţia Lui. Îngerii Îl laudă pe Dumnezeu: „Te lăudăm, Doamne, că eşti Dumnezeu; că eşti trei Persoane, că eşti Tată, Fiu şi Duh Sfânt” şi de aceea îngerii nu mai pot spune decât atât: „Sfânt, Sfânt, Sfânt şi, lăudat fii, Doamne că exişti! Nu pentru că ne-ai făcut nouă ceva, nu pentru că ne-ai dat nouă ceva”; pentru că atunci rugăciunea ar fi numai de mulţumire. De aceea Sfinţii Părinţi că rugăciunea cea mai mare e rugăciunea de slavă, de doxologie, în care nu-I mai mulţumeşti lui Dumnezeu. Îl lauzi pentru că există, doar pentru că este. Nu-I mai cerem nimic, ci ne bucurăm că suntem lângă El, în slava Lui, în ziua aceea nu-I vom mai cere nimic, nu-L vom mai ruga pentru nimic, ci, cum spune Mântuitorul, slava pe care o are Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, le-am dat-o lor — adică nouă — iar când vom fi în slava lui Dumnezeu, nu-I vom mai mulţumi de nimic, Îi vom spune doar atât: Slavă Tatălui şi Fiului şi Duhului Sfânt, acum şi pururea şi în veacurile veacurilor. Amin. Deci rugăciunea ultimă este şi mărturisire de credinţă, dar este şi rugăciune desăvârşită, căci în ziua aceea nu-I vom mai cere lui Dumnezeu nimic; ne vom bucura pentru că El există ca Sfântă Treime. Aceasta este cea mai mare minune, aceasta este taina tainelor creştinismului. De aceea sărbătoarea de astăzi, a doua zi de Rusalii, este într-un fel, sfânta sfintelor între sărbătorile Bisericii. Acum intrăm în ascuţimea cea mai adâncă a tainelor lui Dumnezeu. Ştim cine este Dumnezeu. Adică dragostea dintre Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt. Şi, dacă am fost atenţi, ce frumos s-a cântat aseară la vecernie, este o cântare minunată acolo care este facere a împăratului Leon, un împărat mare al Bizanţului în veacul al VIII-lea care a scris această cântare care cuprinde toată teologia şi este rezumatul acestei sărbători, care lărgeşte puţin cântarea „Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi”. Şi acel împărat minunat pe arată că trebuie să înţelegem această cântare ca pe o laudă în cinstea Sfintei Treimi. Spune: „veniţi, popoarelor, să ne închinăm dumnezeirii celei în trei ipostase, că e unul şi trei în acelaşi timp: Tatălui în Fiul împreună cu Duhul Sfânt. Dar e o dumnezeire, o putere, o împărăţie, şi aşa să-I strigăm: Sfinte Dumnezeule, adică

Tată, care pe toate le faci prin Fiul cu împreună-lucrarea Duhului Sfânt. Sfinte tare, Fiule, care pe Tatăl L-ai descoperit şi pe Duhul Sfânt în lume L-ai trimis. Sfinte fără de moarte, Duhule Sfinte, care din Tatăl purcezi şi peste Fiul Te odihneşti, Treime Sfântă, slavă Ţie".

Iată, toată taina credinţei noastre exprimată în această icoană în cuvinte şi în cântare care este această minunată înşiruire ce începe toată teologia creştinismului. Să ne aducem aminte de toate aceste lucruri şi când facem semnul crucii — şi să-l facem desăvârşit, aşa cum trebuie să fie făcut, căci aşa cum s-a coborât Iisus din cer până în adâncurile iadului, deci a unit cu El susul şi josul, cerul şi pământul, şi apoi dreapta şi stânga, adică tot ce este pe pământ, să spunem: Slavă Tatălui şi Fiului şi Duhului Sfânt, Treimii celei de o fiinţă şi nedespărţite, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Miercuri în săptămâna a 2-a după Rusalii

22 iunie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

“Zis-a Domnul: să nu duceţi grijă, zicând: oare ce vom mânca, sau ce vom bea, ori cu ce ne vom îmbrăca? Că toate acestea le caută păgânii; doar ştie Tatăl vostru cel Ceresc că aveţi nevoie de toate acestea. Căutaţi mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui, şi toate acestea se vor adăuga vouă. Drept aceea, nu vă îngrijiţi de ziua de mâine, că ziua de mâine se va îngriji de sine. Ajunge zilei răutatea ei. Şi cine este între voi omul, de la care cerând fiul său pâine, el să-i dea piatră? Sau de îi va cere peşte, el să-i dea şarpe? Deci, dacă voi, care sunteţi răi, ştiţi să daţi daruri bune fiilor voştri, cu cât mai mult Tatăl vostru, care e din ceruri vă va da cele bune vouă, celor care le cereţi de la El. (Matei 7, 31-34; 7, 9-11)

Păziţi-vă însă de prorocii mincinoşi, care vin la voi îmbrăcaţi în haine de oi, iar pe dinăuntru sunt lupi răpitori. După roadele lor îi veţi cunoaşte. Culeg, oare, oamenii struguri din spini, sau smochine din ciulini? Căci orice pom bun face roade bune, iar pomul rău face roade rele. Nu poate pomul bun să facă roade rele, nici pomul rău să facă roade bune. Deci orice pom care nu face roade bune se taie şi se aruncă în foc. Drept aceea zic, după roadele lor îi veţi cunoaşte. Nu oricine Îmi va zice: Doamne, Doamne, va intra în Împărăţia cerurilor, ci acela care face voia Tatălui Meu care este în ceruri. (Matei 7, 15-21)

Mulţi îmi vor zice în ziua aceea: Doamne, Doamne, nu în numele Tău am prorocit şi cu numele Tău am scos demoni şi în numele Tău am făcut minuni? Atunci însă Eu voi mărturisi lor: niciodată nu v-am cunoscut pe voi; depărtaţi-vă de la Mine, cei ce lucraţi fărădelege”. (Matei 7, 22-23)

Preacucernice Părinte, iubiţi fraţi în Hristos,

Călătorim, iată, deja în a doua săptămână după marele praznic al Pogorârii Duhului Sfânt, praznic pe care întreaga creştinătate l-a serbat timp de o săptămână. Praznicul praznicelor, praznicul desăvârşirii şi încheierii lucrării Domnului nostru Iisus Hristos, Care, înălţat întru slavă, ne trimite nouă, celor care suntem adunaţi împreună în acelaşi loc — pentru că acesta este secretul pentru care s-a pogorât Duhul Sfânt peste apostoli: pentru că au stat împreună în acelaşi loc rugându-se şi stăruind în cunoaşterea Scripturii şi în frângerea pâinii; de aceea S-a pogorât Duhul Sfânt peste apostoli şi a făcut din ei ceea ce nu erau înainte: a făcut din ei un singur corp; a făcut din ei un singur trup; a făcut din ei Biserica. Aceasta spunem noi că este pogorârea Sfântului Duh care este şi arătarea Duhului Sfânt şi încheierea descoperirii lui Dumnezeu ca Sfântă Treime, ca Tată, Fiu şi Duh Sfânt, dar este, în acelaşi timp apariţia a ceva nou în lume. Acest nou în lume este ceea ce numim noi „Biserică”, biserică care nu mai ştim noi ce însemnă — e prea mult. Pentru că şi cuvântul „biserică” pe care noi îl folosim şi care vine de la strămoşii noştri latini şi care de fapt este de proveniență grecească — bazilică — denumea

un edificiu la început; era o casă împărătească, era casa împăratului. Biserică pentru noi, astăzi, a ajuns un locaş de zid, o construcţie mai specială, mai deosebită decât celelalte construcţii pentru că are turle, are alt tip de ferestre, alt tip de dispunere a spaţiului şi aşa mai departe. Dar biserică nu înseamnă de fapt aşa ceva. Pentru că primii creştini din primele trei secole nu au avut nici turlă, nu au avut nici arcade, nu au avut nici ferestre, nu au avut nimic din toată această dispunere spaţială, arhitectonică, artistică care ne încântă sufletele. Dar nu ar trebui să ne încânte atât sufletele cât ar trebui să ne înveţe. Pentru că toată această dispunere a spaţiului este de fapt o lecţie pe care şi aşa am uitat-o de mult şi pe care ar trebui să o învăţăm tot timpul. Trebuie reţinut aşadar că primele trei secole creştine nu au avut aşa ceva. Erau creştinii înşişi o Biserică, erau templul cel nou al lui Dumnezeu care la început se adunau în case obişnuite. Pentru că Biserica nu e în primul rând lăcaşul de zid. Lăcaşul de zid este numai o anvelopă, este doar un veşmânt exterior al unei taine, iar taina este Liturghia. Spunea frumos patriarhul nostru, undeva, într-un loc, spunându-le arhitecţilor, care l-au întrebat cum să construiască (pentru că mulţi nu mai ştiu cum să facă biserici în zilele noastre, căci s-a înmulţit urâţenia pe pământ), cum ar trebui să fie arhitectura în biserică, care e principiul ei şi atunci a spus un cuvânt de mare înţelepciune şi care merită reţinut: spaţiul bisericii, ceea ce se vede în afară trebuie să fie învelişul liturghiei. Deci biserica, pictura, arhitectura trebuie să reproducă în vizual ceea ce se petrece în taina Sfintei Liturghii. Aceasta e arta liturgică, acesta e secretul ei de fapt. Dar care este secretul de fapt al liturghiei? Pentru că este un secret în secret în această liturghie. Deşi liturghia la noi, astăzi a ajuns să desemneze mai mult o pompă de aceasta, un ritual din acesta exterior, iar nu conţinutul duhovnicesc al acestei slujbe dumnezeieşti — Sfânta Liturghie, sau cum o numesc grecii mai exact: Dumnezeiasca Liturghie. Şi o numim dumnezeiască pentru că ea reprezintă o conlucrare, o conlucrare cu Dumnezeu. Conlucrare a noastră, a oamenilor cu Dumnezeu. Pentru că este lucrarea lui Dumnezeu pe pământ.

Liturghia aceasta, însă realizează ceva. Realizează între oameni o altă solidaritate, un alt tip de legături, sau cel puţin asta ar trebui să facă. Şi asta era biserica. Biserica făcea dintr-o simplă adunare de oameni, deosebită de sinagogă, deşi si „sinagogă" înseamnă tot adunare, şi „eclesia", la fel înseamnă tot adunare. De fapt este şi greu să faci în limba română o diferenţă, un cuvânt care să le disocieze pentru că amândouă înseamnă de fapt adunări. Adunări fac oamenii de când sunt oameni, pentru că omul este o fiinţă socială. Care este deosebirea adunării creştinilor faţă de a iudeilor sau a păgânilor, a politicienilor sau a stadioanelor sau, mai ştim noi, a altor adunări pe care le fac oamenii în bine sau în rău? Deosebirea este că cei care sunt adunaţi în numele lui Iisus Hristos, în jurul descoperirii Împărăţiei Lui devin un singur corp, devin un singur trup şi nu îşi mai aparţin lor, ci Îi aparţin Domnului nostru Iisus Hristos, aşa cum aparţin membrele unui singur corp. Aşa cum un deget, aşa cum o mână, aşa cum un cap, aşa cum nici un organ dintr-un corp nu trăieşte de unul singur, ci numai în interiorul unui corp, iar corpul primeşte unitate de la cap şi de la inteligenţă şi de la suflet care îl animă şi îl corelează, tot aşa şi creştinii erau una şi împreună în acelaşi loc. Deci atunci se coboară

Duhul Sfânt peste cei care stau în acelaşi gând, în aceeaşi inimă, în acelaşi Hristos, în acelaşi Cuvânt, în aceeaşi împărtăşire din El şi ei devin un corp. Aceasta este Biserica de fapt. Aceasta este realitatea cea nouă pe care o aduce Duhul Sfânt. Nu numai descoperirea lui, ci şi noutatea aceasta. Şi vedem că noutatea aceasta însă este o noutate care s-a cam învechit pentru mulţi. Primii creştini au ştiut ce să facă cu această noutate şi cum să o trăiască, iar noi ne-am întors, treptat-treptat la formule pe care, dacă ar veni Apostolii astăzi în mijlocul nostru — chiar şi al nostru, dar al tuturor creştinilor de astăzi — cred că şi sigur că ar gândi că au greşit adresa. Pentru că, deşi folosim cuvintele lor, deşi folosim termeni sau ritualuri care par a fi cele de atunci, conţinutul lor şi acoperirea lor în realitatea noastră sufletească şi trupească nu mai există de mult. Deci, pentru că noi, priviţi, e destul să ne gândim la cum stăm noi în Biserică, chiar noi care mai suntem încă în Biserică. Pentru că astăzi am ajuns la marele paradox că poţi să fii creştin şi să nu vii niciodată la biserică. Clar, nu? Poţi să fii botezat şi tu să nu ai nici o obligaţie faţă de Cel în care te-ai îmbrăcat şi pe care L-ai primit. Sau să vii la biserică ocazional, din motive festive. Iar cine vine la biserică vine oricum ca spectator. Şi când vine, biserica e teatru, e spectacol pe care trebuie să îl facă alţii: clerici, călugări, alţii să se roage, alţii să mănânce în locul celorlalţi: şi a celor care sunt în Biserică, şi a celor care nu sunt în biserică. Aceasta este marea „taină", marele secret al pervertirii Bisericii pe care îl facem noi chiar din „evlavie": pentru că noi din „evlavie" nu venim; pentru că ne socotim păcătoşi, de aceea nu venim la biserică; biserica este pentru sfinţi, pentru îngeri; împărtăşirea e pentru cuvioşi... trebuie să fim cel puţin serafimi, ca să ajungem acolo.

De aceea, iată cum am transformat, chiar cu bună credinţă, pentru că nu vorbesc de indiferenţi şi de cei care habar nu au, deşi sunt botezaţi, nici nu ii interesează ce reprezintă Biserica pentru că ei nu cred că au obligaţii faţă de Biserică; numai Dumnezeu să aibă obligaţii faţă de ei, ei să nu aibă nici o obligaţie faţă de Dumnezeu în Care s-au îmbrăcat, care îi ocroteşte şi îi mântuieşte şi aşa mai departe... dar şi noi, cei care suntem aici, am transformat Biserica nu într-un corp, căci nu suntem un corp, ci într-o sală de spectacole, de teatru, frumoasă, împodobită. E mai rău decât acolo! Pentru că în sala de teatru, în sala de cinematograf toată lumea se adună înainte de a începe spectacolul, după care se închide uşa, se trage cortina, nu se mai poate intra decât în pauză. La noi, creştinii cred că pot intra în biserică când vor ei şi pentru ce vor ei. Şi cei care vin la biserică nu vin ca să asculte ce vrea Dumnezeu de la ei, ci vin ca să asculte Dumnezeu, iar El să Se facă lor toate, fără ca ei să facă pentru Dumnezeu nimic.

Ori taina adunării în Biserică nu este aceasta, căci am auzit cu toţii ceea ce s-a spus în Evanghelie astăzi: Cereţi mâncare şi hrană şi bătură de la Dumnezeu, dar El vrea să vă dea împărăţia Lui. Deci Dumnezeu dă altceva decât vrem noi! Şi tocmai aceasta este fericirea, şi tocmai aceasta este bucuria! De aceea este Dumnezeu, nu, pentru că ne dă, nu ce vrem noi, ci ceea ce vrea El, şi numai ce poate să ne dea El şi nimic din ceea ce ne poate da pământul sau ne putem da noi înşine. Ce bucurie ar trebui să avem noi creştinii, ar trebui să ţopăim de fericire pentru că Dumnezeu ne dă Împărăţia Lui, ne dă El ceea ce numai El ne poate da. Iar după ce ne dă El toate aceste daruri — iar acum vine

partea a doua: după ce Dumnezeu ne face darul Bisericii, corpul Lui tainic, ne face darul Împărăţiei Lui prin Liturghia Lui, apoi vine obligaţia şi misiunea noastră, şi de aceea, după Pogorârea Duhului Sfânt imediat se încheie citirea Evangheliei după Ioan şi se începe citirea Evangheliei după Matei, a sinopticilor, citirea epistolelor Sfântului Apostol Pavel — Evanghelia după Matei şi Epistola către Romani ne vor însoţi o perioadă, după care vom trece la celelalte Evanghelii şi la celelalte epistole.

În săptămâna care a trecut şi în săptămâna aceasta au fost rânduită ca citire, Predica de pe Munte, care este constituţia Împărăţiei lui Dumnezeu şi orice creştin ar trebui să ştie despre ce este vorba acolo pentru că Iisus concentrează în această predică esenţa exigenţelor Lui, ceea ce vrea El de la noi, nu? Deci descoperirea Împărăţiei după care vine disciplina Împărăţiei sau rigorile Împărăţiei sau viaţa Împărăţiei lui Dumnezeu pe care trebuie să o cunoaştem.

Dar după aceasta mai suntem într-o perioadă: aşadar suntem în toiul predicii de pe munte, dar mai suntem în toiul unei perioade care acum durează doar zece zile cele ale acestui frumos şi atât de uitat, în cele din urmă, şi de ignorat, post. După ce se termină praznicul Cincizecimii, deci după Duminica tuturor Sfinţilor, până în 29 avem postul acesta „variabil”, spus postul Sfinţilor Apostoli, care, de fapt, încheie toată această perioadă care a început cu Duminica vameşului şi a fariseului şi se termină pe 29 iunie cu praznicul Sfinţilor Apostoli, pentru că ei sunt pecetea Bisericii. Biserica este construită pe misiunea şi pe martiriul apostolilor. Noi postim acum postul Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel.

Să ne gândim însă la un singur lucru: care este diferenţa între posturi? Că a ajuns postul pentru noi să însemne cel mult o dietă, că lăsăm de o parte alimente carnivore, mai trecem pe vegetale... Dar care mai este atunci deosebirea între Postul Mare, sau postul Adormirii Maicii Domnului sau Postul Naşterii Domnului? De ce îi spunem Postul Sfinţilor Apostoli? La lucrul acesta ar trebui să ne gândim noi în aceste zile, noi cei care vom mai fi rămas prin biserici, căci vedem că alţii au alte preocupări în aceste perioade. Ce înseamnă postul pentru creştini? Postul nu este o realitate individuală, nu e o realitate culinară, o dietă sau un regim care se face de unul singur. Sunt posturi ale Bisericii. Deci dacă sunt posturi bisericeşti înseamnă că trebuie să fie posturi ale întregii comunităţi; o comunitate întreagă trebuie să postească în cinstea şi întru pomenirea celor doi mari stâlpi ai Bisericii care au fost sfinţii Apostoli Petru şi Pavel, a căror sărbătoare o să o prăznuim peste câteva zile. Nu o să avem prea mult timp de vorbit despre ei, deşi, teoretic, ar fi trebuit ca în toate aceste zile creştinii să se adune la biserică dimineaţa sau seara şi să citească câte o epistolă din Sfântul Apostol Pavel şi măcar din cele două epistole care nu se prea citesc ale Sfântului Apostol Petru care sunt nişte minuni ale cuvântului lui Dumnezeu, extraordinare; măcar Epistola întâia. Din 14+2 (14 ale Apostolului Pavel şi 2 ale lui Petru) acceptăm să le reducem la una: măcar Epistola întâia a lui Petru care este senzaţională prin tot ceea ce se spune acolo şi este o carte a vieţii creştine. Postim în neştire (majoritatea creştinilor nu postesc, aceasta este realitatea, deşi poartă nume de creştin, au alte preocupări), iar şi cei care postim, postim pe uscat,

postim sec, postim numai trupeşte, uitând că postul nu înseamnă numai înfrânare de la trup, ci mai ales ospăţ pentru minte, şi pentru inimă şi pentru suflet! Aici, în biserică, pentru minte e deschisă calea îmbelşugată a banchetului cuvintelor Sfinţilor Apostoli! Aici e liber şi nu se înghesuie nimeni la acest ospăţ al cuvintelor Apostolilor pentru a şti de ce postim acum pentru ei. Care e deosebirea dintre postul acesta şi Postul Adormirii Maicii Domnului pe care îl vom avea peste câteva luni. Deci deosebirea stă în cuvântul Apostolilor. Ar trebui să trăim toate aceste zile în cuvintele Apostolilor Petru şi Pavel, ale acestor mari bărbaţi fără de care nu am fi fost noi aici, nu? Aceşti bărbaţi care au primit Duhul Sfânt şi trăiseră cu Hristos cel Înviat. Au răscolit lumea Mediteranei agitând-o cu vestea Învierii lui Iisus şi a Pogorârii Duhului Sfânt şi răspândind în toate colţurile bazinului Mării Mediterane, ducându-se până la Roma şi dincolo de Roma, vestea despre Iisus cel Înviat şi realitatea cea nouă a corpului lui Iisus cel Înviat, care este Biserica.

Este praznic, postul Bisericii, ca trup al lui Iisus Hristos. Este postul corpului lui Iisus Hristos care este Biserica care stă pe temelia învierii Domnului nostru Iisus Hristos şi pe misiunea şi martiriul acestor doi mari stâlpi ai ei! De aceea postim: pentru a ne pune la inimă apostolia lor, care e misiunea lor, predica lor, dăruirea lor de sine şi itinerariul lor. Să nu uităm lucrul acesta! Astăzi avem avioane; astăzi se pare că distanţele nu mai există. Oamenii de rând de atunci care nu aveau cal şi căruţe precum aveau nobilii, oamenii de rând mergeau pe jos; Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel au bătut drumuri şi cu corabia, dar au bătut drumurile nu numai ale Galileii, ale Asiei Mici şi ale Italiei făcând cel mult 35 de kilometri pe zi pe jos, sub soare, sub ploaie, sub arşiţă; aşa au adus vestea Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos din aproape în aproape. Picioarele lor au fost picioare de apostol care nu numai îngenuncheau, dar trebuie să mergi vestind Evanghelia pentru că Împărăţia lui Dumnezeu este o realitate mobilă, nu sedentară. Apostolii au fost navigatori, au fost pescari şi încă de atunci ştiau să navigheze, dar au fost şi soldaţi, au fost mărşăluitori şi în cele din urmă au fost oameni ai jertfei care şi-au pus capul în poala Domnului nostru Iisus Hristos, ca Sfântul Apostol Pavel, sau s-au răstignit cu faţa spre cer ca Sfântul Apostol Petru, undeva la marginea Romei, în timpul domniei împăratului nebun Nero, în puterea Învierii Domnului nostru Iisus Hristos.

De aceea postim! Am lungit cumva cuvântul pentru că nu mai avem timp să vorbim prea mult despre aceşti apostoli pentru că vineri avem alt praznic, naşterea Sfântului Ioan Botezătorul, iar deja miercurea viitoare suntem în praznicul propriu-zis. Am întins vorba, iertare, dar să facem cu bucurie acest post uitat, dar atât de minunat.

Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul

24 iunie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„Deoarece mulţi s-au încercat să alcătuiască o istorisire despre faptele deplin adeverite între noi, aşa cum ni le-au lăsat cei ce le-au văzut de la început şi au fost slujitori ai Cuvântului, am găsit şi eu cu cale, preaputernice Teofile, după ce am urmărit toate cu de-amănuntul de la început, să ţi le scriu pe rând, ca să te încredinţezi despre temenicia învăţăturii pe care ai primit-o. Era în zilele lui Irod, regele Iudeii, un preot cu numele Zaharia din ceata preoţească a lui Abia, iar femeia lui era din fiicele lui Aaron şi se numea Elisabeta. Şi erau amândoi drepţi înaintea lui Dumnezeu, umblând fără prihană în toate poruncile şi rânduielile Domnului. Dar nu aveau nici un copil, deoarece Elisabeta era stearpă şi amândoi erau înaintaţi în zilele lor. Şi pe când Zaharia slujea înaintea lui Dumnezeu, în rândul săptămânii sale, a ieşit la sorţi, după obiceiul preoţiei, să tămâieze intrând în templul Domnului. Iar toată mulţimea poporului în ceasul tămâierii era afară şi se ruga. Şi i s-a arătat îngerul Domnului, stând de-a dreapta altarului tămâierii. Şi văzându-l, Zaharia s-a tulburat şi frică a căzut peste el. Iar îngerul a zis către el: nu te teme, Zaharia, pentru că rugăciunea ta a fost ascultată şi Elisabeta, femeia ta, îţi va naşte un fiu şi-l vei numi Ioan. Şi bucurie şi veselie vei avea şi de naşterea lui mulţi se vor bucura. Căci va fi mare înaintea Domnului; nu va bea vin, nici altă băutură ameţitoare şi încă din pântecele mamei sale se va umple de Duhul Sfânt. Şi pe mulţi din fiii lui Israel îi va întoarce la Domnul Dumnezeul lor. Şi va merge înaintea Lui cu duhul şi puterea lui Ilie, ca să întoarcă inimile părinţilor spre copii şi pe cei neascultători la înţelepciunea drepţilor, ca să gătească Domnului un popor pregătit. Şi a zis Zaharia către înger: după ce voi cunoaşte aceasta?, căci eu sunt bătrân şi femeia mea înaintată în zilele ei. Şi îngerul, răspunzând, i-a zis: eu sunt Gavriil, cel ce stă înaintea lui Dumnezeu. Şi am fost trimis să grăiesc către tine şi să-ţi binevestesc acestea. Şi iată vei fi mut şi nu vei putea să vorbeşti până în ziua când vor fi acestea, pentru că n-ai crezut în cuvintele mele, care se vor împlini la timpul lor. Şi poporul aştepta pe Zaharia şi se mira că întârzie în templu. Şi ieşind, nu putea să vorbească. Şi ei au înţeles că a văzut vedenie în templu; şi el le făcea semne şi a rămas mut. Şi când s-au împlinit zilele slujirii lui la templu, s-a dus la casa sa. Iar după aceste zile, Elisabeta, femeia lui, a zămislit şi cinci luni s-a tăinuit pe sine, zicând: că aşa mi-a făcut mie Domnul în zilele în care a socotit să ridice dintre oameni ocara mea. Şi după ce s-a împlinit vremea să nască, Elisabeta a născut un fiu. Şi au auzit vecinii şi rudele ei că Domnul a mărit mila Sa faţă de ea şi se bucurau împreună cu ea. Iar când a fost în ziua a opta, au venit să taie împrejur pruncul şi-l numeau Zaharia, după numele tatălui său. Şi răspunzând, mama lui a zis: nu! Ci se va chema Ioan. Şi au zis către ea: nimeni din rudenia ta nu se cheamă cu numele acesta. Şi au

făcut semn tatălui său cum ar vrea el să fie numit. Şi cerând o tăbliţă, el a scris, zicând: Ioan este numele lui. Şi toţi s-au mirat. Şi îndată i s-a deschis gura şi limba şi vorbea, binecuvântând pe Dumnezeu. Şi frica i-a cuprins pe toţi care locuiau împrejurul lor; şi în tot ţinutul muntos al Iudeii s-au vestit toate aceste cuvinte. Şi toţi care le auzeau le puneau la inimă, zicând: ce va fi, oare, acest copil? Căci mâna Domnului era cu el. Şi Zaharia, tatăl lui, s-a umplut de Duh Sfânt şi a prorocit, zicând: binecuvântat este Domnul Dumnezeul lui Israel, că a cercetat şi a făcut răscumpărare poporului Său; Iar tu, pruncule, proroc al Celui Preaînalt te vei chema, că vei merge înaintea feţei Domnului, ca să găteşti căile Lui. Iar copilul creştea şi se întărea cu duhul. Şi a fost în pustie până în ziua arătării lui către Israel." (Luca 1, 1-25, 57-68, 76, 80)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Praznic în praznic, praznic în post, praznic după praznic este această minunată zi de astăzi, ziua Sânzâienelor cum se numeşte în popor, iar pentru noi creştinii, care ştim ce înseamnă acest nume care vine din limba părinţilor noştri, a strămoşilor noştri latini — pentru că Sânzâiana, nu înseamnă, cum credeau unii înainte, că ar fi fost ziua unei zeităţi sau divinităţi păgâne, cum susţineau unii că ar fi fost ziua Dianei — era *Sancta Dies Johannis*, de acolo vine Sânzâiana însemnând *Sfânta zi a lui Ioan*.

Sfânta zi a lui Ioan este cea pe care o prăznuim cu toţii, astăzi. Este o zi de bucurie, este o zi de bucurie duhovnicească pentru că ne aduce aminte, aşa cum am auzit, despre începutul începutului evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos, aşa după cum ne-o prezintă Sfântul Apostol şi Evanghelist Luca. Am auzit tocmai citindu-se primul capitol care se deschide cu mărturisirea aceasta a Evanghelistului că deşi mulţi au încercat să scrie Evanghelia Domnului nostru Iisus Hristos, el însă a făcut cercetare amănunţită. Şi iată că primele dintre aceste două capitole din Evanghelia după Luca, care ne vorbesc de fapt despre două zămisliri şi două naşteri, sunt unice Evanghelistului Luca. Luca a fost cel care, spre deosebire de ceilalţi apostoli care s-au concentrat numai pe predica şi pe pătimirea şi Învierea Domnului nostru Iisus Hristos, a întins lucrurile mai departe. El a înţeles că e o taină, nu numai viaţa şi ieşirea din lume şi întoarcerea la Tatăl, a lui Iisus, ca Fiu veşnic al Slavei celei vii, e o taină şi venirea Sa în lume. Iisus vine în lume ca să împlinească profeţii, ceea ce au spus profeţii în Vechiul Testament. El nu vine în lume neanunţat; vine împlinind profeţiile Vechiului Testament şi vine având un vestitor. Şi iată, naşterea minunată a acestui vestitor o prăznuim noi în ziua de astăzi.

Este un lucru vrednic de uimire şi de punere la inimă şi la minte, pentru că — aşa cum ştim cu toţii — sfinţii sunt înscrişi în calendar în ziua naşterii lor pentru cer, adică în ziua adormirii sau mutării lor la Domnul, fie prin martiriu, fie prin rugăciune la capătul unei vieţi duhovniceşti şi de mărturie dată lui Dumnezeu şi Duhului Sfânt.

Ce minunat se potrivesc aceste lucruri: că ne aflăm acum, după Duminica tuturor Sfinţilor şi în Postul Sfinţilor Apostoli, dar ne aflăm încă în iradierea aceasta a Duhului Sfânt al cărui chip sunt sfinţii şi Duhul Sfânt Îşi manifestă prezenţa Sa în lume şi în istorie prin sfinţi. Sfinţii sunt chipurile Duhului Sfânt Care nu S-a întrupat, dar Care are tot atâtea întruchipări câţi sfinţi sunt şi care trăiesc viaţa de sfinţenie în frică de Dum-

nezeu. Şi cine este sfânt între sfinţi decât Ioan Botezătorul despre care spune Mântuitorul: nu este în lume cineva mai mare dintre cei născuţi din femeie cum este Ioan Botezătorul. Deşi, pe de altă parte, adaugă şi spune: dar este cel mai mic între cei din Împărăţia lui Dumnezeu. Taină peste taină este legată de acest minunat personaj de temelie a credinţei şi de deschidere a Evangheliei, cum este acest Ioan Înainte-mergătorul şi Botezătorul Domnului nostru Iisus Hristos a cărui taină a naşterii, troparul şi cântările acestea ale Sfinţilor Părinţi s-au silit să ni le aducă aproape de inimă printr-o suită întreagă de meditaţii. Taina naşterii Mântuitorului şi taina naşterii Înainte-mergătorului Mântuitorului care este Ioan le găsim spuse şi ascunse în cuvintele Evangheliei. Iar la cuvintele primului capitol ale Evangheliei Sfântului Apostol Luca trebuie să zăbovim duhovniceşte. Pentru a înţelege conţinutul acestuia trebuie să cunoaştem, precum spunea Augustin, că Noul Testament este pregătit în Vechiul Testament, se ascunde în cel Vechi.

Capitol I de la Luca, care într-un fel este prima pagină a Evangheliei, nu poate nimeni să-l înţeleagă aşa cum se cuvine, dacă nu înţelege că trebuie să se raporteze la ultima pagina a ceea ce noi numim Vechiul Testament.

Pentru că se ştie că cei patru evanghelişti pe care îi ştim noi astăzi, Marcu, Matei, Luca şi Ioan, nu au scris Evangheliile gândindu-se că şi alţii au scris la rândul lor şi că scrierile vor fi puse cândva într-o carte care se va numi Noul Legământ sau Noul Testament. Aceasta se va întâmpla mai târziu, în jurul anului 130-140, undeva în Roma, ca răspuns adus unui mare eretic. Ei au scris fiecare independent aceste Evanghelii, cu gândul la Scriptura care pentru ei era Tora, Nebiim, Chetuvim, era Legea, Psalmii şi Profeţii.

Cine vrea să înţeleagă cu adevărat acest capitol din Luca trebuie să-l raporteze la ultima pagină a Vechiului Testament care este Maleahi; are trei capitole. Ultimele cuvinte ale ultimului capitol din Maleahi sunt o deschidere şi o pregătire pentru ceea ce spune Evanghelistul Luca. Cuvintele Prorocului Maleahi care spune: „Iată, Eu trimit înaintea Mea un înger al Domnului care va veni şi va pregăti Domnului un popor pregătit în aşteptarea zilei Domnului" care era ziua Judecăţii; aceste cuvinte ale lui Maleahi sunt parafrazate în rostirea îngerului Gavriil adresată preotului Zaharia în templu. Deci îngerul Gavriil vine cu cuvântul ultim din Vechiul Testament care este cel al Prorocului Malehi şi care spune că înainte de a veni Mesia va veni un om ca un înger şi acest om ca un înger va veni în duhul şi cu puterea lui Ilie ca să întoarcă inimile oamenilor la Dumnezeu şi poporul să se pregătească pentru venirea lui Mesia. Deci cine vrea să înţeleagă tâlcul acestui episod, să pună mâna pe cartea prorocului Maleahi, sau măcar pe ultimul capitol - al treilea, în care se găseşte ascunsă această taină.

Iar apoi, desigur, trebuie să zăbovească asupra acestei minunate pericope evanghelice, asupra acestor personaje minunate care sunt în acest capitol: preotul Zaharia şi mai ales sfânta mamă, Elisabeta. Preotul şi femeia lui stearpă care duceau o viaţă de cuvioşie şi de evlavie, dar nu se învredniciseră de marea binecuvântare a lui Dumnezeu, aşa cum o socoteau evreii, aceea de a avea copii. Ca să ştim şi să înţelegem această relatare

trebuie să ştim şi taina numelor lor, pentru că toate numele în ebraică au o semnificaţie. Iudeii dădeau nume profetice copiilor lor. Zaharia înseamnă în evreieşte „Dumnezeu şi-a adus aminte". Elisabeta înseamnă „Dumnezeu a jurat, a făcut jurământ", iar numele de Ioan pe care îl vesteşte îngerul ca nume ce trebuie dat pruncului ce se va naşte din femeie stearpă şi din preot mut, amuţit, mai bine zis, înseamnă „Iahve este îndurare, este har, este milă". Ca să înţelegem în adâncime acest episod al naşterii, trebuie să ştim rosturile şi sensurile acestor nume. Căci Dumnezeu îşi aduce aminte, Dumnezeu îşi împlineşte jurămintele şi Dumnezeu trimite har. Toate aceste lecţii minunate sunt cuprinse în acest episod. Sigur că acesta este frumos, este extrem de vizual, extrem de plastic. Se deschide cu slujirea preotului Zaharia, iar pentru a-l înţelege, trebuie să trecem pe la cărţile Cronicilor, ale Leviticului, pentru a şti cum se sluji la templu, anume că erau preoţii aleşi din seminţia lui Levi, erau împărţiţi în 24 de cete, iar fiecare ceată venea şi slujea la templu câte două săptămâni în fiecare an. Însă şi acolo, ei fiind deja mulţi, cei care slujeau erau aleşi prin tragere la sorţi. Şi s-a întâmplat atunci ca sorţii să cadă pe Zaharia, iar preoţii aveau diferite atribuţii: unii trebuiau să sacrifice, iar unii trebuiau să facă această slujire minunată, anume arderea jertfei de tămâie în Sfânta. Adică să intre dincolo de despărţitura care separa altarul propriu-zis de sacrificii, să intre în Sfânta, iar aici nu era nimeni. Dincolo de Sfânta se vedea catapeteasma sau cortina, acea perdea grea şi mare pe care erau culorile tuturor stihiilor şi elementelor lumii şi care despărţea ca un cer, ca o boltă a cerului, Sfânta de Sfânta Sfintelor, unde se afla tronul slavei lui Dumnezeu. În Sfânta, preotul tras la sorţi intra de două ori pe zi cu sacrificiul de tămâie, dimineaţa, înainte de a răsări soarele şi seara, înainte de a apune. Aici se afla altarul tămâierii, iar în dreapta sa se afla masa pâinilor punerii înainte, iar în partea cealaltă candelabrul cu cele şapte lumini, aşa numita menola. În momentul tămâierii tot poporul se prosterna, se arunca cu faţa la pământ pentru o rugăciune mută de data aceasta şi toţi aşteptau să vadă cum se înalţă fumul tămâii care era semnul văzut al rugăciunilor, al speranţelor şi al nădejdilor lor de la Dumnezeu.

Şi aşa ne dăm seama de frica aceasta sfântă în care l-a cuprins pe preotul Zaharia la intrarea în această minunată privelişte unde intra doar preotul slujitor singur, de două ori pe zi, mai ales când s-a văzut alături de un alt personaj, un înger care îi aduce acest cuvânt minunat, cel al profetului Maleahi, spus de data aceasta de sus: că Dumnezeu va cerceta pe poporul său şi că lui Zaharia îi va da un fiu deşi femeia lui este stearpă. Însă îl vedem pe Zaharia cerând un semn şi prin aceasta dovedeşte puţină credinţă şi scepticism, iar semnul îl va primi după cuvântul îngerului care îi spune că va fi mut şi nu va mai putea vorbi. Mai trebuie amintit că în acele vremuri când se ieşea din Sfânta preotul trebuia să binecuvânteze poporul. Datorită faptului că Zaharia nu a putut rosti nimic, amuţit fiind şi exprimându-se prin semne, poporul ce aştepta şi-a dat seama că văzuse o vedenie. Apoi este redată taina minunată a zămislirii. Elisabeta, femeia vârstnică şi stearpă, zămisleşte prunc, tăinuindu-se timp de cinci luni, ceea ce Evanghelia acum nu reţine pentru că face o tăietură; este că, după ce a fost zămislirea Elisabetei şi

acest episod, îngerul Gavriil vine de data aceasta nu la o femeie vârstnică, ci la o copilă, într-un orăşel din nordul ţării, din Galileea, care se numea Maria. Şi acesteia îi aduce o altă veste bună, a unei alte naşteri, a unei naşteri feciorelnice, a unei naşteri minunate care vine de sus. Şi după ce primeşte vestea minunată de la înger şi se realizează în ea însăşi taina întrupării lui Mesia ni se spune că fecioara Maria s-a dus şi a urcat în Munţii Iudeii unde se afla oraşul unde locuiau Zaharia şi Elisabeta, s-a dus la Elisabeta, iar acolo a avut loc întâlnirea aceea minunată prin care, salutând-o Maria cea tânără şi copilă pe mai vârstnica Elisabeta, pruncul din ea saltă şi atunci se umple de Duhul Sfânt. Ioan, la şase luni, nenăscut încă şi Elisabeta ţâşneşte cântarea aceea: „binecuvântată eşti tu între femei" şi recunoaşte Ioan, profet încă din pântecele maicii lui, prezenţa în pântecul Fecioarei Maria a Regelui Mesianic, a lui Dumnezeu, a Celui pe care va trebui el însuşi să-l vestească şi atunci aceste două femei minunate — trebuie să observăm acest lucru (Evanghelistul Luca este cel care vorbeşte cel mai mult despre femei. Toată Evanghelia este presărată de femei. Spre exemplu când face Iisus vreo minune cu un bărbat, apoi o dublează şi cu o femeie, dar deschiderea acestor două capitole este într-un fel adeveritoare a celor ce le-am spus pentru că aici bărbaţii se trag oarecum mai în spate, iar Elisabeta şi Maria revin, ele se umplu de Duh Sfânt, ele sunt adevăratele slujitoare şi adevăratele reprezentante ale Israelului celui vechi. Bucuria lor ţâşneşte ca un imn în forme minunate pe care noi le cântăm, iată, la fiecare utrenie). Femeile acestea ale lui Israel sunt cele care preiau moştenirea şi rădăcina curată a lui Israel şi o duc la îndeplinire: Elisabeta prin prorocul ce se va naşte din ea, iar Maica Domnului prin Fiul lui Dumnezeu. Dacă Elisabetei îngerul îi spune că cel ce se va naşte din ea va fi proroc al Celui Preaînalt, iar Fecioarei Maria îi spune că Cel ce se va naşte din tine Fiul Celui Preaînalt se va chema.

E minunat felul în care capitolul I de la Luca împleteşte cele două zămisliri, şi cele două naşteri, pe Elisabeta şi pe Maria. Şi spune că Fecioara Maria a petrecut trei luni în acel orăşel al Iudeii împreună cu Elisabeta şi cu Zaharia. Ne putem întreba dacă Fecioara Maria ar fi putut fi martoră la episodul acesta al naşterii sau al tăierii împrejur a lui Ioan, însă nu putem şti pentru că nu ni se relatează; o putem doar presupune.

Acum se vor împlini cele nouă luni moment în care prin naşterea Elisabetei, sterpiciunea femeii se dezleagă şi se dezleagă apoi, prin ascultare şi muţenia preotului. Femeia lui Israel care este credincioasă, dar e stearpă pentru că aşteaptă rodnicia şi fecunditatea ei, nu de la bărbat, ci o aşteaptă de la Dumnezeu pentru că Dumnezeu este autorul vieţii şi El este viaţa vieţilor noastre până la urmă. Aşadar s-a dezlegat prin naşterea minunată a Elisabetei — era minunată cu toate că s-a făcut prin zămislire trupească — să nu uităm de vârsta înaintată a soţilor, asemenea naşterii Sarrei care îl naşte pe Isaac, asemenea Anei care îl naşte tot la bătrâneţe pe Samuel, aşa şi Elisabeta îl naşte la vârstă înaintată pe Ioan. Iar atunci când este momentul punerii numelui, Zaharia fiind mut, o vedem pe Elisabeta vorbind cu mare curaj pentru că rudele insistau să îi fie pus numele ca şi tatălui pentru că îşi doreau ca acesta să fie tot un preot vrednic al lui Israel asemenea tatălui său pentru a sluji la templu. Este momentul în care Elisabeta intervi-

ne foarte categoric şi spune: Nicidecum, ci numele lui va fi Ioan. Are loc acum episodul acela minunat în care preotul Zaharia scrie pe tăbliţă ca să fie fără nici un fel de echivoc: „Ioan va fi numele lui" şi într-adevăr, în momentul în care face lucrul acesta, atunci i se dezleagă limba şi devine profet şi devine cântăreţ, în urma femeilor, căci i se dezleagă limba şi intonează o cântare. Această cântare care este exprimată prescurtat o găsim la sfârşitul Psaltirilor noastre la ultima cântare din cele nouă sau zece cântări care sunt la capătul Psaltirii şi care se regăsesc în cadrul canoanelor de la utrenie. (7,13 remain) Cântarea de ((((()))) aşa cum o numesc latinii pentru că latinii folosesc la începutul acestui text cuvântul ((()) corespondentul lui „Măreşte suflete al meu pe Domnul". Aşa este şi cântarea lui Zaharia inspirată din Vechiul Testament care spune că „Binecuvântat este Domnul Dumnezeu pentru că a făcut răscumpărare poporului său". Devine Zaharia cel amuţit pentru necredinţă, glas cu adevărat al profetului. Este lauda adusă lui Dumnezeu care Îl trimite pe Mesia. Deci înţelege că Dumnezeu a făcut răscumpărare poporului Său. Înţelege preotul Vechiului Testament mesianitatea, fără să Îl vadă, fără să Îl ştie, fără să Îl cunoască; înţelege că este aproape, este la uşă. Iar că fiul lui, Ioan, care poartă un nume paradoxal dacă stăm şi ne gândim — Ioan înseamnă Dumnezeu este milă, este îndurare — pentru că dacă stăm şi ne gândim la predica pe care o rosteşte Ioan Botezătorul, numai milă şi îndurare nu are — pentru că Ioan, care va fi fiul deşertului, care a lăsat preoţia, a abandonat preoţia şi s-a făcut ascet şi pustnic în pustie, după treizeci de ani de pustie, iese cu predica aceea: „Pocăiţi-vă că s-a apropiat împărăţia cerurilor", securea stă la rădăcina pomilor, să nu credeţi că sunteţi fiii lui Israel dacă nu vă întoarceţi inimile, dacă nu vă căiţi şi dacă nu vă botezaţi în apă, nu veţi putea scăpa. Aşadar, Ioan vine cu predica judecăţii de apoi, adică cu o predică a incendiului lumii, a aprinderii, a punerii pe foc a lumii, dacă oamenii, şi, gândiţi-vă, este vorba despre israeliţi, dacă israeliţii acceptă să se boteze în apa pocăinţei ca să se împace cu Dumnezeu, pentru că Dumnezeu vine ca Judecător. Aceasta este esenţa predicii lui Ioan. El va afla sfârşit şi va înţelege numai în momentul în care Îl va vedea pe Mântuitorul botezându-se înaintea lui în apele păcătoşilor că Dumnezeu, înainte de a fi judecată este milă şi har şi îndurare şi îşi manifestă îndurarea prin faptul că amână judecata deşi suntem păcătoşi. Ioan avea el însuşi, aşadar o cale lungă de parcurs. Până una alta, el se naşte şi nu urmează calea tatălui său. E dus de Duhul în pustie pentru ca acolo să crească şi să se întărească cu duhul şi să pregătească de acolo, în calea lui de ascet, în calea lui de monah şi om duhovnicesc care stă singur în pustietăţile deşertului ca să audă doar glasul lui Dumnezeu, să înţeleagă ce vrea să spună Dumnezeu oamenilor prin el, anume vestea pe care va trebui să o aducă la împlinirea celor de treizeci de ani.

Toate tainele acestea sunt încă în sămânţă în acest mare praznic al zilei de astăzi.

Să ne adâncim în taina acestei naşteri minunate acestei naşteri după trup prăznuită de Biserică pentru că în ea stă ascunsă mila şi puterea şi înţelepciunea şi harul lui Dumnezeu şi să înţelegem că noi înşine dacă trebuie să Îl primim pe Domnul nostru Iisus Hristos avem nevoie de pregătire. Ioan, împreună cu Maica Domnului, trebuie să

ne însoţească întotdeauna. Nimeni nu poate să ajungă la Iisus dacă nu va fi escortat de pregătitorul care este Ioan Botezătorul şi dacă nu este însoţit de Maica Domnului care este cea care Îl naşte şi Îl face prezent. De aceea Îi avem pe aceştia doi pe iconostasele noastre. Iar pentru că oriunde este Domnul Iisus Hristos se află şi aceste două personaje sfinte, a căror naştere o prăznuim ca praznice împărăteşti în Biserica creştinească. Este vorba de naşterea lor pe pământ, pentru că, în rest, după cum ştim cu toţii, sfinţii sunt prăznuiţi după naşterea lor la cer. Acum minune este şi naşterea Maicii Domnului şi a Sfântului Ioan Botezătorul.

Să înţelegem şi să ne apropiem şi să ne adâncim în taina acestor naşteri minunate pentru că în ele se ascunde începutul mântuirii noastre, de care să ne facă Dumnezeu să fim vrednici, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Duminica a 3-a după Rusalii (despre grijile vieţii)

3 iulie 2011

Mănăstirea „Sfinţii Împăraţi Constantin şi mama sa Elena” Hurez

Evanghelia:

„Zis-a Domnul ucenicilor Săi: luminătorul trupului este ochiul; dacă va fi ochiul tău curat, tot trupul tău va fi luminat; iar dacă ochiul tău va fi rău, tot trupul tău va fi întunecat. Deci, dacă lumina, care este în tine, e întuneric, cu cât mai mult va fi întunericul! Nimeni nu poate sluji la doi domni, căci sau pe unul îl va urî şi pe altul îl va iubi, sau după unul se va ţine, iar de celălalt nu va avea grijă; nu puteţi sluji şi lui Dumnezeu şi lui Mamona. Drept aceea vă spun să nu vă îngrijiţi pentru viaţa voastră gândind ce veţi mânca, ori ce veţi bea; nici pentru trupul vostru cu ce vă veţi îmbrăca. Nu este, oare, viaţa mai mult decât mâncarea şi trupul mai mult decât îmbrăcămintea? Uitaţi-vă la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în hambare, şi Tatăl vostru cel ceresc le hrăneşte. Nu sunteţi, oare, voi, cu mult mai presus decât ele? Şi cine din voi, oricât şi-ar pune el mintea, poate să-şi adauge la statura sa un cot? Iar de îmbrăcăminte de ce vă îngrijiţi? Luaţi seama la crinii câmpului cum cresc: nu se ostenesc, nu torc, şi totuşi, vă spun vouă, nici Solomon, în toată slava lui, nu s-a îmbrăcat ca unul dintre ei. Iar dacă iarba câmpului, care astăzi e şi mâine se aruncă în cuptor, Dumnezeu în acest fel o îmbracă, oare, nu cu mult mai mult pe voi, puţin credincioşilor? Deci să nu duceţi grijă zicând: ce vom mânca, sau ce vom bea, ori cu ce ne vom îmbrăca, căci toate acestea le caută păgânii; doar ştie Tatăl vostru cel ceresc că aveţi nevoie de toate acestea. Căutaţi mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui, şi toate acestea se vor adăuga vouă”. (Matei 6, 22-33)

Cuvioşi Părinţi, Cuvioase Maici, iubiţi fraţi creştini,

Suntem în duminica a treia, dacă ne uităm în calendarele noastre, după marele praznic al Pogorârii Duhului Sfânt. E a treia duminică, deci, în care, primind puterea Duhului Sfânt, călătorim şi noi, creştinii, pe calea vieţii noastre, călăuziţi de această minunată călăuzire şi busolă pe care o avem prin cuvântul Domnului nostru Iisus Hristos din Evanghelia Lui.

Începând iată de la acest praznic al Pogorârii Duhului Sfânt, suntem însoţiţi de cuvântul Domnului şi el trebuie să ne călăuzească în toate zilele vieţii noastre, de altfel, în fiecare zi a anului bisericesc, Biserica a rânduit să se citească câte un cuvânt din Evanghelie şi câte un cuvânt din Apostol, ca acele cuvinte să fie pentru noi hrană sufletească, dar şi călăuzire despre modul în care noi, creştinii, trebuie să ne comportăm şi să stăm în lume în faţa lui Dumnezeu, aşa cum ni s-a descoperit nouă prin Domnul nostru Iisus Hristos. Domnul nostru Iisus Hristos care a pătimit pentru noi, a înviat, s-a înălţat la ceruri, a trimis pe Duhul Sfânt peste ucenicii Săi, peste apostoli, iar apostolii Săi au vestit evanghelia şi puterea învierii Lui în toată lumea. Şi prin vestirea lor au întemeiat Biserica, iar această vestire a ajuns până la noi prin urmaşii lor. Pentru că urmaşii lor,

vestitori, predicatori, episcopi, preoţi, au dus mai departe această veste a învierii şi a puterii Domnului nostru Iisus Hristos şi o duc în continuare, în lume. Însă această vestire trebuie bine înţeleasă şi trebuie bine primită, mai ales trebuie rodită. De aceea suntem însoţiţi zi de zi, duminică de duminică, de cuvântul Domnului. Pentru că, aşa cum Mântuitorul după ce a înviat din morţi, cum ne spune sfârşitul evangheliei după Matei, ne spune că după ce a înviat din morţi, i-a dus pe ucenicii Săi la un munte din Galieleea şi le-a spus: „Mi s-a dat toată puterea în cer şi pe pământ, deci mergând, faceţi ucenici în toate neamurile, botezându-i în numele Tatălui, al Fiului şi al Duhului Sfânt şi învăţându-i să păzească toate câte v-am spus vouă. Iată, Eu sunt cu voi în toate zilele până la sfârşitul veacurilor". Deci aceasta e porunca pe care apostolii au primit-o de la Iisus Hristos cel răstignit şi înviat, după care au primit şi puterea Duhului Sfânt ca să poată duce la îndeplinire. Şi ei, apostolii, iar noi toţi care ascultăm de Biserică şi de propovăduirea ei, trebuie să ne înţelegem rostul nostru. Ce anume vrea Mântuitorul cel răstignit şi înviat de la noi, prin intermediul apostolilor?

Iar despre ce doreşte El de la noi ne-a vorbit cuvântul evangheliei: le-a spus apostolilor să meargă şi să facă ucenici în toate neamurile. Asta vrea Domnul nostru Iisus Hristos de la noi, creştinii. Creştinii trebuie să devenim martori şi învăţăcei, ucenici ai Domnului nostru Iisus Hristos. Cu alte cuvinte, un creştin, asta înseamnă, că nu este un simplu privitor, nu este un simplu spectator, nu este un simplu auditor. Vine la biserică nu doar ca să vadă un spectacol liturgic, frumos, să audă nişte cântări, să asculte nişte cuvinte, să vadă sau să audă. Creştinul vine la biserică, măcar în fiecare duminică, pentru că duminicile trebuie să vină, pentru că, aşa cum a rânduit Domnul Iisus Hristos, şi mai înainte de El, aşa cum a rânduit Creatorul nostru, avem şase zile ca să ne ocupăm de cele ale pământului şi ale lumii, dar o zi, o zi pe săptămână nu e a noastră, ci e ziua Domnului. E un lucru pe care noi, creştinii zilelor noaste, îl uităm; îl uităm, deşi suntem fii de latini, uităm că acest cuvânt frumos, duminică, vine de la *dominus* care în limba latină înseamnă domn, stăpân. Aceasta înseamnă că ziua de duminică este ziua Domnului, deci nu e ziua omului, nu e ziua noastră. Este ziua Domnului! Este ziua pe care creştinii trebuie să o închine cu totul Domnului şi trebuie să facă acest lucru venind la sfânta biserică, ascultând cuvântul Domnului şi primind cuvântul, Trupul şi Sângele Lui, prin care mărturisesc că într-adevăr, nu ei sunt stăpânii vieţii lor, ci Dumnezeu, mai precis Domnul nostru Iisus Hristos este Domnul şi Stăpânul vieţilor noastre, ale tuturor. Deci în fiecare duminică, venirea credincioşilor la biserică este un act de mărturisire şi de recunoaştere că nu suntem ai noştri, ci suntem ai Domnului; de aceea trebuie să venim la biserică. Şi venim la biserică nu atât cât să ne aducem noi cererile lui Dumnezeu, cât să îi spunem lui Dumnezeu ceea ce ne frământă, ceea ce ne interesează, durerile, suferinţele, nevoile noastre, să-i cerem ajutorul lui Dumnezeu pentru că acest lucru îl facem, de altfel, întotdeauna, dacă suntem cu adevărat creştini. Ci duminică venim la biserică mai cu seamă pentru a asculta ceea ce vrea El să ne spună, nu ceea ce vrem noi să-I spunem Lui. Deci venim în faţa lui Hristos, pe care Îl mărturisim la liturghie că este Împăratul nostru, că, iată, fiecare liturghie se deschide cu „Binecuvântată

este Împărăţia Tatălui şi a Fiului şi a Duhului sfânt", deci, când intrăm în biserică, recunoaştem că nu noi suntem stăpânii noştri, ci suntem stăpâniţi, suntem ai Domnului nostru Iisus Hristos care nu este singur, ci El este Fiul veşnic al Tatălui şi dacă este Fiu veşnic, aceasta înseamnă că El nu este singur, ci împreună cu Tatăl Său şi cu Duhul Sfânt. Şi aceasta este Împărăţia în care venim cu toţii şi intrăm cu toţii la fiecare dumnezeiască liturghie. De aceea venim la biserică, ca să mărturisim că nu suntem ai noştri, ci suntem ai Domnului. Şi venim ca să ascultăm cuvântul Lui. Şi venim ca la o şcoală. Venim ca la o şcoală pentru că, pe lângă faptul că intrăm în biserică deja mărturisim, atunci când suntem în biserică şi mai cu seamă, atunci când venim la biserică cu rânduială, adică venim atunci când începe slujba şi stăm până la sfârşit, că suntem ca nişte militari care suntem sub comandant, suntem sub ordin, nu mai suntem ai noştri, ci venim să mărturisim că suntem soldaţii Domnului nostru Iisus Hristos. Dar nu suntem numai soldaţi ai Lui, ci suntem şi ucenici ai Lui. Venim la biserică nu numai ca la o unitate militară, ca la un Comandant, pe ale cărui ordine le ascultăm, ci venim şi ca la o şcoală. Venim la Iisus şi ca la un învăţător, pentru că creştinismul se învaţă şi învăţarea lui nu se termină niciodată. De aceea Biserica este o şcoală, este o şcoală a creştinismului, este o şcoală a credinţei, este o şcoală a evangheliei care nu se termină niciodată. Pentru că niciodată nu putem spune, chiar dacă avem cunoştinţe, chiar dacă citim nu o dată, ci de două, de zece sau de o sută de ori, Noul Testament sau Scriptura — Sfinţii noştri Părinţi făceau lucrul acesta foarte des — despre Sfântul Ioan Gură de Aur ni se spune că în fiecare săptămână trecea prin tot Noul Testament. Alţii dintre părinţii pustiei ajungeau să ştie toată Scriptura pe de rost, şi cu toate acestea, şcoala creştinismului nu se încheie niciodată pentru că, la fiecare revenire asupra aceloraşi vechi cuvinte şi texte descoperim tâlcuri noi, descoperim rosturi noi şi învăţăm câte ceva intraţi la şcoala aceasta a uceniciei. Deci, suntem ucenici, suntem la şcoală, suntem într-o nouă ordine, într-o nouă rânduială care se numeşte Împărăţia lui Dumnezeu, şcoala lui Hristos şi aici suntem călăuziţi de cuvântul Lui.

Şi cuvântul Lui pe care Biserica îl rânduieşte acum, căci toate duminicile se numără de la marele praznic de acum trei săptămâni, de la praznicul Pogorârii Duhului Sfânt: duminica întâi, a doua, a treia, a patra, a cincea, şi în continuare, după Pogorârea Duhului Sfânt. După Pogorârea Duhului Sfânt intrăm în şcoala evangheliei şi zi de zi, duminică de duminică, ni se citesc cuvintele din evanghelie. Desigur că nu ni se citesc fără un anumit rost. Evangheliile nu sunt puse la întâmplare, pentru că începând de a doua zi de după Rusalii încep citirile din Noul Testament cu Evanghelia după Matei şi cu Epistola către Romani.

Călătorim acum, vreme de 11 săptămâni cu Evanghelistul Matei. După aceea alte săptămâni vom călători cu Evanghelia lui Marcu, apoi cu Evanghelia după Luca, iar ne vom întoarce la Marcu, ca apoi să începem din nou, anul viitor, Postul Mare, iar în perioada Paştelui, numai în perioada Paştelui, în cele patruzeci sau cincizeci de zile care urmează după Înviere, să călătorim cu Evanghelistul Ioan. Şi călătorim de trei săptămâni cu Evanghelia după Matei.

Iar Evanghelia după Matei se deschide cu o mare pagină, într-un fel e unul dintre cuvintele şi textele de temelie ale creştinismului. În capitolele 5-7, trei capitole, Evanghelistul Matei a concentrat în aceste trei capitole mari, dar şi dense, în acelaşi timp, cam toată învăţătura evangheliei, într-o predică faimoasă a Mântuitorului, deci cea care se numeşte Predica de pe Munte. Pentru că Mântuitorul predicând în Galileea, la un moment dat, spune, s-a suit pe un munte, a şezut, iar şederea Lui este semn al autorităţii pentru că şede cel mai mare, cel care e investit cu putere şi cu autoritate, şi a început să le vorbească ucenicilor Săi despre tainele Împărăţiei lui Dumnezeu şi despre cum anume trebuie să fie ei, creştinii, în faţa lui Dumnezeu, atunci când Iisus Hristos a venit să le descopere această mare taină a Împărăţiei lui Dumnezeu. Ce înseamnă acest lucru? Acest lucru înseamnă, desigur, când auzim despre Împărăţia lui Dumnezeu, noi suntem tentaţi, ispitiţi, să ne gândim că Împărăţia lui Dumnezeu este undeva un teritoriu, este un ţinut, o ţară în care este stăpân Dumnezeu, e un loc anume, Împărăţia lui Dumnezeu. Ceea ce vrea însă Iisus să spună ucenicilor Săi, pentru că acesta este primul cuvânt şi cuvântul cu care Iisus iese la predică şi la lucrarea Sa este simplu, şi spune în felul următor: „pocăiţi-vă, întoarceţi-vă la Dumnezeu, schimbaţi-vă mintea şi inima, întoarceţi-vă spre Dumnezeu, că s-a apropiat Împărăţia Lui”. De aceea trebuie să spunem ce înseamnă Împărăţia lui Dumnezeu.

Împărăţia lui Dumnezeu nu înseamnă neapărat un loc anume, un teritoriu; nu există împărat fără împărăţie şi nici împărăţie fără împărat. Împărăţia nu înseamnă în primul rând un loc, ci înseamnă o stare, un fel de a fi. Pentru că nu poate să fie o împărăţie, un teritoriu, dacă nu există supuşi care să recunoască pe cineva drept împărat. Deci marea taină despre care vorbeşte Domnul nostru Iisus Hristos în evanghelia Sa este aceasta: ne arată şi ne învaţă pe noi cum anume să trăim în faţa lui Dumnezeu ca un Împărat al nostru. Deci şcoala creştinismului aceasta vrea să ne înveţe: cum anume să-L facem pe Dumnezeu stăpân şi domn peste toată fiinţa noastră, peste trupul nostru, peste inima noastră, peste mintea noastră, peste toate cele ale noastre. Aceasta înseamnă să fim în Împărăţia lui Dumnezeu, nu să fim neapărat într-un teritoriu, un rai sau un loc anume, special, un cer, iar lucrurile acestea ni se spun într-adevăr: să ne gândim că e Împărăţia cerurilor. Pentru că în cer toţi îngerii Îl recunosc pe Dumnezeu ca Împărat, Îl slujesc, Îl laudă pentru acest lucru. Marea problemă a lui Dumnezeu în toată ţesătura aceasta a existenţei este că Dumnezeu este împărat în cer. Pentru că El este Domn necontestat, primit, lăudat şi slujit de către îngeri. Prin înviere, Domnul nostru Iisus Hristos a ajuns împărat şi peste iad. Că L-am văzut pogorându-Se la iad şi zdrobind puterile demonilor şi puterea satanei şi puterea răului care îi ţinea acolo, în robie, prin frica de moarte şi prin puterea de stăpânire a acesteia. Deci Dumnezeu este împărat peste îngeri în cer, este împărat şi peste iad. Marea noastră problemă, şi este o problemă şi a lui Dumnezeu, dar este şi problema noastră, în acelaşi timp, cum Îl facem pe Dumnezeu să devină împărat aici pe pământ, peste noi, oamenii. Şi aici este un lucru care ne priveşte pe noi, pe toţi. Este că Dumnezeu nu vrea să fie stăpân şi împărat al nostru fără noi. Nu vrea să împărăţească peste noi ca un tiran care să ne dea legi de sus fără ca noi să-L primim,

fără să-L acceptăm şi fără să-I slujim de bunăvoie, lăsându-ne cuceriţi de El. De aceea avem creştinismul, de aceea avem Biserica, de aceea este toată rânduiala aceasta a creştinismului. Pentru că Mântuitorul vrea să facă din noi toţi, împreună cu noi, să ne facă părtaşi ai Împărăţiei şi ai slavei Lui. Dar El nu poate şi nu vrea să fie împărat al nostru fără noi, deci fără ca noi să consimţim acest lucru.

Şi cum anume trebuie să devenim şi să intrăm în această rânduială care se numeşte Împărăţia lui Dumnezeu, ne arată, spune Mântuitorul, această minunată predică din capitolul 5 şi până la 7 al Evangheliei după Matei, zisă Predica de pe Munte, din care am auzit citindu-se un fragment din sfârşitul acestei uluitoare compoziţii, din această uimitoare alcătuire despre care unii au spus că este constituţia Împărăţiei lui Dumnezeu. Că dacă Împărăţia lui Dumnezeu este ca un regat, atunci fiecare regat are nevoie de o constituţie, de o lege fundamentală, iar legea aceasta fundamentală sau a Împărăţiei lui Dumnezeu este dată în Predica de pe Munte.

În această predică Mântuitorul vorbeşte despre mai multe lucruri. În prima parte a acestei predici ne vorbeşte despre legea cea nouă pe care a adus-o. În şase rânduri Mântuitorul spune celor care-L ascultau: „Aţi auzit că s-a spus celor de demult, adică în legea lui Moise, să nu ucizi, să nu faci adulter; Eu însă vă spun, nu numai să nu ucizi, dar nici să nu te mânii pe aproapele tău, nu numai să nu faci adulter, dar nici să nu te uiţi la femeie sau la bărbat, cu poftă. Aţi auzit că în legea veche s-a spus ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, deci legea răzbunării. Hristos însă spune: nu numai să nu vă răzbunaţi, ci întoarceţi obrazul atunci când sunteţi loviţi; iubiţi pe vrăjmaşii voştri, ca să fiţi desăvârşiţi, precum Tatăl vostru cel din ceruri desăvârşit este".

Şi după ce în prima parte vorbeşte despre această umplere de un nou rost a legii Vechiului Testament, ne mai învaţă cum anume trebuie să-i slujim lui Dumnezeu, ne învaţă cum să facem milostenie, cum să postim şi cum să ne rugăm. Şi-n inima acestei cuvântări se află rugăciunea de temelie pentru creştini, Tatăl nostru. Şi, după ce ne-a învăţat şi rugăciunea Tatăl nostru, ne învaţă apoi, în ultima parte a acestei cuvântări, Domnul nostru Iisus Hristos, ne învaţă cum anume să ne trăim starea noastră în faţa lui Dumnezeu ca împărat. Şi una din condiţiile şi modurile prin care să arătăm că suntem fii ai Tatălui celui ceresc şi supuşi ai Împărăţiei Lui, l-a spus în cuvântul pe care tocmai l-am auzit.

Şi, ce ne-a spus Mântuitorul, pe scurt, în această pericopă sau în acest fragment al evangheliei atât de minunat şi atât de provocător, aş spune, şi care ne pune pe gânduri? Mântuitorul ne spune un singur lucru: Atenţie, nu puteţi sluji la doi domni! Deci să nu ne facem iluzii! Nu poţi să fii slujitorul lui Dumnezeu şi în acelaşi timp să fii şi slujitorul mamonei. Mamona este un cuvânt aramaic care înseamnă ban, înseamnă proprietate. Deci un creştin care stă cu adevărat în faţa lui Dumnezeu ca în faţa unui împărat nu poate să slujească în acelaşi timp lui Dumnezeu şi banului. Deci cine slujeşte banului, slujeşte banului şi nu slujeşte lui Dumnezeu. Deci creştinul trebuie să opteze, trebuie să aleagă. Nu poţi să-L ai pe Dumnezeu stăpân, dacă te stăpâneşte pofta de lăcomie după

bani, după avuţii, după averi. Pentru că toată această poftă de bani şi de avuţie îl fac de fapt pe om să uite de Dumnezeu.

Iar după aceea Mântuitorul le dă câteva exemple celor care-L ascultau atunci pentru prima dată şi care erau ţărani simpli din Galileea, acel ţinut mirific din Nordul Țării Sfinte. Şi le mai spune un lucru: nu vă îngrijoraţi, nu vă îngrijiţi — aici poate că s-ar potrivi mai corect cuvântul „nelinişte", pentru că cuvântul „grijă" e folosit de Mântuitorul cu alte prilejuri: „nu vă îngrijoraţi de ce veţi mânca, ce veţi bea, cu ce vă veţi îmbrăca"; am putea să spunem, ca să înţelegem mai potrivit „nu vă neliniştiţi, nu vă faceţi neliniști în plus, inutile; nu vă îngrijoraţi de ce veţi mânca, de ce veţi bea, de ce vă veţi îmbrăca". Pentru că Dumnezeu, dacă Îl primeşti pe El ca stăpân, va avea El grijă şi de mâncarea voastră, şi de îmbrăcămintea voastră, şi de băutura voastră; şi se dau frumoasele exemple: uitaţi-vă la păsările cerului, că nu muncesc, dar iată că Dumnezeu le dă de mâncare. Uitaţi-vă la crinii ţarinii şi vedeţi că nu torc, nu ţes, dar iată că frumuseţea veşmântului lor e mai frumoasă decât frumuseţea veşmântului regal al lui Solomon. Ni se dau exemple din acestea foarte la îndemâna noastră prin care Dumnezeu vrea să spună, prin Domnul nostru Iisus Hristos, că nu trebuie să ne îngrijorăm atât pentru cele trupeşti şi de cele ale lumii, cât trebuie să ne îngrijorăm de starea noastră în faţa lui Dumnezeu şi de cele sufleteşti. Că ni se spune: oare, viaţa omului nu e mai mare decât mâncarea; oare, trupul lui nu e mai mult decât îmbrăcămintea lui? Dumnezeu are grijă de toate. Şi, după aceea ni se mai spune: nu cereţi în rugăciunile voastre mâncare, băutură şi hrană, că ştie Dumnezeu mai înainte de a le cere voi că aveţi nevoie şi vă va ajuta să le obţineţi atunci când ele vă sunt neapărat de folos. Nu cereţi lucrurile acestea, mâncare, băutură, îmbrăcăminte, bani, distracţii, prosperitate, succes, acestea sunt cerute de toţi păgânii care nu cred în Dumnezeu.

Şi lecţia ultimă şi învăţătura care, în ultimă instanţă cuprinde ca şi o acoladă tot sensul acestei mari cuvântări şi al legii ultime pe care Dumnezeu vrea să ne-o spună, în această predică minunată, este: „căutaţi mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui şi toate acestea, adică mâncare, hrană, băutură, tot ce aveţi nevoie, se vor adăuga vouă". Deci sensul acestui cuvânt este suficient de clar şi de limpede. Creştinului i se cere o răsturnare a priorităţilor. Dacă omul care nu-L cunoaşte pe Dumnezeu caută mai întâi mâncare, băutură, hrană, maşini, succes şi în ultimul rând Îl caută pe Dumnezeu şi îşi aduce aminte de El doar atunci când se îmbolnăveşte, atunci când moare cineva de lângă el, sau atunci când suferinţa începe să-i atingă trupul şi sufletul; aşa face omul care trăieşte în lume fără Dumnezeu. Voi, creştinii, spune Mântuitorul Iisus Hristos, voi nu trebuie să fiţi aşa! Voi trebuie să vă gândiţi mai întâi la Dumnezeu şi să-L faceţi pe Dumnezeu împărat peste trupurile, minţile, inimile, voinţele noastre, şi toate celelalte, mâncare, hrană, băutură, nu vă vor lipsi! Să nu credem că Dumnezeu nu se îngrijeşte de noi, El, care se îngrijeşte de păsările cerului şi de îmbrăcămintea crinilor. El se îngrijeşte şi de cele trupeşti ale noastre, dar vrea ca înainte de cele trupeşti ale lumii să-L punem pe Dumnezeu. Aceasta este marea lecţie a vieţii creştine pe care ne-o învaţă

Mântuitorul în acest cuvânt minunat cuprins în această predică de temelie şi învăţătură de temelie a creştinismului.

Căci dacă vrem să fim creştini, trebuie să fim ai lui Dumnezeu. Şi dacă spunem că suntem ai lui Dumnezeu, atunci Dumnezeu să fie pe primul plan în vieţile noastre şi toate celelalte se adaugă. Deci nu trebuie să fim pe primul plan noi înşine, nici viaţa noastră, nici toate cele ale noastre, ci întâi trebuie să-L căutăm pe Dumnezeu, ca Dumnezeu să fie cu adevărat împărat al trupurilor, al minţilor şi al sufletelor noastre, nu numai acum în viaţa aceasta pământească şi legată de pământ şi de suferinţe şi de moarte, ci mai cu seamă în viaţa veşnică şi nemuritoare a Împărăţiei Lui.

De aceea venim la biserică: ca să-L mărturisim pe Iisus Hristos împărat al tuturor sufletelor şi minţilor noastre. De aceea fiecare liturghie se deschide cu binecuvântarea: „Binecuvântată este Împărăţia Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh”; aceasta este Împărăţia în care vrem să vieţuim, adică Îl vrem şi vrem să recunoaştem că asupra noastră domneşte Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt. Şi împreună cu Ei vom ajunge şi dincolo de moarte în Împărăţia veşnică a slavei şi a iubirii Lui. Aceasta este învăţătura fundamentală şi de temelie a creştinismului fără de care nimeni nu poate spune că este creştin. Nu poţi să fii al lui Hristos dacă nu-L pui pe Hristos înainte de toate cele ale tale. Nu poţi să fii al lui Dumnezeu dacă Dumnezeu nu-i începutul, mijlocul şi sfârşitul vieţii tale. Nu e lucru, poate, uşor, dar este lucru mântuitor, este lucru răsplătitor, nu aici, poate, pe pământ, ci în Împărăţia veşnică a slavei lui Dumnezeu.

Să fim vrednici de această chemare şi de această stare a noastră înaintea lui Dumnezeu. Pentru că dacă vom împlini toate aceste lucruri ne vom zidi casa pe stâncă, aşa cum spune textul biblic în încheierea Predicii Mântuitorului, nu ne vom zidi viaţa pe nisip, ci o vom zidi pe piatra tare a lui Dumnezeu şi a Împărăţiei Sale celei veşnice.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere, înţelegere, minte şi înţelepciune să ne apropiem de Împărăţia Lui, acum şi în veci. Amin.

Schimbarea la Faţă

6 august 2011

Mănăstirea „Sfinţii Împăraţi Constantin şi mama sa Elena” Hurez

Evanghelia:

„În vremea aceea a luat Iisus cu Sine pe Petru, pe Iacob şi pe Ioan, fratele lui, şi i-a urcat pe ei într-un munte înalt, în singurătate. Şi S-a schimbat la înfăţişare înaintea lor încât faţa Sa strălucea ca soarele, iar hainele Lui se făcuseră albe ca lumina. Şi iată că s-au arătat lor Moise şi Ilie, vorbind împreună cu Iisus. Atunci, începând Petru, a zis către Iisus: Stăpâne, bine e nouă să fim aici; dacă vrei vom face aici trei colibe: una Ţie, una lui Moise şi una lui Ilie. Dar pe când vorbea el încă, iată un nor luminos i-a învăluit pe ei şi iată un glas din nor a zis: Acesta este Fiul Meu cel iubit în care bine am voit; pe Acesta ascultaţi-L. Şi auzind ucenicii, au căzut cu faţa la pământ şi s-au spăimântat foarte tare. Apropiindu-se însă Iisus, S-a atins de ei şi le-a zis: sculaţi-vă, nu vă temeţi. Atunci, ridicându-şi ochii, n-au mai văzut pe nimeni, decât numai pe Iisus singur. Şi pe când se coborau ei din munte, Iisus le-a poruncit, zicând : să nu spuneţi nimănui cele ce aţi văzut, până ce nu se va scula din morţi Fiul Omului”. (Matei 17, 1-9)

Preacucernici Părinţi, Cuvioase Maici, iubiţi credincioşi,

Evanghelia pe care tocmai am ascultat-o ne-a făcut martori şi ne-a introdus aievea parcă în taina zilei de astăzi, taina marelui praznic pe care noi, creştinii ortodocşi, îl prăznuim în această zi luminoasă, în această zi de vară, în această zi de august, care ni se pare nouă, celor care trăim pe acest pământ, că ar fi miezul anului, că ar fi zilele cele mai strălucite şi cele mai plăcute omului, de peste an. Pentru că suntem în perioada verii, suntem în lumină, suntem înconjuraţi de bogăţiile şi de frumuseţile acestui pământ. Şi iată că în această zi şi în această lună care nouă, celor care trăim pe acest pământ ni se pare că ar fi o zi de vârf a anului, pentru creştinii care trăiesc nu după rânduielile acestui pământ, ci trăiesc după rânduielile cerului şi care vin la sfintele biserici nu ca să îşi numere anii aceştia care sunt ani ai soarelui şi ai cerului şi acestui pământ, ci vin ca să trăiască în biserici anul de mântuire al Domnului, lucrurile nu stau chiar aşa. Pentru că pentru credincioşi, pentru creştini, luna aceasta, luna august în fruntea căreia se află acest minunat praznic al Schimbării la înfăţişare sau la faţă a Domnului nostru Iisus Hristos, nu este numai de mijloc a anului, ci este şi luna de sfârşit a anului, pentru că luna august este luna cu care se încheie anul Domnului, anul bisericesc. Pentru că anul bisericesc — poate nu am încercat să spunem suficient de mult şi suficient de apăsat, pentru că e mare uitarea credinţei şi rânduielilor bisericeşti în lumea de astăzi — anul bisericesc nu începe la 1 ianuarie, cum începe anul civil, anul lumii. Anul bisericesc începe la 1 septembrie şi se termină pe 31 august, deci am intrat în ultima lună a anului bisericesc şi intrăm peste mai puţin de o lună într-un nou an bisericesc. Să încrustăm undeva pe un răboj al inimilor şi al sufletelor noastre, această rânduială care nu este deloc lipsită de sens a Bisericii, cum că anul bisericesc începe la 1 septembrie şi cum că

noi în această lună de august, care este o lună specială în acest an bisericesc este o lună care încheie un an, e o lună de sfârşit — a unui sfârşit care pentru creştini este întotdeauna un nou început, a unui sfârşit care, aşa cum ne-o spune şi limba românească, e un sfârşit care nu este o încheiere definitivă, ci este un sfârşit care este în acelaşi timp şi o desăvârşire. Este un sfârşit desăvârşitor, este o încheiere sub forma unei acolade, se încheie un an bisericesc, se sfârşeşte ceva, desigur va veni luna septembrie cu un alt an nou, dar acum ne aflăm într-o lună de încheiere, într-o încheiere duhovnicească a anului.

Destul este să ne uităm la sărbătorile care sunt încrustate în această lună de august. Avem în mijlocul acestei luni şi iată că deja ne pregătim prin post şi prin rugăciune, căci nu suntem numai la început de august, ci suntem şi la mijlocul perioadei numite Postul Adormirii Maicii Domnului; deci în inima acestei luni se află marele praznic al Adormirii, al sfârşitului minunat al vieţii pământeşti a Maicii Domnului, o adormire care este o mutare la cer. Este sfârşitul pământesc minunat al Maicii Domnului, iar dacă mergem la sfârşitul lunii şi ne uităm la praznicul de 29 august, vedem Tăierea capului Sfântului Proroc Înainte-mergător şi Botezător Ioan, deci este sfârşitul de martir, sfârşitul de sfânt şi de mucenic al lui Ioan Botezătorul. Cei mai mari oameni dintre cei născuţi din femeie care stau de-a dreapta tronului slavei la judecata de apoi rugându-se şi mijlocind pentru noi şi pentru lume. Maica Domnului şi Ioan Botezătorul. Sfârşitul lor minunat brăzdează sfârşitul acestei luni. E o lună a sfârşitului, e o lună a sfârşitului de sfinţenie, cum este cea a Maicii Domnului, e un sfârşit de rugăciune, o făptură, cum este Maica Domnului, care se concentrează toată în iubire şi în dragoste de Dumnezeu, iar iubirea aceasta faţă de Fiul ei face ca moartea ei să treacă dincolo de lume şi să unească pământul şi cerul.

Dar este şi un sfârşit al sfinţilor, este o lună şi a martirilor, a creştinilor sau a celor care mărturisesc iubirea lui Dumnezeu până la capăt şi până în moarte pentru Domnul nostru Iisus Hristos. Să ne gândim că luna se deschide cu 1 august, cu — ne uităm în calendare şi vedem — martiriul celor 7 fraţi Macabei, împreună cu mama lor şi cu dreptul Eleazar. La 1 august avem deja 8 cununi de mucenici. Avem acum, pe 10 august, pe Sfântul Mucenic şi Arhidiacon Lavrentie sau Laurenţiu din Roma, vom avea pe 15 august pe Sfinţii Martiri români Brâncoveni, buchetul acesta de 5 martiri Brâncoveni şi alături de ei pe sfetnicul Ianache, buchetul acesta de trandafiri roşii româneşti, într-un fel, pus în braţele Maicii Domnului, odată cu înălţarea ei la cer. Şi vom avea pe 29 august, pe marele martir care a fost şi Prorocul şi Înainte-Mergătorul Domnului nostru Iisus Hristos. E o lună a sfârşitului, e o lună a sfinţeniei, o lună a adormirii, o lună a martiriului.

Şi această lună se deschide cu acest praznic pe care îl prăznuim astăzi. E un praznic special, e un praznic de taină, e un praznic oarecum deosebit de toate celelalte praznice împărăteşti. Şi deosebirea lui — pentru că e un praznic care, dacă citim sfintele evanghelii şi ar trebui să facem acest lucru pentru că hrana noastră în posturi nu stă numai în schimbarea unei diete pământeşti. Nu înseamnă numai că mâncăm vegetale sau le-

gume în locul bunătăţilor acestei lumi. În timpul postului trebuie să ne alimentăm, să ne hrănim sufletul cu cuvântul lui Dumnezeu, iar acesta este cuprins în Evanghelie. Şi, dacă ne uităm în Evanghelii vedem că la primii trei evanghelişti, la Matei, la Marcu şi la Luca, în mijlocul evangheliilor lor se află acest episod minunat pe care îl prăznuim toţi creştinii ortodocşi în taină, cel al Schimbării la Faţă a Domnului Iisus Hristos. El se află chiar în mijlocul evangheliei. Este un praznic de mijloc.

Mântuitorul se află la mijlocul activităţii Sale pământeşti, care este între naşterea Sa minunată din Fecioara Maria şi moartea Sa ca jertfă pe cruce urmată de Înviere. Între aceste două mari praznice ale intrării lui Dumnezeu în lume, prin Naştere şi la ieşirea şi întoarcerea Sa la cer prin Înviere, se află lucrarea pământească a Domnului nostru Iisus Hristos. Vreme de câţiva ani de zile, Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, a călătorit împreună cu ucenicii Săi pe cărările Galileii şi ale Iudeii, nu numai pe cărări, umblând ca un pedestru, căci pe vremea aceea oamenii nu umblau cu maşini şi nici măcar cu cai sau căruţe, caii erau rezervaţi doar pentru nobili; toţi oamenii mergeau pe jos. Mântuitorul a fost un foarte bun drumeţ, un foarte bun pelerin împreună cu toţi ceilalţi, şi apostolii la fel, iar când nu mergeau cu picioarele, mergeau cu barca, aceasta puteau s-o facă. Şi Îl vedem pe Mântuitorul traversând în lung şi în lat Galileea şi Iudeea, sau lacul acela care este în mijlocul Galileii.

Şi, Mântuitorul traversând toată această zonă, ce făcea? Propovăduia evanghelia, vestea cea bună, că Împărăţia lui Dumnezeu s-a apropiat, şi le spunea oamenilor „căiţi-vă, întoarceţi-vă la Dumnezeu şi Dumnezeu va fi aproape de voi. Dacă vă întoarceţi inimile la Dumnezeu veţi simţi pe Dumnezeu aproape de voi şi Îl puteţi primi ca un împărat al sufletelor şi inimilor şi făpturilor voastre. Şi îl veţi simţi pe Dumnezeu şi veţi sta în faţa lui Dumnezeu aşa cum trebuie să stăm cu toţii în faţa lui Dumnezeu, ca în faţa unui împărat. Deci nu numai ca unui Dumnezeu care este undeva departe, iar noi, aici pe pământ ne credem stăpâni şi facem de capul nostru tot ce vrem. Nu! A-L avea pe Dumnezeu ca pe un Împărat şi nu un Dumnezeu îndepărtat, ci un Dumnezeu care vine aproape de noi prin Iisus Hristos, a-L avea pe Dumnezeu prin Iisus ca Împărat înseamnă că noi nu mai suntem stăpânii vieţii noastre, ci fiecare clipă, fiecare minut e în slujba Împăratului sufletelor şi inimilor noastre, care este Domnul nostru Iisus Hristos.

Iisus vestea Împărăţia lui Dumnezeu şi vindeca toată boala şi neputinţa din popor. Făcând toate aceste lucruri încerca să-i aducă pe oameni la Dumnezeu şi să-i facă să primească de bunăvoie această Împărăţie. Pentru că un singur lucru nu poate să îl facă Dumnezeu: Dumnezeul acesta minunat care a făcut tot ce ne înconjoară, şi stelele şi luna, tot ceea ce ne înconjoară, pământ, mare, un singur lucru nu poate să-l facă: nu poate să ne mântuiască şi să ne întoarcă la El fără noi, fără voia noastră. Pentru că noi suntem făpturi libere, suntem făpturi care avem libertate. El vrea să venim la El în mod liber, nu vrea să ne oblige, nu vrea să ne forţeze, nu vrea să ne constrângă. Pentru că dacă ne-ar constrânge şi ne-ar forţa, nu am mai fi oameni, ci am fi lucruri şi am fi animale şi am fi sub demnitatea noastră, consideră Dumnezeu, să ne oblige şi să ne întoarcă la El cu forţa. El vrea să ne facă fii ai dragostei şi ai Împărăţiei Sale, cu noi, împreună

cu noi de bunăvoie. De aceea merge şi vorbeşte oamenilor şi încearcă să-i convingă şi să-i uimească în tot ceea ce spune şi ce face de dragostea şi de iubirea Lui.

Şi, cu toate acestea, cu toate acestea, însă, primirea de care are parte Domnul nostru Iisus Hristos nu este cea care s-ar fi cuvenit să o aibă. Dacă stăm şi ne uităm la reacţiile pe care le-au avut şi le au oamenii şi le avem şi noi, cei care spunem că suntem creştini, dar creştinismul nostru este aproximativ şi este pe sărite, din când în când ne aducem aminte că suntem creştini, la fel s-a întâmplat şi cu cei de pe vremea Mântuitorului. Căci Mântuitorul a făcut toate minunile, le-a vorbit în pilde, S-a apropiat de ei ca ei să se apropie de El, dar lucrurile nu au stat chiar aşa, pentru că vedem că Mântuitorul este răstălmăcit de oameni. Face minuni, dar oamenii iubesc mai mult minunile Lui şi-şi doresc minunile Lui, nu pe Săvârşitorul lor; vor darurile lui Dumnezeu, nu pe Cel care le face daruri, adică pe Domnul nostru Iisus Hristos. Căci aşa sunt oamenii, ca nişte copii. Se bucură când le dai nişte jucării, iar când le-ai dat o jucărie au uitat de cel care le-a dăruit-o. Au uitat, pentru că nu-i interesează, aceasta fiind o minte scurtă, o minte care nu vede dincolo de ceea ce ne înconjoară, de lucrurile pe care le primim. Nu ne dăm seama că tot ceea ce avem primim în dar, iar în spatele fiecărui dar se află cineva, un dăruitor din acesta minunat, de care de cele mai multe ori uităm. Căci toată viaţa ne gândim cum să ne însuşim darurile lui Dumnezeu, uitând de Dăruitorul lor.

Şi aşa a fost şi pe vremea Mântuitorului. Nu numai că Mântuitorul a fost răstălmăcit, pentru că oamenii — vom vedea în duminica ce urmează, mâine, una din aceste poveşti ale iubirii lui Dumnezeu şi ale neînţelegerii oamenilor — dar Mântuitorul a început să fie privit chiar cu ostilitate, cu duşmănie: „Cine este Omul acesta care vine aici şi crede că e mai mare decât sâmbăta, mai mare decât sabatul, crede că e mai mare decât Moise, crede că e mai mare decât legile acestea pământeşti, vorbeşte despre o împărăţie; nu cumva Acest Om este un răzvrătit care urmăreşte să dea o lovitură de stat?”. Deci Mântuitorul a început să fie privit cu ostilitate şi să fie urmărit de către Irod, fiul lui Irod care era stăpânul Galileii. „Vesteşte o Împărăţie; nu cumva Acesta vrea să-mi ia locul?” se întreba Irod. „Ia să vedem cine este Acest Om care vorbeşte despre o împărăţie că nu-s destule în lumea asta, nu?”. Deci alţii Îl răstălmăceau şi Mântuitorul văzând toate aceste lucruri, că pe de o parte este urmărit de către Irod, că este privit cu ostilitate de farisei şi că oamenii nu-L înţeleg. Mântuitorul s-a retras. Ca să înţelegem ce s-a petrecut în acest episod trebuie să ştim mai multe detalii. Momentul acesta al Schimbării la Faţă nu poate fi luat izolat, fără să ştim legăturile pe care le presupune. Căci momentul este un răspuns la ceea ce evanghelia de astăzi nu ne spune. Ea relatează doar că Mântuitorul după ce a văzut că a fost primit cu ostilitate s-a retras din Galileea şi a plecat spre Nord, dincolo de Ţara Sfântă, spre Siria şi a ajuns aici, în apropierea unui oraş care se numea Cezareea lui Filip, deci care este la vreo 60 de kilometri, dincolo de graniţele de nord ale Ţării Sfinte, a început să-i întrebe pe Apostoli: „Cine spune lumea că sunt Eu?”. Deci era undeva dincolo de graniţele Ţării Sfinte, era în Siria, într-un teritoriu păgân, la marginea oraşului Cezareea, oraşul cezarului, oraşul împăratului, iar înainte oraşul acesta se numea Paneas, căci era închinat zeului Pan. Şi astăzi se numeşte în

Siria Baneas, în pronunţarea arabizată. Şi aici Mântuitorul întreabă: „Cine spune lumea că sunt Eu?”. Şi atunci Apostolii Îi răspund „unii spun că eşti Ioan Botezătorul care a înviat din morţi (aşa credea Irod), alţii spun că eşti Ilie, alţii că eşti Ieremia, alţii că eşti unul dintre profeţi”. Deci lumea credea că Iisus e un proroc, adică un om, un om cu puteri minunate, Îl asemănau cu unul dintre prorocii din vechime sau cu Ioan Botezătorul şi atunci vine Mântuitorul şi pune întrebarea Apostolilor, dar prin apostoli pune întrebarea fiecăruia dintre noi: „Dar voi, cine spuneţi că sunt Eu?”. Iar aceasta este întrebarea la care răspunsul trebuie să fie toată viaţa noastră creştinească ca şi toată viaţa apostolilor, care ulterior a fost răspunsul la această întrebare: „Dar voi, cine spuneţi că sunt Eu?”. Şi atunci Petru, luminat de Tatăl, se ridică şi spune: „Tu eşti Hristosul, eşti Mesia, eşti Unsul Domnului, Fiul Dumnezeului celui Viu!”. Şi atunci Iisus îi spune lui Petru „Da, aşa este Petru, dar să ştii că nu tu ai spus lucrul acesta în momentul în care tu ai spus că Eu sunt Fiul lui Dumnezeu, nu glasul, nu carnea şi sângele tău au spus lucrul acesta, ci Tatăl a vorbit acum prin tine!”. Deci Petru în momentul acela, în momentul în care a vorbit mărturisind că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, nu a vorbit ca om, a vorbit Tatăl prin el. Şi i-a spus Mântuitorul: „Da, Petru, pe această piatră care este credinţa pe care ai spus-o acum, cum că Eu sunt Fiul lui Dumnezeu, pe această piatră se va ridica biserica Mea, se va construi biserica Mea!”. Pentru că aceasta a făcut Mântuitorul când a văzut că Israelul Îl respinge, poporul nu-L înţelege, Irod Îl urmăreşte, a reconstituit în jurul Persoanei lui adevărata adunare, adevăratul popor al lui Dumnezeu. Iar adevăratul popor al lui Dumnezeu stă pe această piatră care este mărturisirea lui Petru. „Pe această piatră voi zidi biserica Mea şi porţile iadului nu o vor birui!”. Şi această credinţă este cheia Împărăţiei cerurilor. Nimeni nu poate să intre în Împărăţia lui Dumnezeu dacă nu are această cheie care este mărturisirea lui Petru. Iar cheia aceasta este: să mărturisim că Iisus nu este un simplu om, ci este Fiul lui Dumnezeu întrupat. Aceasta este cheia Împărăţiei cerurilor.

După acest moment vine Iisus şi continuă. După ce Iisus l-a aprobat pe Petru şi i-a spus că Tatăl a vorbit prin el, (să nu uităm că erau undeva în Nord, în mijlocul Siriei), „de acum, spune Mântuitorul, Fiul Omului va merge spre Ierusalim”, (deci Mântuitorul a ajuns acum, la mărturisirea aceasta în Cezareea lui Filip, în punctul cel mai nordic în care a ajuns El, undeva la 60 de kilometri dincolo de Galileea). Acum se întoarce Mântuitorul, se coboară şi spune: „De acum plecăm spre Ierusalim şi vă spun că Fiul Omului, adică El, va fi dat în mâinile preoţilor, a cărturarilor şi-L vor batjocori şi-L vor omorî”. Şi atunci, Petru, spune evanghelia, s-a pus în faţa lui Iisus — deci Iisus s-a întors cu faţa spre Ierusalim, Petru se pune în faţa Lui — şi Îl ceartă (aşa spune evanghelia); Petru Îl ceartă pe Iisus: „Doamne, nu se va întâmpla lucrul acesta! Tu nu poţi să mori! Eşti rege, eşti Mesia! Nu o să se întâmple lucrul acesta! Tu eşti Fiul lui Dumnezeu şi mori! Pentru ce te duci?”. Lucrul acesta în capul lui nu încăpea, deşi era apostol, cum poţi să fii şi Fiul lui Dumnezeu şi să şi mori? Şi atunci, Mântuitorul — după ce cu puţin timp înainte îi spusese că glasul Tatălui a vorbit prin el — i-a spus un lucru şi un cuvânt tare şi aspru: „Înapoia Mea, satano, că nu gândeşti cele ale lui Dumnezeu acum, ci gândeşti

cele ale oamenilor” — deci, „piatră de poticneală Îmi eşti (după ce mai înainte i-a spus că e piatră pe care va construi Biserica), pentru că Mă împiedic de tine, te pui între Mine şi Ierusalim, te pui între Mine şi moartea Mea (Mântuitorul îşi prevedea sfârşitul Său din Ierusalim pe cruce, pe Golgota), piatră de poticneală Îmi eşti, satano, dă-te înapoi!”, clar, nu!?; deci, cu alte cuvinte, „Lasă-Mă şi nu te pune între Mine şi moartea Mea!”. Şi atunci, după acest cuvânt, continuă Mântuitorul şi ne spune: „Pentru că oricine vrea să vină după Mine trebuie să se tăgăduiască pe el însuşi, să îşi ia crucea lui şi să-mi urmeze Mie. Şi oricine se va ruşina de Mine şi de crucea Mea şi Fiul Omului se va ruşina în Împărăţia Lui de el. Dar vă spun, că sunt aici, dintre voi (adică dintre apostoli), unii care nu vor gusta moarte până nu vor vedea Împărăţia lui Dumnezeu venind întru putere”. După care evanghelia continuă şi spune: iar după şase zile, Iisus a luat trei (numai trei apostoli dintre cei doisprezece), pe Petru şi pe fiii lui Zevedeu, pe Iacob şi pe Ioan, S-a suit într-un munte înalt, (iar muntele acesta înalt — Evanghelistul Matei nu ne spune lucrul acesta, Luca ne spune — dar Mântuitorul s-a suit pe munte, dar nu s-a dus să facă turism, cum fac oamenii acum când se duc în vacanţe în munţi şi pe mările lumii — nu s-a dus să admire peisajul, Mântuitorul s-a dus cu cei trei apostoli acolo să se roage, aşa ne spune Evanghelistul Luca), „iar pe când se ruga — Iisus se ruga, era în picioare, pentru că evreii aşa se rugau şi aşa se rugau şi Sfinţii Părinţi în pustia Egiptului, în picioare, ridicându-şi mâinile în semn de cruce către Tatăl şi către Dumnezeu — şi pe când Iisus ridicându-şi mâinile se ruga cu faţa întoarsă spre Tatăl, faţa lui Iisus a strălucit ca soarele, iar hainele Lui s-au făcut albe ca lumina”. Deci înfăţişarea Lui s-a schimbat, de aceea i se spune în popor sărbătoarea „Schimbarea la faţă”, dar mai corect ar fi „Schimbarea la înfăţişare”, pentru că s-a schimbat nu numai faţa lui Iisus, chipul Lui, s-a schimbat şi haina Lui. Toată înfăţişarea lui Iisus a apărut strălucind în lumina slavei lui Dumnezeu.

Şi s-a mai întâmplat ceva: Iisus se afla împreună cu cei trei apostoli pe munte şi dintr-odată, de-a dreapta şi de-a stânga au mai apărut două personaje care vorbeau cu El. Aceste personaje, ulterior apostolii le-au identificat ca fiind Moise şi Ilie, cei mai mari profeţi din Vechiul Testament. Vorbeau cu Iisus. Şi atunci Petru, Petru care este o lege pentru noi toţi, pentru că credinţa lui Petru trebuie să fie şi credinţa noastră; lui Petru iarăşi îi vorbeşte gura fără el, aici şi primeşte nişte lecţii: văzând lumina care a acoperit vârful muntelui, credea că-i în cer, deja. Şi, într-adevăr s-a deschis pe vârful Taborului cerul, şi a spus: „ce frumos este să fim aici!”; în evanghelie astăzi se spune „bine este nouă să fim aici!”. Mai corect ar trebui să fie spus, dacă traducem corect termenul grecesc „kalon, kalos”, care înseamnă „frumos”, „ce frumos este să fim aici, am ajuns în cer! Facem trei colibe! Una pentru Tine, una pentru Moise şi una pentru Ilie! Am ajuns în cer; ce ne mai trebuie pentru a pleca altundeva?!”. Şi imediat după lucrul acesta, dezminţirea lui Petru va veni nu de la Iisus, ci va veni de la Altcineva. Pentru că Petru, spunând aceste cuvinte, cum am spus, deşi era pe vârf de munte, bătea câmpii, cum se spune în popor. Era pe lângă; nu înţelegea despre ce era vorba şi a făcut o greşeală şi mai multe greşeli fundamentale privitoare despre credinţă. Pentru că lui Petru

îi va răspunde de această dată nu Iisus, cum i-a răspuns Iisus în Cezareea lui Filip, ci îi va răspunde glasul Tatălui din cer. Două greşeli grave. Prima este că nu îi spune lui Iisus „Dumnezeu” — deşi Îi spusese cu şase zile înainte la Cezareea lui Filip — Îi spune „Stăpâne” (în Evanghelia după Marcu îi spune „Învăţătorule”, iar în cea după Luca Îi spune „Învăţătorule”); I se adresează ca unui om: „Stăpâne, facem trei colibe!”. A văzut că sunt trei oameni în lumină, e Moise, e Ilie, e şi Iisus, I se adresează ca şi unui om. „Facem trei colibe; trei colibe, trei oameni, trei profeţi; trei oameni, trei proroci pe vârf de munte, în lumina slavei lui Dumnezeu în cer, nu?! Trei colibe, ca şi cum cei trei ar fi de acelaşi rang, ar fi de aceeaşi cinste. Ce greşeală capitală din punct de vedere duhovnicesc! Cum să-L pui pe Iisus la acelaşi nivel cu ceilalţi doi? Pentru Petru, care de fapt este Simon, să nu uităm numele lui, Simon (şi evangheliile îl numesc tot timpul Simon), numai când Simon spune lucruri corecte despre Dumnezeu şi despre Iisus şi Îi spune lui Iisus că este Fiul lui Dumnezeu, numai atunci îi spune „Petru”, adică stâncă, piatră. Ei, acum Simon greşea fundamental pentru că vorbeşte despre cei trei care au apărut pe Muntele Taborului ca despre trei proroci: Să facem trei colibe pentru trei oameni. Şi dezminţirea lui Petru vine acum din cer, pentru că atunci când Simon neştiind ce spune, un nor luminos se coboară din cer, îi învăluie pe toţi şi un glas din nor spune: „Aceasta este Fiul Meu (din cei trei, doar Unul, Cel din mijloc), cel iubit, pe Acesta să-L ascultaţi!”. Deci de data aceasta nu Petru spune că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, ci Tatăl Lui Însuşi din cer Îl arată cu degetul glasului Lui şi spune că „Acesta, Iisus, este Fiul Meu cel iubit întru care bine am voit, pe El să-L ascultaţi!”. Şi ca să ştim de fapt ce înseamnă acest lucru, acest cuvânt care vine din cer („Fiul Meu cel iubit întru care am binevoit”), formula aceasta este o formulă din Scriptură, este o formulă pe care nu o înţelege decât cel care citeşte capitolul 42 din Prorocul Isaia, pentru că acolo, în cântarea Robului Domnului, acolo se spune despre Iisus, spune Dumnezeu, „Acesta este Fiul Meu cel iubit întru care am binevoit, El va merge pe străzile oamenilor, nu va striga, ci Duhul Meu va fi peste El, îi va chema pe toţi oamenii şi prin El se va face mântuire oamenilor”. Deci Iisus este mărturisit de Dumnezeu ca Fiul cel iubit, dar un Fiu care merge spre suferinţă, spre patimă. Şi, în momentul în care (căci aşa ne spune Evanghelistul Luca, pentru că Moise şi Ilie vorbeau despre Iisus ceea ce se va întâmpla cu El la Ierusalim, adică despre răstignirea Lui). Şi apostolii care nu s-au temut de lumina care strălucea din faţa lui Iisus şi au spus „ce frumos este, ce bine este”, s-au înfricoşat de glasul Tatălui, s-au înfricoşat şi au căzut cu faţa la pământ şi vine Iisus şi îi ridică şi le spune „nu vă temeţi!” însă Iisus era singur atunci când le-a spus aceasta, coborând la poalele Muntelui Tabor — dar coborârea aceasta pe care Mântuitorul o începe pe Tabor se va termina pe Golgota. Deci o coborâre care continuă şi continuă şi se termină pe Golgota şi apoi în adâncurile iadului. Deci Iisus începe şi coboară, de aceea am spus că episodul acesta este în mijlocul evangheliei. Mântuitorul urcă după naştere până pe Tabor, iar după Tabor este mărturisit ca Fiu al lui Dumnezeu Tatăl, după care coboară şi coborârea Lui continuă până pe Golgota. Aşa spun şi cântările Bisericii: „ca văzând slava Ta, să creadă când te vor vedea răstignit, că şi atunci eşti Raza Tatălui”. Şi să ne gândim că între epi-

sodul acesta al Schimbării la Faţă şi crucea Mântuitorului există o corespondenţă, ele sunt două feţe ale aceleiaşi medalii. Schimbarea la faţă de pe Tabor şi răstignirea Mântuitorului sunt două feţe ale aceleiaşi medalii: acum Îl vedem pe Iisus în haină albă, în lumină, înconjurat de trei oameni, pe Golgota, Iisus va fi dezbrăcat, dezgolit, pentru că răstignirile se făceau în pielea goală, trebuia să stai umilit, expus în nuditate, la cheremul tuturor, al stăpânitorului care te execută. Mântuitorul stă dezbrăcat pe cruce. Trei oameni stau pe Golgota, nu mai stau Moise şi Ilie, stau trei tâlhari. E înconjurat Mântuitorul nu de lumina soarelui, ci de întunericul care s-a lăsat pe faţa pământului la răstignirea Lui. Deci, într-un fel, Golgota este imaginea răsturnată a ceea ce s-a petrecut pe Muntele Taborului. Acolo vor trebui oamenii să înţeleagă că slava cea mare a lui Dumnezeu se arată în iubirea Lui faţă de oameni care merge până la capăt, în moartea pe care Mântuitorul o acceptă din dragostea Lui pentru noi şi pentru a noastră mântuire, pe Golgota. Deci între aceste două episoade este o relaţie extrem de strânsă şi aceasta vrea să ne înveţe (de aceea spuneam că trebuie amintite multe lucruri, cum că episodul acesta se află în mijlocul evangheliei, este un rezumat al întregii evanghelii; este şi începutul şi sfârşitul, toate concentrate în mijloc. Nu putem înţelege această taină dacă nu ştim tot ceea ce o înconjoară, şi la stânga şi la dreapta, ca să ştim că prin acest episod şi cu crucea Mântuitorului ne aflăm în miezul Evangheliei şi în miezul credinţei noastre. De noi depinde acum ce răspuns să dăm la toate taine ce ne înconjoară!).

Taborul, sărbătoarea de astăzi ne arată că în mijlocul slavei lui Dumnezeu se află o cruce. Iar Golgota ne va învăţa că slava lui Dumnezeu ţâşneşte din crucea Lui. E crucea slavei şi slava crucii. Sărbătoarea de astăzi ne învaţă crucea slavei, iar Golgota ne va învăţa slava crucii. Şi aceasta ne învaţă pentru că suntem în biserică, iar în biserică este destul să ne uităm la acest minunat iconostas făcut de Brâncoveanu şi care este imaginea în aur a slavei lui Dumnezeu. Parcă suntem pe Muntele Taborului şi s-a coborât norul acela luminos! Dar, ce-i în vârful muntelui luminos, decât crucea Domnului nostru Iisus Hristos. Intrând în această minunată biserică a lavrei drepţilor Brâncoveni este destul să ne uităm la acest minunat iconostas de lumină şi de slavă care are pe el crucea Domnului nostru Iisus Hristos şi să spunem că suntem şi noi pe vârful Muntelui Tabor, suntem şi noi şi înţelegem că lumina cea adevărată a lui Dumnezeu ţâşneşte din iubirea Lui şi iubirea Lui se desăvârşeşte în crucea Lui.

Aceasta spuneam şi spun toate aceste lucruri pentru că suntem în luna august şi suntem în luna sfârşitului anului. Este luna sfârşitului vieţilor, căci Schimbarea la Faţă ne aminteşte, ne vorbeşte, e o profeţie deja a morţii Mântuitorului de pe Golgota, în mijlocul acestei luni vom avea Adormirea Maicii Domnului, împreună cu martirii Brâncoveni, iar la sfârşitul lunii vom avea Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul, toţi aceşti sfinţi, care sunt modelele noastre, au intrat în slava şi în lumina lui Dumnezeu prin cruce, prin jertfă, prin sacrificiu, prin martiriu. De aceea luna august este poate luna care rezumă în ea toată taina creştinismului şi toată taina Evangheliei. Prin cruce ajungem la lumină! Nu putem să intrăm în lumina lui Dumnezeu fără jertfă şi fără sacrificiu.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere şi înţelepciune şi dragoste mai multă de Dumnezeu să înţelegem tainele acestea mari ale creştinismului care sunt, iată, pe mâinile noastre, pe sufletele noastre, care sunt tronurile slavei şi evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos şi dacă vom înţelege aceste lucruri, şi atunci când ne vom ruga, şi atunci când ne vom sfârşi viaţa pământească, ne vom duce în lumina cea pururea fiitoare a slavei veşnice a Împărăţiei lui Dumnezeu, pe care fie să o dobândim cu toţii, acum şi pururea şi în veci. Amin.

Duminica a 8-a după Rusalii (a înmulţirii pâinilor)

7 august 2011

Mănăstirea „Sfinţii Împăraţi Constantin şi mama sa Elena” Hurez

„În vremea aceea Iisus a văzut mulţimea de oameni care venise la El şi I s-a făcut milă de ei şi a tămăduit pe toţi bolnavii lor. Iar când s-a făcut seară, iată s-au apropiat de El ucenicii Lui şi I-au zis: locul acesta e pustiu şi e târziu; dă deci drumul mulţimilor să se ducă în sate să-şi cumpere de mâncare. Iisus însă le-a răspuns: nu trebuie să se ducă; daţi-le voi să mănânce. Iar ei I-au zis: nu avem aici decât numai cinci pâini şi doi peşti. Atunci El a zis: aduceţi-le aici la Mine. După care a poruncit oamenilor să şadă pe iarba verde şi, luând cele cinci pâini şi cei doi peşti, şi-a ridicat ochii spre cer, a binecuvântat şi, frângând, a dat pâinile ucenicilor, iar ucenicii mulţimilor. Şi au mâncat toţi şi s-au săturat; şi au strâns rămăşiţele de firimituri, douăsprezece coşuri pline. Iar cei care mâncaseră erau ca la cinci mii de bărbaţi, afară de femei şi de copii. Îndată însă după aceea, Iisus i-a silit pe ucenicii Săi să intre în corabie şi să treacă înaintea Lui pe ţărmul celălalt până ce El va da drumul mulţimilor” (Matei 14, 14-22)

Cuvioşi Părinţi, Cuvioase Maici, iubiţi credincioşi,

Cuvântul evangheliei pe care l-am auzit citindu-se în această primă duminică de august, care vine însă în umbra şi în prelungirea marelui praznic de ieri, praznicul Schimbării la Faţă a Domnului nostru Iisus Hristos, praznic pe care toţi credincioşii ar trebui să ştim că Biserica rânduieşte să nu-l prăznuim doar o singură zi. Sfintele rânduieli ale Bisericii spun că acest praznic al Schimbării la Faţă a început cu o zi înainte, deci cu o înainte-prăznuire, iar încheierea acestui praznic va fi abia pe 13 august. Deci, iată, o săptămână întreagă credincioşii ortodocşi sunt invitaţi să zăbovească cu minţile şi cu inimile în atmosfera de taină şi de minune şi de lumină, dar şi de jertfă a acestui mare praznic.

Aşa cum praznicul care se va deschide la mijlocul acestei luni, praznicul Adormirii Maicii Domnului, nici el nu va ţine doar o singură zi, ci începe pe 14 şi se termină pe 23 august. Acestea sunt rânduielile Bisericii, sunt taine mari, nu pot fi purtate nici un ceas, nici 10 minute, cât credem adeseori că este suficient să venim la biserică, ci taina aceasta se poartă în inimile şi în trupurile noastre timp îndelungat. Trebuie să ne pătrundem, să ne întipărim în toate aceste taine ale lui Dumnezeu, ale oamenilor lui Dumnezeu, căci de aceea venim la biserică şi suntem creştini.

Dar din duminică în duminică, Îl însoţim pe Mântuitorul, începând de la marele praznic al Pogorârii Duhului Sfânt, căci de atunci se numără duminicile, suntem în duminica a 8-a după marele praznic al Pogorârii Duhului Sfânt şi al întemeierii Bisericii. De atunci în fiecare duminică venim în faţa sfintelor altare să auzim ce vrea Hristos de la noi, iar lucrul acesta trebuie să ni-l băgăm bine în minţi şi în sufletele noastre. La biserică venim nu ca să-I spunem noi lui Dumnezeu ce vrem noi de la El. Ştie El lucrurile acestea, pentru că spune Mântuitorul foarte clar în Predica de pe Munte că El ştie mai mult decât ne-am gândi noi despre ce avem nevoie, dar noi nu ştim, sau ne facem

că nu ştim sau nu vrem să ştim ceea ce vrea El de la noi. De aceea venim la sfintele biserici, niciodată nu vom pune suficient de bine la suflet această răsturnare de perspectivă, această răsturnare de puncte de vedere. La biserică venim ca la armată ca să ascultăm ce ne spune comandantul sau împăratul. Aceasta o spunem şi când cântăm, nu mai departe de câteva minute vom intona cu toţii în cântarea Heruvicului „ca pe Împăratul tuturor să-L primim", deci mărturisim că Îl primim pe Hristos ca pe un împărat, ca pe un împărat care este stăpânul vieţii şi sufletelor noastre. Şi noi de aceea venim la biserică pentru a ne pune, ca nişte soldaţi, ca nişte ostaşi care vin să asculte glasul comandantului, ceea ce vrea El să ne spună, ceea ce aşteaptă El de la noi, căci aşteaptă şi El ceva de la noi, nu numai noi aşteptăm de la El, iar ceea ce aşteaptă El de la noi este mai important decât ceea ce credem noi că trebuie să-I spunem noi lui Dumnezeu.

Iar lucrul acesta, Mântuitorul ni-l vorbeşte prin toate, prin cuvintele pe care le spune şi ni-l vesteşte şi prin faptele Sale. Şi faptele Sale le auzim, sunt minunile şi cuvintele Lui, în care Mântuitorul vorbeşte despre noi, în ultimul rând, dar vorbeşte în primul rând despre El şi despre taina Lui. Cuvântul pe care l-am auzit şi episodul acesta minunat, zis al înmulţirii pâinilor, este un episod de cotitură din viaţa şi din activitatea şi din lucrarea pământească a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Am auzit pe parcursul acestor duminici diferite minuni şi cuvinte pe care Mântuitorul le-a spus. Mântuitorul a venit ca să le vestească oamenilor apropierea Împărăţiei lui Dumnezeu; şi cum a venit Împărăţia lui Dumnezeu? A venit nu ca judecată a lui Dumnezeu, cum aşteptau oamenii de pe atunci, căci se şi temeau de Dumnezeu, că se ştiau păcătoşi, deci le era frică de Dumnezeu. Şi Ioan Botezătorul a venit înainte de Iisus să le spună „atenţie, că vine Împărăţia lui Dumnezeu, vine judecata de apoi, pocăiţi-vă, întoarceţi-vă, botezaţi-vă, nu vă botezaţi, nu vă schimbaţi viaţa, focul judecăţii vă va mistui!". Oamenii se ştiau păcătoşi şi ştiau că Împărăţia lui Dumnezeu va veni şi vor cere mila lui Dumnezeu de fapt, că este şi o judecată a noastră, este o dăruire a lui Dumnezeu faţă de noi, dar în dăruirea Lui se ascunde şi se oglindeşte felul în care noi primim sau nu primim acest dar. De aceea orice apropiere a omului de Dumnezeu este şi o judecată a lui însuşi. Sau că te apropii, sau că nu ţii de Dumnezeu, te-ai şi judecat, ai dat o judecată. Şi că vii, şi că nu vii, şi când vii, şi cum vii. Deci oricum venim la Dumnezeu să ştiţi că dăm o judecată despre noi înşine. Pentru că de felul în care ne apropiem sau nu ne apropiem de El, ne dă măsura despre cum stăm noi în faţa lui Dumnezeu şi ce suntem de fapt.

Mântuitorul însă, cum spuneam, a făcut multe lucruri, vindecări, minuni, a scos demoni, pentru a arăta că Dumnezeu când vine la oameni în Iisus Hristos vine înainte de a-i judeca cu milă şi cu dragoste. Îi era milă de popor. Din milă faţă de popor Mântuitorul face acele minunate vindecări pentru care oamenii au început să-L caute.

Şi una dintre minunile acestea pe care tocmai am auzit-o, vine la capătul unui episod în care Domnul nostru Iisus Hristos se retrage într-un loc pustiu; ia corabia, traversează o parte a lacului acela al Galileii, care se află în partea de Nord a Ţării Sfinte; lumea află că El a trecut cu corabia de partea cealaltă a lacului şi mulţimi întregi fac ocolul aceasta întreg după El, umblând pe jos pentru a veni să-I iasă în întâmpinare. Mântui-

torul, desigur, ajunge înaintea lor cu corabia, dar văzând mulţimile că vin spre El, deşi a dorit să stea ascuns, s-a apropiat de ei, a ieşit la aceste mulţimi şi vreme de o zi întreagă, până seara, a început să învețe și a început să-i vindece. Şi, spre seară, ne spune evanghelia, fiind şi loc pustiu, undeva departe de localităţi, într-un loc nepopulat, şi erau mulţimi multe şi Mântuitorul era înconjurat de apostoli. Şi apostolii vin şi-I spun: „Doamne, uite-te că soarele e cam jos, se coboară, avem în mijlocul nostru mii de oameni, aflăm mai târziu în pericopă că erau cinci mii de bărbaţi, pe lângă femei şi copii. Era o mare de oameni; ce facem cu ei? Satele sunt la o oarecare distanţă, iar oamenii au venit după Tine, să Te asculte, au plecat fără să îşi ia bucate, şi ce au avut au consumat deja şi e seară, oamenii sunt flămânzi, ce facem? Dă-le drumul să se ducă în satele din apropiere, ca să îşi ia ceva de mâncare, căci mulţimile acestea vor fi, cât de curând în dificultate”. Şi atunci Mântuitorul vine şi spune apostolilor un cuvânt greu, un cuvânt aspru: „nu trebuie să se ducă mulţimile, daţi-le voi de mâncare, adică voi apostolii, hrăniţi-le voi!”. Şi atunci apostolii stau oarecum nedumiriţi; „Ce să le dăm, Doamne, pentru că nu avem la noi decât, iată, cinci pâini şi doi peşti şi în faţa noastră sunt mulţimi de oameni, cinci pâini şi doi peşti, iar în faţa noastră sunt cinci mii de bărbaţi”. Şi atunci Mântuitorul le spune: „aduceţi pâinile şi peştii la Mine”. Şi ia în mâini pâinile şi peştii, îşi ridică ochii la cer în rugăciune, binecuvântează pe Dumnezeu, rupe pâinea şi peştii şi dă această pâine şi aceşti peşti apostolilor, iar apostolii dau mulţimilor. Şi atunci se petrece taina şi minunea: că Mântuitorul tot rupea din pâini şi din peşti şi nu se mai terminau. Mântuitorul tot rupea pâine şi peşte şi dădea apostolilor, iar apostolii mulţimilor şi toată acea mare de oameni, cinci mii de bărbaţi — cinci mii de bărbaţi era o legiune la romani, era o unitate militară în toată forţa ei, ca un regiment masiv — deci prin aceşti cinci mii de bărbaţi vrea să se explice ceva. Era aproape o unitate militară adunată în jurul Mântuitorului. Mântuitorul face acest gest minunat. Pâinea binecuvântată şi peştii nu se mai terminau. Şi au hrănit până pe săturate cinci mii de bărbaţi, afară de femei şi de copii şi au mai rămas doisprezece coşuri de firimituri. Trebuie să fi fost un spectacol impresionant să vezi mulţimile acestea hrănite de Mântuitorul pe calea aceasta minunată. După care evanghelia este destul de enigmatică, foarte scurtă şi ne spune că Iisus, după ce a făcut această minune, o fi fost seara târziu, i-a silit, i-a obligat pe apostoli să ia corabia şi să treacă înapoi de unde veniseră, spunându-le însă că va da El drumul mulţimilor. Trebuie să recunoaştem că Mântuitorul avea o mare problemă. Să fii înconjurat de aproape zece mii de oameni. Deci cinci mii de bărbaţi ai lui Israel împreună cu femei şi copii era o mulţime. E greu să stăpâneşti zece oameni, e greu să stăpâneşti cincizeci, dar cinci mii de bărbaţi şi în total mai mult de zece mii de oameni, o mare de oameni şi un singur bărbat care făcuse o minune în faţa lor; aceasta era o problemă, Mântuitorul avea o problemă, o problemă importantă.

Sunt multe lucruri pe care evanghelia nu ni le spune pentru că evangheliile, ar trebui să ştim cu toţii, s-au scris toate cam pe vremea împărăţiei romanilor, în timpul în care creştinismul era o religie în ilegalitate, o religie persecutată, marginalizată; nu toate lucrurile se spuneau în scris şi public. Erau multe subînţelesuri care nici nu trebuiau să

fie spuse pentru că oamenii de pe vremea aceea le înţelegeau; noi acum, după două mii de ani trebuie să le tâlcuim şi să le pătrundem. Sunt multe secrete, sunt multe subînţelesuri ascunse în aceste cuvinte. Şi Mântuitorul, cum spuneam... Noi ne uităm mult la partea aceasta care ne convine nouă, de aceea suntem, de cele mai multe ori, copii în faţa lui Dumnezeu. Ne plac lucrurile frumoase pe care Dumnezeu ni le dă, că ne dă binecuvântare, că ne dă vindecare, că ne dă tămăduire, că ne dă lumină sufletelor şi hrană trupurilor noastre şi ne bucurăm de lucrurile acestea. Dar acum vine întrebarea cealaltă: oare chiar înţelegem noi ce face Mântuitorul şi ce vrea să facă Mântuitorul în toate aceste lucruri? Tare mă tem că nu! De ce pot spune lucrul acesta? Pentru că nu L-au înţeles pe Mântuitorul apostolii Lui, nu L-au înţeles cei doisprezece oameni care au fost aproape trei ani de zile zi şi noapte alături de El, nici ei nu L-au înţeles decât după ce s-a pogorât Duhul Sfânt şi aceasta după răstignirea şi învierea Lui. Au primit de la Duhul Sfânt darul înţelegerii şi au înţeles ce minune fusese Iisus în mijlocul lor, o minune pe care nu au înţeles-o atunci când a fost în mijlocul lor. O minune pe care, am putea spune, nu au înţeles-o nici cei care au fost martorii şi beneficiarii acestei minuni, cei care au avut parte de această hrănire minunată. Adică toată evanghelia — aşa cum o arată celor care o citesc, şi ar trebui să o citim şi noi, cu toţii, căci aceasta este hrana sufletelor noastre, cuvântul lui Dumnezeu, ne gândim şi noi la ce să mâncăm şi ce să bem şi cu ce să ne îmbrăcăm şi cum să ne meargă mai bine, numai de cele ale trupului, dar de hrana sufletului care se hrăneşte cu cuvântul lui Dumnezeu şi cuvântul lui Dumnezeu este în evanghelia Lui, iar Evangheliile sunt în Noul Testament. Cum poţi să spui că eşti creştin şi nu citeşti şi nu te rogi, nu citeşti Psaltirea ca rugăciune, măcar atât, măcar Psaltirea care este cartea de rugăciune a creştinului şi nu citeşti zi de zi, cuvântul şi hrana pe care Mântuitorul ne-o dă în fiecare zi. Nu ştiu cum arată acum ediţiile Noului Testament, dar cel pe care îl am eu, de pe vremea când eram student, la sfârşit erau însemnate în fiecare zi, duminica sau lunea în săptămâna a opta după Rusalii, şi era un cuvânt din Evanghelie, un cuvânt din Apostolul Pavel. Acele cuvinte ar trebui să fie hrana noastră cea de toate zilele a sufletelor şi minţilor noastre, dacă spunem că suntem creştini adevăraţi şi că suntem ai lui Hristos şi ne interesează Hristos. Adică vrem să ştim cine este El şi ceea ce vrea El de la noi. Iar acest lucru ar trebui să-l facem cu toţii; trebuie să citim evangheliile! Evangheliile ne spun toate aceste lucruri şi ne spun, într-un fel, două lucruri mari: ne arată mai întâi ce face Dumnezeu faţă de noi, cum se apropie El de noi, dar şi o poveste a iubirii lui Dumnezeu faţă de noi, din partea Lui, deschiderea Lui minunată prin Iisus Hristos faţă de noi şi mai este, dacă privim de partea cealaltă, e povestea neînţelegerilor, a felului răstălmăcit în care oamenii Îl primesc sau nu-L primesc cu totul. Pentru că, să fie limpede, în jurul Mântuitorului n-au fost numai apostolii; în jurul Mântuitorului erau mai multe categorii de oameni, erau mulţi gură-cască: „A venit un făcător de minuni, face fapte minunate, e un spectacol, veniţi să vedeţi cum vindecă, cum tămăduieşte, vorbeşte cuvinte frumoase!” Veneau ca la spectacol, veneau ca la teatru, ca la un episod minunat. Alţii veneau că aveau realmente nevoie: erau bolnavi, erau ologi, erau ciungi, aceştia erau în dificultate şi aveau nevoie de

ajutorul lui Dumnezeu. Şi mai erau oamenii de pe marginea sistemului religios, erau fariseii, cărturarii, erau conducătorii religioşi ai poporului: „Iată un om care-L invocă pe Dumnezeu. Ia să vedem ce zice Omul acesta care spune că este al lui Dumnezeu, cum este Omul acesta al lui Dumnezeu? Face El legea lui Dumnezeu? Că noi avem o lege de la Dumnezeu". Deci aceştia erau fariseii şi cărturarii care stăteau să-L urmărească ce spune şi ce face doar ca să-L prindă cumva călcând legea lui Moise ca să spună că omul acesta este profet mincinos, deci că Îl antipatizau, nu-L doreau şi vroiau să-L prindă în cuvânt şi să-L pună în dificultate. Şi mai erau, ca şi în toate societăţile... Iar Iisus trăia într-un stat. Galileea era un stat mic. După ce murise Irod bătrânul, Irod ucigătorul pruncilor, dar şi mare constructor de temple şi de oraşe pe vremea aceea, era în graţiile romanilor la acea vreme. Iar romanii au împărţit Iudeea în patru părţi: două mai mari le-a dat (minutul 23,08 — nu am reuşit să înţeleg), iar două celorlalţi doi fii ai lui. Şi unul dintre fiii lui, Irod Antipa, primise Galileea. Deci Mântuitorul Iisus născut în Nazaret era supusul, era cetăţeanul acestui mic regat care se numea Galileea, condus de unul dintre fiii lui Irod, de Irod Antipa. Deci El era un cetăţean al unui mic sătuleţ de acolo. Să credem, oare, că acest Irod care era stăpânul politic al acelui teritoriu nu era interesat de ce se întâmpla pe suprafaţa nu foarte mare a statului său? Deci să nu credeţi că Mântuitorul nu era urmărit de agenţii poliţiei secrete a lui Irod. Păi omul acesta aduna mulţimi. Cinci mii de bărbaţi dacă pun mâinile pe arme, „dacă aceşti cinci mii de bărbaţi ridică sabia împotriva romanilor sau împotriva mea, ce răzvrătire ar putea fi". Deci Mântuitorul era urmărit sistematic şi de agenţii acestui mic regişor al cărui supus era.

Şi, în jurul acestui episod al hrănirii minunate al celor cinci mii de oameni, se ascundea un risc. Cei cinci mii de bărbaţi care veniseră să-l asculte pe Mântuitorul (să nu vă închipuiţi că erau cinci mii de ologi sau de şchiopi sau de surzi sau de oameni handicapaţi, sau cu dezabilităţi, cum li se spune astăzi) — dacă citim cu atenţie evanghelia înţelegem un lucru: că minunea aceasta se întâmplă după ce Mântuitorul îi trimisese pe cei doisprezece apostoli la o primă misiune. El nu a apucat să meargă să vestească evanghelia în toată Galileea, ci i-a trimis pe cei doisprezece apostoli să vestească apropierea Împărăţiei lui Dumnezeu, să facă vindecări şi să spună că Dumnezeu e aproape. Deci apostolii plecaseră prin toate satele şi făcuseră deja o misiune, o propagandă pentru Împărăţia lui Dumnezeu. Şi aceşti cinci mii de bărbaţi erau cei care veniseră pe urmele apostolilor şi care spuneau: „a venit Iisus, Împăratul lui Israel, regele lui Israel". Iar evreii care erau de vreo patru sute de ani sub tot felul de stăpâniri străine, mai întâi sub babilonieni, apoi sub persani, apoi sub greci, iar apoi sub romani, care fremătau de dorul după independenţă şi se întrebau: „cum, Doamne, Tu ca Împărat al lumii, care ne-ai făgăduit că vom aveam rege din David, că vom avea împărăţia şi regatul nostru, cum rabzi aceasta?", ei suspinau şi aşteptau de secole un împărat care să vină să-i elibereze de sub orice stăpânire străină. Galileea era un butoi de pulbere al Antichităţii. Aici, pe vremea când se născuse Mântuitorul, apăruse o mare mişcare de rezistenţă împotriva romanilor, aşa numiţii zeloţi. Aceştia apar în evanghelie şi mulţi dintre apostolii Mân-

tuitorului au fost zeloți. Ei erau patrioții care, în secret, își pregăteau săbiile, își ascuțeau cuțitele, pregătindu-se pentru o revoluție care să scoată vechii iudei de sub stăpânirea romanilor. Galeean era un nume de cod în Antichitate, galileean însemna zelot, însemna revoluționar, însemna un om dispus la răzvrătire și la revoluție politică și militară împotriva romanilor. Deci evreii erau stăpâniți de romani, dar în subteran, bărbații lor se pregăteau pentru venirea unui lider, îl așteptau; vroiau să vină un împărat, un conducător de care să asculte și care să fie liderul lor și în fruntea lor să se pună în mișcare în vederea unui război de independență. De aceea cei cinci mii de oameni care erau acolo erau o legiune. Erau o legiune tainică; era o legiune de bărbați adunați acolo. De aceea Iisus nu a vrut să-i întâlnească și pericopa spune că a traversat lacul și a plecat în partea cealaltă a lacului pentru că știa că acei cinci mii de oameni veneau la El cu un alt gând: „Tu ești comandantul; Tu ești împăratul; pe Tine te așteptăm". Se vede lucrul acela dacă suntem atenți căci ce le spune Mântuitorul, când i-a văzut că flămânzeau? Le-a poruncit să se așeze. Deci le-a poruncit bărbaților să șadă. Deci dacă le-a poruncit bărbaților să șadă, înseamnă că stăteau în picioare. Deci acei cinci mii de bărbați stăteau drepți în fața Lui. Deci Iisus avea în față o legiune; o legiune de cinci mii de bărbați care așteptau ordin. Și Mântuitorul le spune: „așezați-vă, ședeți jos!", care echivalează cu dezarmarea: „stați jos! Nu-i momentul; nu așteptați de la Mine ordine militare". Iar dacă vă uitați la Evanghelia după Marcu, acolo se spune și mai limpede. „Erau așezați câte cincizeci și câte o sută". Deci cei cinci mii de oameni erau puși pe plutoane, pe unități militare. Stăteau drepți. Mântuitorul el spune: „ședeți! Nu stați drepți, în picioare, ca niște soldați în fața Mea. Așezați-vă și primiți nu ce vreți voi de la Mine; adică voi vreți să fiu comandantul vostru și să fă spun acum să vă ascuțiți săbiile și să ne răsculăm împotriva romanilor. Ședeți, așezați-vă și mâncați; mâncați din nimic, mâncați ceea ce vă dau Eu, ce trebuie să vă dea apostolii". De aceea a spus dați-le voi de mâncare, că voi i-ați chemat, dați-le voi de mâncare. Și atunci Mântuitorul îi cheamă El și le dă El de mâncare din pâinea și peștii care erau, bucate pe care le rupe, iar ruptura e sacrificiu, e jertfa.

Mântuitorul face în fața celor cinci mii de potențiali soldați care îi stăteau înainte, o primă liturghie și le arată că puterea cea mai mare care înmulțește pâinea și dă viață, căci pâinea dă viață; ei se așteptau ca Iisus și apostolii să le dea săbii, iar Iisus le dă pâine, dar nu orice fel de pâine, e o pâine care e ruptă, frântă, jertfită, o pâine care se primește prin rugăciune de la Dumnezeu. Mântuitorul face prima liturghie și le dă într-un fel, o primă împărtășire celor care se așteptau ca El să fie comandant și lider și se așteptau la o revoluție militară. Mântuitorul le dă pâine și îi învață o nouă lege: am venit să aveți viață. Voi vreți de la Mine să vă fiu comandant, comandant a cinci mii de bărbați. Comandant, dar voi nu aveți de mâncare. Muriți de foame aici, sau, dacă nu, oricum nu aveți de mâncare; iată voi vreți să vă fiu lider militar; voi vreți săbii, vreți moarte, căci nimeni care își pune sabia la brâu nu o poartă ca să dea viață, ci ca să ia viața cui se pune între el și idealul lui. Mântuitorul în schimb îi așează; Mântuitorul dezarmează această armată de cinci mii de soldați iudei și le dă viață, le dă viață din El Însuși, o via-

ţă din Dumnezeu, o viaţă sub forma acestei pâini. Le dă pâinea aceasta care anticipează şi pregăteşte jertfa Lui de pe cruce. Jertfa Lui dă viaţa care vine din dăruirea şi din iubirea şi din dragostea Lui nesfârşită pe care şi-o va arăta, căci Iisus spune că „sunt Împăratul, dar nu băiatul pe care îl aşteptaţi voi. Sunt Împăratul vieţii, vă dau viaţa Mea pentru voi, nu vă cer ca voi să luaţi viaţa altora, ci Eu Îmi pun viaţa şi acum sunt păstorul vostru". Acum, prin minunea aceasta Iisus devine păstorul lui Israel, dar nu păstorul care dă hrană din afara Lui, ci Păstorul care hrăneşte oile din El însuşi, dă mâncare din fiinţa şi din substanţa Lui, aşa cum o mamă dă viaţă unui copil din substanţa şi din fiinţa ei. Aşa face şi Mântuitorul. Dă hrană din El Însuşi. El devine pâinea vieţii şi, într-un fel, dezarmează şi o revoluţie politică şi militară. Aceasta face Mântuitorul, de aceea îi şi trimite obligându-i pe apostoli să plece: „plecaţi, duceţi-vă înaintea Mea până ce voi da drumul mulţimilor. Evanghelia nu ne spune nimic despre ce le-o fi spus Mântuitorul, că le-a spus ceva, ca acei cinci mii de oameni să se dezarmeze singuri şi să plece întorşi, în orice caz, alţii decât au venit la El. Au venit la El ca la un împărat politic ca să primească lecţia vieţii, a pâinii vieţii care vine din dragoste şi din jertfă. Mântuitorul este într-un moment de cumpănă şi de măreţie al activităţii Lui. Reuşeşte să stăpânească o mulţime de mii de oameni de unul singur, evitând ca această mişcare a lui să se transforme — căci El putea fi — iar Evanghelia după Matei nu ne spune acest fapt, dar e destul că citim, căci toţi ceilalţi evanghelişti ne spun acest episod, dar fiecare ne dă alte amănunte, Evanghelistul Ioan ne spune şi mai precis, Iisus s-a ascund de ei, le-a dat drumul şi după aceea s-a urcat pe un munte să se roage, s-a ascund de ei. De ce? Pentru că, evanghelia ne spune, mulţimile au vrut să-L facă rege. Acolo se spune precis. Ce-or fi spus mulţimile? Am nimerit-o! Dacă omul acesta nu-i comandantul militar pe care l-am aşteptat, atunci este furnizorul nostru de pâine, brutarul nostru. Nu va mai trebui să muncim toată viaţa. L-am prins pe cel care, dacă nu ne scoate la rebeliune, măcar nu mai trebuie să muncim toată viaţa noastră, căci iată că ne dă pâine pe gratis, ne înmulţeşte pâinea. Şi de aceea spune ulterior pericopa că au vrut să-L facă rege. Iată ce vrea omul de la Dumnezeu: pâine. Dacă îi dai pâine unui om pe gratis, îl faci supus. Romanii ştiau şi mai ales cei care aveau capital de un milion de oameni, gândiţi-vă, un milion de oameni şi s-au gândit: dacă vrem să stăpânim aceşti oameni, trebuie să le dăm pâine şi circ. Aşa spuneau toţi împăraţii urmaşilor lor: ca nu cumva poporul acesta să se răzvrătească, trebuie să le dăm pâine pe gratis, iar romanii aşa făceau, luau corăbii întregi de grâu din Egipt, şi le dădeau pe gratis celor un milion de locuitori. De gratis, în fiecare lună, fiecare cetăţean roman dispunea de aproape zece kilograme de grâu pe lună, atât primea fiecare familie, pe gratis, de la împărat şi apoi luni întregi aveau circ, spectacole, lupte cu gladiatori; aşa mulţimile erau liniştite. Dă-le pâine şi circ, dacă vrei să le controlezi, dă-le distracţie, dă-le pâine şi atunci te urmează şi sunt supuşii tăi. Şi atunci Mântuitorul acest lucru a refuzat să îl facă acum, în faţa celor cinci mii de potenţiali soldaţi. A refuzat să fie comandantul lor, liderul lor revoluţionar şi a refuzat să devină furnizorul lor de pâine la nesfârşit, pentru care au vrut, spune Evanghelistul Ioan, să-L facă rege. Mântuitorul însă nu a venit să fie nici brutarul nostru, nici comandantul nostru militar,

generalul — în sensul militar al cuvântului — nici să fie un lider politic, nici să fie un lider economic, ci a venit să ne înveţe cea mai minunată poveste din lume, care este povestea iubirii şi dragostei lui Dumnezeu şi a legii care vine din iubire şi care se naşte din dăruire de sine, din jertfire de sine, căci aceasta este pâinea vieţii, aceasta este euharistia, aceasta este pâinea care se rupe şi o rupem şi noi în fiecare duminică, pe sfintele altare şi cât de puţini vin să se împărtăşească din ea, nu? Deci aceasta este pâinea vieţii pe care ne-o dă Domnul Iisus: cuvântul dragostei Lui, care se face trup sub forma pâinii şi vinului, nu pentru Împărăţia lumii de aici, ci pentru împărăţia vieţii celei de veci. Câte taine, câte minunăţii sunt cuprinse în evanghelie dacă ştim să le citim.

Vine acum partea a doua: care este comentariul cel mai bun la evanghelie? Comentariu cel mai bun la evanghelie sunt vieţile noastre. Ele sunt răspunsul nostru. Acum vine partea a doua; aţi auzit cuvântul; acum cuvântul s-a explicat; urmează partea a doua, răspunsul care e dat în vieţile noastre ale tuturor. Ce răspundem noi, acum, la ceea ce ne-a spus şi ne vorbeşte şi face pentru noi Mântuitorul. Acesta este cuvântul la care trebuie să ne gândim şi la care trebuie să lucrăm lunea, marţea, miercurea, până duminica viitoare, de acum şi până în veac, când de răspunsul la ceea ce am auzit şi la ceea ce am văzut depinde viaţa noastră, nu numai aici, ci viaţa noastră veşnică şi nemuritoare.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere, înţelepciune să fim vrednici pe pământul acesta. Amin.

Duminica a 11-a după Rusalii (Pilda datornicului ne-milostiv)

28 august 2011

Mănăstirea „Sfinţii Împăraţi Constantin şi mama sa Elena” Hurez

Evanghelia:

„Zis-a Domnul: ascultaţi pilda aceasta: asemenea este Împărăţia cerurilor cu un împărat care a hotărât să facă socoteala cu slujitorii săi. Şi, începând să facă socoteala, au adus la el un datornic cu zece mii de talanţi. Dar neavând el cu ce să plătească, domnul său a poruncit să-l vândă pe el şi pe femeia lui şi pe copii şi toate câte le avea, ca să îşi plătească datoria. Atunci acel slujitor, îndrăznind, a îngenuncheat şi se închina lui, zicând: doamne, mai îngăduieşte-mă şi îţi voi plăti tot. Iar domnul slujitorului aceluia, îndurându-se şi milostivindu-se de el, i-a dat drumul şi i-a lăsat şi datoria. Dar, când a ieşit de acolo, sluga aceea a găsit pe o altă slugă împreună cu el, care îi era datornică cu o sută de dinari şi punând mâna pe ea îl strângea de gât şi zicea: plăteşte-mi ce-mi eşti dator. Atunci tovarăşul acela, căzând în genunchi la picioarele lui, îl ruga, zicând: mai îngăduieşte-mă şi-ţi voi plăti tot. El însă nu a vrut, ci, ducându-l, l-a băgat în temniţă până ce îşi va plăti datoria. Atunci ceilalţi slujitori împreună cu el, văzând cele ce s-au întâmplat, s-au întristat foarte tare şi, venind, au spus stăpânului lor toate cele întâmplate. Atunci, chemându-l, stăpânul său i-a zis: slugă vicleană şi rea, toată datoria aceea ţi-am iertat-o pentru că mai rugat; nu se cuvenea, oare, să ai milă de tovarăşul tău, cum şi eu am avut milă de tine? Şi, mâniindu-se foarte, stăpânul l-a dat pe mâna chinuitorilor să-l chinuie, până ce va plăti toată datoria. Tot aşa va face şi Tatăl Meu cel ceresc cu voi, dacă fiecare din voi nu va lăsa fratelui său din inimă greşelile lui”. (Matei 18, 23-35)

Cucernici Părinţi, Cuvioase Maici, iubiţi fraţi în Hristos,

Iată-ne, cu mila lui Dumnezeu ajunşi în ultima duminică a acestei luni, care este şi ultima duminică din ceea ce reprezintă pentru noi, creştinii ortodocşi — sau ar trebui să reprezinte — sfârşitul şi încununarea unui an; pentru că anul bisericesc se va încheia peste câteva zile, pe 31 august, iar începând de joi, cu data de 1 septembrie, inaugurăm, intrăm, într-un nou an. Încheiem un an şi sfârşim un an, acelaşi an, însă. Pentru că dacă anii noştri şi anii lumii se numără, anul bisericesc, — care nu este anul oamenilor, nu e anul nostru, nu e anul lumii, ci este anul Domnului, pentru că anul Domnului îl încheiem peste câteva zile şi anul Domnului îl începem pe 1 septembrie — este unul singur. Unul singur. Şi în acest an suntem chemaţi cu toţii să călătorim în timp, împreună cu Domnul nostru Iisus Hristos, să fim ca nişte pelerini care călătoresc, aşa cum spunea Părintele Cleopa, prin timp spre înviere. Să facem din viaţa noastră, din străbaterea aceasta a timpului acesta care se tot roteşte şi care ne şi ajută să creştem, dar în acelaşi timp ne şi ajută să scădem şi să ne sfârşim şi să ne încheiem existenţa, să călătorim în acest timp cu nădejde că viaţa noastră nu se va isprăvi pe acest pământ în groapă, ci viaţa noastră, dacă călătorim împreună cu Domnul nostru Iisus Hristos şi împre-

ună cu cuvântul Său, cu Evanghelia Sa, în Biserica slavei Lui, viaţa noastră va fi o viaţă mai adevărată, mai deplină şi prin sfârşitul pământesc, prin moartea noastră, asemenea morţii sfinţilor, asemenea sfârşiturilor desăvârşitoare, aşa cum este plin tot calendarul, aşa cum este plin mai cu seamă, aş putea spune, calendarul acestei ultime luni a anului care este pe sfârşite, dar un sfârşit din acesta al desăvârşirilor. Vedem, un sfârşit din acesta pământesc, dar care este şi un nou început; sfârşitul vieţii noastre pământeşti — acela de care ne este nouă teamă cel mai mult şi care este momentul morţii pentru cei ce Îl iubesc pe Dumnezeu, pentru apostoli, pentru Maica Domnului, a cărei adormire şi înălţare la cer tocmai am prăznuit-o şi care, într-un fel, învăluie în lumină acest sfârşit de an bisericesc şi de lună de august, acest sfârşit care ne cutremură pe toţi şi este moartea, de fapt în sânul morţii se ascunde de fapt o naştere, o naştere la viaţa cea veşnică, la viaţa cerească, la viaţa împreună cu Dumnezeu —depinde însă de noi să fie împreună cu Dumnezeu în Iisus Hristos. De noi depinde ca acest sfârşit să fie împreună cu Dumnezeu şi în Împărăţia Lui sau să fie departe de El şi împreună cu cei care nu-L primesc pe Dumnezeu, împreună cu cei răi, împreună cu demonii, împreună cu cei care nu pot sau nu vor să-L iubească.

Tot acest lucru se va întâmpla dacă am călătorit cu adevărat în timpul acesta al anului Domnului, care se repetă cu fiecare an de acesta calendaristic pentru că niciodată nu vom isprăvi adâncirea noastră în taina Domnului nostru Iisus Hristos. Încheiem acest an al Domnului, nu doar ca să deschidem pe 1 septembrie, să ne redeschidem din nou, 1 septembrie, ziua care este rânduită de Biserică pentru a ne aduce aminte de facerea lumii, de facerea luminii. În lumină se deschide Dumnezeu, a deschis lumea şi tot în lumină o închide, bineînţeles pentru cei care nu sunt atât de întunecaţi şi de orbi încât să fi primit lumina slavei lui Dumnezeu până atunci. Pentru că vedem că în lumina Schimbării la Faţă se schimbă toată înfăţişarea Domnului nostru Iisus Hristos pe Muntele Taborului. Maica Domnului adoarme şi se naşte în Domnul şi intră în lumina slavei Lui şi în Împărăţia lui Dumnezeu cea neapropiată. Cu lumina se va deschide anul, „şi a zis Dumnezeu să fie lumină” şi a fost lumină şi s-a făcut ziua, s-a făcut întuneric şi s-au făcut toate cele ale lumii şi în lumină se încheie într-un fel şi anul Domnului, dar este lumina cealaltă de dincolo de lume, nu mai e lumina aceasta a soarelui, ci e lumina veşniciei lui Dumnezeu. Dar vom călători în lumină tot anul Domnului. Ce fericiţi suntem noi că avem şansa de atâtea ori să călătorim împreună cu Domnul în drumul Lui spre cer şi spre înviere. Dar lucrul acesta îl facem nu oricum, ci călătorim cu cuvântul Lui în fiecare duminică şi în fiecare zi; de altfel, Domnul este aproape de noi şi ne călăuzeşte în acest itinerar. În fiecare zi are câte un cuvânt să ne spună... dar nu venim noi în fiecare zi la sfintele biserici să ascultăm glasul lui Dumnezeu şi atunci venim măcar duminicile, pentru că sunt mici învieri, sunt cele cincizeci şi două de învieri pe care Biserica ni le pune aproape ca să primim vestea plină de bucurie că viaţa lui Dumnezeu e mai tare decât moarte şi în acelaşi timp să primim cuvântul lui Iisus Hristos cel răstignit şi înviat care este puterea şi nădejdea noastră.

Şi ultimul cuvânt pe care Biserica a rânduit să îl auzim duminica aceasta este o pildă, o pildă care încheie o cuvântare mai amplă a Mântuitorului către ucenicii Săi, cuprinsă în Evanghelia după Matei, căci de la Rusalii şi până la sfârşitul acestei luni, toate citirile au fost din Sfânta Evanghelie după Matei, urmând ca din septembrie să intrăm în alte evanghelii. În aceste trei luni de după Rusalii călătorim cu cuvântul Domnului din Evanghelia după Matei. Avem aşadar Evanghelia după Matei şi orice evanghelie este o carte de învăţătură. Suntem în Biserică la şcoala credinţei şi anul acesta al Domnului este un an de şcoală, căci niciodată nu vom isprăvi să învăţăm creştinismul, să învăţăm taina Domnului nostru Iisus Hristos care trebuie să fie şi taina noastră, a tuturor. Şi Mântuitorul nostru ne vorbeşte. A vorbit prin minuni, a vorbit prin cuvinte de învăţătură şi ne vorbeşte prin pilde. Şi pilda aceasta care este cuprinsă în capitolul al XVIII-lea al Evangheliei după Matei e o pildă ca toate pildele Domnului nostru Iisus Hristos care ascunde în ea un mare adevăr, un adevăr de căpetenie pentru mântuirea şi pentru viaţa noastră, dar într-o formă oarecum spusă pentru oameni simpli, pentru oameni nu neapărat savanţi şi intelectuali, pentru oamenii simpli ai vremii Lui, ca prin nişte imagini, ca prin nişte povestiri aproape de viaţa lor să le aducă învăţătura cerului aproape de inima pământenilor.

Ca să înţelegem tâlcul acestei pilde trebuie să ştim care este cuvântul care introduce această pildă. Şi, cuvântul care introduce această pildă şi pe care nu l-am auzit citit acum, spune că, la un moment dat, Iisus ţine o a patra cuvântare. Sunt cinci mari cuvântări ale Domnului nostru Iisus Hristos în Evanghelia după Matei. Sunt cinci: începe cu Predica de pe Munte, care este constituţia, cartea de temelie a Împărăţiei lui Dumnezeu, este o a doua cuvântare pe care o ţine apostolilor când îi trimite la misiune; este o a treia cuvântare în care se cuprind pildele despre Împărăţia lui Dumnezeu, iar acolo Mântuitorul aseamănă Împărăţia lui Dumnezeu cu un semănător, cu un grăunte de muştar şi cu multe alte lucruri legate de viaţa agricultorilor. Şi aceasta este a patra cuvântare, va mai urma o ultimă cuvântare, a cincea, în timpul patimilor, în care va vorbi despre sfârşitul lumii. Această a patra cuvântare se adresează ucenicilor şi arată cum trebuie să trăiască ei în Biserică, cum trebuie să-L primească pe Dumnezeu ca nişte copii, să nu-i scandalizeze pe cei mai mici prin ceea ce fac, să fie ca fraţii şi să înveţe să se ierte unii pe alţii. Atunci Petru, care era cel mai vârstnic dintre apostoli, vine la Domnul Iisus cu o întrebare şi Îi spune: „De câte ori să îl iert pe fratele meu când îmi va greşi? Oare de şapte ori?” — ceea ce, trebuie să recunoaştem, era deja mult. Căci în tradiţia evreiască se spune rabinilor că e suficient să ierţi de trei ori. Poţi să ierţi de trei ori, a patra oară deja e prea mult; a patra oară când greşea cineva se putea duce înaintea legii. Apostolul Petru pune întrebarea: „Oare, de şapte ori să-l iert pe fratele meu dacă îmi greşeşte?” Şi Mântuitorul vine şi îi spune: „Nu de şapte ori, ci de şaptezeci de ori câte şapte”, ceea ce e un semn al nesfârşirii. Şapte la evrei era numărul desăvârşirii. În şase zile a făcut Dumnezeu lumea, iar ziua a şaptea este ziua Domnului, ziua care pune încheiere. De şapte ori câte şapte, patruzeci şi nouă, este deja o desăvârşire a desăvârşirii. Dar de şapte ori şapte şi înmulţit cu zece, deci patru sute nouăzeci de ori trimite la

nesfârşire: „De nesfârşite ori să faceţi acest lucru!” — deci ce vrea să spună Mântuitorul cu această învăţătură şi cu acest îndemn la iertare ni-l dă pilda aceasta pe care tocmai am auzit-o.

Şi ne spune că Împărăţia lui Dumnezeu se aseamănă cu un împărat care vine şi face socoteala cu slujitorii săi, cu robii săi. Este vorba despre un împărat cum astăzi nu ştim decât din poveşti şi din istorie, ce înseamnă a fi împărat. A fi împărat în vremea veche a Mântuitorului însemna să ai putere de viaţă şi de moarte asupra supuşilor tăi. Un împărat era un personaj înzestrat cu putere absolută. Şi acest împărat vine şi cere socoteală slugilor lui, ceea ce înseamnă că el le-a dat ceva ca să le ceară înapoi socoteală la ceea ce le-a încredinţat. Şi vedem că face socoteală slugilor sale şi vine o slugă care era datoare zece mii de talanţi. Iar cuvântul acesta poate nu mai însemne mare lucru pentru noi, cei de acum. Zece mii de talanţi este o sumă uriaşă. Un talant înseamnă 34 sau 35 de kilograme de aur. Zece mii de talanţi înseamnă tone, sute de tone de aur, înseamnă o sumă uriaşă, iar acel stăpân împărat vine şi cere socoteală. Îi spune slujii: te-am împrumutat, ţi-am dat această cantitate de bani, uriaşă, dă-mi-o înapoi, a venit vremea socotelii. Şi atunci vedem că acel slujitor care nu mai avea acei bani, nu ne spune Evanghelia ce a făcut cu ei, dar se cutremură pentru că nu are de unde să plătească. Şi în acest caz se putea aplica legea din vechime — iar atunci legile erau neîndurătoare, cum mai sunt şi astăzi — şi atunci stăpânul îi spune: nu poţi să plăteşti, atunci tot ce ai, nu numai avere, ci şi familie, soţie, copii, sunt vânduţi ca sclavi, se iau banii şi se dau celui căruia îi era dator. Şi confruntat cu această perspectivă înfricoşătoare şi cumplită, adică el însuşi să fie vândut sclav cu toată familia şi cu toate ale lui, ei atunci cade, spune pericopa, i se închină, i se închină ca unui Dumnezeu — termenul care se foloseşte în original este acelaşi care se foloseşte legat de închinarea absolută înaintea lui Dumnezeu — şi îi cere: „Doamne, mai lasă-mă, mai dă-mi timp şi o să plătesc până la urmă tot”. Şi atunci îl vedem pe acel împărat că se înduioşează, se îndură până în măruntaiele inimii lui — acesta este cuvântul folosit de evanghelie — se cutremură în inima lui acest împărat şi îi lasă datoria, i-o iartă, i-o şterge. Un act de mare generozitate, un act de mare bunătate, să ierţi o datorie uriaşă, astronomică, sute de tone de aur, era un act de dăruire şi de bunătate absolută. Admirăm pe de o parte în această pildă acest împărat care ştie să renunţe, care ştie să fie generos, care ştie să fie bun, care face un act de milă şi de bunătate absolută, putem spune.

Pilda însă nu-l priveşte atât pe împărat, cât îl priveşte pe acest slujitor, acest datornic, slujitor şi datornic în acelaşi timp, pe care îl vedem imediat după ce iese de la împăratul care îi iertase datoria astronomică, gigantică, întâlnindu-se cu un alt tovarăş de-al lui de slujire, o altă slugă care îi datora o sută de dinari. O sută de dinari, pentru a şti ce înseamnă, este echivalentul în valorile şi în banii de acum, un dinar era plata pe o zi de lucru, ce se plătea pe o zi de lucru. Deci îi datora echivalentul unui salariu pe o sută de zile. Aceasta îi datora colegul, tovarăşul de slujire, cel căruia i se iertase deja echivalentul a trei sute patruzeci de tone de aur. Tone! Şi pentru acei o sută de dinari, care era plata pe trei luni de zile, salarul pe trei luni, pentru această mică datorie, îl vedem

luându-l de guler, şi strigând la el şi ducându-l la închisoare, deşi acesta s-a rugat de el exact cu cuvintele pe care le-a folosit el înaintea împăratului, „mai îngăduie-mă şi-ţi voi plăti tot!”; nu are nici o îngăduinţă şi îl aruncă în închisoare pe slujitor. Şi atunci vedem că ceilalţi slujitori revoltaţi — tovarăşii lui de slujire — se duc la împărat şi, spune pericopa, se întristează amarnic. Se întristează cu o întristare desăvârşită, se duc la împărat şi îi spun tot ceea ce s-a întâmplat. Şi atunci îl vedem pe împărat, pe stăpânul absolut, schimbând foaia. După ce înainte s-a îndurat până în măruntaiele inimii lui şi i-a iertat cei zece mii de talanţi, acum îl vedem furios şi mânios; şi îl apostrofează şi îi spune: „Slugă netrebnică, slugă vicleană, nu se cădea, oare, după ce eu ţi-am iertat, să arăţi şi tu aceeaşi faţă faţă de aproapele tău? Luaţi-l” şi l-au dat pe mâna, iar în pericopă se foloseşte un cuvânt înfricoşător, chinuitorilor, adică pe mâna torţionarilor, a fost pus la torturi, iar apoi trimis în închisoare.

Şi, tot aşa, spune încheierea parabolei, care este o pildă care vorbeşte în acelaşi timp de bunătate, dar vorbeşte şi de dreptate; de bunătatea nesfârşită a iertării lui Dumnezeu, dar şi de dreptatea Lui. Pentru că nu putem să primim mila şi iertarea lui Dumnezeu, care este nesfârşită, dacă nu ştim să fim şi noi buni şi iertători şi milostivi faţă de semenii şi cu cei din jurul nostru. Dumnezeu condiţionează bunătatea Lui faţă de noi de bunătatea noastră faţă de oamenii aflaţi în jurul nostru.

Deci este lecţia fundamentală pe care ne-o dă evanghelia şi ne-o dă Domnul nostru Iisus Hristos. Căci Domnul nostru prin această pildă, cu care încheiem acest an al Domnului, o pildă prin care încheiem sub semnul acesta al milei şi al iertării lui Dumnezeu, dar, trebuie să recunoaştem, şi sub semnul dreptăţii Lui, pentru că aceste două lucruri, trebuie să ştim, că la noi, oamenii, parcă nu se împacă şi parcă nu intră împreună. Că la noi, oamenii, dacă eşti bun şi milostiv faţă de oameni pare că treci peste dreptate, iar când eşti drept faţă de ei, atunci ţi se pare că eşti nemilostiv faţă de ei. Ori Domnul nostru Iisus Hristos şi Tatăl Lui, căci în ultimă instanţă aşa ne spune Mântuitorul în Evanghelie: „tot aşa va face şi Tatăl Meu cu toţi cei care nu vor ierta oamenilor şi semenilor lor din inimă toate greşelile sau datoriile lor”.

Şi aici este un singur lucru pe care aş dori să-l pun la sufletele voastre, pentru că sunt două lucruri deosebite într-un fel: vorbim aici despre iertarea greşelilor, mai mult. Aşa spunem, într-un fel, că această pildă este o ilustrare a cererii a cincea din rugăciunea Tatăl nostru. Că şi acolo spunem „şi ne iartă nouă greşelile noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri”. Şi această pildă este o ilustrare a acestei cereri pe care o facem în rugăciunea noastră de fii ai lui Dumnezeu, rugăciunea creştinului prin excelenţă, care este Tatăl nostru.

Şi aici ar trebui să mai spunem încă un lucru; un lucru, poate, nu lipsit de însemnătate. Că noi spunem: „şi ne iartă nouă greşelile noastre”. O greşeală înseamnă o nedreptate, o supărare, pe care altcineva a făcut-o faţă de noi, este o faptă rea. Dar cuvântul din textul grec al evangheliei nu spune chiar aşa. Cuvântul — dacă este să traducem exact cum ne spune textul grecesc şi prin care ni s-au transmis evangheliile — nu spune „şi ne iartă nouă greşelile noastre”, ci „ne lasă nouă datoriile noastre, precum şi noi lăsăm

datornicilor noştri". Deci dacă ştim acest lucru ne dăm seama că pilda care s-a citit în duminica aceasta este o explicare a acestei cereri: „şi ne lasă nouă datoriile noastre, precum lăsăm şi noi datornicilor noştri". Lucrul acesta ar trebui să-l reţinem, pentru că nouă ni se pare că vorbim doar despre păcate şi despre greşeli. A face păcate înseamnă a încălca legea, a face un lucru rău. Şi, spuneau teologii şi spun tratatele de morală, că oamenii fac două feluri de păcate: sunt păcatele comiterii — păcatele pe care le comitem — adică atunci când furi, când minţi, când curveşti, când înjuri, acestea sunt păcate pe care omul le comite, le face cu bună sau rea ştiinţă împotriva lui Dumnezeu sau a aproapelui, iar pentru acestea ne aşteaptă pedeapsa lui Dumnezeu, pentru care trebuie să venim să ne mărturisim şi să ne împăcăm cu Dumnezeu. Dar mai există un alt fel de păcate şi noi nu ne gândim la păcatele acestea, deşi păcatele acestea sunt mai grave şi sunt mai greu de îndreptat şi de purtat decât cele ale comiterii: sunt păcatele omiterii. Doar o literă le desparte în limba română. Păcatele omiterii sunt acelea când omitem să facem binele pe care Dumnezeu îl cere de la noi; că Dumnezeu nu ne cere numai să nu facem răul, adică să nu comitem răul, ci Dumnezeu ne cere şi să facem binele. Iar noi, de cele mai multe ori, nu numai că comitem răul, dar şi omitem să facem binele. Adică uităm să facem binele. Şi atunci, iubiţi fraţi creştini, să ne gândim cu toţii că pentru o greşeală, pentru un păcat, oricât de mare, avem pocăinţă, avem întoarcere la Dumnezeu, pocăinţă şi întoarcere la Dumnezeu, pentru că oricum nu e rău care să acopere mila şi puterea de iertare a lui Dumnezeu. Dar, ce ne facem cu celelalte păcate care sunt ne-facerea binelui. Altfel spus, ne petrecem toată viaţa făcând răul şi uitând să facem binele. Cine va face în locul nostru binele pe care trebuia să îl facem şi în locul căruia noi trebuia să facem răul, umbra aceasta a binelui nefăcut, golul acesta, vidul pe care îl facem în jurul nostru nefăcând binele? Să nu credem că Dumnezeu ne va cere socoteală, şi aceasta este datoria, cei zece mii de talanţi pe care Dumnezeu îi cere de la noi. Este binele pe care trebuie să-l facem şi pentru care El ne dă puterea.

Şi ne-au mai spus unii părinţi ai Bisericii un lucru: de ce zece mii de talanţi? Am putea spune, desigur, că este imaginea unei cifre uriaşe, a unei imensităţi. De ce zece mii? De ce zece? Pentru că cele zece sunt cele zece porunci pe care le aveau evreii contemporani ai Mântuitorului, din legea lui Moise. Zece talanţi, zece mii de porunci, fiecare poruncă face o mie de talanţi. Avem cele zece porunci cu care trebuie să câştigăm cerul. Dumnezeu ne dă puteri ca, ascultând de porunci, să facem binele, să nu uităm să facem binele. Iar noi ne petrecem toată viaţa nu numai nefăcând să facem binele, dar uităm şi omitem să facem binele şi comitem, în locul binelui, răul.

Să ne privim în oglinda acestei pilde care este o oglindă nemiloasă care ne arată ce suntem noi. Şi cum suntem, dar şi cum trebuie să fim înaintea lui Dumnezeu. Să nu uităm că nu e suficient să nu facem răul, este important să facem binele pentru care Dumnezeu ne dă toţi aceşti imenşi talanţi. Că dacă nu îi punem în lucrare — căci această pildă se leagă de cealaltă pildă a talanţilor, căci şi acolo apar talanţi pe care Dumnezeu îi dă oamenilor şi despre care vor da socoteală. Să nu uităm de milă, să nu uităm că trebuie să fim buni şi că mila este o altă formă a bunătăţii, a bunătăţii faţă de cei care ne

sunt datornici şi care ne greşesc nouă. Dar când suntem noi datori faţă de ei şi este vorba despre datoriile noastre faţă de Dumnezeu şi faţă de aproapele şi atunci ne întrebăm: cine se va ruga în locul nostru, atunci când noi trebuie să ne rugăm? Cine va mânca în locul nostru Trupul şi Sângele Domnului atunci când El ni se dă spre mâncare la fiecare sfântă liturghie şi în care noi avem alte preocupări. Deci nu numai alţii au datorii faţă de noi, şi noi avem datorii neîmplinite, în primul rând faţă de Dumnezeu pe care nu-L cunoaştem, pe care nu-L iubim, pe care nu-L mărturisim, cu care nu ne hrănim şi îi lăsăm pe alţii să facă acest lucru în locul nostru. Cea mai mare erezie a tuturor timpurilor, nu este arianismul sau celelalte care au fost pe vremuri, nu; cea mai mare erezie este să credem că putem să trăim creştinismul prin alţii, adică să spunem că „eu nu mă duc la biserică duminica şi de sărbători că trebuie să se ducă numai preotul, căci preotul e salariat, el conduce biserica, el să se roage pentru noi, el să-L mănânce pe Hristos în locul nostru”. Dar cine poate să respire în locul altuia? Poate cineva să mănânce în locul altuia? De ce nu punem atunci pe altcineva să mănânce în locul nostru? Aşa cum nimeni nu poate să respire în locul nostru, aşa cum nimeni nu poate să se hrănească în locul nostru, aşa trebuie să ne dăm seama că Dumnezeu ne cheamă şi că are nevoie de fiecare dintre noi şi că datoriile noastre faţă de El şi faţă de semenii noştri sunt imense, sunt uriaşe. Şi să nu ne gândim numai la mila şi la îndurarea Lui, să ne gândim şi la dreptatea Lui la care pilda face referire.

Încheiem acest sfârşit de an, cum spuneam, sub semnul milei, sub semnul datoriei, sub semnul răspunderilor uriaşe pe care le avem faţă de Dumnezeu şi faţă de semeni. Să ne dea Bunul Dumnezeu putere, milă, har şi înţelepciune să fim vrednici de talanţii pe care i-am primit şi de creştinismul pe care îl purtăm şi să deschidem împreună cu el, începând din data de 1 septembrie, o altă pagină din anul Domnului care este pururea împreună cu noi şi noi să fim împreună cu El, în veci. Amin.

Înălţarea Sfintei Cruci

14 septembrie 2011

Mănăstirea „Sfinţii Împăraţi Constantin şi mama sa Elena” Hurez

Evanghelia:

„În vremea aceea s-au sfătuit căpeteniile preoţilor şi bătrânii poporului împotriva lui Iisus, ca să-L omoare. Şi L-au dus la Pilat, zicând: răstignete-L, răstigneşte-L! Pilat însă le-a zis: luaţi-L voi şi răstigniţi-L, căci eu nu găsesc în El nici o vină. I-au răspuns iudeii: noi lege avem şi după legea noastră trebuie să moară, că s-a făcut pe Sine Însuşi Fiul al lui Dumnezeu. Deci când a auzit Pilat acest cuvânt, mai mult s-a temut. Şi a intrat iarăşi în pretoriu şi L-a întrebat pe Iisus: de unde eşti Tu? Dar Iisus nu i-a dat nici un răspuns. Atunci Pilat i-a zis: cu mine nu vorbeşti? Oare, nu ştii că putere am să te eliberez şi putere am să te răstignesc? Iisus însă i-a răspuns: nu ai avea nici o putere asupra Mea, dacă nu ţi-ar fi fost dat ţie de sus. Deci, când a auzit Pilat această vorbă, L-a scos pe Iisus afară şi a şezut pe scaunul de judecată, în locul numit pardosit cu pietre, iar evreieşte: gabbata. Şi era ziua pregătirii Paştilor, vinerea, pe la ceasul al şaselea; şi a zis Pilat iudeilor: iată împăratul vostru! Ei însă au strigat: ia-L, ia-l, răstigneşte-L. Pe împăratul vostru să-L răstignesc? — le-a zis Pilat. Iar căpeteniile preoţilor i-au răspuns: nu avem împărat decât numai pe Cezarul. Atunci Pilat L-a dat lor ca să-L răstignească. Şi au luat pe Iisus şi L-au dus să-L răstignească. Şi, El Însuşi ducându-Şi crucea, a ajuns la locul numit al Căpăţânii, care pe evreieşte se zice Golgota. Acolo L-au răstignit; şi împreună cu El pe alţi doi, de o parte şi de alta, iar în mijloc pe Iisus. Şi Pilat a scris o tăbliţă şi a pus-o deasupra crucii. Şi pe tăbliţă era scris: Iisus Nazarineanul, Împăratul Iudeilor. Deci mulţi din iudei au citit această tăbliţă, căci era aproape de oraş locul unde fusese răstignit Iisus. Şi pe tăbliţă era scris evreieşte, greceşte şi latineşte. Şi stăteau lângă crucea lui Iisus, mama Sa şi sora mamei Sale, Maria lui Cleopa şi Maria Magdalena. Deci Iisus, văzând pe mama Sa şi pe ucenicul pe care Îl iubea stând alături, a zis mamei Sale: femeie, iată Fiul tău. Apoi a zis ucenicului: iată mama ta. Şi, din ceasul acela, ucenicul a luat-o în casa lui. După aceea, ştiind Iisus că acum toate s-au săvârşit, plecându-şi capul, şi-a dat duhul. Iar iudeii, de vreme ce era vineri, ca să nu rămână trupurile sâmbătă pe cruce, căci era mare ziua sâmbetei aceleia, au rugat pe Pilat să le zdrobească fluierele picioarelor şi să-i ridice. Au venit deci soldaţii şi au zdrobit fluierele picioarelor celui dintâi, asemenea şi pe ale celuilalt răstignit împreună cu El. Venind însă la Iisus, dacă au văzut că murise, nu I-au zdrobit fluierele picioarelor; ci doar unul dintre soldaţi cu sulița a împuns coasta Sa şi îndată a ţâşnit sânge şi apă. Şi cel care a văzut a mărturisit, şi adevărată este mărturia lui”. (Ioan 19, 6-11; 13-20; 25-28; 31-35)

Cuvioase Părinte, Cucernice Părinte, Cuvioase maici, iubiţi fraţi în Hristos,

Praznicul în toiul căruia ne aflăm astăzi, dar nu numai astăzi, ci începând din ziua de ieri, continuând cu zile de praznic până pe 21 septembrie — căci aşa rânduiesc Sfinţii Părinţi ai Bisericii noastre să se cinstească această mare sărbătoare: din 13 şi până pe 21

septembrie, ca şi cu întâiul mare praznic al noului an al Domnului, în care am intrat la 1 septembrie, praznicul Naşterii Maicii Domnului, s-a prăznuit de pe 7 septembrie şi până pe 12 septembrie.

Deci marile praznice cu care se deschide acest an nou al Domnului, care se deschide sub semnul facerii lumii; reîncepe lumea. Reîncepe Dumnezeu lumea şi o face din nou lumea pentru a-şi arăta dragostea şi înţelepciunea Lui. Face lumina, face stelele, face pământul, face apele, iar la sfârşit, în ziua a şasea, îl face şi pe om. Îl face pe om bărbat şi femeie, îi face pe Adam şi pe Eva, ca o încununare a creaţiei şi ca o împlinire a întregului Său mare plan pe care l-a făcut Dumnezeu prin lumea aceasta. Iar Dumnezeu a făcut toată lumea aceasta care se vede şi a cărei cunună ultimă este omul; omul apare ultimul, în ziua cea de-a şasea a facerii lumii, căci în a şaptea Dumnezeu se odihneşte şi ziua a şaptea este ziua Lui, este ziua Domnului; primele şase zile sunt zilele făpturii, sunt zilele creaturilor, a şasea, iată, este ziua omului, dar toate se fac pentru om, iar omul se face pentru Dumnezeu şi pentru ziua Domnului şi aşa Dumnezeu a rânduit să se facă toate încât tot ce a făcut El în şase zile, ziua a şaptea să fie asemenea unei biserici, asemenea unui templu. Omul apare ultimul pentru ca el să fie regele, dar nu orice fel de rege, un rege preot care să aducă şi să întoarcă apoi tot ceea ce a făcut Dumnezeu, la Dumnezeu. Toate lucrurile se întind de la lumină şi până la om, iar prin om toate lucrurile trebuie să se întoarcă înapoi la Dumnezeu prin felul lui de a fi. Şi omul trebuia să se întoarcă toate lucrurile la Dumnezeu stăpânindu-le, cum zice Dumnezeu: „creşteţi şi vă înmulţiţi şi stăpâniţi pământul, dar stăpâniţi-l nu pentru voi, ci trebuie să-l stăpâniţi pentru Mine şi pentru ziua Domnului”. Deci Adam trebuia să fie împăratul, dar trebuia să fie şi preotul cel mare al întregii lumi, al întregii creaţii; el trebuia să fie arhiereu. Primul lucru pe care trebuia să-l facă este acela de a se ruga lui Dumnezeu, a-I mulţumi şi prin rugăciunea lui, toate lucrurile să se întoarcă înapoi la Dumnezeu, aşa cum Dumnezeu a rânduit: ca lucrurile să fie şi spre folosul nostru — că şi lumina şi aerul şi plantele şi tot ceea ce ne înconjoară sunt spre folosul nostru şi spre zidirea şi susţinerea noastră — dar, în acelaşi timp, ele arată şi puterea şi înţelepciunea şi dragostea lui Dumnezeu. Şi amândouă aceste lucruri trebuia să le facă omul. Şi, iată, s-a-ntâmplat ca aceste lucruri omul să nu le facă şi Adam şi Eva au fost alungaţi din rai pentru că au ales să mănânce nu din pomul vieţii, sau pomul înţelepciunii lui Dumnezeu, ci din pomul cunoaşterii binelui şi răului din care Dumnezeu le-a spus să nu mănânce pentru că în ziua în care vor mânca din el cu moarte vor muri.

Deci omul a preferat, în locul înţelepciunii lui Dumnezeu care duce la viaţă — înţelepciunea lui Dumnezeu se manifestă în Biserica lui, în rugăciunea lui, în modul în care înţelepciunea ne face să vedem lucrurile nu pentru noi înşine, ci să le vedem în lumina celui care le-a făcut, în lumina lui Dumnezeu care ne-a zidit şi ne-a zidit şi pe noi. Deci Adam a preferat în locul înţelepciunii care întorcea toate lucrurile spre Dumnezeu, a preferat cunoaşterea şi stăpânirea pământului şi s-a legat de lucrurile acestei lumi şi legându-se de lucrurile acestei lumi, în loc să se lege prin înţelepciune şi prin rugăciune de Dumnezeu şi să facă tot ceea ce ne înconjoară Biserică şi un templu, a preferat să

facă din lume un loc al stăpânirii lui, un domeniu al puterii lui, nu al puterii lui Dumnezeu. Iar Dumnezeu, pentru acest lucru, pentru că această răutate şi această întunecare a omului să nu fie veşnică, Dumnezeu a rânduit moartea şi aşa că omul în loc să aleagă viaţa veşnică în Dumnezeu prin înţelepciune şi rugăciune, şi să facă din tot ceea ce ne înconjoară un templu şi o biserică, a preferat cunoaşterea, a preferat tehnologia, a preferat toate lucrurile care ne leagă de acest pământ şi de această viaţă şi nu de cer şi alegând pământul şi mâncând din cele ale pământului şi legându-se de pământ s-a întors şi se întoarce înapoi, iată, în pământ. Deci toată această dramă a avut loc la începuturile lumii, dar, într-un fel, această cădere ne priveşte pe fiecare dintre noi. Noi înşine suntem şi Adam şi Eva de fiecare dată, depinde de noi înşine dacă suntem Adamul cel vechi sau Eva cea veche, prin întoarcerea spatelui lui Dumnezeu sau să fim Noul Adam şi Noua Evă. Pentru că sub semnul acestei Noi Eve şi Nou Adam se deschide anul bisericesc.

De aceea anul bisericesc care ni s-a deschis pe 1 septembrie cu ceea ce v-am spus mai adineauri, marele poem al facerii lumii, dar şi al căderii noastre — şi Dumnezeu face lucrurile în şase zile; în a şaptea zi se odihneşte, iar a opta zi, care este ziua învierii, ziua noului, a înnoirii lucrurilor, în a opta zi, în 8 septembrie, avem prima făptură nouă, apare Noua Evă, apare Maica Domnului. Iată că se înnoieşte anul nou şi o sărbătorim pe Noua Evă şi pe Noul Adam. Şi aici se răstoarnă lucrurile; pentru că, dacă la început mai întâi a fost Adam şi din Adam a fost luată Eva, în refacerea lumii, în rezidirea şi mântuirea lumii, întâi apare Noua Evă şi din Noua Evă apare, după trup, Fiul lui Dumnezeu întrupat, Domnul nostru Iisus Hristos, Adamul cel Nou, cel la care trebuie să ne uităm şi la care trebuie să privim pentru a vedea ce a vrut Dumnezeu să facă cu omul când l-a făcut pe om bărbat şi femeie. Nu trebuie să ne uităm la noi înşine. Pentru că dacă ne uităm numai la noi înşine, ne uităm numai de la om la om. Vedem în oameni şi lucruri bune şi lucruri luminoase, dar vedem şi multe blestemăţii şi păcate şi patimi şi mizerii şi tot felul de lucruri deloc cuvioase şi de loc ziditoare. Ca să vedem cine este omul şi ce trebuia să fie omul în faţa lui Dumnezeu, trebuie să ne uităm nu numai la Adamul vechi şi la Eva cea veche, să ne uităm la Eva cea Nouă, primul om care stă în faţa lui Dumnezeu, aşa cum a vrut Dumnezeu. Iar din Noua Evă apare Noul Adam, Domnul nostru Iisus Hristos, în care vedem cu adevărat ce trebuia să fie Adam ce dintâi. Cum trebuia să trăiască vechiul Adam în faţa lui Dumnezeu ca viaţa ui să fie rai şi lumea să devină Biserică. Dar nu a fost să fie aşa.

Şi iată că acum, în a paisprezecea zi a anului bisericesc, după ce am avut-o pe Noua Evă, Noua Evă care ne deschide şi nouă uşile raiului şi raiul de taină, cum ne spun cântările Bisericii: rai de taină eşti, Născătoare de Dumnezeu, prin care e ai odrăslit nelucrat pe Iisus Hristos, pe Adamul cel Nou, pe Omul cel Nou, prin care intrăm din nou în rai. Din rai am ieşit prin lemn, printr-un pom, mâncând din pomul cunoştinţei binelui şi răului şi alegându-ne cu moartea, şi reintrăm în rai printr-un alt pom. De data aceasta prin pomul crucii pentru că atunci, spune Domnul nostru Iisus Hristos, pe cruce, tâlharului răstignit de-a dreapta Lui, care Îl binecuvânta, i-a spus: „astăzi vei fi cu Mine

în rai; astăzi vei fi", în ziua crucii şi a răstignirii Lui. Răstignirea şi crucea Domnului nostru Iisus Hristos este noul pom al vieţii. El, care ne arată ce se află ascuns în mijlocul raiului. Ce e pomul vieţii? Pomul vieţii este pomul slujirii, pomul jertfei, pomul dăruirii făpturilor şi minţilor noastre lui Dumnezeu. Pomul vieţii este pomul dăruirii de sine, pomul sacrificiului, pomul jertfelniciei. Cine îşi dăruie viaţa lui Dumnezeu, chiar dacă pare că o pierde — aşa cum spune Mântuitorul în acel cuvânt care e în inima evangheliei şi care este rezumatul ei şi care cuprinde tot ceea ce a vrut Mântuitorul într-un singur cuvânt; dacă e să reducem predica Mântuitorului la un singur cuvânt, îl repetă de câteva ori, Mântuitorul, este: „tot cel ce va voi să-şi scape viaţa şi sufletul său, deci să trăiască numai pentru el, în cele din urmă va muri, îşi va pierde viaţa. Şi tot cel care şi-o pierde şi şi-o dă pentru Mine, acela o va câştiga". Aceasta este taina vieţii că în viaţă nu se poate intra fără jertfă, fără dăruire de sine, fără sacrificiu. În cele din urmă, omul, tot ceea ce vrea să facă în viaţa lui este să trăiască şi să nu mai moară. Dacă ar putea, idealul lui ar fi tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte. Un singur lucru i se pare că nu trebuie să facă: să moară. Dar nu are încotro. Omul nu are încotro, tot moare. El trebuie să aleagă între două morţi şi între două vieţi, e adevărat, căci moartea dă preţul vieţii. Sau moare în afara lui Dumnezeu şi pe lângă Dumnezeu şi împotriva lui Dumnezeu şi a legii Lui şi a Evangheliei Lui şi atunci moartea lui îl separă definitiv de Dumnezeu şi îl aruncă în întunericul iadului, sau moare împreună cu Dumnezeu şi ca Dumnezeu, ca Fiul lui Dumnezeu întrupat care ne dă viaţă din viaţa Lui şi moartea Lui se face viaţa noastră şi crucea Lui înfloreşte şi devine pom al vieţii prin înviere şi roadele crucii acestui pom al vieţii le avem în fiecare sfântă biserică prin sfânta liturghie şi prin sfântul altar, căci acolo se află pomul vieţii, în sfântul altar; de acolo ne vin sub forma pâinii şi vinului prefăcute în trupul răstignit şi înviat al Domnului nostru Iisus Hristos, viaţa cea nouă pe care ne-o dă Dumnezeu. Deci în inima vieţii se ascunde moartea, se ascunde moartea dătătoare de viaţă. Şi semnul morţii dătătoare de viaţă este crucea. Crucea este moartea care naşte viaţă. Cine nu ştie taina crucii acela nu a înţeles nimic din evanghelie, nici din creştinism şi nu ştie al cărui nume îl poartă. Căci numele de creştin vine de la Hristos. Şi cine vrea să-L înţeleagă pe Hristos nu poate să-L înţeleagă fără să-I înţeleagă sfârşitul vieţii pământeşti, căci sfârşitul este şi desăvârşirea Lui, sfârşitul este în moartea Lui din dragoste pentru noi. Moartea Lui pe cruce, care pare că e o moarte de ocară şi e o moarte de ruşine şi de oprobriu, ea devine moarte făcătoare de viaţă. Prin moartea sa, Iisus Hristos dobândeşte putere asupra iadului şi se înalţă în slava cerului şi stă ca Arhiereu veşnic la altarul tainic al Sfintei Treimi şi de acolo ţâşneşte pentru noi roadele Fiului vieţii fără de moarte.

Sigur că crucea, cum spuneam, trebuia să fie şi în inima raiului şi se află în inima raiului cum se află şi în inima Bisericii şi ar trebui să fie în inima fiecărui creştin. De aceea nu poţi să fii creştin şi să treci pe lângă cruce. Cruce nu se poate ocoli, nu se poate dribla; nu te poţi eschiva de la ea pentru că intrarea în Împărăţia cerurilor se face printr-o poartă care are pe ea semnul crucii. Nu se poate evita, căci cine evită crucea găseşte iadul. Nu poţi să urci la Dumnezeu decât în stare de jertfă, iar semnul acestei jertfe este

semnul sfintei cruci. De aceea crucea este la începutul creaţiei lumii, ca pom al vieţii; ea se află în mijlocul evangheliei; crucea de pe Golgota, se află în mijlocul Bisericii şi va fi şi pe cerul cerurilor atunci când Mântuitorul va veni şi la a doua Sa venire, înainte de învierea cea din urmă şi de judecata cea de apoi. Crucea e începutul, mijlocul şi sfârşitul vieţii întregii lumi şi a tuturor oamenilor. De aceea crucea o avem prăznuită de Biserică nu numai în mijlocul anului bisericesc, când e crucea din Vinerea Mare, deci crucea pătimirii, crucea de pe Golgota, este cealaltă faţă a învierii Domnului nostru Iisus Hristos; nu-i crucea Paştelui care se află în mijlocul anului bisericesc. Deci sunt trei zile mari ale crucii în Biserică: Vinerea Mare, dar mai avem odată crucea în duminica a treia din Postul Mare, căci nu poţi să te apropii de taina Paştelui dacă nu treci prin taina pregătitoare a Postului Mare şi în inima Postului Mare se află închinarea Sfintei Cruci, o duminică specială în care se scoate Sfânta Cruce, în mijlocul Postului Mare. Şi, iată că mai întâlnim o cruce în ziua de astăzi, la începutul anului Domnului. Crucea e la început, ne arată că nu e numai sfârşitul, e şi mijlocul, este şi începutul mântuirii şi al vieţilor noastre, ale tuturor.

Şi crucea acum, în această mare sărbătoare pe care creştinii o prăznuiesc de când Sfântul Constantin a construit în Ierusalim, după ce s-a întors la creştinism, a făcut săpături în Ierusalim, pe locul Golgotei, pe locul răstignirii şi al mormântului Domnului, pe locul unde romanii (după ce distruseseră Ierusalimul, la 40 de ani după moartea Domnului nostru Iisus Hristos, care a murit în anul 30), în anul 70, în urma unei revolte a poporului iudeu, a unui mare război, foarte sângeros, Ierusalimul a fost distrus, iar deasupra Golgotei a fost construit un templu în cinstea lui Zeus şi a zeiţei Venus. Constantin dărâmă templul acela, o trimite pe mama sa în Palestina şi descoperă grota mormântului Domnului, descoperă şi crucea Domnului nostru Iisus Hristos şi înalţă peste aceste locuri o mare biserică, Biserica Sfântului Mormânt care era făcută ca un rai. Astăzi ea nu e mai păstrează decât pe jumătate datorită vitregiilor istoriei. Era o mare bazilică, de vreo 50-60 de metri lungime, iar în spatele bisericii se afla o grădină pătrată, înconjurată de coloane, în marginea grădinii se afla locul Golgotei, locul crucii, iar dincolo de grădină se afla o mare rotondă sub care se afla mormântul Domnului nostru Iisus Hristos. Deci intrai ca într-un rai. Intrai într-o biserică lungă, în spatele bisericii şi al altarului se afla o grădină, iar dincolo de ea se afla sfânta sfintelor, era mormântul Domnului nostru Iisus Hristos. Biserica aceasta, Constantin cel Mare a sfinţit-o în 13 septembrie, anul 335. Adică în ziua de ieri, care este zi de sărbătoare, este ziua înnoirii sau târnosirii bisericii Învierii Domnului nostru Iisus Hristos; iar a doua zi, 14 septembrie, episcopul şi patriarhul Ierusalimului, scotea Sfânta Cruce, o înălţa în mijlocul bisericii pe amvon, în ceremonia aceea pe care am făcut-o şi noi în mijlocul bisericii, o ridica pe amvon în văzul tuturor pelerinilor şi credincioşilor şi se înclina cu ea, iar poporul izbucnea în strigăte de „Doamne miluieşte” interminabile. Episcopul se înclina cu semnul sfintei cruci şi se ridica, căci crucea arată pogorârea Domnului nostru Iisus Hristos până la iad şi ridicarea Lui prin înviere mai presus de ceruri. În toate cele patru colţuri ale pământului se făcea lucrul acela pentru că crucea trebuia să sfinţească

toată lumea. Crucea era reazemul lumii, era mijlocul lumii şi trebuia să sfinţească toată viaţa creştinilor. Era mare zi de sărbătoare. Ziua de astăzi care a început de fapt de ieri, răstoarnă lucrurile, cum am spus adineauri, că mai întâi apare Noua Evă şi după aceea apare Noul Adam în creştinism. Iată că ieri am avut sărbătoarea târnosirii bisericii Învierii. Deci mai întâi Învierea iar apoi, abia în a doua zi vine ziua Înălţării Sfintei Cruci care ne arată că trebuie să înţelegem că puterea învierii este puterea crucii — deci nu se poate despărţi învierea de Crucea Domnului nostru Iisus Hristos — iar în crucea Lui trebuie să zăbovim încă zile bune, şapte zile, până pe 21 septembrie, pentru că e un paşte al începutului anului, este paştele înnoirii, paştele de la începutul lumii, paştele care ne arată că crucea nu e numai mijlocul istoriei, cum a fost pe Golgota, acum două mii de ani. Ea trebuie să fie în mijlocul lumii întregi. E o cruce a cosmosului, e o cruce a oamenilor şi trebuie să fie în inima noastră, a tuturor. De aceea venim şi ne închinăm la ea: Crucii Tale ne închinăm Hristoase şi sfântă învierea Ta o lăudăm şi o mărim. Dorim ca această cruce să devină lege a vieţii noastre, ca, închinându-ne crucii — lucrul acesta trebuie să îl spună orice fel de creştin, dar parcă aş spune că astăzi este mai cu seamă ziua monahilor, pentru că monahii sunt cei care ştiu lucrul acesta prin viaţa lor şi prin mărturisirea lor, pentru că atunci când se tund în monahism şi se făgăduiesc în această viaţă, îşi poartă legată de subţiori un semn văzut al crucii care să le amintească în fiecare secundă, fiind strânşi în semnul sfintei cruci care le trece peste piept şi peste spate că au această cruce întipărită în carnea lor şi în fiinţa lor şi în trupul lor. Aceasta vor călugării să facă, să trăiască viaţa nouă a crucii şi învierii.

Dar noi, creştinii credeţi că dacă nu suntem călugări, suntem scutiţi de cruce? Orice creştin botezat se află în taina crucii şi învierii Domnului nostru Iisus Hristos. De aceea ne închinăm la ea şi se pune în mijlocul bisericii şi al întregii lumi, ca să dăm mărturie că am înţeles ce înseamnă creştinismul, că ştim ce vrea Domnul nostru Iisus Hristos de la noi, şi dacă vrem viaţa cea veşnică trebuie să ne pregătim de rugăciune, trebuie să ne pregătim de jertfă, să murim câte puţin pentru păcate şi faţă de lume, ca să înviem în Dumnezeu. Nimeni nu poate să ducă viaţa în Dumnezeu dacă nu începe viaţa lumii şi a păcatului să moară încet-încet în el. Moartea începe cu botezul şi nu se termină nici în Împărăţia cerurilor pentru că şi în Împărăţia cerurilor, cum ne spune cartea Apocalipsei, Iisus Hristos stă pe tronul Sfintei Treimi ca miel înjunghiat. Deşi e înviat, El poartă în fiinţa Lui dăruirea şi jertfa şi crucea care nu se termină niciodată, cum nu se termină nici învierea.

Acesta este raiul de taină în care am intrat în anul acesta, pe care să ne dea Bunul Dumnezeu putere să-l prăznuim aşa cum se cuvine, luând putere şi să-l cinstim luând putere din puterea crucii Lui, luând putere din dragostea Lui, pentru că în cele din urmă nu trebuie să ne fie frică de moarte. Iubiţi fraţi creştini, aşa cum ne spun Scripturile, că „aşa de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său cel Unul-Născut nu L-a cruţat, ci L-a dat spre moarte”, ca El să fie viaţa noastră, a tuturor. Moartea pentru Dumnezeu este moarte care duce la viaţă. Viaţa cea nouă se câştigă numai prin jertfă, prin dăruire de sine, aceasta este puterea înnoitoare. Dacă vrem înviere, trebuie să înţele-

gem taina crucii, care este taina iubirii celei din urmă. Cine iubește pe Dumnezeu învață să moară câte puțin pentru păcat ca în trupul lui să se nască o nouă viață, o viață a învierii. Aceasta este mărturisirea pe care dorim să o facem în acest mare praznic noi, toți creștinii, și ar trebui să dăm o mărturisire și o făgăduință în fața lui Dumnezeu, că de aceea venim la biserică și să spunem: Doamne, în ziua aceasta a Crucii, dă-ne putere să înțelegem Evanghelia Ta, să înțelegem iubirea Ta, care merge până la jertfă și din iubirea Ta să începem să iubim și noi, nu cum iubim noi cu dragostele noastre, de trei parale, ale lumii și ale poftelor, ci cu dragostea Ta dumnezeiască, pentru că dragostea Ta e mai tare decât iadul, dragostea Ta e mai tare decât tot ce e pe pământ și dragostea Ta ne câștigă viața veșnică. Să avem parte de puterea Crucii și de bucuria și de slava ei, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Cuvioşii Mărturisitori: Visarion, Sofronie şi Sf. Mc. Oprea; Sfinţii Preoţi Mărturisitori: Ioan din Galeş şi Moise Măcinic din Sibiel

21 octombrie 2011

Catedrala Mitropolitană „Sfânta Treime" Sibiu

Înalt Preasfinţite Părinte Mitropolit, Preasfinţite Părinte Episcop, Preacucernici Părinţi şi iubiţi fraţi în Hristos,

Pentru noi, creştinii ardeleni, ziua de astăzi, aşa cum o vedem înscrisă în calendarele noastre, este o zi specială. În fiecare zi Biserica rânduieşte să pomenim şi să ne aducem aminte de câte unul sau de mai mulţi dintre cei care s-au străduit prin viaţa lor să lumineze în jurul lor lumină din lumina lui Hristos, care au întrupat, au pus în practică, în viaţa lor pământească, au făcut să devină realitate poruncile sfinte şi descoperirea mântuitoare a Domnului nostru Iisus Hristos. În fiecare zi, spuneam, este câte un sfânt sau chiar mai mulţi. Astăzi însă îi avem în mijlocul nostru, şi să dea Bunul Dumnezeu să îi avem întotdeauna şi cât mai mulţi cu putinţă, mai ales noi românii ortodocşi din această parte a lumii şi din acest colţ al ţării, pentru că sfinţii care se prăznuiesc astăzi, de vreo jumătate de veac, de când Sfântul Sinod al Bisericii noastre i-a rânduit şi i-a înscris prin canonizare în rândul sfinţilor, sunt florile cele alese ale poporului ortodox românesc din această parte a lumii: Sfinţii Ardeleni. Sunt sfinţi care acum două veacuri şi jumătate au mărturisit pe Domnul nostru Iisus Hristos; sunt sfinţi mărturisitori ai Ortodoxiei; sunt sfinţi rodiţi de acest pământ; sunt sfinţi făcuţi din ciobanii şi din preoţii care erau oamenii acestui popor din Mărginimea aceasta a Sibiului; sunt sfinţi monahi; sunt sfinţi preoţi; sunt sfinţi credincioşi simpli, păstori şi oieri ai acestui pământ care acum două veacuri şi jumătate şi-au pus inimile şi trupurile şi sufletele lor pavăză întru apărarea credinţei ortodoxe pe aceste meleaguri.

Pe aceşti sfinţi trebuie să-i avem noi, ardelenii, cum spuneam, mai cu osebire la inimă şi la suflet. Pentru că noi, dacă trăim şi ne rugăm astăzi în această minunată catedrală, nu trebuie să uităm că nu întotdeauna a fost aşa! Această măreaţă catedrală nu are decât o sută de ani, iar românii ortodocşi din această parte a lumii, din Transilvania, aproape o mie de ani s-au rugat cum au putut, s-au rugat în biserici modeste construite din lemn sau din lut sau din ce puteau să aibă ei la îndemână. Pentru că vreme de aproape o mie de ani românii transilvăneni au fost sclavi şi robi în propria lor ţară, trăind în această parte a Ardealului într-o altă stăpânire, într-un regat care se numea pe el „apostolic", un regat maghiar care a venit aici cu sabie şi cu foc şi i-au stăpânit pe românii noştri vreme de o mie de ani. Românii noştri şi-au pierdut aproape zece veacuri pământurile, şi-au pierdut averile, şi-au pierdut libertatea şi au devenit robi. Un popor întreg stătea îngenunchiat vreme de nouă veacuri. A stat îngenunchiat şi înrobit, însă numai cu trupul, numai cu averile, numai pentru viaţa aceasta pământească. Pentru că ei ştiau un lucru: stăpânul poate să îţi robească trupul, poate să îţi ia averile, poa-

te să te ucidă, poate să îţi ia chiar şi viaţa, dar asupra sufletului nu are nici o putere. Sufletul este al lui Dumnezeu, iar acest lucru era ştiut de strămoşii noştri de multe veacuri, nu din urmă cu o mie de ani de când au venit aici ungurii şi s-au făcut stăpâni pe această parte a teritoriului locuit de strămoşii noştri. De două mii de ani străbunii noştri, ciobani, agricultori, Îl cunoşteau pe Domnul nostru Iisus Hristos venit din predica Apostolului Andrei şi ai urmaşilor lui. Ei erau aici, creştini ortodocşi, creştini care îşi cunoşteau evanghelia de la apostoli şi de la sfinţii părinţi. Cu o mie de ani erau aici înainte de a fi venit cei care au stăpânit aici o altă mie de ani, că în prima mie de ani românii au fost aici şi au fost ortodocşi primind credinţa apostolică şi primind credinţa patristică, credinţa ortodoxă adevărată, până să vină cei care ne-au îngenuncheat şi ne-au ţinut sub stăpânirea şi sub biciul lor aproape o mie de ani. Însă ceea ce au ştiut strămoşii noştri a fost o artă pe care poate noi, cei de astăzi ştim să o pierdem. Au ştiut să trăiască sub stăpâniri potrivnice, dar au ştiut să nu-şi piardă sufletul pentru că sufletul lor era la Hristos, sufletul lor era în Biserica ortodoxă.

Şi s-a întâmplat de multe ori ca stăpânitorii acestui pământ să încerce, cel puţin în două rânduri, să-i treacă pe românii noştri creştin ortodocşi la credinţa lor. Prin veacul al XV-lea când stăpânitorii maghiari ai Transilvaniei îmbrăţişaseră credinţa protestantă, reformată, au încercat atunci, în veacul al XVII-lea să-i tragă şi pe români la ei, dar n-au reuşit în veacul al XVII-lea pentru că păstori cu dragoste de Dumnezeu şi cu jertfelnicie, cum au fost sfinţii mitropoliţi Ilie Iorest şi Sava Brancovici, au stat de strajă şi şi-au apărat turma şi Ortodoxia cu preţul vieţii lor. Apoi, pe la 1700 s-a schimbat stăpânirea vremelnică a Transilvaniei. Au venit habsburgii, au venit austriecii acum 300 de ani şi au ocupat această Transilvanie. Şi ei erau catolici, veniseră cu împărăţia aceasta şi cu armele care aveau pe stindardul lor steagurile şi crucile romano-catolicismului. Şi ei, venind la 1700, şi-au pus şi ei în gând să-i treacă şi pe românii de aici, din Ardeal, la catolicism. Şi o făceau nu de dragul mântuirii sufletelor românilor, căci Îl cunoşteau românii pe Hristos şi nu aveau nevoie să-i înveţe nici urmaşii lui Calvin, nici urmaşii papei, că-L aveau pe Hristos dinainte de a fi fost Calvin şi papalitatea. Românii ştiau lucrul acesta. Dar stăpânitorii acestei lumi aveau un plan: nu de sufletele românilor, ci de mântuirea lor le era dorul şi preocuparea. Vroiau ca trecându-ne la catolicism sau la calvinism să rupă legătura şi unitatea sufletească care ne unea pe toţi românii, pe noi, ardelenii, cu românii din Ţara Românească şi Moldova. Au vrut să rupă acele legături ca noi să ne întoarcem şi prin credinţă spre Apus şi să rupem în acest fel unitatea de suflet, de neam şi de credinţă a poporului românesc, unul şi acelaşi, de toate părţile Carpaţilor. Şi dacă nu au reuşit să facă acest lucru şi să ne pună pe noi, românii din Ardeal, pe orbita Apusului şi să ne rupă de fraţii noştri de credinţă ortodoxă din Ţara Românească şi de moldoveni, n-au reuşit să o facă, deşi părea că aproape reuşiseră să o facă. Pentru că la anul 1700 au venit iezuiţii papistaşi de la Viena şi, cu promisiuni înşelătoare, l-au convins pe episcopul de atunci, al cărui nume nici nu merită pronunţat, şi pe câţiva protopopi, să primească, chipurile, credinţa papală, credinţa occidentală, credinţa catolică, zicând că, în esenţă, nu se va schimba nimic, dar nouă ne va merge mai

bine, că vom merge la şcoli, vom merge prin Apus, ne vom ridica din robie, ne vom lumina şi vom intra în sânul unor popoare europene, cum ziceam noi, poporul acesta de ţărani şi de păstori care trăia în robie, trăia în sclavie, fără şcoală, fără averi, fără putinţa de a-şi înjgheba o viaţă statală sau o viaţă culturală de sine. Şi, dacă atunci, Ortodoxia la 1700 a fost trădată de către episcopul de atunci, deşi el fusese hirotonit şi sfinţit la Bucureşti de către patriarhul Ierusalimului şi de către mitropolitul Ţării Româneşti de atunci, deci dacă atunci, un episcop şi câţiva protopopi pentru avantajele materiale au trădat Ortodoxia, în schimb, n-au trădat-o ţăranii, n-au trădat-o ciobanii, n-au trădat-o preoţii de rând, dar mai ales preoţii şi credincioşii care erau aici, în Mărginime, lipiţi de Carpaţi. Că, într-un fel, atacul acesta împotriva Ortodoxiei româneşti care a venit atunci şi care a fost ca o inundaţie, ca o maree, ca o apă care a umplut toată Transilvania, ne-a împins pe noi, ortodocşii, să rezistăm aici, lipiţi de Carpaţi, pe marginea aceasta — că se şi numeşte provincia aceasta a „Mărginimii". Românii din părţile Braşovului, din părţile Făgăraşului, din părţile Sibiului, din părţile Hunedoarei, din părţile Banatului au stat aici, lipiţi de munţi şi de fraţii lor ortodocşi lipiţi de Carpaţi ca de o redută duhovnicească. Şi nu s-au lăsat îngenuncheaţi de nici un fel de promisiune.

Ba, mai mult, atunci când stăpânii de atunci au încercat să-i treacă la catolicism cu forţa, atunci s-au ridicat, atunci s-au sculat, aşa cum s-a sculat călugărul Visarion cel care a venit la 1744 ca un luceafăr, ca un înger dinspre Banat şi a străbătut acest loc, ridicând cruci şi amintindu-le românilor să nu lase Ortodoxia şi Biserica apostolică a Ierusalimului nici pentru Biserica Romei, nici pentru Biserica Moscovei sau care o fi ea. Că noi, prin Sfântul Apostol Andrei eram în credinţa apostolică a Ierusalimului. A venit acest călugăr sfânt, Visarion Serai, la 1744 şi tot Ardealul s-a reînsufleţit în Ortodoxie. Exemplul lui a fost urmat de alţi preoţi, de credincioşi care s-au dus şi au făcut memorii, s-au dus la împărătească să-i ceară drepturi şi libertate spunându-i: Împărătească, dacă vrei, îţi dăm totul! A spus atunci un bătrân unui comandant, aşa cum stă scris în cronicile care au rămas de atunci: Mărite comandant, dacă împărăteasa vrea să îmi ia cojocul, mi-l dau jos şi i-l dau, dacă împărăteasa îmi cere mâna să muncesc pentru ea, voi munci pentru ea ca iobag; dar împărăteasa un singur lucru nu poate să îmi ia: n-o să îmi ia sufletul căci sufletul l-am dat în mâna lui Hristos şi Hristos este în Biserica Ortodoxă. Deci, oameni simpli, uniţi în jurul preoţilor lor, cum a fost acel minunat oier şi cioban din Sălişte, Oprea şi împreună cu preotul mucenic Moise Măcinic din Sibiel care au plecat la Viena să ducă împărătesei jalba cu cererea de libertate şi de neasuprire a Ortodoxiei; iar împărăteasa, drept mulţumire, i-a trimis direct în temniţa de la Kufstein, dincolo de Alpii Austriei, unde au stat vreme de decenii, loc unde le-au putrezit oasele în frig şi în lanţuri.

Există un document care este înduioşător şi emoţionant. Şi, într-un fel, trebuie să ne gândim că dacă i-a canonizat pe aceşti sfinţi, câţiva, pe care îi pomenim astăzi şi iată ce icoană minunată avem astăzi pusă în mijlocul Bisericii, icoana Sfinţilor Ardeleni, deci dacă îi prăznuim pe aceştia, pe Cuviosul Visarion Serai, pe Cuviosul Sofronie de la Cioara, cel care a făcut răscoală şi a fost stăpân în 1761 al Ardealului Ortodox, care a refuzat

să fie îngenuncheat, dar în spatele lor, deci al Cuviosului Visarion, al Cuviosului Sofronie, al păstorului Oprea Miclăuș, al preotului Moise Măcinic, al preotului Ioan din Galeș — care sunt pomeniți astăzi în sinaxar — în spatele lor sunt sute de credincioși simpli, zeci de preoți, zeci de preotese, zeci de femei simple care au fost închise, au fost arestate, au fost aruncate, au fost biciuite.

Există un episod din acesta absolut cutremurător: în luna ianuarie a anului 1760 femeile din satul Colun, nu departe de aici, pentru că nu au vrut să le cedeze biserica catolicilor, au fost aduse cu pază militară în piața mare din mijlocul Sibiului, au fost dezbrăcate la ie, s-a turnat peste ele apă înghețată și au primit fiecare patruzeci de lovituri cu biciul de cânepă. Țărănci simple care nu au vrut altceva decât să își apere credința. Eroismul acestor femei și mame ortodoxe și credincioase nu trebuie să-l lepădăm, chiar dacă în calendar nu sunt pomeniți decât sfinții aceștia bărbați. În spatele acestor bărbați au stat femeile acestea care și-au apărat cu dârzenie ortodoxia credinței lor. Și mai e un document pe care vreau să vi-l pomenesc. Am amintit de acel păstor uimitor, Oprea Miclăuș din Săliște, care s-a dus la împărăteasa de la Viena de trei ori cu memorii. Ultima dată a fost trimis la închisoarea de la Kufstein, unde a stat peste 25, aproape 30 de ani, putrezindu-i oasele în acea temniță. Se păstrează o scrisoare a soției lui, Stana, din Săliște, care la 1784, trecuseră aproape 30 de ani, se ruga de fiul împărătesei, care era Iosif al II-lea: „Mărite împărate, dacă se poate, au trecut 30 de ani de când nu mi-am văzut bărbatul care e închis în temniță. Poate că și-o fi ispășit pedeapsa, poate te înduri și te milostivești să îl eliberezi!” E înduioșătoare această scrisoare de iubire și de dragoste a acestei minunate femei ortodoxe care a fost Stana Miclăuș, soția acestui minunat sfânt. Nu a fost să fie așa căci sfântul era de mult mutat la ceruri, își dăduse duhul în brațele lui Iisus Hristos din temnița întunecată și umedă a Kufsteinului acela.

De acești bărbați și de aceste femei ne aducem aminte în ziua de astăzi. De aceea Biserica rânduiește să facem sfânta liturghie. Sfânta liturghie e jertfa lui Iisus Hristos care sub chipul pâinii și al vinului stă în mijlocul nostru. Să ne aducem aminte că în jurul jertfei lui Iisus Hristos, că au fost strămoșii noștri, bărbați și femei deopotrivă care și-au pus piepturile și s-au altoit pe jertfa Domnului nostru Iisus Hristos. S-au adâncit în ea, iar pe temeiul jertfei lor credința ortodoxă nu a pierit, ci dimpotrivă, s-a întărit, deși s-a aflat sub opresiune încă un secol aproape.

Și un singur lucru mai trebuie să îl punem la suflet în ziua de astăzi: sfinții. Ce sunt sfinții decât niște luceferi, niște stele care strălucesc pe cerul Bisericii. Dar lumina stelei luminează în întuneric. Pe fondul nopții răului, al nopții necredinței. Sfinții ardeleni au fost mici steluțe pe care poporul acesta românesc le-a ridicat de pe pământ în cerul Domnului nostru Iisus Hristos, în noaptea istoriei în care românii au stat vreme de 900 de ani. A continuat și după jertfa lor încă o sută de ani de noapte și de asuprire. În 1744, cum spuneam, Visarion Serai, călugărul, venea ca un arhanghel cu vestea ridicării Ortodoxiei din genunchi. Peste o sută de ani, în 1845, venea în Sibiu un tânăr călugăr, pe numele lui Andrei Șaguna, iar acest Andrei Șaguna a fost mesia, a fost luceafărul, a fost soarele care a apărut pentru Ortodoxia românească după o sută de ani din roadele la-

crimilor şi din sângele vărsat şi din jertfa minunată pe care au făcut-o Sfinţii Ardeleni pe care îi pomenim astăzi. Şi ce minunată potrivire! Astăzi, în această zi de vineri, în ziua răstignirii Domnului nostru Iisus Hristos ne aducem aminte de jertfa Sfinţilor Ardeleni. Peste o săptămână vom avea marea bucurie duhovnicească ca mitropolitul Andrei Şaguna, care a fost soarele Ortodoxiei şi al românilor de la anul 1845 şi până la anul 1872 şi din a cărui jertfă se ridică inclusiv catedrala, fiind visul lui această catedrală; (noi păşim în visul lui şi în dragostea lui de fiecare dată când intrăm în această măreaţă catedrală). Peste o săptămână, vinei şi sâmbătă vom avea marea bucurie ca împreună cu toţi membrii Sfântului Sinod să fim alături ca să prăznuim ridicarea oficială în rândul sfinţilor, a Sfântului Mare Mitropolit Andrei Şaguna. Ce minunată potrivire! Săptămâna aceasta e un fel de săptămână a patimilor, un fel de săptămână a nopţii istoriei. Şi să ne aducem aminte că dacă am ieşit la lumină, am ieşit la lumină pentru că au fost alţii înainte care au traversat noaptea timpului şi noaptea istoriei, cum au fost Sfinţii Ardeleni acum 250 de ani. După care a început să răsară soarele românismului şi al Ortodoxiei prin Mitropolitul Andrei Şaguna pe care săptămâna viitoare, împreună cu toţi membrii Sfântului Sinod, îl vom prăznui pentru prima dată în rândul sfinţilor întregii Ortodoxii. Ce bucuroşi şi ce fericiţi ar trebui să fim noi, românii ardeleni. Bucuroşi, fericiţi, mândri de Ortodoxia noastră, mândri de românismul nostru, mândri de jertfa înaintaşilor noştri.

Dar să ne dea nouă Bunul Dumnezeu să fim vrednici de jertfa lor, să fim vrednici de mărturia lor, aşa cum am auzit citindu-se în Evanghelia de astăzi: Oricine Mă va mărturisi pe Mine, zice Domnul nostru Iisus Hristos, înaintea oamenilor, şi Eu îl voi mărturisi pe el înaintea Tatălui Meu care este în ceruri. Să Îl mărturisim şi noi în mărturisire ortodoxă pe Domnul nostru Iisus Hristos acum şi în toate zilele vieţii noastre, întru nădejdea vieţii celei veşnice şi a bucuriei care ne va aştepta săptămâna viitoare, în veci. Amin.

Miercuri în săptămâna a 26-a după Rusalii

16 noiembrie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

“În vremea aceea stăteau aproape de Iisus toţi vameşii şi păcătoşii, ca să-L asculte. Fariseii însă şi cărturarii cârteau, zicând: iată, Acesta primeşte la Sine pe păcătoşi şi mănâncă cu ei. Atunci Iisus le-a zis pilda aceasta: care om dintre voi, având o sută de oi şi pierzând una dintre ele, nu lasă, oare, pe cele nouăzeci şi nouă în câmpie şi se duce după cea pierdută, până când o găseşte? Şi dacă a găsit-o, o pune pe umeri cu bucurie şi, sosind acasă, cheamă prietenii şi vecinii, zicându-le: bucuraţi-vă împreună cu mine, căci am găsit oaia mea cea pierdută. Vă spun vouă, aşa va fi bucurie în cer pentru un păcătos care se pocăieşte, mai mult decât pentru nouăzeci şi nouă de drepţi care nu au nevoie de pocăinţă. Sau care femeie, având zece drahme, dacă pierde o drahmă, nu aprinde, oare, lumina şi nu mătură casa şi nu caută cu băgare de seamă, până o găseşte? Şi dacă o găseşte, cheamă prietenele şi vecinele, zicându-le: bucuraţi-vă cu mine, căci am găsit drahma pe care o pierdusem. Vă spun vouă, aşa se face bucurie înaintea îngerilor lui Dumnezeu pentru un păcătos care se pocăieşte”. (Luca 15, 1-10)

Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Călătorim şi acum, la intrarea în acest minunat post al Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos, călătorim, aşa cum de fapt călătorim de la Praznicul Înălţării Sfintei Cruci, împreună cu cuvântul lui Dumnezeu din Evanghelia după Luca. Şi ce potrivit este acest cuvânt pe care tocmai l-am auzit la această primă Liturghie de post, la acest prim popas duhovnicesc în cele patruzeci de zile care ne despart de marele praznic al venirii Domnului nostru Iisus Hristos să se întrupeze şi să se nască din Fecioara Maria în peştera din Betleemul Iudeii. Ce minunat şi ce potrivit este acest cuvânt din această minunată Evanghelie a medicului Luca, cuprinsă în acest capitol central, în capitolul al XV-lea. Cele două pilde pe care tocmai le-am auzit prefaţează o a treia care într-un fel cuprinde în ea toată Evanghelia Domnului nostru Iisus Hristos, este o pildă pe care numai Evanghelistul Luca ne-o spune, cea a fiului risipitor. Iar aceste două pilde pe care tocmai le-am auzit introduc această a treia şi slăvită pildă a fiului risipitor.

Mântuitorul vorbeşte însă cu vameşii. Pildele sunt rostite vorbind cu fariseii. El stătea la masă. Îi primea pe cei păcătoşi şi stătea în această dublă legătură. Pe de o parte şi, într-un fel paradoxal, Mântuitorul îi căuta şi îi primea la El pe cei păcătoşi, pe vameşi şi stătea, iată, cu ei la masă spre uimirea fariseilor, care erau drepţii acelui popor, drepţii acelei credinţe. Şi care se mirau: „Cum adică, Rabinul Acesta, Învăţătorul Acesta, care pare că e omul lui Dumnezeu stă la masă cu păcătoşii, deşi ştie că Legea lui Dumnezeu dată prin Moise ne spune să avem grijă şi să nu stăm cu oamenii necuraţi, necuraţi prin păcate, să nu avem părtăşie şi legătură cu ei”. Iar masa era simbol al comuniunii, simbolul părtăşiei pe care cineva încerca să îl aibă cu altcineva. Cea mai mare comuniune şi

părtăşie cu cineva se realiza prin participarea la masă. Şi, iată vedem că fariseii Îi reproşează Domnului Iisus Hristos acest gest, că stă la masă împreună cu vameşii şi cu păcătoşii. Vameşii şi păcătoşii se bucurau întorcându-se la Dumnezeu şi auzind cuvântul Lui de îndreptare, iar drepţii, cei foarte mândri de curăţia lor şi de dreptatea lor înaintea oamenilor, mai puţin poate înaintea lui Dumnezeu, erau intrigaţi de toată această libertate pe care o avea Mântuitorul faţă de păcătoşii care se pocăiesc.

Şi Îl vedem pe Mântuitorul dialogând cu ei şi ascultând acest reproş spune aceste două pilde pe care tocmai le-am auzit. Le ştim cu toţii şi iată că Biserica ni le rânduieşte acum, la intrarea pe poarta aceasta duhovnicească a postului Naşterii să ne aducem aminte de ele.

Ce vrea să spună Mântuitorul prin aceste două pilde? Pentru a afla răspunsul, trebuie să ne dăm seama cu cine vorbeşte. Sigur că adresa lui sunt fariseii care sunt interlocutorii cu care discută aceste pilde. Ele sunt cunoscute, este vorba despre pilda oii pierdute şi a drahmei pierdute. Sigur că aceste pilde au fost interpretate şi într-un sens teologic şi duhovnicesc şi de către Sfinţii Părinţi, ca vorbind despre Domnul nostru Iisus Hristos. El este Păstorul cel Bun care lasă cele nouăzeci şi nouă de oi, care ar fi îngerii din cer, şi coboară pe pământ în căutarea umanităţii care este a o suta oaie, cea rătăcită în munţi, pe care vine şi o ia pe umeri şi o aduce înapoi la Tatăl. La fel ar fi şi cu femeia care are zece drahme, pierde una dintre ele şi le lasă pe cele nouă căutând-o pe acea unică drahmă pentru că pe acea monedă regăseşte chipul său, chipul umanităţii, chipul omului căzut în păcat. Şi Iisus, Fiul lui Dumnezeu, nu rabdă ca chipul Său pe care L-a imprimat în noi oamenii să fie pierdut pentru totdeauna şi face totul ca să întoarcă acest chip la Arhetipul său, adică la Dumnezeu. Aceasta este interpretarea teologică şi duhovnicească şi ea prefaţează toată perioada în care intrăm. Pentru că ne aduce aminte de Mântuitorul care vine de la Dumnezeu, ca Fiu al Său, căutându-ne pe noi oamenii cei căzuţi, chipul Său cel căzut.

Această interpretare duhovnicească rămâne valabilă într-un plan superior. Dacă ne gândim precis la ceea ce spune acest text, vedem că nu vorbeşte atât despre Dumnezeu, ci Mânuitorul vorbind cu fariseii le spune: „Care dintre voi, adică dintre voi oamenii, dintre voi fariseii, dacă pierde o oaie nu o caută până o găseşte, iar când o găseşte se duce la prietenii săi şi se bucură că a găsit oaia aceea pe care a pierdut-o? Sau care femeie care are zece monede şi pierde una, nu o caută în toată casa şi face totul ca să o găsească, iar când a găsit-o se duce la prietenele ei de pe stradă şi le cheamă să se bucure împreună cu ea?”. Deci sunt scene foarte pământeşti, sunt legate de viaţa cotidiană a oamenilor şi a sătenilor de prin Galileea. Deci pilda spune foarte precis: „care dintre voi”, adică dintre voi iudeii şi fariseii?

Dacă stăm cu atenţie şi ne gândim, Mântuitorul îi mustră pe iudei şi pe farisei prin ceea ce spune pentru că Mântuitorul nu laudă. Laudă şi descrie într-o cheie aproape mustrătoare şi ironică această atitudine; pentru că cei care nu mai dorm pentru că şi-au pierdut o monedă de aur din zece monede, cei care nu mai dorm pentru că şi-au pierdut o singură oaie sunt neliniştiţi pentru că şi-au pierdut o proprietate. Deci ei sunt tulbu-

raţi şi deşi au nouăzeci şi nouă de oi, dar faptul că au pierdut o oaie şi le stă pe creier şi pe minte, şi nu se gândesc decât la aceea până când o recuperează. La fel, poţi să ai zece monede, dar dacă ai pierdut una singură, aceea una singură atât de mult te obsedează încât faci totul, răscoleşti toată casa ca să o găseşti. Deci această atitudine, Mântuitorul o prezintă aproape mustrător şi spune că: voi oamenii, dacă nu mai dormiţi din cauză că aţi pierdut un obiect, un lucru şi răscoliţi casa, răscoliţi pământurile ca să găsiţi o singură oaie, un obiect, o proprietate a voastră neînsufleţită, necuvântătoare, deci dacă voi faceţi toate aceste osteneli şi după aceea faceţi ospăţ mare şi vă bucuraţi că aţi găsit oaia sau aţi găsit moneda, deci un lucru, un obiect neînsufleţit, ce aveţi cu Mine, care am venit să caut suflete vii, care am venit să caut oamenii pierduţi, dar care se pocăiesc şi se întorc la Dumnezeu. Deci pildele sunt cu adresă şi cu ţintă precisă. Pentru că Mântuitorul este Cel care caută sufletele pierdute ale vameşilor şi păcătoşilor care se întorc şi se bucură şi cere oamenilor şi dreptţilor şi fariseilor să se bucure pentru regăsirea acelor suflete pierdute şi le dă drept pildă ceea ce fac oamenii pentru proprietăţile şi pentru zelul lor şi pentru obiectele neînsufleţite. Le spune: voi, oamenii, vă faceţi luntre şi punte ca să găsiţi o proprietate pe care aţi pierdut-o. Dar, Eu, cu alte cuvinte, Fiul lui Dumnezeu, când vin şi fac toate ca să găsesc sufletele pierdute care se pocăiesc şi se întorc la Dumnezeu şi la ţin la masă împreună cu Mine şi le ţin în comuniune şi în părtăşie, de ce cârtiţi şi scrâşniţi din dinţi şi spuneţi că sunt prietenul vameşilor şi păcătoşilor, că sunt om mâncăcios şi băutor că stau cu păcătoşii la masă şi nu vă bucuraţi când se întoarce la Dumnezeu un suflet păcătos, aşa cum vă bucuraţi atunci când vă găsiţi un ban pierdut sau o proprietate sau o monedă? Mântuitorul vrea să scoată în evidenţă deosebirea dintre râvna pentru obiecte şi pentru lucruri pe care o arătăm noi, oamenii păcătoşi, şi că ţinem mai mult la lucruri decât ţinem la suflet şi la persoane, atât la sufletele noastre, cât şi la sufletele celor din jurul nostru. Aceasta este lecţia omenească, într-un fel, pe care ne-o dă această pildă, dincolo de lecţia teologică frumoasă şi duhovnicească şi înaltă. Până ajungem la ea să ne gândim la lecţia aceasta foarte omenească pe care ne-o spune Mântuitorul, dar foarte profundă şi duhovnicească.

Acum, când intrăm în Post să ne gândim mai mult la sufletul şi la persoanele oamenilor, decât ne gândim la obiecte şi la proprietăţi şi la lucruri. E o lecţie frumoasă şi duhovnicească şi, zic, bine potrivită, pe care ne-o dă Mântuitorul nostru Iisus Hristos prin Evanghelistul şi medicul Luca şi potrivită pentru aceşti primi paşi pe care îi facem după ce am intrat pe poarta duhovnicească a Postului Naşterii Domnului pe care să ne învrednicească Dumnezeu să îl săvârşim cu bucurie şi cu folos. Amin.

Vineri în săptămâna a 26-a după Rusalii

18 noiembrie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„Zis-a Domnul pilda aceasta: era un om bogat care avea un econom; şi au pârât pe econom către el că-i risipeşte avuţiile. Deci l-a chemat şi i-a zis: ce este aceasta ce aud despre tine? Să-mi dai socoteala economatului tău, căci nu mai poţi să fii de acum înainte econom. Atunci economul şi-a zis: ce voi face, căci stăpânul meu ia economatul de la mine? Să sap, nu pot; să cerşesc, îmi este ruşine. Ştiu ce voi face, ca să mă primească oamenii în casele lor, dacă voi fi scos din economat. Şi chemând unul câte unul pe datornicii stăpânului său, a întrebat pe cel dintâi: cât eşti dator stăpânului meu? Acela i-a răspuns: o sută de măsuri de untdelemn. Economul i-a zis: ia-ţi zapisul tău, şezi jos şi scrie de grabă cincizeci. După aceea a întrebat el pe altul: dar tu, cât eşti dator? El a răspuns: o sută de măsuri de grâu. I-a zis lui economul: ia-ţi zapisul tău şi scrie optzeci. Iar stăpânul a lăudat pe economul cel nedrept, pentru că a lucrat înţelepţeşte; căci fiii veacului acestuia sunt faţă de însuşi neamul lor mai înţelepţi decât fiii luminii. Deci şi Eu zic vouă: faceţi-vă prieteni din mamona al nedreptăţii, pentru ca, dacă veţi sărăci, să vă primească aceia în locuinţele cele veşnice.”. (Luca 16, 1-9)

Preasfinţite Părinte Episcop, Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Am ajuns la acest al doilea popas duhovnicesc şi liturgic din călătoria noastră pe calea Postului Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos. Iată din nou cuvântul Evangheliei după Luca. Am văzut la liturghia trecută cuvântul despre cele două pilde, despre pilda oii rătăcite şi despre pilda drahmei celei pierdute care prefaţau marea pildă a fiului risipitor, întâlnite, în capitolul al XV-lea.

Acum, cu această pildă, se deschide capitolul al XVI-lea, cel următor. Pilda aceasta este o pildă care a făcut să curgă multă cerneală şi i-a intrigat pe mulţi dintre tâlcuitori de-a lungul timpului. Pentru că aici Mântuitorul pare a lăuda fapte care nu sunt tocmai potrivite cu morala şi cu legea omenească sau duhovnicească. Dar, ca să o înţelegem cu adevărat, trebuie să ştim că sunt câteva chei şi indicii referitoare şi la această pildă. Aminteam că am trecut în capitolul al XVI-lea care se încheie cu altă pildă, cea care este cheia acestei pilde. Începe deci, capitolul, cu pilda economului nedreptăţii, dar se încheie cu o altă pildă, cu pilda bogatului nemilostiv şi a săracului Lazăr. Aici este într-un fel cheia acestei pilde, iar în mijlocul acestor două pilde, pilda economului nedreptăţii şi pilda bogatului nemilostiv şi a săracului Lazăr se află o interpelare, o discuţie a lui Iisus cu fariseii despre care aflăm că erau iubitori de arginţi, iubitori de bani. Iată, pildele acestea, şi cea a economului nedreptăţii şi cea a bogatului nemilostiv, au legătură cu banii. Banii au legătură cu averile, au legătură cu proprietăţile. Într-un fel este potrivită această lecţie nu numai pentru faptul că am intrat pe calea postului, iar în acest timp trebuie să ne gândim mai atenţi la relaţiile noastre nu numai cu Dumnezeu, dar şi cu

lucrurile, căci iată, de raporturile noastre cu lucrurile acestei lumi, cu averile, cu banii, depinde viaţa noastră duhovnicească, starea noastră duhovnicească înaintea lui Dumnezeu şi de felul în care gestionăm şi administrăm relaţiile noastre cu proprietăţile şi în primul rând cu banii, ne jucăm soarta veşnică a sufletelor noastre. Este un lucru deloc lipsit de importanţă. Sigur se spune acolo că fariseii erau iubitori de arginţi; fariseii confundau prosperitatea economică şi succesul în afaceri şi avuţia, cu dreptatea. Lucrurile acestea Mântuitorul vrea să le zdruncine şi să le clatine.

Şi dă această pildă, am spus, care este o pildă nepilduitoare, într-un fel, sau puţin pilduitoare pentru că vedem că ne este înfăţişat un comportament nu tocmai moral şi nu tocmai ziditor: un econom care este departe de a fi fost un econom credincios stăpânului său — dimpotrivă, îl trişează şi pe cât putea profita de pe urma lui — , stăpânul a aflat şi i-a dat de ştire că va fi înlocuit. Iar atunci, l-am auzit pe econom întrebându-se „Ce să fac? Să mă apuc de munca fizică, nu pot; să cerşesc mi-e ruşine”. Şi a aplicat această practică: i-a chemat pe toţi datornicii stăpânului său şi le-a înjumătăţit datoria, s-a arătat generos faţă de ei, ca, în momentul în care va fi dat afară din serviciu, să poată să meargă la ei şi să fie primit în casele lor. Acţiunile acestea, sigur, au ajuns la auzul stăpânului, iar economul a fost lăudat, a fost lăudat de stăpân pentru că a procedat înţelepţeşte. Ei, acest cuvânt este a doua cheie a acestei pilde. Cheia stă în acest cuvânt „**înţelept**”[1] care în limba greacă înseamnă înţelept, dar în contextul scripturistic, căci mai apoi Mântuitorul a comentat că fiii acestui veac, fiii acestei lumi, ai acestei generaţii, sunt mai înţelepţi decât fiii luminii. Dar această înţelepciune nu are sensul de înţelepciune duhovnicească sau de înţelepciune în sensul clasic al cuvântului pentru că el s-ar traduce mai degrabă prin şiretenie. E o înţelepciune practic mai aproape de viclenie şi de aranjament decât de adevărata înţelepciune, iar cheia este în cuvintele acelea că „fii acestui veac sunt mai înţelepţi, sunt mai şmecheri (căci cu „şmecherie”, cu „iscusinţă” s-ar traduce, dar cu iscusinţă în sensul unei inteligenţe de acestea adaptative şi foarte capabile de a obţine profit personal din totul şi din orice). Iar cheia este dată în Cartea Facerii, capitolul 3, versetul 1, unde Scriptura spune despre şarpe acelaşi lucru: „Iar şarpele era mai înţelept (iar termenul grecesc este exact acelaşi pe care îl foloseşte şi Evanghelistul Matei) decât toate animalele care se aflau în grădină”. Deci înţelepciunea şarpelui, este isteţimea lui, este viclenia, este şiretenia. Deci Mântuitorul vorbeşte de acea înţelepciune! Căci nici stăpânul nu era uşă de biserică, nici economul; amândoi erau nişte profitori şi nu încercau decât să profite de pe seama altora. Şi l-a lăudat pentru stratagemă: „Nici eu nu m-aş fi gândit la asta! Iată, sluga mea, ce om inteligent s-a arătat prin faptul că a căutat prin orice posibilitate să întoarcă lucrurile în favoarea sa, în favoarea egoismului său”. Pentru că de fapt economul acesta este un econom al nedreptăţii, nu este un sfânt, nu este un om moral, este un om care acţionează din pur egoism în felul în care acţionează folosindu-se în mod strâmb de averile care nu erau ale lui, ci ale stăpânului său. Este un econom al nedreptăţii, este un econom al necre-

[1] In predica s-a folosit termenul original grecesc

dinţei de la început şi până la sfârşit. Este necredincios stăpânului său ştie însă să-şi facă prieteni dintre datornici, dintre oameni.

Şi aici este cheia parabolei: Mântuitorul prin această pildă care nu este de urmat, care nu vrea să transmită că şi noi trebuie să facem la fel, adică şi noi, dacă ni se încredinţează un capital, nu trebuie să procedăm la fel cum a procedat economul. Cine procedează aşa ajunge să fie judecat de codul civil şi de codul penal şi ajunge la închisoare. Această pildă nu este o recomandare din nici un punct de vedere, nici moral, nici juridic, nici penal, nici, cu atât mai mult, duhovnicesc. Este o pildă a contrastului, este o pildă negativă, e o pildă cum nu trebuie urmată. Un singur lucru vrea să spună Mântuitorul, morala acestei pilde fiind aflată câteva versete mai încolo, text care din păcate nu este redat în pericopa de astăzi; sigur, urmarea e clară, că nu puteţi sluji la doi domni, dar spune „faceţi-vă prieteni cu mamona nedreptăţii, adică cu mamona care este banul. Banul este asociat tot timpul cu nedreptatea. Banul este nedreptate prin el însuşi, pentru că banul aduce tendinţă de acumulare, tendinţă de egoism şi slujeşte lăcomia aproape irezistibil; aproape că cine se atinge de bani, mai devreme sau mai târziu ajunge să cadă într-un păcat sau în altul, al egoismului, în orice caz.

De ce este adresată această pildă fiilor luminii, adică creştinilor? Pentru că creştinii trăiau sub semnul unei urgenţe eshatologice: vine Stăpânul; Stăpânul Hristos a plecat, suntem între prima şi a doua Lui venire, suntem administratori. Şi creştinii aveau bani obţinuţi fie din munca lor, fie din donaţiile colective. Ce ni se spune? Să vă faceţi prieteni cu mamona nedreptăţii, adică cu banul obţinut. Oricum, Mântuitorul a legat banul de nedreptate pentru că întotdeauna când îl iei, îl iei şi de la celălalt. Orice ban pe care îl acumulezi tu îl iei din altă parte. Deci banul nu se poate distribui fără să se împartă, cum se oferă harul sau Euharistia sau lumina soarelui care se distribuie egal, fără să se împartă. Ce înseamnă acest lucru? Noi creştinii, când ne jucăm cu banii, să-i folosim pentru a ne câştiga prieteni prin milostenie. Căci, spune, acei prieteni cărora le facem bine, după moarte, să fie prietenii noştri la altarul cel ceresc al Împărăţiei lui Dumnezeu. De aceea cheia acestei pilde este oferită de pilda care urmează la sfârşitul acestui capitol, a bogatului nemilostiv şi a săracului Lazăr. Bogatul nemilostiv care, acumulând banul numai pentru el se duce în gheenă şi nu-l are pe dreptul Lazăr ca prieten şi avocat şi susţinător în faţa lui Avraam şi în faţa lui Dumnezeu în Împărăţia de dincolo. Atenţie cum lucrăm cu banii, într-un fel sau în celălalt. Dacă nu-i punem în serviciul comunităţii, dacă nu-i întoarcem, nu numai prin dărnicie, ci şi prin binefacere, ca prin tot ceea ce facem noi să întoarcem ceva spre binele apropiaţilor noştri, aceşti bani ne vor trage împreună cu demonii unde era bogatul nemilostiv şi sărea şi se perpelea. Pentru că se ruga acolo lui Avraam să-l lase pe Lazăr, care se afla în sânul lui Avraam, să-şi moaie degetul în apă şi să vină să i-l treacă pe la gură, căci se perpelea în chinurile lăcomiei şi al egoismului lui eternizat, care nu este altceva decât iadul. Iadul nu este decât egoismul şi singurătatea dusă în veşnicie.

Să învăţăm deci, din pilda aceasta, că Mântuitorul nu recomandă viclenia, ci stigmatizează comportamentul fariseilor care făceau bani din toate şi să înţelegem că de mo-

dul în care ne raportăm la proprietăţi şi la bani ne jucăm nu numai viaţa noastră pe acest pământ, ci ne jucăm viaţa şi destinul ceresc, starea noastră, într-un fel sau altul, în Împărăţia lui Dumnezeu.

Este bine plasată aici şi seamănă cu pilda de miercurea trecută care şi ea, spuneam, stigmatiza un comportament uman. Şi acolo tot fariseii erau arătaţi cu degetul pentru că lăsau oile, drahmele, şi făceau totul pentru a recupera acea proprietate pierdută, acea oaie sau drahmă. Proprietăţile valorau mai mult decât persoanele. Aşa şi noi, toţi oamenii, nu trebuie să uităm că nu trebuie să slujim banului, ci să fim credincioşi stăpânului nostru al tuturor. Şi astfel vom deveni nu economi ai nedreptăţii, ci economi credincioşi ai Stăpânului, Domnului nostru Iisus Hristos, acum şi în veci. Amin.

Sâmbătă, la vecernia Sf. Andrei

29 noiembrie 2011

Catedrala Mitropolitană „Sfânta Treime” Sibiu

Înalt Preasfinţite Părinte Mitropolit, Preasfinţite Părinte Episcop, Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi întru Hristos,

Ziua de astăzi şi ziua de mâine sunt zile de veselie şi de bucurie duhovnicească deosebită pentru toţi românii şi creştinii ortodocşi din această parte de lume, a Transilvaniei pentru că ziua aceasta, ziua duhovnicească pe care începem să o prăznuim încă din seara aceasta şi o încheiem biruitor în dimineaţa de mâine cu Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie, este o zi prin care ne întoarcem la rădăcinile credinţei noastre; ne întoarcem prin Sfântul Apostol Andrei cel întâi chemat şi prin Sfântul şi Marele Ierarh Andrei Şaguna, cel Mare şi Sfânt, Mitropolitul Ardealului, care iată, este acum în sânul şi în rândul sfinţilor Bisericii Ortodoxe de pretutindeni. Prin aceşti doi mari bărbaţi apostolici ne întoarcem cu adevărat la rădăcinile şi la temeliile credinţei noastre ortodoxe.

Pentru că prin Sfântul Apostol Andrei, care este ocrotitorul României — pentru că el este cel din sânul celor doisprezece apostoli şi ucenici ai Mântuitorului care au fost martorii învierii Domnului nostru Iisus Hristos; el este cel care dintre cei doisprezece a fost primul, aşa cum ne spune Evanghelistul Ioan care L-a găsit pe Mesia şi a venit şi i-a spus fratelui său, Petru, Simon — aşa cum se numea pe atunci, căci încă nu era piatra credinţei, căci nu-l cunoştea încă pe Domnul nostru Iisus Hristos — şi, iată, Andrei, fratele lui, a venit şi i-a spus lui Simon: „frate al meu, L-am găsit pe Mesia, L-am găsit pe Hristosul, nădejdea mântuirii lui Israel; şi de la această chemare a început practic alcătuirea Bisericii. Pentru că Andrei l-a chemat pe Simon fratele lui şi în jurul acestor doi fraţi s-a constituit Biserica lui Iisus Hristos prin acea frăţietate a Sfinţilor Apostoli. Începutul creştinismului, într-un fel, stă în această recunoaştere minunată prin Duhul Sfânt pe care acest minunat Andrei, prin insuflare de la Dumnezeu, a venit să spună cuvântul acela, după care nu mai ştim nici un alt cuvânt din Evanghelie şi din Noul Testament al Apostolului Andrei. Tot ce ştim din Noul Testament despre Apostolul Andrei este doar acest cuvânt: „L-am găsit pe Mesia!”. Dar ce cuvânt mai minunat decât acesta ar putea fi, că „L-am găsit pe Hristos, L-am găsit pe Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru!”. Fără această aflare a lui Dumnezeu de către oameni nu ar fi început creştinismul, nu ar fi început Biserica. Sigur, Biserica — aşa cum o va spune Domnul nostru Iisus Hristos, mai târziu, înainte de Schimbarea Sa la Faţă, pe Muntele Taborului — este zidită pe temelia mărturisirii pe care fratele lui Andrei, Petru, ale cărui cuvinte le-am auzit citindu-se în seara de aceasta, deloc întâmplător. De aceea s-a citit astăzi la paremii din Epistola întâi sobornicească a Sfântului Apostol Petru, pentru că Petru este fratele lui Andrei. Şi dacă de la Andrei nu ne-a rămas decât acest singur şi important cuvânt de temelie: „L-am găsit pe Mesia”, de la Petru avem multe cuvinte, avem două epistole mari şi frumoase din care pe prima am auzit-o aproape întru totul. Ce predică şi ce vestire minunată în creştinism stă pe mărturia apostolilor, pe temelia predicii şi

vestirii şi muceniciei şi mărturiei lor! Petru însuşi a primit vestirea de la fratele lui, de la Andrei. Petru, al cărui nume de fapt era Simon, a primit de la Iisus numele de piatră, de stâncă, pentru că a dat acel cuvânt de mărturisire a credinţei şi a spus Domnului nostru Iisus Hristos atunci când Acesta i-a întrebat pe apostoli: „cine spune lumea că sunt Eu?" şi I-au răspuns: „lumea spune că eşti Ilie, că eşti unul dintre proroci"; „Dar voi, apostolii Mei, voi cine spuneţi că sunt?" şi atunci Simon, prin insuflare duhovnicească, a spus: „Tu eşti Hristosul, Tu eşti Mesia, Tu eşti Unsul lui Dumnezeu, Fiul lui Dumnezeu celui viu"; iar atunci a primit răspunsul Mântuitorului că „acest cuvânt al lui este stâncă şi piatră şi pe această piatră se va zidi Biserica lui Hristos". De aceea s-au citit toate aceste pericope, toate aceste cuvinte minunate ale Apostolului Petru, ca să ne aducem aminte de Petru, de toţi Apostolii, căci nici unul dintre Apostoli nu este singur. Nici unul, iar Petru care a fost căpetenia — aşa cum spun cântările — a primit el însuşi credinţa de la fratele lui, Andrei. Fratele lui care are un nume minunat, aşa cum Mântuitorul i-a schimbat numele lui Simon şi din Simon l-a făcut Petru zicându-i: „eşti stâncă de acum prin mărturisirea ta; stâncă e credinţa ta despre mărturisirea dumnezeirii Mele şi pe această piatră se va zidi Biserica Mea". El este fratele care primeşte găsirea lui Mesia de la Andrei. Iar „Andrei" înseamnă în limba greacă „bărbatul, viteazul, curajosul", pentru că trebuie curaj. A trebuit curaj şi atunci, şi în veacul întâi şi apostolilor le-au trebuit curaj şi episcopilor care le-au urmat şi martirilor şi tuturor creştinilor le trebuie curaj. Toţi trebuie să stea pe piatra credinţei şi mărturisirii Domnului nostru Iisus Hristos şi toţi trebuie să fie într-un fel sau altul, orice creştin trebuie să fie un Andrei, adică trebuie să fie un bărbat, trebuie să fie un viteaz, trebuie să fie un curajos. Şi toţi apostolii şi unii şi alţii, sunt apostoli şi noi, toţi creştinii, care stăm pe piatra Bisericii apostolice (căci a fi apostol înseamnă a fi martor al învierii Domnului nostru Iisus Hristos; aceasta dă calitatea e apostol şi ne face pe noi creştini, faptul că ştim că Domnul nostru Iisus Hristos a înviat. Şi suntem şi noi martori, ca martori din mărturia apostolilor, pentru că aceasta a fost vestea cea bună pe care Apostolul Andrei, fratele lui Petru, a venit şi a vestit-o până în Dobrogea strămoşilor noştri: că Domnul nostru Iisus Hristos a venit ca Dumnezeu în mijlocul nostru, a murit, a pătimit pentru noi şi a înviat, moartea nu a avut putere asupra Lui. Că s-a născut în lumea aceasta de întuneric o lumină care este lumina învierii Domnului nostru Iisus Hristos şi lumina aceasta întunericul lumii şi al răului şi al păcatului nu poate să o cuprindă, nu poate să o stingă. Şi cei doisprezece apostoli au mers să propovăduiască şi a venit Sfântul Andrei şi la strămoşii noştri să aducă această veste a luminii: că lumina luminează în întuneric, dar întunericul nu o cuprinde. Şi, într-adevăr, lumina lui Hristos a luminat şi strămoşilor noştri prin Apostolul Andrei.

Dar Apostolul Andrei a mai avut un fiu mare, duhovnicesc; iar fiul lui mare, duhovnicesc, a fost Marele nostru Mitropolit şi Părinte şi reîntemeietor al Ortodoxiei noastre aici, în Ardeal, după ce credinţa aici din diverse motive s-a clătinat în urmă cu 300 de ani; s-au clătinat atunci protopopii, s-a clătinat şi un episcop, dar poporul, ciobanii şi ţăranii simpli din Sălişte a Sibiului şi călugării simpli şi preoţii din satele Sibiului au

luptat ca o stavilă în apărarea Ortodoxiei din jurul Carpaţilor. În noaptea de acum 300 de ani au mucenicit, au suferit aşteptând un mesia, aşteptând un viitor, aşteptând pe cineva care să-i scoată pe români din îngenunchere şi din întuneric. Iar acesta a fost Mitropolitul Andrei cel Mare şi Sfânt, de acum înainte, şi sfântă a fost amintirea lui toată vremea aceea pentru că toţi românii au văzut în acest mitropolit şi episcop care a venit în Ardeal, l-au văzut un mesia, ca un mântuitor pentru românii ortodocşi, căci i-a scos din robie şi din întuneric, i-a ridicat în picioare şi le-a redat demnitatea. Andrei Şaguna cel Mare şi Sfânt, cum îl vom numi? Am auzit în cântările de la strană, de la stihoavnă: „Cum te vom numi pe tine, Mare Mitropolit Şaguna, Învietorul...", căci el a înviat Ortodoxia românească din Ardeal reconstituind într-un fel vechea mitropolie dispărută şi uitată pentru Ortodoxie. A fost învietor.

Deci ar trebui să ne aducem aminte acum că el a fost martorul Învierii Domnului nostru Iisus Hristos asemenea Apostolului Andrei. Numele lui prim, numele pe care l-a primit la botez de la mama lui care se numea Anastasia, mamă sfântă şi ea, cea care i-a dat pruncului ei născut în jurul Crăciunului numele de Anastasiu, numele lui de botez a fost „înviere". Parcă femeia aceasta a simţit că în pruncul ei se va petrece o taină. De ce i-a dat, oare, numele învierii pruncului ei? Pentru că presimţea că acest prunc al ei avea să fie, cum de altfel a şi fost, învierea noastră a tuturor, învierea Ortodoxiei româneşti din Ardeal. Iar acest Anastasiu Şaguna, după ce a făcut şcolile mari, a urmat şcoala de drept şi putea să rămână în capitala de atunci a Ungariei ca şi avocat sau politician. La 25 de ani, când este de aşteptat ca omul să se căsătorească, să-şi construiască o casă, să înceapă o carieră de succes (cum a făcut un coleg de-al lui, colegul de bancă, cel care va ajunge apoi ministru şi prin el s-au realizat multe din izbânzile lui pentru românii din Ardeal), el la 25 de ani părăseşte lumea; lasă la 25 de ani toate, lasă bogăţie, lasă averi, lasă ştiinţă, lasă carte, pentru a se duce să studieze teologia la seminarul de la Vârşeţ. Iar după ce a terminat seminarul se face monah. La 25 de ani, Anastasiu devine Andrei Monahul şi iarăşi, nu este deloc întâmplător că acest bărbat care a avut numele învierii de la botez, a primit la renaşterea lui duhovnicească ca monah, numele Andrei, numele apostolului întâi chemat, numele apostolului românilor. A simţit el că Dumnezeu are în plan o lucrare cu el şi într-adevăr, monahul Andrei, născut din botez ca Anastasie, a fost un om al învierii, a fost un om al curajului şi al bărbăţiei. Pentru că în faţa acelui bărbat falnic care cunoştea Ortodoxia şi era mândru că era ortodox — nu cum erau mulţi dintre contemporanii lui — şi-a apărat Ortodoxia şi şi-a apărat fraţii lui cu preţul energiei cu preţul tuturor virtuţilor cu care a fost înzestrat de Dumnezeu. Şi învierea lui, bărbăţia lui au devenit învierea şi bărbăţia noastră, au devenit învierea şi bărbăţia unei întregi Biserici. Şi s-a dovedit că într-adevăr lumina lui Hristos prin Apostolul cel nou Andrei cel Nou al românilor din Ardeal, lumina lui Hristos, lumina Ortodoxiei a luminat din nou în partea aceasta de lume chinuită şi obidită, cea a Transilvaniei.

Iată că acum, după decenii în care am lucrat şi am trăit şi ne-am format şi ne-am hrănit din toată jertfa şi toată truda şi mărturia lui, dintr-o mărturie de apostol în veacul modern, în veacul al XIX-lea, de nou apostol al românilor, iată că acum noi, românii

ortodocşi suntem chemaţi de Sfântul Sinod şi de Biserica noastră Ortodoxă Română să îl cinstim şi să îl punem pe Andrei Şaguna acolo unde este locul lui. Căci el este al nostru, al românilor, este al Ardealului, este al întregii Ortodoxii Româneşti, este al întregii Ortodoxii universale, este în cerul sfinţilor părinţi, este împreună cu apostolii, se îmbrăţişează atât de frumos, aşa cum arată icoana pe care o aveţi înainte, se îmbrăţişează în cer cu Andrei, apostolul românilor, el, apostolul ortodocşilor români din Ardeal. Să fim mulţumitori, să fim recunoscători şi mărturisitori ai Ortodoxiei pentru că am avut asemenea părinţi, asemenea viteji, asemenea bărbaţi ai învierii, povăţuitori, păstori, înnoitori, că nu ne găsim suficiente cuvinte ca să descriem râvna şi puterea lor în duh. Ne trebuie cărţi ca să îi descriem şi istoricii au scris cărţi multe despre marele nostru mitropolit şi lucrarea lui patriotică şi naţională pe care nu este cazul să o uităm nici noi. Dar, parcă nu ar trebui ca noi creştinii să nu uităm de el ca duhovnic, de el ca apostol, de el ca şi creştin, ca gură pilduitoare şi întrupare a virtuţilor Ortodoxiei, ale apostolilor şi sfinţilor părinţi pe meleagurile noastre. Fericiţi suntem noi, bucuroşi să fim că în întunericul istoriei Dumnezeu ne-a trimis acest înger şi arhanghel de lumină care a fost Andrei Şaguna cel Mare şi Sfânt.

Ce minunată a fost şi slujba de astăzi care va continua în priveghere. Cred că a fost ca la Înviere. E ca la Înviere. Ca la Înviere am făcut înconjurul bisericii în jurul mormântului Domnului care este altarul împreună cu sfintele oseminte şi moaşte ale martorului învierii Domnului nostru Iisus Hristos, curajosul şi minunatul nostru părinte duhovnicesc Andrei cel Mare şi Sfânt pe care fie să-l cinstim de acum şi până în veac şi cât va fi neamul românesc în veci. Amin.

Sfântul Nicolae

6 decembrie 2011

Mănăstirea „Sfinţii Împăraţi Constantin şi mama sa Elena” Hurez

Evanghelia:

„În vremea aceea a stat Iisus la un loc şes unde erau mulţi dintre ucenicii Săi şi mulţime multă de popor din toată Iudeea, din Ierusalim şi din Marea Tirului şi a Sidonului care veniseră să-L asculte şi să se tămăduiască de neputinţele lor. Şi cei bântuiţi de duhuri necurate se vindecau şi tot poporul căuta să se atingă de El căci ieşea din El o putere care vindeca pe toţi. Atunci Iisus ridicându-şi ochii spre ucenicii Lui, le-a zis: Fericiţi sunteţi voi, cei săraci, că a voastră este Împărăţia lui Dumnezeu. Fericiţi sunteţi voi, care sunteţi flămânzi acum, căci vă veţi sătura. Fericiţi sunteţi voi, care acum plângeţi, căci veţi râde. Fericiţi veţi fi când vă vor urî pe voi oamenii şi când vă vor izgoni dintre ei şi vă vor batjocori şi vor lepăda numele vostru ca un rău din pricina Fiului Omului. Bucuraţi-vă în ziua aceea şi săltaţi, căci iată, plata voastră multă este în ceruri”. (Luca 6, 17-23)

Cuvioase Părinte, cuvioase maici, iubiţi fraţi în Hristos,

Aşa cum spuneam şi Duminică, călătoria cea sfântă a Postului pe care o săvârşim cu toţii, a Postului Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos, este o călătorie însoţită, ghidată. Pentru că mergem şi călătorim pe calea aceasta a Postului de la pământ la cer, însoţiţi de acest alai al sfinţilor îngeri şi al sfinţilor lui Dumnezeu pe care îi avem înscrişi în răbojul acesta de taină al Bisericii, care este calendarul nostru; lucru pe care îl cam trecem de regulă cu destulă superficialitate. Pentru că dacă noi, oamenii zilei de astăzi, ne uităm în calendar, ne uităm mai mult pentru a ne situa în timp, pentru a vedea data, pentru a citi semnele timpului acestuia, dar calendarul bisericesc măsoară de fapt un singur an, nu mai mulţi, aşa cum fac calendarele lumii sau calendarele istoriei. Aşadar, calendarul nostru este unul singur şi el are alte ritmuri, are alte rânduieli. Fiecare zi aici este făcută nu ca să marcheze o escală a noastră sau un itinerar al nostru în timp, ci este făcută ca să facă din timp o scară care să urce spre cer şi fiecare din aceste zile trebuie să fie o treaptă. Cea mai grea şi cea mai importantă călătorie a zilelor noastre nu este călătoria dintr-un loc în altul, dintr-un oraş în altul, dintr-o ţară în alta, aşa cum s-ar crede, ci este o călătorie în timp, este o călătorie nu pe orizontală, ci o călătorie pe verticală. Aceasta este călătoria şi lupta şi drumul nostru. Acesta este în timp, cu timpul şi peste timp, într-un fel. De aceea timpul acesta pe care calendarul bisericesc vrea să ni-l facă scară către cer, pe fiecare treaptă care este ziua făcută să ne apropie mai mult de Dumnezeu (pentru că şi aşa fiecare clipă care se scurge şi fiecare zi ne apropie de fapt de moarte; dar fiecare clipă petrecută în Biserică ne aduce aminte că ziua aceea nu este doar o dată anume, nu este doar 6 decembrie a fiecărui an — în data aceea avem o lumină, avem un ocrotitor, avem un sfânt, un personaj duhovnicesc ce face ca ziua aceea să nu ne apropie doar de moarte, ca fiecare zi de fapt şi fiecare clipă şi fiecare secundă şi fiecare respiraţie pe care noi o trăim tot timpul cu speranţă şi cu nădejde pentru că va

fi mâine mai bine ca ieri sau că oricât de bine va fi mâine, ziua de poimâine va aduce după sine sfârşitul inevitabil al tuturor şi întâlnirea noastră cu Dreptul Judecător prin moarte). Dar dacă din timpul acesta facem altceva decât o simplă speranţă aruncată, că mâine, cine ştie, poate va fi cu ceva mai bine şi s-ar putea să fie şi mai rău, şi, oricum, binele acesta se va întoarce în cele din urmă într-o destrămare universală a lucrurilor, dacă putem întoarce rostul acesta al timpului, este pentru că în ziua aceea avem un cuvânt al Domnului şi avem un sfânt care ne escortează şi ne străjuieşte şi ne arată cum se poate răsturna clepsidra, cum se poate întoarce ceasul acesta de nisip să nu mai curgă de sus în jos, ci să curgă nisipul invers, să înfrângă gravitaţia şi să curgă oarecum timpul de jos în sus. Cu sfinţii şi cu Dumnezeu se întâmplă minunea aceasta pentru că ei răstoarnă ordinea adevărată a lucrurilor. Timpul devine ca o fântână arteziană care ţâşneşte cu puterea lui Dumnezeu şi a Duhului Sfânt şi a harului, aşa cum ne arată cărţile vieţilor sfinţilor care înfrâng timpul, înfrâng ritmurile acestea biologice şi de viaţă trupească, socială, comunitară care ne leagă de acest pământ. Aceştia sunt sfinţii!

Şi unul dintre sfinţii cei mai îndrăgiţi sfinţi este pomenit în ziua de astăzi: Sfântul Mare Ierarh Nicolae, cel foarte popular şi în sânul neamului românesc pentru că sunt mii de români care poartă numele acestui mare sfânt. Sfânt ierarh, dar al cărui tâlc şi poveste duhovnicească pe dinăuntru prea puţini doresc să o ştie. Toată lumea ştie că astăzi este Sfântul Nicolae, copiii aşteaptă daruri, aşteaptă daruri chiar şi adulţii şi bătrânii; se bucură toată lumea; e o zi a darului. Şi aceasta ca să ne aducă aminte doar de o întâmplare din viaţa minunată a Sfântului Nicolae. Sfântul Nicolae este foarte popular pentru minunile pe care le-a făcut, pentru nenumăratele fapte minunate pe care sinaxarele ni le spun, acatistele ni le repovestesc pe scurt, lucru care nu este rău şi ne spun: „Bucură-te Sfinte Nicolae, Mare făcător de minuni!”. O propoziţie adevărată până la jumătate, nu-i aşa, pentru că nu sfântul face minuni, singurul care face minuni este Singurul Dumnezeu, dar le face pentru rugăciunile, pentru mijlocirile unui sfânt. Sfântul este important nu pentru că el face minuni, ci pentru că el se roagă lui Dumnezeu să Îi fie milă şi să reverse din puterea Sa şi din harul Său peste cei care au nevoie. Sigur, de aceea este popular Sfântul Nicolae, pentru minunile sale, pentru exemplul de dăruire şi de dar mântuitor pe care l-a făcut pentru poporul său.

Dar, trebuie să ştim că pentru Sfântul Nicolae prin faptul că a fost şi arhiereu aceste calităţi se văd întrupate mai desăvârşit. Căci orice sfânt este o evanghelie întrupată. Orice sfânt este un om care a devenit evanghelie, este o viaţă care a devenit cuvântul lui Hristos, a devenit o evanghelie în mers, a devenit o evanghelie umblătoare, a devenit o evanghelie întrupată. Prin mâna lui, prin cuvântul lui, Hristos a devenit la fel de aproape şi de contemporan cu cei din jurul lor, şi iată, nu numai cu cei din vremea lui, de la sfârşitul veacului al III-lea şi începutul veacului al IV-lea, căci sunt 1600 de ani de atunci, dar iată că el este o prezenţă vie prin minunile sale, prin viaţa sa şi în viaţa Bisericii şi în viaţa noastră a creştinilor. Atunci când ne rugăm şi mai cu seamă învăţăm să-i cinstim viaţa şi exemplul — căci orice sfânt este, cum spuneam, o evanghelie întrupată.

Sigur, nu vreau să vă povestesc nici o minune, căci cea mai mare minune este sfântul în el însuşi, pentru că a devenit el însuşi o evanghelie. Şi minunile s-au făcut pentru că Sfântul devine asemenea lui Iisus Hristos. Faţa lui devine faţa lui Hristos, mâna lui devine mâna lui Hristos, inima lui devine asemenea inimii lui Iisus Hristos, cuvântul lui, ca al lui Hristos şi de aceea face minuni Dumnezeu Tatăl pentru că sfântul când se roagă lui Dumnezeu Tatăl se roagă ca şi Fiul cel Veşnic, Domnul nostru Iisus Hristos, se roagă Tatălui, iar Tatăl din cer nu poate să refuze nimic Fiului Său, lui Hristos. Şi aşa cum nu poate să Îi refuze nimic Fiului Său, aşa nu poate să îi refuză nici sfântului pentru că sfântul e identificat, a devenit una cu Domnul, inima lui devine inima Domnului, la fel mintea şi cuvântul, deci e o întrepătrundere între viaţa lui şi viaţa Fiului lui Dumnezeu. De aceea Dumnezeu face minuni prin sfinţii Săi! Nu vreau să spun nici una dintre minunile lui pentru că cea mai mare minune este sfântul prin el însuşi, existenţa lui, apariţia lui în mijlocul oamenilor.

Şi aş spune doar câteva lucruri pe care noi le uităm, pentru că noi oamenii aşa suntem făcuţi, cu micimea noastră pământească şi copilărească, am putea spune (că de aceea poate că avem scuză şi îndreptare în faţa lui Hristos până acum, nu până la capăt), este că suntem copii şi, ca nişte copii, şi în Evanghelie şi în vieţile sfinţilor, ne interesează darurile, ce ne dă Dumnezeu, ce dă Hristos, ce dă un sfânt, ce minune face, dar ne interesează mai puţin (şi aici dovedim că suntem copii), persoana sfântului, dăruitorul, căci important nu este darul pe care ţi-l face cineva, ci persoana care îl face, izvorul darurilor. Dar un copil când îi faci un dar, aşa de mult se bucură de obiectul şi lucrul pe care i-l dai, căci vreme de un ceas sau două a şi uitat că mai eşti pe lângă el ca părinte sau rudă sau prieten. Aşa suntem şi noi! Primim darurile lui Dumnezeu, primim darurile sfinţilor, dar uităm de persoana lor, nu ne mai interesează persoana lor, ne interesează doar minunile lor. Nu ne interesează viaţa lor, cum s-au sfinţit ei de au ajuns asemenea Domnului Iisus Hristos.

Despre Sfântul Nicolae nu se ştiu prea multe lucruri, dar cele care se ştiu şi urmele care au rămas de la el sunt absolut senzaţionale şi importante şi impresionante. Despre Sfântul Nicolae se ştie doar că s-a născut cândva prin anii 270 dintr-o familie de creştini bogaţi care au murit devreme, într-o epidemie, iar acest copil care a rămas orfan de părinţi, creştin de tânăr, toată averea şi bogăţia care i-a rămas de la părinţi a cheltuit-o pentru ajutorarea celor din Patar, care era un orăşel din sudul Asiei Mici. Şi, orăşenii aceia văzându-i credinţa şi dragostea lui, pentru că a fost o credinţă vie arătată în faptă, căci şi-a risipit toată averea pe care o moştenise de la părinţii lui, care era mare, au făcut un lucru care se arată mai rar în viaţa Bisericii, dar care arată ce admiraţie şi ce entuziasm a provocat acest Nicolae, acest tânăr, în comunitatea aceea creştină: acei creştini l-au ales episcop al lor, deşi Nicolae nu era nici măcar preot şi era destul de tânăr. Aceasta pentru că au văzut în el chipul lui Hristos, căci renunţase la tot şi împlinise Evanghelia *ad litteram*, deci fără interpretări, dăduse totul şi atunci creştinii aceia au spus, după ce o fi murit episcopul lor, probabil prin persecuţii (căci aceasta era înainte de anul 300, deci Diocleţian domnea), şi au spus ei că „acum să ne fii episcop, că te-ai

făcut Evanghelie, tu nu numai ştii Evanghelia, tu chiar faci Evanghelia, tu aplici Evanghelia, tu să ne fii episcop!" Şi l-au pus episcopul lor şi a fost episcop aşa cum ar trebui să fie fiecare episcop! Ziua de astăzi este o zi de bucurie pentru poporul român şi este o zi a tuturor creştinilor, căci viaţa noastră stă sau cade cu Evanghelia, nu stă cu altceva; dar aş mai zice că este şi o zi a episcopilor care ar trebui să îşi aducă aminte că este ziua păstorilor noştri, că Sfântul Ierarh Nicolae trebuie să le stea călăuză şi far şi lumină. El este episcopul adevărat care şi-a vândut toate, a dat toată avuţia semenilor săi celor săraci şi apoi a fost mărturisitor pentru Hristos în persecuţie, a fost închis, arestat, torturat, a ieşit din închisoare după ani de prizonierat şi captivitate numai pentru că mila lui Dumnezeu a rânduit să vină la puterea imperiului Sfântul Constantin şi s-a renunţat la persecutarea şi la distrugerea creştinilor. Şi Sfântul Nicolae a continuat să fie episcop încă ani buni, a participat şi la primul mare sinod al Bisericii din anul 325 la Niceea. A rămas faimoasă acolo apărarea Ortodoxiei împotriva preotului Arie, palma pe care i-a dat-o ne-a rămas nouă în conştiinţă de pe atunci, nu-i aşa, dar mărturia dată nu numai prin milostenie, prin faptă bună, nu numai prin asceză şi înfrânare, prin mărturisirea credinţei şi martiriu, iar după acestea s-a mutat la cer înspre 6 decembrie anul 342 sau 343. Timp mult s-a scurs de pe atunci, dar trupul lui a fost îngropat cu evlavie de către creştini şi au constatat că din mormântul lui izvorăşte un lichid incolor, cu o adiere de mireasmă, şi-au dat seama că omul acesta a fost cu adevărat un vas al harului lui Dumnezeu. Din mormântul lui ţâşnea această apă sfinţită, apă duhovnicească, între apă şi ulei, un fel de mir de acesta cu putere duhovnicească. Şi, mormântul lui a devenit loc de pelerinaj pentru sute de ani. Iar pe la anul 1060, deci acum 900 de ani, pentru că turcii selgiucizi ocupaseră aproape toată Asia Mică, aşa a rânduit Dumnezeu ca nişte marinari italieni să răpească, să fure de fapt, căci aceasta au făcut, o hoţie sacră, să fure din trupul Sfântului Ierarh Nicolae din Mira Liciei şi l-au dus în Sudul Italiei, în oraşul Bari, din sudul cizmei italiene, deasupra căruia au construit (până astăzi se vede), o grandioasă bazilică. A fost un act, putem spune, de vandalism, dar de hoţie sacră, dar poate a fost cu voia lui Dumnezeu, a fost cu voia Sfântului, pentru că la zece ani oraşul Mira a fost devastat şi incendiat şi trecut prin foc şi sabie de către turci. Sfântul a vrut ca osemintele lui să nu fie profanate. Şi de atunci şi până astăzi osemintele sfinte ale Sfântului Nicolae sunt acolo la bazilica din Bari.

Iar în 1950 s-au făcut lucrări de restaurare la criptă şi s-a desfăcut după 900 de ani aproape, sarcofagul şi s-a văzut că sarcofagul era pe sfert plin de apa aceea înmiresmată, uleioasă, plină de lichidul acela incolor, deşi era tăiat în stâncă şi nu avea nici o fisură. Şi, din interiorul raclei, din interiorul sarcofagului de piatră au apărut osemintele sfinte ale Marelui Ierarh Nicolae. Au venit oamenii de ştiinţă, le-au măsurat, le-au studiat, spuneau că oasele erau foarte fragile, în schimb craniul s-a păstrat aproape integral. După care s-a realizat o reconstituire, căci oamenii de ştiinţă astăzi pot să facă lucrul acesta pornind de la un simplu os. Şi i-au reconstituit faţa. Şi au văzut că era un om scund, de 1,67 şi s-a văzut exact cum i-ar fi arătat chipul. Faţa lui este ca faţa din icoanele noastre, ceea ce arată că icoanele Bisericii Ortodoxe nu sunt tablouri pictate

din imaginaţie, ci reprezintă chiar faţa sfântului respectiv. A fost un lucru minunat să se vadă că trupul acesta este realmente acolo şi că faţa lui este acolo şi că faţa lui din icoană corespunde minunatelor rămăşiţe pământeşti ale Sfântului Nicolae. Este important să ştim că credinţa noastră are această bază fizică şi că nu este bazată nici pe mituri nici pe poveşti, ci pe realităţi concrete.

Dar să ne aducem aminte de numele Sfântului Nicolae. Sigur, am spus despre el că este o evanghelie întrupată. Şi aş putea să spun într-un singur cuvânt că toată viaţa lui este scrisă în cântarea aceasta ce se tot aude în ziua de astăzi şi care în limbaj bisericesc se numeşte tropar şi care reprezintă o icoană a lui în cuvânt. Aşa cum icoana lui o avem pictată, avem în cuvânt şi în cântare o icoană care ne spune despre toate virtuţile lui, că a fost îndreptar al credinţei, un canon al credinţei, o regulă de credinţă căci credinţa lui a fost una curată şi a devenit regulă. Deci a fost o regulă, un îndreptar după care se măsoară şi se îndreaptă lucrurile. Deci a fost canon şi îndreptar al credinţei, a fost o icoană sau un chip al blândeţilor şi a fost apoi un dascăl şi un învăţător al înfrânării. Aceste trei virtuţi sunt virtuţile fundamentale ale creştinului, sunt cele trei forme ale iubirii. Credinţa şi rugăciunea, pe de o parte, care ţine legătura pe verticală a omului cu Dumnezeu, pentru că credinţa şi iubirea sunt formele iubirii de Dumnezeu. Blândeţea şi milostenia, ale căror chip sau icoană vie a devenit Sfântul Nicolae sunt icoana vie a iubirii de aproapele, de semeni, iar întruparea iubirii de sine, adevărata iubire de sine care este îngăduită, nu iubirea de sine păcătoasă, a patimilor, a ambiţiilor şi a păcatelor noastre, este înfrânarea, este reţinerea, asceza, iar creştinul se iubeşte pe sine însuşi reţinându-se de la cele trupeşti pentru ca în inima şi în trupul lui să înflorească şi să crească o altă viaţă, care este viaţa lui Dumnezeu. Deci creştinul se iubeşte pe sine atunci când renunţă, când nu-şi împlineşte voile şi poftele proprii minţii, trupului şi toate celelalte. Iată cum Sfântul Nicolae este prin credinţă şi prin rugăciune a fost îndreptar, canon al credinţei. Prin milostenie şi prin blândeţe a fost o icoană a iubirii şi a dăruirii de sine semenilor lui, şi s-a iubit pe sine însuşi prin asceză şi a devenit învăţător al înfrânării. Şi apoi ne-a arătat cum a câştigat cele de sus. Pe acestea le-a câştigat coborându-se, căci spune troparul „ai câştigat cu smerenia, (adică prin umilinţă, prin cele de jos) pe cele înalte, cu sărăcia pe cele bogate" (aşa cum am auzit în capitolul al VI-lea al Evangheliei după Luca, astăzi). Deci virtuţile creştine se dobândesc altfel decât cele ale lumii: ceea ce este înălţare în faţa oamenilor este pogorâre în faţa lui Dumnezeu şi ce este pogorâre în faţa oamenilor este înălţare la Dumnezeu. Iar lucrul aceste ne învaţă Sfântul: cum a câştigat pe cele de sus pogorându-se jos prin slujire şi prin iubire şi dăruire faţă de semeni, deci a câştigat cele bogate cu sărăcia şi acesta este baza pentru care strigăm cu toţii: „Părinte Ierarhe Nicolae roagă-te, sau cum spune textul în greceşte, fii ambasadorul nostru, fii mijlocitorul, solitorul nostru la Dumnezeu ca să mântuiască şi sufletele noastre".

Dar să reţinem şi următorul lucru: Ce înseamnă numele „Nicolae"? În greacă şi în limba evreiască numele nu erau nişte simple consoane sau vocale aranjate frumos ca să sune bine, cum se mai întâmplă astăzi cu numele unora din ziua de astăzi, ci ele aveau o

semnificaţie. Numele „Nicolae” înseamnă „Popor biruitor”, „Popor care biruie”, „Poporul care trebuia să biruie”. Aşadar, numele acesta reprezenta o rugăciune în ultimă instanţă, căci părinţii lui care l-au născut în 270, în vreme de persecuţie, i-au dat numele pruncului lor, cu nădejdea că poporul, dar nu orice popor, ci poporul lui Dumnezeu care este Biserica şi care sunt creştinii, vor fi până la urmă biruitori asupra necazurilor şi torturilor şi persecuţiilor la care erau supuşi de către regimul politic al Imperiului Roman din vremea aceea. Este deci un nume profetic, dar pe care l-a şi împlinit pentru că prin viaţa sa a arătat că creştinii biruie prin rugăciune şi virtuţi toate necazurile ce vin asupra lor de istorie. Să ne întrebăm noi, astăzi, creştinii a căror puţinătate în biserici arată că lumina începe să se întunece, sarea se desărează şi că ceva în creştinismul nostru, ceva se întâmplă cu mărturia creştină din zilele noastre. Să ne întrebăm, oare, mai putem spune noi astăzi că îl cinstim cu adevărat, ca popor, nu fiecare în parte? Putem spune că poporul creştin românesc este un popor biruitor, este un popor purtător de biruinţă? A fost pe vremea Sfântului Constantin Brâncoveanu, căci toată familia lui va arăta ce înseamnă aceasta, a fost pe vremea Sfântului Antim Ivireanu care a fost şi el ierarh, dar mai putem spune că creştinii de astăzi sunt cu adevărat un popor purtător de biruinţă? Acest nume al Sfântului Nicolae este un program şi este o întrebare şi este o întrebare a Sfântului Nicolae faţă de noi. Vedeţi, venim la biserică gândindu-ne mereu ce să Îi cerem noi lui Dumnezeu: „Dă-ne, Doamne, ceva!”, „Vreau de la Tine ceva!”, venim tot cu cererile noastre. Să ne întrebăm: oare, Dumnezeu şi Hristos nu cere ceva de la noi? Oare, Sfântul a cărui minune o dorim, oare nu vrea şi el ceva de la noi? Şi el nu vrea decât un singur lucru: să fim popor biruitor, să purtăm numele de „Nicolae” aşa cum se cuvine, adică să fim popor creştinesc cu adevărat, să fim biruitori asupra patimilor, biruitori asupra ispitelor şi mărturisitori ai credinţei. Poate că în ziua de astăzi aceasta e pe primul plan: mărturisirea credinţei! Pentru că astăzi creştinii nu mai au curajul să spună în lume că sunt creştini. Nu mai sunt mândri! Nu mai suntem mândri nici că suntem români, aşa cum nu mai suntem mândri nici că suntem creştini, nici că suntem ortodocşi. Păi, astfel cum să fim popor biruitor? Cum să fim biruitori dacă nu suntem mândri şi nu suntem vrednici sau nu dorim să ne învrednicim de mândria şi de darul minunat pe care ni l-a făcut Dumnezeu, acela de a fi români şi de a fi ortodocşi, daruri cu care ne-am învăţat să ne purtăm destul de superficial şi destul de indiferent.

Să ne aducem aminte că venim să îl cinstim pe Sfântul Nicolae, că îi sărutăm icoana şi îi cerem să se roage pentru noi, dar Sfântul Nicolae ne spune şi el că „Şi eu vreau ceva de la voi, popor românesc care îmi purtaţi numele, să fiţi cu adevărat popor milostiv, popor îndurător, popor postitor, căci fără de acestea viaţa voastră şi timpul vostru nu se face scară spre cer, ci se face scară spre iad”, să nu ne înşelăm de lucrurile acestea. Deci faceţi virtuţile acestea, credinţă, post, smerenie, milostenie, şi Împărăţia cerurilor nu va fi departe de noi, ci vom fi cu adevărat biruitori, poate nu aici, în lume şi în istorie, dar vom fi cu adevărat biruitori în cer şi în Împărăţia Tatălui nostru.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere pentru ca prin ajutorul rugăciunilor Sfântului Nicolae să ducem calea postului şi calea mântuirii de acum şi până în veac. Amin.

Miercuri în săptămâna a 27-a după Rusalii

14 decembrie 2011

Paraclisul Mitropolitan „Sf. Nichita Romanul” Sibiu

Evanghelia:

„În vremea aceea a fost întrebat Iisus de farisei: când va veni Împărăţia lui Dumnezeu. Le-a răspuns, zicând: Împărăţia lui Dumnezeu nu va veni în chip văzut, nici nu vor spune iată e aici, sau dincolo, fiindcă, iată, Împărăţia lui Dumnezeu este în mijlocul vostru. Şi a zis ucenicilor: vor veni zile când veţi dori să vedeţi una din zilele Fiului Omului şi nu veţi vedea. Şi vă vor spune: iată, aici este, iată, acolo e, să nu vă duceţi, nici să nu vă luaţi după ei, că precum fulgerul fulgerând dintr-o parte de sub cer luminează la cealaltă parte de sub cer, aşa va fi şi Fiul Omului în ziua Sa, dar mai întâi El trebuie să sufere mult şi să fie lepădat de neamul acesta”. (Luca 17, 20-25) LUNI IN SAPT 27

„Precum a fost în zilele lui Noe, aşa va fi şi în zilele Fiului Omului: mâncau, beau, se însurau, cântau, până în ziua când a intrat Noe în corabie şi a venit potopul, şi i-a prăpădit pe toţi. Asemenea cum a fost şi în zilele lui Lot: mâncau, beau, cumpărau, vindeau, sădeau, zideau. Dar, în ziua când a ieşit Lot din Sodoma, a plouat din cer foc şi pucioasă şi i-a prăpădit pe toţi. Tot aşa va fi şi în ziua când se va arăta Fiul Omului. În ziua aceea, cine va fi pe acoperişul casei şi lucrurile lui în casă, să nu se coboare să le ia. Asemenea, cel ce va fi la câmp să nu se întoarcă înapoi. Aduceţi-vă aminte de femeia lui Lot. Cine va căuta să îşi scape viaţa o va pierde, iar cine o va pierde, o va dobândi. Vă spun vouă, în acea noapte de vor fi doi pe un pat, unul se va lua şi altul se va lăsa. Două femei de vor măcina împreună, una se va lua şi alta se va lăsa. Doi de vor fi la câmp, unul se va lua şi altul se va lăsa. Atunci ucenicii L-au întrebat: Doamne, unde va fi aceasta? Iar El a răspuns: unde va fi stârvul, acolo se vor aduna şi vulturii”. (Luca 17, 26-37) MARŢI ÎN SĂPT. 27

Preasfinţite Părinte Episcop, Preacucernici Părinţi, iubiţi fraţi în Hristos,

Timpul trece cu rapiditate şi iată, ne apropiem cu paşi repezi de sfârşitul acestei perioade minunate pentru toţi creştinii (sau aşa ar trebui să fie) şi luminoase şi bucuroase. Pentru că este un post de bucurie, este un post de aşteptare bucuroasă, cum este cel al postului Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos. Am trecut deja de jumătatea lui, de la Sfântul Nicolae am intrat deja în linie dreaptă pentru pregătire noastră, a tuturor creştinilor care iubesc şi cinstesc numele sfânt pe care îl primesc, numele de unşi ai Domnului, aşa cum trebuie să fim şi noi, cu toţii. Unşi cu harul şi cu Duhul Sfânt, acesta este numele de creştin. Dacă ne respectăm acest nume desigur, trebuie să postim, trebuie să ne rugăm.

Călătorim deci pe calea aceasta a postului, dar însoţiţi de Biserică, însoţiţi de sfinţii care ne escortează în acest pelerinaj spre Betleem, însoţiţi de cuvântul Domnului şi de duminicile acestea pe care Biserica ni le-a rânduit spre călăuzirea noastră în acest pelerinaj al postului, care nu este o călătorie aşa cum o facem noi şi cum vă pregătiţi şi fraţi-

ile şi sfinţiile voastre să o faceţi, o călătorie dintr-un loc în altul, dintr-un judeţ în altul, dintr-un oraş în altul. Călătoria postului este o călătorie care se face pe verticală, nu pe orizontală, de pe pământ la cer. Este o călătorie care se face în timp şi nu în spaţiu şi de jos în sus, nădăjduind să ne apropiem mai mult în timpul acesta pe care Dumnezeu ni-l dă de Domnul nostru Iisus Hristos.

Şi Biserica, în aceste ultime zile ne escortează în acest pelerinaj ceresc cu aceste duminici pe care le-am parcurs şi urmează să le parcurgem. Duminica ce a trecut şi duminica ce urmează sunt duminici ale strămoşilor după trup ai Domnului nostru Iisus Hristos. Duminica ce a trecut este duminica patriarhilor. Trebuie să ne aducem aminte, într-un fel, că umanitatea a suspinat, a gemut, a lăcrimat pentru aşteptarea venirii unui Mântuitor. În ultimă instanţă de aceea şi postim, ca să ne aducem aminte de cei care au răbdat, s-au rugat, au plâns, au jeluit în aşteptarea unui Dumnezeu, să vină un Dumnezeu Mântuitor, un Mesia şi nu L-au văzut. Au aşteptat zeci de generaţii. Trebuie să ne aducem aminte de aceştia şi să postim pentru a ne transpune în situaţia aceea de aşteptare activă, aşteptare rugătoare, înlăcrimată a venirii Domnului. Şi, această curăţire a omenirii care a avut loc prin zecile de generaţii ca să apară floarea din David şi toiagul din rădăcina lui Iesei, Sfânta Fecioară Maria să fie potirul care Îl primeşte pe Domnul nostru Iisus Hristos, Dumnezeu venit în trup prin Iisus Hristos. Deci avem această însoţire finală ce este legată de aducerea aminte de toţi cei care de la Adam, trecând prin patriarhi, prin regi, prin profeţi, până la Fecioara Maria au pregătit aşteptarea venirii Domnului nostru Iisus Hristos. Deci acestea sunt duminicile.

Apoi avem Evanghelia care ne urmăreşte, cea de duminica trecută, cea cu pilda ospăţului, pilda cinei pe care o face Domnul nostru Iisus Hristos. Şi cântăm şi colinde, sigur, cântăm şi colinde vorbind despre Viflaim în sus şi în jos şi nu ştiu dacă ne mai aducem aminte cu toţii despre ceea ce înseamnă de fapt cuvântul „Viflaim”, care este forma grecească a ebraicului „bet-h-leem”, care înseamnă „casa pâinii”. Deci Iisus se naşte în satul lui David, păstorul făcut rege, El care va veni Nouă Păstor şi Noul Rege al lui Israel şi se naşte în casa pâinii ca să ne aducă aminte că creştinismul nu este o nouă lege, nu este o nouă Tora, Dumnezeu nu vine ca pe Sinai ca să ne ameninţe, să ne înfricoşeze, să ne dea porunci „să nu faci aia, să nu faci cutare şi cutare!”. Dumnezeu vine să ne facă un ospăţ, vine să ne cheme la masa Împărăţiei Sale şi ne invită şi ne cheamă pe toţi. Deci suntem chemaţi la cină; trebuie să venim la Hristos ca la un ospăţ, la împărăţia lui Dumnezeu. Ne-o repetă în permanenţă Domnul nostru Iisus Hristos. Însă un ospăţ cu totul special şi deosebit. Dacă credem că Iisus ne eliberează din sclavia Legii şi din cele 614 porunci pe care le urmăreau rabinii şi pe care trebuia să le ştie toţi evreii şi să le respecte ca să stea drepţi în faţa lui Dumnezeu. Iată că Domnul Iisus e bun şi blând şi ne cheamă la casa pâinii. Şi unde este casa pâinii decât în Sfânta Biserică? Ce e ospăţul decât Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie? Şi dacă în post nu ne aducem aminte de aceste lucruri, de bazele fundamentale ale credinţei noastre, atunci când ne vom aduce aminte? Şi acesta este rostul postului: să ne realtoim să ne readucem aminte de esenţialul credinţei noastre care stă în răspunsul nostru la invitaţia Domnului nostru Iisus Hris-

tos, a Tatălui care prin Iisus Hristos ne cheamă la ospăţ. Am auzit Evanghelia de duminica trecută... Ar trebui să ne urmărească nu numai în postul acesta, ci în toată viaţa noastră, mai ales în ultimul ei cuvânt. „Că vă spun vouă — spune ultimul verset al pericopei — nici unul dintre cei care au fost invitaţi şi n-au răspuns sau au răspuns cu indiferenţă şi cu nepăsare la chemarea Domnului, nici unul dintre ei nu va cina împreună cu Mine". Să ne aducem aminte de lucrul acesta! Că suntem chemaţi la ospăţ prin botez. Noi, creştinii, avem acest minunat dar pe care Dumnezeu ni-l face, dar mă tem că nu ştim să-l preţuim şi să-l cinstim aşa cum se cuvine. Să ne aducem aminte, căci altfel vom păţi şi noi aşa cum au păţit iudeii din vremea Mântuitorului şi până în vremea de astăzi. Ia să ne gândim: Domnul nostru Iisus Hristos de cine este primit? E primit de către iudeii care ştiau unde se naşte, din cine se va naşte, când se va naşte, căci profeţii le-au spus-o. Ştiau, dar au tratat cu nepăsare şi mai mult decât cu nepăsare, cu ostilitate, venirea Domnului nostru Iisus Hristos şi chemarea Lui la cină. Cine au venit în peştera din Betleem? Au venit oare fariseii, au venit saducheii, preoţii lui Israel? Toţi aceştia fuseseră întrebaţi de magi, de păgânii aceştia care nu aveau Tora, nu erau pregătiţi pentru acel lucru. L-au pregătit pe Iisus cei care nu erau pregătiţi să-L primească, şi, citind o stea oarecare de pe cer, au venit să se închine la peştera din Betleem, iar cei care erau în Ierusalim, la 5 kilometri distanţă şi au fost şi întrebaţi, au stat reci şi indiferenţi într-o parte şi, mai rău, nu numai că au stat indiferenţi au spus, ceea ce ne aduce aminte de răspunsul lui Irod, „mergeţi acolo", iar când l-au descoperit, au spus: „hai să terminăm cu Acest Păstor Rege care apare aici să ne tulbure nouă apele şi împărăţiile şi legile şi templul şi slujbele şi sacrificiile noastre". Dumnezeu vine să îi „deranjeze" pe liderii religioşi ai acelei vremi.

Să ne gândim că Dumnezeu în Iisus Hristos este primit de cei care nu-L aşteptau, de cei care nu erau pregătiţi. Iar cei care credeau că sunt pregătiţi nu L-au primit, ci dimpotrivă, L-au tratat cu ostilitate şi cu dispreţ şi cu indiferenţă. Oare nu Îl tratăm şi noi pe Domnul nostru Iisus Hristos cu aceeaşi indiferenţă, când auzim chemările, ştim că trebuie să fim în biserică, glasul clopotului fiind glasul lui Dumnezeu care cheamă la Sfânta Liturghie, iar noi ne întoarcem pe cealaltă parte a culcuşului nostru. Nu ne trezim, nu venim la slujbe, când se citeşte cuvântul Evangheliei, când intrăm în „casa pâinii" care se deschide şi la care suntem invitaţi cu toţii. Suntem chemaţi cu toţii la creştinism ca la această bucurie a cinei în „casa pâinii" Domnului nostru Iisus Hristos. Să nu tratăm cu indiferenţă această invitaţie şi chemare, că ne jucăm soarta şi ne jucăm destinul veşnic, nu destinul pământesc, destin de fiinţe care vom sta veşnic în faţa lui Dumnezeu. Dacă nu vom sta la ospăţ, vom sta în gheena focului, acolo unde se vor perpeli toţi cei care l-au tratat cu indiferenţă şi cu ostilitate pe Domnul nostru Iisus Hristos. E păcat şi e ruşine ca noi, creştinii care am venit aici, să nu fim mândri şi demni şi cinstitori ai acestui dar. Să ne aducem aminte ce spunea Mântuitorul: „Se va lua împărăţia de la poporul care crede că o are şi se va da celor care fac faptele ei". Iată cum împărăţia s-a luat de la iudei şi s-a dat creştinilor. Se va lua şi de la creştini dacă nu vom fi vrednici de ea. Gândiţi-vă la Apocalipsă! Acolo, în capitolul al III-lea, spune acelaşi lu-

cru, Mântuitorul, în epistolele acelea: „iată, stau la uşă şi bat! Şi de va auzi cineva cuvântul Meu Îmi va deschide. Şi voi intra la el şi voi cina. Eu cu el şi el cu Mine”, dacă Îi va deschide. Dar dacă nu deschidem casa sufletului ca să intre în ea Cel născut în „casa pâinii”, atunci să ştim că împărăţia se va lua de la noi şi, mai rău, vom auzi acel cuvânt din ultimul cuvânt al Evangheliei de duminică, verset ce este ca o ghilotină, care cade ca o judecată nemiloasă asupra celor care ratează chemarea la cină, deci chemarea la bunătate. Că nu a venit Dumnezeu să ne ceară cine ştie ce lucruri extraordinare, ce performanţe ascetice, sau yoghinice, sau de orice fel vor fi ele, ci a venit să ne cheme la bucuria Tatălui, la părtăşia aceasta minunată, că Dumnezeu vine aproape de noi, în „casa pâinii”. Dar să ne gândim şi la celălalt aspect: nici unul dintre cei invitaţi, care au tratat invitaţia Mea cu nepăsare nu va intra la cina Mea. Nu venim la cina aceasta, nu vom merge nici la cina veşnică în Împărăţia lui Dumnezeu!

Să ne gândim bine, în zilele care au mai rămas de pregătire în acest post minunat al Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos, să ne curăţim peştera sufletului nostru, să o facem din peşteră de tâlhari peşteră de întrupare a Domnului nostru Iisus Hristos. Să scoatem de acolo toate nepăsările şi indiferenţele şi preocupările lumeşti şi să-L primim pe Domnul nostru Iisus Hristos care vine să Se nască nu numai în ieslea din Betleem, ci vrea să se nască şi să ia trup şi carne în peştera dinăuntrul inimilor noastre. Să o pregătim aşa cum se cuvine că acolo va pregăti Domnul nostru ospăţ de acum şi până în veac. Amin.

Vineri în săptămâna a 27-a după Rusalii

16 decembrie 2010

Evanghelia:

„Zis-a Domnul pilda aceasta: un om de neam mare s-a dus într-o țară depărtată, ca să-și ia întărire de domn și să se înapoieze. Și a chemat pe zece slujitori ai săi, le-a dat zece talanți, și a zis către ei: negustătoriți cu ei până voi veni. Dar cetățenii lui îl urau și au trimis solie în urma lui, spunând: nu voim ca acesta să domnească peste noi. Când s-a înapoiat el cu întărirea de domn, a poruncit să cheme pe slujitorii cărora le dăduse banii, ca să afle ce negustătorie au făcut. Și a venit cel dintâi, zicând: stăpâne, talantul tău a adus câștig zece talanți. Atunci a zis stăpânul: bine slujitor bun, pentru că în puțin ai fost credincios, să ai stăpânire peste zece orașe. A venit apoi al doilea zicând: stăpâne, talantul tău a adus cinci talanți. A zis și acestuia: să fii și tu stăpânitor peste cinci orașe. A venit și al treilea, zicând: stăpâne, iată talantul tău pe care l-am păstrat învelit într-un ștergar, căci m-am temut de tine, pentru că ești om aspru; iei ce n-ai pus și seceri ce n-ai semănat. Stăpânul i-a zis: din cuvintele tale te voi judeca slujitor viclean. Ai știut că eu sunt om aspru, care iau ce n-am pus și secer ce n-am semănat. Atunci de ce n-ai dat banii mei schimbătorilor și, venind eu, i-aș fi cerut cu dobândă? Apoi a poruncit celor ce stăteau de față: luați de la el talantul și dați-l celui care are zece talanți! Vă spun că celui care are i se va da, iar de la cel care nu are, se va lua chiar și ce are. Iar pe acei vrăjmași ai mei, care n-au voit să domnesc peste ei, aduceți-i aici și tăiați-i în fața mea. După ce a vorbit acestea, a mers mai înainte, în sus, spre Ierusalim”. (Luca 19, 12-28)

Preacucernice, iubite și frate în Domnul, iubiți frați în Hristos,

Săptămâna aceasta, săptămână de pregătire dinaintea întâmpinării marelui praznic al Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, este o săptămână în care călătorim alături de profeți: îl avem astăzi pe Prorocul Agheu, mâine, pe Prorocul Daniel și pe cei trei tineri de la minunea din cuptorul Babilonului. Suntem însoțiți de proroci, de arhierei, de pustnici, de martiri. Facem această călătorie duhovnicească din an în an, înaintând spre tainele Domnului.

Și suntem însoțiți și hrăniți, de fapt, duhovnicește, alături de hrana cea sfântă și tare și de temelie a sufletelor noastre, care este Sfânta și Dumnezeiasca Euharistie de care nu suntem privați în acest post, cum nu suntem privați nici în Sfântul și Marele Post al Paștelui, dar avem bucuria aceasta că în prăznuirea aceasta, în celebrarea postirii, căci postirea este un act liturgic și o sărbătoare pentru toți creștinii, nu e o perioadă de întristare; suntem însoțiți de Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, cea plină și duhovnicească, a Sfinților Părinți. Spre deosebire de postul Paștelui unde ne hrănim cu hrana cea tare a Trupului și Sângelui Domnului serbată doar din sâmbătă în sâmbătă și din duminică în duminică, avem acum acest privilegiu de a fi însoțiți de această taină a Sfintei și Dumnezeiești Liturghii în fiecare zi a postului. Și este și aici un tâlc, iar tâlcul l-am văzut în duminica trecută — ni l-a spus tot Evanghelistul Luca în pilda chemării la cină.

Mergem spre Betleem, mergem spre „casa pâinii”, nu putem să fim lipsiţi de minunea care se petrece în casa mare a pâinii care este Biserica Domnului nostru Iisus Hristos. Călătorim deci cu această perspectivă a minunatei cine a Domnului. În acelaşi timp şi cu perspectiva răspunderii nesfârşite care ne stă înainte, nouă, tuturor celor care stăm în jurul acestei taine şi pe care de altfel trebuie să ne altoim. Nu e suficient să stăm doar ca nişte spectatori ai ei, ci trebuie să ne altoim, să ne implântăm zi de zi în tot acest interval, mai cu seamă al postului Naşterii Domnului.

Să ne gândim şi la cântările acestea pe care ni le pune înainte Biserica: „ce vom aduce Domnului pentru toate câte ne-a dat nouă? Ce vom aduce?” Iar cântarea răspunde minunat: „cerul aduce steaua, pământul aduce peştera, îngerii aduc doxologia, păstorii aduc minunarea, iar noi, creştinii, noi oamenii, o aducem pe Sfânta Născătoare de Dumnezeu”. Dar când o aducem noi pe Sfânta Născătoare de Dumnezeu la Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie? O aducem la Sfânta Proscomidie; aşa zic Sfinţii Părinţi: că prescura noastră este chipul, este figura şi simbolul Maicii Domnului; dar grota aceasta minunată toată Biserica o ştie şi am auzit-o şi aici cântată, în capelă, unde parcă mai abitir se vede că e ca o peşteră, e o grotă, e un Betleem, e o casă a pâinii, dar grotă, grotă, este firida proscomidiei unde prescura noastră care e chipul Maicii Domnului este pusă de mâinile sfinte ale preotului care va scoate din ea pe Pruncul care este în acelaşi timp şi Mielul. Căci amândouă lucrurile sunt în firida aceasta minunată a proscomidiarului: este şi prefigurarea Naşterii, dar în acelaşi timp este şi prefigurarea pătimirii, iar lucrul acesta îl vom vedea şi pe icoana Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos. Căci cine se naşte din Fecioara Maria este în acelaşi timp Prunc, dar este de fapt Mielul pregătit pentru jertfă, pentru junghiere. Sunt expuse amândouă lucrurile: Pruncul care merge spre jertfă, nu se detaşează. Desigur că avem bucuria naşterii acestui Prunc, dar Pruncul Acesta deja când vine în lume se pregăteşte pentru moarte, pentru pătimire, pentru dăruirea totală a vieţii Sale. Iar Evanghelia de la Ioan ne va şi arăta acest lucru, cum naşterea Lui e în acelaşi timp o primă schiţare a pătimirii. Naşterea Lui produce bucurie, pentru nişte păstori, dar nu produce bucurie la Ierusalim, ci dimpotrivă, de acolo vor veni sunetul suliţelor şi al armelor şi crima şi strigătul de jertfă şi umilinţă şi de jale al femeilor din Betleem care îşi vor vedea pruncii ucişi; o primă schiţare a violenţei, în cele din urmă, care însoţeşte venirea iubirii lui Dumnezeu în lume. Şi iată, de aceea într-un fel se potriveşte Evanghelia de la Luca ce se află acum spre sfârşit. Iisus urcă deja, cum am auzit în Evanghelia de astăzi, şi a rostit pilda aceasta în drumul ultimului Său urcuş dinspre Ierihon, la punctul cel mai de jos de pe suprafaţa pământului, la Marea Moartă, marea păcatelor şi căderii omului. Urcă cei aproape 1000 de metri de la Ierihon spre Ierusalim, are un urcuş important de făcut, pentru ca apoi, în săptămâna pătimirii să mai urce o dată urcuşul pe Golgota, apoi pe Cruce, iar de acolo să se înalţe şi să ne tragă pe noi toţi prin jertfă şi pătimire spre cer. De aceea e potrivită însoţirea aceasta a cuvintelor Evangheliei după Luca rostite de Mântuitorul în preajma paştelui Său, în preajma pătimirii Sale.

Deci am văzut duminică chemarea la cină cu atitudinea celor din invitaţi, care, în cele din urmă, vor fi respinşi pentru că au respins ei înşişi invitaţia care li s-a făcut. Ei, acum Îl vedem pe Mântuitorul rostind ultima pildă pe care o mai rosteşte pe drum spre Ierusalim, înainte de a ajunge pe Muntele Măslinilor, exact după încheierea acestei pericope se spune că Mântuitorul a ajuns la Betania, Betfaghe şi le spune ucenicilor: „duceţi-vă şi aduceţi asinul", (este chiar pilda rostită în ziua Floriilor, de ziua intrării în Ierusalim). Dar înainte de aceasta le spune această pildă, această pildă care ni se pare că o cunoaştem, că o ştim, evident, că pare o variantă a pildei de la *Matei*, capitolul al 25-lea, a talanţilor. Total greşit şi aiurea. Acum, ştiind şi frecventând Sfânta Scriptură, vedem că varianta aceasta din *Luca*, capitolul al 19-lea nu vorbeşte despre talanţi, căci talanţii erau o unitate de greutate şi de măsură enormă: în jur de 49 de kilograme de aur avea un talant. O mină avea mai puţin; o mină avea în jur de jumătate de kilogram, de aceea putem înţelege că se pot pune într-un ştergar. Deci o mină era echivalentul salariului pentru o sută de zile; deci cam într-un an de zile reuşeai să câştigi prin munca zilnică în jur de trei mine. Asta pentru a ne da seama cam care era valoarea. Deci, spune Mântuitorul în pilda aceasta, care desigur, ca toate pildele, are subînţelesuri care vorbeau poate celor de atunci, dar nouă ne vorbesc astăzi mai puţin, însă trebuie să înţelegem despre ce vorbeşte Mântuitorul. Este vorba despre un om de neam bun, un nobil. Acesta se duce într-o ţară îndepărtată ca să primească întărire de domnie şi de împărăţie. Acest prinţ, acest om de neam bun care se duce la sediul central al împărăţiei pentru a primi o confirmare de domnie este Domnul nostru Iisus Hristos care vorbeşte deja mergând spre Ierusalim despre înălţarea Sa. Pleacă într-o ţară îndepărtată. Ei se apropiau de Ierusalim, de intrarea în Ierusalim, apostolii deja credeau că Mântuitorul va proclama acolo Împărăţia lui Dumnezeu, că se va înălţa pe un tron, că va fi aclamat, de altfel ei înşişi, conform spuselor lui Luca, Îl vor aclama în drum spre Ierusalim: „Tu eşti Mesia. Binecuvântat cel ce vine întru numele Domnului. Osana, Fiul lui David". Ei se gândeau că Mântuitorul va intra în templu şi se va instala şi proclama regele mesianic, iar ei vor fi consiliul de conducere al acestei împărăţii. Mântuitorul îi avertizează încă prin pilda aceasta că El urcând spre Ierusalim va pleca spre o ţară îndepărtată în care ei nu vor putea să pătrundă. Tara îndepărtată este înălţarea Lui la cer, dar înălţarea Lui la cer prin moarte, prin înviere şi prin moarte. Acolo va primi El domnia şi împărăţia, mergând în ţara îndepărtată, trecând fluviul acesta al morţii, care face depărtarea dintre cer şi pământ.

Dar între timp, spune, El, acest prinţ avea două categorii de personaje cu care se întâlneşte: unii erau cetăţenii acelui teritoriu, iar cetăţenii acelui teritoriu care sunt iudeii erau recalcitranţi. Erau cetăţeni, erau oameni liberi, dar erau oameni nărăvaşi, iar când au aflat că s-a dus prinţul să ia întărire şi să vină înapoi ca împărat şi domn peste ei, atunci au trimis ambasadă: „Nu-l vrem! Nu-l vrem, ţine-ţi-l acolo! Nu-l mai trimiteţi înapoi, căci nu-l vrem înapoi!". Deci cetăţenii, oamenii liberi ai teritoriului, Îl refuză pe Domnul Hristos. Deci iudeii, oamenii liberi, refuză pe Domnul nostru Iisus Hristos. În schimb, înainte de a pleca, spune, acel om de neam bun cheamă slugile, sclavii şi le-a

dat fiecăreia câte o mină. O cifră deloc întâmplătoare. De ce 10? Zece porunci ar putea fi o legătură cu simbolistica aceasta a iudaismului. Şi fiecăreia îi dă câte o mină, spre deosebire de pilda talanţilor unde fiecare primeşte diferit, aici toţi primesc la fel. Si le spune să neguţătorească cu ele. Le dă un fel de primă, un fel de bonus, dar pe răspundere. Acel domn pleacă, dar îi pune la încercare. Le pune la încercare înţelepciunea şi responsabilitatea cu care vor gestiona acea sumă, care nu este o sumă foarte mare, de altfel. Căci Mântuitorul spune apoi „peste puţine ai fost pus şi li se va da mult". Deci este puţin, este echivalentul pentru o treime de an. Apoi a plecat, a plecat la ceruri ajutat de oameni, înălţat la ceruri pe cruce cu piroane, cu suliţe, cu toată violenţa cu care oamenii au răspuns iubirii Fiului, nobilului, prinţului de neam bun care a fost Domnul nostru Iisus Hristos printre ei.

Dar se întoarce; se întoarce şi cere socoteală. Şi acum vedem cele două tipuri de judecăţi, judecata pe care o face slugilor (slugile sunt cei care L-au primit, că L-au primit pe Mântuitorul nu oamenii liberi, adică iudeii care aveau Legea şi vedeau că sunt oameni liberi înaintea lui Dumnezeu, ci L-au primit slugile, săracii lui Israel sau păgânii). Aşadar slugile Îl primesc şi se întorc şi raportează comandantului care se întoarce de la garnizoană cu întărire de domnie, se întoarce înviat, se întoarce după ce a fost înălţat la ceruri, cu „ajutorul" nostru, evident, şi al „dragostei" noastre. Şi vin slugile şi-I spun: „Uite, mi-ai dat o mină, am neguţătorit şi am făcut zece în loc" şi primeşte răspunsul: „Bine, slugă, peste puţine ai fost credincioasă (vedeţi, accentul este pus pe credinţă, aici, pe fidelitate), altfel spus: ai fost sclav, te fac stăpân, guvernator, peste zece cetăţi, peste zece oraşe. Deci, din sclav te-am făcut om liber, dar şi stăpân peste zece oraşe". Celui de-al doilea, la fel: „Din una ai făcut cinci; cinci mine ai făcut, peste cinci oraşe vei fi guvernator şi stăpân". Şi vine şi o a treia slugă, şi invocă acelaşi pretext, un pretext destul de tragic şi de penibil, spune: „Am ştiut că eşti om aspru, auster, strict, un om care iei de unde n-ai pus şi seceri de unde n-ai semănat, cu alte cuvinte, eşti un om aspru, violent, acaparator, şi acum iei, îmi ceri înapoi, tot câştigul, căci tu nu ne-ai dat decât o mină, iar acum ai luat câştigul întreg", ceea ce, de altfel, nu spune Evanghelia, cum că le-ar fi luat banii sau capitalul, dimpotrivă, peste ceea ce au câştigat a mai adăugat şi investirea cu funcţia politică de guvernatori. Acea slugă îşi proiectează sufletul ei de slugă, sufletul ei de meschină şi fricoasă asupra stăpânului generos. „Deci, am ştiut că eşti om aspru, le-am pus în ştergar, le-am pus deoparte şi acum, ia tu ce e al tău, uite!" Cu alte cuvinte: „Ţi-am dat înapoi, nu mă mai deranja!" Şi îl vedem pe stăpânul zicând: „Din cuvintele tale te voi judeca. Ce ai spus, asta ţi-o întorc acum". Acea slugă îşi proiectează sufletul ei de slugă, sufletul ei de meschin şi fricos asupra stăpânului generos, asupra domnului generos. Deci îl vede pe stăpân, care este un model de generozitate, dar şi de încercare, adică dă oamenilor daruri, dar văzând modul în care ştiu să le administreze: dacă eşti vrednic să fii investit în stăpân. Eşti slugă, dar dacă te dovedeşti a fi înţelept în administrarea lucrurilor şi proprietăţilor, primeşti în dar posibilitatea de a exercita această calitate. Dar acea slugă vicleană, răstălmăceşte generozitatea stăpânului, a Mântuitorului şi crede că încercarea pe care le-o pune El înainte, aceea de

a le face daruri, adică încercarea aceasta ar veni din asprime, nu din înţelepciune şi din pedagogie şi din dorinţa de a-i face să crească în înţelepciune şi în stăpânire şi Îi răspunde Mântuitorului cu acel cuvânt. Şi Mântuitorul, spre deosebire de pilda talanţilor care se termină cu un final drastic pentru sluga necredincioasă, Mântuitorul răspunde aici blând, spune doar atât: „Dacă nu ai fructificat-o dă-o înapoi şi o voi da celui care a avut zece. Nu îl condamnă, nu îi face nimic, dar îi spune: „Slugă ai fost, slugă rămâi". Deci pe toţi ceilalţi, din slugi i-a făcut stăpâni, i-a făcut guvernatori. „Ai avut suflet de slugă, m-ai făcut pe mine ceea ce nu sunt, ţi se ia capitalul şi rămâi în continuare slugă. N-a trecut la starea de stăpân, căci nu i se dă nimic, dar nu este nici pedepsită. Poate cea mai mare pedeapsă este că rămâne în continuare în situaţie de slugă. Şi, ce spune apoi cuvântul? „Dar se vor mira: Cum de cel căruia are zece îi mai dai încă una?" Iar apoi spune cuvântul acela că „tot cel ce are şi ştie să preţuiască ceea ce are i se va mai da, iar celui care crede că are sau are crezând că este al lui, se va lua de la el.

Vine apoi cea de-a doua judecată, căci prima este a slugilor, dintre care două ajung stăpâni, iar a treia rămâne slugă. Nu e o pedeapsă imanentă, ci e doar o păstrare a condiţiei de sclav. Dar vine apoi a doua parte: judecata cetăţenilor L-au refuzat şi nu au vrut să Îl primească Domn pe Iisus Hristos, „iar pe ceilalţi, spune textul, aduceţi-i aici". Această judecată apare nemiloasă, ceilalţi sunt junghiaţi fără milă pentru revoltă, pentru răzvrătire şi mai mult decât răzvrătire, pentru uneltire şi conspiraţie împotriva stăpânului adevărat. Judecata oamenilor liberi care ajung să fie trataţi ca nişte captivi de război şi judecaţi şi executaţi pentru răzvrătire şi slugile care ascultând de Domnul nostru Iisus Hristos şi de legea Lui, de Evanghelie ajung, în cele din urmă, să fie stăpâni peste zece şi cinci oraşe în împărăţia cea veşnică a marelui Împărat al cărui Fiu vine printre noi.

Este o pildă care ne îndeamnă la răspundere, este o pildă care ne aduce aminte că Dumnezeu face daruri, dar cere şi socoteală. Nu face daruri pentru a alimenta libertinajul oamenilor şi uitarea de ordine, uitarea de stăpânire, uitarea de ierarhie. Darurile se dau şi se sporesc celor care ştiu să le folosească şi celor care ştiu să le întoarcă dăruitorului lor. Este o pildă interesantă, este o pildă aspră şi dulce în acelaşi timp, aşa cum sunt cuvintele Scripturii, precum spune prorocul Iezechiel, nu crede că Scriptura e numai mângâiere şi bucurii, e şi miere, e şi fiere. Miere, pentru cei care ştiu să-L primească cu adevărat, ca şi Euharistia de altfel, iar fiere, pentru cei care nu o primesc, stau cu indiferenţă sau se apropie fără răspundere de ea. Este o pildă a răspunderii, aşa cum a fost şi cealaltă, o pildă a demnităţii, a libertăţii, a sclavilor care devin stăpâni pentru că ştiu să folosească bine darurile Domnului. Este o pildă înţeleaptă şi potrivită pentru această perioadă de pregătire pentru marele dar pe care ni-l face Dumnezeu prin trimiterea Fiului Său în lume, dar e un dar care e cărbune de foc. Un cărbune de foc care este pe mâinile şi pe inimile noastre şi pe sufletele noastre. Ne poate lumina şi ne poate încălzi, dar ne putem şi arde. Căci ne jucăm cu focul când este vorba despre Domnul nostru Iisus Hristos, de Duhul Sfânt şi de Dumnezeu. De noi depinde ca focul acesta să ne lumineze, să ne încălzească, să ne înalţe spre cer, sau, dimpotrivă, să ne perpelească, să

ne ardă, ca anticipare al marelui foc şi al marelui incendiu şi al marii înflăcărări care va fi gheenă, care este reversul Împărăţiei. Nu primim Împărăţia iubirii lui Dumnezeu, ne va arde focul lipsei de răspundere, al împietririi, al nesimţirii, în cele din urmă, celor care n-au răspuns la chemarea Mântuitorului la cină şi nici nu au ştiut cum să valorifice darurile, mina harului şi Evangheliei pe care Dumnezeu ne-o pune în sufletele, în mâinile şi în răspunderea noastră, a tuturor. Creştinismul este dar, dar este şi răspundere. E o răspundere importantă şi ea trebuie luată de noi toţi cei care purtăm numele de creştini şi vrem să fim vrednici de Cel care se va naşte Prunc tânăr, fiind în acelaşi timp şi Dumnezeu mai înainte de veci, în „casa pâinii", acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Predică la Duminica dinaintea Naşterii Domnului (a sfinţilor Părinţi după trup ai Domnului)

18 decembrie 2011

Mănăstirea „Sfinţii Împăraţi Constantin şi mama sa Elena” Hurez

Evanghelia:

„Cartea neamului lui Iisus Hristos, fiul lui David, fiul lui Avraam. Avraam a născut pe Isaac, Isaac a născut pe Iacob, iar Iacob a născut pe Iuda şi pe fraţii lui. Iuda a născut pe Fares şi pe Zara din Tamar, iar Fares a născut pe Esrom; Esrom a născut pe Aram. Aram a născut pe Aminadav, Aminadav a născut pe Naason, iar Naason a născut pe Salmon. Salmon a născut pe Booz din Rahav; Booz a născut pe Obed din Rut; Obed a născut pe Iesei, iar Iesei a născut pe David împăratul. David împăratul a născut pe Solomon din femeia lui Urie; Solomon a născut pe Roboam; Roboam a născut pe Abia, iar Abia a născut pe Asa. Asa a născut pe Iosafat; Iosafat a născut Ioram, iar Ioram a născut pe Ozia. Ozia a născut pe Ioatam; Ioatam a născut pe Ahaz, iar Ahaz a născut pe Ezechia. Ezechia a născut pe Manase; Manase a născut pe Amon; Amon a născut pe Iosia, iar Iosia a născut pe Iehonia şi pe fraţii lui, la strămutarea în Babilon. Iar după strămutarea în Babilon, Iehonia a născut pe Salatiel; Salatiel a născut pe Zorobabel; Zorobabel a născut pe Abiud; Abiud a născut pe Eliachim; Eliachim a născut pe Azor. Azor a născut pe Sadoc; Sadoc a născut pe Achim; Achim a născut pe Eliud; Eliud a născut pe Eleazar; Eleazar a născut pe Matan; Matan a născut pe Iacob, iar Iacob l-a născut pe Iosif, bărbatul Mariei. Din ea s-a născut Iisus, care se cheamă Hristos. Deci, toate generaţiile: de la Avraam până David, sunt patrusprezece generaţii, iar de la David până la strămutarea în Babilon sunt patrusprezece generaţii, iar de la mutarea în Babilon până la Hristos sunt patrusprezece generaţii. Iar naşterea lui Iisus Hristos, aşa a fost: după ce mama Sa, Maria, a fost logodită cu Iosif, înainte încă de a fi ei împreună, s-a aflat că ea are în pântec din Duhul Sfânt. Dar Iosif, bărbatul ei, fiind om drept şi nevrând s-o vădească, a vrut să o lase în ascuns. Pe când gândea însă el acestea, iată, îngerul Domnului i s-a arătat în vis, grăind: Iosife, fiule al lui David, nu te teme a lua pe Maria, femeia ta, căci Cel zămislit în ea este din Duhul Sfânt. Ea va naşte fiu şi Îi vei pune numele: Iisus, că El va mântui pe poporul Său de păcate. Iar acestea toate s-au făcut ca să se împlinească ceea ce vestise Domnul prin prorocul Isaia, care zice: iată fecioara va avea în pântec şi va naşte fiu şi Îi vor pune numele Emanuel, care înseamnă: Dumnezeu este cu noi. Iar după ce s-a deşteptat din somn, Iosif a făcut aşa cum i-a poruncit îngerul Domnului şi a luat la el pe femeia sa. Şi fără să o fi cunoscut pe ea, ea a născut pe Fiul său cel Unul-Născut, căruia I-a pus numele Iisus”. (Matei 1, 1-25)

Cuvioase Părinte, Cuvioase Maici, iubiţi fraţi în Hristos,

Doar puţine zile ne mai despart de marele praznic pe care ne silim cu toţii, noi creştinii ortodocşi, care iubim şi cinstim acest nume şi vrem să fim vrednici de el şi îl cinstim pregătindu-ne de acest mare praznic, cum spuneam, nici de astăzi, nici de ieri, ci de

patruzeci de zile, căci patruzeci de zile durează pregătirea aceasta de suflet folositoare, a postului. Calea aceasta minunată pe care o străbatem însoţiţi de sfinţii îngeri şi de sfinţii Bisericii pentru a fi cât mai bine pregătiţi spre a întâmpina această mare taină, taina pogorârii lui Dumnezeu în lume, taina Naşterii lui Dumnezeu cel mai înainte de veci, care se face, iată, Prunc Nou sau Prunc Tânăr, cum auzim de altfel cântându-se la strană: Dumnezeu cel mai înainte de veci se face Prunc pentru noi şi pentru a noastră mântuire.

Călătorim deci însoţiţi de îngeri, însoţiţi de sfinţi şi nici în ziua de astăzi nu suntem lipsiţi de câţiva dintre ei şi ar fi cazul să-i amintim măcar cu numele dacă nu avem timp să zăbovim cum se cuvine, să le cinstim pomenirea, cunoscându-le măcar viaţa lor. Să ne gândim că astăzi suntem însoţiţi de Sfântul Mare Mucenic Sebastian, dar şi de Sfântul Patriarh Modest al Ierusalimului, dar şi de Sfântul Cuvios Daniil Sihastru al Moldovei. Deci, iată, trei luceferi ai Bisericii care ne însoţesc în această călătorie duhovnicească care, iată, se apropie de sfârşit. Se apropie de sfârşit pentru că duminica de astăzi şi duminica ce a trecut sunt deja duminici pregătitoare sunt duminicile în care am intrat de fapt în taina praznicului. În taina praznicului nu se intră brusc, nu se intră pe neaşteptate, deşi venirea lui Dumnezeu în lume, în noaptea istoriei, a fost ca un fulger, dar, în acelaşi timp, ea a venit la capătul unei aşteptări, la capătul unei pregătiri a omenirii pentru primirea Lui. Nu a întregii omeniri, evident, ci a acelora dintre oameni care au avut mintea şi sufletul aproape de Dumnezeu şi au plâns şi au lăcrimat în aşteptarea Lui.

Deci duminica de astăzi şi duminica ce a trecut sunt duminicile strămoşilor după trup, aşa le vedem scrise în răbojul calendarelor noastre. Duminicile acestea ne aduc aminte de toţi cei care, începând de la Adam şi de la Eva, de la strămoşii noştri — strămoşii noştri şi în cele ale vieţii, dar şi în cele ale morţii şi ale căderii — Adam şi Eva şi urmaşii lor şi toţi cei care au trăit cu nădejdea că Dumnezeu se va întoarce la ei, se va întoarce cândva spre ei şi nu va face ceea ce au făcut ei, adică să întoarcă spatele lui Dumnezeu în grădina raiului, drept pentru care au primit pedeapsa scoaterii din grădina raiului şi într-un fel, pedeapsa îndepărtării omului de la faţa lui Dumnezeu. Şi, e dureros lucru să fii îndepărtat de la faţa Celui care ne-a creat, Celui care ne-a iubit; e dureroasă orice despărţire de un prieten, sau de un apropiat, apăi, darămite, dureroasă şi plină de lacrimi şi de suferinţe şi de suspin este îndepărtarea noastră de Dumnezeu.

Şi a fost nevoie de o pregătire extrem de îndelungată pentru ca Dumnezeu să vină, să se apropie. A venit la capătul suspinelor şi curăţirii noastre. A trebuit să plângem şi să suspinăm, iată, generaţii în şir, cum am auzit citindu-se în Evanghelia de astăzi: cartea generaţiilor celor care au pregătit venirea în lume a Domnului nostru Iisus Hristos. Şi Evanghelistul Matei din care am citit — aşa se deschide Evanghelia după Matei, deci prima pagină a Noului Testament: Cartea neamurilor, cartea generaţiilor, genealogia după trup a Domnului nostru Iisus Hristos, fiul lui David, fiul lui Avraam. Şi începe să ni se prezinte cum au fost de la Avraam şi până la David, paisprezece generaţii, de la David până la exilul şi robia evreilor în Babilon au mai fost alte paisprezece generaţii,

iar de la întoarcerea lor din Babilon şi până la naşterea Domnului nostru Iisus Hristos au mai fost încă paisprezece generaţii. Deci, de trei ori paisprezece generaţii de la Avraam şi până la Domnul nostru Iisus Hristos. Dar, istoria lumii, nu începe cu Avraam, istoria lumii începe cu Adam şi cu Eva, şi, la rigoare, nu începe nici măcar cu ei, ci începe cu Dumnezeu. Ne putem întreba oare de ce Evanghelistul Matei începe cartea generaţiilor neamului lui Iisus Hristos cu Avraam şi nu cu Adam? Începe cu Avraam pentru că Evanghelia după Matei se adresa în primul rând iudeilor, poporului evreu. Iar pentru poporul evreu, importanţi erau strămoşii aceştia. David, în primul rând, pentru că David a fost rege cu o mie de ani înaintea lui Iisus Hristos, regele care a părut să întruchipeze toată slava şi strălucirea împărăţiei lui Dumnezeu încă de pe acest pământ; iar David, venea şi el după generaţii, de la Avraam, marele părinte, tatăl credinţei, cel care, după potop, a fost primul om cu care Dumnezeu a încheiat un legământ. Deci pentru evrei era important să ştie că Domnul nostru Iisus Hristos, ca evreu, vine din cea mai importantă spiţă şi descendenţă iudaică, cea din regele David şi cea din patriarhul Avraam. Şi de aceea începe genealogia cu Avraam.

Dar mai avem o genealogie şi Evanghelistul Luca ne relatează o spiţă din aceasta a neamurilor după trup, a generaţiilor după trup a Domnului nostru Iisus Hristos. El o face însă nu la începutul evangheliei sale, o face la capitolul al III-lea. După ce vorbeşte despre botezul Domnului nostru Iisus Hristos ne spune: „a botezat pe Iisus Hristos care se spune că era fiul lui Iosif, fiul lui..., fiul lui...", dar continuă Luca şi merge mai departe, merge până la Adam, fiul lui Dumnezeu. Luca care era medic şi care a scris nu numai pentru iudei, ci a scris şi pentru păgânii care veneau la creştinism, dintre greci şi dintre romani, a mers cu spiţa aceasta a Mântuitorului mai departe, până la Adam, arătând cu alte cuvinte, că venirea Domnului nostru Iisus Hristos nu-l priveşte numai pe poporul evreu, nu-i priveşte numai pe cei născuţi din Avraam sau din David, ci priveşte pe toată lumea. Naşterea Domnului nostru Iisus Hristos, venirea Lui în lume, este un eveniment care priveşte întreaga umanitate. Despre toate aceste generaţii suntem chemaţi să ne aducem aminte în aceste două duminici, despre aceste două spiţe.

Deci I se face Mântuitorului această impresionantă genealogie, genealogie care, pentru cei care citim scrierile Noului Testament, vom vedea că nu este chiar întru totul asemănătoare — şirul numelor pe care îl aminteşte Matei, sau şirul numelor pe care îl prezintă Luca. Explicaţia este simplă, pentru că Matei urmăreşte spiţa lui Iisus Hristos până la Iosif şi trecând prin Iosif, ori Luca o urmăreşte trecând prin Maica Domnului. Deci, Luca care de altfel îşi deschide evanghelia prin relatarea Bunei Vestiri şi Maica Domnului, are un loc important în vestirea venirii Domnului nostru Iisus Hristos în lume.

Ne putem întrebăm ce vrea de altfel Evanghelistul să ne spună prin aceste lucruri. Că au fost zeci de generaţii care au plâns şi au aşteptat venirea unui Dumnezeu ca Mântuitor, iar Dumnezeu vine la capătul plânsului şi lacrimilor şi la capătul unor naşteri omeneşti. Dar, pe de altă parte, Dumnezeu vine în lume pentru că Iisus Hristos este şi om — lucrul acesta vor să-l arate foarte bine aceste genealogii — dar este şi Dumnezeu. Şi

atunci El vine şi ca o floare, ca un toiag, ca o mlădiţă din rădăcina lui Iesei, care era tatăl lui David, dar vine ca o floare, cum vine Maica Domnului din spiţa aceasta a neamului omenesc care se tot curăţă, se tot curăţă, până când ajunge să se întruchipeze toată firea noastră omenească, să ajungă ca într-un potir atât de curat şi de frumos încât să-L poată primi pe Dumnezeu, iar aceasta a fost Maica Domnului. Deci este această pregătire. Şi, dacă ne aducem aminte, cei care am mai călătorit prin ţara noastră, pe la mănăstirile noastre pictate pe dinafară, din Bucovina, am văzut că este acolo un mare tablou, o mare desfăşurare, pe pereţii exteriori care se numeşte arborele lui Iesei. Şi este ca un pom uriaş, cu multe ramuri, în care sunt scrise toate aceste generaţii, toate aceste personaje pe care le-am auzit citindu-se în Evanghelia după Matei, iar în vârful lor se află Maica Domnului care primeşte potirul, care primeşte în ea îndumnezeirea şi Îl naşte pe Domnul Iisus Hristos.

Sunt două lucruri pe care le arată de fapt şi Evanghelistul. Pe de o parte este o aşteptare, e o pregătire omenească, dar care se întrerupe la un moment dat. Ni se spune că Avraam a născut pe Isaac, Isaac a născut pe Iacob şi aşa mai departe, până la Iosif şi cu Iosif se încheie această enumerare. Iar după aceea ni se spune că „naşterea lui Iisus Hristos a fost aşa, că fiind logodită Maria cu Iosif, nefiind ei împreună, s-a aflat că Maria poartă în pântec rod de la Duhul Sfânt”. Deci Iisus vine în prelungirea aşteptării oamenilor, este şi om adevărat, dar El vine de fapt de sus, de la Dumnezeu. Naşterea Lui, deşi e naştere omenească, ca om, El vine de sus. Aşa cum ne spun, de altfel, şi cântările praznicului: Cel care eşti din mamă fără tată şi din Tată fără mamă. Domnul nostru Iisus Hristos este din mamă fără tată pământesc. Pentru că mama Lui este Fecioara Maria. El nu are tată pământesc. Iosif, despre care este vorba, dreptul Iosif nu este tatăl trupesc al Domnului nostru Iisus Hristos. Departe de noi să fie acest lucru! Pentru că dacă ar fi fiul lui Iosif, cum spuneau, fiul dulgherului sau fiul teslarului, înseamnă că Iisus ar fi fost un simplu om, sau un simplu proroc sau un învăţător ca toţi ceilalţi de dinainte sau de după El. Iisus Hristos este din mamă fără tată, căci Iosif este tatăl Lui legal, tatăl după lege, nu după trup. El vine de sus, de la Dumnezeu, pentru că El ca Dumnezeu este din Tată fără mamă. Ca Dumnezeu este Fiul Tatălui celui veşnic, mai înainte de a fi lumea care Îl naşte din El Însuşi, fără ca în cer să existe vreun personaj feminin din care să se nască. În Iisus Hristos se petrece această minunată întâlnire între Tatăl cel Ceresc şi Duhul Sfânt şi o mamă fecioară. Aceasta este naşterea minunată pe care ne-o descrie atât de clar şi de limpede Evanghelistul Matei, dar ne-o descrie şi Evanghelistul Luca. Este o naştere vestită, vestită de înger. Un înger i-a vestit — aşa cum ne spune Evanghelistul Luca — la Buna Vestire Fecioarei Maria că Cel care se va naşte din ea este de la Duhul Sfânt. Şi acum, vedem acelaşi înger venind la Iosif care s-a tulburat văzând-o pe logodnica lui că stă să nască, s-a tulburat, dar — spune evanghelia — fiind om drept, el nu a vrut să o expună, nu a vrut să o vădească, să o demaşte pentru că femeia care era prinsă în astfel de fapte, conform legii lui Moise, era omorâtă cu pietre. Deci dacă el se ducea şi spunea lucrurile acestea în faţa comunităţii lui Israel, în faţa sinagogii, în faţa preotului, pe Fecioara Maria o aştepta moartea, deci moartea cu

pietre. Şi, pentru aceasta, spune, fiind om drept, dar neţinând la legea lui Moise şi la sângele lui mai mult decât la descoperirea primită prin înger — iar dragostea aceasta duhovnicească pe care a avut-o faţă de Maica Domnului l-a determinat să o primească, să o adăpostească, a acceptat să fie părintele şi ocrotitorul trupesc al Celui care se va naşte din logodnica lui, din fecioara mamă şi mama fecioară care a fost unica făptură în lume cu această demnitate şi cu această slujire minunată în realizarea mântuirii noastre, cum a fost Fecioara Maria. Pentru că primit vestire de la înger: Cel care se va naşte din ea, nu este de la om, este de la Duhul Sfânt şi „Îi vei pune numele Iisus", iar „Iisus" (ne dă şi tâlcuirea, Iisus înseamnă în limba evreiască — Dumnezeu, Yahve); înseamnă că Dumnezeu este Mântuitor. În acest Prunc care se va naşte, Dumnezeu se va arăta oamenilor nu ca Judecător, nu ca şi Creator, ci se va arăta ca Mântuitor. Va veni să-i mântuiască de păcate, să-i scoată din robia păcatelor şi a morţii care îi ţinea în întuneric şi îi ţinea legaţi de pământ şi de suferinţă, de boli şi de moarte şi de toate cele care sunt ale destinului nostru de fiinţe căzute şi păcătoase. Deci ne spune că numele Lui va fi Iisus; El se va naşte din Fecioară, aşa cum a prezis cu şapte sute de ani înainte Proorocul Isaia, când a spus: „Iată, o fecioară va lua în pântec şi va naşte un Fiu şi numele Lui va fi Emanuel" — un nume iarăşi cu înţeles şi pe care îl explică Evanghelistul Matei şi care înseamnă „cu noi este Dumnezeu". Şi, într-adevăr, prin acest Prunc minunat, Dumnezeu este cu noi. Acest Prunc născut tainic dintr-o fecioară, aşa cum prorocise Proorocul Isaia şi purtând numele Emanuel — prin înger s-a realizat minunea aceasta a reîntâlnirii cerului cu pământul, a lui Dumnezeu cu omul şi a omului cu Dumnezeu.

Este taina tainelor. O taină mai mare decât aceasta în toată lumea nu poate să existe, aşa cum spun Sfinţii Părinţi. Este taina aceasta a întâlnirii uimitoare dintre Dumnezeu şi om, dintre om şi Dumnezeu care se petrece într-o fecioară, care se petrece într-o făptură care era croită şi urzită numai pe rugăciune. Pentru că rugăciunea este cea care a şi urzit firea Fecioarei Maria — deci şi ea s-a născut din bătrânii Ioachim şi Ana ca fiică a rugăciunii, şi, şi ca răspuns la rugăciunile ei, a venit în lume şi s-a zămislit şi, iată, se va naşte Prunc minunat care este Dumnezeu cel mai înainte de veci, iar prin ea este împreună cu noi.

Taină minunată, taină pe care ne străduim cu toţii să o întâmpinăm aşa cum se cuvine. Este o taină minunată pentru că ni-L aduce pe Dumnezeu aproape, ni-l aduce pe Dumnezeu aproape într-un fel neaşteptat, şi pentru cei de atunci, dar şi pentru cei de acum, trebuie să recunoaşte, pentru noi, cei de astăzi. Este o întrebare dacă după două mii de ani — căci noi i-am pomenit acum pe toţi aceştia care de două mii de ani înainte pregătiseră omeneşte vorbind, prin naşterile şi rugăciunile lor, venirea lui Mesia, acum două mii de ani, care este cel mai mare dar pe care l-a făcut Dumnezeu neamului omenesc. Deci, iată au trecut două mii de ani, cam toţi atâţia ani de la Avraam până la Iisus Hristos, câţi au trecut şi de la naşterea Mântuitorului Hristos şi până în vremea de astăzi. Întrebarea pe care trebuie să ne-o punem cu toţii, este: oare, noi, chiar şi noi, nu doar cei care nu au ajuns să cunoască Evanghelia, chiar şi noi, care ne mărturisim că suntem din generaţie în generaţie creştini, înţelegem, oare, această taină minunată,

acest dar nespus pe care Dumnezeu ni-l face prin Sfânta Fecioară şi prin Domnul nostru Iisus Hristos, prin Fiul, prin Pruncul ei minunat? Oare, înţelegem noi? Oare, ne potrivim şi ne altoim şi noi viaţa noastră pe taina aceasta minunată a întâlnirii lui Dumnezeu cu omul care se petrece în Fecioara Maria şi în Pruncul ei minunat? Oare suntem noi vrednici de acest dar? Oare înţelegem această taină? Este viaţa noastră altoită pe taină şi pe măsura acestei taine minunate? Dacă stăm şi ne uităm în vieţile noastre, nu neapărat ale celor care stăm aici, căci prin prezenţa noastră aici mărturisim că ştim unde se petrece întâlnirea omului cu Dumnezeu şi unde se întâlneşte cerul şi pământul — se întâlnesc în Biserică, se întâlnesc în lăcaşul cel sfânt, căci aici se petrece naşterea noastră duhovnicească; aici se coboară Dumnezeu pe pământ şi aici ne naştem şi noi, nu din mamă şi din tată, şi pentru pământ, şi pentru moarte, ci aici ne naştem pentru cer. Deci, dacă suntem în biserici, mărturisim că oarecum înţelegem despre ce este vorba.

Şi dacă nu înţelegem, ne-o spun evangheliile; ne-a spus-o evanghelia de duminica trecută, că Domnul nostru Iisus Hristos a venit nu ca pe vremea lui Moise, să dea nişte table ale legii, să ne spună ce vrea Dumnezeu de la noi, că e Dumnezeu, că e un singur Dumnezeu, că nu avem voie să avem alţi dumnezei, că trebuie să cinstim ziua Domnului, că trebuie să nu minţim, să nu furăm, să nu curvim, să nu dăm mărturie mincinoasă şi aşa mai departe. Aşa a venit Dumnezeu acum, peste aproape patru mii de ani, pe muntele Sinai, dând aceste legi. Să nu credem că legile acestea erau pentru evrei nişte sfaturi facultative, opţionale; adică, dacă vreţi, le faceţi, dacă nu vreţi, nu le faceţi. Deci pentru evreii care făcuseră legământ cu Dumnezeu că Îi vor respecta legile, nerespectarea acelor legi însemna moartea. Pentru fiecare din poruncile acelea, nerespectarea şi călcarea uneia dintre ele te ducea la moarte cu pietre. Nu numai dacă nu cinsteai sabatul sau ziua de odihnă, sâmbăta. Dacă nu cinsteai ziua sabatului şi nu o respectai aşa cum prevedea legea lui Moise, erai scos afară din tabără şi omorât cu pietre. Dacă erai prins în curvie, femeia şi bărbatul erau judecaţi, scoşi în afara taberei şi omorâţi cu pietre. Să nu credem că legea lui Dumnezeu era ca nişte recomandări. Adică, dacă vreţi, să le respectaţi, bine, dacă nu vreţi, iarăşi bine. Respectarea legii era moarte. Deci cealaltă faţă a legii lui Dumnezeu era moartea. Dovadă, şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, căci şi Lui i-au aplicat legea când a venit, aşa cum au înţeles-o ei. Deci nerespectarea legii lui Dumnezeu te ducea la moarte.

Vine Domnul nostru Iisus Hristos în lume, şi, cum ne-a arătat evanghelia de duminica trecută, vine, şi ce face Domnul nostru Iisus Hristos? Ar trebui să ştim şi noi că această taină a noutăţii pe care o aduce Domnul nostru Iisus Hristos stă într-un nume care se tot repetă şi prin colindele noastre. Tot vorbim despre Viflaim şi Vifleem şi uităm ce înseamnă de fapt acest cuvânt. În acest cuvânt se ascund multe lucruri. Viflaim este pronunţarea grecească a cuvântului Betleem, din ebraică. Iar Betleem în ebraică are un tâlc care ne arată ceva din taina lui Hristos. Betleem înseamnă „casa pâinii”. Betleem era un sătuc la 5 kilometri de Ierusalim şi este până astăzi; e un sătuc care probabil avea pământ foarte roditor, dădea mult grâu, de aceea se numea „casa pâinii”; era

atât de mult grâu acolo încât satul a primit numele pâinii. În sătucul acesta se va naşte un păstor, un păstor pe numele lui, David, care la treizeci de ani a fost făcut rege; din păstor a devenit rege. Tot în sătucul acesta va naşte Fecioara Maria pe Pruncul ei, care se va naşte între păstori, ca un păstor, rege şi păstor în acelaşi timp, al oamenilor, dar El se naşte, cum spuneam, să nu uităm, în Casa Pâinii. Pentru că, aşa cum ne-a arătat evanghelia din duminica trecută, cea cu chemarea Mântuitorului, unde se spunea că Dumnezeu în Iisus Hristos nu ne dă o lege, nu vine să ne sperie cu moartea, să ne mai dea o lege în plus, căci a dat-o odată iudeilor. În Iisus Hristos Dumnezeu vine să ne cheme la cină, să ne cheme la un ospăţ, să ne întindă o masă a bucuriei, o masă a întâlnirii; aceasta vrea Dumnezeu în Iisus Hristos, să ne invite, să ne cheme la casa pâinii care este Biserica, iar acolo să ne întindă un ospăţ, un ospăţ al cuvântului, un ospăţ al credinţei şi un ospăţ, în acelaşi timp, al pâinii şi al vinului, al împărtăşirii. Căci iată, Domnul Iisus Hristos îşi continuă prezenţa şi micşorarea Lui, facerea Lui pe măsura noastră, nu numai după Fecioara Maria în care s-a petrecut taina aceasta minunată că Dumnezeu care a creat tot universul acesta atât de imens pe care ni-l arată ştiinţa în zilele noastre încăput în pântecul unei fecioare. Dar acelaşi Dumnezeu care S-a golit de slava Lui — cum spune Sfântul Apostol Pavel — ca să încapă într-un pântec de femeie, acelaşi Dumnezeu îşi continuă micşorarea aceasta în Biserică care este născătoarea noastră după Duh, în Biserică şi ni se face pâine şi vin la Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie ca să ne cheme pe toţi să ne deschidă la ospăţul credinţe, la ospăţul Împărăţiei lui Dumnezeu. De aceea a venit Iisus, de aceea s-a născut Pruncul minunat între păstori, în casa pâinii, ca să ne cheme la Împărăţia Lui care este o ospeţie, este o masă întinsă de către Domnul nostru Iisus Hristos şi la care ne cheamă pe toţi.

Să nu uităm că suntem invitaţi cu toţii la această cină, căci creştinismul este o cină, nu este nici o filozofie, nu este nici o ideologie, sau mai ştiu eu ce o fi! Creştinismul este o co-mesenie, o împărtăşire din aceasta de viaţă între Dumnezeu şi om şi între om şi Dumnezeu. Dumnezeu ne deschide această masă minunată în Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie. De aceea tot postul nostru are sensul pregătirii pentru întâlnirea cu Păstorul, cu Pruncul care se naşte în Betleem, iar Pruncul care se naşte în Betleem vrea să intre în peştera din sufletele şi inimile noastre, ale tuturor. Şi cum intră în peştera aceasta decât prin Sfânta şi Dumnezeiasca Împărtăşire, decât prin Liturghie, decât prin Euharistie? Acolo vrea să se nască Domnul nostru Iisus Hristos; acolo trebuie să-l primim: la masa din biserici, ca prin împărtăşirea din Trupul şi din Sângele Lui să devenim un trup cu El, să devenim o plămadă cu El şi să petreacă şi în noi această minunată întâlnire. Întâlnire care nu este făcută să se petreacă numai în Maica Domnului, sau nu-i făcută să se petreacă numai în firea omenească a lui Iisus Hristos, ci e făcută să se petreacă în fiecare dintre noi.

Mântuitorul ne cheamă la cină. Aduceţi-vă aminte de cuvântul Evangheliei de duminica trecută. Trei categorii de oameni, spune, că au fost invitaţi şi au început fiecare să se scuze: unul — iartă-mă că mi-am cumpărat pământ, altul că şi-a cumpărat cinci perechi de boi, iar altul că şi-a luat femeie şi de aceea nu poate veni. Şi atunci, stăpânul

casei a zis: dacă nu veniţi voi, invitaţii, să vină alţii, ciungii, săracii, şi cei de dincolo de gardurile şi de zidurile cetăţii. „Că vă spun vouă — iar acela este ultimul cuvânt, cel cu care s-a terminat evanghelia, care este ca o judecată, ca o secure peste vieţile oamenilor, este ca o judecată a lui Dumnezeu care este blând şi milostiv în Iisus Hristos, dar să nu credem că Iisus nu va veni a doua oară în slava Lui ca să ne şi judece — nici unul dintre cei pe care i-am invitat şi care au fost invitaţi mai întâi nu va intra la cina Mea". Să medităm şi noi la această judecată, să nu stăm departe de cina Mântuitorului nostru Iisus Hristos, să nu răspundem cu indiferenţă sau cu nepăsare la pogorârea Lui pentru că s-ar putea ca invitaţia pe care ne-a făcut-o odată şi ne-a făcut-o prin botez să ne-o întoarcă dacă ne vede că nu răspundem aşa cum s-ar cuveni.

Mântuitorul iată, vine în Fecioara Maria să se nască în Betleem, în casa pâinii, El este prezent în cina Bisericii şi în ospăţul Bisericii. Să stăm în aceste câteva zile care ne mai despart de minunata taină a Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos mai aproape de Dumnezeu, mai aproape de Sfânta Biserică, mai aproape de Dumnezeu prin spovedire şi prin împărtăşire pentru ca să fim cu adevărat una, să fim şi noi cu Dumnezeu, aşa cum a spus Prorocul că Iisus Hristos este Dumnezeu cu noi. Să ne punem şi noi întrebarea: oare suntem noi cu Dumnezeu? Oare noi putem spune: da, Doamne, Tu te-ai făcut una cu noi în Iisus Hristos prin Maica Ta, dar noi suntem împreună cu Tine? Să ne punem această întrebare şi de răspunsul pe care îl vom da ne vom realiza scopul şi menirea pentru care trăim pe acest pământ.

Să ne dea Bunul Dumnezeu putere şi înţelepciune să întâmpinăm cum se cuvine taina praznicului care urmează acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Naşterea Domnului

25 decembrie 2011

Mănăstirea „Sfinţii Împăraţi Constantin şi mama sa Elena” Hurez

Evanghelia:

„Dacă S-a născut Iisus în Betleemul Iudeii, în zilele lui Irod împărat, iată magi de la Răsărit au venit în Ierusalim, întrebând: unde este împăratul iudeilor, Cel care S-a născut? Că am văzut la Răsărit steaua Lui şi am venit să I ne închinăm? Auzind însă împăratul Irod, s-a tulburat şi tot Ierusalimul împreună cu el; şi adunând toate căpeteniile preoţilor şi cărturarii poporului, i-a întrebat: unde trebuie să se nască Hristosul? Iar ei au răspuns: în Betleemul Iudeii, că aşa stă scris prin prorocul Miheia: şi tu, Betleeme, din pământul lui Iuda, nici cum nu eşti cel mai mic dintre căpeteniile lui Iuda, că din tine va ieşi Povăţuitorul, care va paşte pe poporul meu Israel. Atunci Irod i-a chemat în ascuns pe magi şi a aflat de la ei lămurit în ce vreme s-a arătat steaua. Şi, trimiţându-i la Betleem, le-a zis: Mergeţi şi cercetaţi cu de-amănuntul despre Prunc şi, de-L veţi afla, să mă vestiţi şi pe mine, să vin şi eu să mă închin Lui. Iar ei, ascultând pe împărat, au plecat şi iată steaua, pe care o văzuseră în Răsărit, mergea înaintea lor, până ce a venit şi a stat deasupra, unde era Pruncul. Şi când au văzut ei steaua, s-au bucurat cu bucurie foarte mare. Şi intrând în casă şi văzând pe Prunc împreună cu Maria, mama Lui, s-au aruncat cu faţa la pământ şi s-au închinat Lui; apoi, deschizându-şi visteriile lor, I-au adus daruri: aur, tămâie şi smirnă. Dar, primind înştiinţare prin vis să nu se mai întoarcă la Irod, pe altă cale s-au dus în ţara lor”. (Matei 2, 1-12)

Cuvioase Părinte, Cuvioase Maici, iubiţi credincioşi,

Suntem în inima acestui minunat şi de taină praznic al Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos spre care am călătorit nu de azi, nu de ieri, ci, iată, am călătorit şi noi alături de magii pe care i-am văzut cu ochii minţii, acum, la citirea evangheliei, călătorind după steaua de la Răsărit pentru a găsi Pruncul minunat care li s-a vestit lor şi pe care Îl aşteptam şi noi. Această taină se împlineşte astăzi, se împlineşte ca praznic al Bisericii şi pentru noi, creştinii ortodocşi care am călătorit şi noi asemenea magilor, timp de patruzeci de zile în călătoria aceasta minunată a postului binecuvântat şi frumos şi înălţător al Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos.

Am postit şi noi călătorind într-un fel asemenea magilor, traversând pustietatea duhovnicească a lumii în care ne aflăm şi dorind din toată inima şi din tot sufletul şi pregătindu-ne cumva de acest lucru: să ne întâlnim cu Cel care s-a născut în peşteră întunecoasă, dar este lumina slavei negrăite a lui Dumnezeu, Fiu veşnic al Tatălui care pentru noi şi pentru a noastră mântuire s-a făcut Fiu Fecioarei şi iată, S-a născut neştiut de lume, departe de toţi cei mari ai lumii, într-o peşteră din marginea unui sătuc cu nume binecuvântat şi profetic, la marginea unui sătuc aflat la 5 kilometri depărtare de Ierusalim care poartă numele acesta minunat de Betleem, care pe româneşte se tâlcuieşte casa pâinii. Că vine Fiul lui Dumnezeu să se nască din Fecioară pentru noi şi pen-

tru a noastră mântuire şi se naşte în acest loc minunat care este casa pâinii, arătând într-un fel minunăţiile la care Dumnezeu ne-a chemat şi ne invită pe toţi prin Domnul nostru Iisus Hristos care vine şi ne cheamă la un ospăţ, ne cheamă la o cină, la o masă binecuvântată pe noi, pe care nu noi o întindem lui Dumnezeu, ci El ne-o întinde nouă. De această taină minunată ne-am apropiat cu toţii şi această taină se împlineşte aievea în mijlocul nostru pentru că Domnul nostru Iisus Hristos este, aşa cum am auzit citindu-se încă din evanghelia de duminica trecută, este aşa cum Îl preziseseră prorocii şi mai cu seamă prorocul Isaia, zicând: „Iată, o Fecioară va lua în pântece şi va naşte un Fiu şi vor pune numele Lui Imanuel", iar Imanuel înseamnă în limba evreiască „Cu noi este Dumnezeu". Şi, într-adevăr, prin Domnul nostru Iisus Hristos născut din Fecioară în peştera de lângă casa pâinii, Dumnezeu este într-adevăr alături de noi, împreună cu noi şi ne întinde o masă, ne întinde o cină binecuvântată la care ne aşteaptă şi ne invită cu toţii, că de aceea S-a întrupat, de aceea a venit în această lume ca să ne readucă în bucuria Lui. Ce bucurie mai mare poate să aibă cineva, ştim lucrul acesta şi din viaţa noastră omenească, cea de toate zilele, că nu e bucurie cu adevărat pentru nici un om, dacă se trăieşte de unul singur. Nu există bucurie care se trăieşte în izolare şi în singurătate; aceea nu este bucurie; aceea o fi plăcere! Plăceri, într-adevăr, câte încap în lumea aceasta şi multe plăceri sunt egoiste, sunt individualiste, se trăiesc în izolare, în ascuns, dar bucuriile se trăiesc, adevăratele bucurii se trăiesc împreună, se trăiesc în comuniune, cum spun creştinii. Le punem în comun şi ne bucurăm şi, când avem bucurii mari îi chemăm şi pe prietenii noştri şi chemăm şi rudele noastre, ba mai chemăm şi câte un sat întreg atunci când avem câte o nuntă şi iată că lucrul acesta îl face Dumnezeu pentru noi, că El se bucură prin Pruncul care S-a născut şi prin tot ceea ce El va face pentru noi; Pruncul Iisus care înseamnă Dumnezeu este Mântuitorul; iată că Dumnezeu vine să facă aievea toate aceste lucruri: să ne cheme şi să ne invite pe toţi în casa pâinii care este Sfânta Biserică, la ospăţul care se întinde în casa pâinii.

Iar casa pâinii, iubiţi credincioşi şi preacuvioase maici, o ştim cu toţii, noi creştinii, cei care frecventăm şi iubim sfintele biserici şi ar trebui să le iubim pentru că aici se petrece în ultimă instanţă şi se încheie această taină. Căci ne-am putea întreba cu toţii de ce după atâtea mii de ani, căci sunt peste două mii de ani de la acest eveniment de taină care a fost naşterea unui Prunc minunat născut din fecioară, căutat de magi de la Răsărit — şi aici este o taină şi o lecţie a evangheliei de astăzi, pe care am auzit-o, evanghelia în care i-am văzut pe magi venind de la depărtare pentru a-L căuta pe Domnul nostru Iisus Hristos; nişte păgâni care veneau de la câteva mii de kilometri distanţă dinspre Răsărit şi care nu ştiau decât că s-a arătat o stea care vestea naşterea unui personaj important şi au venit în căutarea Lui. Dar, cei care erau pregătiţi să-L primească şi ştiau şi unde se va naşte din scrierile Proorocului Miheia care le spusese cu sute de ani înainte că în acel sătuc de lângă Ierusalim, la nici 5 kilometri depărtare; ei care ştiau, nu s-au mişcat din loc. Aici este o taină mare care ne priveşte şi pe noi, pe toţi: că Iisus Pruncul este găsit de cei care nu erau pregătiţi, adică de păgâni, şi nu este primit de cei care erau pregătiţi şi ştiau şi unde se va naşte, adică de iudei. Şi nu numai că vom vedea

mai apoi şi eu v-o spun înainte şi ne-o spun şi colindele, nu numai că nu L-au primit, că Iisus a fost un Prunc dorit, aşteptat de mii de ani, de zeci de mii de ani de umanitatea care nădăjduia să vină un Mântuitor, să vină cineva de sus; Dumnezeu care este departe să vină între oameni, să vină aproape de noi ca să ne bucurăm şi să-L cunoaştem cu adevărat. Dar, iată că acest Dumnezeu, atunci când vine sub forma unui Prunc mic născut undeva la marginea lucrurilor mari ale acestei lumi, când vine, este şi dorit, dar este şi respins.

(Căci aceasta este atitudinea noastră, a omului, în faţa lui Dumnezeu. Pe de o parte Îl dorim, adică simţim că numai la Dumnezeu ne putem găsi răspunsul şi că El este viaţa noastră cea adevărată şi simţim lucrul acesta. Pe de altă parte, întrucât Dumnezeu vine aşa cum vrea El, nu cum vrem noi, şi ne dă ceea ce vrea El, iar nu ceea ce aşteptăm noi, întrucât se întâmplă lucrul acela, Dumnezeu nu este nici iubit, Dumnezeu nu este nici dorit, este de-a dreptul urât şi de-a dreptul respins de către noi şi aici vedem paradoxul acela uimitor, cum Pruncul este căutat de departe, de la mii de kilometri de nişte păgâni care nu aveau nici Scriptură, nu aveau nici cuvântul lui Dumnezeu, dar citeau semne şi de la stea s-au învăţat, iar iudeii care aveau de mii de ani în mână scripturile şi citeau de mii de ani în sinagogile lor şi citesc până astăzi: pe prorocul Isaia, pe prorocul Ieremia, pe prorocul Miheia şi pe toţi cei care au vorbit despre venirea Lui, iată că cei care erau pregătiţi, nu L-au primit, şi nu numai că nu L-au primit, au încercat şi să scape de El, au încercat să-L elimine, iar aceasta este atitudinea lui Irod. Gândiţi-vă cum vin magii şi Îl caută, iar Irod regele, viclean, „a apărut Hristosul, a apărut Unsul Domnului, a apărut un Rege", nu?, e, dar s-a gândit el în mintea lui că „Regele Ăsta care vine, îmi va lua mie locul, deci nu am nevoie de El, trebuie să dispară". Şi vom vedea cum a încercat să scape de Domnul nostru Iisus Hristos şi ştim, căci peste câteva zile Biserica ne rânduieşte să ne aducem aminte de pruncii care au fost tăiaţi şi masacraţi din porunca acestui rege criminal, care a crezut că Iisus, Împăratul ce se naşte , vine să-i ia locul, că are nevoie de tronul lui, de tronul unui domnitor de provincie care făcea parte oricum dintr-o altă împărăţie a cărei capitală nu se afla la Ierusalim, ci se afla la Roma. Deci el însuşi era un împărat).

Deci Dumnezeu când a venit a fost primit de cei care nu-l aşteptau şi a fost respins de cei care Îl aşteptau şi se pregăteau pentru venirea Lui. Un lucru, asupra căruia ar merita să medităm. Pentru că aşa se întâmplă şi cu noi, căci şi noi suntem pregătiţi de biserică ca să-L aşteptăm să intre în viaţa şi în sufletele şi în fiinţele noastre şi, deşi Biserica ne spune acest lucru de 2000 de ani, nu toţi cei care poartă numele de creştini şi vin la Dumnezeu şi îl primesc pe Dumnezeu, şi de marile sărbători se gândesc mai degrabă la cele ale acestei lumi şi se gândesc mai degrabă la ospeţele acestea pământeşti şi vorbesc de Crăciun şi nu vorbesc de naşterea Domnului nostru Iisus Hristos şi vorbesc despre sarmale şi vorbesc despre cozonac şi mai ştiu eu, despre vin şi despre ospeţele pământeşti ale acestei lumi. Nu se gândesc la ceea ce Dumnezeu vrea de la noi şi, nu numai ceea ce vrea Dumnezeu de la noi, dar mai ales ceea ce Dumnezeu ne dă nouă, iar Dumnezeu vine să ni se dea pe El Însuşi nouă, în casa pâinii, la ospăţul pe care El ni L-a pre-

gătit. Şi noi ştim astăzi unde a venit Domnul nostru Iisus Hristos. Ştim unde a venit, ştim unde se naşte. Betleemul, iubiţi credincioşi, pentru noi creştinii, Betleemul nu mai este departe. Nu mai este un loc la mii de kilometri depărtare de ţara şi de pământul nostru pentru că Betleemul, peştera sfântă este în fiecare biserică. În fiecare biserică din orice sat se află Betleemul. Betleemul este o firidă, este o arcadă săpată în peretele sfânt al altarului bisericii. Acolo este Betleemul. Acolo Domnul nostru Iisus Hristos se naşte la fiecare Sfântă şi Dumnezeiască Liturghie, din Sfânta Fecioară care este prescura pe care o aduceţi frăţiile voastre la Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie. Acolo primeşte şi se înfiripă şi se continuă naşterea Lui şi prezenţa Lui în mijlocul nostru. El se naşte, aşa cum mărturisim în credinţa noastră şi o spunem în colindele noastre, în Betleem, în Biserică, aici vine Mântuitorul să prindă trup sub chipul pâinii şi al vinului şi Betleemul ultim, căci iată vorbim despre mai multe localizări ale acestei case a pâinii, Betleemul, am spus eu, e sătucul acela care este şi astăzi la 4.5 kilometri de Ierusalim. Betleemul bisericesc este aici, în sfintele altare, la ceea ce se numeşte firida aceasta a proscomidiei, firida dăruirii, firida primirii ofrandelor în care preotul se roagă şi pregăteşte prescura şi vinul pe care îl aduceţi frăţiile voastre şi le aducem cu toţii, căci toţi trebuie să aducem la biserică această dăruire şi ofrandă şi le pune pe sfântul disc, iar pe acesta pune acoperăminte, iar sub aceste acoperăminte pune o acoperitoare a darurilor care poartă pe vârful ei o cruce, iar când o pune rosteşte: „şi venind steaua a stat deasupra unde era Pruncul”. Aici este Betleemul, în sfânta biserică. Şi mai este un Betleem, al treilea Betleem, Betleemul în care vrea cu adevărat Domnul nostru Iisus Hristos să intre; Betleemul adevărat este inima noastră, este sufletul nostru. De aceea s-a întrupat în Betleemul acela din Iudeea, de aceea vine şi se preface pâine şi vin şi se naşte în Betleemul acesta din firida altarului de la proscomidie, ca să poată intra în Betleemul, în peştera sufletelor şi inimilor noastre. Acolo trebuie să-l primim, prin Sfânta şi Dumnezeiasca Împărtăşire. De aceea am postit, de aceea am călătorit asemenea magilor, de aceea trăim ca să venim şi să primim cu adevărat naşterea Lui, cum primim cu adevărat şi moartea Lui şi învierea Lui măreaţă din Sfânta şi Dumnezeiasca Biserică.

Şi, pentru că spunem foarte multe colinzi în aceste zile, şi, într-un fel bine facem, căci ele ţin trează în popor memoria şi amintirea acestui eveniment de căpetenie al mântuirii noastre care este întruparea şi naşterea Fiului lui Dumnezeu. Aş dori, sigur, nu vreau să mai întind cuvântul pentru că ca şi cu ocazia fiecărui praznic, înalt preasfinţitul nostru părinte ne va mai spune un cuvânt de învăţătură sub forma pastoralei, dar am dorit într-un fel să vă pun la suflet şi la inimă o altă colindă; o colindă care a fost scrisă acum vreo o jumătate de secol de către unul dintre cei mai mari poeţi, unul dintre cei mai mari scriitori ai neamului românesc din veacul trecut, cu care ar trebui să ne şi mândrim pentru că a fost şi un scriitor creştin şi mărturisitor, pe numele lui, care nu ar trebui să fie uitat, Vasile Voiculescu, născut undeva în zona Buzăului şi care a scris acest colind pe care îl voi citi în câteva clipe, pe 26 decembrie 1956. A fost penultimul lui Crăciun în etate, era în vârstă. Peste un an şi jumătate, în 1958 el va fi arestat şi la vârsta de 76 de ani va fi judecat şi trimis în închisoare la Aiud pentru că făcea parte dintr-un grup

de călugări şi de intelectuali şi de chimişti şi de oameni literaţi care se numea „Maica Domnului — Rugul Aprins” în care, în timpul comunismului acest grup se aduna şi vorbea despre rugăciune şi despre Maica Domnului şi despre taina minunată a Bisericii Ortodoxe. Şi, pentru că el făcea parte din acest grup, a fost arestat în 1958 şi oamenii au fost condamnaţi la 20-25 de ani de temniţă; inclusiv conducătorul acestui grup s-a săvârşit în închisoare la Aiud ca martir, părintele Ieroschimonah Daniil de la Rarău şi alţii asemenea lui care nu s-au mai întors de la Aiud. Scriitorul şi poetul Vasile Voiculescu care a intrat în închisoare, cum spuneam, la 76 de ani, va ieşi la 82 de ani, ca la 2 luni, căci în închisoare fusese atât de bolnav şi aproape paralizat, încât a ieşit afară numai ca să moară, în 1963. Au fost dintre cele mai mari spirite ale neamului românesc.

Cum spuneam, la penultimul său Crăciun a scris această colindă minunată pe care vreau să v-o spun pentru că toată taina a ceea ce am spus-o eu adineauri, o spune şi acest poet cu harul de la Dumnezeu, atât de minunat. Şi, spune aşa:

În coliba-ntunecoasă
Din carne şi os lucrată
A intrat Hristos deodată
Nu făclie ce se stinge,
Nu icoană ce se frânge,
Ci El Însuşi, trup şi sânge
Preschimbat pentru făptură
Într-o scumpă picătură,
Dulcea Cuminecătură.
Coliba cum L-a primit
S-a făcut cer strălucit
Cu boltă de mărgărit
Şi pe ea soare şi stele
Cu luceferi printre ele.
În mijloc tron luminos
Şi pe el Domnul Hristos
Care mult se bucură
Duhul Sfânt Se-alătură
Şi acolo rămânea
Şi acum şi pururea.

Şi noi, Doamne, ne-am sculat
Colibele am curăţat
Uşi, ferestre, toate-s noi.
Doamne, intră şi la noi!
Trup, tu dormi, Domnul te paşte!
Suflete, scoli şi cunoaşte
Luminos Prunc că Se naşte

În peştera inimii, în palatul Treimii.
Dară Pruncul cine mi-I?
Mi-e Hristosul Dumnezeu
Coborât în pieptul meu.
Maica Sfântă-n braţe-L ţine,
Duhul Sfânt cu drag L-alină,
Îngeri cu raze se-nchină.
Nu dorm, trupul meu îmi spune
Ci-ncleştat de grea minune
Stau în mută rugăciune
Să mai mişc nu se cuvine,
Căci cu harul care vine,
Raiul tot se află-n mine.

Să dea Bunul Dumnezeu ca această taină şi această minune cotidiană să se petreacă cât mai des în vieţile noastre, ale tuturor creştinilor, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Soborul Preasfintei, Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarei și Pururea Fecioarei Maria

26 decembrie 2011

Mănăstirea „Sfinţii Împăraţi Constantin şi mama sa Elena” Hurez

Evanghelia:

„Iar după ce s-au dus magii, iată îngerul Domnului s-a arătat în vis lui Iosif, zicând: scoală-te, ia Pruncul şi pe mama Lui şi fugi în Egipt şi stai acolo, până ce-ţi voi spune eu, căci Irod are să caute Pruncul să-L omoare. Iar el, sculându-se, a luat Pruncul noaptea şi pe mama Lui şi s-au dus în Egipt: şi au stat acolo până la moartea lui Irod, ca să se împlinească cuvântul spus de Domnul prin prorocul, care zice: din Egipt am chemat pe Fiul Meu. Iar când Irod a văzut că a fost înşelat de magi, s-a mâniat foarte tare şi, trimiţând oaste, a omorât pe toţi copiii care erau în Betleem şi în toate hotarele lui, de doi ani şi mai mici, după timpul pe care-l aflase de la magi. Atunci s-a împlinit cuvântul spus de Ieremia Prorocul, care zice: glas în Rama s-a auzit, plângere şi tânguire şi ţipăt mult; Rahila plângea pe fiii săi şi nu vrea să se mângâie, pentru că nu mai sunt. Iar după ce a murit Irod, iată că îngerul Domnului se arată în vis lui Iosif în Egipt, zicându-i: scoală-te, ia Pruncul şi pe mama Lui şi mergi în pământul lui Israel, că au murit cei ce căutau să ia viaţa Pruncului. Iar el sculându-se, a luat Pruncul şi pe mama Lui şi au venit în pământul lui Israel. Auzind însă că Arhelau domneşte în Iudeea, în locul lui Irod, tatăl său, s-au temut să meargă acolo şi, luând poruncă în vis, s-a dus în părţile Galileii. Şi a venit şi a locuit în oraşul, care se numeşte Nazaret, ca să se împlinească ceea ce s-a spus prin proroci, că Nazarinean se va chema”. (Matei 2, 13-23)

Cuvioase Părinte, Preacucernice Părinte, Cuvioase Maici, iubiţi fraţi creştini,

Iată-ne, cu mila şi darul lui Dumnezeu, în a doua zi de mare şi luminat praznic al Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos, praznic de temelie al credinţei şi vieţii noastre, praznic pe care Biserica noastră îl rânduieşte creştinilor, aşa cum ne arată cărţile de slujbă ale ei, toţi creştinii care-şi respectă şi-şi îndrăgesc acest nume să-l prăznuiască duhovniceşte, nu o zi, nu două, nu trei, câte sunt poate înscrise cu roşu în calendare, pentru că, dacă ne uităm mai cu atenţie acolo, vom vedea că acest praznic al Naşterii Domnului e rânduit de Biserică să se prăznuiască până în ultima zi a acestei luni. Şi, într-un fel, în acest praznic Biserica ne-a introdus treptat, patruzeci de zile ne-a pregătit, dar cu cinci zile înainte de ziua praznicului propriu-zis a fost înainte-prăznuirea. Pe 20 decembrie începe de fapt prăznuirea acestui minunat praznic şi ea se încheie pe 31 decembrie. Deci iată câte zile rânduieşte Biserica creştinilor să zăbovească asupra acestei minunate taine care este taina venirii lui Dumnezeu în trup, aproape de noi, pentru noi şi pentru a noastră mântuire.

Şi este nevoie, într-adevăr, de multe zile, este nevoie de ani, nu ne-ar ajunge o viaţă de om să depănăm toate rosturile şi toate înţelesurile acestei minunate taine a lui Dumnezeu cel mare şi minunat care vine şi Se face Prunc din Fecioara Maria şi vine în

mijlocul nostru. Dumnezeu este cu noi, iubiţi creştini, aşa cum le-a spus îngerul şi Fecioarei şi i-a spus apoi şi lui Iosif, ocrotitorul ei. Că Dumnezeu în Iisus Hristos este aproape de noi. Nu mai putem spune nici unul dintre noi şi nu mai avem cuvânt de apărare în faţa lui Dumnezeu că, aşa cum se întreba Psalmistul, „cine se va sui, oare, la cer, să ne spună ce va vrea Dumnezeu?”. Iată că Dumnezeu în Iisus Hristos S-a făcut om, S-a făcut ca unul dintre noi, s-a coborât pe Sine Însuşi, S-a golit pe Sine Însuşi, cum spune Apostolul, ca să ne dea o lecţie de iubire, o lecţie de dragoste, o lecţie nu numai de milă dumnezeiască, dar şi de iubire neţărmurită; pentru că Dumnezeu se face om din Fecioara Maria din dragoste pentru noi, pentru că a venit să ne caute pe noi, cei rătăciţi, pe noi, cei care uitaserăm de El. Uitaserăm noi de El, dar Dumnezeu nu a uitat de noi şi această neuitare a Lui s-a dovedit în acest minunat praznic pe care Biserica, cum spuneam, ni-l rânduieşte atât de multe zile pentru a-l pune mai aproape de inimă şi, mai bine zis, poate să-l pună pe inimile noastre, dar mai mult, să ne altoim pe noi înşine, cu toată fiinţa noastră în taina aceasta minunată.

Dar, vedeţi că zilele acestea de praznic sunt zile cu multe înţelesuri, cum este şi această a doua zi de praznic. Dacă ne uităm prin calendare sau auzind ceea ce se citeşte la strană, vedem că în ziua de astăzi Biserica pune înaintea noastră — dar pune înaintea Domnului, iar noi suntem martori la această dăruire — pune un buchet, un buchet de flori duhovniceşti puse înaintea Pruncului care se naşte în peştera din Betleem şi în peştera tuturor bisericilor şi a sufletelor noastre. Este un buchet, sunt multe flori şi multe înţelesuri şi aş dori doar să le enumerăm şi, cum spuneam, nu ne-ar ajunge ore în şir şi, poate mult mai mult timp nu ar fi suficient pentru a zăbovi asupra fiecăruia dintre aceste înţelesuri ale zilei de astăzi.

Sigur că înţelesul ultim şi înţelesul de bază al acestei zile este cel pe care tocmai l-am auzit citindu-se în Sfânta şi Dumnezeiasca Evanghelie după Matei, care este de fapt continuarea evangheliei care s-a citit în ziua cea mare a praznicului, cea de ieri. Deci acesta este înţelesul fundamental, este povestirea, este istorisirea întâmplărilor minunate petrecute, care au înconjurat naşterea aceasta minunată a Pruncului, darul acesta minunat pe care Dumnezeu l-a făcut nu numai poporului Israel, l-a făcut nu numai generaţiei de atunci, ci îl face întregii umanităţi, până la sfârşitul veacurilor. Dar vedem că oamenii, în faţa acestui dar au atitudini diferite. Oamenii se împart, într-un fel, din punct de vedere duhovnicesc şi religios şi se judecă pe ei înşişi şi ne judecăm pe noi înşine — căci înainte de a ne judeca Dumnezeu, ne judecăm pe noi înşine — în funcţie de atitudinea sau de răspunsul pe care îl avem în faţa Domnului nostru Iisus Hristos, în faţa Evangheliei Lui, în faţa prezenţei Lui reale. Ce reacţie avem în faţa lui Iisus Hristos care este cel mai mare dar pe care Dumnezeu l-a făcut oamenilor, şi nu este un dar pe care Dumnezeu ni-l face ca toate celelalte daruri. Sigur, până la urmă, tot ceea ce ne înconjoară sunt daruri ale lui Dumnezeu. Dar al lui Dumnezeu este pământul, este cerul, sunt stelele, sunt apele, sunt pomii, sunt vieţuitoarele; daruri ale lui Dumnezeu suntem fiecare dintre noi, în cele din urmă, dar, de ce Iisus Hristos este cel mai mare dar, darul peste care nu se poate trece, pentru că în Iisus Hristos Dumnezeu ne dă un

dar care este El Însuşi. Deci Dumnezeu însuşi se face dar, se dăruieşte în Iisus Hristos nouă. De aceea faţă de darul acesta nu putem trece fără consecinţe şi fără urmări. Deci, în funcţie de atitudinea pe care o luăm faţă de această dăruire de Sine al lui Dumnezeu în Iisus Hristos, în funcţie de această atitudine să ştiţi că ne-am judecat deja pe noi înşine. Am dat o judecată asupra noastră înainte de a ne judeca Dumnezeu la judecata de apoi sau la judecata de după moarte, sau la judecata care va fi la sfârşitul lumii şi la înviere. Ne-am judecat deja pe noi înşine. De aceea a fost pusă evanghelia de astăzi, tocmai ca să vedem deosebirile acestea ale oamenilor: cum se judecă şi cum se deosebesc oamenii în funcţie de atitudinea sau de inima sau de mintea pe care o arată faţă de Iisus Hristos.

Îl vedem pe Iisus Hristos că este primit de către magi, de nişte păgâni; nu este primit de poporul iudeu, de liderii lui, de regele Irod, de preoţii din Ierusalim, deşi El se naşte într-un sătuc care este la 4,5 kilometri de Ierusalim şi se ştia unde se petrece. Ei, magii, se grăbesc să vină la ieslea din Betleem, din „casa pâinii". Nu ei se grăbesc, deşi ştiu unde este, nu se grăbesc! Vin în schimb magi de la 1500 de kilometri distanţă, călătorind timp îndelungat şi urmărind o stea. Fiind păgâni, vin să se închine; deci nu evreii, care ştiau şi aveau pregătirea necesară prin proroci pentru a-L primi. Foarte interesantă lecţie! Deci Iisus care este descoperit de cei care nu-L ştiau şi într-un fel nu-L aşteptau şi care şi-au dat seama că s-a petrecut ceva minunat în lume uitându-se la stele, deci fără să ştie precis, iar evreii care ştiau precis din proroci Cine se va naşte dintr-o fecioară, unde Se va naşte şi cum şi se aflau la 4 kilometri distanţă, ei aceia nu s-au mişcat şi nu s-au clintit. Au venit în schimb magii şi au venit păstorii. Păstorii, oameni simpli care stăteau nu departe păscându-şi turmele lângă acest sătuc cu numele pâinii. Ei au venit: păstorii şi păgânii. În schimb cei din Ierusalim nu s-au mişcat, dar când s-au mişcat — i-am văzut cum s-au mişcat în evanghelia de astăzi. L-am văzut pe Irod care, aflând că magii nu s-au întors pe la el, aşa cum i-au spus, înainte — căci aceştia primiseră veste de la înger să nu se mai întoarcă la Irod pe acolo, ci pe altă cale s-au întors în calea lor, adică în Persia, de unde plecaseră — Irod s-a tulburat, s-a înfuriat căci ştia că Mesia este un rege, este un împărat, deci vedea în El un rival, vedea în El un uzurpator: „S-a născut un Prunc, cineva care îmi va lua mie tronul şi nu se va întâmpla lucrul acesta". Şi, am auzit citindu-se cuvintele acestea de violenţă care ne arată ura, ne arată mânia şi împietrirea inimii lui Irod, care, nu numai că nu L-a primit pe Iisus, dar şi-a trimis cavaleria împotriva cui? Nu împotriva unor duşmani, nu împotriva unei armate, nu împotriva unui alt stat, ci şi-a trimis cavalerii înarmaţi împotriva unor copii şi spune textul că i-a spintecat şi i-a tăiat cu suliţele sau cu săbiile pe toţi copiii care erau în Betleem, de doi ani şi mai jos. Masacrul s-a petrecut în Betleem pentru că Irod încă de pe atunci — Irod este emblema oamenilor care nu numai că nu-L primesc pe Dumnezeu, ci Îl refuză pe Dumnezeu, iar când Dumnezeu vine, nu ştiu ce să facă ca să-L scoată pe Dumnezeu cât mai departe din viaţa lor. Deci, într-un fel, vedeţi că prin acest Prunc minunat — este un Prunc ca şi cei din zilele noastre şi atitudinea oamenilor faţă de un copil, căci un copil e un dar de la Dumnezeu — Îl doreşti sau nu-l doreşti; îl pri-

meşti sau nu-l primeşti; şi, în funcţie de atitudinea aceasta, oamenii se definesc în faţa lor înşişi şi în faţa lui Dumnezeu. E un Prunc aşteptat de secole, dar când vine este întâmpinat cu ostilitate, iar lucrul acesta, într-un fel, ni-l arată şi icoanele. Dacă ne uităm bine pe icoanele ortodoxe vedem cum e înfăşat Pruncul. El este pus într-o iesle şi e înfăşat în scutece. Dacă ne uităm mai atenţi la scutecele acelea vedem că ele seamănă cu un giulgiu. Iisus este deja Mielul, Mielul care va fi înjunghiat peste 33 de ani pe Golgota. Dar, încă de pe acum, aşa cum ne arată icoana şi dacă o privim cu atenţie, nu prea ne dăm seama dacă e peştera Betleemului sau e mormântul de la poalele Golgotei. Pentru că Dumnezeu vine în lume, într-adevăr, pentru iubirea Lui mare, dar la iubirea Lui, irozii sau regii sau oamenii violenţi, doritori de alte lucruri, i-au răspuns nu cu iubire, ci i-au răspuns cu sulițele şi cu săbiile gărzii lui Irod care deja anunţă gărzile romane şi pe cei care L-au biciuit, îi anunţă pe cei care L-au răstignit încă de pe atunci. Pruncul însă a scăpat atunci pentru că în locul Lui s-a adus jertfă de scăpare, într-un fel, acei mieluşei, pruncii aceia aflaţi în Betleemul Iudeii care n-au scăpat de furia lui Irod. Iisus scapă, scapă dar până la o vreme; scapă încă 33 de ani, dar după 33 de ani se va întâlni în Ierusalim, de data aceasta, cu urmaşii lui Irod, se va întâlni cu stăpânirea romană care atunci vor pune mâna pe El şi îi vor răspunde cu aceeaşi monedă, cu aceeaşi ură şi cu aceeaşi bestialitate şi cruzime pe care Irod o arătase asupra pruncilor şi a copiilor.

Să ne gândim deci că oamenii se împart, şi ne împărţim în faţa darurilor pe care ni le face Dumnezeu. Le primim sau nu le primim? Le primim sau le respingem, sau trecem pe lângă darurile pe care ni le face Dumnezeu? Că uitaţi-vă: spunem că noi suntem popor ortodox şi că suntem popor creştin cu mare tradiţie apostolică de la Sfântul Andrei încoace, dar uitaţi-vă câţi dintre creştinii şi fraţii noştri români ortodocşi sunt în sfintele biserici să mulţumească lui Dumnezeu pentru darul acesta minunat pe care ni-L face prin Fiul Său, prin Pruncul Său; puţini suntem şi vom fi tot mai puţini. Pentru că, sigur, astăzi nu o să Îl mai căutăm pe Iisus cu gărzile, cum vroiau să facă stăpânitorii şi irozii de pe atunci, nu mai facem lucrul acesta, dar majoritatea contemporanilor noştri trec pe lângă darul pe care ni-L face Iisus Hristos, dacă nu cu ostilitate, cu indiferenţă. Că este şi lucrul acesta: poţi să treci pe lângă Iisus, poţi să treci pe lângă taina din Betleem, poţi să treci pe lângă taina crucii, aşa cum trece, ştiu, eu, o maşină pe lângă un semn de circulaţie. Deci perfect indiferent, nu cu ostilitate, căci este şi indiferenţă — şi poate indiferenţa aceasta este boala veacului nostru şi a oamenilor de astăzi — indiferenţă faţă de Dumnezeu, indiferenţă faţă de cele duhovniceşti. Nu este indiferenţă însă faţă de ce mâncăm, faţă de ce bem, faţă de ospeţele noastre, faţă de prieteniile noastre, dar, când vine Domnul Iisus Hristos ca să ne cheme în biserică, la casa pâinii, la ospăţul Său, care este Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie, iată câţi suntem în biserică, nu? Dacă mergem mai departe şi împingem lucrurile până la capăt, şi cei care suntem aici, suntem ca şi cum nu am fi aici, pentru că ospăţul nu este dus până la capăt. Deci Iisus vine şi se dăruieşte, dar mulţi oameni, din diverse motive, fie că se pregătesc, fie că nu se pregătesc, trec pe lângă această chemare şi invitaţie care există. Este şi o respingere a Domnului nostru Iisus Hristos nu din ostilitate, ci dintr-o rezervă, dintr-o pioasă sau

mai puţin pioasă indiferenţă. Deci evanghelia de astăzi este o evanghelie cutremurătoare. Este o evanghelie cumplită care vorbeşte nu numai despre iudeii secolului I din vremea când S-a născut Domnul Iisus Hristos, dar vorbeşte despre noi, despre toţi oamenii care nu ştim să primim şi să ne altoim pe darul acesta minunat pe care ni-l face Dumnezeu.

Deci acesta este înţelesul fundamental al acestei zile, un înţeles amar, un înţeles sever, aspru. E bucurie în praznic — e bucurie că apare Pruncul, dar peste câteva zile sau luni doar, în bucuria aceasta se amestecă zângănitul suliţelor şi săbiilor şi curge sânge din greu, în valuri — şi nu putem să nu spunem că este o zi a plângerii, căci peste câteva zile, pe 29 decembrie este zi specială, dacă vă uitaţi în calendare vom vedea că sunt pomeniţi miile de prunci care au fost executaţi şi masacraţi de către crudele gărzi ale lui Irod.

Dar, să ne gândim şi noi, poporul nostru românesc, şi auzim ce ne spun statisticile, auzim ce se întâmplă în poporul nostru românesc: 250.000 de avorturi pe an, 250.000 de români mai puţini, pentru că oamenii nu ştiu, bărbaţi indiferenţi sau femei fără minte nu ştiu să primească darul pe care Dumnezeu ni-l face, iar un prunc este un dar. Iată cum îi tratăm! Trebuie să spunem lucrurile acestea pentru că fac parte din viaţa noastră, nu le punem ascunde, iar păcatul acesta este făcut de toată umanitatea, de toate popoarele lumii moderne din ziua de astăzi; dar nici noi, românii, nu trebuie să ne ascundem după degete, ci ar trebui să ne întrebăm ce se întâmplă cu noi. Căci, nu numai că ni se pierde credinţa, dar ni se pierde şi neamul. Căci spun oamenii de ştiinţă că dacă românii vor continua cu natalitatea aşa cum au continuat-o imediat după revoluţie, în 2050 românii vor fi 16 milioane, aşa spune studiul Academiei Române, iar în anul 2000 vom fi 8 milioane dacă vom continua aşa. Căci poporul îşi pierde nu numai credinţa, oamenii îşi pierd credinţa în Dumnezeu şi dacă nu ai credinţa în Dumnezeu, nici nu mai ştii de ce trăieşti şi poţi să faci orice, dar ne piere şi obştea, ne piere comunitatea, ne piere neamul, ne micim. O să ne subţiem şi să nu credeţi că dacă o să ne subţiem noi, o să rămână terenul acesta nedorit de alţii; vor veni alţii în locul nostru dacă nu vom fi vrednici de pământul acesta binecuvântat pentru care strămoşii noştri au suferit. Şi iată că pe unul dintre strămoşii noştri după duh şi mare ocrotitor al Olteniei şi mare ocrotitor al acestei părţi de lume îl prăznuim astăzi, în a doua zi de Crăciun. Ocrotitorul acesta minunat se numeşte Sfântul Nicodim cel Sfinţit de la Tismana, care a fost un călugăr de ispravă, un călugăr duhovnicesc care a venit în secolul al XIV-lea aici, venit dinspre sudul Dunării şi a venit cu un scop: a făcut aici, pe Carpaţi, pe marginea aceasta dinspre sud a Carpaţilor un fel de meterez duhovnicesc. El a făcut mănăstiri, începând de la Vodiţa care e chiar pe marginea Dunării, continuând cu Tismana, venind cu Polovragii, mergând spre Cozia şi spre Cotmeana şi spre Munţii Buzăului. Ce a vrut să facă aici Sfântul Nicodim cu această salvă de mănăstiri? Păi să ştiţi că nu a venit degeaba! Am spus că până în veacul al XIV-lea, în decurs de 30 de ani, turcii otomani au ocupat şi au supus toate popoarele ortodoxe din Balcani: i-au supus pe bulgari, i-au supus pe sârbi şi se pregăteau să treacă Dunărea. Iar românii, aici, eram prinşi între ciocan şi nicovală, între ciocanul musulman, între ciocanul turcilor care veneau dinspre sud şi între nico-

vala de la nordul Munţilor Carpaţi unde era regatul catolic apostolic, cum se numea el, adică misionar, al Ungariei. Deci eram prinşi între catolici şi între musulmani, între unguri şi între turci. Şi, dacă românii atunci au stat în picioare, a fost datorită spadei voievodului Vlaicu şi a lui Mircea cel Bătrân şi datorită rugăciunilor Sfântului Nicodim cel Sfinţit de la Tismana. Aceştia au fost cei trei mari ocrotitori, iar peste câteva decenii, acelaşi lucru se va întâmpla în Moldova, unde va fi sabia lui Ştefan şi rugăciunea Cuviosului Daniile Sihastru; cele două puteri prin care românii au supravieţuit ca români şi ca ortodocşi şi şi-au păstrat şi limba şi şi-au păstrat şi patria şi credinţa, prin aceste două jertfe: jertfa călugărului care arde în rugăciune şi se transformă în flacără duhovnicească de rugăciune, ca un stâlp care uneşte cerul şi pământul şi jertfa războinicului, jertfa bărbatului, jertfa cavalerului care vine şi îşi pune pieptul stavilă în faţa tuturor duşmanilor. Datorită românilor care au pierit la Rovine şi datorită rugăciunilor Sfântului Nicodim cel Sfinţit, românii din partea aceasta de lume au stat în picioare şi nu au dispărut şi nu au fost turciţi şi nu au fost latinizaţi sau nu au fost maghiarizaţi, ci au rămas români şi au rămas ortodocşi pentru jertfa şi spada lui Mircea, dar şi pentru rugăciunile Sfântului Nicodim cel Sfinţit care de aceea a venit; acesta este un tâlc ultim, tâlcul venirii lui: el a venit aici pe Munţii Carpaţi datorită faptului că bulgarii şi sârbii şi tot ce era la sud de Dunăre era deja învins, masacrat şi dus în robie de către turci şi credeau că se va întâmpla acelaşi lucru şi cu Sfântul Munte, Sfântul Munte Athos care este în nordul Mării Egee, dar în Balcani şi exista o temere ca nu cumva turcii să incendieze Sfântul Munte. Iar Sfântul Nicodim a venit aici, ca, în cazul în care turcii vor arde şi îi vor scoate pe călugări afară din Sfântul Munte Athos, să găsească un alt Athos, alt munte sfânt al călugărilor. Şi Sfântul Nicodim a găsit acest alt Sfânt Munte Athos, aici, pe marginea Munţilor Carpaţi ai Olteniei. Toate aceste mănăstiri, Vodiţa, care a fost reînfiinţată deşi a fost ruină o vreme, Tismana, Polovragi, Hurez, Cozia, Cotmeana şi Câmpulung, toate acestea trebuiau să fie Athosul Românesc, Athosul ortodocşilor în cazul în care turcii ar fi învins. Nu s-a întâmplat lucrul acesta căci Maica Domnului, care este ocrotitoarea Sfântului Munte, nu a lăsat ca Sfântul Munte, care este munte al călugărilor şi al rugăciunii până în zilele noastre şi străluceşte şi astăzi duhovniceşte. Dar Sfântul Nicodim de aceea a venit aici, ca să facă redută spirituală, ca să facă cetate duhovnicească pe Carpaţi.

Ei, acestea sunt povestirile deloc pentru copii, ci povestiri pentru bătrâni şi pentru copii şi pentru tineri şi pe care trebuie să ştim să le spunem şi să le respunem şi să le mai punem şi în practică dacă vrem cu adevărat să avem un viitor de români şi de creştini şi ortodocşi pe aceste plaiuri.

Să ne rugăm astăzi Sfântului Nicodim cel Sfinţit de la Tismana să îi punem la suflet pe Sfântul şi Dreptul Iosif, ocrotitorul Maicii Domnului, care, şi el este pomenit în ziua de astăzi, ca pentru rugăciunile lor să ne dea putere, înţelepciune să ne întoarcem la Dumnezeu şi duh şi trup şi suflet ca să fim în continuare vrednici de darurile binecuvântate pe care ni le-a făcut Dumnezeu în această parte a lumii, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.